Προλετάριοι όλων των χωρών, ενωθείτε!

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΑΡΞ—ΕΝΓΚΕΛΣ—ΛΕΝΙΝ
ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚ (Μπ) ΤΗΣ ΕΣΣΔ

Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΚΚΕ
1952

Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ

ΤΟΜΟΣ 2

1907—1913

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΩΝ ΤΟΥ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ 2ης ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΟΥ ΚΚΕ (ΟΧΤΩΒΡΗΣ 1951). Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΕΓΙΝΕ ΑΠΟ ΤΗ ΡΩΣΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ δεύτερος τόμος τῶν ἔργων τοῦ Ι. Β. Στάλιν περιέχει τά ἔργα πού ἔχουν γραφτεῖ κυρίως στήν περίοδο ἀπό τό δεύτερο μισό τοῦ 1907 ὥς τό 1913, ὥς τήν ἐξορία τοῦ συντρόφου Στάλιν στήν περιοχή τοῦ Τουρουχάνσκ, ὅπου ἔμεινε μέχρι τό Φλεβάρη τοῦ 1917. Τά ἔργα αὐτά ἀγκαλιάζουν κυρίως δυό περιόδους τῆς ἐπαναστατικῆς δράσης τοῦ συντρόφου Στάλιν, τήν περίοδο δράσης στό Μπακού καί τήν περίοδο δράσης στήν Πετρούπολη.

Τά ἔργα, πού ἀναφέρονται στό πρῶτο μισό τοῦ 1907, εἶναι ἀφιερωμένα στήν ταχτική τῶν μπολσεβίκων τόν καιρό τῆς πρώτης ρωσικῆς ἐπανάστασης («Πρόλογος στή γεωργιανή ἔκδοση τῆς μπροσούρας τοῦ Κ. Καούτσκι „Οἱ κινητήριες δυνάμεις καί οἱ προοπτικές τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης"», τό ἄρθρο «Ὁ ἐκλογικός ἀγώνας στήν Πετρούπολη καί οἱ μενσεβίκοι» καί ἄλλα). Τά ἄρθρα αὐτῆς τῆς περιόδου δημοσιεύτηκαν στίς γεωργιανές μπολσεβίκικες ἐφημερίδες «Τσβένι-Τσχοβρέμπα» καί «Ντρό». Στή ρωσική γλώσσα δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά.

Στά ἔργα πού γράφτηκαν ἀπό τόν Ἰούνη τοῦ 1907, στήν περίοδο τῆς ἐπαναστατικῆς δράσης τοῦ συντρόφου Στάλιν κυρίως στό Μπακού, φωτίζεται ἡ πάλη τῶν μπολ-

σεβίκων ἐνάντια στούς μενσεβίκους λικβινταριστές γιά τή διατήρηση καί τή στερέωση τοῦ παράνομου ἐπαναστατικοῦ μαρξιστικοῦ κόμματος («Ἡ κρίση τοῦ κόμματος καί τά καθήκοντά μας», «Οἱ ἀποφάσεις τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Μπακού στίς 22 τοῦ Γενάρη 1910», «Γράμματα ἀπό τόν Καύκασο»). Στά ζητήματα καθοδήγησης τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί τῶν συνδικάτων εἶναι ἀφιερωμένα τά ἄρθρα: «Τί δείχνουν οἱ ἀπεργίες μας τοῦ τελευταίου καιροῦ;», «Οἱ πετρελαιοβιομήχανοι γιά τήν οἰκονομική τρομοκρατία», «Ἡ σύσκεψη καί οἱ ἐργάτες» καί ἄλλα. Στά ἀποτελέσματα τοῦ V συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ εἶναι ἀφιερωμένη ἡ ἐργασία «Τό συνέδριο τοῦ Λονδίνου τοῦ ΣΔΕΚΡ (σημειώσεις ἑνός ἀντιπροσώπου)». Τά ἄρθρα τοῦ Ι. Β. Στάλιν αὐτῆς τῆς περιόδου, πού περιέχονται στό δεύτερο τόμο, δημοσιεύτηκαν στίς ἐφημερίδες «Μπακίνσκι Προλετάρι», «Γκουντόκ» καί «Σοσιαλδημοκράτης».

Ἀπό τό δεύτερο μισό τοῦ 1911 ἀρχίζει ἡ περίοδος τῆς ἐπαναστατικῆς δράσης τοῦ συντρόφου Στάλιν στήν Πετρούπολη (1911-1913). Ὁ σύντροφος Στάλιν ἐπικεφαλῆς τοῦ ρωσικοῦ γραφείου τῆς ΚΕ καθοδηγεῖ τή δουλιά τοῦ κόμματος στή Ρωσία γιά τήν πραγματοποίηση τῶν ἀποφάσεων τῆς συνδιάσκεψης τοῦ κόμματος στήν Πράγα. Σ' αὐτή τήν περίοδο ἀναφέρονται τά ἔργα πού εἶναι ἀφιερωμένα κυρίως στήν καινούργια ἐπαναστατική ἄνοδο τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί στά καθήκοντα τοῦ Μπολσεβίκικου Κόμματος σχετικά μέ τίς ἐκλογές τῆς IV κρατικῆς Δούμας. Ἐδῶ ἀνήκουν: ἡ προκήρυξη «Γιά τό Κόμμα!», τά ἄρθρα «Νέα περίοδος», «Αὐτοί δουλεύουν καλά...», «Ξεκίνησε!...», «Ἡ ἐντολή τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης στόν ἐργατικό τους βουλευτή», «Ἡ θέληση τῶν πληρεξουσίων», «Οἱ ἐκλογές στήν Πετρούπολη» καί ἄλλα. Τά ἄρθρα αὐτά δημοσιεύτηκαν στίς ἐφημερίδες τῆς Πετρούπολης «Ζβεζντά» καί «Πράβντα».

Ὁ δεύτερος τόμος περιλαβαίνει καί τό γνωστό ἔργο τοῦ συντρόφου Στάλιν «Ὁ μαρξισμός καί τό ἐθνικό ζήτημα», ὅπου ἔχει ἀναπτυχθεῖ ἡ μπολσεβίκικη θεωρία καί τό πρόγραμμα γιά τό ἐθνικό ζήτημα.

Δέν ἔχουν βρεθεῖ ὥς τά σήμερα τό ἄρθρο «Γιά τήν ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία», πού τό ἔγραψε ὁ σύντροφος Στάλιν στήν ἐξορία, στό Τουρουχάνσκ, ὅπως καί μιά σειρά ἄλλα ἔργα του.

Ἰνστιτοῦτο Μάρξ-Ἔνγκελς-Λένιν
τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (μπ) τῆς ΕΣΣΔ.

1907—1913

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΜΠΡΟΣΟΥΡΑΣ ΤΟΥ Κ. ΚΑΟΥΤΣΚΙ „ΟΙ ΚΙΝΗΤΗΡΙΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ“[1]

Τό ὄνομα τοῦ Κάρλ Καούτσκι δέν εἶναι καινούργιο. Ὁ Καούτσκι εἶναι ἀπό καιρό γνωστός σάν ἄξιος θεωρητικός τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Μά δέν εἶναι γνωστός μονάχα ἀπ' αὐτή τήν πλευρά, ξεχωρίζει ἐπίσης καί σάν σοβαρός καί βαθύς ἐρευνητής τῶν ζητημάτων ταχτικῆς. Ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη ἔχει ἀποχτήσει μεγάλο κύρος ὄχι μόνο στούς εὐρωπαίους συντρόφους, ἀλλά καί σέ μᾶς. Κι αὐτό δέν εἶναι ἐκπληχτικό: σήμερα πού οἱ διαφωνίες στά ζητήματα ταχτικῆς διασποῦν τή σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας σέ δυό ὁμάδες, πού ἡ ἀμοιβαία κριτική ὀξύνει συχνά τήν κατάσταση, μετατρέπεται σέ διαπληχτισμούς καί γίνεται πάρα πολύ δύσκολη ἡ ἐξήγηση τῆς ἀλήθειας, εἶναι ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρον νά ἀκούσει κανείς ἕναν τέτιο ἀμερόληπτο καί πεπειραμένο σύντροφο, σάν τόν Κ. Καούτσκι. Νά γιατί οἱ σύντροφοί μας καταπιάστηκαν νά μελετήσουν μέ τόσο ζῆλο τά ἄρθρα τοῦ Καούτσκι γιά τήν ταχτική: «Ἡ κρατική Δούμα», «Ἡ ἐξέγερση τῆς Μόσχας», «Τό ἀγροτικό ζήτημα», «Ἡ ρωσική ἀγροτιά καί ἡ ἐπανάσταση», «Τά πογκρόμ ἐνάντια στούς ἑβραίους στή Ρωσία» κ. ἄ. Μά οἱ σύντροφοι δόσαν ἀσύγκριτα περισσότερη προσοχή σέ τούτη τή μπροσούρα, κι αὐτό γιατί θίγονται σ' αὐ-

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ,ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ
«ΚΙΝΗΣΗ για ΑΝΑΣΥΝΤΑΞΗ του ΚΚΕ 1918-55» ΑΘΗΝΑ 2011

τήν ὅλα τά βασικά ζητήματα, πού χωρίζουν τή σοσιαλδημοκρατία σέ δυό ὁμάδες. Ἡ ὑπόθεση ἔχει ἔτσι. Ὁ Πλεχάνοφ, πού πρίν ἀπό λίγον καιρό εἶχε ἀποτανθεῖ στούς συντρόφους τοῦ ἐξωτερικοῦ γιά νά ἀποσαφηνίσουν τά ἐπίκαιρά μας ζητήματα, ἀποτάνθηκε, ὅπως ἀποδείχνεται, γιά τά ἴδια ζητήματα καί στόν Καούτσκι καί τόν παρακάλεσε νά δόσει μιά ἀνάλογη ἀπάντηση. Καί ὁ Καούτσκι, ὅπως λέει κι ὁ ἴδιος, ἀπάντησε μέ τούτη δῶ τή μπροσούρα του. Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ὕστερα ἀπό ὅλα αὐτά οἱ σύντροφοι ἔπρεπε νά δόσουν ἀκόμα μεγαλύτερη προσοχή στήν παραπάνω μπροσούρα. Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι ἡ μπροσούρα αὐτή ἔχει γιά μᾶς πολύ μεγάλη σημασία.

Γι' αὐτό θά εἶναι πολύ ὠφέλιμο, ἄν θυμηθοῦμε, ἔστω καί σέ γενικές γραμμές, τά ζητήματα τῶν διαφωνιῶν μας καί νά ἐξηγήσουμε παράλληλα τίς ἀπόψεις τοῦ Καούτσκι πάνω σ' αὐτά ἤ σ' ἐκεῖνα τά ζητήματα.

Μέ ποιούς τάσσεται ὁ Καούτσκι, ποιούς ὑποστηρίζει, τούς μπολσεβίκους ἤ τούς μενσεβίκους;

Τό πρῶτο ζήτημα, πού χωρίζει σέ δυό μέρη τή σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας, εἶναι τό ζήτημα τοῦ γενικοῦ χαραχτήρα τῆς ἐπανάστασής μας. Ὅτι ἡ ἐπανάστασή μας εἶναι ἀστικοδημοκρατική καί ὄχι σοσιαλιστική, ὅτι πρέπει νά τελειώσει μέ τήν καταστροφή τοῦ φεουδαρχισμοῦ καί ὄχι τοῦ καπιταλισμοῦ, αὐτό εἶναι πεντακάθαρο γιά ὅλους. Μπαίνει ὅμως τό ἐρώτημα, ποιός θά καθοδηγεῖ αὐτή τήν ἐπανάσταση καί ποιός θά συνενώσει γύρω του τά δυσαρεστημένα στοιχεῖα τοῦ λαοῦ: ἡ ἀστική τάξη ἤ τό προλεταριάτο; Τό προλεταριάτο θά βαδίσει στήν οὐρά τῆς ἀστικῆς τάξης, ὅπως ἔγινε στή Γαλλία, ἤ ἡ ἀστική τάξη θά ἀκολουθήσει τό προλεταριάτο; Νά πῶς μπαίνει τό ζήτημα.

Οἱ μενσεβίκοι μέ τό στόμα τοῦ **Μαρτίνοφ** λένε ὅτι ἡ ἐπανάστασή μας εἶναι ἀστική, ὅτι εἶναι μιά ἐπανάληψη τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασης καί μιά πού τή Γαλλική Ἐπανάσταση, σάν ἐπανάσταση ἀστική, τήν καθοδήγησε ἡ ἀστική τάξη, ἑπομένως καί τή δική μας ἐπανάσταση πρέπει νά τήν καθοδηγήσει ἡ ἀστική τάξη. «Ἡ ἡγεμονία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἐπιζήμια οὐτοπία...». «Τό προλεταριάτο πρέπει ν' ἀκολουθήσει τήν ἄκρα ἀστική ἀντιπολίτευση» (βλ. «Οἱ δυό διχτατορίες» τοῦ Μαρτίνοφ).

Οἱ μπολσεβίκοι ἀντίθετα λένε: εἶναι ἀλήθεια πώς ἡ ἐπανάστασή μας εἶναι ἀστική, μά αὐτό δέ σημαίνει καθόλου ὅτι εἶναι μιά ἐπανάληψη τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασης καί ὅτι πρέπει ἀπαραίτητα νά τήν καθοδηγεῖ ἡ ἀστική τάξη, ὅπως ἔγινε στή Γαλλία. Τό προλεταριάτο στή Γαλλία ἀποτελοῦσε μιά δύναμη λίγο συνειδητοποιημένη καί ἀνοργάνωτη καί γι' αὐτό ἡ ἡγεμονία τῆς ἐπανάστασης ἔμεινε στά χέρια τῆς ἀστικῆς τάξης. Σέ μᾶς ὅμως τό προλεταριάτο ἀποτελεῖ μιά σχετικά πιό συνειδητοποιημένη καί ὀργανωμένη δύναμη καί γι' αὐτό δέν ἀρκεῖται πιά στό ρόλο τοῦ ἐξαρτήματος τῆς ἀστικῆς τάξης καί μιά πού εἶναι ἡ πιό ἐπαναστατική τάξη, μπαίνει ἐπικεφαλῆς τοῦ σύγχρονου κινήματος. Ἡ ἡγεμονία τοῦ προλεταριάτου δέν εἶναι οὐτοπία, εἶναι ζωντανό γεγονός, τό προλεταριάτο στήν πραγματικότητα συνενώνει γύρω του τά δυσαρεστημένα στοιχεῖα. Καί ὅποιος τό συμβουλεύει «νά ἀκολουθήσει τήν ἀστική ἀντιπολίτευση», στερεῖ ἀπό τό προλεταριάτο τήν αὐτοτέλειά του καί μετατρέπει τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας σέ ὄργανο τῆς ἀστικῆς τάξης (βλ. «Οἱ δυό ταχτικές» τοῦ Λένιν).

Πῶς βλέπει αὐτό τό ζήτημα ὁ Κ. Καούτσκι;

«Οἱ φιλελεύθεροι ἐπικαλοῦνται συχνά τή μεγάλη Γαλλική Ἐπανάσταση. Δέν τήν ἐπικαλοῦνται ὅμως πάντα σωστά. Οἱ συνθῆκες τῆς σημερινῆς Ρωσίας εἶναι ἀπό πολλές

ἀπόψεις τελείως διαφορετικές ἀπό τίς συνθῆκες τῆς Γαλλίας τοῦ 1789» (βλ. τό τρίτο κεφάλαιο τῆς μπροσούρας)... «Ὁ φιλελευθερισμός τῆς Ρωσίας εἶναι τελείως διαφορετικοῦ εἴδους ἀπό τό φιλελευθερισμό τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καί γι' αὐτόν κιόλας τό λόγο εἶναι πέρα γιά πέρα λαθεμένο νά προβάλλουμε τή μεγάλη Γαλλική Ἐπανάσταση ἁπλῶς σάν ὑπόδειγμα γιά τή σημερινή ρωσική ἐπανάσταση. Ἡ ἡγετική τάξη στά ἐπαναστατικά κινήματα τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἦταν ἡ μικροαστική τάξη καί ἰδιαίτερα ἡ μικροαστική τάξη τῶν μεγάλων πόλεων» (βλ. τό τέταρτο κεφάλαιο)... «Ἡ ἐποχή τῶν ἀστικῶν ἐπαναστάσεων, δηλ. τῶν ἐπαναστάσεων πού κινητήρια δύναμή τους ἦταν ἡ ἀστική τάξη, ἔχει τελειώσει, καί γι' αὐτήν ἀκόμα τή Ρωσία. Καί στή Ρωσία τό προλεταριάτο δέν εἶναι πιά ἁπλό ἐξάρτημα καί ὄργανο τῆς ἀστικῆς τάξης, ὅπως ἦταν τόν καιρό τῶν ἀστικῶν ἐπαναστάσεων, ἀλλά ἀποτελεῖ αὐτοτελῆ τάξη μέ αὐτοτελεῖς ἐπαναστατικούς σκοπούς» (βλ. τό πέμπτο κεφάλαιο).

Αὐτά λέει ὁ Κ. Καούτσκι γιά τό γενικό χαραχτήρα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, ἔτσι καταλαβαίνει ὁ Καούτσκι τό ρόλο τοῦ προλεταριάτου στήν τωρινή ρωσική ἐπανάσταση. Ἡ ἀστική τάξη δέ μπορεῖ νά καθοδηγεῖ τή ρωσική ἐπανάσταση, ἑπομένως πρέπει τό προλεταριάτο νά ἐμφανιστεῖ σάν ἀρχηγός τῆς ἐπανάστασης.

Τό δεύτερο ζήτημα τῶν διαφωνιῶν μας εἶναι τό ζήτημα, ἄν μπορεῖ ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη νά εἶναι τουλάχιστο σύμμαχος τοῦ προλεταριάτου στή σημερινή ἐπανάσταση.

Οἱ μπολσεβίκοι λένε πώς δέ μπορεῖ. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι στή Γαλλική Ἐπανάσταση ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη ἔπαιζε ἐπαναστατικό ρόλο, μά αὐτό γινόταν γιατί ἐκεῖ ἡ ταξική πάλη δέν ἦταν τόσο ὀξυμένη, τό προλεταριάτο

ἦταν λίγο συνειδητοποιημένο καί ἀρκοῦνταν στό ρόλο τοῦ ἐξαρτήματος τῶν φιλελευθέρων, ἐνῶ σέ μᾶς ἡ ταξική πάλη ἔχει ὀξυνθεῖ ἐξαιρετικά, τό προλεταριάτο εἶναι πολύ πιό συνειδητοποιημένο καί δέ μπορεῖ νά συμβιβαστεῖ μέ τό ρόλο τοῦ ἐξαρτήματος τῶν φιλελευθέρων. Ἐκεῖ ὅπου τό προλεταριάτο παλαίβει συνειδητά, ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη παύει νά εἶναι ἐπαναστατική. Γι' αὐτό καί οἱ καντέτοι φιλελεύθεροι τρομαγμένοι ἀπό τήν πάλη τοῦ προλεταριάτου ζητοῦν προστασία κάτω ἀπό τά φτερά τῆς ἀντίδρασης. Καί γι' αὐτό πολεμᾶνε περισσότερο τήν ἐπανάσταση παρά τήν ἀντίδραση. Γι' αὐτό καί οἱ καντέτοι[2] θά προτιμήσουν νά συμμαχήσουν μέ τήν ἀντίδραση ἐνάντια στήν ἐπανάσταση, παρά μέ τήν ἐπανάσταση. Μάλιστα, ἡ δική μας φιλελεύθερη ἀστική τάξη καί οἱ καντέτοι ὑπερασπιστές της εἶναι σύμμαχοι τῆς ἀντίδρασης, εἶναι «φωτισμένοι» ἐχθροί τῆς ἐπανάστασης. Ἐντελῶς διαφορετικά ἔχει τό ζήτημα μέ τή φτωχή ἀγροτιά. Οἱ μπολσεβίκοι λένε ὅτι μονάχα ἡ φτωχή ἀγροτιά θά δόσει τό χέρι στό ἐπαναστατικό προλεταριάτο καί μονάχα αὐτή μπορεῖ νά κλείσει σταθερή συμμαχία μέ τό προλεταριάτο γιά ὅλη τήν περίοδο τῆς σημερινῆς ἐπανάστασης. Καί αὐτήν ἀκριβῶς πρέπει νά ὑποστηρίζει τό προλεταριάτο ἐνάντια στήν ἀντίδραση καί στούς καντέτους. Κι ἄν οἱ δυό αὐτές βασικές δυνάμεις κλείσουν μεταξύ τους συμμαχία, ἄν οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες θά ὑποστηρίζουν ὁ ἕνας τόν ἄλλον, τότε εἶναι ἐξασφαλισμένη ἡ νίκη τῆς ἐπανάστασης. Χωρίς αὐτήν τή συμμαχία εἶναι ἀδύνατη ἡ νίκη τῆς ἐπανάστασης. Γι' αὐτό καί οἱ μπολσεβίκοι στήν πρώτη φάση τῶν ἐκλογῶν δέν ὑποστηρίζουν τούς καντέτους οὔτε μέσα στή Δούμα οὔτε ἔξω ἀπό τή Δούμα. Γι' αὐτό οἱ μπολσεβίκοι, ὅπως στίς ἐκλογές, ἔτσι καί μέσα στή Δούμα ὑποστηρίζουν μονάχα τούς ἐπαναστάτες ἀντιπροσώπους τῆς

ἀγροτιᾶς ἐνάντια στήν ἀντίδραση καί στούς καντέτους. Γι' αὐτό οἱ μπολσεβίκοι συσπειρώνουν τίς πλατιές λαϊκές μάζες μονάχα γύρω ἀπό τό ἐπαναστατικό τ μ ῆ μ α τῆς Δούμας καί ὄχι γύρω ἀπ' ὅ λ η τή Δούμα. Γι' αὐτό οἱ μπολσεβίκοι δέν ὑποστηρίζουν τό αἴτημα νά διοριστεῖ μιά καντέτικη κυβέρνηση (βλ. «Οἱ δυό ταχτικές» καί «Ἡ νίκη τῶν καντέτων» τοῦ Λ έ ν ι ν).

Τελείως διαφορετικά σκέφτονται οἱ μενσεβίκοι. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη ταλαντεύεται ἀνάμεσα στήν ἀντίδραση καί στήν ἐπανάσταση, τελικά ὅμως, κατά τή γνώμη τους, θά προσχωρήσει παρ' ὅλα αὐτά στήν ἐπανάσταση καί θά παίξει παρ' ὅλα αὐτά ἐπαναστατικό ρόλο. Γιατί; Γιατί ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη τῆς Γαλλίας ἔπαιξε ἐπαναστατικό ρόλο, γιατί σέ μᾶς ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη ἀντιπολιτεύεται τό παλιό καθεστώς καί συνεπῶς εἶναι ὑποχρεωμένη νά προσχωρήσει στήν ἐπανάσταση. Σύμφωνα μέ τή γνώμη τῶν μενσεβίκων, τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη καί τούς καντέτους ὑποστηριχτές της δέν πρέπει νά τούς ὀνομάζουμε προδότες τῆς σημερινῆς ἐπανάστασης, γιατί εἶναι σύμμαχοι τῆς ἐπανάστασης. Νά γιατί οἱ μενσεβίκοι τούς ὑποστηρίζουν τόσο στίς ἐκλογές ὅσο καί μέσα στή Δούμα. Οἱ μενσεβίκοι ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ ταξικός ἀγώνας δέν πρέπει ποτέ νά ἐπισκιάζει τή γενική πάλη. Καί γι' αὐτό ἀκριβῶς καλοῦν τίς λαϊκές μάζες νά ἑνωθοῦν γύρω ἀπό ὅ λ η τή Δούμα καί ὄχι μόνο γύρω ἀπό τό ἐπαναστατικό της τ μ ῆ μ α, γι' αὐτό ἀκριβῶς ὑποστηρίζουν μέ ὅλες τους τίς δυνάμεις τό αἴτημα γιά τό διορισμό καντέτικης κυβέρνησης, γι' αὐτό ἀκριβῶς οἱ μενσεβίκοι εἶναι ἕτοιμοι νά ξεχάσουν τό πρόγραμμα-μάξιμουμ, νά περικόψουν τό πρόγραμμα-μίνιμουμ καί νά ἀπορρίψουν τή λαοκρατική δημοκρατία μόνο καί μόνο γιά νά μήν τρομάξουν τούς καντέτους. Ἴσως κανένας ἀπό τούς ἀναγνῶστες νά τά θεωρήσει ὅλα αὐτά συκοφαντία ἐνάντια στούς μενσεβίκους καί νά ζητήσει γεγονότα. Νά καί τά γεγονότα.

Νά τί ἔγραφε τελευταῖα ὁ γνωστός μενσεβίκος συγγραφέας Μ α λ ι σ έ φ σ κ ι.

«Ἡ ἀστική μας τάξη δέ θέλει τή δημοκρατία, συνεπῶς δέ μπορεῖ νάχουμε δημοκρατία...» γιατί «... σάν ἀποτέλεσμα τῆς ἐπανάστασής μας πρέπει νά προκύψει ἕνα συνταγματικό καθεστώς καί σέ καμιά περίπτωση μιά λαοκρατική δημοκρατία». Γι' αὐτό ὁ Μαλισέφσκι συμβουλεύει τούς «συντρόφους» νά ξεκόψουν ἀπό τίς «δημοκρατικές αὐταπάτες» (βλ. «Πέρβι σμπόρνικ»[3], σελ. 288-289).

Αὐτό εἶναι τό πρῶτο.

Στίς παραμονές τῶν ἐκλογῶν ὁ ἀρχηγός τῶν μενσεβίκων Τ σ ε ρ ε β ά ν ι ν ἔγραφε:

«Θά ἦταν παραλογισμός καί παραφροσύνη γιά τό προλεταριάτο ἄν ἔκανε ἀπόπειρα, ὅπως προτείνουν μερικοί, νά ἀναλάβει τόν ἀγώνα μαζί μέ τήν ἀγροτιά καί ἐνάντια στήν κυβέρνηση, καί ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, γιά μιά παλλαϊκή Συνταχτική Συνέλευση μέ ἀπεριόριστη ἐξουσία». Ἐμεῖς, λέει ὁ Τσερεβάνιν, προσπαθοῦμε νά πετύχουμε μιά συμφωνία μέ τούς καντέτους καί μιά καντέτικη κυβέρνηση (βλ. «Νάσε Ντιέλο»[4] ἀρ. 1).

Αὐτό εἶναι τό δεύτερο.

Μά ὅλα αὐτά γράφονταν μονάχα. Ἕνας ἄλλος ἀρχηγός τῶν μενσεβίκων, ὁ Π λ ε χ ά ν ο φ, δέν περιορίστηκε μόνο σ' αὐτά καί θέλησε νά πραγματοποιήσει τά γραφόμενα. Τόν καιρό πού στό κόμμα διεξαγόταν μιά ὀξυμένη συζήτηση γιά τό ζήτημα τῆς ταχτικῆς στίς ἐκλογές, ὅταν ὅλοι ρωτοῦσαν ἄν ἐπιτρέπεται μιά συμφωνία μέ τούς καντέτους στήν πρώτη φάση τῶν ἐκλογῶν, ὁ Πλεχάνοφ θεωροῦσε ἀνεπαρκῆ ἀκόμα καί τή σ υ μ φ ω ν ί α μέ τούς καν-

τέτους καί ἄρχισε νά κηρύχνει τόν ἀνοιχτό συνασπισμό, τήν προσωρινή συγχώνευση μέ τούς καντέτους. Θυμηθεῖτε τήν ἐφημερίδα «Ταβάρις»[5] τῆς 24 τοῦ Νοέμβρη (1906), ὅπου ὁ Πλεχάνοφ δημοσίευσε τό μικρό του ἀρθράκι. Ἕνας ἀπό τούς ἀναγνῶστες τοῦ «Ταβάρις» ρωτάει τόν Πλεχάνοφ, ἄν εἶναι δυνατή μιά κοινή πλατφόρμα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μέ τούς καντέτους καί στήν περίπτωση πού εἶναι δυνατή, «ποιά θά μποροῦσε νἆναι... ἡ κοινή ἐκλογική πλατφόρμα;». Καί ὁ Πλεχάνοφ ἀπαντάει ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη ἡ κοινή πλατφόρμα καί ὅτι μιά τέτια πλατφόρμα πρέπει νἆναι ἡ «Δούμα μέ πλήρη ἐξουσία...». «Δέν ὑπάρχει καί δέ μπορεῖ νά ὑπάρξει ἄλλη ἀπάντηση» (βλ. «Ταβάρις» τῆς 24 τοῦ Νοέμβρη 1906). Τί σημαίνουν τά λόγια τοῦ Πλεχάνοφ; Σημαίνουν μονάχα ὅτι τόν καιρό τῶν ἐκλογῶν τό κόμμα τῶν προλεταρίων, δηλ. ἡ σοσιαλδημοκρατία, πρέπει οὐσιαστικά νά προσχωρήσει στό κόμμα τῶν ἐπιχειρηματιῶν, δηλ. στούς καντέτους, πρέπει νά βγάζει μαζί προκηρύξεις ζύμωσης γιά τούς ἐργάτες, πρέπει οὐσιαστικά νά παραιτηθεῖ ἀπό τό σύνθημα τῆς παλλαϊκῆς Συνταχτικῆς Συνέλευσης, ἀπό τό σοσιαλδημοκρατικό πρόγραμμα-μίνιμουμ καί στή θέση του πρέπει νά ρίξει τό σύνθημα τῶν καντέτων γιά μιά Δούμα μέ πλήρη ἐξουσία. Στήν πραγματικότητα αὐτό σημαίνει ἄρνηση τοῦ μίνιμουμ-προγράμματός μας γιά χατήρι τῶν καντέτων καί γιά νά μεγαλώσουμε τήν ὑπόληψή μας στά μάτια τῶν καντέτων.

Αὐτό εἶναι τό τρίτο.

Αὐτό ὅμως, πού δέν τό εἶπε ἀρκετά θαρραλέα ὁ Πλεχάνοφ, τό εἶπε μέ ἀξιοσημείωτη τόλμη ὁ τρίτος ἀρχηγός τῶν μενσεβίκων, ὁ Βασίλιεφ. Ἀκοῦστε:

«Ἄς ἐγκαθιδρύσει πρῶτα ὅλη ἡ κοινωνία, ἄς ἐγκαθιδρύσουν ὅλοι οἱ πολίτες... τή συνταγματική ἐξουσία. Κι

ὅταν ἡ ἐξουσία αὐτή θά γίνει λαϊκή, ὁ λαός ἀνάλογα μέ τό χωρισμό του σέ τάξεις καί σύμφωνα μέ τά συμφέροντά του... μπορεῖ νά προχωρήσει στή λύση ὅλων τῶν προβλημάτων. Τότε ἡ πάλη τῶν τάξεων καί τῶν ὁμάδων δέ θά ἔχει μονάχα τή θέση της, ἀλλά θά εἶναι καί ἀπαραίτητη... Τώρα ὅμως, στή δοσμένη στιγμή, εἶναι θανατηφόρα καί ἐγκληματική...». Γι' αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο οἱ διάφορες τάξεις καί ὁμάδες «νά ξεκόψουν γιά ἕνα χρονικό διάστημα ἀπ' ὅλα „τά καλύτερα προγράμματα“ καί νά συγχωνευτοῦν σ' ἕνα συνταγματικό κόμμα...». «Ἡ πρότασή μου καταλήγει σέ μιά κοινή πλατφόρμα, πού σάν βάση της χρησιμεύει ἡ δημιουργία ἑνός στοιχειώδους θεμέλιου γιά μιά κοινωνία μέ ἀπεριόριστη ἐξουσία, πού μόνον αὐτή μπορεῖ νά δόσει μιάν ἀντίστοιχη Δούμα...». «Τό περιεχόμενο αὐτῆς τῆς πλατφόρμας... εἶναι μιά ὑπεύθυνη ἀπέναντι στή λαϊκή ἀντιπροσωπεία κυβέρνηση... ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου καί τοῦ τύπου...» κλπ. (βλ. «Ταβάρις» τῆς 17 τοῦ Δεκέμβρη 1906). Ὅσο γιά τήν παλλαϊκή Συνταχτική Συνέλευση καί γενικά γιά τό μίνιμουμ-πρόγραμμά μας, πρέπει, κατά τή γνώμη τοῦ Βασίλιεφ, νά «ξεκόψουμε» ἀπ' ὅλα αὐτά...

Αὐτό εἶναι τό τέταρτο.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι ἕνας τέταρτος ἀρχηγός τῶν μενσεβίκων, ὁ Μάρτοφ, δέν εἶναι σύμφωνος μέ τό μενσεβίκο Βασίλιεφ καί τόν βρίζει μέ ὑπεροπτικό ὕφος γιά τό παραπάνω ἄρθρο (βλ. «Ὄτκλικι»[6], ἀρ. 2). Σέ ἀντιστάθμισμα ὅμως ὁ Πλεχάνοφ ἐκφράζεται πολύ ἐπαινετικά γιά τό Βασίλιεφ, πού κατά τή γνώμη τοῦ Πλεχάνοφ εἶναι «ἀκούραστος καί ἀγαπημένος σοσιαλδημοκράτης, ὀργανωτής τῶν ἐλβετῶν ἐργατῶν» καί πού «θά προσφέρει πολλές ὑπηρεσίες στή ρωσική ἐργατική ὑπόθεση» (βλ. «Μίρ Μπόζι»[7], Ἰούνης τοῦ 1906). Ποιόν ἀπό τούς δυό αὐτούς μενσεβίκους

νά πιστέψουμε; Τόν Πλεχάνοφ ἤ τό Μάρτοφ; Μά ἐκτός ἀπό αὐτό μήπως καί ὁ ἴδιος ὁ Μάρτοφ δέν ἔγραφε πρίν ἀπό λίγο καιρό ὅτι «Ἡ σύγκρουση ἀνάμεσα στήν ἀστική τάξη καί στό προλεταριάτο ἐνισχύει τή θέση τῆς ἀπολυταρχίας καί ἐμποδίζει ἔτσι τήν ἐπιτυχία τῆς λαϊκῆς ἀπελευθέρωσης»; (βλ. Ἔλμαρ, «Ὁ λαός καί ἡ κρατική Δούμα», σελ. 20). Ποιός λοιπόν δέν ξέρει ὅτι αὐτή ἡ ἀντιμαρξιστική ἄποψη εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἀληθινή βάση τῆς φιλελεύθερης «πρότασης» πού ἔκανε ὁ Βασίλιεφ;

Ὅπως βλέπετε, οἱ μενσεβίκοι εἶναι τόσο πολύ γοητευμένοι ἀπό τήν «ἐπαναστατικότητα» τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης καί στηρίζουν τόσες πολλές ἐλπίδες στήν «ἐπαναστατικότητά» της, πού γιά χατήρι της εἶναι ἕτοιμοι νά ξεχάσουν καί τό ἴδιο τό σοσιαλδημοκρατικό πρόγραμμα.

Πῶς βλέπει τή δική μας φιλελεύθερη ἀστική τάξη ὁ Κ. Καούτσκι, ποιόν θεωρεῖ ἀληθινό σύμμαχο τοῦ προλεταριάτου, τί λέει γι' αὐτό τό ζήτημα;

«Καί ἐκεῖ (δηλ. στήν τωρινή ρωσική ἐπανάσταση) τό προλεταριάτο δέν εἶναι πιά ἁπλό ἐξάρτημα καί ὄργανο τῆς ἀστικῆς τάξης, ὅπως ἦταν τόν καιρό τῶν ἀστικῶν ἐπαναστάσεων, ἀλλά ἀποτελεῖ αὐτοτελῆ τάξη μέ αὐτοτελεῖς ἐπαναστατικούς σκοπούς. Μά ἐκεῖ πού τό προλεταριάτο ἐμφανίζεται μ' αὐτό τόν τρόπο, παύει ἡ ἀστική τάξη νά εἶναι ἐπαναστατική τάξη. Ἡ ρωσική ἀστική τάξη, στό βαθμό πού εἶναι γενικά φιλελεύθερη καί ἀκολουθεῖ αὐτοτελῆ ταξική πολιτική, μισεῖ χωρίς ἀμφιβολία τήν ἀπολυταρχία, μά μισεῖ ἀκόμα περισσότερο τήν ἐπανάσταση... καί στό βαθμό πού ζητᾶ τήν πολιτική ἐλευθερία, τή ζητᾶ πρίν ἀπ' ὅλα, γιατί βλέπει σ' αὐτή τό μοναδικό μέσο γιά νά βάλει τέρμα στήν ἐπανάσταση. Ἡ ἀστική τάξη λοιπόν δέν ἀνήκει στίς κινητήριες δυνάμεις τοῦ σημερινοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς Ρωσίας... Μονάχα ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν ἀγροτιά ὑπάρχει μιά σταθερή κοινότητα συμφερόντων γιά ὅλη τήν περίοδο τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀγώνα. Καί ἀκριβῶς αὐτή ἡ κοινότητα τῶν συμφερόντων πρέπει νά προσφέρει τή βάση ὅλης τῆς ἐπαναστατικῆς ταχτικῆς τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Ρωσίας... Χωρίς τούς ἀγρότες δέ μποροῦμε νά νικήσουμε τώρα στή Ρωσία» (βλ. τό πέμπτο κεφάλαιο).

Αὐτά λέει ὁ Καούτσκι.

Νομίζουμε ὅτι τά σχόλια περιττεύουν.

Τό τρίτο ζήτημα τῶν διαφωνιῶν μας εἶναι τό ζήτημα, ποιά εἶναι ἡ ταξική οὐσία τῆς νίκης τῆς ἐπανάστασής μας, ἤ μέ ἄλλα λόγια, ποιές τάξεις πρέπει νά νικήσουν στήν ἐπανάστασή μας, ποιές τάξεις πρέπει νά καταχτήσουν τήν ἐξουσία;

Οἱ μπολσεβίκοι βεβαιώνουν πώς μιά καί οἱ κύριες δυνάμεις τῆς σημερινῆς μας ἐπανάστασης εἶναι τό προλεταριάτο καί ἡ ἀγροτιά, μιά καί ἡ νίκη τους εἶναι ἀδύνατη χωρίς τήν ἀμοιβαία τους ὑποστήριξη, γι' αὐτό τήν ἐξουσία θά τήν καταχτήσουν ἀκριβῶς αὐτοί, γι' αὐτό ἡ νίκη τῆς ἐπανάστασης θά σημαίνει τή διχτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς (βλ. «Οἱ δυό ταχτικές» καί «Ἡ νίκη τῶν καντέτων» τοῦ Λένιν).

Ἀντίθετα, οἱ μενσεβίκοι ἀποκρούουν τή διχτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς καί δέν πιστεύουν ὅτι τήν ἐξουσία θά τήν καταχτήσουν τό προλεταριάτο καί ἡ ἀγροτιά. Κατά τή γνώμη τους, ἡ ἐξουσία πρέπει νά περάσει στά χέρια τῆς καντέτικης Δούμας. Γι' αὐτό ὑποστηρίζουν μέ ἀσυνήθιστο ἐνθουσιασμό τό καντέτικο σύνθημα γιά ὑπεύθυνη κυβέρνηση. Ἔτσι οἱ μενσεβίκοι ἀντί γιά τή διχτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς μᾶς προτείνουν τή διχτατορία τῶν καντέτων (βλ. «Οἱ δυό διχτατορίες»

τοῦ Μαρτίνοφ, ὅπως καί τίς ἐφημερίδες «Γκόλος Τρουντά»[8], «Νάσε Ντιέλο» κ. ἄ.).

Πῶς βλέπει τό ζήτημα αὐτό ὁ Κ. Καούτσκι;

Πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα ὁ Καούτσκι λέει καθαρά ὅτι «στήν κοινότητα τῶν συμφερόντων τοῦ βιομηχανικοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς στηρίζεται ἡ ἐπαναστατική δύναμη τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί ἡ δυνατότητα τῆς νίκης της» (βλ. τό πέμπτο κεφάλαιο). Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ ἐπανάσταση θά νικήσει μόνο στήν περίπτωση πού τό προλεταριάτο καί ἡ ἀγροτιά θά παλαίψουν μαζί γιά τήν κοινή νίκη καί ὅτι ἡ διχτατορία τῶν καντέτων εἶναι ἀντεπαναστατική.

Τό τέταρτο ζήτημα τῶν διαφωνιῶν μας εἶναι: τόν καιρό τῆς ἐπαναστατικῆς θύελλας, θά ξεπηδήσει φυσικά μόνη της ἡ λεγόμενη προσωρινή ἐπαναστατική κυβέρνηση—ἐπιτρέπεται ἄραγε ἡ συμμετοχή τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν ἐπαναστατική κυβέρνηση;

Οἱ μπολσεβίκοι λένε ὅτι ἡ συμμετοχή τῆς σοσιαλδημοκρατίας σέ μιά τέτια προσωρινή κυβέρνηση ὄχι μόνον ἐπιτρέπεται ἀπό ἄποψη ἀρχῶν, ἀλλά θά εἶναι καί πραχτικά ἀναγκαία, γιά νά μπορεῖ ἡ σοσιαλδημοκρατία ἐκεῖ, μέσα στήν προσωρινή ἐπαναστατική κυβέρνηση, νά ὑπερασπίζει, ὅπως χρειάζεται, τά συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἐπανάστασης. Ἄν μέ τόν ἀγώνα στούς δρόμους τό προλεταριάτο μαζί μέ τούς ἀγρότες συντρίψει τό παλιό καθεστώς καί χύσει μαζί τους τό αἷμα του, εἶναι φυσικό πώς πρέπει καί μαζί τους νά μπεῖ στήν προσωρινή ἐπαναστατική κυβέρνηση, γιά νά ὁδηγήσει τήν ἐπανάσταση στά ποθητά της ἀποτελέσματα (βλ. «Δυό ταχτικές» τοῦ Λένιν).

Οἱ μενσεβίκοι ὅμως ἀποκρούουν τή συμμετοχή στήν προσωρινή ἐπαναστατική κυβέρνηση, γιατί εἶναι δῆθεν ἀπαράδεχτη γιά τή σοσιαλδημοκρατία, γιατί δέν ἁρμόζει σ' ἕναν σοσιαλδημοκράτη καί γιατί θά καταστρέψει τάχα τό προλεταριάτο (βλ. «Δυό διχτατορίες» τοῦ Μαρτίνοφ).

Τί λέει πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα ὁ Καούτσκι;

«Εἶναι βέβαια πολύ πιθανόν στήν παραπέρα πορεία τῆς ἐπανάστασης ἡ νίκη νά περιέλθει στό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα...». Αὐτό ὅμως δέ σημαίνει ὅτι «ἡ τωρινή ἐπανάσταση τῆς Ρωσίας ὁδηγεῖ κιόλας στήν ἐγκαθίδρυση τοῦ σοσιαλιστικοῦ τρόπου παραγωγῆς, ἀκόμα κι ἄν φέρει τή σοσιαλδημοκρατία προσωρινά στό πηδάλιο τῆς ἐξουσίας» (βλ. τό πέμπτο κεφάλαιο).

Ὅπως βλέπετε, κατά τή γνώμη τοῦ Καούτσκι ἡ συμμετοχή στήν προσωρινή ἐπαναστατική κυβέρνηση ὄχι μόνον ἐπιτρέπεται, ἀλλά μπορεῖ ἀκόμα νάρθουν τά πράγματα ἔτσι πού προσωρινά τό πηδάλιο τῆς ἐξουσίας νά περάσει ὁλοκληρωτικά στά χέρια μόνο τῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Αὐτές εἶναι οἱ ἀπόψεις τοῦ Καούτσκι πάνω στά κυριότερα ζητήματα τῶν διαφωνιῶν μας.

Ὅπως βλέπετε, ὁ μεγάλος θεωρητικός τῆς σοσιαλδημοκρατίας, ὁ Καούτσκι, καί οἱ μπολσεβίκοι συμφωνᾶνε πέρα γιά πέρα μεταξύ τους.

Αὐτό δέν τό ἀρνοῦνται καί οἱ μενσεβίκοι, ἐκτός φυσικά ἀπό μερικούς «γνωστούς» μενσεβίκους πού ἴσως νά μήν ἔχουν κάν δεῖ μέ τά μάτια τους τή μπροσούρα τοῦ Καούτσκι. Ὁ Μάρτοφ, λογουχάρη, λέει ἀνοιχτά πώς «στό τελικό του συμπέρασμα ὁ Καούτσκι συμφωνεῖ μέ τό σ. Λένιν καί τούς ὁμοϊδεάτες του, πού διακηρύχνουν τή δημοκρατική διχτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς» (βλ. «Ὄτκλικι», ἀρ. 2, σελ. 19).

Αὐτό ὅμως σημαίνει ὅτι οἱ μενσεβίκοι δέ συμφωνᾶνε μέ τόν Κ. Καούτσκι ἤ, πιό σωστά, ὅτι ὁ Καούτσκι δέ συμφωνεῖ μέ τούς μενσεβίκους.

Μά τότε ποιός λοιπόν συμφωνεῖ μέ τούς μενσεβίκους καί μέ ποιούς τελοσπάντων συμφωνᾶνε οἱ μενσεβίκοι;

Νά τί μᾶς λέει γι' αὐτό τό ζήτημα ἡ ἱστορία. Στίς 27 τοῦ Δεκέμβρη (1906) στό Σολιανόι-γκοροντόκ (τῆς Πετρούπολης) ἔγινε μιά δημόσια συζήτηση. Στή συζήτηση αὐτή ὁ ἀρχηγός τῶν καντέτων Π. Στροῦβε, δήλωσε τά παρακάτω: «Ὅλοι σας θά γίνετε καντέτοι... Τούς μενσεβίκους τούς λένε κιόλας μισοκαντέτους. Πολλοί θεωροῦν τόν Πλεχάνοφ γιά καντέτο καί, πραγματικά, πολλά ἀπό αὐτά πού λέει τώρα ὁ Πλεχάνοφ μποροῦν οἱ καντέτοι νά τά χαιρετήσουν. Κρίμα μόνο πού δέν τά ἔλεγε τότε πού οἱ καντέτοι ἦταν μοναχοί τους» (βλ. «Ταβάρις» τῆς 28 τοῦ Δεκέμβρη 1906).

Νά ποιός συμφωνεῖ μέ τούς μενσεβίκους.

Τί τό περίεργο λοιπόν, ἄν καί οἱ μενσεβίκοι συμφωνήσουν μαζί τους καί τραβήξουν τό δρόμο τοῦ φιλελευθερισμοῦ;...

10 τοῦ Φλεβάρη 1907

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας.
Ὑπογραφή: Κόμπα.

Τό πρωτότυπο γράφτηκε στά γεωργιανά.

Ο ΕΚΛΟΓΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΝΣΕΒΙΚΟΙ

Πουθενά ἀλλοῦ δέν πῆρε τόση ὀξύτητα ὁ ἐκλογικός ἀγώνας, ὅσο στήν Πετρούπολη. Πουθενά ἀλλοῦ δέ σημειώθηκαν τέτιες συγκρούσεις ἀνάμεσα στά κόμματα, ὅπως στήν Πετρούπολη. Σοσιαλδημοκράτες, ναρόντνικοι, καντέτοι καί μαυροεκατονταρχίτες, μπολσεβίκοι καί μενσεβίκοι μέσα στή σοσιαλδημοκρατία, τρουντοβίκοι [9], σοσιαλεπαναστάτες καί λαϊκοί σοσιαλιστές ἀνάμεσα στούς ναρόντνικους, ἀριστεροί καί δεξιοί καντέτοι μέσα στό κόμμα τῶν καντέτων, ὅλοι αὐτοί διεξήγαγαν σκληρό ἀγώνα...

Σέ ἀντιστάθμισμα ὅμως πουθενά ἀλλοῦ δέ φάνηκε τόσο καθαρά ἡ φυσιογνωμία τῶν κομμάτων, ὅσο στήν Πετρούπολη. Καί ἔτσι ἔπρεπε νά γίνει. Ἡ ἐκλογική πάλη εἶναι ζωντανή πράξη καί τά κόμματα μπορεῖς νά τά γνωρίσεις μονάχα στήν πράξη. Εἶναι φανερό ὅτι ὅσο πιό σκληρά διεξαγόταν ὁ ἀγώνας, τόσο πιό καθαρή ἔπρεπε νά ἀποκαλύπτεται ἡ φυσιογνωμία τῶν κομμάτων πού παλαίβανε.

Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή εἶναι πολύ ἐνδιαφέρουσα ἡ στάση τῶν μπολσεβίκων καί τῶν μενσεβίκων στή διάρκεια τῆς ἐκλογικῆς πάλης.

Θά θυμᾶστε, ἴσως, τί ἔλεγαν οἱ μενσεβίκοι. Πρίν ἀπό τίς ἐκλογές ἀκόμα δήλωναν ὅτι ἡ Συνταχτική Συνέλευση καί

ἡ λαοκρατική δημοκρατία εἶναι ἕνα παραπανίσιο φορτίο, ὅτι πρίν ἀπ' ὅλα εἶναι ἀπαραίτητη μιά Δούμα καί μιά καντέτικη κυβέρνηση καί κατά συνέπεια χρειάζεται μιά ἐκλογική συμφωνία μέ τούς καντέτους. Γιατί σέ ἀντίθετη περίπτωση θά νικοῦσαν τάχα οἱ μαυροεκατονταρχίτες. Νά τί ἔγραφε στίς παραμονές τῶν ἐκλογῶν ὁ ἀρχηγός τῶν μενσεβίκων Τσερεβάνιν:

«Θά ἦταν παραλογισμός καί παραφροσύνη γιά τό προλεταριάτο ἄν, ὅπως προτείνουν μερικοί, ἀποπειρόταν νά ἀναλάβει τόν ἀγώνα μαζί μέ τήν ἀγροτιά καί ἐνάντια στήν κυβέρνηση, καί ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, γιά μιά παλλαϊκή Συνταχτική Συνέλευση μέ ἀπεριόριστη ἐξουσία» (βλ. «Νάσε Ντιέλο», ἀρ. 1).

Ἕνας ἄλλος ἀρχηγός τῶν μενσεβίκων, ὁ Πλεχάνοφ, συμφωνοῦσε μέ τόν Τσερεβάνιν. Ἀπόριπτε κι αὐτός τήν παλλαϊκή Συνταχτική Συνέλευση καί στή θέση της πρότεινε μιά «Δούμα μέ πλήρη ἐξουσία», πού θά ἔπρεπε νά γίνει ἡ «κοινή πλατφόρμα» γιά τούς καντέτους καί τούς σοσιαλδημοκράτες (βλ. «Ταβάρις», 24 τοῦ Νοέμβρη 1906).

Καί ὁ γνωστός μενσεβίκος Βασίλιεφ ἔλεγε πιό εἰλικρινά ὅτι ἡ ταξική πάλη «στή δοσμένη στιγμή εἶναι θανατηφόρα καί ἐγκληματική...» ὅτι οἱ διάφορες τάξεις καί ὁμάδες πρέπει «νά ξεκόψουν γιά ἕνα χρονικό διάστημα ἀπ' ὅλα τά „καλύτερα προγράμματα" καί νά συγχωνευτοῦν σ' ἕνα συνταγματικό κόμμα...» (βλ. «Ταβάρις», 17 τοῦ Δεκέμβρη 1906).

Αὐτά λέγανε οἱ μενσεβίκοι.

Οἱ μπολσεβίκοι ἀπό τήν πρώτη στιγμή καταδικάζανε αὐτή τή θέση τῶν μενσεβίκων. Λέγανε ὅτι δέν ταιριάζει στούς σοσιαλιστές νά κλείσουν συμφωνία μέ τούς καντέτους καί ὅτι οἱ σοσιαλιστές πρέπει νά ἐμφανιστοῦν ἀνεξάρτητα στόν ἐκλογικό ἀγώνα. Στήν πρώτη φάση τῶν ἐκλογῶν ἐπιτρέπονται συμφωνίες μονάχα σάν ἐξαίρεση, καί μόνο μέ τά κόμματα πού ρίχνουν σάν σύνθημα τῆς ἡμέρας τήν παλλαϊκή Συνταχτική Συνέλευση, τή δήμευση ὅλων τῶν γαιῶν, τήν ὀχτάωρη ἐργάσιμη μέρα κτλ., ἐνῶ οἱ καντέτοι τά ἀποκρούουν ὅλα αὐτά. Ὁ «μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος» εἶναι ἐπινόηση τῶν φιλελευθέρων γιά νά ἐκφοβίσουν μερικούς ἀφελεῖς ἀνθρώπους. Οἱ μαυροεκατονταρχίτες δέ μποροῦν «νά καταχτήσουν» τή Δούμα. Οἱ μενσεβίκοι ἐπαναλαβαίνουν τά λόγια τῶν φιλελευθέρων ὅταν μιλᾶνε γιά τό «μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο». Ἀντί γι' αὐτόν ὑπάρχει ὁ «καντέτικος κίνδυνος», πού ἀποτελεῖ καί τόν πραγματικό κίνδυνο. Ὑποχρέωσή μας εἶναι νά συσπειρώσουμε γύρω μας ὅλα τά ἐπαναστατικά στοιχεῖα καί νά παλαίψουμε ἐνάντια στούς καντέτους, πού συμμαχοῦν μέ τήν ἀντίδραση ἐνάντια στήν ἐπανάσταση. Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά διεξάγουμε ταυτόχρονα διμέτωπο ἀγώνα: καί ἐνάντια στήν ἀντίδραση, καί ἐνάντια στή φιλελεύθερη ἀστική τάξη καί τούς ὑπερασπιστές της.

Αὐτά λέγανε οἱ μπολσεβίκοι.

Καί νά πού φτάνει ἡ μέρα πού θά ἄρχιζε ἡ σοσιαλδημοκρατική συνδιάσκεψη τῆς Πετρούπολης[10]. Ἐδῶ, σ' αὐτή τή συνδιάσκεψη, ἔπρεπε νά μποῦν μπροστά στό προλεταριάτο οἱ δυό ταχτικές: ἡ ταχτική τῆς συμφωνίας μέ τούς καντέτους καί ἡ ταχτική τῆς πάλης ἐνάντια στούς καντέτους... Τώρα, σ' αὐτή τή συνδιάσκεψη, ἔπρεπε τό προλεταριάτο νά κρίνει ὅλα ὅσα λέγανε ὥς τώρα οἱ μπολσεβίκοι καί οἱ μενσεβίκοι. Μά οἱ μενσεβίκοι διαισθάνθηκαν ὅτι τούς περιμένει ἡ ἧττα, ἔνιωσαν ὅτι ἡ συνδιάσκεψη θά καταδικάσει τήν ταχτική τους καί ἀποφάσισαν νά ἀποσυρθοῦν ἀπό τή συνδιάσκεψη καί νά ξεκόψουν ἀπό τή σοσιαλδημοκρατία. Χάρη τῆς συμφωνίας μέ τούς καντέτους οἱ μενσεβίκοι ἄρχισαν τή διάσπαση. Μέ παζαρέματα

μέ τούς καντέτους, θέλανε νά μπάσουν στή Δούμα τούς «ἀνθρώπους τους».

Οἱ μπολσεβίκοι καταδικάσανε ἀποφασιστικά τήν ἀχαραχτήριστη αὐτή ἐνέργεια τῶν μενσεβίκων. Μέ βάση τούς ἀριθμούς ἀποδεικνύουν πώς δέν ὑπάρχει «μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος». Κριτίκαραν ἀμείλιχτα τούς σοσιαλεπαναστάτες καί τούς τρουντοβίκους καί τούς κάλεσαν ἀνοιχτά νά συσπειρωθοῦν γύρω ἀπό τό προλεταριάτο ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση καί στούς καντέτους.

Καί τή στιγμή πού οἱ μπολσεβίκοι συσπειρώνανε γύρω ἀπό τό προλεταριάτο τά ἐπαναστατικά στοιχεῖα, τή στιγμή πού ἐφάρμοζαν ἀκλόνητα τήν ἀδιάλλαχτη ταχτική τοῦ προλεταριάτου, οἱ μενσεβίκοι πίσω ἀπό τήν πλάτη τῶν ἐργατῶν διαπραγματεύονταν μέ τούς καντέτους.

Οἱ καντέτοι ὅμως τραβούσανε βαθμιαῖα πρός τά δεξιά. Ὁ Στολίπιν κάλεσε «γιά διαπραγματεύσεις» τόν ἡγέτη τῶν καντέτων Μ ι λ ι ο υ κ ό φ. Οἱ καντέτοι ἐξουσιοδότησαν ὁμόφωνα τό Μιλιουκόφ νά διαπραγματευτεῖ μέ τήν ἀντίδραση «ἐξ ὀνόματος τοῦ κόμματος». Εἶναι φανερό πώς οἱ καντέτοι θέλανε τή συμφωνία μέ τήν ἀντίδραση ἐνάντια στήν ἐπανάσταση. Τόν ἴδιο καιρό ἕνας ἄλλος ἡγέτης τῶν καντέτων, ὁ Σ τ ρ ο ῦ β ε, δήλωνε ἀνοιχτά ὅτι «οἱ καντέτοι θέλουν τή συμφωνία μέ τό μονάρχη μέ σκοπό νά ἐπιτύχουν ἕνα σύνταγμα» (βλ. «Ρέτς»[11], 18 τοῦ Γενάρη 1907). Ἦταν ὁλοφάνερο ὅτι οἱ καντέτοι κλείνουν συμμαχία μέ τήν ἀντίδραση.

Οἱ μενσεβίκοι ὅμως παρ' ὅλα αὐτά διαπραγματεύονταν μέ τούς καντέτους, παρ' ὅλα αὐτά ἐπιζητοῦσαν τή συμμαχία μαζί τους. Οἱ φουκαράδες! Δέ φαντάζονταν ὅτι κλείνοντας συμφωνία μέ τούς καντέτους συμφωνοῦσαν μέ τήν ἀντίδραση!

Στό μεταξύ ἀρχίζουν οἱ συγκεντρώσεις γιά δημόσιες

συζητήσεις, πού τίς ἐπέτρεψαν οἱ ἀρχές. Ἐδῶ, σ' αὐτές τίς συγκεντρώσεις, φάνηκε καθαρά ὅτι ὁ «μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος» εἶναι φανταστικός, ὅτι ὁ κύριος ἀγώνας διεξάγεται ἀνάμεσα στούς καντέτους καί τούς σοσιαλδημοκράτες καί ὅτι ἐκεῖνος πού κλείνει συμφωνία μέ τούς καντέτους προδίνει τή σοσιαλδημοκρατία. Τούς μενσεβίκους δέν τούς ἔβλεπες πιά στίς συγκεντρώσεις: κάνανε δύο-τρεῖς ἀπόπειρες νά πάρουν τό μέρος τῶν καντέτων, μά ρεζιλεύτηκαν ὁλοφάνερα καί δέν ξαναφάνηκαν. Τά τσιράκια τῶν καντέτων, οἱ μενσεβίκοι, χάσανε λοιπόν τό κύρος τους. Στό στίβο τῶν συζητήσεων ἔμειναν οἱ μπολσεβίκοι καί οἱ καντέτοι. Ὁ ἀγώνας ἀνάμεσά τους κυριαρχοῦσε στίς συγκεντρώσεις. Οἱ σοσιαλεπαναστάτες καί οἱ τρουντοβίκοι ἀποκρούουν τίς διαπραγματεύσεις μέ τούς καντέτους. Οἱ λαϊκοί σοσιαλιστές ἀμφιταλαντεύονται. Οἱ μπολσεβίκοι μπαίνουν ἐπικεφαλῆς τοῦ ἐκλογικοῦ ἀγώνα.

Ποῦ ἦταν σ' αὐτό τό διάστημα οἱ μενσεβίκοι;

Διαπραγματεύονταν μέ τούς καντέτους γιά τρεῖς βουλευτικές ἕδρες. Εἶναι ἀπίστευτο, μά εἶναι γεγονός, καί εἶναι ὑποχρέωσή μας νά ποῦμε ἀνοιχτά τήν ἀλήθεια.

Οἱ μπολσεβίκοι λένε: Κάτω ἡ ἡγεμονία τῶν καντέτων!

Οἱ μενσεβίκοι ὅμως ἀ π ο ρ ί π τ ο υ ν α ὐ τ ό τ ό σ ύ ν θ η μ α καί ἔτσι ὑποτάσσονται στήν ἡγεμονία τῶν καντέτων καί σέρνονται στήν οὐρά τους.

Στό μεταξύ γίνονται οἱ ἐκλογές στίς ἐργατικές κουρίες*. Διαπιστώνεται ὅτι σ τ ί ς σ υ ν ο ι κ ί ε ς π ο ύ ἐ π ι κ ρ α τ ο ῦ σ α ν ο ἱ μ ε ν σ ε β ί κ ο ι ο ἱ ἐ ρ γ ά τ ε ς ἐ κ λ έ ξ α ν ε π α ν τ ο ῦ σ ο σ ι α λ ε π α ν α σ τ ά τ ε ς π λ η ρ ε ξ ο ύ σ ι ο υ ς. «Δέ μποροῦμε νά ψηφίσουμε αὐτούς πού συμ-

* Εἰδικά ἐκλογικά τμήματα γιά τούς ἐργάτες. (Σημ. Μετ.)

μάχησαν μέ τούς καντέτους, οἱ σοσιαλεπαναστάτες εἶναι ὁπωσδήποτε καλύτεροί τους», αὐτά ἔλεγαν, ὅπως ἀποδείχνεται, οἱ ἐργάτες. Οἱ ἐργάτες ἀποκαλοῦν τούς σοσιαλδημοκράτες φιλελεύθερους καί προτιμοῦν νά πᾶνε μέ τούς ἀστούς δημοκράτες, μέ τούς σοσιαλεπαναστάτες! Νά ποῦ ὁδήγησε ὁ ὀπορτουνισμός τῶν μενσεβίκων!

Οἱ μπολσεβίκοι συνεχίζουν τήν ἀδιάλλαχτη ταχτική τους καί καλοῦν ὅλα τά ἐπαναστατικά στοιχεῖα νά συσπειρωθοῦν γύρω ἀπό τό προλεταριάτο. Οἱ σοσιαλεπαναστάτες καί οἱ τρουντοβίκοι προσχωροῦν ἀνοιχτά στό μπολσεβίκικο σύνθημα: Κάτω ἡ ἡγεμονία τῶν καντέτων! Οἱ λαϊκοί σοσιαλιστές ξεκόβουν ἀπό τούς καντέτους. Γίνεται γιά ὅλους ξεκάθαρο ὅτι μιά συμφωνία ἀνάμεσα στούς σοσιαλδημοκράτες καί στούς σοσιαλεπαναστάτες-τρουντοβίκους σέ καμιά περίπτωση δέ θά διασπάσει τόσο τούς ψήφους, ὥστε νά νικήσουν οἱ μαυροεκατονταρχίτες. Πρέπει νά νικήσουν εἴτε οἱ καντέτοι εἴτε ἡ ἄκρα ἀριστερά. Ὁ «μαυροεκατονταρχίτικος κίνδυνος» εἶναι φανταστικός.

Στό μεταξύ οἱ καντέτοι σταματᾶνε τίς διαπραγματεύσεις μέ τούς μενσεβίκους. Φαίνεται πώς ἡ ὑπόθεση δέν πῆγε καλά. Ἀντίθετα, οἱ μπολσεβίκοι κλείσανε συμφωνία μέ τούς σοσιαλεπαναστάτες, τούς τρουντοβίκους καί τούς λαϊκούς σοσιαλιστές, ἀπομονώσανε τούς καντέτους καί διεξήγαγαν μιά γενική ἐπίθεση ἐνάντια στήν ἀντίδραση καί τούς καντέτους. Στήν Πετρούπολη εἶχαν ἀνακηρυχθεῖ τρεῖς ἐκλογικοί συνδυασμοί: τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν, τῶν καντέτων καί τῶν ἄκρων ἀριστερῶν. Ἔτσι πραγματοποιήθηκαν, σέ πεῖσμα τῶν μενσεβίκων, τά λόγια τῶν μπολσεβίκων γιά τά τρία ψηφοδέλτια.

Ἀπαρνημένοι ἀπό τό προλεταριάτο, χωρίς νά πετύχουν τίποτα ἀπό τούς καντέτους, χλευασμένοι ἀπό τούς σοσιαλεπαναστάτες καί τούς τρουντοβίκους, ρεζιλεμένοι ἀπό

τήν ἱστορία, οἱ μενσεβίκοι καταθέτουν τά ὅπλα καί ψηφίζουν τό ψηφοδέλτιο τῶν ἄκρων ἀριστερῶν καί ἐνάντια στούς καντέτους. Ἡ αχτιδική ἐπιτροπή τῶν μενσεβίκων τοῦ Βίμποργκ δηλώνει ἀνοιχτά ὅτι οἱ μενσεβίκοι θά ψηφίσουν τούς ἄκρους ἀριστερούς ἐνάντια στούς καντέτους.

Κι αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ μενσεβίκοι ἀπαρνήθηκαν τήν ὕπαρξη τοῦ «μαυροεκατονταρχίτικου κινδύνου», ἀπόριψαν τή συμφωνία μέ τούς καντέτους καί ὑποστήριξαν τό μπολσεβίκικο σύνθημα: Κάτω ἡ ἡγεμονία τῶν καντέτων!

Αὐτό σημαίνει ἀκόμα ὅτι οἱ μενσεβίκοι ἀπαρνήθηκαν τήν ταχτική τους καί ἀναγνώρισαν ἀνοιχτά τήν ταχτική τῶν μπολσεβίκων.

Τέλος, αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ μενσεβίκοι ἔπαψαν νά σέρνονται πίσω ἀπό τούς καντέτους καί ἀκολουθοῦν τώρα τούς μπολσεβίκους.

Τέλος, ἔγιναν οἱ ἐκλογές καί ἀποδείχτηκε ὅτι στήν Πετρούπολη δέν ἐκλέχτηκε οὔτε ἕνας μαυροεκατονταρχίτης!

Ἔτσι δικαιώθηκε ἡ μπολσεβίκικη ταχτική στήν Πετρούπολη.

Ἔτσι νικήθηκαν οἱ μενσεβίκοι.

Ἐφημερίδα «Τσβένι Τσχοβρέμπα»
(«Ἡ ζωή μας»)[12], *ἀρ. 1,*
18 τοῦ Φλεβάρη 1907.

Ἀνυπόγραφο ἄρθρο.

Τό πρωτότυπο γράφτηκε στά γεωργιανά.

ΑΠΟΛΥΤΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΤΩΝ ΚΑΝΤΕΤΩΝ Ή ΑΠΟΛΥΤΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ;

Ποιός πρέπει τόν καιρό τῆς ἐπανάστασης νά πάρει τήν ἐξουσία στά χέρια του, ποιές τάξεις πρέπει νά πάρουν στά χέρια τους τό πηδάλιο τῆς κοινωνικοπολιτικῆς ζωῆς; —Ὁ λαός, τό προλεταριάτο καί ἡ ἀγροτιά!—ἀπαντοῦσαν καί ἀπαντοῦν καί τώρα οἱ μπολσεβίκοι. Κατά τή γνώμη τους, ἡ νίκη τῆς ἐπανάστασης εἶναι ἡ διχτατορία (ἀπόλυτη κυριαρχία) τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς, γιά νά πετύχουν τήν οχτάωρη ἐργάσιμη μέρα, τή δήμευση ὅλης τῆς γῆς τῶν τσιφλικάδων καί τήν ἐγκαθίδρυση δημοκρατικῆς τάξης πραγμάτων. Οἱ μενσεβίκοι ἀπορίπτουν τήν ἀπόλυτη κυριαρχία τοῦ λαοῦ καί ὥς τώρα δέ δόσανε ξεκάθαρη ἀπάντηση στό ἐρώτημα: ποιός λοιπόν πρέπει νά πάρει τήν ἐξουσία στά χέρια του. Τώρα ὅμως πού οἱ μενσεβίκοι ἀπόκλιναν φανερά πρός τούς καντέτους, δηλώνουν πιό τολμηρά ὅτι τήν ἐξουσία πρέπει νά τήν πάρουν οἱ καντέτοι καί ὄχι τό προλεταριάτο καί ἡ ἀγροτιά. Ἀκοῦστε:

«Ἡ διχτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς εἶναι... παραδοξολογία» (ἀσυναρτησία)... Εἶναι «ἀπόκλιση πρός τίς ἀντιλήψεις τῶν σοσιαλεπαναστατῶν» (βλ. τό μενσεβίκικο ὄργανο «Νά Ὄτσερεντι»[13], ἀρ. 4, σελ. 4-5, ἄρθρο τοῦ Π ο τ ρ έ σ ο φ).

Εἶναι ἀλήθεια, πώς ὁ μεγάλος μαρξιστής Κ. Καούτσκι

λέει καθαρά ὅτι ἡ δημοκρατική διχτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς εἶναι ἀπαραίτητη. Μά πῶς μποροῦσε ὅμως νά συγκριθεῖ ὁ Κ. Καούτσκι μέ τόν Ποτρέσοφ! Ὅλοι ξέρουν ὅτι ὁ Ποτρέσοφ εἶναι πραγματικός μαρξιστής, ἐνῶ ὁ Καούτσκι... ὄχι!

Ἕνας ἄλλος μενσεβίκος προσθέτει:

«Τό σύνθημα γιά μιά ὑπεύθυνη κυβέρνηση θά γίνει τό σύνθημα τῆς πάλης γιά τήν ἐξουσία, τῆς πάλης γιά τό πέρασμα τῆς ἐξουσίας ἀπό τά χέρια τῆς γραφειοκρατίας στά χέρια τοῦ λαοῦ» (βλ. στό ἴδιο, σελ. 3, ἄρθρο τοῦ Κ ο λ τ σ ό φ).

Ὅπως βλέπετε, κατά τή γνώμη τοῦ Κολτσόφ τό σύνθημα γιά μιά ὑπεύθυνη κυβέρνηση πρέπει νά γίνει τό σύνθημα πάλης τοῦ λαοῦ, δηλ. τό προλεταριάτο καί ἡ ἀγροτιά πρέπει νά παλαίψουν κάτω ἀκριβῶς ἀπ' αὐτό τό σύνθημα καί πρέπει νά χύσουν τό αἷμα τους ὄχι γιά τή λαοκρατική δημοκρατία, ἀλλά γιά τήν κυβέρνηση τῶν καντέτων.

Νά λοιπόν τί ονομάζουν οἱ μενσεβίκοι κατάχτηση τῆς ἐξουσίας ἀπό τό λαό!

Σκεφτεῖτε το μονάχα: ἀποδείχνεται ὅτι ἡ διχτατορία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς εἶναι ἐπιζήμια, ἐνῶ ἡ διχτατορία τῶν καντέτων εἶναι ὠφέλιμη! Ἐμεῖς, λένε, δέ θέλουμε τήν ἀπόλυτη κυριαρχία τοῦ λαοῦ, ἀλλά τήν ἀπόλυτη κυριαρχία τῶν καντέτων!

Μάλιστα, μάλιστα! Δέν ἐπαινοῦν ἄδικα τούς μενσεβίκους οἱ ἐχθροί τοῦ λαοῦ, οἱ καντέτοι!...

Εφημερίδα «Ντρό» («Καιροί»)[14], *ἀρ. 2, 13 τοῦ Μάρτη 1907.*

Ανυπόγραφο ἄρθρο.

Τό πρωτότυπο γράφτηκε στά γεωργιανά.

ΤΟ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟ ΠΑΛΑΙΒΕΙ ΕΝΩ Η ΑΣΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΚΛΕΙΝΕΙ ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

«Ἡ πρωσική ἀστική τάξη (σέ διάκριση ἀπό τή γαλλική ἀστική τάξη τοῦ 1789) εἶχε καταντήσει ἕνα εἶδος κάστας... πού ἔκλινε ἀνέκαθεν πρός τήν προδοσία σέ βάρος τοῦ λαοῦ καί πρός τή συνδιαλλαγή μέ τόν ἐστεμμένο ἐκπρόσωπο τῆς παλιᾶς κοινωνίας».

Αὐτά ἔγραφε ὁ Κ. Μάρξ γιά τούς πρώσους φιλελεύθερους.

Καί πραγματικά, ἡ ἐπανάσταση δέν εἶχε ἀκόμα καλά-καλά ξετυλιχτεῖ καί οἱ γερμανοί φιλελεύθεροι ἦρθαν σέ συμφωνία μέ τήν «ἀνώτατη ἐξουσία». Καί τή συμφωνία αὐτή τήν πραγματοποίησαν βιαστικά καί ὕστερα μαζί μέ τήν κυβέρνηση ρίχτηκαν ἐνάντια στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες. Εἶναι γνωστό πόσο σαρκαστικά καί πετυχημένα ξεσκέπασε ὁ Κ. Μάρξ τή διπλοπροσωπία αὐτή τῶν φιλελευθέρων.

«Χωρίς νά πιστεύει στόν ἑαυτό της, χωρίς νά πιστεύει στό λαό, μουγγρίζοντας πρός τά πάνω, τρέμοντας τούς κάτω, ἐγωιστική καί ἀπό τίς δυό πλευρές κι ἔχοντας συνείδηση τοῦ ἐγωισμοῦ της, ἐπαναστατική ἀπέναντι στούς συντηρητικούς, συντηρητική ἀπέναντι στούς ἐπαναστάτες, δυσπιστώντας στά ἴδια τά συνθήματά της, φοβισμένη ἀπό

τήν παγκόσμια θύελλα, ἐκμεταλλευόμενη τήν παγκόσμια θύελλα, χωρίς καμιά ἐνεργητικότητα, ἀντιγράφοντας ἀπό παντοῦ, πρόστυχη γιατί δέν ἦταν πρωτότυπη, πρωτότυπη στήν προστυχιά, παζαρεύοντας μέ τίς ἴδιες τίς ἐπιθυμίες της, χωρίς πρωτοβουλία, χωρίς κοσμοϊστορική ἀποστολή, ἕνας ἀναθεματισμένος γέρος... χωρίς μάτια, χωρίς ἀφτιά, χωρίς δόντια, χωρίς τίποτε—ἔτσι βρέθηκε στό πηδάλιο τοῦ πρωσικοῦ κράτους, ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ Μάρτη ἡ πρωσική ἀστική τάξη» (βλ. «Νέα Ἐφημερίδα τοῦ Ρήνου»[15]).

Κάτι παρόμοιο γίνεται τώρα καί σέ μᾶς, στήν πορεία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης.

Τό ζήτημα εἶναι ὅτι καί ἡ δική μας ἀστική τάξη διαφέρει ἀπό τή γαλλική ἀστική τάξη τοῦ 1789. Ἡ δική μας ἀστική τάξη δήλωσε πιό γρήγορα καί πιό ἀνοιχτά ἀπό τή γερμανική ἀστική τάξη ὅτι «θά κλείσει συμφωνία μέ τήν ἀνώτατη ἐξουσία», ἐνάντια στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες. Τό κόμμα τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης, οἱ λεγόμενοι καντέτοι, ἐδῶ καί πολύν καιρό ἄρχισαν πίσω ἀπό τίς πλάτες τοῦ λαοῦ τίς μυστικές διαπραγματεύσεις μέ τό Στολίπιν. Ἄν οἱ καντέτοι δέν προδίνουν πραγματικά τά συμφέροντα τοῦ λαοῦ, τότε τί σκοπό ἐπιδίωκαν αὐτές οἱ διαπραγματεύσεις, τί ἄλλο εἶχαν νά συζητήσουν μέ τόν ὑπουργό τῶν «ἔκτακτων στρατοδικείων»; Σχετικά μ' αὐτό τό ζήτημα οἱ γαλλικές καί οἱ ἀγγλικές ἐφημερίδες ἔγραφαν τίς προάλλες ὅτι ἡ κυβέρνηση καί οἱ καντέτοι πᾶνε νά κλείσουν συμμαχία μέ σκοπό νά δαμάσουν τήν ἐπανάσταση. Νά ποιοί εἶναι οἱ ὅροι τῆς μυστικῆς αὐτῆς συμμαχίας: οἱ καντέτοι πρέπει νά ἀπαρνηθοῦν τίς ἀντιπολιτευτικές τους ἀξιώσεις καί σέ ἀντάλλαγμα ἡ κυβέρνηση θά παραχωρήσει ὑπουργικές θέσεις σέ μερικούς καντέτους. Οἱ καντέτοι κά-

νουν τόν προσβλημένο, γιατί όπως λένε, πρόκειται γιά ψέματα. Μά στήν πραγματικότητα αποκαλύφτηκε ότι είναι αλήθεια, στήν πραγματικότητα αποκαλύφτηκε ότι οί καντέτοι έκλεισαν κιόλας συμμαχία μέ τούς δεξιούς καί τήν κυβέρνηση.

Τί άλλο μάς δείχνει ή τελευταία ψηφοφορία στή Δούμα, εκτός άπό τή συμμαχία τών καντέτων μέ τήν κυβέρνηση; Ἂς θυμηθούμε τά γεγονότα. Οἱ σοσιαλδημοκράτες υποβάλλουν τήν πρόταση νά συσταθεί μιά επιτροπή γιά τούς αγρότες πού πεινάνε. Θέλουν έτσι ό λαός μόνος του, χωρίς νά πάρει υπόψη του τούς βουλευτές καί τούς γραφειοκράτες, νά καταπιαστεί μέ τό ζήτημα τής βοήθειας τών πεινασμένων καί μονάχος του νά ξεσκεπάσει τίς «ηρωικές πράξεις» τών διαφόρων Γκούρκο-Λίντβαλ[16]. Αυτό είναι καλό καί επιθυμητό, γιατί όλα αυτά δυναμώνουν τή σύνδεση τών βουλευτών μέ τό λαό, όλα αυτά δίνουν συνειδητό χαραχτήρα στό υπόκωφο μουρμουρητό τού λαού. Είναι φανερό ότι όποιος εξυπηρετεί πραγματικά τά συμφέροντα τού λαού, χωρίς άλλο θά υποστήριζε τήν πρόταση τών σοσιαλδημοκρατών σάν ένα ωφέλιμο μέτρο γιά τό λαό. Τί έκαναν όμως οἱ καντέτοι, μήπως υποστήριξαν τούς σοσιαλδημοκράτες; Ὄχι! Μαζί μέ τούς οχτωβριστές[17] καί τούς μαυροεκατονταρχίτες τορπίλισαν ομόφωνα τήν πρόταση τών σοσιαλδημοκρατών. «Ἡ πραγματοποίηση τής πρότασής σας θά προκαλέσει λαϊκό κίνημα καί γι' αυτό είναι επιζήμια—απάντησε στούς σοσιαλδημοκράτες ό ηγέτης τών καντέτων Γκέσεν (βλ. «Πάρους»[18], άρ. 24). Κύριοι καντέτοι, είμαι πέρα γιά πέρα σύμφωνος μαζί σας, έχετε δίκιο—είπε ό Στολίπιν ανταμείβοντας τούς καντέτους (βλ. στό ίδιο). Τό αποτέλεσμα ήταν νά υποστηρίξουν τούς σοσιαλδημοκράτες μόνο οἱ σοσιαλεπαναστάτες, οἱ λαϊκοί σοσιαλιστές καί ή πλειοψηφία τών τρουντοβίκων.

Ἔτσι ή Δούμα χωρίστηκε σέ δυό στρατόπεδα: στό στρατόπεδο τών εχθρών τού λαϊκού κινήματος καί στό στρατόπεδο τών οπαδών τού λαϊκού κινήματος. Στούς πρώτους συμπεριλαβαίνονται οἱ μαυροεκατονταρχίτες, οἱ οχτωβριστές, ό Στολίπιν, οἱ καντέτοι κ. ά. Στούς δεύτερους, οἱ σοσιαλδημοκράτες, οἱ σοσιαλεπαναστάτες, οἱ λαϊκοί σοσιαλιστές, ή πλειοψηφία τών τρουντοβίκων κ. ά.

Τί άλλο σημαίνει αυτό, άν όχι ότι οἱ καντέτοι κλείσανε κιόλας συμμαχία μέ τήν κυβέρνηση;

Ὅπως φαίνεται, δικαιώνεται ή ταχτική τών μπολσεβίκων, πού καλλιεργεί τή δυσπιστία πρός τούς προδότες τού λαού, τούς καντέτους, καί καλεί στόν αγώνα ενάντιά τους.

Καί δέν είναι μόνον αυτό. Ἐδώ πρόκειται γιά τό γεγονός ότι οἱ παραπάνω φήμες, πού διάδοσαν οἱ γαλλικές καί αγγλικές εφημερίδες, επιβεβαιώνονται ολοκληρωτικά. Τίς τελευταίες μέρες οἱ εφημερίδες τής πρωτεύουσας πληροφορούν από «έγκυρες πηγές» ότι πραγματοποιήθηκε πιά ή συμφωνία τών καντέτων μέ τήν κυβέρνηση. Καί, γιά φανταστείτε, οἱ όροι αυτής τής συμφωνίας, όπως αποδείχνεται, έχουν καθοριστεί ακόμα καί στίς λεπτομέρειές τους. Είναι αλήθεια ότι οἱ καντέτοι τό αρνούνται, πρόκειται όμως γιά φαρισαϊσμό καί τίποτε παραπάνω. Ἀκούστε:

«Ἡ εφημερίδα „Σεβόντνια"[19] πληροφορείται από έγκυρες πηγές ότι ό χτεσινός λόγος τού Στολίπιν στήν κρατική Δούμα δέν ήταν καθόλου αναπάντεχος γιά τούς καντέτους καί τούς οχτωβριστές. Γι' αυτό τό ζήτημα έγιναν προκαταρχτικές διαπραγματεύσεις πού βάσταξαν μιά ολόκληρη μέρα ανάμεσα στόν πρωθυπουργό, τόν Κούτλερ... καί στόν Φιόντοροφ, πού αντιπροσώπευε τό δεξιό κέντρο. Ἡ

τελική συμφωνία ἀνάμεσα σ' αὐτά τά πρόσωπα ἔγινε στή σύνταξη τῆς „Σλόβο“[20], ὅπου σκόπευε νά ἔρθει καί ὁ κόμης Βίτε... Σέ γενικές γραμμές ἡ συμφωνία κατάληξε στά παρακάτω: 1) Οἱ καντέτοι κόβουν ἀνοιχτά κάθε σχέση μέ τά ἀριστερά κόμματα καί παίρνουν στή Δούμα αὐστηρά τή θέση τοῦ κέντρου. 2) Οἱ καντέτοι ἀρνοῦνται ἕνα μέρος ἀπό τό ἀγροτικό τους πρόγραμμα καί τό φέρνουν πιό κοντά στό πρόγραμμα τῶν ὀχτωβριστῶν. 3) Οἱ καντέτοι δέν ἐπιμένουν πρός τό παρόν στήν ἰσοτιμία τῶν ἐθνοτήτων. 4) Οἱ καντέτοι ὑποστηρίζουν τό ἐξωτερικό δάνειο. Σάν ἀντάλλαγμα ὑπόσχονται στούς καντέτους: 1) Ἄμεση νομιμοποίηση τοῦ κόμματος τῶν καντέτων. 2)... Στούς καντέτους προτείνονται τά χαρτοφυλάκια τῶν ὑπουργείων Ρύθμισης τῆς γῆς καί Γεωργίας, τῆς Λαϊκῆς Παιδείας, τοῦ Ἐμπορίου καί τῆς Βιομηχανίας, καί τῆς Δικαιοσύνης. 3) Μερική ἀμνηστεία. 4) Ὑποστήριξη τοῦ καντέτικου νομοσχεδίου γιά τήν κατάργηση τῶν ἔκτακτων στρατοδικείων» (βλ. «Πάρους», ἀρ. 25).

Ἔτσι ἔχουν τά πράγματα.

Τή στιγμή πού ὁ λαός ἀγωνίζεται, τή στιγμή πού οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες χύνουν τό αἷμα τους γιά νά τσακίσουν τήν ἀντίδραση, οἱ καντέτοι κλείνουν συμμαχία μ' αὐτή τήν ἀντίδραση γιά νά δαμάσουν τή λαϊκή ἐπανάσταση!

Νά ποιοί εἶναι οἱ καντέτοι!

Νά λοιπόν γιά ποιό σκοπό «φυλάγανε» τή Δούμα.

Νά γιατί δέν ὑποστήριξαν τό σχέδιο τῶν σοσιαλδημοκρατῶν σχετικά μέ τή σύσταση τῆς ἐπιτροπῆς γιά τούς ἀγρότες πού πεινᾶνε.

Ἔτσι καταρέει ἡ θέση τῶν μενσεβίκων γιά τό δημοκρατισμό τῶν καντέτων.

Ἔτσι καταρέει ἡ μενσεβίκικη τακτική τῆς ὑποστήριξης τῶν καντέτων: ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά τό νά ὑποστηρίζεις τούς καντέτους σημαίνει πώς ὑποστηρίζεις τήν κυβέρνηση!

Ἐπαληθεύεται ἡ ἄποψη τῶν μπολσεβίκων ὅτι στίς δύσκολες στιγμές θά μᾶς ὑποστηρίξουν μόνον οἱ συνειδητοί ἀντιπρόσωποι τῶν ἀγροτῶν, ὅπως λογουχάρη οἱ σοσιαλεπαναστάτες κ. ἄ.

Εἶναι ξεκάθαρο ὅτι κι ἐμεῖς μέ τή σειρά μας πρέπει νά τούς ὑποστηρίζουμε ἐνάντια στούς καντέτους.

Ἤ μήπως οἱ μενσεβίκοι σκέφτονται καί στό μέλλον νά ὑποστηρίζουν τούς καντέτους;...

Ἐφημερίδα «Ντρό» («Καιροί»), ἀρ. 6,
17 τοῦ Μάρτη 1907.
Ἀνυπόγραφο ἄρθρο.

Τό πρωτότυπο γράφτηκε στά γεωργιανά.

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ σ. Γ. ΤΕΛΙΓΙΑ[21]

Ἡ ὑπερβολική ἐξύμνηση τῶν νεκρῶν συντρόφων ἔγινε συνήθεια στούς κομματικούς μας κύκλους. Τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τῶν σημερινῶν νεκρολογιῶν εἶναι νά ἀποσιωποῦν τίς ἀδύνατες πλευρές καί νά ὑπερβάλλουν τίς θετικές. Πρόκειται φυσικά γιά μιά ἄσχημη συνήθεια. Ἐμεῖς δέ θέλουμε νά ἀκολουθήσουμε αὐτή τή συνήθεια. Ἐμεῖς θέλουμε νά ποῦμε γιά τό σ. Γ. Τελίγια μονάχα τήν ἀλήθεια, θέλουμε νά κάνουμε γνωστό τόν Τελίγια στόν ἀναγνώστη, ἔτσι ὅπως ἦταν στήν πραγματικότητα. Καί νά, ἡ πραγματικότητα μᾶς λέει ὅτι ὁ σ. Γ. Τελίγια σάν πρωτοπόρος ἐργάτης καί σάν κομματικό στέλεχος ἦταν ὥς τό τέλος ἄμεμπτος καί ἀνεχτίμητος γιά τό κόμμα ἄνθρωπος. Ὅλα ὅσα χαρακτηρίζουν περισσότερο ἀπ' ὅλα τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα: ἡ δίψα τῆς γνώσης, ἡ ἀνεξαρτησία, ἡ διαρκής κίνηση πρός τά μπρός, ἡ σταθερότητα, ἡ ἐργατικότητα καί ἡ ἠθική δύναμη—ὅλα αὐτά συνδυάζονταν στό πρόσωπο τοῦ σ. Τελίγια. Ὁ Τελίγια ἐνσάρκωνε τά καλύτερα γνωρίσματα τοῦ προλετάριου. Αὐτό δέν εἶναι ὑπερβολή. Αὐτό θά μᾶς τό δείξει ἀμέσως ἡ σύντομη βιογραφία του.

Ὁ σ. Τελίγια δέν ἀνῆκε στούς «μορφωμένους». Ἔμαθε γράμματα μόνος του καί συνειδητοποιήθηκε. Ὅταν ἔφυ-

γε ἀπό τό χωριό Τσαγκάνι (ὁ Τελίγια εἶχε γεννηθεῖ στό χωριό Τσαγκάνι τῆς ἐπαρχίας Κουταΐς) ἔγινε ὑπηρέτης στό σπίτι μιᾶς οἰκογένειας στήν Τιφλίδα. Κι ἐκεῖ ἔμαθε νά μιλάει τά ρούσικα καί τόν κυρίευσε τό πάθος νά διαβάζει βιβλία. Μά πολύ γρήγορα βαρέθηκε τό ἐπάγγελμα τοῦ ὑπηρέτη καί σέ λίγο ἔπιασε δουλειά στά μηχανοστάσια τῶν σιδηροδρόμων, στό ξυλουργικό συνεργεῖο. Τά μηχανοστάσια αὐτά βοήθησαν πάρα πολύ τό σ. Τελίγια. Ἦτανε τό σχολειό του, ἐδῶ ἔγινε σοσιαλδημοκράτης, ἐδῶ ἀτσαλώθηκε καί ἔγινε σταθερός ἀγωνιστής, ἐδῶ ἐπίσης ἀναδείχτηκε ἱκανός καί συνειδητός ἐργάτης.

Στά 1900-1901 ὁ Τελίγια ξεχώριζε πιά ἀνάμεσα στούς πρωτοπόρους ἐργάτες σάν ἄξιος καθοδηγητής. Ἀπό τόν καιρό τῆς διαδήλωσης τοῦ 1901 στήν Τιφλίδα[22] ὁ σ. Τελίγια δέν ἤξερε πιά τί θά πεῖ ἀνάπαυση. Στή φλογερή προπαγάνδα, στή δημιουργία ὀργανώσεων, στή συμμετοχή σέ ὑπεύθυνες συνελεύσεις, στήν ἐπίμονη δουλειά γιά τή σοσιαλιστική του αὐτομόρφωση—νά ποῦ ἀφιέρωνε ὅλο τόν ἐλεύθερο καιρό του. Τόν παρακολουθοῦσε ἡ ἀστυνομία, τόν ἔψαχνε νά τόν βρεῖ «μέ τό φανάρι στό χέρι», μά ὅλα αὐτά διπλασίαζαν μονάχα τήν ἐνεργητικότητά του καί τή δίψα τῆς πάλης. Ὁ σ. Τελίγια ἦταν ὁ ἐμπνευστής τῆς διαδήλωσης τοῦ 1903 (στήν Τιφλίδα)[23]. Παρά τό γεγονός ὅτι ἡ ἀστυνομία τόν κυνηγοῦσε κατά πόδι, σήκωσε ψηλά τή σημαία καί μίλησε στόν κόσμο. Ὕστερα ἀπ' αὐτή τή διαδήλωση πέρασε πιά ὁλοκληρωτικά στήν παρανομία. Ἀπ' αὐτό τό χρόνο καί μέ ἐντολή τῆς ὀργάνωσης ἀρχίζει νά «περιοδεύει» στίς διάφορες πόλεις τῆς Ὑπερκαυκασίας. Τόν ἴδιο ἐπίσης χρόνο μέ ἐντολή πάλι τῆς ὀργάνωσης φεύγει γιά τό Μπατούμ, γιά νά ὀργανώσει ἕνα παράνομο τυπογραφεῖο. Στό σταθμό ὅμως τοῦ Μπατούμ τόν συνέλαβαν μέ τά σύνεργα τοῦ τυπογραφείου καί ὕστερα ἀπό λίγον καιρό τόν στείλανε στή φυλακή τοῦ Κουταΐς. Ἀπ' αὐτή τή

στιγμή ἀρχίζει μιά νέα περίοδος τῆς «πολυτάραχης» ζωῆς του. Ἑνάμιση χρόνος φυλακή δέν πῆγε χαμένος γιά τόν Τελίγια. Ἡ φυλακή ἔγινε τό δεύτερο σχολειό του. Μέ τή συνεχῆ μελέτη, μέ τό διάβασμα σοσιαλιστικῶν βιβλίων καί μέ τή συμμετοχή στίς συζητήσεις αὔξησε σημαντικά τά πνευματικά του ἐφόδια. Κι ἐδῶ διαμορφώθηκε όριστικά ὁ ἀδάμαστος ἐπαναστατικός του χαραχτήρας, γιά τόν ὁποῖο τόν ζήλευαν πολλοί σύντροφοί του. Ἡ ἴδια ἡ φυλακή ὅμως ἔβαλε πάνω του καί τή σφραγίδα τοῦ θανάτου. Στήν ἴδια φυλακή κληρονόμησε τή θανάσιμη ἀρρώστια (φυματίωση) πού ὁδήγησε στόν τάφο τόν καλύτερό μας σύντροφο.

Ὁ Τελίγια γνώριζε τή μοιραία κατάσταση τῆς ὑγείας του, αὐτό ὅμως δέν τόν ἀνησυχοῦσε. Τόν στενοχωροῦσε μονάχα ἕνα πράγμα—«τό ἄσκοπο καθησιό καί ἡ ἀδράνεια». «Πότε λοιπόν θέ νά ἀξιωθῶ νά δῶ τή μέρα πού θά μπορέσω νά κινηθῶ λεύτερα, ὅπως θέλω γώ, νά δῶ ξανά τή λαϊκή μάζα, ν' ἀκουμπήσω πάνω στά στήθια της καί ν' ἀρχίσω νά τήν ὑπηρετῶ»—νά τί ὀνειρευότανε ὁ κλεισμένος στή φυλακή σύντροφός μας. Καί τό ὄνειρό του αὐτό πραγματοποιήθηκε. Ὕστερα ἀπό ἑνάμιση χρόνο τόν μεταφέρανε στή «μικρή» φυλακή τοῦ Κουταΐς, ἀπ' ὅπου δραπέτευσε ἀμέσως καί παρουσιάστηκε στήν Τιφλίδα. Τόν καιρό αὐτό ἔγινε στό κόμμα ἡ διάσπαση. Ὁ σ. Τελίγια προσχώρησε τότε στούς μενσεβίκους, μά δέν ἔμοιαζε καθόλου μέ κείνους τούς «ἐπίσημους» μενσεβίκους πού θεωροῦν τόν μενσεβικισμό «Κοράνιο», τόν ἑαυτό τους ὀρθόδοξο καί τούς μπολσεβίκους γκιαούρηδες. Ὁ Τελίγια δέν ἔμοιαζε καί μέ κείνους τούς «πρωτοπόρους» ἐργάτες, πού παρασταίνουν τούς «ἀπό γεννησιμιό σοσιαλδημοκράτες» καί πού ἐπειδή εἶναι ἐντελῶς ἀγράμματοι φωνάζουν κωμικά: δέ μᾶς χρειάζονται οἱ γνώσεις, ἐμεῖς εἴμαστε ἐργάτες. Χαραχτηριστικό γνώρισμα τοῦ Τελίγια ἦταν ἀκριβῶς ὅτι ἀπόκρουε τό φραξιονιστικό φανατισμό, περιφρονοῦσε μέ ὅλο του τό εἶναι τήν τυφλή μίμηση καί ἤθελε νά τά καταλάβει ὅλα μέ τό δικό του τό μυαλό. Νά γιατί, μόλις δραπέτευσε ἀπό τή φυλακή, ρίχτηκε ἀμέσως πάνω στά βιβλία: «Πραχτικά τοῦ δεύτερου συνεδρίου», «Κατάσταση πολιορκίας» τοῦ Μάρτοφ, «Τί νά κάνουμε;» τοῦ Λένιν καί τό «Ἕνα βῆμα μπρός» πάλι τοῦ Λένιν. Ἔπρεπε νά βλέπατε τόν Τελίγια πού εἶχε γίνει πετσί καί κόκκαλο καί κίτρινος ἀπό τήν ἀρρώστια, νά μοχθεῖ ἐπίμονα πάνω στά βιβλία καί νά λέει μέ χαμόγελο: «Ὅπως βλέπω, δέν εἶναι καί τόσο εὔκολο πράγμα νά ἀποφασίσω νά γίνω μπολσεβίκος ἤ μενσεβίκος· ὥσπου νά μελετήσω αὐτά τά βιβλία, ὁ μενσεβικισμός μου θά στηρίζεται στόν ἄμμο». Καί νά πού ὁ σ. Τελίγια, ἀφοῦ μελέτησε τήν ἀπαραίτητη πολιτική φιλολογία, ἀφοῦ καλοσκέφτηκε τίς διαφωνίες ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους καί τούς μενσεβίκους, τά ζύγισε ὅλα καλά, καί μονάχα ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά εἶπε: «Ἐγώ, σύντροφοι, εἶμαι μπολσεβίκος· κατά τή γνώμη μου, ἐκεῖνος πού δέν εἶναι μπολσεβίκος προδίνει ἀναμφίβολα τό ἐπαναστατικό πνεῦμα τοῦ μαρξισμοῦ».

Ὕστερα ἀπ' αὐτό γίνεται ἀπόστολος τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ (τοῦ μπολσεβικισμοῦ). Μέ ἀπόφαση τῆς ὀργάνωσης φεύγει τό 1905 γιά τό Μπακού. Ἡ ἐγκατάσταση τοῦ τυπογραφείου, ἡ ταχτοποίηση τῆς δουλειᾶς τῶν περιφερειακῶν ὀργανώσεων, ἡ συμμετοχή στήν καθοδηγητική ὀργάνωση, ἡ ἀποστολή ἄρθρων γιά τό «Προλεταριάτις Μπρτζόλα»[24]—νά ποιές ἦταν οἱ ἀσχολίες τοῦ σ. Τελίγια στό Μπακού. Ὅταν ἔγιναν οἱ γνωστές συλλήψεις, τόν συνέλαβαν κι αὐτόν, μά κι ἐδῶ τούς «γλίστρησε» καί ἔτρεξε πάλι στήν Τιφλίδα. Ἀφοῦ δούλεψε κάμποσο καιρό στήν καθοδηγητική ὀργάνωση τῆς Τιφλίδας, πῆρε μέρος στήν Πανρωσική συνδιάσκεψη τῶν μπολσεβίκων στό Τάμερφορς τό 1905. Εἶναι ἐνδιαφέρουσες οἱ ἐντυπώσεις του ἀπ' αὐ-

τή τή συνδιάσκεψη. Γεμάτο ἐλπίδα ἔβλεπε τό μέλλον τοῦ κόμματος καί μέ μάτια πού γιάλιζαν ἔλεγε: δέ θά λυπηθῶ τίς τελευταῖες μου δυνάμεις γι' αὐτό τό κόμμα. Τό ἀτύχημα ὅμως ἦταν ὅτι μόλις ἐπέστρεψε ἀπό τή Ρωσία ἔπεσε στό κρεβάτι καί δέν ξανασηκώθηκε πιά. Μόλις τώρα εἶχε ἀρχίσει μιά σοβαρή φιλολογική δράση. Τόν καιρό τῆς ἀρρώστιας του εἶχε γράψει τά: «Τί μᾶς χρειάζεται» (βλ. «'Αχάλι Τσχοβρέμπα»[25]), «Οἱ παλιοί καί οἱ νέοι νεκροί» (ἀπάντηση στόν Ἄρτς Ντζορτζάτζε), «Ὁ ἀναρχισμός καί ἡ σοσιαλδημοκρατία»*, «Γιατί μᾶς ὀνομάζουν μπλανκιστές» κ. ἄ.

Στίς τελευταῖες μέρες μᾶς ἔγραφε πώς ἑτοίμαζε μιά μπροσούρα γιά τήν ἱστορία τῆς σοσιαλδημοκρατίας τοῦ Καυκάσου, μά ὁ σκληρός θάνατος ἅρπαξε πρόωρα τήν πένα ἀπό τά χέρια τοῦ ἀκούραστου συντρόφου.

Αὐτή εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς σύντομης, μά γεμάτης θύελλες ζωῆς τοῦ σ. Τελίγια.

Καταπληχτικές ἱκανότητες, ἀστείρευτη ἐνεργητικότητα, ἀνεξαρτησία, βαθιά ἀγάπη γιά τήν ὑπόθεσή μας, ἡρωική ἀδιαλλαξία, τό χάρισμα τοῦ ἀπόστολου, νά τί χαραχτηρίζουν τό σ. Τελίγια.

Μονάχα στίς γραμμές τοῦ προλεταριάτου συναντάει κανείς τέτιους ἀνθρώπους σάν τόν Τελίγια, μονάχα τό προλεταριάτο γεννᾶ τέτιους ἥρωες σάν τόν Τελίγια, καί τό ἴδιο τό προλεταριάτο θά προσπαθήσει νά ἐκδικηθεῖ τό καταραμένο καθεστώς, πού θύμα του ἔπεσε ὁ σύντροφός μας, ὁ ἐ ρ γ ά τ η ς Γ. Τ ε λ ί γ ι α.

'Εφημερίδα «Ντρό» («Καιροί»), ἀρ. 10,
22 τοῦ Μάρτη 1907.

'Υπογραφή: Κ ο . . .

Τό πρωτότυπο γράφτηκε στά γεωργιανά.

* Οἱ δυό τελευταῖες μπροσοῦρες δέ μπόρεσαν νά ἐκδοθοῦν, γιατί κατασχέθηκαν ἀπό τήν ἀστυνομία σέ μιά ἔρευνα.

ΤΟ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

Οἱ προετοιμασίες γιά τό συνέδριο πλησιάζουν στό τέλος[26]. Διαγράφεται βαθμιαῖα ὁ συσχετισμός τῶν δυνάμεων ἀνάμεσα στίς ὁμάδες. Διαπιστώνεται ὅτι οἱ βιομηχανικές περιφέρειες ὑποστηρίζουν στό μεγαλύτερό τους μέρος τούς μπολσεβίκους. Στήν Πετρούπολη, στή Μόσχα, στήν κεντρική βιομηχανική περιοχή, στήν Πολωνία, στίς περιοχές τῆς Βαλτικῆς, στά Οὐράλια—νά ποῦ ἔχουν ἐμπιστοσύνη στήν ταχτική τῶν μπολσεβίκων. Ὁ Καύκασος, ἡ περιοχή πέρα ἀπό τήν Κασπία, ἡ Νότια Ρωσία καί μερικές πόλεις ἀπό τίς περιφέρειες πού ἐπηρεάζονται ἀπό τό «Μπούντ»[27], οἱ ἀγροτικές ὀργανώσεις τῆς «Σπίλκα»[28]—νά ἀπό ποῦ ἀντλοῦν τίς δυνάμεις τους οἱ συν. μενσεβίκοι. Ἡ Νότια Ρωσία εἶναι ἡ μοναδική βιομηχανική περιοχή ὅπου ἔχουν ἐμπιστοσύνη στούς μενσεβίκους. Τά ὑπόλοιπα σημεῖα στήριξης τοῦ μενσεβικισμοῦ εἶναι στό μεγαλύτερό τους μέρος κέντρα τῆς μικρῆς παραγωγῆς.

'Αποδείχνεται ὅτι ἡ ταχτική τῶν μενσεβίκων εἶναι κυρίως ἡ ταχτική τῶν καθυστερημένων πόλεων, ὅπου δέ βλέπουν μέ καλό μάτι τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης καί τήν ἀνάπτυξη τῆς ταξικῆς συνείδησης.

Ἀποδείχνεται ὅτι ἡ ταχτική τῶν μπολσεβίκων εἶναι κυρίως ἡ ταχτική τῶν πρωτοπόρων πόλεων, τῶν βιομηχανικῶν κέντρων, ὅπου δίνεται ἡ κύρια προσοχή στό βάθαιμα τῆς ἐπανάστασης καί στήν ἀνάπτυξη τῆς ταξικῆς συνείδησης.

Μιά φορά κι ἕναν καιρό ἡ ρωσική σοσιαλδημοκρατία ἀποτελοῦνταν ἀπό μιά χούφτα μέλη. Τότε εἶχε διανοουμενίστικο χαραχτήρα καί δέν ἦταν σέ θέση νά βάλει τή σφραγίδα της στήν πάλη τοῦ προλεταριάτου. Τήν πολιτική τοῦ κόμματος τή διεύθυναν τότε ἕνα-δυό πρόσωπα, ἡ φωνή τῆς κομματικῆς προλεταριακῆς μάζας πνιγόταν... Τελείως διαφορετική εἶναι ἡ κατάσταση σήμερα. Σήμερα ἔχουμε μπροστά μας ἕνα κόμμα ἐπιβλητικό—τό Σοσιαλδημοκρατικό Ἐργατικό Κόμμα τῆς Ρωσίας, πού ἔχει στίς γραμμές του περίπου 200.000 μέλη, πού βάζει τή σφραγίδα του στήν πάλη τοῦ προλεταριάτου, πού συγκεντρώνει γύρω του τήν ἐπαναστατική δημοκρατία ὅλης τῆς Ρωσίας καί πού προκαλεῖ τόν τρόμο στούς «ἰσχυρούς αὐτοῦ τοῦ κόσμου». Καί τό ἐπιβλητικό αὐτό κόμμα εἶναι ἀκόμα πιό ἐπιβλητικό καί ἀξιοθαύμαστο, γιατί τό τιμόνι του τό κρατάει στά χέρια της ἡ κομματική μάζα καί ὄχι ἕνα-δυό «φωτισμένα πρόσωπα». Κι αὐτό φάνηκε καλύτερο ἀπ᾿ ὅλα στό διάστημα τῶν ἐκλογῶν τῆς Δούμας, ὅταν ἡ κομματική μάζα ἀπόριψε τήν πρόταση μιᾶς τέτιας αὐθεντίας, σάν τόν Πλεχάνοφ, καί δέ δέχτηκε τήν «κοινή πλατφόρμα» μέ τούς καντέτους. Εἶναι ἀλήθεια πώς οἱ συν. μενσεβίκοι ἐξακολουθοῦν παρ᾿ ὅλα αὐτά νά ὀνομάζουν τό κόμμα μας διανοουμενίστικο, μά αὐτό τό κάνουν ἴσως γιατί τό κόμμα αὐτό δέν εἶναι στήν πλειοψηφία του μενσεβίκικο. Ἄν ὅμως τό Γερμανικό Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα, πού μέσα σέ 18 ἑκατομμύρια προλετάριους ἔχει μόνο 400.000 μέλη, ἄν τό κόμμα αὐτό ἔχει τό δικαίωμα νά λέγεται προλεταριακό κόμμα, τότε τό Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα τῆς Ρωσίας, πού μέσα σέ 9 ἑκατομμύρια προλετάριους τῆς Ρωσίας ἔχει 200.000 μέλη, ἔχει ἐπίσης τό δικαίωμα νά θεωρεῖται προλεταριακό κόμμα...

Ἔτσι λοιπόν, τό Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα τῆς Ρωσίας εἶναι ἐπιβλητικό ἀκόμα καί γιατί εἶναι πραγματικά προλεταριακό κόμμα πού τραβάει τό δρόμο του πρός τό μέλλον καί ἀντιμετωπίζει κριτικά τά ψιθυρίσματα τῶν παλιῶν «ἀρχηγῶν» του.

Ἀπ᾿ αὐτή τήν ἄποψη εἶναι ἐνδειχτικές οἱ τελευταῖες συνδιασκέψεις τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας.

Καί στίς δυό συνδιασκέψεις ἔδιναν τόν τόνο οἱ ἐργάτες πού ἀποτελοῦσαν τά ἐννιά δέκατα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀντιπροσώπων καί στή μιά καί στήν ἄλλη συνδιάσκεψη. Καί οἱ δυό συνδιασκέψεις ἀπόριψαν τίς παλιωμένες καί ἐκτός τόπου «ὁδηγίες» τῶν «παλιῶν ἀρχηγῶν» τύπου Πλεχάνοφ. Καί οἱ δυό συνδιασκέψεις βροντόφωνα ἀναγνώρισαν τήν ἀναγκαιότητα τοῦ μπολσεβικισμοῦ. Ἔτσι ἡ Μόσχα καί ἡ Πετρούπολη ἐκφράσανε τή δυσπιστία τους στήν ταχτική τῶν μενσεβίκων καί ἀναγνώρισαν πώς εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἡγεμονία τοῦ προλεταριάτου στή σημερινή ἐπανάσταση.

Μέ τό στόμα τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας μιλάει ὅλο τό συνειδητό προλεταριάτο. Τή Μόσχα καί τήν Πετρούπολη τίς ἀκολουθοῦν οἱ ὑπόλοιπες πόλεις. Ἀπό τή Μόσχα καί τήν Πετρούπολη δίνονταν οἱ ὁδηγίες τόν καιρό τῶν ἐξορμήσεων τοῦ Γενάρη καί τοῦ Ὀχτώβρη, αὐτές καθοδηγοῦσαν τό κίνημα στίς ἔνδοξες μέρες τοῦ Δεκέμβρη. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι αὐτές πάλι θά δόσουν τό σύνθημα στήν ἐπικείμενη ἐπαναστατική ἔφοδο.

Ἡ Πετρούπολη καί ἡ Μόσχα ὅμως ὑποστηρίζουν τήν ταχτική τοῦ μπολσεβικισμοῦ. Ἡ ταχτική τοῦ μπολσεβικισμοῦ εἶναι ἡ μοναδική προλεταριακή ταχτική—αὐτό λένε οἱ ἐργάτες αὐτῶν τῶν πόλεων στό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας.

Ἐφημερίδα «Ντρό» («Καιροί»), ἀρ. 25,
8 τοῦ Ἀπρίλη 1907.
Ἀνυπόγραφο ἄρθρο.

Τό πρωτότυπο γράφτηκε στά γεωργιανά.

ΣΥΓΧΙΣΗ ...

Οἱ «δημοσιολόγοι» τῆς «Λαχβάρι»[29] δέν τά κατάφεραν ἀκόμα νά καθορίσουν τήν ταχτική τους. Στό πρῶτο της φύλλο ἔγραφαν: ὑποστηρίζουμε μόνο τά «προοδευτικά βήματα» τῶν καντέτων καί ὄχι τούς ἴδιους τούς καντέτους. Ἐμεῖς ἀπαντήσαμε ὅτι πρόκειται γιά διασκεδαστικό σόφισμα, γιατί οἱ μενσεβίκοι ψήφισαν τούς ὑποψήφιους τῶν καντέτων γιά τή Δούμα καί ὄχι μονάχα τά «βήματά» τους· ἔμπασαν στή Δούμα τούς ἴδιους τούς καντέτους κι ὄχι μονάχα τά «βήματά» τους· ἔβγαλαν πρόεδρο τῆς Δούμας ἕναν καντέτο καί ὄχι μονάχα τά «βήματά» του. Ὅλα αὐτά ἐπιβεβαιώνουν καθαρά τό γεγονός ὅτι οἱ μενσεβίκοι ὑποστήριξαν τούς καντέτους. Αὐτό εἶναι τόσο ξεκάθαρο καί οἱ μενσεβίκοι εἶπαν τόσα πολλά γιά τήν ὑποστήριξη τῶν καντέτων, πού ἡ ἄρνηση αὐτοῦ τοῦ γεγονότος θά προκαλοῦσε μονάχα τά γέλια...

Τώρα «σκέφτηκαν» λιγάκι καί μᾶς κοπανᾶνε κάτι ἄλλο: εἶναι ἀλήθεια ὅτι «στίς ἐκλογές ὑποστηρίζαμε τούς καντέτους» (βλ. «Λαχβάρι», ἀρ. 3), μά αὐτό ἔγινε μονάχα στίς ἐκλογές, στή Δούμα ὅμως δέν ὑποστηρίζουμε τούς καντέτους, ἀλλά μόνο τά «βήματά» τους, ἐνῶ ἐσεῖς, λένε, «δέν κάνετε διάκριση τῆς ταχτικῆς μέσα στή Δούμα ἀπό τήν τα-

χτική στίς ἐκλογές». Πρῶτα: εἶναι πολύ γελοία ἡ «τακτική» ἐκείνη πού μονάχα στή Δούμα σέ προφυλάει ἀπό τίς ἀνοησίες, ἐνῶ τόν καιρό τῶν ἐκλογῶν σοῦ ὑπαγορεύει ἀνοησίες. Δεύτερο: Μήπως δέν εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ μενσεβίκοι ψήφισαν ἕναν καντέτο γιά πρόεδρο τῆς Δούμας; Σέ ποιά ἀπό τίς δυό ταχτικές πρέπει νά ὑπαχθεῖ ἡ ἀνάδειξη καντέτου προέδρου: στήν «ταχτική μέσα στή Δούμα», ἤ στήν ταχτική ἔξω ἀπό τή Δούμα; Ἐμεῖς νομίζουμε ὅτι ὁ Γκολόβιν βγῆκε μέσα στή Δούμα πρόεδρος τῆς Δούμας καί ὄχι στό δρόμο πρόεδρος τοῦ δρόμου.

Εἶναι φανερό πώς οἱ μενσεβίκοι ἐφάρμοσαν καί μέσα στή Δούμα τήν ἴδια ταχτική πού ἐφάρμοζαν καί ἔξω ἀπό τή Δούμα. Καί ἡ ταχτική αὐτή εἶναι ἡ ταχτική τῆς ὑποστήριξης τῶν καντέτων. Ἄν τώρα τό ἀρνοῦνται αὐτό, τό κάνουν γιατί εἶναι θύματα τῆς σύγχισης.

Νά ὑποστηρίζεις τούς καντέτους δέ σημαίνει ὅτι διαφημίζεις τό ὄνομά τους, γιατί ἅμα εἶναι ἔτσι καί σεῖς διαφημίζετε τό ὄνομα τῶν σοσιαλεπαναστατῶν—ὅταν τούς ὑποστηρίζετε—δηλώνει ἡ «Λαχβάρι». Τί ἀστεῖοι ἄνθρωποι πού εἶναι αὐτοί οἱ «λαχβαριστές»! Φαίνεται πώς δέν καταλαβαίνουν ὅτι κάθε ὑποστήριξη ἀπό τήν πλευρά τῆς σοσιαλδημοκρατίας διαφημίζει τό ὄνομα τοῦ κόμματος πού ὑποστηρίζει! Γι' αὐτό λοιπόν σκορποῦσαν τόσο ἁπλόχερα τίς ὑποσχέσεις γιά κάθε λογῆς «ὑποστήριξη»... Μάλιστα, ἀγαπητοί σύντροφοι, ὑποστηρίζοντας τούς σοσιαλεπαναστάτες ἡ σοσιαλδημοκρατία διαφημίζει τό ὄνομά τους στά μάτια τοῦ λαοῦ καί ἀκριβῶς γι' αὐτό μιά τέτια ὑποστήριξη εἶναι παραδεχτή **μονάχα σάν ἐξαίρεση καί σά μέσο γιά τήν ἧττα τῶν καντέτων**. Ἡ ὑποστήριξη τῶν σοσιαλεπαναστατῶν δέν εἶναι καθόλου τό ἰδανικό μας, εἶναι ἀναπόφευχτο κακό πού χρησιμοποιεῖται γιά τή χαλιναγώγηση τῶν καντέτων. Ἐνῶ σεῖς ὑποστηρίζετε ἴσα-

ἴσα τούς ἴδιους τούς καντέτους, πού πουλᾶνε τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες καί πού σέ σύγκριση μ' αὐτούς οἱ σοσιαλεπαναστάτες ἔχουν τό πλεονέχτημα ὅτι προσχωροῦν στήν ἐπανάσταση...

«Ἄς ποῦμε, πώς οἱ καντέτοι ζήτησαν τό γενικό ἐκλογικό δικαίωμα. Αὐτό, φαίνεται, εἶναι μεγάλο κακό, γιατί τό αἴτημα αὐτό εἶναι καντέτικο» (βλ. στό ἴδιο).

Βρέ τί καλαμπουριτζῆδες πού εἶναι! Ὅπως βλέπετε λοιπόν, τό γενικό ἐκλογικό δικαίωμα εἶναι «καντέτικο αἴτημα»! Οἱ μενσεβίκοι τῆς Τιφλίδας ἀποδείχνεται ὅτι δέν ξέρουν πώς τό γενικό ἐκλογικό δικαίωμα δέν εἶναι αἴτημα τῶν καντέτων, ἀλλά αἴτημα τῆς ἐπαναστατικῆς δημοκρατίας, πού ἡ σοσιαλδημοκρατία τό ὑποστηρίζει μέ μεγαλύτερη ἀπό κάθε ἄλλον συνέπεια! Ὄχι, σύντροφοι, ἄν δέ μπορεῖτε νά καταλάβετε οὔτε κι αὐτό, ὅτι δηλ. οἱ καντέτοι δέν εἶναι ἐπαναστάτες δημοκράτες· ἄν δέ μπορεῖτε νά καταλάβετε οὔτε κι αὐτό, ὅτι ἡ πάλη ἐνάντιά τους γιά τή στερέωση τῆς ἡγεμονίας τοῦ προλεταριάτου εἶναι γιά μᾶς ζήτημα τῆς ἡμέρας· ἄν δέν εἶστε σέ θέση ἀκόμα νά ξεδιαλύνετε αὐτά πού λέγατε χθές κι αὐτά πού λέτε σήμερα, τότε εἶναι καλύτερα ν' ἀφήσετε πρός τό παρόν τό γράψιμο, νά ξεμπλέξετε πρῶτα μέ τή σύγχισή σας καί μονάχα ὕστερα ἀπ' αὐτό νά καταπιαστεῖτε μέ τήν «κριτική»...

Ὁρκιζόμαστε στό ὄνομα τῆς Δούμας, πώς ἔτσι θἆναι καλύτερα...

Ἐφημερίδα «Ντρό» («Καιροί»), ἀρ. 26, 10 τοῦ Ἀπρίλη 1907.

Ἀνυπόγραφο ἄρθρο.

Τό πρωτότυπο γράφτηκε στά γεωργιανά.

ΟΙ ΠΑΛΙΑΤΣΟΙ ΜΑΣ ΤΟΥ ΚΑΥΚΑΣΟΥ

Τά άρθρα μας εξόργισαν τή μενσεβίκικη εφημερίδα «Λαχβάρι». Φαίνεται πώς ή κατηγορία πέτυχε τό στόχο της. Φυσικά είναι ένα πολύ διασκεδαστικό θέαμα...

Γιατί πρόκειται όμως;

Είχαμε γράψει ότι ή στροφή τής Δούμας πρός τά δεξιά δέ μας ξαφνιάζει. Γιατί; Γιατί στή Δούμα κυριαρχεί ή φιλελεύθερη αστική τάξη καί ή αστική αυτή τάξη συμμαχεί μέ τήν κυβέρνηση καί ξεκόβει από τούς εργάτες καί τούς αγρότες. Από δώ πηγάζει ή αδυναμία τής Δούμας. Κι άν οί εργάτες καί οί επαναστάτες αγρότες δέ σέρνονται στήν ουρά τής αντεπαναστατικής Δούμας καί άν ξεκόβουν κι αυτοί από τήν πλειοψηφία τής Δούμας, αυτό σημαίνει πώς ό λαός μας είναι πιό συνειδητοποιημένος από τό λαό τής Γαλλίας του δέκατου όγδοου αιώνα. Από δώ πηγάζει ξανά ή αδυναμία τής Δούμας. Έτσι εξηγήσαμε τήν αδυναμία τής Δούμας καί τή στροφή της πρός τά δεξιά.

Φαίνεται πώς ύστερα απ' αυτή τήν εξήγηση ή ψυχή τών μενσεβίκων μας πήγε στήν Κούλουρη καί ουρλιάζουν τρομαγμένοι:

«Όχι, άν ή εξήγηση πού δίνουν οί μπολσεβίκοι ήταν σωστή, τότε θά ήμασταν υποχρεωμένοι νά εγκαταλείψουμε κάθε ελπίδα

καί νά πούμε ότι ήρθε τό τέλος τής ρωσικής επανάστασης» (βλ. «Λαχβάρι» αρ. 6).

Τούς δυστυχισμένους! Δέν πιστεύουν τόσο γερά στή δικιά τους επαναστατικότητα, όσο πιστεύουν στήν επαναστατικότητα τών καντέτων! Μιά πού προδίνουν οί φιλελεύθεροι τήν επανάσταση, θά πεί ότι ή επανάσταση έχει αδυνατίσει! Επομένως, οί εργάτες καί οί επαναστάτες αγρότες είναι ένα μηδενικό. Αλίμονό σας, άν δέν έχετε μεγαλύτερη διορατικότητα!

Αυτοί όμως δέ μένουν πιστοί ούτε στόν ίδιο τόν εαυτό τους. Νά, λογουχάρη, πρίν από ενάμιση χρόνο οί ίδιοι μενσεβίκοι έγραφαν κάτι τό διαφορετικό στήν εφημερίδα «Σχίβι»[30].

«Η απεργία τού Δεκέμβρη απομάκρυνε τήν αστική τάξη από τήν επανάσταση *καί τήν έκανε συντηρητική*. Η παραπέρα ανάπτυξη τής επανάστασης πρέπει νά πάει *ενάντια στούς φιλελεύθερους*. Μήπως όμως αυτό είναι κάτι πού ξεπερνάει τίς δυνάμεις τής επανάστασης; Αυτό εξαρτάται από τό ποιός θά είναι ή κινητήρια δύναμη τής επανάστασης. *Φυσικά καί στήν περίπτωση αυτή αρχηγός τής επανάστασης είναι τό προλεταριάτο*. Μονάχο του, χωρίς ισχυρό καί πιστό σύμμαχο δέ θά είναι σέ θέση νά τήν οδηγήσει ώς τό τέλος, καί τέτιος σύμμαχος είναι *μονάχα ή αγροτιά*» (βλ. «Σχίβι», αρ. 12).

Μάλιστα, έτσι μιλούσαν οί μενσεβίκοι όσον καιρό στέκονταν στήν άποψη τής σοσιαλδημοκρατίας...

Τώρα όμως πού γύρισαν τίς πλάτες τους στή σοσιαλδημοκρατία, άλλαξαν σκοπό καί διακηρύχνουν ότι κέντρο τής επανάστασης, σωτήρες τής επανάστασης είναι οί φιλελεύθεροι.

Καί ύστερα απ' όλα αυτά τολμούν καί μάς λένε ότι οί μενσεβίκοι τού Καυκάσου δέν είναι παλιάτσοι, ότι δέ

μεταμφιέζονται σέ σοσιαλδημοκράτες γιά νά κρύψουν τήν καντέτικη ψυχή τους!

«Μά πῶς ἔγινε—λένε οἱ μενσεβίκοι—καί στήν πρώτη Δούμα οἱ καντέτοι δροῦσαν πιό θαρραλέα, ζητοῦσαν μιά κυβέρνηση πού νά εἶναι ὑπεύθυνη ἀπέναντι στή Δούμα κλπ.; Πῶς νά ἐξηγηθεῖ ὅτι οἱ καντέτοι τή δεύτερη μέρα ὕστερα ἀπό τή διάλυση τῆς Δούμας ὑπόγραψαν τήν ἔκκληση τοῦ Βίμποργκ;

Γιατί δέν κάνουν τό ἴδιο καί σήμερα;

Στό ἐρώτημα αὐτό δ έ δ ί ν ε ι κ α ί δ έ μ π ο ρ ε ῖ ν ά δ ό σ ε ι ἀ π ά ν τ η σ η ἡ πολιτική φιλοσοφία τῶν μπολσεβίκων» (βλ. στό ἴδιο).

Τοῦ κάκου παρηγορεῖτε τόν ἑαυτό σας, λιπόψυχοι σύντροφοι. Ἐμεῖς ἀπό καιρό ἀπαντήσαμε σ' αὐτό τό ἐρώτημα: ἡ σημερινή Δούμα εἶναι πιό ἄχρωμη, γιατί τό προλεταριάτο εἶναι τώρα πιό συνειδητό καί πιό ἑνωμένο παρά στήν περίοδο τῆς πρώτης Δούμας, πράγμα πού σπρώχνει τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη στήν ἀντίδραση. Πάρτε το μιά γιά πάντα ὑπό σημείωση, φιλελευθερίζοντες σύντροφοι, ὅτι ὅσο π ι ό σ υ ν ε ι δ η τ ά π α λ α ί β ε ι τ ό π ρ ο λ ε τ α ρ ι ά τ ο, τ ό σ ο π ι ό ἀ ν τ ε π α ν α σ τ α τ ι κ ή γ ί ν ε τ α ι ἡ ἀ σ τ ι κ ή τ ά ξ η. Αὐτή εἶναι ἡ δική μας ἐξήγηση.

Πῶς ὅμως ἐξηγεῖτε ἐσεῖς, ἀγαπητοί σύντροφοι, τό ἀχρωμάτιστο τῆς δεύτερης Δούμας;

Νά, λογουχάρη, στό φύλλο 4 τῆς «Λαχβάρι» γράφετε πώς γιά τήν ἀδυναμία τῆς Δούμας καί γιά τό ἀχρωμάτιστο τῆς Δούμας φταίει ἡ «ἔλλειψη συνειδητότητας καί ἡ ἀνοργανωσιά τοῦ λαοῦ». Ἡ πρώτη Δούμα, ὅπως τό λέτε καί μόνοι σας, ἦταν πιό «τολμηρή»—ἑπομένως ὁ λαός ἦταν τότε «συνειδητοποιημένος καί ὀργανωμένος». Ἡ δεύτερη Δούμα εἶναι πιό ἄχρωμη—ἑπομένως φέτος ὁ λαός εἶναι λιγότερο «συνειδητοποιημένος καί ὀργανωμένος» παρά πέρσι—ἑπομένως ὑποχώρησε καί ἡ ὑπόθεση τῆς ἐπανάστασης καί τό ἀνέβασμα τῆς συνειδητότητας τοῦ λαοῦ! Αὐτό δέ θέλατε νά πεῖτε, σύντροφοι; Μ' αὐτό δέ θέλετε νά δικαιολογήσετε τήν κλίση σας πρός τούς καντέτους, ἀγαπητοί;

Ἀλίμονο σέ σᾶς καί στή συγκεχυμένη «λογική» σας, ἄν καί στό μέλλον σκέφτεστε νά μείνετε παλιάτσοι...

Ἐφημερίδα «Ντρό» («Καιροί»), ἀρ. 29, 13 τοῦ Ἀπρίλη 1907.

Ἀνυπόγραφο ἄρθρο.

Τό πρωτότυπο γράφτηκε στά γεωργιανά.

Η ΔΙΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΔΟΥΜΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

Τή δεύτερη Δούμα τή διάλυσαν[31]. Καί δέν τή διάλυσαν έτσι άπλά, άλλά μέ θόρυβο, έτσι άκριβώς όπως είχαν διαλύσει καί τήν πρώτη Δούμα. Τώρα έχουμε καί ένα «διάγγελμα τῆς διάλυσης» μαζί μέ τήν «είλικρινῆ λύπη» τοῦ τσάρου-φαρισαίου γιά τή διάλυσή της. Έχουμε καί τό «νέο έκλογικό νόμο», πού έκμηδενίζει τά έκλογικά δικαιώματα τῶν έργατῶν καί τῶν άγροτῶν. Έχουμε άκόμα καί τήν ύπόσχεση «άνακαίνισης» τῆς Ρωσίας, φυσικά μέ τή βοήθεια τῶν τουφεκισμῶν καί τῆς τρίτης Δούμας. Μέ λίγα λόγια έδῶ έχουμε όλα όσα είχαμε τελευταῖα όταν διάλυσαν τήν πρώτη Δούμα. Ό τσάρος έπανάλαβε σέ συντομία τή διάλυση τῆς πρώτης Δούμας...

Μά ό τσάρος δέν τή διάλυσε τή δεύτερη Δούμα χωρίς λόγο καί χωρίς κανένα σκοπό. Ό τσάρος ήθελε μέ τή βοήθεια τῆς Δούμας νά συνδεθεῖ μέ τήν άγροτιά καί νά τήν κάνει άπό σύμμαχο τοῦ προλεταριάτου σύμμαχο τῆς κυβέρνησης καί μ' αύτό τόν τρόπο, άφοῦ άφήσει τό προλεταριάτο μονάχο, άφοῦ τό άπομονώσει, νά χαντακώσει τήν ύπόθεση τῆς έπανάστασης, νά κάνει άδύνατη τή νίκη της. Γι' αύτό καί ή κυβέρνηση κατάφυγε στή βοήθεια τῆς φιλελεύθερης άστικῆς τάξης πού έχει άκόμα κά-

ποια έπιροή άνάμεσα στήν καθυστερημένη μάζα τῶν άγροτῶν καί άκριβῶς μέσω αύτῆς θέλησε νά συνδεθεῖ μέ τά πολλά έκατομμύρια τῆς άγροτιᾶς. Έτσι ήθελε ή κυβέρνηση νά χρησιμοποιήσει τή δεύτερη κρατική Δούμα.

Μά έγινε τό άντίθετο. Στίς πρῶτες κιόλας συνεδριάσεις τῆς δεύτερης Δούμας άποκαλύφθηκε ή δυσπιστία τῶν άγροτῶν βουλευτῶν όχι μονάχα πρός τήν κυβέρνηση, άλλά καί πρός τούς βουλευτές τῶν φιλελευθέρων άστῶν. Καί ή δυσπιστία αύτή μεγάλωνε έξαιτίας μιᾶς σειρᾶς ψηφοφοριῶν καί τελικά έφτασε σέ σημεῖο πού μετατράπηκε σέ άνοιχτή έχθρα ένάντια στούς βουλευτές τῆς φιλελεύθερης άστικῆς τάξης. Κι έτσι ή κυβέρνηση δέν κατόρθωσε νά συσπειρώσει τούς άγρότες βουλευτές γύρω άπό τούς φιλελεύθερους καί μέσω αύτῶν γύρω άπό τήν παλιά έξουσία. Δέν πραγματοποιήθηκε ή έπιθυμία τῆς κυβέρνησης νά συνδεθεῖ μέσω τῆς Δούμας μέ τήν άγροτιά καί νά άπομονώσει τό προλεταριάτο. Άντίθετα: οί άγρότες βουλευτές όλο καί περισσότερο συσπειρώνονταν γύρω άπό τούς προλετάριους βουλευτές, γύρω άπό τούς σοσιαλδημοκράτες. Καί όσο περισσότερο άπομακρύνονταν άπό τούς φιλελεύθερους καί τούς καντέτους, τόσο πιό άποφασιστικά πλησίαζαν τούς σοσιαλδημοκράτες βουλευτές. Κι αύτό τό πράγμα διευκόλυνε σημαντικά τό έργο τῆς συσπείρωσης τῶν άγροτῶν γύρω άπό τό προλεταριάτο έξω άπό τή Δούμα. Τό άποτέλεσμα λοιπόν ήταν νά μήν άπομονωθεῖ τό προλεταριάτο άπό τήν άγροτιά, άλλά νά άπομονωθοῦν ή φιλελεύθερη άστική τάξη καί ή κυβέρνηση. Τό προλεταριάτο σταθεροποίησε τή σύνδεσή του μέ τά πολλά έκατομμύρια τῆς άγροτιᾶς καί έτσι δέ χαντακώθηκε ή ύπόθεση τῆς έπανάστασης, όπως τό ήθελε ή κυβέρνηση, άλλά χαντακώθηκε ή ύπόθεση τῆς άντεπανάστασης. Γι' αύτό τό λόγο ή παραπέρα διατήρηση τῆς δεύτερης Δούμας γινόταν όλο καί

Η ΔΙΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΔΟΥΜΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

Τή δεύτερη Δούμα τή διάλυσαν[31]. Καί δέν τή διάλυσαν έτσι άπλά, άλλά μέ θόρυβο, έτσι άκριβῶς ὅπως εἶχαν διαλύσει καί τήν πρώτη Δούμα. Τώρα έχουμε καί ένα «διάγγελμα τῆς διάλυσης» μαζί μέ τήν «είλικρινῆ λύπη» τοῦ τσάρου-φαρισαίου γιά τή διάλυσή της. Ἔχουμε καί τό «νέο έκλογικό νόμο», πού έκμηδενίζει τά έκλογικά δικαιώματα τῶν έργατῶν καί τῶν άγροτῶν. Ἔχουμε άκόμα καί τήν ύπόσχεση «άνακαίνισης» τῆς Ρωσίας, φυσικά μέ τή βοήθεια τῶν τουφεκισμῶν καί τῆς τρίτης Δούμας. Μέ λίγα λόγια έδῶ έχουμε ὅλα ὅσα εἴχαμε τελευταῖα ὅταν διάλυσαν τήν πρώτη Δούμα. Ὁ τσάρος έπανάλαβε σέ συντομία τή διάλυση τῆς πρώτης Δούμας...

Μά ὁ τσάρος δέν τή διάλυσε τή δεύτερη Δούμα χωρίς λόγο καί χωρίς κανένα σκοπό. Ὁ τσάρος ἤθελε μέ τή βοήθεια τῆς Δούμας νά συνδεθεῖ μέ τήν άγροτιά καί νά τήν κάνει άπό σύμμαχο τοῦ προλεταριάτου σύμμαχο τῆς κυβέρνησης καί μ' αὐτό τόν τρόπο, άφοῦ άφήσει τό προλεταριάτο μονάχο, άφοῦ τό άπομονώσει, νά χαντακώσει τήν ύπόθεση τῆς έπανάστασης, νά κάνει άδύνατη τή νίκη της. Γι' αὐτό καί ή κυβέρνηση κατάφυγε στή βοήθεια τῆς φιλελεύθερης άστικῆς τάξης πού έχει άκόμα κάποια έπιροή άνάμεσα στήν καθυστερημένη μάζα τῶν άγροτῶν καί άκριβῶς μέσω αὐτῆς θέλησε νά συνδεθεῖ μέ τά πολλά έκατομμύρια τῆς άγροτιᾶς. Ἔτσι ἤθελε ή κυβέρνηση νά χρησιμοποιήσει τή δεύτερη κρατική Δούμα.

Μά έγινε τό άντίθετο. Στίς πρῶτες κιόλας συνεδριάσεις τῆς δεύτερης Δούμας άποκαλύφθηκε ή δυσπιστία τῶν άγροτῶν βουλευτῶν ὄχι μονάχα πρός τήν κυβέρνηση, άλλά καί πρός τούς βουλευτές τῶν φιλελευθέρων άστῶν. Καί ή δυσπιστία αὐτή μεγάλωνε έξαιτίας μιᾶς σειρᾶς ψηφοφοριῶν καί τελικά έφτασε σέ σημεῖο πού μετατράπηκε σέ άνοιχτή έχθρα ένάντια στούς βουλευτές τῆς φιλελεύθερης άστικῆς τάξης. Κι έτσι ή κυβέρνηση δέν κατόρθωσε νά συσπειρώσει τούς άγρότες βουλευτές γύρω άπό τούς φιλελεύθερους καί μέσω αὐτῶν γύρω άπό τήν παλιά έξουσία. Δέν πραγματοποιήθηκε ή έπιθυμία τῆς κυβέρνησης νά συνδεθεῖ μέσω τῆς Δούμας μέ τήν άγροτιά καί νά άπομονώσει τό προλεταριάτο. Ἀντίθετα: οἱ άγρότες βουλευτές ὅλο καί περισσότερο συσπειρώνονταν γύρω άπό τούς προλετάριους βουλευτές, γύρω άπό τούς σοσιαλδημοκράτες. Καί ὅσο περισσότερο άπομακρύνονταν άπό τούς φιλελεύθερους καί τούς καντέτους, τόσο πιό άποφασιστικά πλησίαζαν τούς σοσιαλδημοκράτες βουλευτές. Κι αὐτό τό πράγμα διευκόλυνε σημαντικά τό έργο τῆς συσπείρωσης τῶν άγροτῶν γύρω άπό τό προλεταριάτο έξω άπό τή Δούμα. Τό άποτέλεσμα λοιπόν ἦταν νά μήν άπομονωθεῖ τό προλεταριάτο άπό τήν άγροτιά, άλλά νά άπομονωθοῦν ή φιλελεύθερη άστική τάξη καί ή κυβέρνηση. Τό προλεταριάτο σταθεροποίησε τή σύνδεσή του μέ τά πολλά έκατομμύρια τῆς άγροτιᾶς καί έτσι δέ χαντακώθηκε ή ύπόθεση τῆς έπανάστασης, ὅπως τό ἤθελε ή κυβέρνηση, άλλά χαντακώθηκε ή ύπόθεση τῆς άντεπανάστασης. Γι' αὐτό τό λόγο ή παραπέρα διατήρηση τῆς δεύτερης Δούμας γινόταν ὅλο καί

4. Ι. Β. *Στάλιν, τόμος 2*

πιό ἐπικίνδυνη γιά τήν κυβέρνηση. Καί γι' αὐτό τή «διάλυσε».

Ἡ κυβέρνηση γιά νά τορπιλίσει ἀποτελεσματικότερα τήν προσέγγιση τῆς ἀγροτιᾶς μέ τό προλεταριάτο, γιά νά σπείρει μέσα στίς καθυστερημένες μάζες τῶν ἀγροτῶν τήν ἔχθρα ἐνάντια στούς σοσιαλδημοκράτες καί γιά νά τίς συγκεντρώσει γύρω της, κατέφυγε σέ δυό μέτρα:

Πρῶτα: ἐπιτέθηκε ἐνάντια στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας, ἀπάγγειλε ἐνάντια στά μέλη της τήν ψεύτικη κατηγορία ὅτι δῆθεν ἔκαναν ἔκκληση γιά ἄμεση ἐξέγερση καί τά παρουσίασε ἔτσι σάν τούς κύριους ὑπαίτιους τῆς διάλυσης τῆς Δούμας. Ἐμεῖς, ἀγαπητοί ἀγρότες, ἔλεγε, δέ διαλύσαμε τή «Δουμίτσα» σας, ἀλλά οἱ σοσιαλδημοκράτες μᾶς ἀπειλοῦσαν μέ ἐξέγερση καί ἔτσι βρεθήκαμε στήν ἀνάγκη νά τή «διαλύσουμε».

Δεύτερο: ἡ κυβέρνηση ἔβγαλε ἕνα «νέο νόμο», σύμφωνα μέ τόν ὁποῖο μείωσε στό μισό τόν ἀριθμό τῶν ἀγροτῶν ἐκλεχτόρων καί αὔξησε ἄλλο τόσο τόν ἀριθμό τῶν τσιφλικάδων ἐκλεχτόρων, ἐνῶ ταυτόχρονα ἔδοσε στούς τελευταίους τό δικαίωμα νά ἐκλέγουν σέ γενικές συνελεύσεις βουλευτές ἀπό ἀγρότες, ἐλάττωσε ἐπίσης σχεδόν στό μισό (ἀπό 237 ἐκλέχτορες σέ 124) τόν ἀριθμό τῶν ἐκλεχτόρων πού βγάζουν οἱ ἐργάτες, διατήρησε γιά τόν ἑαυτό της τό δικαίωμα τοῦ χωρισμοῦ τῶν ἐκλογέων «σύμφωνα μέ τόν τόπο διαμονῆς, τήν ἐκλογική κατηγορία πού ἀνήκουν καί τήν ἐθνικότητα», ἐξάλειψε κάθε δυνατότητα ἐλεύθερης προεκλογικῆς ζύμωσης κλπ., κλπ. Καί ὅλα αὐτά γίνονται: γιά νά μήν ἐπιτρέψουν νά μποῦν στήν τρίτη Δούμα οἱ ἐπαναστάτες ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν· νά τή γεμίσουν μέ φιλελεύθερους καί ἀντιδραστικούς ἀντιπροσώπους τῶν τσιφλικάδων καί τῶν ἐργοστασιαρχῶν· νά πλαστογραφήσουν τήν ἀντιπροσώπευση τῶν ἀγροτῶν, δημιουργώντας τή δυνατότητα νά ἐκλεγοῦν, παρά τήν ἐπιθυμία τῶν ἴδιων τῶν ἀγροτῶν, οἱ πιό συντηρητικοί ἀγρότες βουλευτές καί νά ἀφαιρέσουν ἔτσι ἀπό τό προλεταριάτο τή δυνατότητα νά συσπειρώσει ἀνοιχτά γύρω του τίς πλατιές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς, νά δοθεῖ ἐπομένως ἡ δυνατότητα στήν κυβέρνηση νά πλησιάσει ἀνοιχτά τήν ἀγροτιά.

Αὐτή τήν ἔννοια ἔχει ἡ διάλυση τῆς δεύτερης κρατικῆς Δούμας.

Ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη φαίνεται πώς τά κατάλαβε ὅλα αὐτά καί μέ τούς καντέτους της βοηθεῖ τήν κυβέρνηση. Ἀκόμα καί στή δεύτερη Δούμα εἶχε κλείσει συμφωνία μέ τήν παλιά ἐξουσία καί προσπαθοῦσε ἐρωτοτροπώντας μέ τούς ἀγρότες βουλευτές νά ἀπομονώσει τό προλεταριάτο. Τήν παραμονή τῆς διάλυσής της ὁ ἡγέτης τῶν καντέτων Μιλιουκόφ κάλεσε τό κόμμα του νά συσπειρώσει τούς πάντες καί τά πάντα γύρω ἀπό τήν «κυβέρνηση τοῦ Στολίπιν», νά κλείσει μαζί της συμφωνία καί νά κηρύξει τόν πόλεμο ἐνάντια στήν ἐπανάσταση, δηλαδή ἐνάντια στό προλεταριάτο. Κι ἕνας δεύτερος ἡγέτης τῶν καντέτων, ὁ Στροῦβε, ἀκόμα καί ὕστερα ἀπό τή διάλυση τῆς Δούμας ὑπεράσπιζε τήν «ἰδέα νά παραδοθοῦν» στήν κυβέρνηση οἱ σοσιαλδημοκράτες βουλευτές, καλοῦσε τούς καντέτους νά τραβήξουν ἀνοιχτά τό δρόμο τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στήν ἐπανάσταση, νά συγχωνευτοῦν μέ τούς ἀντεπαναστάτες ὀχτωβριστές καί, ἀφοῦ ἀπομονώσουν τό ἀνήσυχο προλεταριάτο, ν' ἀρχίσουν τόν ἀγώνα ἐνάντια του. Τό κόμμα τῶν καντέτων σωπαίνει καί ἐπομένως συμφωνάει μέ τούς ἡγέτες του.

Εἶναι φανερό ὅτι ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη ἀντιλαμβάνεται ὅλη τή σοβαρότητα τῆς στιγμῆς πού περνᾶμε.

Ἔτσι, μπροστά στό προλεταριάτο μπαίνει μέ ἀκόμα

μεγαλύτερη σαφήνεια τό καθῆκον τῆς ἀνατροπῆς τῆς τσαρικῆς ἐξουσίας. Σκεφθεῖτε μονάχα: εἴχαμε τήν πρώτη Δούμα. Εἴχαμε καί τή δεύτερη. Μά οὔτε ἡ πρώτη οὔτε καί ἡ δεύτερη «ἔλυσαν»—καί δέ μποροῦσαν νά «λύσουν»—οὔτε ἕνα ἀπό τά προβλήματα τῆς ἐπανάστασης. Παραμένουν ὅπως καί πρῶτα: οἱ ἀγρότες χωρίς γῆ, οἱ ἐργάτες χωρίς ὀχτάωρη ἐργάσιμη μέρα, ὅλοι οἱ πολίτες χωρίς πολιτικές ἐλευθερίες. Γιατί; Γιατί ἡ τσαρική ἐξουσία δέν πέθανε ἀκόμα, γιατί ἐξακολουθεῖ ἀκόμα νά ὑπάρχει, διαλύοντας ὕστερα ἀπό τήν πρώτη Δούμα καί τή δεύτερη, ὀργανώνει τήν ἀντεπανάσταση καί προσπαθεῖ νά φέρει σύγχιση στίς δυνάμεις τῆς ἐπανάστασης καί ν' ἀποσπάσει ἀπό τούς προλετάριους τά πολλά ἑκατομμύρια τῆς ἀγροτιᾶς. Στό μεταξύ οἱ λανθάνουσες δυνάμεις τῆς ἐπανάστασης, ἡ κρίση στίς πόλεις καί ἡ πείνα στά χωριά συνεχίζουν νά κάνουν τή δουλιά τους, ἀναταράζουν ὅλο καί περισσότερο τίς πλατιές μάζες τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν καί ἀπαιτοῦν ὅλο καί πιό ἐπίμονα νά λυθοῦν τά βασικά προβλήματα τῆς ἐπανάστασής μας. Οἱ ραδιουργίες τῆς τσαρικῆς ἐξουσίας ὀξύνουν μόνο τήν κρίση. Οἱ προσπάθειες τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης ν' ἀποσπάσει τούς ἀγρότες ἀπό τούς προλετάριους δυναμώνουν μονάχα τήν ἐπανάσταση. Εἶναι φανερό ὅτι χωρίς τήν ἀνατροπή τῆς τσαρικῆς ἐξουσίας καί τή σύγκληση τῆς Παλλαϊκῆς Συνταχτικῆς Συνέλευσης εἶναι ἀδύνατο νά ἱκανοποιηθοῦν οἱ πλατιές μάζες τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Ἐξίσου φανερό εἶναι ἀκόμα πώς μόνο σέ συμμαχία μέ τήν ἀγροτιά ἐνάντια στήν τσαρική ἐξουσία καί τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη μποροῦν νά λυθοῦν τά θεμελιακά προβλήματα τῆς ἐπανάστασης.

Ἀνατροπή τῆς τσαρικῆς ἐξουσίας καί σύγκληση τῆς

Παλλαϊκῆς Συνταχτικῆς Συνέλευσης—νά ποῦ μᾶς ὁδηγεῖ ἡ διάλυση τῆς δεύτερης Δούμας.

Πόλεμος ἐνάντια στήν προδοτική φιλελεύθερη ἀστική τάξη καί στενή συμμαχία μέ τήν ἀγροτιά—νά τί μᾶς διδάσκει ἡ διάλυση τῆς δεύτερης Δούμας.

Καθῆκον τοῦ προλεταριάτου εἶναι νά τραβήξει συνειδητά αὐτό τό δρόμο καί νά ἐκπληρώσει ἄξια τό ρόλο τοῦ ἡγέτη τῆς ἐπανάστασης.

Ἐφημερίδα «Μπακίνσκι Προλετάρι», ἀρ. 1. 20 τοῦ Ἰούνη 1907.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

Ἀνυπόγραφο ἄρθρο.

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

(Σημειώσεις ἑνός ἀντιπροσώπου)[32]

Τό συνέδριο τοῦ Λονδίνου τέλειωσε τίς ἐργασίες του. Καί παρά τίς προσδοκίες τῶν φιλελεύθερων γραφιάδων, τῶν διαφόρων Βεργκέζσκι[33] καί Κουσκόβα[34] τό συνέδριο δέ μᾶς ἔφερε τή διάσπαση, ἀλλά τήν παραπέρα συνένωση τοῦ κόμματος, τήν παραπέρα συσπείρωση τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν ὅλης τῆς Ρωσίας σ' ἕνα ἀδιάσπαστο κόμμα. Ἦταν ἕνα πραγματικό ἑνωτικό συνέδριο ὅλης τῆς Ρωσίας, γιατί γιά πρώτη φορά ἀντιπροσωπεύτηκαν σ' αὐτό πιό πλατιά καί πιό ὁλοκληρωμένα οἱ σύντροφοί μας πολωνοί, οἱ ὀπαδοί τοῦ Μπούντ καί οἱ λετονοί πού γιά πρώτη φορά ἔπαιρναν ἐνεργό μέρος στίς ἐργασίες τοῦ κομματικοῦ συνεδρίου καί κατά συνέπεια γιά πρώτη φορά συνδέανε πιό ἄμεσα τήν τύχη τῶν ὀργανώσεών τους μέ τίς τύχες ὅλου τοῦ κόμματος. Ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη τό συνέδριο τοῦ Λονδίνου προώθησε σημαντικά τό ἔργο τῆς συνένωσης καί στερέωσης τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας.

Αὐτό εἶναι τό πρῶτο καί σημαντικό ἀποτέλεσμα τοῦ συνεδρίου τοῦ Λονδίνου.

Μά δέν ἐξαντλεῖται μ' αὐτό ἡ σημασία τοῦ συνεδρίου τοῦ Λονδίνου. Γιατί, παρά τίς ἐπιθυμίες τῶν ἴδιων αὐ-

τῶν φιλελεύθερων γραφιάδων, τό συνέδριο τέλειωσε μέ τή νίκη τοῦ «μπολσεβικισμοῦ», μέ τή νίκη τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας ἐνάντια στήν ὀπορτουνιστική πτέρυγα τοῦ κόμματός μας, ἐνάντια στό «μενσεβικισμό». Εἶναι φυσικά σ' ὅλους γνωστές οἱ διαφωνίες μας γιά τό ρόλο τῶν διαφόρων τάξεων καί κομμάτων στήν ἐπανάστασή μας, καθώς καί γιά τή στάση μας ἀπέναντί τους. Εἶναι γνωστό ἐπίσης ὅτι τό ἐπίσημο κέντρο τοῦ κόμματος, πού εἶναι μενσεβίκικο στή σύνθεσή του, μέ μιά σειρά ἐνέργειές του ἦρθε σέ ἀντίθεση μέ τό κόμμα στό σύνολό του. Φτάνει νά θυμηθοῦμε τήν ἱστορία τοῦ συνθήματος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς γιά μιά ὑπεύθυνη καντέτικη κυβέρνηση, πού τό ἀπόριψε τό κόμμα τόν καιρό τῆς πρώτης Δούμας· τήν ἱστορία τοῦ συνθήματος τῆς ἴδιας Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς γιά τήν «ἐπανάληψη τῆς συνόδου τῆς Δούμας» ὕστερα ἀπό τή διάλυση τῆς πρώτης Δούμας, πού τό ἀπόριψε ἐπίσης τό κόμμα· τήν ἱστορία τῆς γνωστῆς ἔκκλησης τῆς ΚΕ γιά γενική ἀπεργία ἀπ' ἀφορμή τή διάλυση τῆς πρώτης Δούμας, πού τήν ἀπόριψε κι αὐτήν τό κόμμα... Ἦταν ἀπαραίτητο νά μπεῖ τέλος σ' αὐτή τήν ἀνώμαλη κατάσταση. Γι' αὐτό ὅμως ἦταν πάλι ἀπαραίτητο νά γίνει ὁ ἀπολογισμός γιά τίς πραγματικές νίκες τοῦ κόμματος ἐνάντια στήν ὀπορτουνιστική ΚΕ, νίκες πού γεμίζουν τήν ἱστορία τῆς ἐσωτερικῆς ἀνάπτυξης τοῦ κόμματός μας σ' ὅλο τό διάστημα τοῦ χρόνου πού πέρασε. Καί νά πού τό συνέδριο τοῦ Λονδίνου ἔκανε αὐτό τόν ἀπολογισμό γιά ὅλες αὐτές τίς νίκες τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί κατοχυρώνοντας τή νίκη της υἱοθέτησε τήν ταχτική αὐτῆς τῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Ἑπομένως, ἀπό τώρα καί στό ἑξῆς τό κόμμα θά ἐφαρμόζει αὐστηρά τήν ταξική πολιτική τοῦ σοσιαλιστικοῦ προλεταριάτου. Ἡ κόκκινη σημαία τοῦ προλεταριάτου δέ

θά ὑποστέλλεται πιά μπροστά στούς φαφλατάδες τοῦ φιλελευθερισμοῦ. Οἱ διανοουμενίστικοι δισταγμοί, πού δέν ἁρμόζουν στό προλεταριάτο, δέχτηκαν ἕνα θανάσιμο χτύπημα.

Αὐτό εἶναι τό δεύτερο, ὄχι λιγότερο σημαντικό ἀποτέλεσμα τοῦ συνεδρίου τοῦ κόμματός μας στό Λονδίνο.

Ἡ πραγματική συνένωση τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν ὅλης τῆς Ρωσίας σ' ἕνα ἑνιαῖο πανρωσικό κόμμα κάτω ἀπό τή σημαία τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας—νά ποιό εἶναι τό νόημα τοῦ συνεδρίου τοῦ Λονδίνου, νά ποιός εἶναι ὁ γενικός του χαρακτήρας.

Ἄς περάσουμε τώρα στόν πιό λεπτομερειακό χαρακτηρισμό τοῦ συνεδρίου.

I

Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Στό συνέδριο πῆραν μέρος συνολικά 330 περίπου ἀντιπρόσωποι. Ἀπ' αὐτούς οἱ 302 πού ἀντιπροσώπευαν πάνω ἀπό 150.000 μέλη τοῦ κόμματος εἶχαν θετική ψῆφο καί οἱ ὑπόλοιποι συμβουλευτική. Κατά ὁμάδες οἱ ἀντιπρόσωποι κατανέμονταν περίπου ὡς ἑξῆς: (μονάχα ὅσοι εἶχαν θετική ψῆφο) 92 μπολσεβίκοι, 85 μενσεβίκοι, 54 ὀπαδοί τοῦ Μπούντ, 45 πολωνοί καί 26 λετονοί.

Ἀπό τήν ἄποψη τῆς κοινωνικῆς προέλευσης τῶν μελῶν τοῦ συνεδρίου (ἐργάτες καί μή ἐργάτες) τό συνέδριο παρουσίαζε τήν παρακάτω εἰκόνα: οἱ χειρώναχτες ἐργάτες ἦταν συνολικά 116· οἱ ὑπάλληλοι γραφείων καί ἐμποροϋπάλληλοι 24· οἱ ὑπόλοιποι δέν ἦταν ἐργάτες. Ἐκτός ἀπό αὐτό οἱ χειρώναχτες ἐργάτες κατανέμονταν ὡς ἑξῆς σύμφωνα μέ τήν ὁμάδα πού ἀνῆκαν: στή μπολσεβίκικη ὁμάδα 38 (τά 36%)· στή μενσεβίκικη 30 (τά 31%)· στούς πολωνούς 27 (τά 61%)· στούς λετονούς 12 (τά 40%). στούς ὀπαδούς τοῦ Μπούντ 9 (τά 15%). Οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ἐπαναστάτες ὅμως κατανέμονταν κατά ὁμάδες ὡς ἑξῆς: στή μπολσεβίκικη ὁμάδα 18 (τά 17%)· στή μενσεβίκικη 22 (τά 22%)· στούς πολωνούς 5 (τά 11%)· στούς λετονούς 2 (τά 6%)· στούς ὀπαδούς τοῦ Μπούντ 9 (τά 15%).

Ὅλοι μας μείναμε «κατάπληχτοι» ἀπ' αὐτή τή στατιστική. Γιατί; Οἱ μενσεβίκοι ξελαρυγγίζονταν γιά τή διανοουμενίστικη σύνθεση τοῦ κόμματός μας, μέρα καί νύχτα ἔβριζαν τούς μπολσεβίκους ὅτι εἶναι διανοούμενοι, ἀπειλοῦσαν πώς θά ἔδιωχναν ἀπό τό κόμμα ὅλους τούς διανοούμενους, φέρνονταν πάντα μέ περιφρόνηση πρός τούς ἐξ ἐπαγγέλματος ἐπαναστάτες καί ξαφνικά ἀποδείχνεται ὅτι στήν ὁμάδα τους εἶχαν πολύ λιγότερους ἐργάτες ἀπό τούς «διανοούμενους» μπολσεβίκους! Ἀποδείχτηκε ὅτι εἶχαν πολύ περισσότερους ἐξ ἐπαγγέλματος ἐπαναστάτες ἀπ' τούς μπολσεβίκους! Ἐμεῖς ὅμως ἐξηγήσαμε τίς φωνές τῶν μενσεβίκων μέ τό ὅτι «ὁ καθένας μιλάει γιά κεῖνο πού τόν πονάει»...

Ἀκόμα μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον ἔχουν οἱ ἀριθμοί γιά τή σύνθεση τοῦ συνεδρίου ἀπό τήν ἄποψη τῆς «ἐδαφικῆς κατανομῆς» τῶν ἀντιπροσώπων. Ἀποκαλύφθηκε ὅτι οἱ μεγάλες ὁμάδες τῶν μενσεβίκων ἀντιπροσώπων εἶχαν σταλεῖ κυρίως ἀπό ἀγροτικές καί βιοτεχνικές περιφέρειες: ἀπό τήν Γκούρια (9 ἀντιπρόσωποι), ἀπό τήν Τιφλίδα (10 ἀντιπρόσωποι), ἀπό τή μικρορωσική ἀγροτική ὀργάνωση «Σπίλκα» (μοῦ φαίνεται 12 ἀντιπρόσωποι), ἀπό τό Μπούντ (πού στήν τεράστια πλειοψηφία του εἶναι μενσεβίκικο) καί σάν ἐξαίρεση ἀπό τό λεκανοπέδιο τοῦ Ντονιέτς (7 ἄτομα). Ἀντίθετα, οἱ μεγάλες ὁμάδες τῶν μπολσεβίκων ἀντιπροσώπων

εἶχαν σταλεῖ ἀποκλειστικά ἀπό τίς μεγάλες βιομηχανικές περιφέρειες: ἀπό τήν Πετρούπολη (12 ἀντιπρόσωποι), ἀπό τή Μόσχα (13 ἤ 14 ἀντιπρόσωποι), ἀπό τά Οὐράλια (21 ἀντιπρόσωποι), ἀπό τό Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ (11 ἀντιπρόσωποι) καί ἀπό τήν Πολωνία (45 ἀντιπρόσωποι).

Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι ἡ τακτική τῶν μπολσεβίκων εἶναι ἡ τακτική τῶν προλετάριων τῆς μεγάλης βιομηχανίας, ἡ τακτική τῶν περιοχῶν ἐκείνων ὅπου οἱ ταξικές ἀντιθέσεις εἶναι πολύ ξεκάθαρες καί ἡ ταξική πάλη πολύ ὀξυμένη. Ὁ μπολσεβικισμός εἶναι ἡ τακτική τῶν πραγματικῶν προλετάριων.

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά εἶναι ἐξίσου φανερό ὅτι ἡ τακτική τῶν μενσεβίκων εἶναι κυρίως ἡ τακτική τῶν βιοτεχνῶν ἐργατῶν καί τῶν μισοπρολετάριων ἀγροτῶν, ἡ τακτική τῶν περιοχῶν ἐκείνων ὅπου οἱ ταξικές ἀντιθέσεις δέν εἶναι ὁλωσδιόλου ξεκάθαρες καί ἡ ταξική πάλη διεξάγεται συγκαλυμμένα. Ὁ μενσεβικισμός εἶναι ἡ τακτική τῶν μισοαστικῶν στοιχείων τοῦ προλεταριάτου.

Αὐτά λένε οἱ ἀριθμοί.

Κι αὐτό δέν εἶναι δύσκολο νά τό καταλάβει κανείς! δέ μπορεῖς μέσα στούς ἐργάτες τοῦ Λότζ, τῆς Μόσχας ἤ τοῦ Ἰβάνοβο-Βοζνεσένσκ νά μιλᾶς σοβαρά γιά συνασπισμούς μέ τήν ἴδια φιλελεύθερη ἀστική τάξη πού τά μέλη της διεξάγουν σκληρό ἀγώνα ἐνάντια στούς ἐργάτες καί πού κάθε τόσο τούς «τιμωροῦν» μέ τμηματικές ἀπολύσεις καί μέ μαζικά λοκάουτ. Ἐδῶ ὁ μενσεβικισμός δέ θά βρεῖ συμπάθειες, ἐδῶ χρειάζεται ὁ μπολσεβικισμός, ἡ τακτική τῆς ἀνειρήνευτης προλεταριακῆς ταξικῆς πάλης. Καί ἀντίθετα, εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολο νά μπάσεις τήν ἰδέα τῆς ταξικῆς πάλης στούς ἀγρότες τῆς Γκούρια ἤ σέ ὁποιουσδήποτε βιοτέχνες τοῦ Σκλόφ, πού δέ νιώθουν τά γερά καί συστηματικά χτυπήματα τῆς ταξικῆς πάλης καί γι' αὐτό κλείνουν πρόθυμα κάθε εἴδους συμφωνίες ἐνάντια στόν «κοινό ἐχθρό». Ἐδῶ, πρός τό παρόν, δέ χρειάζεται ὁ μπολσεβικισμός, ἐδῶ χρειάζεται ὁ μενσεβικισμός, γιατί ἐδῶ ὅλα εἶναι διαποτισμένα ἀπό τήν ἀτμόσφαιρα τῶν συμφωνιῶν καί τῶν συμβιβασμῶν.

Δέν εἶναι λιγότερο ἐνδιαφέρουσα ἡ σύνθεση τοῦ συνεδρίου ἀπό τήν ἄποψη τῶν ἐθνοτήτων πού συμμετεῖχαν σ' αὐτό. Ἡ στατιστική ἔδειξε πώς ἡ πλειοψηφία τῆς μενσεβίκικης ὁμάδας ἀποτελεῖται ἀπό ἑβραίους (χωρίς νά ὑπολογίσουμε φυσικά τούς ὀπαδούς τοῦ Μπούντ), ὕστερα ἔρχονται οἱ γεωργιανοί καί μετά οἱ ρῶσοι. Ἀντίθετα, τήν τεράστια πλειοψηφία τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας τήν ἀποτελοῦν οἱ ρῶσοι, ὕστερα ἔρχονται οἱ ἑβραῖοι (χωρίς νά ὑπολογίσουμε φυσικά τούς πολωνούς καί τούς λετονούς), μετά οἱ γεωργιανοί κλπ. Γι' αὐτό ἕνας ἀπό τούς μπολσεβίκους (μοῦ φαίνεται ὁ σ. Ἀλεξίνσκι[35]), εἶπε ἀστειευόμενος ὅτι οἱ μενσεβίκοι ἀποτελοῦν ἑβραϊκή ὁμάδα καί οἱ μπολσεβίκοι γνήσια ρωσική, καί ὅτι ἑπομένως δέ θά ἦταν ἄσχημο ἄν ἐμεῖς οἱ μπολσεβίκοι ὀργανώναμε ἕνα πογκρόμ μέσα στό κόμμα.

Αὐτή ὅμως ἡ σύνθεση τῶν ὁμάδων δέν εἶναι δύσκολο νά ἐξηγηθεῖ: ἑστίες τοῦ μπολσεβικισμοῦ εἶναι κυρίως οἱ μεγάλες βιομηχανικές περιοχές, οἱ καθαρά ρωσικές περιοχές, μέ ἐξαίρεση τήν Πολωνία, ἐνῶ οἱ μενσεβίκικες περιοχές, οἱ περιοχές τῆς μικρῆς παραγωγῆς, εἶναι συνάμα καί οἱ περιοχές πού κατοικοῦνται ἀπό ἑβραίους, γεωργιανούς κλπ.

Ὅσο γιά τά ρεύματα πού παρουσιάστηκαν στό συνέδριο, πρέπει νά παρατηρήσουμε ὅτι ὁ τυπικός χωρισμός τοῦ συνεδρίου σέ 5 ὁμάδες (μπολσεβίκοι, μενσεβίκοι, πολωνοί κλπ.) διατηρήθηκε ὥς ἕνα βαθμό, εἶναι ἀλήθεια ὄχι

τόσο αἰσθητό, μόνο ὥς τή στιγμή πού ἄρχισε ἡ συζήτηση ζητημάτων πού εἶχαν χαραχτήρα ἀρχῶν (τό ζήτημα τῶν μή προλεταριακῶν κομμάτων, τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου κλπ.). Στή συζήτηση τῶν ζητημάτων ἀρχῆς ἐγκαταλείφθηκε οὐσιαστικά ὁ τυπικός χωρισμός σέ ὁμάδες καί στίς ψηφοφορίες τό συνέδριο χωριζόταν συνήθως σέ δυό μέρη: στούς μπολσεβίκους καί στούς μενσεβίκους. Τό λεγόμενο κέντρο, ἤ ὁ βάλτος, δέν ὑπῆρχε στό συνέδριο. Ὁ Τρότσκι ἀποδείχτηκε «ἕνα ὡραῖο ἄχρηστο» πράγμα. Παράλληλα, ὅλοι οἱ πολωνοί προσχωροῦσαν σταθερά στούς μπολσεβίκους. Ἐπίσης καί ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν λετονῶν ὑποστήριξε σταθερά τούς μπολσεβίκους. Τό Μπούντ, πού ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν ἀντιπροσώπων του ὑποστήριζε οὐσιαστικά πάντα τούς μενσεβίκους, ἐφάρμοσε τυπικά μιά ἐξαιρετικά διπλοπρόσωπη πολιτική πού προκαλοῦσε τό χαμόγελο ἀπό τή μιά μεριά καί τόν ἐκνευρισμό ἀπό τήν ἄλλη. Ἡ σ. Ρόζα Λούξεμπουργκ χαραχτήρισε μέ ἀριστοτεχνική εὐστοχία τήν πολιτική αὐτή τοῦ Μπούντ λέγοντας ὅτι ἡ πολιτική τοῦ Μπούντ δέν εἶναι πολιτική μιᾶς ὥριμης πολιτικῆς ὀργάνωσης πού ἐπηρεάζει μάζες, ἀλλά πολιτική μπακάληδων πού αἰώνια ἔχουν τό νοῦ τους καί πού ζοῦν αἰώνια μέ τήν ἐλπίδα πώς ἴσως αὔριο θά φτηνήνει ἡ ζάχαρη. Ἀπό τούς μπουντιστές ὑποστήριξαν τούς μπολσεβίκους μονάχα 8-10 ἀντιπρόσωποι, καί αὐτοί ὄχι πάντοτε.

Γενικά τήν ὑπεροχή, καί μάλιστα ἀρκετά σημαντική ὑπεροχή, τήν εἶχαν οἱ μπολσεβίκοι.

Ἔτσι τό συνέδριο ἦταν μπολσεβίκικο, ἄν καί ὄχι τόσο αὐστηρά μπολσεβίκικο. Ἀπό τά σχέδια ἀποφάσεων τῶν μενσεβίκων πέρασε μονάχα ἕνα, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τίς παρτιζάνικες ἐνέργειες, ἀλλά κι αὐτή ὁλωσδιόλου τυχαῖα: Οἱ μπολσεβίκοι τούτη τή φορά δέν ἔδοσαν τή μάχη, πιό σωστά δέ θέλησαν νά τή δόσουν ὥς τό τέλος, ἁπλούστατα ἀπό μιά ἐπιθυμία «νά χαροποιήσουν ἔστω καί μιά φορά τούς συντρόφους μενσεβίκους»...

II

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ. Ο ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΕ. Ο ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Οἱ ἐργασίες τοῦ συνεδρίου θά μποροῦσαν νά χωριστοῦν σέ δυό μέρη ἀπό τήν ἄποψη τῶν πολιτικῶν ρευμάτων πού παρουσιάστηκαν σ' αὐτό.

Πρῶτο μέρος: στίς συζητήσεις γιά τά τυπικά ζητήματα, ὅπως εἶναι τό ζήτημα τῆς ἡμερήσιας διάταξης, οἱ ἀπολογισμοί τῆς ΚΕ, ὁ ἀπολογισμός τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας, ὅλα αὐτά τά ζητήματα πού ἔχουν βαθύ πολιτικό νόημα, μά πού συνδέονται ἤ πού τά συνδέουν μέ τήν «τιμή» τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης ὁμάδας, μέ τή σκέψη «μή τυχόν θιχτεῖ» ἡ μιά ἤ ἡ ἄλλη ὁμάδα, «μή τυχόν καί προκληθεῖ διάσπαση», καί πού γι' αὐτό ὀνομάζονται τυπικά ζητήματα. Τό μέρος αὐτό τοῦ συνεδρίου πέρασε πιό θυελλώδικα καί ἔφαγε τόν περισσότερο χρόνο. Κι αὐτό ἔγινε γιατί οἱ γνῶμες ἀρχῶν παραγκωνίζονταν ἀπό ἀντιλήψεις «ἠθικῆς» («μή τυχόν θιχτεῖ κανείς»), ἑπομένως δέ σχηματίζονταν αὐστηρά καθορισμένες ὁμάδες, δέ μποροῦσες μεμιᾶς νά μαντέψεις «ποιός θά ἐπικρατήσει». Καί οἱ ὁμάδες, μέ τήν ἐλπίδα ὅτι θά πάρουν μέ τό μέρος τους τούς «οὐδέτερους - καθώς πρέπει», μπλέκονταν σ' ἕνα λυσσασμένο ἀγώνα γιά τήν ὑπεροχή.

Δεύτερο μέρος: στίς συζητήσεις γιά τά ζητήματα ἀρχῶν, ὅπως εἶναι τό ζήτημα τῶν μή προλεταριακῶν κομμάτων, τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου κλπ. Ἐδῶ δέν ἴσχυαν πιά

οἱ «ἠθικοί» ὑπολογισμοί, καί συγκροτοῦνταν τελείως καθορισμένες παρατάξεις σύμφωνα μέ τά αὐστηρά καθορισμένα ρεύματα ἀρχῶν, ὁ συσχετισμός τῶν δυνάμεων ἀνάμεσα στίς ὁμάδες ξεκαθάριζε ἀμέσως, καί ἔτσι τό μέρος αὐτό τοῦ συνεδρίου ἦταν περισσότερο ἤρεμο καί πιό καρποφόρο, φανερή ἀπόδειξη ὅτι: ἡ προσήλωση στίς ἀρχές κατά τίς συζητήσεις ἀποτελεῖ τήν καλύτερη ἐγγύηση γιά μιά καρποφόρα καί ἤρεμη διεξαγωγή τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου.

Ἄς περάσουμε στό σύντομο χαραχτηρισμό τοῦ πρώτου μέρους τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου.

Ὕστερα ἀπό τό λόγο τοῦ σ. Πλεχάνοφ, πού κήρυξε τήν ἔναρξη τοῦ συνεδρίου καί πού τόνισε τήν ἀνάγκη τῆς συμφωνίας «ἀπό περίπτωση σέ περίπτωση» μέ τά «προοδευτικά στοιχεῖα» τῆς ἀστικῆς κοινωνίας, τό συνέδριο ἔβγαλε ἕνα πενταμελές προεδρεῖο (ἕνα μέλος ἀπό κάθε ὁμάδα) καί τήν ἐπιτροπή ἐλέγχου τῶν πληρεξουσίων καί πέρασε στήν ἐπεξεργασία τῆς ἡμερήσιας διάταξης. Εἶναι χαραχτηριστικό ὅτι καί στό συνέδριο αὐτό, ὅπως καί στό περσινό ἑνωτικό συνέδριο, οἱ μενσεβίκοι τάχθηκαν μέ φανατισμό ἐνάντια στήν πρόταση τῶν μπολσεβίκων νά μποῦν στήν ἡμερήσια διάταξη τά ζητήματα γιά τήν ἐκτίμηση τῆς στιγμῆς καί γιά τά ταξικά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάστασή μας. Ἔχουμε ἄνοδο ἤ ὑποχώρηση τῆς ἐπανάστασης καί ἑπομένως πρέπει νά τή «διαλύσουμε» ἤ νά τήν ὁδηγήσουμε ὥς τό τέλος· ποιά εἶναι τά ταξικά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάστασή μας, πού τραβοῦν μιά διαχωριστική γραμμή ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στίς ὑπόλοιπες τάξεις τῆς ρωσικῆς κοινωνίας —νά ποιά ζητήματα φοβοῦνται οἱ σ. μενσεβίκοι. Φεύγουν ἀπό τά ζητήματα αὐτά ὅπως φεύγει ἡ σκιά ἀπό τόν ἥλιο καί δέ θέλουν νά βγάλουν στό φῶς τῆς ἡμέρας

τίς ρίζες τῶν διαφωνιῶν μας. Γιατί; Γιατί καί μέσα στήν ἴδια τήν ὁμάδα τῶν μενσεβίκων ὑπάρχουν βαθιές διαφωνίες πάνω σ' αὐτά τά ζητήματα· γιατί ὁ μενσεβικισμός δέν ἀποτελεῖ ἕνα ὁλοκληρωμένο ρεῦμα, ὁ μενσεβικισμός εἶναι ἕνα μάζωμα ρευμάτων πού δέ γίνονται αἰσθητά τόν καιρό τῆς φραξιονιστικῆς πάλης ἐνάντια στό μπολσεβικισμό, μά πού ἐκδηλώνονται ἀμέσως μόλις τεθοῦν πάνω σέ βάση ἀρχῶν τά ζητήματα τῆς σημερινῆς στιγμῆς καί τά ζητήματα τῆς ταχτικῆς μας. Οἱ μενσεβίκοι δέ θέλουν νά ἀποκαλύψουν τήν ἐσωτερική αὐτή ἀδυναμία τῆς ὁμάδας τους. Οἱ μπολσεβίκοι τό ἤξεραν αὐτό, καί γιά νά δόσουν περισσότερο χαραχτήρα ἀρχῶν στίς συζητήσεις, ἐπέμεναν νά μποῦνε στήν ἡμερήσια διάταξη τά παραπάνω ζητήματα. Ἐπειδή οἱ μενσεβίκοι εἶδαν ὅτι ἄν δοθεῖ χαραχτήρας ἀρχῶν στίς συζητήσεις θανατώνονται, ἄρχισαν νά ἐπιμένουν καί ἔδοσαν νά καταλάβουν «στούς καθώς πρέπει συντρόφους» πώς «θά θιχτοῦν» καί ἔτσι τό συνέδριο δέ συμπεριέλαβε στήν ἡμερήσια διάταξη τό ζήτημα τῆς σημερινῆς στιγμῆς κλπ. Τελικά ψηφίστηκε ἡ παρακάτω ἡμερήσια διάταξη: ἀπολογισμός τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπολογισμός τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας, ἡ στάση μας ἀπέναντι στά μή προλεταριακά κόμματα, ἡ Δούμα, τό ἐργατικό συνέδριο, τά ἐπαγγελματικά συνδικάτα, οἱ παρτιζάνικες ἐνέργειες, οἱ κρίσεις, τά λοκάουτ καί ἡ ἀνεργία, τό διεθνές συνέδριο τῆς Στουτγάρδης[36] καί τά ὀργανωτικά ζητήματα.

Κύριος εἰσηγητής τοῦ ἀπολογισμοῦ τῆς ΚΕ ἦταν ὁ σ. Μάρτοφ (ἀπό τούς μενσεβίκους) καί ὁ σ. Ριαντοβόι[37] (ἀπό τούς μπολσεβίκους). Ἡ εἰσήγηση τοῦ Μάρτοφ δέν ἦταν οὐσιαστικά εἰσήγηση πού φώτιζε σοβαρά τά γεγονότα, ἀλλά μιά συγκινητική ἀφήγηση γιά τό πῶς ἡ ἀθώα

ΚΕ θέλησε νά καταπιαστεῖ μέ τήν καθοδήγηση τοῦ κόμματος καί κατόπιν καί τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας καί πῶς οἱ «τρομεροί» μπολσεβίκοι τήν ἐμπόδιζαν νά δρᾶ, ἐνοχλώντας την μέ τήν προσήλωσή τους στίς ἀρχές. Τά συνθήματα τῆς ΚΕ πού δέν τά δέχτηκε ἔπειτα τό κόμμα, τά συνθήματα γιά μιά ὑπεύθυνη καντέτικη κυβέρνηση, γιά «ἐπανάληψη τῆς συνόδου τῆς Δούμας» κλπ., κλπ. προσπάθησε ὁ Μάρτοφ νά τά δικαιολογήσει μέ τό ὅτι ἡ στιγμή δέν ἦταν τότε σαφής καί ὅτι στόν καιρό τῆς κάλμας δέν ἐπιτρεπόταν νά ριχτοῦν ἄλλα συνθήματα. Τήν ἀποτυχημένη ἔκκληση τῆς ΚΕ γιά γενική ἀπεργία καί ὕστερα γιά μερική δράση ἀμέσως μετά τή διάλυση τῆς πρώτης Δούμας ὁ Μάρτοφ τή δικαιολόγησε πάλι μέ τήν ἀσάφεια τῆς κατάστασης καί μέ τό ὅτι δέν ἦταν δυνατό νά καθοριστοῦν ἀκριβῶς οἱ διαθέσεις τῶν μαζῶν. Πολύ λίγα εἶπε γιά τό ρόλο τῆς ΚΕ στή διάσπαση τῆς ὀργάνωσης τῆς Πετρούπολης[38]. Ἀντίθετα, εἶπε πάρα πολλά γιά τή συνδιάσκεψη τῶν στρατιωτικῶν καί μαχητικῶν ὀργανώσεων πού ὀργανώθηκε μέ πρωτοβουλία ὁρισμένης ὁμάδας μπολσεβίκων καί πού, κατά τή γνώμη τοῦ Μάρτοφ, ἔφερε τήν ἀποδιοργάνωση καί τήν ἀναρχία μέσα στίς κομματικές ὀργανώσεις. Στό τέλος τῆς εἰσήγησής του ὁ Μάρτοφ κάλεσε τό συνέδριο νά πάρει ὑπόψη του τίς δύσκολες συνθῆκες, κάτω ἀπό τίς ὁποῖες διεξήχθηκε ἡ δουλιά γιά τήν καθοδήγηση τοῦ κόμματος, γιατί ἡ στιγμή ἦταν ἐξαιρετικά σύνθετη καί μπερδεμένη, καί νά μήν κρίνει αὐστηρά τήν ΚΕ. Εἶναι ὁλοφάνερο πώς καί ὁ ἴδιος ὁ Μάρτοφ ἀναγνώρισε ὅτι ἡ ΚΕ ἔκανε σοβαρές ἁμαρτίες.

Ἡ εἰσήγηση τοῦ σ. Ριαντοβόι εἶχε ἐντελῶς διαφορετικό χαραχτήρα. Κατά τή γνώμη του ἡ ΚΕ τοῦ κόμματος εἶναι ὑποχρεωμένη: 1) νά ὑπερασπίζει καί νά ἐφαρμόζει τό πρόγραμμα τοῦ κόμματος, 2) νά πραγματοποιεῖ

τίς ὁδηγίες ταχτικῆς, πού τῆς ἔδοσε τό συνέδριο τοῦ κόμματος, 3) νά περιφρουρεῖ τήν ἑνότητα τοῦ κόμματος, 4) νά συντονίζει τή θετική δουλιά τοῦ κόμματος. Στό μεταξύ ἡ ΚΕ δέν ἐκπλήρωσε οὔτε μιά ἀπ' αὐτές τίς ὑποχρεώσεις. Ἀντί νά ὑπερασπίζει καί νά ἐφαρμόζει τό πρόγραμμα τοῦ κόμματος, ἡ ΚΕ, παίρνοντας ἀφορμή ἀπό τή γνωστή διακήρυξη τῆς πρώτης Δούμας γιά τό ἀγροτικό ζήτημα[39], πρότεινε στή σοσιαλδημοκρατική κοινοβουλευτική ὁμάδα, γιά νά διατηρηθεῖ ἡ ἑνότητα τῆς ἀντιπολίτευσης καί γιά νά πάρει μαζί της τούς καντέτους, νά μή συμπεριλάβει στή διακήρυξη τῆς Δούμας τό γνωστό σημεῖο τοῦ ἀγροτικοῦ μας προγράμματος πού μιλᾶ γιά τή δήμευση ὅλης τῆς γῆς (τῶν τσιφλικάδων), ἀλλά νά περιοριστεῖ σέ μιά ἁπλή δήλωση γιά τήν ἀπαλλοτρίωση τῆς γῆς, χωρίς νά καθορίζει ἄν θά γίνει μέ ἐξαγορά ἤ χωρίς ἐξαγορά.

Γιά σκεφθεῖτε το μονάχα: ἡ ΚΕ πρότεινε νά παραλειφθεῖ ἡ σημαντικότατη θέση τοῦ προγράμματος τοῦ κόμματος γιά τή δήμευση τῆς γῆς. Ἡ ΚΕ παραβίασε τό πρόγραμμα τοῦ κόμματος! Ἡ ΚΕ παραβάτης τοῦ προγράμματος, μπορεῖτε νά φανταστεῖτε ἕνα τέτιο πρωτάκουστο αἶσχος;

Παρακάτω. Ἀντί νά ἐφαρμόζει στή ζωή τουλάχιστο τίς ὁδηγίες τοῦ ἑνωτικοῦ συνεδρίου· ἀντί νά βαθαίνει συστηματικά τήν πάλη τοῦ κόμματος μέσα στή Δούμα μέ σκοπό νά συνειδητοποιήσει περισσότερο τήν πάλη τῶν τάξεων ἔξω ἀπό τή Δούμα· ἀντί νά ἐφαρμόζει τήν αὐστηρά ταξική ἀνεξάρτητη πολιτική τοῦ προλεταριάτου, ἡ ΚΕ ἔριξε τά συνθήματα γιά μιά ὑπεύθυνη καντέτικη κυβέρνηση, γιά «ἐπανάληψη τῆς συνόδου τῆς Δούμας», «γιά τή Δούμα καί ἐνάντια στήν καμαρίλα» κλπ., κλπ., συνθήματα πού σβήνουν τήν πάλη τοῦ κόμματος μέσα στή Δούμα, πού συγκαλύπτουν τίς ταξικές ἀντιθέσεις ἔξω ἀπό τή Δούμα,

πού ἐξαλείφουν κάθε διαχωριστική γραμμή ἀνάμεσα στή μαχητική πολιτική τοῦ προλεταριάτου καί τήν πολιτική συνδιαλλαγῆς τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης καί πού προσαρμόζουν τήν πρώτη στή δεύτερη. Καί ὅταν ἕνα ἀπό τά μέλη τοῦ κεντρικοῦ ὀργάνου καί ἑπομένως τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ σ. Πλεχάνοφ, προχώρησε ἀκόμα περισσότερο στό δρόμο τῆς συνδιαλλαγῆς μέ τούς καντέτους καί πρότεινε στό κόμμα νά συνασπιστεῖ μέ τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη, νά ἐγκαταλείψει τό σύνθημα τῆς Συνταχτικῆς Συνέλευσης καί νά ρίξει τό σύνθημα τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης γιά μιά «Δούμα μέ πλήρη ἐξουσία», ἡ ΚΕ ὄχι μόνο δέ διαμαρτυρήθηκε ἐνάντια στή στάση τοῦ σ. Πλεχάνοφ πού ντροπιάζει τό κόμμα, ἀλλά καί συμφώνησε μαζί του, χωρίς ὅμως νά τολμήσει νά ἐκφράσει ἐπίσημα τή συμφωνία της.

Νά πῶς παραβίαζε ἡ ΚΕ τοῦ κόμματος τίς στοιχειώδεις ἀπαιτήσεις γιά μιά ἀνεξάρτητη ταξική πολιτική τοῦ προλεταριάτου καί τίς ἀποφάσεις τοῦ ἑνωτικοῦ συνεδρίου!

Μιά ΚΕ πού συσκοτίζει τήν ταξική συνείδηση τοῦ προλεταριάτου· μιά ΚΕ πού ὑποτάσσει τήν πολιτική τοῦ προλεταριάτου στήν πολιτική τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης· μιά ΚΕ πού ὑποστέλλει τή σημαία τοῦ προλεταριάτου μπροστά στούς τσαρλατάνους τοῦ καντέτικου φιλελευθερισμοῦ—νά ποῦ μᾶς ὁδήγησαν οἱ ὀπορτουνιστές τοῦ μενσεβικισμοῦ!

Δέ μιλᾶμε πιά γιά τό ὅτι ἡ ΚΕ ὄχι μόνο δέ διαφύλαξε τήν ἑνότητα καί τήν πειθαρχία τοῦ κόμματος, ἀλλά τίς παραβίαζε συστηματικά παίρνοντας τήν πρωτοβουλία γιά τή διάσπαση τῆς ὀργάνωσης τῆς Πετρούπολης.

Δέ θέλουμε ἐπίσης νά ἐπεκταθοῦμε καί στό γεγονός ὅτι ἡ ΚΕ δέ συντόνιζε τή δουλιά τοῦ κόμματος. Αὐτό φαίνεται καί μόνο του.

Πῶς ἐξηγοῦνται ὅλα αὐτά τά λάθη τῆς ΚΕ; Ὄχι φυσικά μέ τά «τρομερά» πρόσωπα πού βρίσκονταν τότε στήν ΚΕ, ἀλλά μέ τό ὅτι ὁ μενσεβικισμός, πού εἶχε κυριαρχήσει τότε στήν ΚΕ, δέν εἶναι ἱκανός νά καθοδηγήσει τό κόμμα καί χρεωκόπησε ὁριστικά σάν πολιτικό ρεῦμα. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ὅλη ἡ ἱστορία τῆς ΚΕ εἶναι ἡ ἱστορία τῆς χρεωκοπίας τοῦ μενσεβικισμοῦ. Κι ὅταν μᾶς κατηγοροῦν οἱ συν. μενσεβίκοι λέγοντας πώς «ἐμποδίζαμε» τήν ΚΕ, τήν «ἐνοχλούσαμε» κλπ., κλπ., δέ μποροῦμε νά μήν ἀπαντήσουμε σ' αὐτούς τούς ἠθικολόγους συντρόφους: μάλιστα, σύντροφοι, «ἐμποδίζαμε» τήν ΚΕ νά παραβιάζει τό πρόγραμμά μας, τήν «ἐμποδίζαμε» νά προσαρμόζει τήν ταχτική τοῦ προλεταριάτου στά γοῦστα τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης καί θά τήν ἐμποδίζουμε καί στό μέλλον, γιατί αὐτό εἶναι ἱερή ὑποχρέωσή μας...

Αὐτά περίπου εἶπε ὁ σ. Ριαντοβόι.

Ἀπό τή συζήτηση ξεκαθαρίστηκε πώς οἱ περισσότεροι σύντροφοι, ἀκόμα καί μερικοί μπουντιστές, ὑποστήριξαν τήν ἄποψη τοῦ σ. Ριαντοβόι. Κι ἄν παρ' ὅλα αὐτά δέν ἔγινε δεχτό τό σχέδιο ἀπόφασης τῶν μπολσεβίκων πού διαπίστωνε τά λάθη τῆς ΚΕ, αὐτό ἔγινε γιατί ἐπέδρασε πολύ στούς συντρόφους ἡ ἀντίληψη: «μή τυχόν καί προκληθεῖ διάσπαση». Φυσικά δέν ἔγινε δεχτό καί τό μενσεβίκικο σχέδιο ἀπόφασης πού ἔδινε ψῆφο ἐμπιστοσύνης στήν ΚΕ. Περάσαμε ἁπλούστατα στό ἑπόμενο σημεῖο τῆς ἡμερήσιας διάταξης χωρίς νά γίνει ἡ ἐκτίμηση τῆς δράσης τῆς ΚΕ...

Οἱ συζητήσεις πάνω στόν ἀπολογισμό τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας ἦταν γενικά μιά ἐπανάληψη τῆς συζήτη-

σης πάνω στό προηγούμενο ζήτημα. Κι αὐτό εἶναι εὐκολονόητο: ἡ κοινοβουλευτική ὁμάδα δροῦσε κάτω ἀπό τήν ἄμεση καθοδήγηση τῆς ΚΕ καί φυσικά ἡ κριτική ἤ ἡ ὑπεράσπιση τῆς ΚΕ σήμαινε ταυτόχρονα καί κριτική ἤ ὑπεράσπιση τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας.

Ἐνδιαφέρουσα ἦταν ἡ παρατήρηση πού ἔκανε ὁ δεύτερος εἰσηγητής, σ. Ἀλεξίνσκι (πρῶτος εἰσηγητής ἦταν ὁ σ. Τσερετέλι), ὅτι δηλ. τό σύνθημα τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας, πού στήν πλειοψηφία της ἦταν μενσεβίκικη, γιά τήν ἑνότητα τῆς ἀντιπολίτευσης στή Δούμα, γιά τή μή διάσπαση τῆς ἀντιπολίτευσης καί γιά τήν ἀνάγκη νά πᾶμε μαζί μέ τούς καντέτους, αὐτό τό μενσεβίκικο σύνθημα, κατά τήν ἔκφραση τοῦ σ. Ἀλεξίνσκι, χρεωκόπησε ὁλοκληρωτικά μέσα στή Δούμα, γιατί στά πιό σοβαρά ζητήματα, ὅπως εἶναι λογουχάρη τό ζήτημα τοῦ προϋπολογισμοῦ, τοῦ στρατοῦ κλπ. οἱ καντέτοι πῆγαν μαζί μέ τόν Στολίπιν καί οἱ σοσιαλδημοκράτες-μενσεβίκοι ἀναγκάστηκαν νά παλαίψουν χέρι μέ χέρι μέ τούς ἀγρότες βουλευτές ἐνάντια στήν κυβέρνηση καί τούς καντέτους. Οἱ μενσεβίκοι ἀναγκάστηκαν νά διαπιστώσουν στήν πράξη τή χρεωκοπία τῆς θέσης τους καί νά ἐφαρμόσουν στή Δούμα τό σύνθημα τῶν μπολσεβίκων γιά τήν ἀνάγκη νά πάρουμε μαζί μας τούς ἀγρότες βουλευτές στήν πάλη ἐνάντια στούς δεξιούς καί τούς καντέτους.

Δέν ἦταν λιγότερο ἐνδιαφέρουσα ἡ παρατήρηση τῶν πολωνῶν συντρόφων ὅτι εἶναι ἀπαράδεχτο ἀπό τήν πλευρά τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας νά συνεδριάζει ἀπό κοινοῦ μέ τούς ἐθνικοδημοκράτες[40], μ' αὐτούς τούς πολωνούς μαυροεκατονταρχίτες πού ὀργάνωσαν πολλές φορές καί ἐξακολουθοῦν νά ὀργανώνουν καί τώρα τή σφαγή τῶν σοσιαλιστῶν τῆς Πολωνίας. Πάνω σ' αὐτό, δυό ἡγέτες τῶν μενσεβίκων τοῦ Καυκάσου[41], ὁ ἕνας ὕστερα ἀπό τόν ἄλλον,

ἀπάντησαν πώς γιά τήν κοινοβουλευτική ὁμάδα δέν ἔχει σημασία τό τί κάνουν τά κόμματα μέσα στό σπίτι τους, ἀλλά τό πῶς φέρνονται μέσα στή Δούμα, καί οἱ ἐθνικοδημοκράτες κρατᾶνε μέσα στή Δούμα λίγο-πολύ φιλελεύθερη στάση. Δηλαδή τά κόμματα πρέπει νά τά χαραχτηρίζουμε ὄχι ἀπ' αὐτά πού *κάνουν* ἔξω ἀπό τή Δούμα, ἀλλά ἀπ' αὐτά πού *λένε* μέσα στή Δούμα. Πραγματικά ὁ ὀπορτουνισμός δέ μπορεῖ νά προχωρήσει πιό πέρα...

Ἡ πλειοψηφία τῶν ὁμιλητῶν συμφώνησε μέ τό σ. Ἀλεξίνσκι, παρ' ὅλα αὐτά ὅμως δέν πάρθηκε καμιά ἀπόφαση οὔτε καί σ' αὐτό τό ζήτημα ξεκινώντας καί πάλι ἀπό τήν ἀντίληψη: «μή θιχτεῖ κανένας». Τό συνέδριο ἀναβάλλοντας τό ζήτημα τῆς ἀπόφασης, πέρασε ἀμέσως στό ἑπόμενο ζήτημα.

III

ΓΙΑ ΤΑ ΜΗ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

Ἀπό τά τυπικά ζητήματα περνᾶμε στά ζητήματα ἀρχῶν, στά ζητήματα τῶν διαφωνιῶν μας.

Τά ζητήματα τῶν διαφωνιῶν μας πάνω στήν ταχτική εἶναι τά ζητήματα γιά τήν πιθανή τύχη τῆς ἐπανάστασής μας καί γιά τό ρόλο τῶν διαφόρων τάξεων καί κομμάτων τῆς ρωσικῆς κοινωνίας σ' αὐτή τήν ἐπανάσταση. Μοῦ φαίνεται πώς μέσα στό κόμμα μας ὅλοι συμφωνοῦν ὅτι ἡ ἐπανάστασή μας εἶναι ἀστική, ὅτι πρέπει νά τελειώσει μέ τήν καταστροφή τοῦ φεουδαρχισμοῦ καί ὄχι τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ καθεστῶτος, ὅτι μπορεῖ νά στεφανωθεῖ μονάχα μέ τή λαοκρατική δημοκρατία. Ἀκόμα ὅτι ἡ ἐπανάστασή μας τραβάει γενικά πρός τά πάνω καί ὄχι πρός τά κάτω καί ὅτι καθῆκον μας εἶναι ὄχι ἡ «διάλυ-

ση» τῆς ἐπανάστασης, ἀλλά ἡ ὁλοκλήρωσή της, ἐπίσης καί σ' αὐτό εἶναι, τυπικά τουλάχιστον, σύμφωνοι ὅλοι, γιατί οἱ μενσεβίκοι σάν ὁμάδα πουθενά ἀκόμα δέ δήλωσαν τό ἀντίθετο. Μέ ποιόν τρόπο ὅμως θά ὁλοκληρώσουμε τήν ἐπανάστασή μας; Ποιός εἶναι ὁ ρόλος τοῦ προλεταριάτου, τῆς ἀγροτιᾶς καί τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης σ' αὐτή τήν ἐπανάσταση; Μέ ποιό συνδυασμό τῶν δυνάμεων πού ἀγωνίζονται θά μπορούσαμε νά ὁλοκληρώσουμε τή σημερινή ἐπανάσταση; Μέ ποιόν νά πᾶμε, ποιόν νά χτυπήσουμε κλπ., κλπ. Νά ποῦ ἀρχίζουν οἱ διαφωνίες μας.

Ἡ γνώμη τῶν μενσεβίκων. Μιά καί ἡ ἐπανάστασή μας εἶναι ἀστική, μονάχα ἡ ἀστική τάξη μπορεῖ νά εἶναι ἡγέτης τῆς ἐπανάστασης. Ἡ ἀστική τάξη ἦταν ἡγέτης τῆς μεγάλης Ἐπανάστασης στή Γαλλία, ἦταν ἡγέτης τῶν ἐπαναστάσεων καί ἄλλων κρατῶν τῆς Εὐρώπης, καί αὐτή πρέπει νά εἶναι ὁ ἡγέτης καί τῆς δικῆς μας ρωσικῆς ἐπανάστασης. Τό προλεταριάτο εἶναι ὁ κύριος ἀγωνιστής τῆς ἐπανάστασης, ἀλλά πρέπει ν' ἀκολουθήσει τήν ἀστική τάξη καί νά τήν σπρώχνει μπροστά. Καί ἡ ἀγροτιά εἶναι ἐπαναστατική δύναμη, ἀλλά περικλείει μέσα της πολλά ἀντιδραστικά στοιχεῖα καί γι' αὐτό τό προλεταριάτο πολύ πιό σπάνια θά τύχει νά δράσει μαζί της παρά μέ τή φιλελεύθερη δημοκρατική ἀστική τάξη. Ἡ ἀστική τάξη εἶναι περισσότερο σίγουρος σύμμαχος τοῦ προλεταριάτου ἀπό τήν ἀγροτιά. Γύρω ἀπό τή φιλελεύθερη-δημοκρατική ἀστική τάξη, σάν ἡγέτη, πρέπει νά συσπειρωθοῦν ὅλες οἱ ἀγωνιζόμενες δυνάμεις. Γι' αὐτό ἡ στάση μας ἀπέναντι στά ἀστικά κόμματα δέν πρέπει νά καθορίζεται ἀπό τήν ἐπαναστατική θέση: μαζί μέ τήν ἀγροτιά ἐνάντια στήν κυβέρνηση καί τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη, μέ ἐπικεφαλῆς τό προλεταριάτο, ἀλλά ἀπό τήν ὁπορτουνιστική θέση: μαζί μ' ὅλη τήν ἀντιπολίτευση ἐνάντια στήν κυβέρνηση, μέ ἐπικεφαλῆς τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη. Ἀπό δῶ πηγάζει ἡ ταχτική τῆς συνδιαλλαγῆς μέ τούς φιλελεύθερους.

Αὐτή εἶναι ἡ γνώμη τῶν μενσεβίκων.

Ἡ γνώμη τῶν μπολσεβίκων. Ἡ ἐπανάστασή μας εἶναι πραγματικά ἀστική, μά αὐτό δέ σημαίνει καθόλου ὅτι ἡγέτης της θά εἶναι ἡ φιλελεύθερή μας ἀστική τάξη. Στό 18ο αἰώνα ἡ ἀστική τάξη τῆς Γαλλίας ἦταν ὁ ἡγέτης τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασης, γιατί ὅμως; Γιατί τό προλεταριάτο τῆς Γαλλίας ἦταν ἀδύνατο, δέ δροῦσε ἀνεξάρτητα, δέν πρόβαλλε τίς δικές του ταξικές διεκδικήσεις, δέν εἶχε οὔτε ταξική συνείδηση, οὔτε ὀργάνωση, σερνόταν τότε στήν οὐρά τῆς ἀστικῆς τάξης καί ἡ ἀστική τάξη τό χρησιμοποιοῦσε σάν ὄργανο γιά τούς δικούς της ἀστικούς σκοπούς. Ὅπως βλέπετε, ἡ ἀστική τάξη δέ χρειαζόταν τότε ἐνάντια στό προλεταριάτο ἕνα τέτιο σύμμαχο σάν τήν τσαρική ἐξουσία, τό ἴδιο τό προλεταριάτο ἦταν σύμμαχος καί ὑπηρέτης της καί γι' αὐτό μποροῦσε τότε νἆναι ἐπαναστατική καί νά μπεῖ ἀκόμα καί ἐπικεφαλῆς τῆς ἐπανάστασης. Ἐντελῶς διαφορετικά εἶναι τά πράγματα σέ μᾶς, στή Ρωσία. Τό ρωσικό προλεταριάτο δέ μποροῦμε καθόλου νά λέμε ὅτι εἶναι ἀδύνατο: κάμποσα τώρα χρόνια δρᾶ μέ πλήρη αὐτοτέλεια προβάλλοντας τίς ταξικές του διεκδικήσεις· εἶναι ἀρκετά ἐξοπλισμένο μέ ταξική συνείδηση, ἔτσι πού καταλαβαίνει τά συμφέροντά του· εἶναι συσπειρωμένο στό κόμμα του· ἔχει τό πιό ἰσχυρό κόμμα στή Ρωσία μέ δικό του πρόγραμμα καί δικές του ἀρχές γιά τά ζητήματα ταχτικῆς καί δικές του ὀργανωτικές ἀρχές· μέ ἐπικεφαλῆς αὐτό τό κόμμα ἔχει κιόλας κερδίσει σειρά ἀπό λαμπρές νίκες ἐνάντια στήν ἀστική τάξη... Μπορεῖ λοιπόν τό προλεταριάτο μας κάτω ἀπ' αὐτές τίς συνθῆκες νά ἀρκεστεῖ νά παίζει τό ρόλο τῆς οὐρᾶς τῆς φιλελεύθερης ἀστι-

κῆς τάξης, τό ρόλο τοῦ ἐλεεινοῦ ὀργάνου στά χέρια αὐτῆς τῆς ἀστικῆς τάξης; Μπορεῖ καί πρέπει λοιπόν ν' ἀκολουθήσει αὐτή τήν ἀστική τάξη, κάνοντάς την ἡγέτη του; Μπορεῖ λοιπόν τό προλεταριάτο νά μήν εἶναι ὁ ἡγέτης τῆς ἐπανάστασης; Γιά δέστε τί συμβαίνει στό στρατόπεδο τῆς φιλελεύθερής μας ἀστικῆς τάξης: ἡ ἀστική μας τάξη, τρομαγμένη ἀπό τήν ἐπαναστατικότητα τοῦ προλεταριάτου, ἀντί νά βαδίσει ἐπικεφαλῆς τῆς ἐπανάστασης, ρίχνεται στήν ἀγκαλιά τῆς ἀντεπανάστασης καί κλείνει μαζί της συμμαχία ἐνάντια στό προλεταριάτο. Καί τό κόμμα της, τό κόμμα τῶν καντέτων, ἀνοιχτά, μπροστά σ' ὅλο τόν κόσμο, κλείνει συμφωνία μέ τό Στολίπιν, ψηφίζει ὑπέρ τοῦ προϋπολογισμοῦ καί τοῦ στρατοῦ πρός ὄφελος τοῦ τσαρισμοῦ καί ἐνάντια στή λαϊκή ἐπανάσταση. Δέν εἶναι λοιπόν φανερό ὅτι ἡ ρωσική φιλελεύθερη ἀστική τάξη ἀποτελεῖ ἀντεπαναστατική δύναμη, πού ἐναντίον της πρέπει νά διεξάγεται ὁ πιό ἀμείλιχτος πόλεμος; Καί μήπως δέν εἶχε δίκιο ὁ σ. Καούτσκι ὅταν ἔλεγε ὅτι ἐκεῖ πού τό προλεταριάτο δρᾶ ἀνεξάρτητα, ἡ ἀστική τάξη παύει νά εἶναι ἐπαναστατική;...

Ἔτσι λοιπόν: ἡ ρωσική φιλελεύθερη ἀστική τάξη εἶναι ἀντεπαναστατική· δέ μπορεῖ νά εἶναι οὔτε κινητήρας καί ἀκόμα περισσότερο οὔτε ἡγέτης τῆς ἐπανάστασης· εἶναι ἄσπονδος ἐχθρός τῆς ἐπανάστασης καί ἐναντίον της πρέπει νά διεξάγουμε ἐπίμονο ἀγώνα.

Ὁ μοναδικός ἡγέτης τῆς ἐπανάστασής μας, πού ἐνδιαφέρεται καί πού εἶναι σέ θέση νά ὁδηγήσει τίς ἐπαναστατικές δυνάμεις τῆς Ρωσίας στήν ἔφοδο ἐνάντια στήν τσαρική ἀπολυταρχία, εἶναι τό προλεταριάτο. Μονάχα τό προλεταριάτο θά συσπειρώσει γύρω του τά ἐπαναστατικά στοιχεῖα τῆς χώρας, μονάχα αὐτό θά ὁλοκληρώσει τήν ἐπανάστασή μας. Καθῆκον τῆς σοσιαλδημοκρατίας εἶναι νά κάνει ὅτι μπορεῖ νά κάνει γιά τήν προετοιμασία τοῦ προλεταριάτου στό ρόλο τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐπανάστασης.

Αὐτή εἶναι ἡ οὐσία τῆς ἄποψης τῶν μπολσεβίκων.

Στό ἐρώτημα: ποιός λοιπόν μπορεῖ νά εἶναι σίγουρος σύμμαχος τοῦ προλεταριάτου στήν ὁλοκλήρωση τῆς ἐπανάστασής μας, οἱ μπολσεβίκοι ἀπαντᾶνε: μοναδικός καί κάπως σίγουρος καί ἰσχυρός σύμμαχος τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἡ ἐπαναστατική ἀγροτιά. Ὄχι ἡ προδοτική φιλελεύθερη ἀστική τάξη, ἀλλά ἡ ἐπαναστατική ἀγροτιά θά παλαίψει μαζί μέ τό προλεταριάτο ἐνάντια σ' ὅλα τά βάθρα τοῦ φεουδαρχικοῦ καθεστῶτος.

Ἀντίστοιχα μ' ὅλα αὐτά ἡ στάση μας ἀπέναντι στά ἀστικά κόμματα πρέπει νά καθορίζεται ἀπό τή θέση: μαζί μέ τήν ἐπαναστατική ἀγροτιά ἐνάντια στόν τσαρισμό καί τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη μέ ἐπικεφαλῆς τό προλεταριάτο. Ἀπό δῶ ἀπορέει ἡ ἀνάγκη τῆς πάλης ἐνάντια στήν ἡγεμονία (ἡγεσία) τῆς καντέτικης ἀστικῆς τάξης καί ὅτι ἑπομένως εἶναι ἀπαράδεχτη ἡ συμφωνία μέ τούς καντέτους.

Αὐτή εἶναι ἡ γνώμη τῶν μπολσεβίκων.

Μέσα στά πλαίσια αὐτῶν τῶν δυό θέσεων περιστράφηκαν οἱ λόγοι τῶν εἰσηγητῶν Λένιν καί Μαρτίνοφ, καθώς καί ὅλων τῶν ἄλλων ὁμιλητῶν.

Ὁ σ. Μαρτίνοφ τελικά «βάθυνε» τήν ἄποψη τῶν μενσεβίκων ἀρνούμενος κατηγορηματικά ὅτι εἶναι παραδεχτή ἡ ἡγεμονία τοῦ προλεταριάτου καί ὑπερασπίζοντας ἐπίσης κατηγορηματικά τήν ἰδέα τοῦ συνασπισμοῦ μέ τούς καντέτους.

Οἱ ὑπόλοιποι ὁμιλητές, ἡ τεράστιά τους πλειοψηφία, μίλησαν στό πνεῦμα τῆς μπολσεβίκικης θέσης.

Πολύ μεγάλο ἐνδιαφέρον εἶχαν οἱ λόγοι τῆς σ. Ρόζας Λούξεμπουργκ πού χαιρέτισε τό συνέδριο ἐξ ὀνόματος τῶν γερμανῶν σοσιαλδημοκρατῶν καί πού ἀνάπτυξε τήν

ἄποψη τῶν γερμανῶν συντρόφων μας πάνω στίς διαφωνίες μας. (Ἐδῶ συνοψίζουμε τούς δυό λόγους τῆς Ρ. Λ. πού τούς ἔβγαλε σέ διαφορετικά χρονικά διαστήματα). Ἡ σ. Ρ. Λούξεμπουργκ, ἀφοῦ συμφώνησε ἀπόλυτα μέ τούς μπολσεβίκους πάνω στά ζητήματα: γιά τό ρόλο τοῦ προλεταριάτου σάν ἡγέτη τῆς ἐπανάστασης καί γιά τό ρόλο τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης σάν ἀντεπαναστατικῆς δύναμης κλπ., κλπ. κριτίκαρε τούς ἡγέτες τοῦ μενσεβικισμοῦ Πλεχάνοφ καί Ἄξελροντ, τούς ὀνόμασε ὀπορτουνιστές καί παρομοίασε τή θέση τους μέ τή θέση τῶν ζωρεσιστῶν τῆς Γαλλίας. Ξέρω, εἶπε ἡ Λούξεμπουργκ, ὅτι καί οἱ μπολσεβίκοι μερικές φορές ἀστοχοῦν, ὅτι ἔχουν μερικές παραξενιές καί μιά ὑπερβολική σκληρότητα σά νᾆναι ἀπό πέτρα, ἀλλά τούς καταλαβαίνω πολύ καλά καί τούς δικαιώνω, γιατί δέ μπορεῖς νά μήν εἶσαι σκληρός σάν τήν πέτρα ὅταν ἔχεις μπροστά σου τήν πλαδαρή καί γλοιώδη μάζα τοῦ μενσεβίκικου ὀπορτουνισμοῦ. Αὐτή τήν ὑπερβολική σκληρότητα σάν πέτρα τήν εἶχαν καί οἱ γκεντιστές[42] στή Γαλλία πού ὁ ἡγέτης τους σ. Γκέντ δήλωνε στή γνωστή ἐκλογική ἀφίσα: «νά μή τολμήσει κανένας ἀστός νά μέ ψηφίσει, γιατί ἐγώ θά ὑπερασπίσω στή βουλή μονάχα τά συμφέροντα τῶν προλετάριων ἐνάντια σ ὅλους τούς ἀστούς». Καί παρ' ὅλα αὐτά, παρ' ὅλη αὐτή τήν τραχύτητα, ἐμεῖς οἱ γερμανοί σοσιαλδημοκράτες ἤμασταν πάντα μέ τό μέρος τῶν γκεντιστῶν στήν πάλη τους ἐνάντια στούς προδότες τοῦ μαρξισμοῦ, ἐνάντια στούς ζωρεσιστές. Τό ἴδιο πρέπει νά ποῦμε καί γιά τούς μπολσεβίκους πού ἐμεῖς οἱ γερμανοί σοσιαλδημοκράτες θά τούς ὑποστηρίξουμε στόν ἀγώνα τους ἐνάντια στούς ὀπορτουνιστές μενσεβίκους...

Ἔτσι περίπου μίλησε ἡ σ. Ρ. Λούξεμπουργκ.

Ἀκόμα μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον ἔχει τό περίφημο γράμμα πού ἔστειλε στό συνέδριο ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Γερμανικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος καί πού τό διάβασε ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ. Εἶναι ἐνδιαφέρον γιατί, συμβουλεύοντας τό κόμμα νά παλαίβει ἐνάντια στό φιλελευθερισμό καί ἀναγνωρίζοντας τόν εἰδικό ρόλο τοῦ ρωσικοῦ προλεταριάτου σάν ἡγέτη τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, ἀναγνωρίζει μ' αὐτόν τόν τρόπο ὅλες τίς βασικές θέσεις τοῦ μπολσεβικισμοῦ.

Ἔτσι γινόταν φανερό ὅτι ἡ γερμανική σοσιαλδημοκρατία, ἡ πιό πεπειραμένη καί ἡ πιό ἐπαναστατική στήν Εὐρώπη ὑποστηρίζει ἀνοιχτά καί καθαρά τούς μπολσεβίκους, σάν τούς πραγματικούς μαρξιστές στόν ἀγώνα τους ἐνάντια στούς προδότες τοῦ μαρξισμοῦ, ἐνάντια στούς μενσεβίκους.

Ἄξια προσοχῆς εἶναι ἀκόμα καί μερικά ἀποσπάσματα ἀπό τό λόγο τοῦ σ. Τίσκο, ἐκπροσώπου τῆς πολωνικῆς ἀντιπροσωπείας στό προεδρεῖο. Καί οἱ δυό ὁμάδες μᾶς διαβεβαιώνουν, εἶπε ὁ σ. Τίσκο, ὅτι στέκονται σταθερά στήν ἄποψη τοῦ μαρξισμοῦ. Καί δέ μπορεῖ εὔκολα νά καταλάβει ὁ καθένας: μά ποιός τελοσπάντων στέκει σ' αὐτή τήν ἄποψη, οἱ μπολσεβίκοι ἤ οἱ μενσεβίκοι... «Ἐμεῖς εἴμαστε ἐκεῖνοι πού στεκόμαστε στήν ἄποψη τοῦ μαρξισμοῦ» —τόν διακόπτουν ἀπό τά «ἀριστερά» μερικοί μενσεβίκοι. «Ὄχι σύντροφοι»—τούς ἀπάντησε ὁ Τίσκο—«ἐσεῖς δέ στέκεστε, ἀλλά ξαπλώνεστε πάνω της: γιατί ὅλη σας ἡ ἀδυναμία στό ζήτημα τῆς καθοδήγησης τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου, τό γεγονός ὅτι ξέρετε νά ἀποστηθίζετε τά μεγάλα λόγια τοῦ μεγάλου Μάρξ, ἀλλά δέν ξέρετε νά τά ἐφαρμόζετε, ὅλα αὐτά λένε πώς ἐσεῖς δέ στέκεστε, ἀλλά ξαπλώνεστε πάνω στήν ἄποψη τοῦ μαρξισμοῦ».

Αὐτό ἦταν ἀριστοτεχνικό, πετυχημένο.

Καί πραγματικά, πάρτε μόνο τό παρακάτω γεγονός. Οἱ μενσεβίκοι λένε συχνά ὅτι καθῆκον τῆς σοσιαλδημο-

κρατίας εἶναι παντοῦ καί πάντα νά μετατρέψει τό προλεταριάτο σέ μιά αὐτοτελῆ πολιτική δύναμη. Εἶναι σωστό αὐτό; Εἶναι ἀπόλυτα σωστό! Αὐτά εἶναι μεγάλα λόγια τοῦ Μάρξ, πού πρέπει νά τά θυμᾶται πάντοτε κάθε μαρξιστής. Μά πῶς τά ἐφαρμόζουν οἱ σ. μενσεβίκοι; Βοηθοῦν μήπως οἱ μενσεβίκοι στόν οὐσιαστικό ξεχωρισμό τοῦ προλεταριάτου ἀπό τή μάζα τῶν ἀστικῶν στοιχείων, πού τό περιβάλλουν, σέ μιά αὐτοτελῆ ἀνεξάρτητη τάξη; Συσπειρώνουν μήπως τά ἐπαναστατικά στοιχεῖα γύρω ἀπό τό προλεταριάτο καί προετοιμάζουν τό προλεταριάτο γιά τό ρόλο τοῦ ἡγέτη τῆς ἐπανάστασης; Τά γεγονότα δείχνουν πώς τίποτα ἀπ' ὅλα αὐτά δέν κάνουν οἱ μενσεβίκοι. Ἀντίθετα: οἱ μενσεβίκοι συμβουλεύουν τό προλεταριάτο νά κλείνει ὅσο τό δυνατό πιό συχνά συμφωνίες μέ τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη καί ἔτσι βοηθᾶνε ὄχι στόν ξεχωρισμό τοῦ προλεταριάτου σέ αὐτοτελῆ τάξη, ἀλλά στό ἀνακάτεμά του μέ τήν ἀστική τάξη· οἱ μενσεβίκοι συμβουλεύουν τό προλεταριάτο νά ἀπαρνηθεῖ τό ρόλο τοῦ ἡγέτη τῆς ἐπανάστασης, νά παραχωρήσει αὐτόν τό ρόλο στήν ἀστική τάξη, νά ἀκολουθήσει τήν ἀστική τάξη καί ἔτσι βοηθᾶνε ὄχι στή μετατροπή τοῦ προλεταριάτου σέ αὐτοτελῆ πολιτική δύναμη, ἀλλά στή μετατροπή του σέ ἐξάρτημα τῆς ἀστικῆς τάξης... Δηλαδή οἱ μενσεβίκοι κάνουν ἴσα-ἴσα τό ἀντίθετο ἀπ' αὐτό πού θά ἔπρεπε νά κάνουν ἄν ξεκινοῦσαν ἀπό μιά σωστή μαρξιστική θέση.

Μάλιστα, εἶχε δίκιο ὁ σ. Τίσκο ὅταν εἶπε πώς οἱ μενσεβίκοι δέ στέκουν, ἀλλά ξαπλώνουν πάνω στήν ἄποψη τοῦ μαρξισμοῦ...

Ἀφοῦ τέλειωσε ἡ συζήτηση, προτάθηκαν δυό σχέδια ἀποφάσεων: τό μενσεβίκικο καί τό μπολσεβίκικο. Ἀπό αὐτά μέ τεράστια πλειοψηφία ψηφίστηκε σά βάση τό σχέδιο τῶν μπολσεβίκων.

Ἀκολούθησαν μετά οἱ τροποποιήσεις πάνω στό σχέδιο. Προτάθηκαν περίπου 80 τροποποιήσεις. Ἀφοροῦσαν κυρίως δυό σημεῖα τοῦ σχεδίου: τό σημεῖο γιά τό προλεταριάτο σάν ἡγέτη τῆς ἐπανάστασης καί τό σημεῖο γιά τούς καντέτους σάν ἀντεπαναστατική δύναμη. Αὐτό ἦταν τό πιό ἐνδιαφέρον μέρος τῶν συζητήσεων, γιατί ἐδῶ φάνηκαν πολύ καθαρά οἱ φυσιογνωμίες τῶν ὁμάδων. Τήν πρώτη σοβαρή τροποποίηση τήν ἔκανε ὁ σ. Μάρτοφ. Ζήτησε νά ἀντικατασταθοῦν οἱ λέξεις: «τό προλεταριάτο σάν ἡ γ έ τ η ς τῆς ἐπανάστασης» μέ τίς λέξεις: «τό προλεταριάτο σάν πρωτοπορία». Καί ἡ δικαιολογία ἦταν ὅτι ἡ λέξη π ρ ω τ ο π ο ρ ί α ἐκφράζει μέ μεγαλύτερη ἀκρίβεια τό νόημα. Τόν ἀντίκρουσε ὁ σ. Ἀλεξίνσκι πού εἶπε ὅτι δέν πρόκειται ἐδῶ γιά τήν ἀκρίβεια, ἀλλά γιά δυό ἀντίθετες ἀπόψεις πού ἐκφράζονται σ' αὐτή τήν παράγραφο: γιατί «πρωτοπορία» καί «ἡγέτης» εἶναι δυό ἐντελῶς διαφορετικές ἔννοιες. Νά εἶσαι πρωτοπορία (ἐμπροσθοφυλακή) σημαίνει νά πολεμᾶς στήν πρώτη γραμμή, νά κρατᾶς τά σημεῖα πού βάλλονται περισσότερο, νά χύνεις τό αἷμα σου, ἀλλά ταυτόχρονα ν ά κ α θ ο δ η γ ε ῖ σ α ι ἀ π ό ἄ λ λ ο υ ς, καί στή δοσμένη περίπτωση ἀπό τούς ἀστούς δημοκράτες: ἡ πρωτοπορία ποτέ δέ διευθύνει ὁλόκληρο τόν ἀγώνα, ἀλλά τήν πρωτοπορία πάντα τή διευθύνουν. Ἀντίθετα: νᾶσαι ἡγέτης σημαίνει ὄχι μονάχα νά πολεμᾶς στίς πρῶτες γ ρ α μ μ έ ς, ἀ λ λ ά κ α ί ν ά κ α θ ο δ η γ ε ῖ ς ὅ λ ο τ ό ν ἀ γ ῶ ν α, ν ά τ ό ν κ α τ ε υ θ ύ ν ε ι ς στό σκοπό του. Ἐμεῖς οἱ μπολσεβίκοι δέ θέλουμε νά καθοδηγοῦν τό προλεταριάτο οἱ ἀστοί δημοκράτες, ἐμεῖς θέλουμε τό ἴδιο τό προλεταριάτο νά καθοδηγεῖ ὅλη τήν πάλη τοῦ λαοῦ καί νά τήν κατευθύνει πρός τή λαοκρατική δημοκρατία.

Τό ἀποτέλεσμα ἦταν νά ἀποριφτεῖ ἡ τροποποίηση τοῦ Μάρτοφ.

Ἀπορίφτηκαν ἐπίσης ὅλες οἱ ἄλλες τροποποιήσεις πού εἶχαν τόν ἴδιο χαραχτήρα.

Μιά ἄλλη σειρά ἀπό τροποποιήσεις κατευθύνονταν ἐνάντια στό σημεῖο τοῦ σχεδίου πού ἀφορᾶ τούς καντέτους. Οἱ μενσεβίκοι πρότειναν νά ἀναγνωριστεῖ ὅτι οἱ καντέτοι δέ μπῆκαν ἀκόμα στό δρόμο τῆς ἀντεπανάστασης. Τό συνέδριο ὅμως δέ δέχτηκε αὐτή τήν πρόταση καί ὅλες οἱ τροποποιήσεις αὐτοῦ τοῦ χαραχτήρα ἀπορίφτηκαν. Σέ συνέχεια οἱ μενσεβίκοι πρότειναν νά ἐπιτραποῦν σέ ὁρισμένες περιπτώσεις τουλάχιστον συμφωνίες τεχνικοῦ χαραχτήρα μέ τούς καντέτους. Τό συνέδριο δέ δέχτηκε καί αὐτή τήν πρόταση, ἀπορίπτοντας τίς ἀντίστοιχες τροποποιήσεις.

Τελικά ἔγινε ψηφοφορία γιά τήν ἀπόφαση στό σύνολό της μέ ἀποτέλεσμα νά δοθοῦν 159 ψῆφοι ὑπέρ τῆς μπολσεβίκικης ἀπόφασης καί 104 κατά, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι ἀντιπρόσωποι δέν ψήφισαν.

Τό συνέδριο μέ τεράστια πλειοψηφία ψήφισε τήν ἀπόφαση τῶν μπολσεβίκων.

Ἀπό τή στιγμή αὐτή ἡ ἄποψη τῶν μπολσεβίκων ἔγινε ἡ ἄποψη τοῦ κόμματος.

Ἐκτός ἀπ' αὐτό, ἡ ψηφοφορία αὐτή ἔδωσε δυό σημαντικά ἀποτελέσματα.

Πρῶτα: Ἔβαλε τέρμα στόν τυπικό, τεχνητό χωρισμό τοῦ συνεδρίου σέ 5 ὁμάδες (σέ μπολσεβίκους, μενσεβίκους, πολωνούς, λετονούς καί μπουντιστές) καί ἐγκαινίασε ἕνα νέο χωρισμό, τό χωρισμό πάνω στή βάση ἀρχῶν: σέ μπολσεβίκους (συμπεριλαβαίνοντας ὅλους τούς πολωνούς καί τήν πλειοψηφία τῶν λετονῶν) καί σέ μενσεβίκους (συμπεριλαβαίνοντας σχεδόν ὅλους τούς μπουντιστές).

Δεύτερο. Ἡ ψηφοφορία αὐτή ἔδωσε τήν πιό ἀκριβῆ στατιστική κατανομῆς τῶν ἐργατῶν ἀντιπροσώπων κατά ὁμάδες: ἀποκαλύφθηκε ὅτι στήν ὁμάδα τῶν μπολσεβίκων δέν ἤτανε 38 ἐργάτες, ἀλλά 77 (38 σύν 27 πολωνοί, σύν 12 λετονοί) ἐνῶ στήν ὁμάδα τῶν μενσεβίκων ὄχι 30, ἀλλά 39 (30 σύν 9 μπουντιστές). Ἡ μενσεβίκικη ὁμάδα ἀποδείχτηκε ὁμάδα διανοουμενίστικη.

IV

ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Πρίν περάσουμε στό χαραχτηρισμό τῶν συζητήσεων σχετικά μέ τό ἐργατικό συνέδριο εἶναι ἀπαραίτητο νά γνωρίσουμε τήν ἱστορία αὐτοῦ τοῦ ζητήματος*. Γιατί τό ζήτημα αὐτό εἶναι ἐξαιρετικά μπερδεμένο καί ἀξεκαθάριστο. Τή στιγμή πού γιά τά ἄλλα σημεῖα τῶν διαφωνιῶν μας στό κόμμα ἔχουμε κιόλας δυό αὐστηρά καθορισμένα ρεύματα, τό μπολσεβίκικο καί τό μενσεβίκικο, γιά τό ζήτημα τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου δέν ἔχουμε δυό, ἀλλά ἕνα σωρό ἀπό πάρα πολύ ἀσαφῆ καί ἀντιφατικά ρεύματα. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ μπολσεβίκοι παίρνουν ἑνιαία καί καθορισμένη στάση: εἶναι γενικά ἐνάντια στό ἐργατικό συνέδριο. Ἀνάμεσα ὅμως στούς μενσεβίκους ἐπικρατεῖ ἀπόλυτο χάος καί σύγχιση: χωρίστηκαν σέ πολλές ὁμάδες καί ἡ καθεμιά ἀπ' αὐτές τραγουδάει τό δικό της σκοπό, χωρίς ν' ἀκούει τίς ἄλλες. Τή στιγμή πού οἱ μενσεβίκοι τῆς Πετρούπολης, μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ἄξελροντ, προτείνουν τή σύγκληση ἑνός ἐργατικοῦ συνεδρίου γιά νά δη-

* Αὐτό εἶναι ἀκόμα πιό ἀπαραίτητο, γιατί οἱ μενσεβίκοι πού πέρασαν στό συνταχτικό προσωπικό τῶν ἀστικῶν ἐφημερίδων, διαδίδουν διάφορα παραμύθια γιά τό πῶς εἶχε παλιά καί πῶς ἔχει σήμερα αὐτό τό ζήτημα (βλ. τό ἄρθρο γιά τό «Ἐργατικό συνέδριο» στό «Ταβάρις» γραμμένο ἀπό ἕναν γνωστό μενσεβίκο, πού ἀναδημοσιεύτηκε στό «Μπακίνσκι Ντέν»[43]).

μιουργηθεῖ ἕνα κόμμα, οἱ μενσεβίκοι τῆς Μόσχας μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ἔλ προτείνουν τό συνέδριο ὄχι γιά τή δημιουργία ἑνός κόμματος, *ἀλλά μέ σκοπό νά δημιουργήσουν μιά ἐξωκομματική «πανρωσική ἐργατική ἕνωση»*. Οἱ μενσεβίκοι τοῦ Νότου τραβᾶνε πιό πέρα καί μέ ἐπικεφαλῆς τό Λάριν[14] ζητοῦν νά συγκληθεῖ τό ἐργατικό συνέδριο ὄχι γιά τή δημιουργία ἑνός κόμματος ἤ μιᾶς «ἐργατικῆς ἕνωσης», *ἀλλά* μέ σκοπό τή δημιουργία μιᾶς *πιό πλατιᾶς «ἕνωσης* τῶν ἐργαζομένων», πού θά μποροῦσε νά συμπεριλάβει ἐκτός ἀπό ὅλα τά προλεταριακά στοιχεῖα καί τά σοσιαλεπαναστατικά, τά μισοαστικά καί τά «ἐργαζόμενα» στοιχεῖα. Δέ μιλῶ πιά καθόλου γιά τίς ἄλλες πιό ἀσήμαντες ὁμάδες καί πρόσωπα, σάν τίς ὁμάδες τῆς Ὀδησσοῦ καί τῆς Ὑπερκασπίας καί σάν τούς ἀνόητους «συγγραφεῖς» μιᾶς γελοίας μπροσούρας πού ὀνομάζουν τόν ἑαυτό τους «Μπροντγιάγκα» καί «Σούρα»[45].

Τέτια εἶναι ἡ σύγχιση πού βασιλεύει στίς γραμμές τῶν μενσεβίκων.

Πῶς ὅμως θά συγκληθεῖ τό ἐργατικό συνέδριο, πῶς θά ὀργανωθεῖ, μέ τί θά συνδεθεῖ ὁ χρόνος τῆς σύγκλησής του, ποιούς θά καλέσουν στό συνέδριο, ποιός θά ἀναλάβει τήν πρωτοβουλία τῆς σύγκλησης τοῦ συνεδρίου;

Πάνω σ' ὅλα αὐτά τά ζητήματα ἐπικρατεῖ στούς μενσεβίκους ἡ ἴδια σύγχιση ὅπως καί στό ζήτημα τοῦ σκοποῦ τοῦ συνεδρίου.

Ἐνῶ μερικοί ἀπ' αὐτούς προτείνουν νά συνδυαστοῦν οἱ ἐκλογές γιά τό ἐργατικό συνέδριο μέ τίς κοινοβουλευτικές ἐκλογές κι ἔτσι νά «δοθεῖ ἡ εὐκαιρία» νά ὀργανωθεῖ τό ἐργατικό συνέδριο, ἄλλοι προτείνουν νά στηριχτοῦν στήν «ἀνεχτικότητα» ἀπό μέρους τῆς κυβέρνησης καί στή χειρότερη περίπτωση νά ζητήσουν τήν «ἔγκρισή» της, καί

μιά τρίτη κατηγορία συμβουλεύει νά σταλοῦν οἱ ἀντιπρόσωποι στό ἐξωτερικό, ἔστω καί ἄν εἶναι 3-4 χιλιάδες καί ἐκεῖ νά γίνει παράνομα τό ἐργατικό συνέδριο.

Ἐνῶ μερικοί μενσεβίκοι προτείνουν νά ἀντιπροσωπευτοῦν στό συνέδριο μονάχα οἱ ἐργατικές ὀργανώσεις πού ὑπάρχουν, ἄλλοι συμβουλεύουν νά κληθοῦν στό συνέδριο οἱ ἀντιπρόσωποι ὅλου γενικά τοῦ ὀργανωμένου καί ἀνοργάνωτου προλεταριάτου πού ἀριθμεῖ στίς γραμμές του ὄχι λιγότερους ἀπό 10 ἑκατομμύρια ἀνθρώπους.

Ἐνῶ μερικοί μενσεβίκοι προτείνουν νά συγκληθεῖ τό συνέδριο μέ τήν πρωτοβουλία τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος καί τή συμμετοχή διανοουμένων, ἄλλοι συμβουλεύουν ν' ἀφήσουν στήν πάντα καί τό κόμμα καί τούς διανοούμενους καί νά συγκληθεῖ τό συνέδριο μόνο μέ τήν πρωτοβουλία τῶν ἴδιων τῶν ἐργατῶν χωρίς καμιά συμμετοχή τῶν διανοουμένων.

Ἐνῶ μερικοί μενσεβίκοι ἐπιμένουν στήν ἄμεση σύγκληση τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου, ἄλλοι προτείνουν νά ἀναβληθεῖ ἐπ' ἀόριστο καί νά περιοριστοῦν πρός τό παρόν στήν προπαγάνδιση τῆς ἰδέας τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου.

Καλά, τί θά γίνει ὅμως τό Σοσιαλδημοκρατικό Ἐργατικό Κόμμα πού ὑπάρχει καί πού μερικά χρόνια τώρα καθοδηγεῖ τόν ἀγώνα τοῦ προλεταριάτου, πού συνένωσε στίς γραμμές του 150.000 μέλη, πού ἔχει κάνει κιόλας 5 συνέδρια κλπ. κλπ.; «Νά τό στείλουμε στό διάβολο» ἤ τί ἄλλο νά τό κάνουμε;

Σ' αὐτά ὅλοι οἱ μενσεβίκοι, ἀπό τόν Ἄξελροντ ὥς τό Λάριν, ἀπαντοῦν ὁμόφωνα ὅτι *δέν ἔχουμε προλεταριακό κόμμα*. «Μά γι' αὐτό ἀκριβῶς πρόκειται ὅτι δέν ἔχουμε κόμμα»—μᾶς ἔλεγαν στό συνέδριο οἱ μενσεβίκοι—«*ἔχουμε μονάχα μιά ὀργάνωση τῆς μικροαστικῆς διανόησης*», πού πρέπει νά τήν ἀν-

τικαταστήσουμε μ' ένα κόμμα μέ τή βοήθεια τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου. Αὐτά δήλωσε στό κομματικό συνέδριο ὁ εἰσηγητής τῶν μενσεβίκων σ. Ἄξελροντ.

Μέ τό συμπάθειο ὅμως, πῶς γίνεται αὐτό; Δηλαδή ὅλα τά συνέδρια τοῦ κόμματός μας, ἀπό τό πρῶτο (1898) ὥς τό τελευταῖο (1907) πού στήν ὀργάνωσή τους συμμετεῖχαν μέ τόν πιό δραστήριο τρόπο οἱ σ. μενσεβίκοι· ὅλη αὐτή ἡ κολοσιαία δαπάνη προλεταριακῶν χρημάτων καί δυνάμεων πού χρειάστηκε νά γίνει γιά τήν ὀργάνωση τῶν συνεδρίων, δαπάνη πού γι' αὐτήν οἱ μενσεβίκοι φέρουν τήν ἴδια εὐθύνη μέ τούς μπολσεβίκους, ὅλα αὐτά **λοιπόν εἶναι μονάχα ἀπάτη καί φαρισαϊσμός**;

Δηλαδή, ὅλες αὐτές οἱ μαχητικές ἐκκλήσεις τοῦ κόμματος πρός τό προλεταριάτο, ἐκκλήσεις πού τίς ὑπόγραψαν καί οἱ μενσεβίκοι, ὅλες αὐτές οἱ ἀπεργίες καί οἱ ἐξεγέρσεις στήν περίοδο 1905-1906-1907 πού διεξήχθηκαν μέ ἐπικεφαλῆς τό κόμμα καί συχνά μέ πρωτοβουλία τοῦ κόμματος· ὅλες αὐτές οἱ νίκες τοῦ προλεταριάτου μέ ἐπικεφαλῆς τό κόμμα μας· ὅλα αὐτά τά χιλιάδες θύματα τοῦ προλεταριάτου πού ἔπεσαν στούς δρόμους τῆς Πετρούπολης, τῆς Μόσχας κλπ., ὅλους αὐτούς πού θάψανε στή Σιβηρία, αὐτοί πού χάθηκαν στίς φυλακές σ τ ό ὄ ν ο μ α τοῦ κόμματος καί κ ά τ ω ἀ π ό τ ή σ η μ α ί α τοῦ κόμματος, ὅλα αὐτά εἶναι μονάχα κωμωδία καί ἀπάτη;

Καί ὅλα αὐτά σημαίνουν ὅτι δέν ἔχουμε κόμμα; Ὅτι ἔχουμε μονάχα μιά «ὀργάνωση τῆς μικροαστικῆς διανόησης»;

Αὐτό ἦταν φυσικά καθαρό ψέμα, ἕνα ἐξωφρενικό καί ἀναίσχυντο ψέμα.

Ἔτσι πρέπει νά ἐξηγηθεῖ καί ἡ ἀπέραντη ἀγανάχτηση πού προκάλεσε στούς ἀντιπροσώπους ἐργάτες τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας ἡ παραπάνω δήλωση τοῦ Ἄξελροντ. Σηκώθηκαν ὄρθιοι καί ἀπό τίς θέσεις τους ἀπαντοῦσαν μέ φωνές στόν εἰσηγητή Ἄξελροντ: «Ἐσύ πού κάθεσαι στό ἐξωτερικό εἶσαι ἀστός καί ὄχι ἐμεῖς· ἐμεῖς εἴμαστε ἐργάτες καί ἔχουμε τό Σοσιαλδημοκρατικό μας Κόμμα καί δέ θά ἐπιτρέψουμε σέ κανένα νά τό ἐξευτελίζει»...

Μά ἄς ὑποθέσουμε ὅτι γίνεται τό ἐργατικό συνέδριο, ἄς φανταστοῦμε ὅτι ἔγινε κιόλας. Δηλαδή τό Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα πού ὑπάρχει τό βάλαμε στό ἀρχεῖο, συγκαλέσαμε κουτσά-στραβά τό ἐργατικό συνέδριο καί θέλουμε νά ὀργανώσουμε σ' αὐτό μιά «ἐργατική» ἕνωση ἤ μιά ἕνωση τῶν «ἐργαζομένων». Καί τί θά γίνει παραπέρα; Τί πρόγραμμα θά υἱοθετήσει αὐτό τό συνέδριο; Ποιά θά εἶναι ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου;

Μερικοί μενσεβίκοι ἀπαντοῦν ὅτι τό ἐργατικό συνέδριο θά μποροῦσε νά υἱοθετήσει τό πρόγραμμα τῆς σοσιαλδημοκρατίας, μέ μερικές φυσικά περικοπές, μά προσθέτουν ἀμέσως ὅτι θά μποροῦσε καί νά μήν υἱοθετήσει τό πρόγραμμα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν, πράγμα πού κατά τή γνώμη τους δέν ἀποτελεῖ καί τόσο μεγάλο κακό γιά τό προλεταριάτο. Ἄλλοι ἀπαντοῦν πιό κατηγορηματικά: μιά πού τό προλεταριάτο μας εἶναι σέ μεγάλο βαθμό διαποτισμένο μέ μικροαστικές τάσεις, τότε κατά πᾶσα πιθανότητα τό ἐργατικό συνέδριο δέ θά υἱοθετήσει ἕνα σοσιαλδημοκρατικό, ἀλλά ἕνα μ ι κ ρ ο α σ τ ι κ ό δ η μ ο κ ρ α τ ι κ ό π ρ ό γ ρ α μ μ α. Στό ἐργατικό συνέδριο τό προλεταριάτο θά χάσει τό σοσιαλδημοκρατικό του πρόγραμμα, μά σέ ἀντάλλαγμα θά ἀποχτήσει μιά ἐργατική ὀργάνωση πού θά ἑνώνει ὅλους τούς ἐργάτες σέ μιά ἕνωση. Αὐτά λέει «λογουχάρη ὁ ἀρχηγός τῶν μενσεβίκων τῆς Μόσχας Ν. Τσερεβάνιν (βλ. «Προβλήματα ταχτικῆς»)[46].

Λοιπόν: «μιά ἕνωση ἐργατῶν χωρίς σοσιαλδημοκρατικό πρόγραμμα», αὐτό θά ἦταν τό πιθανό ἀποτέλεσμα τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου.

Ἔτσι τουλάχιστο σκέφτονται οἱ μενσεβίκοι.

Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι οἱ μενσεβίκοι, πού δέ συμφωνοῦν ἀναμεταξύ τους σέ μερικά ζητήματα γιά τούς σκοπούς καί τούς τρόπους σύγκλησης τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου, εἶναι σύμφωνοι ὅτι «δέν ἔχουμε κόμμα, ἀλλά ἔχουμε μονάχα μιά ὀργάνωση τῆς μικροαστικῆς διανόησης, πού πρέπει νά τήν βάλουμε στό ἀρχεῖο»...

Ἀκριβῶς μέσα σ' αὐτά τά πλαίσια περιστρεφόταν ἡ εἰσήγηση τοῦ Ἄξελροντ.

Ἀπό τήν εἰσήγηση τοῦ Ἄξελροντ ξεκαθαρίστηκε ὅτι ἡ ζύμωση γιά τό ἐργατικό συνέδριο θά καταλήξει ἀναπόφευχτα στήν πράξη σέ ζύμωση ἐνάντια στό κόμμα, στόν πόλεμο ἐνάντιά του.

Καί ἡ πραχτική δουλιά γιά τή σύγκληση τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου θά καταλήξει ἐξίσου ἀναπόφευχτα στήν πραχτική δουλιά γιά τήν ἀποδιοργάνωση καί τή διάλυση τοῦ σημερινοῦ μας κόμματος.

Στό μεταξύ οἱ μενσεβίκοι μέ τό στόμα τοῦ εἰσηγητῆ τους καί μέ τό σχέδιο ἀπόφασής τους παρακαλοῦσαν τό συνέδριο νά ἀπαγορέψει τή ζύμωση ἐνάντια στίς προσπάθειες ὀργάνωσης ἐργατικοῦ συνεδρίου, δηλ. ἐνάντια στίς προσπάθειες πού ὁδηγοῦν στήν ἀποδιοργάνωση τοῦ κόμματος.

Καί εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι μέσα ἀπό τούς λόγους τῶν μενσεβίκων ὁμιλητῶν (ἐκτός τοῦ Πλεχάνοφ, πού εἰδικά γιά τό ἐργατικό συνέδριο δέν εἶπε τίποτα) περνοῦσαν σάν κόκκινο νῆμα τά συνθήματα: κάτω τό κόμμα, κάτω ἡ σοσιαλδημοκρατία, ζήτω ἡ ἐξωκομματικότητα, ζήτω ἡ μή σοσιαλδημοκρατική «ἐργατική ἕνωση». Τά συνθήματα αὐτά δέν τά διατύπωναν ἀνοιχτά οἱ ὁμιλητές, μά διαφαίνονταν στούς λόγους τους.

Δέν ἔχουν ἄδικο πού ὅλοι οἱ ἀστοί συγγραφεῖς, ἀπό

τούς συνδικαλιστές καί τούς σοσιαλεπαναστάτες ὥς τούς καντέτους καί τούς ὀχτωβριστές, ἐκφράζονται τόσο θερμά γιά τό ἐργατικό συνέδριο: μά αὐτοί ὅλοι εἶναι ἐχθροί τοῦ κόμματός μας καί ἡ πραχτική δουλιά γιά τή σύγκληση τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου θά μποροῦσε νά ἀδυνατίσει σημαντικά καί νά ἀποδιοργανώσει τό κόμμα. Πῶς λοιπόν νά μή χαιρετήσουν τήν «ἰδέα τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου»;

Ἐντελῶς διαφορετικά μίλησαν οἱ μπολσεβίκοι ὁμιλητές.

Ὁ εἰσηγητής τῶν μπολσεβίκων σ. Λίντοφ[47], ἀφοῦ ἔδοσε μέ λίγα λόγια τό χαραχτηρισμό τῶν κυριότερων ρευμάτων πού ὑπάρχουν στούς ἴδιους τούς μενσεβίκους, πέρασε στή διασάφηση τῶν συνθηκῶν πού γέννησαν τήν ἰδέα τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου. Ἡ ζύμωση γιά τό ἐργατικό συνέδριο ἄρχισε στά 1905 πρίν ἀπό τίς μέρες τοῦ Ὀχτώβρη, τόν καιρό τῶν ἀντιποίνων. Στίς μέρες τοῦ Ὀχτώβρη-Νοέμβρη εἶχε σταματήσει. Στούς ἑπόμενους μῆνες, πού ἄρχισαν τά νέα ἀντίποινα, ξαναζωντάνεψε ἡ ζύμωση γιά τό ἐργατικό συνέδριο. Στήν περίοδο τῆς πρώτης Δούμας, στίς μέρες τῆς σχετικῆς ἐλευθερίας, ἡ ζύμωση σίγασε. Ὕστερα, μετά τή διάλυση τῆς Δούμας, δυνάμωσε πάλι κλπ. Τό συμπέρασμα εἶναι καθαρό: στίς μέρες τῆς σχετικῆς ἐλευθερίας, ὅταν τό κόμμα ἔχει τή δυνατότητα νά ἀναπτύσσεται ἐλεύθερα, ἡ ζύμωση γιά τό ἐργατικό συνέδριο, μέ σκοπό τή δημιουργία «πλατιοῦ ἐξωκομματικοῦ κόμματος» χάνει φυσικά τό ἔδαφός της· ἐνῶ ἀντίθετα στίς μέρες τῶν ἀντιποίνων, ὅταν τή μαζική εἰσροή νέων μελῶν στό κόμμα τήν ἀντικαθιστᾶ ἡ μαζική διαροή τους ἀπό τό κόμμα, τότε ἡ ζύμωση γιά τό ἐργατικό συνέδριο, σάν ἕνα τεχνικό μέτρο γιά τό πλάταιμα ἤ γιά τήν ἀντικατάσταση τοῦ στενοῦ κόμματος μέ ἕνα «πλατύ ἐξωκομματικό» κόμμα, βρίσκει ὥς ἕνα βαθμό ἔδαφος. Εἶναι ὅμως αὐτονόητο πώς κανένα τεχνητό μέτρο δέ θά βοηθήσει τήν ὑπόθεση: γιατί γιά τό

πραγματικό πλάταιμα τοῦ κόμματος χρειάζεται πολιτική ἐλευθερία καί ὄχι ἕνα ἐργατικό συνέδριο πού κι αὐτό τό ἴδιο ἔχει ἀνάγκη ἀπό μιά τέτια ἐλευθερία.

Παρακάτω. Ἄν πάρουμε τήν ἰδέα τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου στή συγκεκριμένη της μορφή, εἶναι ριζικά λαθεμένη: γιατί δέ στηρίζεται στά γεγονότα, ἀλλά στή μή σωστή θέση ὅτι «δέν ἔχουμε κόμμα». Ἐμεῖς ὅμως ἔχουμε ἕνα προλεταριακό κόμμα πού βροντοφωνάζει τήν ὕπαρξή του καί πού κάνει τούς ἐχθρούς τοῦ προλεταριάτου νά νιώθουν σοβαρά τήν ὕπαρξή του—καί αὐτό τό ξέρουν πολύ καλά καί οἱ ἴδιοι οἱ μενσεβίκοι—καί ἴσα-ἴσα, ἐπειδή ἔχουμε πιά ἕνα τέτιο κόμμα, ἀκριβῶς γι' αὐτό ἡ ἰδέα τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου εἶναι ριζικά λαθεμένη. Φυσικά, ἄν δέν εἴχαμε ἕνα τέτιο κόμμα πού ἀριθμεῖ πάνω ἀπό 150.000 πρωτοπόρους προλετάριους καί πού τό ἀκολουθοῦν ἑκατοντάδες χιλιάδες ἀγωνιστές, ἄν ἀποτελούσαμε μιά μικρή ὁμάδα ἀνθρώπων μέ μικρή ἐπιροή, ὅπως οἱ γερμανοί σοσιαλδημοκράτες τοῦ 1860-70, ἤ οἱ γάλλοι σοσιαλιστές τοῦ 1870-80, τότε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι θά φροντίζαμε νά συγκληθεῖ ἕνα ἐργατικό συνέδριο μέ σκοπό νά ἀποστραγγίξουμε ἀπ' αὐτό ἕνα σοσιαλδημοκρατικό κόμμα. Ἐδῶ ὅμως τό ζήτημα εἶναι ὅτι ἐμεῖς ἔχουμε πιά ἕνα κόμμα, ἕνα ἀληθινό προλεταριακό κόμμα πού ἔχει τεράστια ἐπιροή στίς μάζες καί γιά νά καλέσουμε ἕνα ἐργατικό συνέδριο, γιά νά δημιουργήσουμε ἕνα φανταστικό «ἐξωκομματικό κόμμα», θά ὑποχρεωθοῦμε πρίν ἀπ' ὅλα νά «ξεμπερδέψουμε» ἀναπόφευχτα μέ τό κόμμα πού ὑπάρχει καί πρίν ἀπ' ὅλα νά τό διαλύσουμε.

Νά γιατί ἡ δουλιά γιά τή σύγκληση τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου θά καταλήξει ἀναπόφευχτα στήν πράξη σέ δουλιά γιά τήν ἀποδιοργάνωση τοῦ κόμματος. Καί θά μένει ἀνοιχτό τό ζήτημα ἄν θά κατορθωθεῖ κάποτε νά δημιουργηθεῖ στή θέση του ἕνα «πλατύ ἐξωκομματικό κόμμα» ἤ καί ἄν θά χρειαστεῖ ἀκόμα νά δημιουργηθεῖ.

Νά γιατί οἱ ἐχθροί τοῦ κόμματός μας, οἱ διάφοροι καντέτοι καί ὀχτωβριστές, ἐπαινοῦν μέ τόσο ζῆλο τούς μενσεβίκους γιά τή ζύμωση πού κάνουν ὑπέρ τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου.

Νά γιατί οἱ μπολσεβίκοι νομίζουν ὅτι ἡ δουλιά γιά τή σύγκληση ἑνός ἐργατικοῦ συνεδρίου εἶναι ἐπικίνδυνη καί ἐπιζήμια: γιατί δυσφημεῖ τό κόμμα στά μάτια τῶν μαζῶν καί τίς ὑποτάσσει στήν ἐπίδραση τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας.

Αὐτά περίπου εἶπε ὁ σ. Λίντοφ.

Ἡ ὑπέρ τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου καί ἐνάντια στό Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα, ἤ ὑπέρ τοῦ κόμματος καί ἐνάντια στό ἐργατικό συνέδριο;

Ἔτσι μπῆκε τό ζήτημα στό συνέδριο.

Οἱ μπολσεβίκοι ἐργάτες ἀντιπρόσωποι κατάλαβαν ἀμέσως τό ζήτημα καί πῆραν ἐνεργό μέρος στή συζήτηση, «γιά νά ὑπερασπίσουν τό κόμμα»: «Ἐμεῖς εἴμαστε πατριῶτες τοῦ κόμματος», ἔλεγαν, «ἐμεῖς ἀγαποῦμε τό κόμμα μας καί δέ θά ἐπιτρέψουμε νά τό δυσφημίζουν οἱ κουρασμένοι διανοούμενοι».

Εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι ἡ ἀντιπρόσωπος τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἡ σ. Ρόζα Λούξεμπουργκ, συμφώνησε πέρα γιά πέρα μέ τούς μπολσεβίκους. «Ἐμεῖς, οἱ γερμανοί σοσιαλδημοκράτες, εἶπε, δέ μποροῦμε νά καταλάβουμε τή γελοία σύγχιση τῶν συν. μενσεβίκων πού ψάχνουν ψηλαφητά νά βροῦν τίς μάζες τόν καιρό πού οἱ μάζες γυρεύουν μόνες τους τό κόμμα καί ἀσταμάτητα τείνουν πρός αὐτό»...

Ἀπό τή συζήτηση διαπιστώθηκε ὅτι ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν ὁμιλητῶν ὑποστηρίζει τούς μπολσεβίκους.

Ὅταν τέλειωσε ἡ συζήτηση, μπῆκαν σέ ψηφοφορία δυό σχέδια ἀπόφασης: τό σχέδιο τῶν μπολσεβίκων καί τό σχέδιο τῶν μενσεβίκων. Ἀπ' αὐτά ψηφίστηκε σά βάση τό

σχέδιο τῶν μπολσεβίκων. Ἀπορίφθηκαν σχεδόν ὅλες οἱ τροποποιήσεις πού εἶχαν χαραχτήρα ἀρχῶν. Ἔγινε δεχτή μόνο μιά λίγο-πολύ σοβαρή τροποποίηση ἐνάντια στόν περιορισμό τῆς ἐλεύθερης συζήτησης σχετικά μέ τό ἐργατικό συνέδριο. Ἡ ἀπόφαση στό σύνολό της μιλοῦσε γιά τό ὅτι ἡ «ἰδέα τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου ὁδηγεῖ στήν ἀποδιοργάνωση τοῦ κόμματος», «στήν ὑποταγή τῶν πλατιῶν ἐργατικῶν μαζῶν κάτω ἀπό τήν ἐπιροή τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας» καί ὅτι ἡ ἰδέα αὐτή σάν τέτια εἶναι ἐπιζήμια γιά τό προλεταριάτο. Ταυτόχρονα ἡ ἀπόφαση ἔκανε αὐστηρό διαχωρισμό τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου ἀπό τά σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν καί τά συνέδριά τους, πού ὄχι μονάχα δέν ἀποδιοργανώνουν τό κόμμα, ὄχι μονάχα δέ τό συναγωνίζονται, μά ἀντίθετα δυναμώνουν τό κόμμα, γιατί τό ἀκολουθοῦν καί τό βοηθοῦν νά λύνει τά πραχτικά ζητήματα τή στιγμή τῆς ἐπαναστατικῆς ἀνόδου.

Τελικά ἡ ἀπόφαση ψηφίστηκε στό σύνολό της μέ 165 ψήφους ὑπέρ καί 94 κατά. Οἱ ὑπόλοιποι ἀπόσχαν ἀπό τήν ψηφοφορία.

Ἔτσι τό συνέδριο ἀπόριψε τήν ἰδέα τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου σάν ἐπιζήμια καί ἀντικομματική.

Ἡ ψηφοφορία πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα μᾶς ἀποκάλυψε τό παρακάτω σημαντικό φαινόμενο. Ἀποδείχτηκε ὅτι ἀπό τούς 114 ἐργάτες ἀντιπροσώπους, πού πῆραν μέρος στήν ψηφοφορία, ὑπέρ τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου ψήφισαν μόνο 25. Οἱ ὑπόλοιποι ψήφισαν κατά. Σέ ποσοστά τά 22% τῶν ἐργατῶν ἀντιπροσώπων ψήφισαν ὑπέρ τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου καί τά 78% κατά. Καί τό πιό βασικό: ἀπ' τούς 94 ἀντιπροσώπους, πού ψήφισαν γιά τό ἐργατικό συνέδριο, μόνον τά 26% ἦταν ἐργάτες καί τά 74% ἦταν διανοούμενοι.

Κι ὅμως οἱ μενσεβίκοι φώναζαν πάντα ὅτι ἡ ἰδέα τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου εἶναι ἰδέα τῶν ἐργατῶν, ὅτι μονάχα οἱ «διανοούμενοι» μπολσεβίκοι ἀντιδροῦν στή σύγκληση τοῦ συνεδρίου κλπ. Ἄν κρίνουμε ἀπ' αὐτή τήν ψηφοφορία θά ἔπρεπε μᾶλλον νά παραδεχτοῦμε ὅτι ἀντίθετα ἡ ἰδέα τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου εἶναι ἡ ἰδέα τῶν διανοουμένων φαντασιοκόπων...

Ὅπως φαίνεται, ὑπέρ τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου δέν ψήφισαν οὔτε καί οἱ μενσεβίκοι ἐργάτες: ἀπό τούς 39 ἐργάτες ἀντιπροσώπους (30 μενσεβίκοι+9 μπουντιστές) μόνον 24 ψήφισαν ὑπέρ τοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου.

Μπακού 1907

Δημοσιεύτηκε γιά πρώτη φορά στήν ἐφημερίδα «Μπακίνσκι Προλετάρι», ἀρ. 1 καί 2, τῆς 20 τοῦ Ἰούνη καί 10 τοῦ Ἰούλη 1907.

Ὑπογραφή: Κόμπα Ἰβάνοβιτς.

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟΥΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΤΗΣ III ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΔΟΥΜΑΣ,

πού ψηφίστηκε στή συνέλευση τῶν πληρεξουσίων τῆς ἐργατικῆς κουρίας τῆς πόλης Μπακού στίς 22 τοῦ Σεπτέμβρη 1907 [48]

Οἱ σοσιαλδημοκράτες βουλευτές τῆς κρατικῆς Δούμας πρέπει νά ἀποτελέσουν ξεχωριστή ὁμάδα, πού, σάν μιά ἀπό τίς ὀργανώσεις τοῦ κόμματος, πρέπει νά κρατάει στενότατη σύνδεση μέ τό κόμμα, νά ὑποτάσσεται στήν καθοδήγησή του καί στίς ὁδηγίες τῆς ΚΕ τοῦ κόμματος.

Βασικό καθῆκον τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας στήν κρατική Δούμα εἶναι νά βοηθᾶ τήν ταξική διαπαιδαγώγηση καί τήν ταξική πάλη τοῦ προλεταριάτου, τόσο γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν ἐργαζομένων ἀπό τήν κεφαλαιοκρατική ἐκμετάλλευση, ὅσο καί γιά τήν ἐκπλήρωση τοῦ ρόλου τοῦ πολιτικοῦ ἡγέτη, πού εἶναι προορισμένο νά παίξει τό προλεταριάτο στή σημερινή ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τῆς Ρωσίας.

Γιά τό σκοπό αὐτό ἡ κοινοβουλευτική ὁμάδα πρέπει σ' ὅλες τίς περιπτώσεις νά προβάλει τήν ταξική προλεταριακή της πολιτική, πού ξεχωρίζει τή σοσιαλδημοκρατία ἀπό ὅλες τίς ἄλλες ὀργανώσεις καί τά ἐπαναστατικά κόμματα, ἀρχίζοντας ἀπό τούς καντέτους καί τελειώνοντας στούς σοσιαλεπαναστάτες. Τό καθῆκον αὐτό δέν πρέπει νά θυσιαστεῖ σέ καμιά περίπτωση πρός ὄφελος τῆς διατήρησης τῆς κοινῆς ἀντιπολιτευτικῆς δράσης μέ ὁποιαδήποτε πολιτικά κόμματα καί ὁμάδες τῆς Δούμας.

Οἱ βουλευτές μας πρέπει νά ξεσκεπάζουν σταθερά μέσα στή Δούμα ὅλη τήν ἀντεπαναστατική οὐσία τόσο τῶν τσιφλικάδικων μαυροεκατονταρχίτικων κομμάτων, ὅσο καί τοῦ προδοτικοῦ φιλελεύθερο-μοναρχικοῦ ἀστικοῦ κόμματος τῶν καντέτων. Παράλληλα πρέπει νά προσπαθήσουν ν' ἀποσπάσουν ἀπό τούς φιλελεύθερους καί νά σπρώξουν στό δρόμο τῆς συνεποῦς δημοκρατικῆς ἐπαναστατικῆς πολιτικῆς τά μικροαστικά κόμματα τῆς ἀγροτιᾶς (τούς σοσιαλεπαναστάτες, τούς λαϊκούς σοσιαλιστές καί τούς τρουντοβίκους), παίρνοντάς τα μαζί στήν πάλη τους τόσο ἐνάντια στίς μαῦρες ἑκατονταρχίες, ὅσο καί ἐνάντια στήν καντέτικη ἀστική τάξη. Ταυτόχρονα ἡ σοσιαλδημοκρατική κοινοβουλευτική ὁμάδα πρέπει νά παλαίβει ἐνάντια στίς ἀντιδραστικές ψευτοσοσιαλιστικές οὐτοπίες, μέ τίς ὁποῖες ντύνουν τίς οὐσιαστικά μικροαστικές διεκδικήσεις τους οἱ σοσιαλεπαναστάτες, οἱ λαϊκοί σοσιαλιστές καί ἄλλοι καί πού μ' αὐτές συσκοτίζουν τήν καθαρή ταξική προλεταριακή σοσιαλιστική συνείδηση τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἡ κοινοβουλευτική μας ὁμάδα πρέπει ἀπό τό βῆμα τῆς Δούμας νά ἐξηγᾶ σ' ὅλο τό λαό ὅλη τήν ἀλήθεια γιά τή σημερινή ἐπανάσταση. Πρέπει νά βροντοφωνάζει στό λαό πώς στή Ρωσία δέν ὑπάρχει δυνατότητα νά πετύχουμε μέ εἰρηνικό δρόμο τήν ἀπελευθέρωση τοῦ λαοῦ, πώς ὁ μοναδικός δρόμος πρός τή λευτεριά εἶναι ὁ δρόμος τῆς παλλαϊκῆς πάλης ἐνάντια στήν τσαρική ἐξουσία.

Σύνθημα τῆς σοσιαλδημοκρατίας, πού στό ὄνομά του πρέπει νά καλεῖ τίς μάζες στόν καινούργιο ἀνοιχτό ἀγώνα, εἶναι ἡ Συνταχτική Συνέλευση πού θά τήν ἐκλέξει ἐλεύθερα ὅλος ὁ λαός μέ βάση τό γενικό, ἄμεσο, ἴσο καί μυστικό ἐκλογικό δικαίωμα καί ἡ ὁποία, ἀφοῦ βάλει ὁρι-

στικά τέλος στήν τσαρική απολυταρχία, θά έγκαθιδρύσει στή Ρωσία τή λαοκρατική δημοκρατία. Κανένα άλλο σύνθημα, όπως τό σύνθημα γιά μιά υπεύθυνη κυβέρνηση κ. ά. πού ρίχνει ή φιλελεύθερη αστική τάξη σάν αντίβαρο στό προλεταριακό σύνθημα, δέ μπορεί νά δεχτεί νά τό υποστηρίξει ή σοσιαλδημοκρατική κοινοβουλευτική ομάδα.

Ἡ σοσιαλδημοκρατική κοινοβουλευτική ομάδα συμμετέχοντας στήν καθημερινή νομοθετική καί λοιπή δράση τῆς κρατικῆς Δούμας πρέπει νά έκπληρώνει τά μόνιμά της καθήκοντα τῆς κριτικῆς καί τῆς ζύμωσης καί όχι νά επιδιώκει τούς σκοπούς τῆς άμεσης νομοθεσίας, καί νά έξηγᾶ στό λαό πόσο ασταθής καί ατελέσφορη εἶναι αυτή ή νομοθεσία, όσον καιρό ή πραγματική έξουσία θά βρίσκεται ολοκληρωτικά στά χέρια τῆς απολυταρχικῆς κυβέρνησης.

Δουλεύοντας έτσι μέσα στήν ΙΙΙ κρατική Δούμα ή σοσιαλδημοκρατική ομάδα θά βοηθήσει τήν επαναστατική πάλη πού διεξάγουν σήμερα έξω από τή Δούμα τό προλεταριάτο καί μαζί του ή αγροτιά ενάντια στήν τσαρική απολυταρχία.

Ἐκδόθηκε σέ ξεχωριστό φυλλάδιο τό Σεπτέμβρη τοῦ 1907.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ φυλλαδίου.

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΟΣΧΟΥΜΕ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΣΚΕΨΗ![49]

Τό ζήτημα τῆς συμμετοχῆς στή σύσκεψη μέ τούς πετρελαιοβιομήχανους ή τῆς αποχῆς ἀπ' αυτήν δέν εἶναι γιά μᾶς ζήτημα αρχῆς, αλλά ζήτημα πρακτικῆς σκοπιμότητας. Δέ μποροῦμε νά απόσχουμε μιά γιά πάντα από κάθε σύσκεψη, όπως προτείνουν μερικά εξοργισμένα καί όχι εντελῶς φυσιολογικά «άτομα». Καί αντίθετα δέ μποροῦμε μιά γιά πάντα νά λύσουμε τό ζήτημα άν πρέπει νά πάρουμε μέρος στή σύσκεψη, όπως διανοήθηκαν νά τό κάνουν οἱ σύντροφοί μας πού καντετοφέρνουν. Τό ζήτημα τῆς συμμετοχῆς ή τῆς αποχῆς από τή σύσκεψη πρέπει νά τό εξετάζουμε από τήν άποψη τῶν ζωντανῶν γεγονότων καί μονάχα τῶν γεγονότων. Ἔτσι εἶναι δυνατόν νά αποδειχτεῖ ότι μπροστά σέ ορισμένα γεγονότα καί κάτω από ορισμένες συνθῆκες τό καθῆκον μας νά συσπειρώσουμε τίς μάζες μπορεῖ νά μᾶς οδηγήσει στήν ανάγκη τῆς συμμετοχῆς, τότε θά πρέπει οπωσδήποτε νά πάρουμε μέρος στή σύσκεψη. Κι αντίθετα, μέσα σέ άλλες συνθῆκες τό ίδιο καθῆκον μπορεῖ νά μᾶς οδηγήσει στήν ανάγκη τῆς αποχῆς, τότε θά πρέπει οπωσδήποτε νά απόσχουμε από τή σύσκεψη.

Ἔπειτα, γιά νά αποφύγουμε κάθε σύγχιση, πρέπει από νωρίς νά καθορίσουμε τίς έννοιες πού χρησιμοποιοῦμε. Τί

σημαίνει «συμμετοχή» στή σύσκεψη; Τί σημαίνει ἀποχή ἀπό τή σύσκεψη; Ἄν ἐμεῖς, διατυπώσουμε στίς συνελεύσεις γενικές διεκδικήσεις, ἐκλέξουμε τούς πληρεξούσιους κλπ. κλπ., καί δέ βάζουμε γιά σκοπό μας νά ματαιώσουμε τή σύσκεψη, ἀλλά ἀντίθετα πᾶμε στή σύσκεψη μέ σκοπό νά συμμορφωθοῦμε μέ τόν κανονισμό τῆς σύσκεψης καί στηριζόμενοι σ' αὐτόν νά διαπραγματευτοῦμε μέ τούς πετρελαιοβιομήχανους καταλήγοντας τελικά στήν Α ἤ τή Β συμφωνία, τότε αὐτή τή στάση μας πρέπει νά τήν ὀνομάσουμε συμμετοχή στή σύσκεψη. Ἄν ὅμως ἐμεῖς ἐπεξεργαστοῦμε τίς διεκδικήσεις καί ἐκλέξουμε τούς πληρεξούσιους γιά τήν καλύτερη διατύπωση αὐτῶν τῶν διεκδικήσεων, ἄν ἐκλαϊκεύσουμε καί δημοσιεύσουμε τίς ἐπεξεργασμένες πιά διεκδικήσεις, δέ βάλουμε γιά σκοπό μας τή συμμετοχή στίς ἐργασίες τῆς σύσκεψης μέ τούς πετρελαιοβιομήχανους, ἀλλά τή ματαίωση τῆς ἴδιας τῆς σύσκεψης, τή ματαίωση κάθε συμφωνίας μέ τούς πετρελαιοβιομήχανους *πρίν ἀπό τόν ἀγώνα* (τή συμφωνία *ὕστερα ἀπό τόν ἀγώνα*, ἰδιαίτερα ὕστερα ἀπό ἕναν ἐπιτυχῆ ἀγώνα, τή θεωροῦμε ἀπαραίτητη), τότε αὐτή τή στάση μας πρέπει νά τήν ὀνομάσουμε ἀποχή ἀπό τή σύσκεψη, ἐνεργητική φυσικά ἀποχή, γιατί τελειώνει μέ τή ματαίωση τῆς σύσκεψης.

Ἐδῶ δέν ἐπιτρέπεται σέ καμιά περίπτωση νά συγχέουμε τήν τακτική πού ἐφαρμόζουμε ἀπέναντι στή Δούμα μέ τήν τακτική πού ἐφαρμόζουμε ἀπέναντι στή σύσκεψη. Ἡ συμμετοχή στή σύσκεψη ἤ ἡ ἀποχή ἀπ' αὐτήν ἔχει σκοπό νά προετοιμάσει τούς ὅρους γιά τήν καλυτέρεψη τῆς σημερινῆς κατάστασης στήν *περιοχή τῶν πετρελαιοπηγῶν*, ἐνῶ ἡ συμμετοχή στή Δούμα ἤ ἡ ἀποχή ἀπ' αὐτήν ἔχει σκοπό νά *καλυτερέψει* τίς γενικές συνθῆκες *στή χώρα*. Ἡ τύχη τῆς σύσκεψης καθορίζεται ὁλοκληρω-

τικά, *ἀποκλειστικά* ἀπό τό προλεταριάτο τοῦ δοσμένου τόπου, γιατί χωρίς τή συμμετοχή τοῦ προλεταριάτου ἡ σύσκεψη ἀποτυχαίνει ἀπό μόνη της, ἐνῶ ἡ τύχη τῆς συμμετοχῆς στή Δούμα ἤ τῆς ἀποχῆς ἀπ' αὐτήν καθορίζεται ὄχι μονάχα ἀπό τό προλεταριάτο, ἀλλά καί ἀπό τήν ἀγροτιά. Τέλος ἡ ἐνεργητική ἀποχή ἀπό τή σύσκεψη (ἡ ματαίωσή της) πραγματοποιεῖται ἄνετα χωρίς ἐνεργητική δράση, πράγμα πού δέ μπορεῖ νά εἰπωθεῖ σχετικά μέ τά ἀποτελέσματα τῆς ἀποχῆς ἀπό τή Δούμα.

Ἀφοῦ κάναμε τίς γενικές παρατηρήσεις, ἄς περάσουμε στό συγκεκριμένο ζήτημα τῆς ἀποχῆς ἀπό τήν ἐπικείμενη σύσκεψη.

Τήν ἱστορία τῆς οἰκονομικῆς πάλης τῶν ἐργατῶν τοῦ Μπακοῦ μποροῦμε νά τή χωρίσουμε σέ δυό περιόδους.

Ἡ πρώτη περίοδος εἶναι ἡ περίοδος τῆς πάλης ὥς τώρα τελευταῖα, ὥς τότε πού τά κυρίως δρῶντα πρόσωπα ἦταν οἱ ἐργάτες τῶν μηχανουργείων, ἐνῶ οἱ ἐργάτες τῶν πετρελαιοπηγῶν[59] ἀκολουθοῦσαν ἁπλά καί μέ ἐμπιστοσύνη τούς ἐργάτες τῶν μηχανουργείων πού τούς βλέπαν σάν ἀρχηγούς τους, τότε πού οἱ ἐργάτες τῶν πετρελαιοπηγῶν δέν εἶχαν ἀκόμα ἀποκτήσει συνείδηση τοῦ τεράστιου ρόλου τους στήν παραγωγή. Ἡ τακτική τῶν πετρελαιοβιομήχανων σ' αὐτή τήν περίοδο μπορεῖ νά χαρακτηριστεῖ σάν τακτική ἐρωτοτροπίας μέ τούς ἐργάτες τῶν μηχανουργείων, τακτική συστηματικῶν παραχωρήσεων στούς ἐργάτες τῶν μηχανουργείων καί παράλληλα συστηματικῆς παραμέλησης τῶν ἐργατῶν τῶν πετρελαιοπηγῶν.

Ἡ δεύτερη περίοδος ἀρχίζει μέ τήν ἀφύπνιση τῶν ἐργατῶν τῶν πετρελαιοπηγῶν, μέ τήν αὐτοτελῆ ἐμφάνισή τους στή σκηνή καί μέ ταυτόχρονη ἀπώθηση σέ δεύτερη μοίρα τῶν ἐργατῶν τῶν μηχανουργείων. Ἡ ἐμφάνισή τους ὅμως αὐτή ἔχει πάρα πολύ γελοιογραφικό χαρακτήρα, για-

τί 1) δέν πάει πιό πέρα ἀπό τά ταπεινωτικά βραβεῖα καί 2) εἶναι χρωματισμένη μέ τήν πιό ὀλέθρια δυσπιστία ἀπέναντι στούς ἐργάτες τῶν μηχανουργείων. Οἱ πετρελαιοβιομήχανοι προσπαθοῦν νά ἐπωφεληθοῦν ἀπό τήν ἀλλαγή τῆς κατάστασης καί ἀλλάζουν τήν ταχτική τους. Δέν ἐρωτοτροποῦν πιά μέ τούς ἐργάτες τῶν μηχανουργείων, δέν προσπαθοῦν πιά νά καλοπιάνουν τούς ἐργάτες τῶν μηχανουργείων, γιατί ξέρουν καλά ὅτι τώρα οἱ ἐργάτες τῶν πετρελαιοπηγῶν δέ θά τούς ἀκολουθήσουν πάντα, ἀντίθετα, οἱ ἴδιοι οἱ πετρελαιοβιομήχανοι προσπαθοῦν νά προκαλέσουν ἀπεργίες τῶν ἐργατῶν τῶν μηχανουργείων, χωρίς τούς ἐργάτες τῶν πετρελαιοπηγῶν, γιά νά φανεῖ ἔτσι ἡ σχετική ἀδυναμία τῶν ἐργατῶν τῶν μηχανουργείων καί νά τούς κάνουν ὑπάκουους. Παράλληλα, οἱ πετρελαιοβιομήχανοι, πού πρίν δέν ἔδιναν καμιά προσοχή στούς ἐργάτες τῶν πετρελαιοπηγῶν, ἐρωτοτροποῦν τώρα μαζί τους μέ τόν πιό ξετσίπωτο τρόπο, φιλοδωρίζοντάς τους μέ διάφορα βραβεῖα. Ἔτσι προσπαθοῦν νά ἀποσπάσουν ὁριστικά τούς ἐργάτες τῶν πετρελαιοπηγῶν ἀπό τούς ἐργάτες τῶν μηχανουργείων, νά τούς διαφθείρουν ὁλοκληρωτικά, νά τούς μολύνουν μέ τή δουλοπρεπῆ ἐμπιστοσύνη πρός τούς πετρελαιοβιομήχανους, νά ἀντικαταστήσουν τήν ἀρχή τῆς ἀνειρήνευτης πάλης μέ τήν «ἀρχή» τοῦ παζαρέματος καί τῆς λακέδικης ζητιανιᾶς καί μ' αὐτό τόν τρόπο νά κάνουν ἀδύνατη κάθε σοβαρή καλυτέρευση.

Γι' αὐτόν ἀκριβῶς τό σκοπό «ἐπινόησαν» τήν ἐπικείμενη σύσκεψη.

Ἀπ' ὅλα αὐτά εἶναι φανερό ὅτι ἄμεσο καθῆκον τῶν πρωτοπόρων συντρόφων εἶναι ὁ ἐπίμονος ἀγώνας γιά νά κερδίσουμε τούς ἐργάτες τῶν πετρελαιοπηγῶν, ἡ πάλη γιά τή συσπείρωση τῶν ἐργατῶν τῶν πετρελαιοπηγῶν γύρω ἀπό τούς συντρόφους ἐργάτες τῶν μηχανουργείων, μπάζοντας μέσα στή συνείδησή τους τήν ἀπόλυτη δυσπιστία πρός τούς πετρελαιοβιομήχανους καί ξεριζώνοντας ἀπό τά κεφάλια τους τίς ἐπιζήμιες προλήψεις γιά παζαρέματα καί ζητιανιές. Στή μάζα τῶν ἐργατῶν τῶν πετρελαιοπηγῶν, πού πρώτη φορά ἐμφανίζεται στή σκηνή καί δρᾶ ἔτσι ἀδέξια καί σάν γελοιογραφία («πεσκέσια»[51] κλπ.), πρέπει νά ποῦμε μεγαλόφωνα καί σταράτα (καί νά τῆς τό ποῦμε πραχτικά καί ὄχι μονάχα στά λόγια!) ὅτι ἡ καλυτέρευση τῆς ζωῆς δέ δίνεται ἀπό τά πάνω, δέν ἀποχτιέται μέ τά παζαρέματα, ἀλλά καταχτιέται ἀπ' τά κάτω μέ τήν κοινή πάλη, μαζί μέ τούς ἐργάτες τῶν μηχανουργείων.

Μονάχα ὅταν ἔχουμε ὑπόψη μας αὐτό τό καθῆκον μποροῦμε νά λύσουμε σωστά τό ζήτημα τῆς σύσκεψης.

Γι' αὐτό ἐμεῖς νομίζουμε πώς ἡ συμμετοχή στήν ἐπικείμενη σύσκεψη, ἡ προτροπή νά συνεργαστοῦν οἱ πετρελαιοβιομήχανοι μέ τούς ἐργάτες μέ σκοπό νά ἐπεξεργαστοῦν μιά δεσμευτική σύμβαση, τώρα, πρίν ἀπό τό γενικό ἀγώνα, τή στιγμή πού συνεχίζεται ἀκόμα ὁ τμηματικός ἀγώνας, τή στιγμή πού ἡ γενική πάλη βρίσκεται ἀκόμα μπροστά μας, τή στιγμή πού οἱ πετρελαιοβιομήχανοι μοιράζουν βραβεῖα δεξιά κι ἀριστερά γιά νά ἀποσπάσουν τούς ἐργάτες τῶν πετρελαιοπηγῶν ἀπό τούς ἐργάτες τῶν μηχανουργείων καί νά διαφθείρουν τή νεαρή τους συνείδηση, νομίζουμε ὅτι σέ μιά τέτια στιγμή «ἡ συμμετοχή στή σύσκεψη» δέ σημαίνει ξερίζωμα τῶν προλήψεων γιά τά «πεσκέσια» ἀπό τά κεφάλια τῶν μαζῶν, ἀλλά τό στέριωμά τους. Δέ σημαίνει ὅτι μπάζουμε στή συνείδηση τῶν μαζῶν τή δυσπιστία πρός τούς πετρελαιοβιομήχανους, ἀλλά τήν ἐμπιστοσύνη σ' αὐτούς. Δέ σημαίνει τή συσπείρωση τῶν ἐργατῶν τῶν πετρελαιοπηγῶν γύρω ἀπό τούς ἐργάτες τῶν ἐργαστηρίων, τό πλησίασμά τους μέ τούς ἐρ-

γάτες τῶν ἐργαστηρίων, ἀλλά τήν προσωρινή ἐγκατάλειψη καί παράδοσή τους στά νύχια τῶν κεφαλαιοκρατῶν.

Φυσικά, «οὐδέν κακόν ἀμιγές καλοῦ», μιά σύσκεψη στή δοσμένη στιγμή θά μποροῦσε ἐπίσης νά φέρει κάποιο ὄφελος γιά τήν ὀργάνωση καί γιά τό «πλάταιμα τοῦ ἀγώνα», ὅπως ἐκφράζεται ὁ σ. Κοτσεγκάρ[52]. Μά ὅταν δέ χωράει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ζημιά πού φέρνει ἡ σύσκεψη ξεπερνάει αὐτό τό κάποιο ὄφελος, τότε πρέπει ὁπωσδήποτε νά ἀπορίψουμε αὐτή τή σύσκεψη σάν κάτι τό ἐντελῶς ἄχρηστο. Γιατί, ἄν ὁ σ. Κοτσεγκάρ «πηγαίνει στή σύσκεψη» κυρίως γιατί ἡ σύσκεψη «ὀργανώνει» καί «πλαταίνει τόν ἀγώνα», τότε εἶναι ἐντελῶς ἀκατανόητο γιατί νά μήν «πᾶμε στή σύσκεψη» καί στήν περίοδο τῆς ἀνόδου, τήν παραμονή τῆς γενικῆς πάλης, στήν ἀρχή τῆς γενικῆς πάλης πού ὀργανώνεται; Τί ἔχουμε νά φοβηθοῦμε; Ἀφοῦ εἰδικά τότε εἶναι ἀπαραίτητη ἡ «γενική ὀργάνωση» καί τό «πλάταιμα τοῦ ἀγώνα»; Ἀφοῦ τότε λιγότερο ἀπό κάθε ἄλλη φορά πρέπει νά παρασύρεται ἡ μάζα ἀπό τίς παραχωρήσεις ἀπό τά πάνω; Μά γι' αὐτό ἀκριβῶς πρόκειται, ὅτι μέ τό νά ἐκλέξεις τούς πληρεξούσιους, δέ σημαίνει ἀκόμα πώς ὀργάνωσες καί τή μάζα. Πρόκειται γιά τό γεγονός ὅτι ἡ ὀργάνωση, φυσικά μέ τή δική μας τήν ἔννοια (καί ὄχι μέ τήν ἔννοια τοῦ παπᾶ Γκαπόν), θά πεῖ πρίν ἀπ' ὅλα ἀνάπτυξη τῆς συνείδησης γιά τήν ἀνειρήνευτη ἀντίθεση πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στούς κεφαλαιοκράτες καί τούς ἐργάτες. Φτάνει νά ὑπάρχει μονάχα αὐτή ἡ συνείδηση καί τότε ὅλα τά ὑπόλοιπα ἔρχονται μόνα τους.

Καί αὐτό ἀκριβῶς εἶναι πού δέ μπορεῖ νά δόσει ἡ ἐπικείμενη σύσκεψη.

Γι' αὐτό ἡ μοναδική ταχτική, πού ἀνταποκρίνεται στό καθῆκον μας μέσα στίς σημερινές συνθῆκες, μπορεῖ νά εἶναι μονάχα ἡ **ταχτική** τῆς ἀποχῆς ἀπό τή σύσκεψη.

Ἡ ταχτική τῆς ἀποχῆς ἀναπτύσσει μέ τόν καλύτερο τρόπο τή συνείδηση τῆς ἀνειρήνευτης ἀντίθεσης πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί τούς πετρελαιοβιομήχανους.

Ἡ ταχτική τῆς ἀποχῆς, κλονίζοντας τίς προλήψεις γιά τά «πεσκέσια» καί ἀποσπώντας ἀπό τούς πετρελαιοβιομήχανους τούς ἐργάτες τῶν πετρελαιοπηγῶν, τούς συσπειρώνει γύρω ἀπό τούς ἐργάτες τῶν ἐργαστηρίων.

Ἡ ταχτική τῆς ἀποχῆς ἐμπνέοντας τή δυσπιστία πρός τούς πετρελαιοβιομήχανους ὑπογραμμίζει μέ τόν καλύτερο τρόπο στά μάτια τῶν μαζῶν τήν ἀνάγκη τῆς πάλης, σάν τό μοναδικό μέσο γιά τήν καλυτέρεψη τῆς ζωῆς τους.

Γι' αὐτό πρέπει ν' ἀρχίσουμε τήν καμπάνια τῆς ἀποχῆς: νά ὀργανώσουμε ἐργοστασιακές συνελεύσεις, νά ἐπεξεργαστοῦμε τίς διεκδικήσεις, νά ἐκλέξουμε πληρεξούσιους γιά τήν καλύτερη διατύπωση τῶν γενικῶν διεκδικήσεων, νά τυπώσουμε καί νά μοιράσουμε πλατιά τίς διεκδικήσεις, νά τίς ἐξηγήσουμε, νά τίς θέσουμε ἀκόμα μιά φορά στίς μάζες γιά τελική ἔγκριση κλπ., κλπ., καί ὅλα αὐτά νά τά κάνουμε κάτω ἀπό τό σύνθημα τῆς ἀποχῆς, ἔτσι πού, ἀφοῦ ἐκλαϊκεύσουμε τίς γενικές διεκδικήσεις καί χρησιμοποιήσουμε τίς «νόμιμες δυνατότητες», νά ἀπόσχουμε ἀπό τή σύσκεψη, νά τή γελοιοποιήσουμε καί ἔτσι νά ὑπογραμμίσουμε τήν ἀνάγκη τῆς πάλης γιά τίς κοινές διεκδικήσεις.

Πρέπει λοιπόν νά ἀπόσχουμε ἀπό τή σύσκεψη!

Ἐφημερίδα «Γκουντόκ», ἀρ. 4,
29 τοῦ Σεπτέμβρη 1907.
Ὑπογραφή: Κ ο . . .

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Οἱ κύριοι πετρελαιοβιομήχανοι ὑποχώρησαν. Πρίν ἀπό λίγο καιρό ἀκόμα μέ τό στόμα τοῦ ἀρχισυντάχτη τῆς ἐφημερίδας τους «Νεφτιανόγιε Ντιέλο»[53] ἐδήλωναν ὅτι τά συνδικάτα τοῦ Μπακού εἶναι «ἕνα ξένο πρός τούς ἐργάτες στοιχεῖο, πού ἦρθε ἀπ' ἔξω». Οἱ ἀρχές ἐκτελώντας τή θέλησή τους τοιχοκόλλησαν μιά ἀνακοίνωση πού καλοῦσε τούς ἐργάτες νά ἐκλέξουν πληρεξούσιους γιά μιά ὀργανωτική ἐπιτροπή, ἐπιδιώκοντας μ' αὐτό τόν τρόπο νά παραμερίσουν τά συνδικάτα ἀπό τήν καθοδήγηση τῆς καμπάνιας. Αὐτό γινόταν χθές. Σήμερα ὅμως, 7 τοῦ Γενάρη, ὁ ἐργοστασιακός ἐπιθεωρητής ἀνακοίνωσε στούς γραμματεῖς τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων ὅτι ἔγινε συνέλευση τῶν πετρελαιοβιομηχάνων, ὅπου ἀποφάσισαν νά προτείνουν στόν κύριο διοικητή τῆς πόλης νά ἐκδόσει ἄδειες γιά τά συνδικάτα πού νά δίνουν τό δικαίωμα σ' αὐτά νά ὀργανώσουν συνελεύσεις στίς πετρελαιοπηγές καί στά ἐργοστάσια.

Οἱ κύριοι κεφαλαιοκράτες φοβοῦνται τήν αὔξηση τῆς ἐπιρροῆς τῶν ἐπαγγελματικῶν συνδικάτων, θά ἤθελαν νά βλεπαν τούς ἐργάτες σέ κατάσταση διασπορᾶς καί αποδιοργάνωσης καί γι' αὐτό τό σκοπό δέ θέλουν ν' ἀναγνωρίσουν ἀκόμα τίς ἐργοστασιακές ἐπιτροπές καί τίς ἐπιτρο-

πές τῶν πετρεολαιοπηγῶν. Ἐμεῖς ὅμως τώρα τούς ἀναγκάσαμε ν' ἀναγνωρίσουν ὅτι μονάχα τά συνδικάτα μποροῦν καί πρέπει νά καθοδηγήσουν τή λύση ἑνός ἀπό τά πιό μεγάλα ζητήματα τῆς ζωῆς τῶν ἐργατῶν, τοῦ ζητήματος τῆς σύσκεψης καί τῆς συλλογικῆς σύμβασης.

Ἐμεῖς τούς ὑποχρεώσαμε νά ἀναγνωρίσουν τήν καθοδηγητική σημασία τῶν συνδικάτων παρά τό γεγονός ὅτι οἱ κύριοι ντασνακτσακάνοι[54] καί οἱ σοσιαλεπαναστάτες ἔτρεξαν νά βοηθήσουν τούς κυρίους πετρελαιοβιομήχανους καί τίς ἀρχές στόν ἀγώνα τους ἐνάντια στίς ἐργατικές ὀργανώσεις.

Οἱ κύριοι ντασνακτσακάνοι ἀπάντησαν βιαστικά στήν ἔκκληση τοῦ κ. διοικητῆ τῆς πόλης καί καταπιάστηκαν ἀμέσως μέ τίς ἐκλογές, ἐπιδιώκοντας φυσικά δικούς τους σκοπούς, τή ματαίωση τῶν ὅρων πού ἔθεσαν τά συνδικάτα γιά τή διεξαγωγή τῆς καμπάνιας—καί πρίν ἀπ' ὅλα τόν κυριότερο ἀπ' αὐτούς—τήν ἀναγνώριση τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων.

Ὡστόσο ὅμως οἱ κύριοι πετρελαιοβιομήχανοι δέν ἔμειναν ἱκανοποιημένοι ἀπό τή βιαστική δουλειά τῶν ντασνακτσακάνων. Τούς τελευταίους δέν τούς ἀκολούθησαν παρά μονάχα οἱ μικρές ἐπιχειρήσεις, ὅπως εἶναι λχ. οἱ φίρμες Ἀμπιγιάντς, Ραντούγκα, Ἀραράτ, Φάρος, κ.ἄ., καί μόνο σέ δυό - τρεῖς μεγάλες ἀρμένικες ἐπιχειρήσεις ἔγιναν ἐκλογές.

Οἱ ἐργάτες τῆς ἑταιρίας Κασπία-Μαύρη θάλασσα, τοῦ Νόμπελ, τοῦ Κοκόρεφ, τῆς «Μπόρν», τοῦ Σιμπάγιεφ, τοῦ Ἀσαντουλάγιεφ, τῆς ἑταιρίας Μόσχα-Καύκασος καί ἄλλων ἐπιχειρήσεων διαμαρτυρήθηκαν μέ ἀποφάσεις τους ἐνάντια σ' αὐτοῦ τοῦ εἴδους τίς ἐκλογές καί ἀρνήθηκαν νά πάρουν μέρος σ' αὐτές, ἐφόσον δέ θά δίνονταν ἄδειες στά συνδικάτα.

Οἱ ἐργάτες τῶν πιό μεγάλων καί μέ ἐπιροή ἐπιχειρήσεων ἐκφράσανε καθαρά καί μέ ἀκρίβεια τή θέλησή τους καί ἀπάντησαν ἔτσι ὄχι μονάχα στούς κυρίους πετρελαιοβιομήχανους, ἀλλά καί σέ κείνους τούς «φίλους» τους πού τούς ἀρέσει πολύ νά λένε ὄμορφα μά χωρίς νόημα λόγια·

Οἱ ἐργάτες μέ τίς ἀποφάσεις τους ἐπιβεβαίωσαν καθαρά καί συγκεκριμένα ὅτι οἱ ὅροι πού πρόβαλαν τά ἐπαγγελματικά συνδικάτα δέν εἶναι ἐπινόηση τῶν «ἀρχηγῶν», ὅπως βεβαιώνουν οἱ σοσιαλεπαναστάτες στή μπροσούρα τους: «Γιατί δέν πᾶμε στή σύσκεψη».

Οἱ ἀρχές, οἱ πετρελαιοβιομήχανοι καί οἱ ντασνακτσακάνοι ἀγωνίζονται ἐνάντια στήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπιροῆς τῶν ἐπαγγελματικῶν συνδικάτων. Οἱ ἐργάτες ἔχουν ἐμπιστοσύνη στά συνδικάτα καί ἐκφράζουν τήν ἀλληλεγγύη τους στούς ὅρους πού πρόβαλαν τά συνδικάτα.

Οἱ λέξεις «σύσκεψη» καί «διαπραγματεύσεις» δέν τρομάζουν καί δέν πρέπει νά τρομάζουν τούς ἐργάτες ὅπως δέ φοβοῦνται τήν παραμονή τῆς ἀπεργίας νά κάνουν διαπραγματεύσεις καί νά προβάλλουν διεκδικήσεις. Ἡ προβολή διεκδικήσεων ἀπομακρύνει καμιά φορά τήν ἀνάγκη νά λυθεῖ ἡ διαφορά μέ τήν ἀπεργία. Τίς περισσότερες φορές γίνεται τό ἀντίθετο. Γιά νά ξεδιπλώσουν ὅμως οἱ «διαπραγματεύσεις» μπροστά στούς ἐργάτες ὅλη τήν εἰκόνα τῆς ἀληθινῆς κατάστασης τῶν πραγμάτων καί γιά νά μπορεῖ αὐτή ἡ καμπάνια μέ τήν εὐκαιρία τῆς σύσκεψης νά προσφέρει ἀνεκτίμητες ὑπηρεσίες στούς ἐργάτες, μέ τήν πλατιά τοποθέτηση καί κυρίως μέ τή δημόσια συζήτηση ὅλων τῶν ζητημάτων τῆς ἐργατικῆς ζωῆς, εἶναι ἀπαραίτητο νά πραγματοποιηθοῦν οἱ ὅροι πού διατύπωσαν τά συνδικάτα καί πού θά συμπεριληφθοῦν στήν ἐντολή πού θά δοθεῖ στούς πληρεξούσιους πού θά ἐκλεγοῦν.

Κανενός εἴδους διαπραγματεύσεις «δέν εἶναι τρομερές» ὅταν γίνονται μπροστά στά μάτια ὅλης τῆς μάζας τῶν ἐργατῶν. Οἱ ὅροι πού ἔχουν προβληθεῖ ἐξασφαλίζουν τή δυνατότητα τῆς πλατιᾶς συμμετοχῆς ὅλων τῶν ἐργατῶν στή συζήτηση γιά ὅλα τά ζητήματα πού συνδέονται μέ τή σύσκεψη.

Οἱ συσκέψεις, σάν τίς συσκέψεις τῶν Σεντρικόφ, πού ἔχουν ἀφήσει θλιβερή ἀνάμνηση, ἔχουν ταφεῖ γιά πάντα.

Πετύχαμε νά μᾶς ἀκολουθήσουν οἱ σύντροφοι πού «τάσσονται μέ τό μέρος» τοῦ σωματείου, τῶν μηχανουργῶν καί νά ἀπορίψουν τό σύνθημα τῆς «πάση θυσία σύσκεψης». Καί ἀποφάσισαν νά ἀπόσχουν ἀπό τίς ἐκλογές ἄν δέ γίνει σεβαστός ὁ βασικός ὅρος, ἄν δέν ἀναγνωριστεῖ ἡ καθοδηγητική σημασία τῶν ἐπαγγελματικῶν συνδικάτων. Θά πετύχουμε ἀκόμα νά μήν ὑπάρχουν πιά ὀπαδοί τῆς «πάση θυσία» ἀποχῆς. Ἡ σύσκεψη καί κυρίως ἡ καμπάνια γιά τή σύσκεψη εἶναι παραδεχτές γιά τούς ἐργάτες, ὅταν θά ἐξασφαλιστοῦν οἱ ἀπαραίτητοι γι' αὐτήν ὅροι.

Οἱ ἐργάτες μέ τίς τελευταῖες τους ἀποφάσεις ἐπιβεβαίωσαν τήν ὀρθότητα τῆς θέσης μας.

Τίς ἄδειες μᾶς τίς δόσανε. Ἑπομένως πετύχαμε νά ἀναγνωριστεῖ ὁ καθοδηγητικός ρόλος τῶν συνδικάτων ἀπό τίς ἀρχές καί τούς πετρελαιοβιομήχανους.

Ἡ πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν τῶν πιό μεγάλων ἐπιχειρήσεων ἐκφράστηκε ὑπέρ τῆς συμμετοχῆς στίς ἐκλογές μέ τούς ὅρους πού ὑποδείξαμε.

Τώρα μποροῦμε ἥσυχα καί μέ ἐμπιστοσύνη νά τραβήξουμε γιά τίς ἐκλογές τῶν πληρεξουσίων, καί συστήνουμε νά δοθεῖ σ' αὐτούς ἡ ἐντολή: ἐκλέξτε 16 τέτιους ἀντιπροσώπους, πού σάν ὑποχρεωτικό ὅρο γιά τή διεξαγωγή διαπραγματεύσεων στήν ὀργανωτική ἐπιτροπή θά ἀπαιτήσουν π ρ ί ν ἀ π' ὅ λ α τήν παραδοχή τῶν παρακάτω σημείων:

1) Ὁ χρόνος τῆς σύσκεψης πρέπει νά καθοριστεῖ ἀπό τούς πληρεξούσιους τῶν ἐργατῶν καί ἀπό τούς ἐπιχειρηματίες, σάν δυό ἰσότιμες παρατάξεις, δηλ. ὕστερα ἀπό ἀμοιβαία συμφωνία.

2) Ἡ συνέλευση ὅλων τῶν πληρεξουσίων, πού θά ἐκλεγοῦν ἕνας στούς ἑκατό ἐργάτες, πρέπει νά ὑπάρχει μέχρι τό τέλος τῆς σύσκεψης πού θά συγκαλεῖται περιοδικά καί ἀνάλογα μέ τίς ἀνάγκες γιά νά συζητᾶ τίς ἐκθέσεις τῶν ἐργατῶν, τῶν μελῶν τῆς σύσκεψης καί τῶν ἀντιπροσώπων καί γιά νά τούς δίνει καθοδηγητικές ἐντολές.

3) Οἱ πληρεξούσιοι ἔχουν τό δικαίωμα νά ὀργανώνουν συνελεύσεις στά ἐργοστάσια, στίς πετρελαιοπηγές καί τά μηχανουργεῖα γιά νά συζητοῦν τούς ὅρους πού ζητήθηκαν καί προτάθηκαν γιά τή σύμβαση.

4) Οἱ διοικήσεις τῶν σωματείων τῶν ἐργατῶν τῶν πετρελαιοπηγῶν καί τῶν μηχανουργῶν θά ἔχουν τό δικαίωμα νά στέλνουν τούς ἀντιπροσώπους τους χωρίς δικαίωμα θετικῆς ψήφου στήν ἴδια τή σύσκεψη μέ τούς πετρελαιοβιομήχανους, καθώς ἐπίσης καί τό δικαίωμα νά μιλοῦν σέ ὅλες τίς ἐπιτροπές τῆς σύσκεψης, στίς συνελεύσεις τῶν πληρεξουσίων, στίς ἐργοστασιακές συνελεύσεις, στίς συνελεύσεις τῶν πετρελαιοπηγῶν κλπ.

5) Οἱ ἀντιπρόσωποι στήν ὀργανωτική ἐπιτροπή ἐκλέγονται ἀπό τό Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων σάν ἕνα ἑνιαῖο σύνολο, χωρίς νά χωριστοῦν κατά κλάδους παραγωγῆς. Οἱ διαπραγματεύσεις διεξάγονται μέσα στήν ὀργανωτική ἐπιτροπή ἐπίσης σάν ἕνα ἑνιαῖο σύνολο (ἑνιαία σύμβαση γιά ὅλους τούς ἐργάτες).

Ἐφημερίδα «Γκουντόκ», ἀρ. 14, 13 τοῦ Γενάρη 1908.
Ανυπόγραφο ἄρθρο.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΑΚΟΜΑ ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΜΕ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ

Ἡ καμπάνια γιά τή σύσκεψη βρίσκεται στό ἀποκορύφωμά της. Οἱ ἐκλογές γιά τούς πληρεξούσιους πλησιάζουν πρός τό τέλος τους. Στό κοντινό μέλλον θά συνέλθει τό Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων. Ἄν θά γίνει ἤ ἄν δέ θά γίνει ἡ σύσκεψη, κάτω ἀπό ποιές ἐγγυήσεις (ὅρους) εἶναι ἐπιθυμητή ἡ σύσκεψη, πῶς πρέπει νά ἐννοοῦμε αὐτές τίς ἐγγυήσεις, νά πρίν ἀπ' ὅλα μέ ποιά ζητήματα θά ἀπασχοληθεῖ τό Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων.

Ποιά πρέπει νά εἶναι ἡ γραμμή πού θά ἀκολουθήσουμε στό Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων;

Ἐπαναλαβαίνουμε ὅτι οἱ συσκέψεις μέ τούς πετρελαιοβιομήχανους δέν εἶναι γιά μᾶς κάτι τό καινούργιο. Εἴχαμε μιά τέτια σύσκεψη στά 1905. Εἴχαμε καί μιά δεύτερη στά 1906. Τί μᾶς ἔδοσαν αὐτές οἱ συσκέψεις, τί μᾶς δίδαξαν, ἀπόδειξαν τή χρησιμότητά τους;

Ὅπως τότε, ἔτσι καί πρίν ἀπό λίγον καιρό μᾶς ἔλεγαν ὅτι ἡ σύσκεψη αὐτή καθαυτή καί χωρίς κανένα ὅρο συσπειρώνει τίς μάζες. Ὡστόσο ὅμως τά γεγονότα ἔδειξαν πώς καμιά ἀπ' αὐτές τίς προηγούμενες συσκέψεις δέ συσπείρωσε τίς μάζες καί δέ μποροῦσε νά τίς συσπειρώ-

σει: εἶχαν γίνει μονάχα οἱ ἐκλογές καί μ' αὐτό τέλειωσε ὅλη ἡ «συσπείρωση».

Γιατί;

Γιατί ὅταν ὀργανώθηκαν οἱ προηγούμενες συσκέψεις, δέν ἔγινε οὔτε λόγος γιά ἐλευθερία τοῦ λόγου καί τῆς συγκέντρωσης, δέν ὑπῆρχε ἡ δυνατότητα νά συγκεντρώνονται οἱ μάζες στά ἐργοστάσια, στίς πετρελαιοπηγές καί στούς καταυλισμούς τῶν ἐργατῶν, γιά νά ἐπεξεργάζονται τίς ἐντολές γιά κάθε συγκεκριμένο ζήτημα καί γενικά γιά νά ἐπεμβαίνουν δραστήρια σ' ὅλες τίς ὑποθέσεις τῆς σύσκεψης. Ἑπομένως οἱ μάζες ἦταν τότε καταδικασμένες σέ ἀδράνεια καί δροῦσαν μονάχα οἱ ἀντιπρόσωποι μακριά ἀπό τήν ἐργατική μάζα. Ἐμεῖς ὅμως ξέρουμε προπολλοῦ ὅτι οἱ μάζες ὀργανώνονται μονάχα μέσα στήν ἴδια τή δράση...

Ἀκόμα γιατί δέν ὑπῆρχε ἕνα Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων σάν μόνιμο ὄργανο τῶν ἐργατῶν, πού θά δροῦσε ἐλεύθερα σ' ὅλη τήν περίοδο τῆς σύσκεψης συνενώνοντας γύρω του τούς ἐργάτες ὅλων τῶν ἐπιχειρήσεων καί περιφερειῶν, πού θά ἐπεξεργαζόταν τίς διεκδικήσεις αὐτῶν τῶν ἐργατῶν καί θά ἔλεγχε μέ βάση αὐτές τίς διεκδικήσεις τούς ἀντιπροσώπους τῶν ἐργατῶν. Οἱ πετρελαιοβιομήχανοι δέν ἤθελαν ὅμως τή δημιουργία ἑνός τέτιου Συμβουλίου τῶν πληρεξουσίων καί αὐτοί πού εἶχαν πάρει τήν πρωτοβουλία γιά τή σύσκεψη συγκατάνευσαν μέ ταπεινοφροσύνη.

Δέ μιλᾶμε πιά γιά τό γεγονός ὅτι δέν ὑπῆρχαν τότε τά κέντρα τοῦ κινήματος—τά ἐπαγγελματικά συνδικάτα—πού θά μποροῦσαν νά συσπειρώσουν γύρω τους τό Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων καί νά τό κατευθύνουν στό δρόμο τῆς ταξικῆς πάλης...

Μᾶς λέγανε κάποτε ὅτι ἀκόμα κι αὐτή καθαυτή

ἡ σύσκεψη θά μποροῦσε νά ἱκανοποιήσει τίς διεκδικήσεις τῶν ἐργατῶν. Ἡ πείρα ὅμως τῶν δυό πρώτων συσκέψεων ἀνάτρεψε κι αὐτή τήν ὑπόθεση. Γιατί ὅταν οἱ ἀντιπρόσωποί μας ἄρχισαν στήν πρώτη σύσκεψη νά μιλοῦν γιά τίς διεκδικήσεις τῶν ἐργατῶν, οἱ πετρελαιοβιομήχανοι τούς διέκοψαν καί τούς εἶπαν ὅτι «αὐτό δέν ἀφορᾶ τήν ἡμερήσια διάταξη» τῆς σύσκεψης, ὅτι ἡ σύσκεψη συγκλήθηκε νά ἀποφανθεῖ «γιά τόν ἐφοδιασμό τῆς βιομηχανίας μέ ὑγρά καύσιμα» καί ὄχι γιά τυχόν διεκδικήσεις. Καί ὅταν οἱ ἀντιπρόσωποί μας στή δεύτερη σύσκεψη ἀπαίτησαν τή συμμετοχή καί τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἀνέργων, οἱ πετρελαιοβιομήχανοι τούς διέκοψαν κι αὐτή τή φορά καί τούς εἶπαν ὅτι δέν εἶναι ἐξουσιοδοτημένοι νά πάρουν ὑπόψη τους παρόμοιες διεκδικήσεις. Κι ἔτσι πέταξαν ἔξω τούς ἀντιπροσώπους μας. Καί ὅταν μερικοί σύντροφοι ἔβαλαν τό ζήτημα τῆς ὑποστήριξης τῶν ἀντιπροσώπων μας μέ μιά γενική πάλη, διαπιστώθηκε πώς ἦταν ἀδύνατη μιά τέτια πάλη, γιατί οἱ κεφαλαιοκράτες εἶχαν ὀργανώσει καί τίς δυό συσκέψεις σέ μιά νεκρή καί συμφέρουσα σ' αὐτούς ἐποχή τοῦ χρόνου, τό χειμώνα, ὅταν ὁ Βόλγας εἶναι παγωμένος, ὅταν οἱ τιμές τῶν προϊόντων τοῦ πετρελαίου πέφτουν, ὅταν ἑπομένως εἶναι σωστός παραλογισμός καί νά σκέφτεσαι ἀκόμα γιά τή νίκη τῶν ἐργατῶν.

Νά πῶς «ἀποδείχτηκε ἡ χρησιμότητα» τῶν δυό προηγούμενων συσκέψεων.

Εἶναι φανερό ὅτι ἡ σύσκεψη αὐτή καθαυτή, σύσκεψη χωρίς ἕνα ἐλεύθερο Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων, σύσκεψη χωρίς τή συμμετοχή καί τήν καθοδήγηση τῶν συνδικάτων, πού ἐπιπλέον συγκαλεῖται τό χειμώνα—μ' ἄλλα λόγια σύσκεψη χωρίς ἐγγυήσεις εἶναι κούφια λόγια. Μιά τέτια σύσκεψη ὄχι μονάχα δέ συσπειρώνει, ὄχι μονάχα δέ βοηθάει νά καταχτήσουμε τίς διεκδικήσεις

μας, ἀλλά ἀντίθετα ἀποδιοργανώνει καί ἀναβάλλει τή στιγμή γιά τήν ἱκανοποίηση τῶν διεκδικήσεών μας, γιατί δίχως νά δίνει τίποτα, τρέφει τούς ἐργάτες μέ κούφιες ὑποσχέσεις.

Νά τί μᾶς δίδαξαν οἱ δυό προηγούμενες συσκέψεις.

Νά γιατί τό συνειδητό προλεταριάτο ἀπόσχε ἀπό τήν τρίτη σύσκεψη τοῦ Νοέμβρη τοῦ 1907.

Ἄς τό θυμοῦνται αὐτό οἱ λίγοι σύντροφοι τοῦ συνδικάτου τῶν μηχανουργῶν, πού προπαγανδίζουν τή σύσκεψη χωρίς ἐ γ γ υ ή σ ε ι ς, παρ' ὅλη τήν πείρα τῶν προηγούμενων συσκέψεων, παρά τή θέληση τῆς πλειοψηφίας τοῦ προλεταριάτου τῶν πετρελαίων, τ έ λ ο ς π α ρ ά τ ή σ υ μ φ ω ν ί α π ο ύ κ λ ε ί σ τ η κ ε ἀ ν ά μ ε σ α σ τ ά σ υ ν δ ι κ ά τ α!

Ἄς τό θυμοῦνται καί ἄς μήν παραβιάζουν αὐτή τή συμφωνία.

Μά μήπως αὐτό σημαίνει πώς πρέπει νά παραιτηθοῦμε ἀπό κάθε σύσκεψη;

Ὄχι, δέ σημαίνει αὐτό!

Στό ἐπιχείρημα τῶν σοσιαλεπαναστατῶν ὀπαδῶν τῆς ἀποχῆς ὅτι δέν πρέπει νά πάρουμε μέρος στή σύσκεψη ἐπειδή μᾶς καλοῦν ἐκεῖ οἱ ἐχθροί μας, οἱ ἀστοί, σέ ἕνα τέτιο ἐπιχείρημα μπορεῖ ν' ἀπαντήσουμε μόνο μέ γέλια: ἀφοῦ καί στή φάμπρικα, στό ἐργοστάσιο ἤ στίς πετρελαιοπηγές μᾶς καλοῦν νά δουλέψουμε οἱ ἴδιοι οἱ ἐχθροί μας, οἱ ἀστοί. Μήπως λοιπόν θά πρέπει νά μήν πηγαίνουμε στή φάμπρικα, στό ἐργοστάσιο ἤ στίς πετρελαιοπηγές, μόνο καί μόνο γιατί μᾶς καλοῦνε ἐκεῖ οἱ ἐχθροί μας, οἱ ἀστοί; Ἔτσι μποροῦμε μόνο νά ψοφήσουμε ἀπό τήν πείνα! Αὐτό ὅμως θά σήμαινε ὅτι παλάβωσαν ὅλοι οἱ ἐργάτες μιά καί συμφώνησαν νά πᾶνε στή δουλιά τή στιγμή πού τούς καλοῦν οἱ ἀστοί!

Στή δήλωση τῶν ντασνακτσακάνων ὅτι δέν πρέπει νά πάρουμε μέρος στή σύσκεψη ἐπειδή εἶναι ἀστικός θεσμός, σέ μιά τέτια παράλογη δήλωση μποροῦμε ἀκόμα νά μή δόσουμε καθόλου σημασία: ἀφοῦ καί ἡ σημερινή κοινωνική ζωή εἶναι κι αὐτή ἕνας ἀστικός «θεσμός», ἡ φάμπρικα, τό ἐργοστάσιο, ἡ πετρελαιοπηγή ὅλα αὐτά εἶναι ἐπίσης ἀστικοί «θεσμοί», ὀργανωμένοι «κατ' εἰκόνα καί ὁμοίωση» τῆς ἀστικῆς τάξης, πρός τό συμφέρον τῆς ἀστικῆς τάξης —καί θά ἀπόσχουμε λοιπόν ἀπ' ὅλα αὐτά μόνο καί μόνο γιατί εἶναι ἀστικά; Μά σέ τέτια περίπτωση ποῦ θά πᾶμε νά κατοικήσουμε, στόν Ἄρη, στό Δία ἤ μήπως στούς φανταστικούς πύργους τῶν ντασνακο-σοσιαλεπαναστατῶν;*...

Ὄχι, σύντροφοι! Δέν πρέπει νά γυρίσουμε τίς πλάτες μας στίς θέσεις τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀλλά νά κάνουμε ἔφοδο ἐνάντιά τους. Δέν πρέπει νά ἀφήνουμε τίς θέσεις στά χέρια τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀλλά βῆμα πρός βῆμα νά τίς ἀποσποῦμε καί νά ἐκτοπίζουμε ἀπ' αὐτές τήν ἀστική τάξη! Μονάχα οἱ ἄνθρωποι τῶν φανταστικῶν πύργων δέ μποροῦν νά καταλάβουν αὐτή τήν ἁπλή ἀλήθεια!

Ἐμεῖς δέ θά πᾶμε στή σύσκεψη ἄν δέν πάρουμε προκαταβολικά τίς ἐγγυήσεις πού ζητήσαμε—θά πάρουμε ὅμως μέρος στή σύσκεψη ὅταν πετύχουμε αὐτές τίς ἐγγυήσεις, ἔτσι πού στηριζόμενοι σ' αὐτές τίς ἐγγυήσεις νά μετατρέψουμε τή σύσκεψη ἀπό μέσο ζητιανιᾶς σέ ὅπλο γιά παραπέρα πάλη—ἀκριβῶς ὅπως δέν ἀρνούμαστε νά πᾶμε στή δουλιά ὕστερα ἀπό τήν ἱκανοποίηση ὁρισμένων απα-

---

* Ὅτι δέν εἶναι καθόλου σοβαρή καί δέ μπορεῖ νά σταθεῖ στή ζωή ἡ θέση τῶν κ. ντασνακτσακάνων καί τῶν σοσιαλεπαναστατῶν γιά τήν ἀποχή ἀπό τή σύσκεψη ἀποδεικνύεται καί μέ τό γεγονός ὅτι αὐτοί οἱ ἴδιοι βλέπουν μέ καλό μάτι τή σύσκεψη τῶν ἐργατῶν τυπογράφων μέ τά ἀφεντικά τους καί τή συλλογική σύμβαση μεταξύ τους. Κι ἀκόμα περισσότερο σέ μερικά μέλη τους δέν ἀπαγορεύουν νά πάρουν μέρος σ' αὐτή τή σύσκεψη.

ραίτητων ὅρων, μέ σκοπό νά μετατρέψουμε τή φάμπρικα, τό ἐργοστάσιο, τίς πετρελαιοπηγές ἀπό στίβο καταπίεσης σέ στίβο ἀπελευθέρωσης.

Ὀργανώνοντας ὅμως τή σύσκεψη μέ τίς ἐγγυήσεις πού κατάχτησαν οἱ ἐργάτες καί καλώντας τή μάζα τῶν 50 χιλιάδων ἐργατῶν στήν ἐκλογή τοῦ Συμβουλίου τῶν πληρεξουσίων καί στήν ἐπεξεργασία τῶν διεκδικήσεών μας, θά ὁδηγήσουμε τό ἐργατικό κίνημα τοῦ Μπακού σ᾿ ἕνα νέο, πλεονεχτικό γι᾿ αὐτό δρόμο πάλης: στό δρόμο τοῦ ὀργανωμένου καί συνειδητοποιημένου καί ὄχι τοῦ αὐθόρμητου (σκόρπιου) κινήματος πού ζητᾶ ἐλεημοσύνη.

Νά τί περιμένουμε εἰδικά ἀπό τή σύσκεψη μέ ἐγγυήσεις, νά γιατί λέμε: ἤ σύσκεψη μέ ἐγγυήσεις ἤ καμιά σύσκεψη![55].

Ἄς προπαγανδίζουν οἱ κύριοι παλιοί ὀπαδοί τῆς σύσκεψης ἐνάντια στίς ἐγγυήσεις, ἄς ἐξυμνοῦν τή σύσκεψη χωρίς ἐγγυήσεις, ἄς σέρνονται στόν πάτο τοῦ ζουμπατοφικοῦ βάλτου, τό προλεταριάτο θά τούς σύρει ἔξω ἀπό τό βάλτο καί θά τούς μάθει νά βαδίζουν στό πλατύ πεδίο τῆς ταξικῆς πάλης!

Ἄς «πετᾶνε στά σύννεφα» οἱ κύριοι ντασνάκοι καί σοσιαλεπαναστάτες, ἀπό τούς αἰθέρες ὅπου βρίσκονται, ἄς ἀπόσχουν ἀπό τήν ὀργανωμένη δράση τῶν ἐργατῶν, τό συνειδητοποιημένο προλεταριάτο θά τούς κατεβάσει στήν ἁμαρτωλή μας γῆ καί θά τούς ἀναγκάσει νά ὑποκλιθοῦν μπροστά στή σύσκεψη μέ ἐγγυήσεις!

Ὁ σκοπός μας εἶναι καθαρός: νά συγκεντρώσουμε τό προλεταριάτο γύρω ἀπό τό Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων καί νά συσπειρώσουμε τό τελευταῖο γύρω ἀπό τά συνδικάτα γιά νά πετύχουμε τίς κοινές μας διεκδικήσεις, γιά νά βελτιώσουμε τή ζωή μας.

Ὁ δρόμος μας εἶναι ξεκάθαρος: ἀπό μιά σύσκεψη μέ

ἐγγυήσεις θά τραβήξουμε γιά τήν ἱκανοποίηση τῶν ζωτικῶν ἀναγκῶν τοῦ προλεταριάτου τῆς βιομηχανίας πετρελαίου.

Ὅταν χρειαστεῖ θά καλέσουμε τό Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων νά παλαίψει τόσο ἐνάντια στούς βαλτωμένους ὀπαδούς τῆς σύσκεψης, ὅσο καί ἐνάντια στίς παραμυθένιες φαντασίες τῶν σοσιαλεπαναστατῶν καί ντασνάκων ὀπαδῶν τῆς ἀποχῆς.

Ἤ σύσκεψη μέ ὁρισμένες ἐγγυήσεις ἤ δέ μᾶς χρειάζεται καμιά σύσκεψη!

Ἐφημερίδα «Γκουντόκ», ἀρ. 17, 3 τοῦ Φλεβάρη 1908.

Ἀνυπόγραφο ἄρθρο.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΤΙ ΔΕΙΧΝΟΥΝ ΟΙ ΑΠΕΡΓΙΕΣ ΜΑΣ ΤΟΥ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΚΑΙΡΟΥ;

Τό χαραχτηριστικό γνώρισμα τῶν ἀπεργιῶν τοῦ Γενάρη-Φλεβάρη εἶναι μερικές νέες ἰδιομορφίες πού μπάζουν στό κίνημά μας καινούργια στοιχεῖα. Γιά μιά ἀπ' αὐτές τίς ἰδιομορφίες—γιά τόν ἀμυντικό χαραχτήρα τῶν ἀπεργιῶν—μίλησε κιόλας ἡ «Γκουντόκ»[56]. Ἡ ἰδιομορφία αὐτή ὅμως εἶναι ἐξωτερική. Εἶναι πολύ πιό ἐνδιαφέρουσες οἱ ἄλλες, οἱ ἐσωτερικές ἰδιομορφίες, πού ρίχνουν ἄπλετο φῶς στήν ἀνάπτυξη τοῦ κινήματός μας. Ἐννοοῦμε τό χαραχτήρα τῶν διεκδικήσεων, τούς τρόπους διεξαγωγῆς τῶν ἀπεργιῶν, τίς νέες μέθοδες πάλης κλπ.

Τό πρῶτο, πού χτυπάει στό μάτι, εἶναι τό περιεχόμενο τῶν διεκδικήσεων. Εἶναι χαραχτηριστικό ὅτι σημαντικό μέρος τῶν ἀπεργιῶν δέν προβάλλει διεκδικήσεις γιά βραβεῖα (στοῦ Νόμπελ, Μοτοβιλίχα, Μόλοτ, Μιρζόγιεφ, Ἀντάμοφ κλπ.). Καί ἐκεῖ ἀκόμα πού διατυπώνεται τό αἴτημα γιά βραβεῖα, οἱ ἐργάτες προσπαθοῦν νά τό βάζουν στό τέλος τῶν διεκδικήσεών τους, γιατί ντρέπονται νά παλαίβουν μονάχα γιά ἕνα «πεσκέσι» (στοῦ Πιτόγιεφ κλπ.). Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι σπᾶνε στά σοβαρά οἱ παλιές προλήψεις γιά τά πεσκέσια. Τό «πεσκέσι» ἄρχισε νά ξεπέφτει στά μάτια τῶν ἐργατῶν. Ἀπό τίς μικροαστικές διεκδικήσεις

(βραβεῖα) οἱ ἐργάτες περνοῦν στίς προλεταριακές διεκδικήσεις: νά ἀπομακρυνθοῦν οἱ πιό βάναυσοι διευθυντές (Νόμπελ, Μόλοτ, Ἀντάμοφ), νά ἐπαναπροσληφθοῦν οἱ ἀπολυμένοι σύντροφοι (Μιρζόγιεφ), νά ἐπεκταθοῦν τά δικαιώματα τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν στά μηχανουργεῖα καί στίς πετρελαιοπηγές (Νόμπελ, Μιρζόγιεφ). Ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη πολύ ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ ἀπεργία τῶν ἐργατῶν τοῦ Μιρζόγιεφ[57]. Ἀπαιτοῦν τήν ἀναγνώριση τῆς ἐπιτροπῆς καί τήν ἐπαναπρόσληψη τῶν ἀπολυθέντων συντρόφων τους σάν ἐγγύηση ὅτι στό μέλλον ἡ ἐπιχείρηση δέ θά ἀπολύει κανένα ἐργάτη χωρίς τή συγκατάθεση τῆς ἐπιτροπῆς. Ἡ ἀπεργία συνεχίζεται δυό βδομάδες τώρα καί διεξάγεται μέ σπάνια ὁμοφωνία. Πρέπει νά δεῖ κανείς αὐτούς τούς ἐργάτες, πρέπει νά ξέρει κανείς μέ τί περηφάνεια λένε: «δέν παλαίβουμε γιά βραβεῖα ἤ γιά μιά πετσέτα καί σαπούνι, ἀλλά γιά τά δικαιώματα καί τήν τιμή τῆς ἐργατικῆς ἐπιτροπῆς».—Πρέπει, λέγω, νά τά ξέρει κανείς ὅλα αὐτά, γιά νά καταλάβει τί ἀλλαγή συντελέστηκε στίς ἀντιλήψεις τῶν ἐργατῶν.

Ἡ δεύτερη ἰδιομορφία τῶν τελευταίων ἀπεργιῶν εἶναι ἡ ἀφύπνιση καί ἡ δραστηριότητα τῆς μάζας τῶν ἐργατῶν τῶν πετρελαιοπηγῶν. Πρόκειται γιά τό γεγονός ὅτι ὥς τώρα οἱ ἐργάτες τῶν πετρελαιοπηγῶν ἀναγκάζονταν νά ἀκολουθοῦν τούς ἐργάτες τῶν μηχανουργείων, ὅτι δέν τούς ἀκολουθοῦσαν πάντα πρόθυμα καί ξεσηκώνονταν ἀνεξάρτητα μονάχα γιά νά ζητήσουν βραβεῖα. Ἔτσι διατηροῦσαν κάποια ἔχθρα πρός τούς ἐργάτες τῶν μηχανουργείων, πού ὑποδαυλιζόταν ἀπό τήν πολιτική τῶν προκλήσεων καί τῶν πεσκεσιῶν τῶν πετρελαιοβιομηχάνων (πέρσι στήν ἑταιρία τοῦ Μπιμπί-Ἐιμπάτ καί πρίν ἀπό λίγο καιρό στοῦ Λάπσιν). Οἱ τελευταῖες ἀπεργίες δείχνουν ὅτι ἡ παθητικότητα τῶν ἐργατῶν τῶν πετρελαιοπη-

γῶν ἀνήκει πιά στό παρελθόν. Τήν ἀπεργία στοῦ Νόμπελ (τό Γενάρη) τήν ξεσήκωσαν αὐτοί, παίρνοντας μαζί τους τούς ἐργάτες τῶν μηχανουργείων· ἡ ἀπεργία στοῦ Μιρζόγιεφ (Φλεβάρης) ἐμψυχώνεται ἀπό τούς ἴδιους τούς ἐργάτες τῶν πετρελαιοπηγῶν. Εἶναι αὐτονόητο, πώς μέ τό ξύπνημα τοῦ πνεύματος τῆς δραστηριότητας στούς ἐργάτες τῶν πετρελαιοπηγῶν χάνεται καί ἡ ἔχθρα τους πρός τούς ἐργάτες τῶν μηχανουργείων. Οἱ ἐργάτες τῶν πετρελαιοπηγῶν ἀρχίζουν νά βαδίζουν χέρι μέ χέρι μέ τούς ἐργάτες τῶν μηχανουργείων.

Ἀκόμα πιό ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ τρίτη ἰδιομορφία —ἡ φιλική συμπεριφορά τῶν ἀπεργῶν πρός τό συνδικάτο μας καί γενικά ἡ σχετικά ὀργανωμένη διεξαγωγή τῶν ἀπεργιῶν. Πρίν ἀπ' ὅλα εἶναι χαραχτηριστικό ὅτι λείπουν οἱ μακροσκελεῖς διεκδικήσεις, πού ἐμποδίζουν τήν ἐπιτυχημένη διεξαγωγή τῆς πάλης (θυμηθεῖτε τήν ἑταιρία τῆς Κασπίας πέρσι), τώρα προβάλλονται μονάχα μερικές σοβαρές διεκδικήσεις πού μποροῦν νά συσπειρώσουν τίς μάζες (Νόμπελ, Μιρζόγιεφ, Μοτοβιλίχα, Μόλοτ, Ἀντάμοφ). Δεύτερο, καμιά σχεδόν ἀπό τίς ἀπεργίες αὐτές δέ γίνεται χωρίς τή δραστήρια ἐπέμβαση τοῦ συνδικάτου: οἱ ἐργάτες θεωροῦν ἀπαραίτητο νά καλοῦν τούς ἀντιπροσώπους τοῦ συνδικάτου (Κοκόρεφ, Νόμπελ, οἱ ἐργάτες τοῦ Μόλοτ, τοῦ Μιρζόγιεφ κλπ.). Ἡ παλιά ἀντιπαράθεση τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν τῶν μηχανουργείων καί τῶν πετρελαιοπηγῶν στό συνδικάτο ἀνήκει πιά στό παρελθόν. Οἱ ἐργάτες ἀρχίζουν νά βλέπουν τό συνδικάτο σάν δικό τους γέννημα. Οἱ ἐργοστασιακές ἐπιτροπές τῶν μηχανουργείων καί τῶν πετρελαιοπηγῶν ἀρχίζουν ἀπό ἀνταγωνιστές τοῦ συνδικάτου νά μετατρέπονται σέ στηρίγματά του. Σ' αὐτό ὀφείλεται καί ὁ πιό ὀργανωμένος χαραχτήρας τῶν ἀπεργιῶν τοῦ τελευταίου καιροῦ.

Ἀπό δῶ πηγάζει καί ἡ τέταρτη ἰδιομορφία, ἡ σχετική ἐπιτυχία τῶν τελευταίων ἀπεργιῶν, ἤ πιό σωστά, τό γεγονός ὅτι οἱ τμηματικές ἀπεργίες δέν ἀποτυχαίνουν τόσο συχνά, κι ὅταν ἀποτυχαίνουν δέν ἀποτυχαίνουν πάντα ὁλοκληρωτικά. Ἔχουμε ὑπόψη μας πρίν ἀπ' ὅλα τήν ἀπεργία στοῦ Κοκόρεφ. Ἔχουμε τή γνώμη ὅτι ἡ ἀπεργία στοῦ Κοκόρεφ εἶναι τό σημεῖο στροφῆς στήν ἀνάπτυξη τῶν μεθόδων τῆς πάλης μας. Ἡ ἀπεργία αὐτή καθώς καί μερικές ἄλλες (Πιτόγιεφ, Μοτοβιλίχα) ἔδειξαν ὅτι 1) ὅταν ἡ δουλιά διεξάγεται ὀργανωμένα, 2) ὅταν τό συνδικάτο ἐπεμβαίνει δραστήρια, 3) ὅταν ὑπάρχει κάποια ἐπιμονή καί 4) ὅταν διαλεχτεῖ μέ ἐπιτυχία ἡ στιγμή τῆς πάλης—οἱ τμηματικές ἀπεργίες δέν εἶναι καθόλου ἀπαραίτητο νά μείνουν χωρίς ἀποτέλεσμα. Τό λιγότερο πού ἐξακριβώθηκε εἶναι ὅτι οἱ κραυγές γιά «ἀργές»: «Κάτω οἱ τμηματικές ἀπεργίες» ἀποτελοῦν παρακινδυνευμένο σύνθημα πού δέ δικαιώνεται ἀρκετά ἀπό τά γεγονότα τοῦ τελευταίου κινήματος. Ἀντίθετα, ἐμεῖς νομίζουμε πώς μέ τήν καθοδήγηση τοῦ συνδικάτου καί τήν ἐπιτυχημένη ἐκλογή τῆς στιγμῆς, οἱ τμηματικές ἀπεργίες θά μποροῦσαν νά μετατραποῦν σέ πολύ σημαντικό παράγοντα συσπείρωσης τοῦ προλεταριάτου.

Αὐτές εἶναι κατά τή γνώμη μας οἱ πιό σημαντικές ἐσωτερικές ἰδιομορφίες τῶν ἀπεργιῶν τοῦ τελευταίου καιροῦ.

Ἐφημερίδα «Γκουντόκ», ἀρ. 21, 2 τοῦ Μάρτη 1908.
Ὑπογραφή: Κ. Κάτο.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΤΑΧΤΙΚΗ ΤΩΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΒΙΟΜΗΧΑΝΩΝ

Δέν πάει πολύς καιρός—μόλις εἶναι μερικοί μῆνες—πού οἱ πετρελαιοβιομήχανοί μας «μιλοῦσαν» γιά «εὐρωπαϊκές» σχέσεις ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί τά ἀφεντικά.

Προσπαθοῦσαν νά κρατήσουν μιά στάση διαλλαχτική. Κι αὐτό εἶναι αὐτονόητο: τό ἀκούραστο κήρυγμα τοῦ «συνετοῦ» Ρίν γιά τή θεία προέλευση τῆς συλλογικῆς σύμβασης, τό κύμα τῶν τμηματικῶν ἀπεργιῶν πού ὁλοένα δυνάμωνε, οἱ προοπτικές τῶν πετρελαιοβιομηχάνων γιά τή «ρύθμιση τῆς παραγωγῆς» μέ μιά σύσκεψη «εὐρωπαϊκοῦ» τύπου, μιά ὁρισμένη πίεση ἀπό μέρους τῶν ἀρχῶν—ὅλα αὐτά ἔκαναν τούς πετρελαιοβιομήχανους νά ἔχουν ἀκριβῶς διαλλαχτικές «εὐρωπαϊκές» διαθέσεις.

—Κάτω ἡ ἀναρχία τῶν ἀπεργιῶν—ἀναφωνοῦσε ὁ Ρίν.

—Ζήτω ἡ τάξη—συμφωνοῦσαν μαζί του οἱ πετρελαιοβιομήχανοι.

Καί φαινόταν σά νά ἀποκαταστάθηκε ἡ «τάξη». Φαινόταν σά νά περιορίζονταν τά καταπιεστικά μέτρα ἀπό μέρους τῶν ἀφεντικῶν. Περιοριζόταν καί ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργιῶν. Οἱ πετρελαιοβιομήχανοι «ἔβρισκαν ἀναγκαία τή συμφωνία» (βλ. τό «Νεφτιανόγιε Ντιέλο» τοῦ Δεκέμβρη).

Μά νά πού ἄρχισε ἡ καμπάνια. Οἱ ἐργάτες ἀπόριψαν ἀποφασιστικά μιά παρασκηνιακή σύσκεψη σάν τίς προηγούμενες. Ἡ τεράστια πλειοψηφία τους τάχθηκε ὑπέρ τῆς σύσκεψης μέ ἐγγυήσεις. Ἔτσι οἱ ἐργάτες ἐκφράσανε τή συγκεκριμένη ἐπιθυμία τους νά ἐπωφεληθοῦν ὁλόπλευρα ἀπό τή σύσκεψη, νά τή μετατρέψουν σέ ὅπλο τῆς οργανωμένης καί συνειδητῆς πάλης.

Καί τί βλέπουμε τώρα;

Δέν ἀκούγονται πιά λόγοι γιά «εὐρωπαϊκές» σχέσεις. Δέ γίνεται πιά λόγος γιά τίς «προοπτικές» «ρύθμισης τῆς παραγωγῆς». Ἡ «ἀναρχία τῶν ἀπεργιῶν» δέν τρομάζει πιά τούς πετρελαιοβιομήχανους—ἀντίθετα οἱ ἴδιοι σπρώχνουν τώρα τούς ἐργάτες στήν «ἀναρχία», ἐπιτίθενται ἐνάντια τους, παίρνουν πίσω ὅσα κατάχτησαν οἱ ἐργάτες καί ἀπολύουν τούς πρωτοπόρους συναδέλφους τους κλπ. κλπ.

Φαίνεται πώς οἱ πετρελαιοβιομήχανοι δέ βρίσκουν πιά ἀναγκαία τή συμφωνία. Προτιμοῦν νά ἐπιτεθοῦν.

Στό συνέδριο κιόλας τῶν πετρελαιοβιομηχάνων στά τέλη τοῦ Γενάρη ἄρχισαν τήν ἐπίθεσή τους ἐνάντια στούς ἐργάτες. Ἀπαγόρευσαν στούς ἀντιπροσώπους τῶν συνδικάτων νά μιλήσουν. Ἔθαψαν τό ζήτημα τῶν ἐργατικῶν συνοικισμῶν. Ἀποφάσισαν νά «σβήσουν» τά ζητήματα τῶν σχολείων, τῆς ἰατρικῆς περίθαλψης κλπ. Ἀφαίρεσαν ἀπό τούς ἐργάτες τό δικαίωμα συμμετοχῆς στή διαχείριση τῶν λαϊκῶν σπιτιῶν.

Μέ ὅλα αὐτά οἱ πετρελαιοβιομήχανοι ἔδειχναν ὅτι μπαίνουν σέ «καινούργιο» «μή εὐρωπαϊκό» δρόμο, στό δρόμο τῶν ἀνοιχτῶν ἐπιθέσεων ἐνάντια στούς ἐργάτες.

Τό συμβούλιο τοῦ συνεδρίου συνεχίζει τό «ἔργο» τοῦ συνεδρίου τους. Ἐπιτέθηκε ἐνάντια στούς ἐργάτες ἐφαρμόζοντας τήν «εἰσφορά τῶν δέκα καπικιῶν γιά τά νοσοκομεῖα». Δέ μιλᾶμε πιά γιά τίς μικροδιατάξεις πού θέσπι-

σε τό συμβούλιο καί πού φέρνουν τή σφραγίδα τῆς ἴδιας στροφῆς στήν ταχτική τῶν πετρελαιοβιομηχάνων.

Ἀκολουθεῖ μετά ἡ συνηθισμένη «ἔνταση» τῶν ἀντιποίνων μέ τή μορφή τῆς ἀφαίρεσης τῶν δικαιωμάτων πού εἶχαν πιά καταχτήσει οἱ ἐργάτες στά ἐργοστάσια καί στίς πετρελαιοπηγές, τόν περιορισμό τοῦ προσωπικοῦ, τήν απομάκρυνση τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν, τά λοκάουτ κλπ.

Ἐκμηδένισαν τίς ἐργοστασιακές ἐπιτροπές καί τίς ἐπιτροπές τῶν πετρελαιοπηγῶν. Οἱ συγκρούσεις γιά τήν ἐπιτροπή στοῦ Ρότσιλντ (Μπαλαχάνι), στήν ἑταιρία τῆς Κασπίας, στοῦ Σιμπάγιεφ (Μπαλαχάνι), στοῦ «Μπόρν» (Μπαλαχάνι), στοῦ Μπιερίνγκ, στοῦ Μιρζόγιεφ καί στήν ἑταιρία Ναφταλάν μιλᾶνε καθαρά γι᾽ αὐτό.

Μέ τό πρόσχημα τοῦ «περιορισμοῦ τοῦ προσωπικοῦ», «πετᾶνε στό δρόμο» τούς συναδέλφους πού ἔχουν τή μεγαλύτερη ἐπιροή καί κυρίως τούς πληρεξούσιους γιά τή σύσκεψη. Τά γεγονότα στήν ἑταιρία τῆς Κασπίας, στοῦ «Μπόρν», στοῦ Μουχτάροφ (Μπαλαχάνι), στοῦ Σιμπάγιεφ (Μπαλαχάνι), στοῦ Λάπσιν (Μπιμπί-Ἐϊμπάτ), στοῦ Μαλνίκοφ δέν ἀφήνουν καμιά ἀμφιβολία γι᾽ αὐτό.

Τό λοκάουτ τοῦ Βόταν εἶναι τό ἐπιστέγασμα τῆς «νέας» ταχτικῆς τῶν πετρελαιοβιομηχάνων.

Μ᾽ ὅλα αὐτά σπρώχνουν τούς ἐργάτες στό δρόμο τῶν αὐθόρμητων ἀναρχικῶν ξεσπασμάτων πού τούς ἐξαντλοῦν. Ἀκόμα πιό χαραχτηριστικές εἶναι οἱ μορφές μέ τίς ὁποῖες ξεκαθαρίζουν τούς λογαριασμούς τους μέ τούς ἀπεργούς. Ἔχουμε ὑπόψη μας τήν ἐπιχείρηση τοῦ Μιρζόγιεφ καί ειδικά τό διευθυντή της κ. Μαρκάροφ, πού ἔστειλε μουσουλμάνους ἐξοπλισμένους μέ ὅπλα τύπου «Μπερντάν» ἐνάντια στούς ἀρμένηδες ἀπεργούς καί προετοίμαζε ἔτσι τό ἔδαφος γιά ἀρμενοταταρικές συγκρούσεις.

Αὐτή εἶναι ἡ στροφή στήν ταχτική τῶν πετρελαιοβιομηχάνων.

Εἶναι ὁλοφάνερο πώς οἱ πετρελαιοβιομήχανοι δέ θέλουν πιά τίς «εὐρωπαϊκές συνθῆκες».

Ἐπειδή οἱ πετρελαιοβιομήχανοι δέν ἐλπίζουν ὅτι θά «πετύχει» ἡ σύσκεψη, ἐπειδή ἔχασαν κάθε ἐλπίδα ὅτι θά μπορέσουν νά «ρυθμίσουν τήν παραγωγή» μονάχα μέ τή σύσκεψη, χωρίς τήν ἱκανοποίηση τῶν βασικῶν διεκδικήσεων τῶν ἐργατῶν, ἐπειδή βλέπουν ὅτι ἡ σύσκεψη ἀπό ὅπλο αποδιοργάνωσης μετατρέπεται σέ ὅπλο ὀργάνωσης μιᾶς μάζας ἀπό πενήντα χιλιάδες ἐργάτες, θέλουν νά ξεφορτωθοῦν μέ ἕνα ὁποιονδήποτε τρόπο τή σύσκεψη, εἴτε ἀναβάλλοντάς την ἐπ᾽ ἀόριστο εἴτε τουλάχιστο κάνοντάς την ἀνίσχυρη.

Γι᾽ αὐτό καταφεύγουν στό σύστημα τῶν ἀντιποίνων, προκαλώντας τούς ἐργάτες νά δράσουν πρόωρα, διασπώντας τό γενικό κίνημα πού διαμορφώνεται σέ ξεχωριστά τμηματικά κινήματα, σπρώχνοντας τούς ἐργάτες ἀπό τόν πλατύ δρόμο τῆς ταξικῆς πάλης στά στραβοσόκακα τῶν συγκρούσεων κατά μικρές ὁμάδες.

Μέ ὅλα αὐτά θέλουν νά ἀποσπάσουν τήν προσοχή τῶν ἐργατῶν ἀπό τή σύσκεψη μέ ἐγγυήσεις, νά ἐκμηδενίσουν στά μάτια τῶν ἐργατῶν τή σημασία τοῦ Συμβουλίου τῶν πληρεξουσίων πού μπορεῖ νά τούς συσπειρώσει, νά ἐμποδίσουν τούς ἐργάτες νά ἑνωθοῦν, ἑπομένως νά μή τούς δόσουν τή δυνατότητα νά προετοιμαστοῦν γιά τήν ἐπιβολή τῶν διεκδικήσεών τους.

Ἐνεργώντας ἔτσι προσπαθοῦν νά προκαλέσουν τούς ἐργάτες, πού πρός τό παρόν εἶναι ἀκόμα ἀνοργάνωτοι, γιά μιά πρόωρη γενική δράση, πού θά μποροῦσε νά τούς δόσει τή δυνατότητα νά τσακίσουν «οριστικά» τούς ἐργάτες καί νά ἐξασφαλίσουν γιά πολύν καιρό τήν «ἀδιάκοπη» ἐξόρυξη τοῦ πετρελαίου.

Αὐτή εἶναι ἡ ἔννοια τῆς στροφῆς στήν ταχτική τῶν πετρελαιοβιομηχάνων.

Ποιά πρέπει νά εἶναι ἡ δικιά μας ταχτική ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά πού εἴπαμε;

Οἱ πετρελαιοβιομήχανοι μᾶς ἐπιτίθενται ἐκμεταλλευόμενοι τήν ἀνοργανωσιά μας—ἑπομένως καθῆκον μας εἶναι νά συσπειρωθοῦμε γύρω ἀπό τό συνδικάτο μας, γιά νά ὑπερασπίσουμε τόν ἑαυτό μας ἀπό τά χτυπήματα μέ ὅλα τά μέσα πού διαθέτουμε.

Θέλουν νά μᾶς προκαλέσουν νά κάνουμε αὐθόρμητα τμηματικά ξεσπάσματα, ἐπιδιώκοντας ἔτσι νά κομματιάσουν τό γενικό μας κίνημα—ἑπομένως ὑποχρέωσή μας εἶναι νά μήν πέσουμε στήν παγίδα τῶν πετρελαιοβιομηχάνων, νά ἀπέχουμε ὅσο εἶναι αὐτό δυνατό ἀπό τίς τμηματικές ἀπεργίες καί νά μή διασποῦμε τό γενικό κίνημα.

Θέλουν νά μᾶς στερήσουν τό ὅπλο τῆς συσπείρωσής μας, θέλουν νά μᾶς ἀφαιρέσουν τό Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων, ἀναβάλλοντας τή σύσκεψη ἐπ' ἀόριστο, σπρώχνοντάς μας σέ πρόωρη γενική δράση—ἑπομένως ὑποχρέωσή μας εἶναι νά ἀπαιτήσουμε τήν ἄμεση σύγκληση τοῦ Συμβουλίου τῶν πληρεξουσίων, νά καταπιαστοῦμε μέ τήν ἐπεξεργασία τῶν ἐργατικῶν διεκδικήσεων καί νά συσπειρώσουμε τίς μάζες στήν πορεία αὐτῆς τῆς δουλιᾶς γύρω ἀπό τό Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων.

Καί ὅταν δυναμώσουμε τό Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων καί συγκεντρώσουμε γύρω του τή μάζα τῶν 50 χιλιάδων ἐργατῶν, δέ θά μᾶς εἶναι δύσκολο νά ἀντιμετωπίσουμε ὅπως χρειάζεται τά μή εὐρωπαϊκά σχέδια τῶν κυρίων πετρελαιοβιομηχάνων.

Ἐφημερίδα «Γκουντόκ», ἀρ. 22, 9 τοῦ Μάρτη 1908.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

** Ἀνυπόγραφο ἄρθρο.*

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΤΟΙΜΑΖΟΜΑΣΤΕ!

Ἡ διοίκηση τοῦ σωματείου τῶν ἐργατῶν τῶν πετρελαιοπηγῶν ἀποφάσισε νά πάρει μέτρα γιά τή γρηγορότερη σύγκληση τοῦ Συμβουλίου τῶν πληρεξουσίων [58].

Ἐνεργώντας ἔτσι ἡ διοίκηση ξεκινοῦσε ἀπό τίς πολυάριθμες αἰτήσεις τῶν ἐργατῶν, πού δέ θέλουν νά περιμένουν πιά καί ἀπαιτοῦν τήν ἄμεση σύγκληση τοῦ Συμβουλίου τῶν πληρεξουσίων.

Μέ τό ἴδιο πνεῦμα ἀποφάσισε νά ἐνεργήσει καί τό σωματεῖο τῶν μηχανουργῶν.

Τίς μέρες αὐτές καί τά δυό σωματεῖα ὑπόβαλαν κιόλας τή σχετική αἴτηση στόν ἀνώτατο ἐπιθεωρητή τῶν ἐργοστασίων.

Πρέπει νά ὑπολογίζουμε ὅτι τό ζήτημα θά λυθεῖ γρήγορα πρός τή μιά ἤ τήν ἄλλη κατεύθυνση.

Φυσικά δέν ξέρουμε ἀκόμα ποιά ἀκριβῶς ἀπάντηση θά δόσουν στήν αἴτηση τῶν σωματείων αὐτοί πού ἔχουν στά χέρια τους τήν ἐξουσία καί τό κεφάλαιο.

Εἶναι πιθανόν νά ἐγκρίνουν τήν αἴτηση τῶν ἐργατῶν, νά συγκαλέσουν ἀμέσως τό Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων καί τότε, σύμφωνα μέ ὅλες τίς πιθανότητες, οἱ ἐργασίες τῆς σύσκεψης θά ἀκολουθήσουν τήν «κανονική τους πορεία».

Εἶναι πιθανό ὅμως καί νά τραινάρουν τήν ὑπόθεση, χωρίς νά δόσουν πρός τό παρόν μιά συγκεκριμένη ἀπάντηση.

Ἐμεῖς καί στή μιά καί στήν ἄλλη περίπτωση πρέπει νά εἴμαστε ἕτοιμοι γιά ὅλα, γιά νά μήν ἐπιτρέψουμε στούς πετρελαιοβιομήχανους νά ἐξαπατήσουν τούς ἐργάτες.

Πρέπει κάθε στιγμή νά εἴμαστε ἕτοιμοι νά ἀντιμετωπίσουμε πάνοπλοι τούς πετρελαιοβιομήχανους.

Καί γι' αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο νά καταπιαστοῦμε ἀμέσως μέ τήν ἐπεξεργασία τῶν διεκδικήσεων.

Τραβᾶμε γιά μιά σύσκεψη μέ ἐγγυήσεις. Ἀλλά μέ τί ἄλλο θά παρουσιαστοῦμε μπροστά στούς πετρελαιοβιομήχανους, ἄν ὄχι μέ διεκδικήσεις ἐγκριμένες ἀπ' ὅλη τή μάζα τοῦ προλεταριάτου—τῆς βιομηχανίας πετρελαίου; Τότε λοιπόν ἄς ἐπεξεργαστοῦμε τίς διεκδικήσεις τῶν ἐργατῶν γιά τό μεροκάματο, γιά τήν ἐργάσιμη μέρα, γιά τούς ἐργατικούς συνοικισμούς, γιά τά λαϊκά σπίτια, γιά τή νοσοκομειακή περίθαλψη κλπ.

Τό συνδικάτο μας καταπιάστηκε κιόλας μέ τή δουλιά. Εἶπε τή γνώμη του ἀπό τίς σελίδες τῆς «Γκουντόκ» γιά τούς ἐργατικούς συνοικισμούς, γιά τή νοσοκομειακή περίθαλψη, τά λαϊκά σπίτια, τά σχολειά. Τίς διεκδικήσεις αὐτές τό συνδικάτο τίς τύπωσε μάλιστα καί σέ ξεχωριστή μπροσούρα μέ τόν τίτλο «Ὑλικά γιά τή σύσκεψη».

Μά ὅλα αὐτά δέν εἶναι ἀρκετά.

Εἶναι ἀπαραίτητο ὅλες αὐτές τίς διεκδικήσεις νά τίς φέρουμε στή μάζα γιά νά τίς συζητήσει καί νά πεῖ τή γνώμη της, πού εἶναι τό μόνο πράγμα πού μπορεῖ νά τή δεσμεύσει.

Ἐκτός ἀπ' αὐτό, τά ζητήματα τοῦ μεροκάματου καί τῆς ἐργάσιμης μέρας δέν τά ἔχει ἀκόμα ἐπεξεργαστεῖ τό συνδικάτο, ἑπομένως εἶναι ἀνάγκη νά καταπιαστεῖ ἀμέσως καί μέ τήν ἐπεξεργασία τῶν διεκδικήσεων γι' αὐτά τά ζητήματα.

Γιά τό σκοπό αὐτό τό συνδικάτο μας πρέπει νά ἐκλέξει μιά εἰδική ἐπιτροπή γιά τήν ἐπεξεργασία τῶν διεκδικήσεων.

Ἡ ἐπιτροπή αὐτή νά συνδεθεῖ μέ τούς πληρεξούσιους τῆς σύσκεψης καί μέ τίς ἐργοστασιακές ἐπιτροπές τῶν μηχανουργείων καί τῶν πετρελαιοπηγῶν καί τῶν τεσσάρων περιφερειῶν, γιά νά ἐπεξεργαστεῖ μαζί τους τίς διεκδικήσεις γιά τά φλέγοντα ζητήματα τῆς ζωῆς μας.

Ἀκόμα νά γίνουν γενικές συνελεύσεις στά ἐργοστάσια, στίς πετρελαιοπηγές καί στούς καταυλισμούς τῶν ἐργατῶν γιά νά ἐγκρίνουν τελικά τίς διεκδικήσεις.

Τέτιο πρέπει νά εἶναι τό σχέδιο τῆς δουλιᾶς μας γιά τήν προετοιμασία τῆς σύσκεψης μέ ἐγγυήσεις.

Μονάχα ὅταν ἐπεξεργαστοῦμε τίς διεκδικήσεις καί τίς κάνουμε κτῆμα τῶν μαζῶν, θά μπορέσουμε νά συσπειρώσουμε αὐτές τίς μάζες γύρω ἀπό τό Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων.

Καί ὅταν συγκεντρώσουμε τίς μάζες γύρω ἀπό τό Συμβούλιό τους, θά ἔχουμε τή δυνατότητα νά τίς προστατέψουμε ἀπό τά ἀναπάντεχα ἀπό μέρους τῶν πετρελαιοβιομηχάνων.

Αὐτό πού χρειαζόμαστε δέν εἶναι οὔτε μιά πλαδαρή φιλοσοφία γιά τή «συγκεκριμενοποίηση» τῶν σημείων τῶν ἐγγυήσεων (βλ. «Προμισλόβι Βέστνικ»[59]), οὔτε ἐπιπόλαιες φωνές γιά τόν «ἐρχομό τῆς ἄνοιξης» (θυμηθεῖτε τούς σοσιαλεπαναστάτες), ἀλλά ἐπίμονη δουλιά γιά τήν ἐπεξεργασία τῶν ἐργατικῶν διεκδικήσεων. Νά, πρίν ἀπ' ὅλα, μέ τί πρέπει νά καταπιαστοῦμε ἐνόψη τῶν γεγονότων πού ὡριμάζουν.

Κι ἔτσι μέ μεγαλύτερη σύμπνοια θά προετοιμαστοῦμε γιά τή σύσκεψη μέ ἐγγυήσεις!

Ἐφημερίδα «Γκουντόκ», ἀρ. 23, 16 τοῦ Μάρτη 1908.
Ἀνυπόγραφο ἄρθρο.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

Ἡ πάλη τῶν ἐργατῶν δέν ἔχει παντοῦ καί πάντοτε τήν ἴδια μορφή.

Ὑπῆρξε καιρός πού οἱ ἐργάτες, παλαίβοντας ἐνάντια στά ἀφεντικά τους, σπάζανε τίς μηχανές καί καίγανε τά ἐργοστάσια. Ἡ μηχανή, αὐτή εἶναι ἡ πηγή τῆς δυστυχίας! Τό ἐργοστάσιο, αὐτός εἶναι ὁ τόπος τῆς καταπίεσης! Σπάστε λοιπόν τίς μηχανές, κάψτε τά ἐργοστάσια, ἔλεγαν τότε οἱ ἐργάτες.

Ἦταν ἡ ἐποχή τῶν ἀνοργάνωτων, τῶν ἀναρχοστασιαστικῶν συγκρούσεων.

Ξέρουμε κι ἄλλες περιπτώσεις, πού οἱ ἐργάτες ἀπογοητευμένοι ἀπό τό γεγονός ὅτι οἱ ἐμπρησμοί καί οἱ καταστροφές δέν ἔφερναν ἀποτέλεσμα, καταφεύγανε σέ «πιό βίαιες μορφές», σκοτώνανε τούς διευθυντές, τούς ἐπιστάτες, τούς διαχειριστές κλπ. Ὅλες τίς μηχανές καί ὅλα τά ἐργοστάσια δέ μποροῦμε νά τά καταστρέψουμε, ἔλεγαν τότε οἱ ἐργάτες, ἄλλωστε αὐτό δέ συμφέρει στούς ἐργάτες, μποροῦμε ὅμως πάντα μέ τήν τρομοκρατία νά τρομάξουμε τούς διευθυντές, νά τούς κάνουμε σάν ἀρνάκια. Χτυπάτε τους λοιπόν, ἐμπνεῦστε τους τό φόβο!

Ἦταν ἡ ἐποχή τῶν ἀτομικῶν τρομοκρατικῶν

συγκρούσεων πάνω στό ἔδαφος τῆς οἰκονομικῆς πάλης.

Τό ἐργατικό κίνημα καταδίκασε αὐστηρά καί τήν πρώτη καί τή δεύτερη μορφή τῆς πάλης καί τίς πέταξε στά σκουπίδια τοῦ παρελθόντος.

Καί αὐτό εἶναι κατανοητό. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τό ἐργοστάσιο εἶναι πραγματικά τόπος ἐκμετάλλευσης τῶν ἐργατῶν καί ὅτι ἡ μηχανή ὥς τώρα ἀκόμα βοηθάει τήν ἀστική τάξη νά μεγαλώνει αὐτή τήν ἐκμετάλλευση, μά αὐτό δέ σημαίνει καθόλου ὅτι ἡ μηχανή καί τό ἐργοστάσιο εἶναι ἡ πηγή τῆς δυστυχίας. Ἀντίθετα, ἴσα-ἴσα τό ἐργοστάσιο καί ἡ μηχανή θά δώσουν τή δυνατότητα στό προλεταριάτο νά σπάσει τίς ἁλυσίδες τῆς σκλαβιᾶς, νά ἐξαλείψει τή φτώχια, νά ὑπερνικήσει κάθε καταπίεση—πρέπει μονάχα νά μετατραποῦν ἀπό ἀτομική ἰδιοχτησία τῶν ξεχωριστῶν κεφαλαιοκρατῶν σέ κοινωνική ἰδιοχτησία τοῦ λαοῦ.

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά τί θά γινόταν ἡ ζωή ἄν πραγματικά καταπιανόμασταν μέ τήν καταστροφή καί τό κάψιμο τῶν μηχανῶν, τῶν ἐργοστασίων καί τῶν σιδηροδρόμων; Ἀφοῦ τότε ἡ ζωή θάμοιαζε μέ μιά θλιβερή ἐρημιά καί οἱ ἐργάτες θἆταν οἱ πρῶτοι πού θά στεροῦνταν τό ξεροκόμματο!...

Εἶναι φανερό, ὅτι δέν πρέπει νά καταστρέφουμε τίς μηχανές καί τά ἐργοστάσια, ἀλλά νά τά καταχτήσουμε, ὅταν θά εἶναι αὐτό δυνατό, ἄν πραγματικά θέλουμε νά ἐξαλείψουμε τή φτώχια.

Νά γιατί τό ἐργατικό κίνημα ἀπορίπτει τίς ἀναρχοστασιαστικές συγκρούσεις.

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι καί ἡ οἰκονομική τρομοκρατία ἔχει κάποια φαινομενική «δικαίωση», ἐφόσον χρησιμοποιεῖται γιά τόν ἐκφοβισμό τῆς ἀστικῆς τάξης. Τί σημαίνει ὅμως ἕνας τέτιος φόβος, ὅταν εἶναι ἐφήμερος καί

παροδικός; Καί ὅτι μπορεῖ νά εἶναι μονάχα ἐφήμερος, αὐτό φαίνεται καί ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ οἰκονομική τρομοκρατία δέ μπορεῖ νά ἐφαρμόζεται παντοῦ καί πάντα. Αὐτό εἶναι τό πρῶτο. Δεύτερο. Τί κέρδος μπορεῖ νά μᾶς δόσει ὁ ἐφήμερος φόβος τῆς ἀστικῆς τάξης καί μιά παραχώρηση πού θά προκαλοῦνταν ἀπό αὐτόν τό φόβο, ἄν δέ στηριζόμαστε σέ μιά ἰσχυρή μαζική ὀργάνωση τῶν ἐργατῶν, ἕτοιμη πάντα νά παλαίψει γιά τίς ἐργατικές διεκδικήσεις καί νά εἶναι σέ θέση νά διατηρήσει τίς καταχτημένες παραχωρήσεις; Στό μεταξύ ὅμως τά γεγονότα δείχνουν καθαρά ὅτι ἡ οἰκονομική τρομοκρατία πνίγει τήν ἀνάγκη μιᾶς τέτιας ὀργάνωσης, ἀφαιρεῖ ἀπό τούς ἐργάτες τήν ὄρεξη νά συνενωθοῦν, νά δράσουν ἀνεξάρτητα—μιά κι ἔχουν τούς ἥρωες τῆς τρομοκρατίας, πού μποροῦν νά δράσουν γι' αὐτούς. Μήπως πρέπει νά ἀναπτύσσουμε στούς ἐργάτες τό πνεῦμα τῆς αὐτενέργειας; Μήπως πρέπει νά ἀναπτύσσουμε στούς ἐργάτες τήν ἐπιθυμία γιά συνένωση; Φυσικά, πρέπει! Μά μήπως μποροῦμε νά ἐφαρμόζουμε τήν οἰκονομική τρομοκρατία, ὅταν νεκρώνει μέσα στούς ἐργάτες καί τήν πρώτη καί τή δεύτερη.

Ὄχι, σύντροφοι! Σέ μᾶς δέν ταιριάζει νά τρομάζουμε τήν ἀστική τάξη μέ ἀτομικές δολοφονικές ἐπιθέσεις—ἄς ἀφήσουμε νά ἀσχοληθοῦν μέ τέτιες «δουλιές» οἱ κοινοί ληστές, οἱ ἥρωες τῶν ἐπιθέσεων. Ἐμεῖς πρέπει νά δροῦμε ἀ ν ο ι χ τ ά ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, πρέπει ὅ λ ο τ ό ν κ α ι ρ ό, ὥ ς τ ή ν τ ε λ ι κ ή ν ί κ η, νά τήν κρατᾶμε σέ κατάσταση φόβου. Γι' αὐτό ὅμως δέ χρειάζεται οἰκονομική τρομοκρατία, ἀλλά μιά στέρεη μαζική ὀργάνωση, πού μπορεῖ νά ὁδηγήσει τούς ἐργάτες στόν ἀγώνα.

Νά γιατί ἀπορίπτει τό ἐργατικό κίνημα τήν οἰκονομική τρομοκρατία.

Ἔχοντας ὑπόψη ὅσα εἰπώθηκαν, ἀποχτᾶ ξεχωριστό

ἐνδιαφέρον ἡ τελευταία ἀπόφαση τῶν ἀπεργῶν τοῦ Μιρζόγιεφ, πού καταδικάζει τούς ἐμπρησμούς καί τίς «οἰκονομικές» δολοφονίες. Στήν ἀπόφαση αὐτή ἡ ἑνιαία ἐπιτροπή τῶν 1500 ἐργατῶν τοῦ Μιρζόγιεφ σημειώνει τά γεγονότα τοῦ ἐμπρησμοῦ τοῦ λεβητοστασίου (στό Μπαλαχάνι) καί τό φόνο ἑνός διευθυντῆ γιά οἰκονομικούς λόγους (στό Σουραχάνι) καί δηλώνει ὅτι «διαμαρτύρεται ἐνάντια στίς τέτιες μέθοδες πάλης, ὅπως εἶναι ὁ φόνος καί ὁ ἐμπρησμός» (βλ. «Γκουντόκ», ἀρ. 24).

Ἔτσι οἱ ἐργάτες τοῦ Μιρζόγιεφ ξεκόβουν ὁριστικά μέ τίς παλιές τρομοκρατικές στασιαστικές τάσεις.

Ἔτσι μπαίνουν ἀποφασιστικά στό δρόμο τοῦ πραγματικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

Χαιρετίζουμε τούς συντρόφους τοῦ Μιρζόγιεφ καί καλοῦμε ὅλους τούς ἐργάτες νά μποῦν καί αὐτοί ἀποφασιστικά στό δρόμο τοῦ προλεταριακοῦ μαζικοῦ κινήματος.

Ἐφημερίδα «Γκουντόκ», ἀρ. 25, 30 τοῦ Μάρτη 1908.

Ἀνυπόγραφο ἄρθρο.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΟΙ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΒΙΟΜΗΧΑΝΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ

Τό ζήτημα τῆς οἰκονομικῆς τρομοκρατίας ἐξακολουθεῖ νά ἀπασχολεῖ τό «κοινό».

Ἐμεῖς μιλήσαμε πιά γι' αὐτό τό ζήτημα καί καταδικάσαμε τήν οἰκονομική τρομοκρατία σάν ἐπιζήμια γιά τήν ἐργατική τάξη καί ἑπομένως σάν ἀκατάλληλη μέθοδο πάλης.

Περίπου μέ τό ἴδιο πνεῦμα ἐκφράστηκαν καί οἱ ἐργάτες τῶν πετρελαιοπηγῶν καί τῶν ἐργοστασίων.

Φυσικά εἶπαν τή γνώμη τους καί οἱ πετρελαιοβιομήχανοι. Καί διαπιστώνεται ὅτι οἱ «ἀπόψεις» τους διαφέρουν ριζικά ἀπό τίς ἀπόψεις τῶν ἐργατῶν γιατί, ἐνῶ στιγματίζουν τήν οἰκονομική τρομοκρατία «ὅταν προέρχεται ἀπό τούς ἐργάτες», δέ λένε τίποτα ἐνάντια στήν ἴδια τρομοκρατία ὅταν ἐφαρμόζεται ἀπό τούς πετρελαιοβιομήχανους. Ἔχουμε ὑπόψη μας τό γνωστό κύριο ἄρθρο γιά τήν οἰκονομική τρομοκρατία πού δημοσιεύτηκε στό γνωστό ὄργανο τῶν πετρελαιοβιομηχάνων (βλ. «Νεφτιανόγιε Ντιέλο», ἀρ. 6, ἄρθρο τοῦ κ. Κ-ζα[60]).

Θά σταθοῦμε σ' αὐτό τό κύριο ἄρθρο. Τό ἄρθρο αὐτό εἶναι ἐνδιαφέρον ὄχι μόνο γιατί ἐξηγεῖ τίς «ἀπόψεις» τῶν πετρελαιοβιομηχάνων, ἀλλά καί γιατί ἐκφράζει τίς δια-

θέσεις τους στή σημερινή στιγμή τῆς πάλης τους ἐνάντια στούς ἐργάτες. Καί γιά νά κάνουμε πιό εὔκολη τήν ἐξέτασή του, εἶναι ἀπαραίτητο νά τό χωρίσουμε σέ τρία μέρη: πρῶτα, στό μέρος πού ὁ κ. Κ-ζα ἀναφέρει μερικές ξεχωριστές περιπτώσεις ἐνάντια στούς ἐργάτες καί τίς ὀργανώσεις τους· δεύτερο, στό μέρος πού μιλάει γιά τίς αἰτίες τῆς οἰκονομικῆς τρομοκρατίας καί τρίτο, στό μέρος πού μιλᾶ γιά τά μέτρα τῆς καταπολέμησής της.

Θά ἀρχίσουμε ἀπό τίς ξεχωριστές περιπτώσεις. Καί πρίν ἀπ' ὅλα ἀπό τούς ἐργάτες τοῦ Μιρζόγιεφ. Εἶναι γνωστό σ' ὅλους ὅτι ἀμέσως ὕστερα ἀπό τό φόνο τοῦ διευθυντῆ στό Σουραχάνι καί τόν ἐμπρησμό τοῦ λεβητοστασίου ἡ ἑνιαία ἐπιτροπή τῶν ἐργατῶν τοῦ Μιρζόγιεφ, ἐξ ὀνόματος 1500 ἐργατῶν, διαμαρτυρήθηκε ὁμόφωνα ἐνάντια στίς τέτιες μέθοδες πάλης καί ἀπόκρουσε κάθε σχέση τοῦ ἐμπρησμοῦ καί τοῦ φόνου μέ τήν ἀπεργία. Θά νόμιζε κανείς πώς δέν ὑπάρχει καμιά βάση νά ἀμφιβάλλουμε γιά τήν εἰλικρίνεια αὐτῆς τῆς διαμαρτυρίας. Ὁ Κ-ζα ὅμως σκέφτεται διαφορετικά. Σάν φιλόνικος «κριτικός» βρίσκει ἀναγκαῖο, παρ' ὅλα αὐτά, νά ἀμφιβάλλει γιά τήν εἰλικρίνεια τῶν ἐργατῶν καί λέει ὅτι ἡ «ἐπιτροπή κάνει λάθος», ὅταν λέει ὅτι ὁ ἐμπρησμός καί ὁ φόνος δέν ἔχουν ἄμεση σχέση μέ τήν ἀπεργία. Κι αὐτό τό κάνει ὕστερα ἀπό τήν ὁμόφωνη διαμαρτυρία τῶν ἀντιπροσώπων 1500 ἐργατῶν! Τί ἄλλο εἶναι αὐτό ἐκτός ἀπό ἐπιθυμία νά διαστρεβλώσει τά γεγονότα, νά συκοφαντήσει τούς ἐργάτες, νά τούς «στηλιτεύσει» ἔστω καί μέ τή βοήθεια τῆς συκοφαντίας; Καί μήπως μπορεῖ κανείς νά πιστέψει ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά στήν εἰλικρίνεια τοῦ κ. Κ-ζα, πού λέει τόσα πολλά στό ἄρθρο του γιά τόν «ἐξευγενισμό τῆς ἐγκληματικῆς βούλησης τῶν ἀνθρώπων»;

Ὁ κ. Κ-ζα περνάει ἀπό τούς ἐργάτες τοῦ Μιρζόγιεφ

στό συνδικάτο μας. Σ' ὅλους εἶναι γνωστό πώς τό συνδικάτο μας ἀναπτύσσεται γρήγορα. Γιά τήν τεράστια ἐπιροή του ἀνάμεσα στούς ἐργάτες μποροῦμε νά κρίνουμε καί μόνο ἀπό τό γεγονός ὅτι ὅλη ἡ καμπάνια γιά τή σύσκεψη διεξάγεται κάτω ἀπό τήν ἄμεση καθοδήγησή του. Καί ἡ «Γκουντόκ» διαπίστωνε μονάχα ἕνα πασίγνωστο γεγονός ὅταν ἔγραφε ὅτι «ἡ ἐπιροή καί ἡ σημασία τοῦ συνδικάτου μεγαλώνει μέρα μέ τήν ἡμέρα, ὅτι ἀποχτάει βαθμιαῖα στά μάτια ἀκόμα καί τῶν πιό καθυστερημένων, τῶν πιό ἀπολίτιστων στρωμάτων τῆς ἐργατικῆς μάζας, τό ρόλο τοῦ φυσικοῦ καθοδηγητῆ τῆς οἰκονομικῆς τους πάλης». Μάλιστα, ὅλα αὐτά εἶναι πασίγνωστα γεγονότα. Μά ὁ ἀμείλιχτος «κριτικός» μας δέν ὑπολογίζει τά γεγονότα καί «ἀμφιβάλλει» γιά ὅλα, εἶναι ἕτοιμος νά ἀρνηθεῖ ἀκόμα καί τά γεγονότα, μόνο καί μόνο γιά νά ρίξει μπροστά στά μάτια τῶν ἀναγνωστῶν τό κύρος καί τήν ἀξία τοῦ ἐργατικοῦ συνδικάτου! Καί ὁ κ. Κ-ζα ἔχει ἀκόμα τό θράσος ὕστερα ἀπό ὅλα αὐτά νά δηλώνει ὅτι εἶναι τάχα ὀπαδός τοῦ συνδικάτου μας καί ὑπερασπιστής τοῦ «ἐξευγενισμοῦ τῆς οἰκονομικῆς πάλης»!

Ὅποιος εἶπε τό Α θά πεῖ καί τό Β, ὅποιος βρίζει τό συνδικάτο μας πρέπει νά βρίσει καί τήν ἐφημερίδα μας—καί νά πού ὁ κ. Κ-ζα περνάει στή «Γκουντόκ». Καί ἀποδείχνεται ὅτι ἡ «Γκουντόκ» «δέν κάνει ὅσα ἐξαρτιένται ἀπ' τό χέρι της γιά νά ξεκαθαρίσει τήν ἀτμόσφαιρα τῆς οἰκονομικῆς πάλης ἀπό τήν ἀνώφελη κακία, ἀπό τόν ἐπικίνδυνο ἐξερεθισμό, τήν περιττή νευρικότητα καί τήν ἀπολίτιστη ἔχθρα», ὅτι ἡ «Γκουντόκ» «ἐπιτίθεται μονάχα ἐνάντια στίς ἄλλες ὀργανώσεις, τά κόμματα, τίς τάξεις, τίς ἐφημερίδες καί τά ξεχωριστά πρόσωπα καί ἀκόμα καί ἐνάντια στόν ἀδελφό της, τό «Προμισλόβι Βέστνικ».

Αὐτό τό τραγοῦδι κανοναρχάει ὁ κ. Κ-ζα. Θά μπορούσαμε νά κάνουμε πώς δέν ἀκούσαμε ὅλες αὐτές τίς φλυαρίες τοῦ περίφημου «κριτικοῦ»—καί τί δέ μπορεῖ νά πεῖ ἕνας λακές τοῦ κεφαλαίου μέ τήν ἐλπίδα νά εὐχαριστήσει τ' ἀφεντικό του! Ἄς εἶναι ὅμως, αὐτή τή φορά θά ἀφιερώσουμε μερικά λόγια στό μεγάλο κριτικό τοῦ Μπακού. Ἔτσι λοιπόν, ἡ «Γκουντόκ» «δέν ξεκαθαρίζει τήν ἀτμόσφαιρα τῆς πάλης ἀπό τήν ἀνώφελη κακία, τόν ἐπικίνδυνο ἐξερεθισμό»... Ἄς ὑποθέσουμε πώς ὅλα αὐτά εἶναι σωστά... Ἀλλά, πέστε μας, μά τό ἅγιο κεφάλαιο: τί μπορεῖ νά προκαλέσει περισσότερη κακία καί περισσότερο ἐξερεθισμό, ὁ ἔντυπος λόγος τῆς «Γκουντόκ» ἤ ἡ ζωντανή πράξη τῶν πετρελαιοβιομηχάνων πού ἀπολύουν συστηματικά τούς ἐργάτες, πού καθιερώνουν τήν εἰσφορά τῶν 10 καπικιῶν γιά τά νοσοκομεῖα, πού ἀφαιροῦν ἀπό τούς ἐργάτες τά λαϊκά σπίτια, πού καταφεύγουν στή βοήθεια τῶν κότσι[61], στίς βιαιοπραγίες κλπ; Γιατί ὁ κ. Κ-ζα, αὐτός ὁ «ἀνεπιφύλαχτος» ὑπερασπιστής τοῦ «ἐξευγενισμοῦ τῆς οἰκονομικῆς πάλης» δέ βρίσκει ἀπαραίτητο νά πεῖ ἔστω καί μιά λέξη γιά τίς πράξεις τῶν πετρελαιοβιομηχάνων πού προκαλοῦν τόν ἐξερεθισμό καί τήν κακία; Ἀφοῦ τά «σκοτεινά» ἐκεῖνα στοιχεῖα, πού μποροῦν νά ἐπιδοθοῦν στήν οἰκονομική τρομοκρατία, δέ διαβάζουν τήν ἐφημερίδα μας, ἀφοῦ αὐτούς περισσότερο ἀπ' ὅλα μποροῦν νά τούς ἐξερεθίσουν καί νά τούς ἐξοργίσουν τά ἀντίποινα καί οἱ πιέσεις τῶν πετρελαιοβιομηχάνων, τότε γιατί ὁ κ. Κ-ζα, πού λέει τόσα πολλά ἐνάντια στή «Γκουντόκ», ἀποσιωπᾶ ἀπόλυτα τά «ἔργα τῶν σκοτεινῶν» κ. πετρελαιοβιομηχάνων; Καί δέν εἶναι φανερό ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά ὅτι ἡ αὐθάδεια τοῦ κ. Κ-ζα δέν ἔχει ὅρια;

Δεύτερο, ἀπό ποῦ τό πῆρε ὁ κ. Κ-ζα ὅτι ἡ «Γκουντόκ» «δέν προσπάθησε νά ξεκαθαρίσει τήν ἀτμόσφαιρα τῆς

οἰκονομικῆς πάλης ἀπό τήν ἀνώφελη κακία καί τόν ἐπικίνδυνο ἐξερεθισμό»; Καί ἡ ζύμωση τῆς «Γκουντόκ» ἐνάντια στήν οἰκονομική τρομοκρατία καί τή λευκή ἀπεργία, ἐνάντια στίς ἀναρχο-στασιαστικές ἀπεργίες καί ὑπέρ τῶν ὀργανωμένων ἀπεργιῶν, ἐνάντια στήν τμηματική δράση καί ὑπέρ τῆς ὑπεράσπισης τῶν συμφερόντων τῆς τάξης ἀπό ὅλη τήν τάξη—μήπως ὅλα αὐτά δέν εἶναι «ξεκαθάρισμα τῆς ἀτμόσφαιρας τῆς πάλης ἀπό τήν ἀνώφελη κακία καί τόν ἐπικίνδυνο ἐξερεθισμό»; Μήπως ὅλα αὐτά δέν τά ξέρει ὁ κ. Κ-ζα; Ἤ μήπως θεωρεῖ ἀναγκαῖο νά προσποιεῖται τόν ἀνήξερο, παίζοντας τό ρόλο τοῦ διαφημιστῆ τοῦ κεφαλαίου; Μά τότε τί χρειάζονται ὅλα αὐτά τά ὄμορφα λόγια γιά τήν «ἠθική» καί τήν «ἀνθρώπινη συνείδηση»;

Ἡ «Γκουντόκ» «ἐπιτίθεται ἐνάντια στίς ἄλλες ὀργανώσεις, τά κόμματα, τίς τάξεις, τίς ἐφημερίδες, τά ξεχωριστά πρόσωπα, ἀκόμα καί ἐνάντια στό „Προμισλόβι Βέστνικ“», συνεχίζει τό κατηγορητήριό του ὁ κ. Κ-ζα. Πολύ σωστά, κ. Κ-ζα, ἄθελά σας εἴπατε τήν ἀλήθεια, ἡ «Γκουντόκ» πραγματικά κάνει ἀγώνα ἐνάντια στίς ἄλλες τάξεις καί τά ὄργανά τους! Μά μήπως μπορεῖ κανείς νά ζητάει τίποτε τό διαφορετικό ἀπό μιά ἐφημερίδα τῶν ἐργατῶν, πού τούς ἐκμεταλλεύονται ὅλες οἱ ἄλλες τάξεις καί ὁμάδες; Μήν κάνετε πιά τήν «ἀθώα περιστερά» καί πέστε ἀνοιχτά καί χωρίς μορφασμούς: εἶναι δυνατό νά μήν ξέρετε ὅτι τό ὄργανο τῶν πετρελαιοβιομηχάνων «Νεφτιανόγιε Ντιέλο» καί τό ἀφεντικό του, τό συμβούλιο τοῦ συνεδρίου, δημιουργήθηκαν ἀκριβῶς γιά νά «ἐπιτίθενται» ἐνάντια στήν ἐργατική τάξη, ἐνάντια στό κόμμα τῶν ἐργατῶν, ἐνάντια στίς ἐφημερίδες τῶν ἐργατῶν; Εἶναι δυνατό νά μή θυμᾶστε τίς τελευταῖες ἐντολές τοῦ συμβουλίου τοῦ συνεδρίου γιά τήν εἰσφορά τῶν 10 καπικιῶν, γιά τήν αὔξηση τῆς τιμῆς τῆς μερίδας τοῦ συσσιτίου, γιά τόν

περιορισμό τῶν σχολείων καί τῶν παραγκῶν, γιά τήν ἀφαίρεση ἀπό τούς ἐργάτες τῶν λαϊκῶν σπιτιῶν κλπ.; Καί μήπως δέν προσπαθεῖ τό ὄργανο τῶν πετρελαιοβιομηχάνων «Νεφτιανόγιε Ντιέλο» νά δικαιολογήσει αὐτές τίς ἀσιατικές ἐντολές; Ἤ μήπως δέν εἶναι ὅλα αὐτά «ἐπιθέσεις» ἐνάντια στούς ἐργάτες, ἀλλά «ἐξευγενισμός τῆς ἐγκληματικῆς βούλησης», ρύθμιση τῆς οἰκονομικῆς πάλης κλπ.; Μά τότε ποιά στάση, κατά τή γνώμη σας, ἔπρεπε νά πάρει μιά ἐργατική ἐφημερίδα ἀπέναντι στούς πετρελαιοβιομήχανους πού ἐκμεταλλεύονται τούς ἐργάτες, ἀπέναντι στίς ὀργανώσεις τους πού ἐξαπατοῦν τούς ἐργάτες, ἀπέναντι στό ὄργανό τους πού διαφθείρει τούς ἐργάτες, ἀπέναντι λογουχάρη στόν κ. Κ-ζα, πού κάνει γελοῖες προσπάθειες νά ἐξηγήσει «φιλοσοφικά» τά ἀσιατικά-ἄγρια μ έ τ ρ α τῶν πετρελαιοβιομηχάνων; Μήπως καί πάλι ὁ κ. Κ-ζα δέν καταλαβαίνει τήν ἀνάγκη τῆς ταξικῆς πάλης ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί τά ἀφεντικά; Ὤ, βέβαια! ὁ κ. Κ-ζα τά καταλαβαίνει ὅλα αὐτά θαυμάσια: ἀφοῦ ὁ ἴδιος κάνει ἀγώνα ἐνάντια στό προλεταριάτο καί τήν ὀργάνωσή του! Ἀλλά πρῶτα, ὁ κ. Κ-ζα μιλάει ἐνάντια στήν πάλη πού κάνουν οἱ ἐργάτες καί ὄχι ἐνάντια στήν πάλη γενικά· δεύτερο οἱ πετρελαιοβιομήχανοι δέν ἀγωνίζονται, ἀλλά μονάχα «ἐξευγενίζουν τήν πάλη»· τρίτο ὁ Κ-ζα δέν εἶναι ἐνάντια στούς ἐργάτες—εἶναι ὁλοκληρωτικά ὑπέρ τῶν ἐργατῶν πρός ὄφελος... τῶν πετρελαιοβιομηχάνων καί τέταρτο ὁ Κ-ζα «εἰσπράττει» καί πρέπει νά τό ἔχετε ὑπόψη σας κι αὐτό...

Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι ἡ τόλμη τοῦ κ. Κ-ζα μπορεῖ μέ ἐπιτυχία νά συναγωνιστεῖ τή «συνείδησή» του στήν ἱκανότητα νά πλαταίνει κάθε φορά ἀνάλογα μέ τίς περιστάσεις.

Ἔτσι ἔχουν τά πράγματα μέ τό κύριο ἄρθρο τοῦ κ. Κ-ζα σχετικά μέ τίς ξεχωριστές περιπτώσεις ἐνάντια στό προλεταριάτο καί τήν ὀργάνωσή του.

* * *

Ἄς περάσουμε τώρα στό δεύτερο μέρος τοῦ ἄρθρου του.

Στό μέρος αὐτό τοῦ ἄρθρο ὁ συγγραφέας μιλάει γιά τίς αἰτίες τῆς οἰκονομικῆς τρομοκρατίας. «Διασαφηνίζει» ὅτι ἡ αἰτία εἶναι ἡ «καθυστέρηση στά μυαλά» καί ἡ «ἐγκληματικότητα τῆς βούλησης» τῶν καθυστερημένων στρωμάτων τῆς ἐργατικῆς τάξης. Καί ἡ «καθυστέρηση» καί ἡ «ἐγκληματικότητα» ἐξηγοῦνται μέ τό ὅτι τά ἐργατικά συνδικάτα καί οἱ ἐργατικές ἐφημερίδες δέν κάνουν ἀρκετά δραστήρια διαφωτιστική καί ἐξευγενιστική δουλιά ἀνάμεσα στούς ἐργάτες. Βέβαια, προσθέτει ὁ κ. Κ-ζα, τά «προγράμματα (τῶν συνδικάτων;) δέν ἐπιδοκιμάζουν τήν οἰκονομική τρομοκρατία». Μιά «προγραμματική ἀποδοκιμασία» ὅμως μονάχα «δέν εἶναι ἀρκετή, μιά καί βλέπουμε ὅτι ἡ ζωή ἀκολούθησε στραβό δρόμο. Ἐδῶ χρειάζεται δραστήρια πάλη... ὅλων τῶν κομμάτων καί συνδικάτων» «ἐνάντια στό κακό πού γεννήθηκε». «Μονάχα τότε—ἐξηγεῖ τή σκέψη του ὁ κ. Κ-ζα—μονάχα τότε ὅταν... ὅλοι οἱ φίλοι τῶν ἐργατῶν, δίχως διάκριση σέ ποιό κόμμα ἀνήκουν, θά κάνουν δραστήρια πάλη ἐνάντια... στήν οἰκονομική τρομοκρατία, μ ο ν ά χ α τ ό τ ε, θά σταματήσουν οἱ φόνοι» κλπ.

Ἔτσι λοιπόν, οἱ ἐργάτες εἶναι καθυστερημένοι καί γι' αὐτό ἀποφασίζουν συχνά καί σκοτώνουν. Καί εἶναι καθυστερημένοι, γιατί τά συνδικάτα καί οἱ ἐφημερίδες τους δέν προσπαθοῦν νά τούς «διαφωτίζουν καί νά τούς ἐξευγενίζουν»—ἑπομένως γιά ὅλα φταῖνε τά συνδικάτα καί οἱ ἐφημερίδες.

Αὐτό τό τραγούδι κανοναρχάει ὁ κ. Κ-ζα.

Δέ θά σταθοῦμε στή σύγχιση πού βασιλεύει στό κεφάλι τοῦ Κ-ζα γιά τήν οἰκονομική τρομοκρατία—ἔχουμε ὑπόψη μας τή δήλωσή του, πού δείχνει ἀμάθεια, ὅτι δηλ. ἡ οἰκονομική τρομοκρατία εἶναι ζήτημα προγράμματος. Θέλουμε μονάχα νά σημειώσουμε ἕνα πράγμα: 1) Ἄν ὁ κ. Κ-ζα μιλώντας γιά «προγραμματική τρομοκρατία» ἐννοεῖ τά συνδικάτα, πῶς εἶναι δυνατό νά μήν ξέρει ὅτι στή Ρωσία τά συνδικάτα δέν ἔχουν καθόλου προγράμματα, ἀφοῦ αὐτό τό ξέρει κάθε ἐργάτης! 2) καί ἄν ἔχει ὑπόψη του τά κόμματα, πῶς εἶναι δυνατό νά μήν ξέρει αὐτό πού ξέρει κάθε γυμνασιόπαιδο, ὅτι ἡ οἰκονομική τρομοκρατία εἶναι ζήτημα ταχτικῆς καί ὄχι ζήτημα προγράμματος! Τί χρειάζεται λοιπόν ὅλη αὐτή ἡ δημηγορία γιά τό πρόγραμμα; Ἀποροῦμε πῶς οἱ κύριοι πετρελαιοβιομήχανοι δέ μπόρεσαν νά μισθώσουν ἕναν καλύτερο ἤ τουλάχιστο λιγότερο ἀμαθῆ «ἰδεολόγο».

Δέ θά σταθοῦμε καί στήν ἄλλη, τήν τελείως ἀνόητη (καί ὄχι μονάχα πού δείχνει ἀμάθεια!), δήλωση τοῦ κ. Κ-ζα, πώς ἐξαιτίας τῆς οἰκονομικῆς τρομοκρατίας «ἡ ζωή ἀκολούθησε στραβό δρόμο» καί πώς «ἐμεῖς» πρέπει νά παλαίβουμε ἐνάντια στή ζωή. Θά σημειώσουμε μόνο πώς θά τήν εἴχαμε ἄσχημα, ἄν πραγματικά ἡ ζωή εἶχε ἀκολουθήσει στραβό δρόμο καί ὄχι ὁ ρ ι σ μ έ ν α ξ ε χ ω ρ ι σ τ ά π ρ ό σ ω π α π ο ύ ἔ μ ε ι ν α ν π ί σ ω ἀ π ό τ ή ζ ω ή. Ἡ δύναμη τῆς ζύμωσής μας βρίσκεται ἀκριβῶς στό γεγονός ὅτι τόν ἀγώνα ἐνάντια στήν οἰκονομική τρομοκρατία τόν ἀπαιτεῖ ἡ ἴδια ἡ ζωή, ἡ παντοδύναμη, ἡ ἀναπτυσσόμενη ζωή. Ἄν ὁ κ. Κ-ζα δέν τό καταλαβαίνει αὐτό, τόν συμβουλεύουμε νά μεταναστέψει κάπου ἀλλοῦ, σέ ἄλλον πλανήτη, ἴσως ἐκεῖ κατορθώσει νά ἐφαρμόσει τήν ἀνόητη θεωρία του γιά τήν πάλη ἐνάντια στήν ἀναπτυσσόμενη ζωή.

Ἄς περάσουμε καλύτερα στήν «ἀνάλυση» τοῦ κ. Κ-ζα.

Πρίν ἀπ᾽ ὅλα ὅμως θά θέλαμε νά ρωτήσουμε: μήπως πραγματικά πιστεύει ὁ κ. Κ-ζα ὅτι ἀκριβῶς τά συνδικάτα καί οἱ ἐφημερίδες τῶν ἐργατῶν εἶναι ἡ αἰτία τῆς οἰκονομικῆς τρομοκρατίας;

Τί σημαίνει νά «διαφωτίζεις» τούς ἐργάτες; Αὐτό σημαίνει βέβαια νά μαθαίνεις τούς ἐργάτες νά παλαίβουν συνειδητά καί σχεδιασμένα! (Μ᾽ αὐτό συμφωνάει ὁ κ. Κ-ζα!). Ποιός ἄλλος ὅμως θά μποροῦσε νά καταπιαστεῖ μ᾽ αὐτή τή δουλιά ἐκτός ἀπό τά συνδικάτα καί τίς ἐφημερίδες τῶν ἐργατῶν μέ τήν προφορική καί ἔντυπή τους ζύμωση ὑπέρ τῆς ὀργανωμένης πάλης;

Τί σημαίνει νά «ἐξευγενίζεις» τήν οἰκονομική πάλη;

Σημαίνει βέβαια νά τήν κατευθύνεις ἐνάντια στό καθεστώς καί σέ καμιά περίπτωση ἐνάντια στά πρόσωπα! (Καί μ᾽ αὐτό συμφωνεῖ ὁ κ. Κ-ζα!). Ποιός ἄλλος ὅμως ἀσχολεῖται μ᾽ αὐτή τή δουλιά, ἐκτός ἀπό τά ἐργατικά συνδικάτα καί τίς ἐργατικές ἐφημερίδες;

Καί μήπως δέν εἶναι οἱ πετρελαιοβιομήχανοι πού μετατρέπουν τήν πάλη ἐνάντια στήν ἐργατική τάξη σέ πάλη ἐνάντια σέ ξεχωριστούς ἐργάτες, διαλέγοντας καί ἀπολύοντας τούς πιό συνειδητούς ἐργάτες;

Καί ἄν πραγματικά ὁ κ. Κ-ζα εἶναι πεισμένος ὅτι δίκαια κατηγοράει τά ἐργατικά συνδικάτα καί τίς ἐργατικές ἐφημερίδες, τότε γιατί ἀπευθύνει τή συμβουλή του ἴσα-ἴσα σ᾽ αὐτά τά συνδικάτα καί σ᾽ αὐτές τίς ἐφημερίδες; Εἶναι δυνατό νά μήν ξέρει ὅτι οἱ ὀργανώσεις πού «κάνουν ἐπιθέσεις ἐνάντια στίς ἄλλες τάξεις, τίς ἐφημερίδες, τά πρόσωπα» κλπ. δέ θά δράσουν σύμφωνα μέ τήν συμβουλή τοῦ κ. Κ-ζα; Τότε γιατί προσπαθεῖ νά κάνει μιά τρύπα στό νερό;

Εἶναι ὁλοφάνερο πώς οὔτε κι αὐτός ὁ ἴδιος δέν πιστεύει στήν κατηγορία του.

Καί ἄν παρ᾽ ὅλα αὐτά ὁ κ. Κ-ζα ἐξακολουθεῖ νά μιλάει ἐνάντια στά συνδικάτα, αὐτό τό κάνει γιά νά ἀποσπάσει τήν προσοχή τοῦ ἀναγνώστη ἀπό τήν πραγματική αἰτία καί νά κρύψει ἀπ᾽ αὐτόν τούς πραγματικούς «ἐνόχους».

Ὄχι ὅμως, κ. Κ-ζα! Δέ θά κατορθώσετε νά κρύψετε ἀπό τόν ἀναγνώστη τίς πραγματικές αἰτίες τῆς οἰκονομικῆς τρομοκρατίας!

Ἡ πραγματική αἰτία τῶν «οἰκονομικῶν δολοφονιῶν» δέν εἶναι οἱ ἐργάτες καί οἱ ὀργανώσεις τους, ἀλλά οἱ ἐξερεθιστικές καί ἐξοργιστικές πράξεις τῶν κυρίων πετρελαιοβιομηχάνων.

Μιλᾶτε γιά τήν «καθυστέρηση» καί τήν «ἀμάθεια» ὁρισμένων στρωμάτων τοῦ προλεταριάτου; Μά ποῦ ἀλλοῦ μπορεῖ νά παλαίψει κανείς ἐνάντια στήν «καθυστέρηση» καί στήν «ἀμάθεια» ἐκτός ἀπ᾽ τά σχολειά καί μέ διαλέξεις; Γιατί λοιπόν οἱ κύριοι πετρελαιοβιομήχανοι περιορίζουν τόν ἀριθμό τῶν σχολείων καί τίς διαλέξεις; Καί γιατί σεῖς ὁ «εἰλικρινής» ὀπαδός τῆς πάλης ἐνάντια στήν «καθυστέρηση» δέν ὑψώνετε τή φωνή σας ἐνάντια στούς πετρελαιοβιομήχανους πού ἀφαιροῦν ἀπό τούς ἐργάτες τά σχολειά καί τίς διαλέξεις;

Μιλᾶτε γιά τόν «ἐξευγενισμό» τῶν ἠθῶν. Γιατί λοιπόν, ἀξιότιμε κύριε, σωπαίνατε τότε πού οἱ κύριοι πετρελαιοβιομήχανοι ἀφαιροῦσαν ἀπό τούς ἐργάτες τά λαϊκά σπίτια, τά κέντρα αὐτά ψυχαγωγίας γιά τό λαό;

Ἐξυμνεῖτε τόν «ἐξευγενισμό τῆς οἰκονομικῆς πάλης». Γιατί σωπαίνατε ὅμως τότε πού οἱ μισθοφόροι τοῦ κεφαλαίου σκότωσαν τόν ἐργάτη Χανλάρ[62] (ἑταιρία Ναφταλάνι), ὅταν οἱ ἐπιχειρήσεις τοῦ «Μπόρν», καί τῆς ἑταιρίας τῆς Κασπίας,

τοῦ Σιμπάγιεφ, τοῦ Μιρζόγιεφ, τοῦ Μόλοτ, τοῦ Μοτοβιλίχα, τοῦ Μπιερίγκ, τοῦ Μουχτάροφ, τοῦ Μάλνικοφ καί ἄλλες ἀπόλυαν τούς πιό πρωτοπόρους ἐργάτες, ὅταν οἱ ἐπιχειρήσεις τοῦ Σιμπάγιεφ, Μουχτάροφ, Μόλοτ, «Ρουνό», Κοκόρεφ στό Μπιμπί-Ἐιμπάτ κ. ἄ. ἔβαζαν καί κακοποιοῦσαν τούς ἐργάτες;

Μιλᾶτε γιά τήν «ἐγκληματική βούληση» τῶν ἐργατῶν, γιά «περιττή ἔχθρα» κλπ. Μά ποῦ κρυβόσασταν ὅταν. οἱ κύριοι πετρελαιοβιομήχανοι ἐξόργιζαν τούς ἐργάτες, καί προκαλοῦσαν τούς πιό εὐαίσθητους καί τούς πιό εὐέξαπτους ἀπ' αὐτούς—τούς ἐργάτες πού δέν ἀνῆκαν σέ μιάν ὁρισμένη ἐπιχείρηση καί τούς ἀνέργους; Μήπως ὅμως ξέρετε, ἀξιότιμε κύριε, ὅτι ἴσα-ἴσα αὐτή ἡ μερίδα τῶν ἐργατῶν καταδικάστηκε στήν πείνα μέ τή γνωστή εἰσφορά τῶν 10 καπικιῶν γιά τά νοσοκομεῖα καί μέ τήν αὔξηση τῆς τιμῆς τῆς μερίδας τοῦ συσσιτίου στίς ἑστίες τοῦ συμβουλίου τοῦ συνεδρίου;

Μιλᾶτε γιά τή φρίκη τοῦ «αἵματος καί τῶν δακρύων» πού προκαλεῖ ἡ οἰκονομική τρομοκρατία. Μήπως ὅμως ξέρετε πόσο αἷμα καί δάκρυα χύνονται γιά τή μάζα τῶν σακατεμένων ἐργατῶν πού δέ βρίσκουν θέση στά νοσοκομεῖα τοῦ συμβουλίου τοῦ συνεδρίου; Γιατί οἱ κύριοι πετρελαιοβιομήχανοι περιορίζουν τόν ἀριθμό τῶν παραγκῶν; Καί γιατί δέ φωνάζετε γι' αὐτό, ἔτσι ἀκριβῶς ὅπως φωνάζετε ἐνάντια στά συνδικάτα καί τίς ἐργατικές ἐφημερίδες;

Μᾶς κανοναρχᾶτε γιά τή «συνείδηση» κλπ. Γιατί λοιπόν σιωπᾶ ἡ κρυστάλλινη συνείδησή σας γιά ὅλα αὐτά τά ἀντίποινα τῶν κυρίων πετρελαιοβιομηχάνων;

Μιλᾶτε... ἀλλά φτάνει! Μοῦ φαίνεται, πώς εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ἡ βασική αἰτία τῶν «οἰκονομικῶν δολοφονιῶν» δέν εἶναι οἱ ἐργάτες καί οἱ ὀργανώσεις τους, ἀλλά

οἱ πράξεις τῶν κυρίων πετρελαιοβιομηχάνων πού προκαλοῦν τόν ἐξερεθισμό καί τήν ἔχθρα.

Εἶναι ἐξίσου ξεκάθαρο τό γεγονός ὅτι ὁ κ. Κ-ζα εἶναι ἕνας ἐλεεινός μισθοφόρος τῶν κυρίων πετρελαιοβιομηχάνων πού τά φορτώνει ὅλα πάνω στίς ἐργατικές ὀργανώσεις καί πού προσπαθεῖ ἔτσι νά δικαιολογήσει στά μάτια τοῦ «κοινοῦ» τίς πράξεις τῶν ἀφεντικῶν του.

* * *

Ἂς περάσουμε τώρα στό τρίτο μέρος τοῦ ἄρθρου τοῦ κ. Κ-ζα.

Στό τρίτο μέρος τοῦ ἄρθρου του ὁ κ. Κ-ζα μιλάει γιά τά μέτρα καταπολέμησης τῆς οἰκονομικῆς τρομοκρατίας, ὅπου τά «μέτρα» του ἀνταποκρίνονται πέρα γιά πέρα στή «φιλοσοφία» του «γιά τίς αἰτίες» τῆς οἰκονομικῆς τρομοκρατίας.

Ἂς ἀκούσουμε τό μεγάλο φιλόσοφο τοῦ Μπακού.

«Εἶναι ἀπαραίτητη ἡ δραστήρια πάλη ἐνάντια στό κακό πού γεννήθηκε καί πρέπει νά ριχτεῖ ἕνα σύνθημα γι' αὐτή τήν πάλη. Τέτιο σύνθημα γιά ὅλα τά κόμματα καί τίς ὀργανώσεις, τά συνδικάτα καί τούς κύκλους στή σημερινή στιγμή πρέπει νά εἶναι: „Κάτω ἡ οἰκονομική τρομοκρατία!“ Μονάχα τότε, ὅταν θά ὑψωθεῖ τολμηρά μιά καθαρή λευκή σημαία μέ τό σύνθημα αὐτό, μονάχα τότε... θά σταματήσουν οἱ σκοτωμοί».

Ἔτσι φιλοσοφεῖ ὁ κ. Κ-ζα.

Ὅπως βλέπετε, ὁ κ. Κ-ζα μένει πιστός ὡς τό τέλος στό θεό του, στό κεφάλαιο.

Πρῶτα, ἀπάλλαξε (φιλοσοφικά ἀπάλλαξε!) τούς πετρελαιοβιομήχανους ἀπό κάθε «εὐθύνη» γιά τίς οἰκονομικές δολοφονίες καί τίς φόρτωσε στούς ἐργάτες, στά συνδικάτα καί στίς ἐφημερίδες τους. Ἔτσι «δικαιολόγησε» ὁλο-

τοῦ Σιμπάγιεφ, τοῦ Μιρζόγιεφ, τοῦ Μόλοτ, τοῦ Μοτοβιλίχα, τοῦ Μπιερίγκ, τοῦ Μουχτάροφ, τοῦ Μάλνικοφ· καί ἄλλες ἀπόλυαν τούς πιό πρωτοπόρους ἐργάτες, ὅταν οἱ ἐπιχειρήσεις τοῦ Σιμπάγιεφ, Μουχτάροφ, Μόλοτ, «Ρουνό», Κοκόρεφ στό Μπιμπί-Ἐιμπάτ κ. ἄ. ἔβαζαν καί κακοποιοῦσαν τούς ἐργάτες;

Μιλᾶτε γιά τήν «ἐγκληματική βούληση» τῶν ἐργατῶν, γιά «περιττή ἔχθρα» κλπ. Μά ποῦ κρυβόσασταν ὅταν οἱ κύριοι πετρελαιοβιομήχανοι ἐξόργιζαν τούς ἐργάτες, καί προκαλοῦσαν τούς πιό εὐαίσθητους καί τούς πιό εὐέξαπτους ἀπ' αὐτούς—τούς ἐργάτες πού δέν ἀνῆκαν σέ μιάν ὁρισμένη ἐπιχείρηση καί τούς ἀνέργους; Μήπως ὅμως ξέρετε, ἀξιότιμε κύριε, ὅτι ἴσα-ἴσα αὐτή ἡ μερίδα τῶν ἐργατῶν καταδικάστηκε στήν πείνα μέ τή γνωστή εἰσφορά τῶν 10 καπικιῶν γιά τά νοσοκομεῖα καί μέ τήν αὔξηση τῆς τιμῆς τῆς μερίδας τοῦ συσσιτίου στίς ἑστίες τοῦ συμβουλίου τοῦ συνεδρίου;

Μιλᾶτε γιά τή φρίκη τοῦ «αἵματος καί τῶν δακρύων» πού προκαλεῖ ἡ οἰκονομική τρομοκρατία. Μήπως ὅμως ξέρετε πόσο αἷμα καί δάκρυα χύνονται γιά τή μάζα τῶν σακατεμένων ἐργατῶν πού δέ βρίσκουν θέση στά νοσοκομεῖα τοῦ συμβουλίου τοῦ συνεδρίου; Γιατί οἱ κύριοι πετρελαιοβιομήχανοι περιορίζουν τόν ἀριθμό τῶν παραγκῶν; Καί γιατί δέ φωνάζετε γι' αὐτό, ἔτσι ἀκριβῶς ὅπως φωνάζετε ἐνάντια στά συνδικάτα καί τίς ἐργατικές ἐφημερίδες;

Μᾶς κανοναρχᾶτε γιά τή «συνείδηση» κλπ. Γιατί λοιπόν σιωπᾶ ἡ κρυστάλλινη συνείδησή σας γιά ὅλα αὐτά τά ἀντίποινα τῶν κυρίων πετρελαιοβιομηχάνων;

Μιλᾶτε... ἀλλά φτάνει! Μοῦ φαίνεται, πώς εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ἡ βασική αἰτία τῶν «οἰκονομικῶν δολοφονιῶν» δέν εἶναι οἱ ἐργάτες καί οἱ ὀργανώσεις τους, ἀλλά οἱ πράξεις τῶν κυρίων πετρελαιοβιομηχάνων πού προκαλοῦν τόν ἐξερεθισμό καί τήν ἔχθρα.

Εἶναι ἐξίσου ξεκάθαρο τό γεγονός ὅτι ὁ κ. Κ-ζα εἶναι ἕνας ἐλεεινός μισθοφόρος τῶν κυρίων πετρελαιοβιομηχάνων πού τά φορτώνει ὅλα πάνω στίς ἐργατικές ὀργανώσεις καί πού προσπαθεῖ ἔτσι νά δικαιολογήσει στά μάτια τοῦ «κοινοῦ» τίς πράξεις τῶν ἀφεντικῶν του.

* * *

Ἄς περάσουμε τώρα στό τρίτο μέρος τοῦ ἄρθρου τοῦ κ. Κ-ζα.

Στό τρίτο μέρος τοῦ ἄρθρου του ὁ κ. Κ-ζα μιλάει γιά τά μέτρα καταπολέμησης τῆς οἰκονομικῆς τρομοκρατίας, ὅπου τά «μέτρα» του ἀνταποκρίνονται πέρα γιά πέρα στή «φιλοσοφία» του «γιά τίς αἰτίες» τῆς οἰκονομικῆς τρομοκρατίας.

Ἄς ἀκούσουμε τό μεγάλο φιλόσοφο τοῦ Μπακοῦ.

«Εἶναι ἀπαραίτητη ἡ δραστήρια πάλη ἐνάντια στό κακό πού γεννήθηκε καί πρέπει νά ριχτεῖ ἕνα σύνθημα γι' αὐτή τήν πάλη. Τέτιο σύνθημα γιά ὅλα τά κόμματα καί τίς ὀργανώσεις, τά συνδικάτα καί τούς κύκλους στή σημερινή στιγμή πρέπει νά εἶναι: „Κάτω ἡ οἰκονομική τρομοκρατία!" Μονάχα τότε, ὅταν θά ὑψωθεῖ τολμηρά μιά καθαρή λευκή σημαία μέ τό σύνθημα αὐτό, μονάχα τότε... θά σταματήσουν οἱ σκοτωμοί».

Ἔτσι φιλοσοφεῖ ὁ κ. Κ-ζα.

Ὅπως βλέπετε, ὁ κ. Κ-ζα μένει πιστός ὥς τό τέλος στό θεό του, στό κεφάλαιο.

Πρῶτα, ἀπάλλαξε (φιλοσοφικά ἀπάλλαξε!) τούς πετρελαιοβιομήχανους ἀπό κάθε «εὐθύνη» γιά τίς οἰκονομικές δολοφονίες καί τίς φόρτωσε στούς ἐργάτες, στά συνδικάτα καί στίς ἐφημερίδες τους. Ἔτσι «δικαιολόγησε» ὁλο-

κληρωτικά στά μάτια τοῦ λεγόμενου «καλοῦ κόσμου» τήν ἀσιατική-ἐπιθετική ταχτική τῶν κυρίων πετρελαιοβιομηχάνων.

Δεύτερο—κι αὐτό εἶναι τό κυριότερο γιά τούς πετρελαιοβιομήχανους—«σοφίστηκε» τό πιό φτηνό μέσο ἐνάντια στούς «σκοτωμούς», πού δέν ἀπαιτεῖ ἀπό τούς πετρελαιοβιομήχανους κανένα ἔξοδο—τήν ἐντατική ζύμωση τῶν συνδικάτων καί τῶν ἐφημερίδων ἐνάντια στήν οἰκονομική τρομοκρατία. Ἔτσι ὑπογράμμισε ἀκόμα μιά φορά ὅτι οἱ πετρελαιοβιομήχανοι δέν πρέπει νά κάνουν παραχωρήσεις στούς ἐργάτες, δέν πρέπει νά «ξοδεύονται».

Καί φτηνό καί εὐχάριστο! μποροῦν νά ἀναφωνήσουν οἱ κύριοι πετρελαιοβιομήχανοι ἀκούοντας τόν κ. Κ-ζα.

Φυσικά, οἱ κύριοι πετρελαιοβιομήχανοι θά μποροῦσαν «μέ ἄνεση νά γράψουν στά παλιά τους τά παπούτσια» τή γνώμη τοῦ λεγόμενου «καλοῦ κόσμου». Μήπως ὅμως μποροῦν νά ἔχουν ἀντίρρηση ἄν κάποιος Κ-ζα ἀναλαβαίνει τήν ὑποχρέωση πρός τό συμφέρον τῆς «πανανθρώπινης συνείδησης» νά τούς δικαιώσει μπροστά στά μάτια τοῦ «καλοῦ κόσμου»;

Καί ἀντίθετα, πῶς νά μή χαίρονται, ὅταν ὕστερα ἀπ' αὐτή τή δικαίωση, ὁ ἴδιος ὁ κ. Κ-ζα προτείνει τό πιό «σίγουρο» καί τό πιό φτηνό μέσο ἐνάντια στήν οἰκονομική τρομοκρατία; Ἄς κάνουν τά συνδικάτα καί οἱ ἐφημερίδες ἐντελῶς ἐλεύθερα καί ἀνεμπόδιστα τή ζύμωσή τους, ἀρκεῖ μονάχα νά εἶναι καλά οἱ τσέπες τῶν πετρελαιοβιομηχάνων. Μήπως αὐτό δέν εἶναι φιλελεύθερο!... Καί ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά, πῶς νά μήν βγάλουν στή φιλολογική σκηνή τό «μεγάφωνό» τους, τόν κ. Κ-ζα;

Στό μεταξύ φτάνει νά σκεφτεῖ κανείς λίγο, φτάνει μονάχα νά σταθεῖ στήν ἄποψη τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν

γιά νά καταλάβει ἀμέσως πόσο γελοῖα εἶναι τά μέτρα πού προτείνει ὁ κ. Κ-ζα.

Ἐδῶ δέν πρόκειται μονάχα γιά τά συνδικάτα καί τίς ἐφημερίδες—τά συνδικάτα καί οἱ ἐφημερίδες κάνουν προπολλοῦ ζύμωση ἐνάντια στήν οἰκονομική τρομοκρατία καί παρ' ὅλα αὐτά οἱ «σκοτωμοί» δέ σταματᾶνε. Πρόκειται σέ πολύ μεγαλύτερο βαθμό γιά τίς ἐξερεθιστικές καί ἐξοργιστικές ἐκεῖνες πράξεις τῶν κυρίων πετρελαιοβιομηχάνων, πρόκειται γιά τά οἰκονομικά ἐκεῖνα ἀντίποινα, γιά τίς πιέσεις, γιά τήν ἀσιατική-ἐπιθετική ταχτική τῶν κυρίων πετρελαιοβιομηχάνων, πού τρέφουν καί θά τρέφουν τίς «οἰκονομικές δολοφονίες» πού μᾶς ἀπασχολοῦν.

Μά πέστε μου, σᾶς παρακαλῶ: τί μπορεῖ νά κάνει μονάχα ἡ ζύμωση τῶν συνδικάτων καί τῶν ἐφημερίδων, ἔστω καί ἄν ἔχουν μεγάλη ἐπιροή, μπροστά στίς ἐξοργιστικές πράξεις τῶν κυρίων πετρελαιοβιομηχάνων πού ἀφαιροῦν ἀπό τούς ἐργάτες τή μιά κατάχτηση ὕστερα ἀπό τήν ἄλλη καί ἔτσι σπρώχνουν τούς λιγότερο συνειδητοποιημένους ἐργάτες στίς «οἰκονομικές δολοφονίες»! Εἶναι φανερό πώς μονάχα ἡ ἀντιτρομοκρατική ζύμωση, ἔστω καί κάτω ἀπό τήν «καθαρή λευκή σημαία», δέν ἔχει τή δύναμη νά τίς ἐξαλείψει.

Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι γιά νά «ἐξαλειφθοῦν» οἱ «οἰκονομικές δολοφονίες» χρειάζονται πιό ριζικά μέτρα καί ὄχι ἁπλή ζύμωση, καί πρίν ἀπ' ὅλα χρειάζεται νά σταματήσουν οἱ πετρελαιοβιομήχανοι τίς πιέσεις καί τά ἀντίποινα καί νά ἱκανοποιήσουν τά δίκαια αἰτήματα τῶν ἐργατῶν... Μονάχα τότε, ὅταν οἱ πετρελαιοβιομήχανοι θά ἀπαρνηθοῦν τήν ἀσιατική-ἐπιθετική τους ταχτική, πού βρίσκει τήν ἔκφρασή της στήν ἐλάττωση τῶν μεροκάματων, στήν ἀφαίρεση τῶν λαϊκῶν σπιτιῶν, στόν περιορισμό τῶν σχολείων καί τῶν παραγκῶν, στήν εἰσφορά τῶν δέκα καπι-

κιῶν γιά τά νοσοκομεῖα, στήν αὔξηση τῆς τιμῆς τῆς μερίδας τοῦ συσσιτίου, στή συστηματική ἀπόλυση τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν, στίς βιαιοπραγίες σέ βάρος τους κλπ., μονάχα τότε, ὅταν οἱ πετρελαιοβιομήχανοι μποῦν ὁριστικά στό δρόμο τῶν πολιτισμένων εὐρωπαϊκῶν σχέσεων μέ τίς ἐργατικές μάζες καί τά συνδικάτα τους καί τά ἀναγνωρίσουν σάν μιά δύναμη μέ «ἴσα δικαιώματα»—μονάχα τότε θά δημιουργηθεῖ τό ἔδαφος γιά τό «σταμάτημα» τῶν «σκοτωμῶν».

Ὅλα αὐτά εἶναι τόσο καθαρά, πού δέ χρειάζεται νά ἀποδειχτοῦν.

Ὁ κ. Κ-ζα ὅμως δέν τό καταλαβαίνει αὐτό καί δέ μπορεῖ, ἤ ἀκριβέστερα, δέ θέλει νά τό καταλάβει, γιατί δέ «συμφέρει» στούς κυρίους πετρελαιοβιομήχανους, γιατί αὐτό θά ἀπαιτοῦσε ἀπ' αὐτούς ὁρισμένα ἔξοδα, γιατί αὐτό θά ἀποκάλυπτε ὅλη τήν ἀλήθεια γιά τούς «ἐνόχους» τῶν «οἰκονομικῶν δολοφονιῶν»...

Τό συμπέρασμα εἶναι ἕνα: Ὁ Κ-ζα εἶναι λακές τοῦ κεφαλαίου.

Ὡστόσο, τί βγαίνει ἀπ' αὐτά, ἀπό τό λακεδίστικο ρόλο τοῦ Κ-ζα;

Νά τί βγαίνει ἀπ' αὐτά: ὅτι αὐτά πού λέει ὁ κ. Κ-ζα δέν εἶναι δικά του λόγια, ἀλλά λόγια τῶν πετρελαιοβιομηχάνων, πού τοῦ τά «ἐμπνέουν». Ἑπομένως, τό ἄρθρο τοῦ Κ-ζα δέν εἶναι δική του φιλοσοφία, ἀλλά φιλοσοφία τῶν κυρίων πετρελαιοβιομηχάνων. Εἶναι ὁλοφάνερο πώς μέ τό στόμα τοῦ Κ-ζα μιλᾶνε οἱ ἴδιοι οἱ πετρελαιοβιομήχανοι, ὁ Κ-ζα μεταδίδει μόνον τίς «σκέψεις, τίς ἐπιθυμίες καί τίς διαθέσεις» τους.

Ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη, καί μόνο ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη, παρουσιάζει ἐνδιαφέρον τό ἄρθρο τοῦ κ. Κ-ζα πού ἀναλύσαμε.

Ὁ Κ-ζα σάν κοζά*, ὁ Κ-ζα σάν «προσωπικότητα» εἶναι γιά μᾶς ἕνα μεγάλο μηδενικό, ἀστάθμητη ὕλη, πού δέν ἔχει καμιά ἀξία. Καί ἄδικα ὁ κ. Κ-ζα παραπονιέται ἐνάντια στή «Γκουντόκ», πού «ἐπιτίθεται» τάχα ἐνάντια στήν «προσωπικότητά» του: τολμοῦμε νά βεβαιώσουμε τόν κ. Κ-ζα ὅτι ἡ «Γκουντόκ» δέν ἐνδιαφέρθηκε ποτέ γιά τή λεγόμενη «προσωπικότητά» του.

Ὁ Κ-ζα ὅμως σάν κάτι τό ἀπρόσωπο, ὁ Κ-ζα σάν ἔλλειψη «προσωπικότητας», ὁ Κ-ζα σάν ἁπλή ἔκφραση τῆς γνώμης καί τῶν διαθέσεων τῶν κυρίων πετρελαιοβιομηχάνων ἔχει γιά μᾶς ὁπωσδήποτε μιάν ὁρισμένη ἀξία. Ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη ἐξετάζουμε τόσο τόν ἴδιο τόν Κ-ζα, ὅσο καί τό ἄρθρο του.

Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι ὁ κ. Κ-ζα δέν τραγουδάει τσάμπα. Ἄν στό πρῶτο μέρος τοῦ ἄρθρου του ἐπιτίθεται λυσσασμένα ἐνάντια στά συνδικάτα προσπαθώντας νά τά δυσφημήσει, ἄν στό δεύτερο μέρος τοῦ ἄρθρου του κατηγορεῖ τά συνδικάτα πώς καλλιεργοῦν τήν οἰκονομική τρομοκρατία, χωρίς νά πεῖ οὔτε μιά λέξη γιά τίς ἀσιατικές ἐντολές τῶν πετρελαιοβιομηχάνων, ἄν στό τρίτο μέρος τοῦ ἄρθρου του τονίζει τήν ἀντιτρομοκρατική ζύμωση σάν τό μοναδικό μέτρο ἐνάντια στούς «σκοτωμούς», ἀφήνοντας στήν πάντα τήν ἐπιθετική ταχτική τῶν ἀφεντικῶν του, αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ πετρελαιοβιομήχανοι δέν εἶναι διατεθειμένοι νά κάνουν ὑποχωρήσεις στίς ἐργατικές μάζες.

Οἱ πετρελαιοβιομήχανοι θά ἐπιτίθενται, οἱ πετρελαιοβιομήχανοι πρέπει νά ἐπιτίθενται καί σεῖς οἱ ἐργάτες καί τά συνδικάτα καλά θά κάνετε νά ὑποχωρεῖτε—νά

---

* Ἐδῶ γίνεται λογοπαίγνιο μέ τό ὄνομα τοῦ Κ-ζα καί τή λέξη κοζά, πού στά ρωσικά σημαίνει γίδα. (Σημ. Μετ.)

τί μᾶς λέει τό ἄρθρο τοῦ κ. Κ-ζα, νά τί μᾶς λένε οἱ πετρελαιοβιομήχανοι μέ τό στόμα τοῦ «μεγάφωνού» τους.

Αὐτά «δηλοῖ ὁ μύθος» τοῦ ἄρθρου τοῦ κ. Κ-ζα.

Σέ μᾶς, τούς ἐργάτες, στίς ὀργανώσεις καί στίς ἐφημερίδες ἀπομένει νά παρακολουθοῦμε ἄγρυπνα τούς κυρίους πετρελαιοβιομήχανους, νά μήν ὑποκύπτουμε στίς προκλητικές τους ἐνέργειες καί σταθερά καί ἤρεμα, ὅπως καί πρῶτα, νά τραβᾶμε τό δρόμο τῆς μετατροπῆς τῆς αὐθόρμητης πάλης μας σέ αὐστηρά ταξική καί σχεδιασμένη πάλη πού ὁδηγεῖ στόν καθορισμένο σκοπό.

Ὅσο γιά τίς ὑποκριτικές κραυγές τῶν διάφορων μισθοφόρων τοῦ κεφαλαίου, μποροῦμε νά μή δίνουμε καμιά προσοχή.

Ἐφημερίδα «Γκουντόκ» ,ἀρ. 28-30 καί 32, 21 τοῦ Ἀπρίλη, 4 καί 18 τοῦ Μάη 1908.
Ὑπογραφή: Κ. Κάτο.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

Ο ΤΥΠΟΣ[63]

ΟΙ «ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΕΣ» ΛΑΚΕΔΕΣ

Δίπλα στίς ἄλλες ἐφημερίδες, πού ἐκδίδονται στήν Τιφλίδα, ὑπάρχει καί ἡ γεωργιανή ἐφημερίδα μέ τόν τίτλο «Ναπερτσκάλι»[64]. Εἶναι μιά καινούργια, μά ταυτόχρονα καί πολύ παλιά ἐφημερίδα, γιατί εἶναι ἡ συνέχεια ὅλων τῶν προηγούμενων μενσεβίκικων ἐφημερίδων πού ὑπῆρχαν ὥς τώρα στήν Τιφλίδα, ἀρχίζοντας ἀπό τή «Σχίβι» τοῦ 1905. Τήν ἐφημερίδα «Ναπερτσκάλι» τή συντάσσει μιά παλιά ὁμάδα ἀπό μενσεβίκους ὀπορτουνιστές. Δέν πρόκειται φυσικά μόνο γι' αὐτό. Πρόκειται κυρίως γιά τό γεγονός ὅτι ὁ ὀπορτουνισμός αὐτῆς τῆς ὁμάδας παρουσιάζεται κάπως ἰδιόμορφος, ἀσυνήθιστος. Ὀπορτουνισμός θά πεῖ βέβαια ἔλλειψη ἀρχῶν, ἔλλειψη χαραχτήρα στήν πολιτική, καί ἐμεῖς δηλώνουμε πώς σέ καμιά μενσεβίκικη ὁμάδα δέν παρατηρήθηκε τέτια ἀδιάντροπη ἔλλειψη χαραχτήρα, ὅπως στήν ὁμάδα τῆς Τιφλίδας. Τό 1905 ἡ ὁμάδα αὐτή ἀναγνώριζε τό ρόλο τοῦ **προλεταριάτου** σάν ἡγέτη τῆς ἐπανάστασης (βλ. «Σχίβι»). Τό 1906 ἄλλαξε τή «θέση» της, δηλώνοντας ὅτι «δέ μπορεῖ κανείς νά στηρίζεται στούς ἐργάτες... ἡ πρωτοβουλία μπορεῖ νά προέρχεται μόνο ἀπό τήν **ἀγροτιά**» (βλ. «Σχίβι»). Τό 1907 ἄλλαξε ἀκόμα

μιά φορά τή «θέση» της λέγοντας πώς ή «ήγεσία τῆς ἐπανάστασης πρέπει νά ἀνήκει στή φιλελεύθερη ἀστική τάξη» (βλ. «Ἀζρί»[65]) κλπ. κλπ.

Μά ποτέ ἀκόμα ἡ ἔλλειψη ἀρχῶν τῆς παραπάνω ὁμάμας δέν ἔφτασε σέ τέτια ἀδιαντροπιά, ὅπως τώρα, τό καλοκαίρι τοῦ 1908. Ἔχουμε ὑπόψη μας πῶς σχολιάστηκε ἀπό τίς στῆλες τῆς «Ναπερτσκάλι» ὁ σκοτωμός τοῦ ἰδεολογικοῦ καταπιεστῆ τῶν ἀπόκληρων, τοῦ λεγόμενου ἐξάρχου. Ἡ ἱστορία αὐτοῦ τοῦ σκοτωμοῦ εἶναι πασίγνωστη. Κάποια ὁμάδα, ἀφοῦ σκότωσε τόν ἔξαρχο, σκότωσε μετά καί ἕνα μοίραρχο τῆς χωροφυλακῆς, πού γυρνοῦσε μέ τό πραχτικό ἀπό τόν «τόπο τοῦ ἐγκλήματος» καί ὕστερα ἐπιτέθηκε ἐνάντια στήν πομπή τῶν ἀλητῶν πού συνόδευε τό πτῶμα τοῦ ἐξάρχου. Ἡ ὁμάδα αὐτή εἶναι φανερό πώς δέν ἀποτελεῖται ἀπό ἀλῆτες, ὅμως δέν εἶναι καί ἐπαναστατική, γιατί καμιά ἐπαναστατική ὁμάδα δέ θά ἀποφασίσει νά προβεῖ σέ μιά τέτια πράξη, στή σημερινή στιγμή τῆς συγκέντρωσης τῶν δυνάμεων, διακινδυνεύοντας νά χαντακώσει τό ἔργο τῆς συσπείρωσης τοῦ προλεταριάτου. Ἡ θέση τῆς σοσιαλδημοκρατίας ἀπέναντι σέ τέτιες ὁμάδες εἶναι πασίγνωστη: ἐξηγάει τίς συνθῆκες τῆς ἐμφάνισης τέτιων ὁμάδων καί ἐνῶ παλαίβει ἐνάντια σ' αὐτές τίς συνθῆκες ἀγωνίζεται ταυτόχρονα ἰδεολογικά καί ὀργανωτικά καί ἐνάντια στίς ἴδιες τίς ὁμάδες, τίς ξεσκεπάζει μπροστά στά μάτια τοῦ προλεταριάτου καί διαχωρίζει τό προλεταριάτο ἀπ' αὐτές. Διαφορετικά ἐνεργεῖ ἡ «Ναπερτσκάλι». Χωρίς νά ἐξηγήσει τίποτα καί χωρίς νά δόσει τίποτα ξερνάει μερικές πρόστυχες φιλελεύθερες φράσεις ἐνάντια στήν τρομοκρατία γενικά καί ὕστερα συμβουλεύει τούς αναγνῶστες, καί ὄχι μονάχα τούς συμβουλεύει ἀλλά καί τούς ὑποχρεώνει, οὔτε λίγο οὔτε πολύ νά *καταγγείλουν* στήν ἀστυνομία αὐτές τίς ὁμάδες, νά τίς *παραδόσουν* *στά χέρια* τῆς ἀστυνομίας! Αὐτό εἶναι αἶσχος, ἀλλά δυστυχῶς εἶναι γεγονός. Ἀκοῦστε, τί γράφει ἡ «Ναπερτσκάλι»:

«Νά παραδόσουν στά χέρια τῆς δικαιοσύνης τούς δολοφόνους τοῦ ἐξάρχου, αὐτό εἶναι τό μοναδικό μέσο νά ξεπλύνουν γιά πάντα ἀπό πάνω τους τήν κηλίδα... Αὐτή εἶναι ἡ ὑποχρέωση τῶν προοδευτικῶν στοιχείων» (βλ. «Ναπερτσκάλι», ἀρ. 5).

Σοσιαλδημοκράτες στό ρόλο τοῦ ἐθελοντῆ καταδότη —νά ποῦ μᾶς κατάντησαν οἱ μενσεβίκοι ὀπορτουνιστές τῆς Τιφλίδας!

Ἡ ἔλλειψη χαραχτήρα στήν πολιτική τῶν ὀπορτουνιστῶν δέν πέφτει ἀπό τόν οὐρανό. Πηγάζει ἀπό τόν ἀκράτητο πόθο νά προσαρμοστοῦν στά γοῦστα τῆς ἀστικῆς τάξης, νά ἀρέσουν στούς «κυρίους», νά ἀποσπάσουν τόν ἔπαινό τους. Αὐτή εἶναι ἡ ψυχολογική βάση τῆς ὀπορτουνιστικῆς ταχτικῆς τῆς προσαρμογῆς. Καί νά πού γιά νά λάμψουν μπροστά στούς «κυρίους», γιά νά τούς φανοῦν εὐάρεστοι, ἤ τουλάχιστον γιά νά ἀποφύγουν τήν ὀργή τους γιά τό φόνο τοῦ ἐξάρχου, οἱ μενσεβίκοι ὀπορτουνιστές μας ὑποκλίνονται σάν λακέδες μπροστά τους, παίζοντας τό ρόλο τῶν λαγωνικῶν τῆς ἀστυνομίας!

Πέρα ἀπ' αὐτό δέ μπορεῖ νά προχωρήσει ἡ ταχτική τῆς προσαρμογῆς!

ΟΙ ΖΟΥΜΠΑΤΟΦΙΚΟΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΙ

Ἀνάμεσα στίς ἄλλες πόλεις τοῦ Καυκάσου, πού προσφέρουν πρωτότυπες μορφές τοῦ ὀπορτουνισμοῦ, εἶναι καί τό Μπακού. Καί στό Μπακού ὑπάρχει μιά ὁμάδα ἀπό ὀπορτουνιστές ἀκόμα πιό δεξιά ἀπό τήν ὁμάδα τῆς Τιφλί-

δας καί γι' αὐτό περισσότερο χωρίς ἀρχές. Δέν ἔχουμε ὑπόψη μας τό «Προμισλόβι Βέστνικ», πού ἄρχισε τήν παράνομη συμβίωσή του μέ τήν ἀστική «Σεβόντνια»—γιά τό «Προμισβόλι Βέστνικ» ἔγραψε ἀρκετά ὁ τύπος μας. Μιλᾶμε γιά τή σεντρικοφική ὁμάδα τοῦ «Πράβογε Ντιέλο», τό γενάρχη τῶν μενσεβίκων τοῦ Μπακού. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἀπό καιρό δέν ὑπάρχει αὐτή ἡ ὁμάδα στό Μπακού. Κυνηγημένη ἀπό τούς ἐργάτες τοῦ Μπακού καί ἀπό τίς ὀργανώσεις τους ἀναγκάστηκε νά μετοικήσει στήν Πετρούπολη. Στέλνει ὅμως τά ἔντυπά της στό Μπακού, γράφει μονάχα γιά τίς ὑποθέσεις τοῦ Μπακού, γυρεύει ὀπαδούς ἴσα-ἴσα στό Μπακού καί προσπαθεῖ νά «καταχτήσει» τό προλεταριάτο τοῦ Μπακού. Γι' αὐτό δέ θά ἦταν ἄσκοπο νά μιλήσουμε γι' αὐτή τήν ὁμάδα. Ἔχουμε λοιπόν μπροστά μας τά τεύχη 2 καί 3 τοῦ «Πράβογε Ντιέλο». Ξεφυλλίζουμε καί μπροστά μας ἀποκαλύπτεται ἡ παλιά εἰκόνα τῆς παλιᾶς παστρικῆς παρέας τῶν κυρίων Σεντρικόφ[66]. Νά ὁ Ἠλιά Σεντρικόφ, ὁ γνωστός «κόλακας» τοῦ κ. Τζουνκόφσκι, παλιός μάστορας τῶν παρασκηνιακῶν ὑποθέσεων. Νά καί ὁ Γκλέμπ Σεντρικόφ, πρώην σοσιαλεπαναστάτης, πρώην μενσεβίκος, πρώην «ζουμπατοφικός» καί τώρα ἄνθρωπος σέ ἀποστρατεία. Μά νά καί ἡ περίφημη κουτσομπόλα, ἡ «πεντακάθαρη» Κλαύδια Σεντρίκοβα, πού εἶναι ἀπ' ὅλες τίς ἀπόψεις εὐχάριστη ντάμα. Δέ λείπουν καί οἱ διάφοροι «ὀπαδοί» τύπου Γκρόσεφ καί Καλίνιν, πού κάποτε ἔπαιζαν κάποιο ρόλο στό κίνημα καί τώρα ἔμειναν πίσω ἀπό τή ζωή καί ζοῦν μονάχα μέ τίς ἀναμνήσεις τους. Ἀκόμα προβάλλει μπροστά μας καί ἡ σκιά τοῦ μακαρίτη Λιόβα... Μέ δυό λόγια, ἡ εἰκόνα εἶναι πλήρης!

Ὡστόσο σέ ποιόν χρειάζονται ὅλα αὐτά, γιατί φορτώνονται στούς ἐργάτες ὅλες αὐτές οἱ ἄδοξες σκιές τοῦ σκοτεινοῦ παρελθόντος; Μήπως καλοῦν τούς ἐργάτες νά

κάψουν τούς πυργίσκους τῶν πετρελαιοπηγῶν; Ἤ μήπως βρίζουν τό κόμμα καί τό σέρνουν στή λάσπη; Ἤ μήπως λένε νά πᾶνε στή σύσκεψη χωρίς τούς ἐργάτες καί ὕστερα νά κάνουν τίς δουλίτσες τους μέ τόν κ. Τσουνκόφσκι;

Ὄχι! Οἱ Σεντρικόφ θέλουν νά «σώσουν» τούς ἐργάτες τοῦ Μπακού! «Βλέπουν» ὅτι ὕστερα ἀπό τό 1905, δηλ. ὕστερα ἀπό τό διώξιμό τους ἀπό τούς ἐργάτες, «οἱ ἐργάτες βρέθηκαν στό χεῖλος τῆς ἀβύσου» (βλ. «Πράβογε Ντιέλο», σελ. 80), καί τότε οἱ Σεντρικόφ γράψανε τό «Πράβογε Ντιέλο» γιά νά «σώσουν» τούς ἐργάτες, νά τούς βγάλουν ἀπό τό «ἀδιέξοδο». Γι' αὐτό προτείνουν νά γυρίσουμε στά παλιά, νά ἀπαρνηθοῦμε τίς καταχτήσεις τῶν τελευταίων τριῶν χρόνων, νά γυρίσουμε τήν πλάτη στή «Γκουντόκ» καί στό «Προμισλόβι Βέστνικ», νά παρατήσουμε τά συνδικάτα πού ὑπάρχουν, νά στείλουμε στό διάβολο τή σοσιαλδημοκρατία καί, διώχνοντας ἀπό τίς ἐργατικές ἐπιτροπές ὅσους δέν εἶναι σεντρικοφικοί, νά συσπειρωθοῦμε γύρω ἀπό τά συμβούλια διαιτησίας. Δέ χρειάζονται πιά οἱ ἀπεργίες, δέ χρειάζονται καί οἱ παράνομες ὀργανώσεις—οἱ ἐργάτες χρειάζονται μονάχα τό συμβούλιο διαιτησίας, ὅπου οἱ Σεντρικόφ καί Γκουκάσοφ[67] θά «λύσουν τά ζητήματα» μέ τήν ἄδεια τοῦ κ. Τζουνκόφσκι...

Μ' αὐτό τόν τρόπο θέλουν νά βγάλουν ἀπό τό «ἀδιέξοδο» τό ἐργατικό κίνημα τοῦ Μπακού!

Ἔτσι ἀκριβῶς, ὅπως ὁ χαμαιλέοντας τοῦ «Νεφτιανόγιε Ντιέλο», ὁ κ. Κ-ζα (βλ. «Νεφτιανόγιε Ντιέλο», ἀρ. 11).

Μά μήπως ἔτσι ἐπίσης δέν «ἔσωσαν» τούς ἐργάτες: ὁ Ζουμπάτοφ στή Μόσχα, ὁ Γκαπόν στήν Πετρούπολη καί ὁ Σάγεβιτς στήν Ὀδησσό; Καί μήπως ὅλοι τους δέν ἀποδείχτηκαν ἄσπονδοι ἐχθροί τῶν ἐργατῶν;

Καί ποιόν λοιπόν θέλουν αὐτοί οἱ φαρισαῖοι «σωτῆρες» νά ἐξαπατήσουν μέρα μεσημέρι μ' αὐτά;

Όχι, κύριοι Σεντρικόφ—άν καί βεβαιώνετε μαζί μέ τόν Κ-ζα ὅτι τό προλεταριάτο τοῦ Μπακού ἀκόμα δέν «ὡρίμασε», ὅτι ἀκόμα «πρέπει νά δόσει ἐξετάσεις (μπροστά σέ ποιόν νά τίς δόσει;) γιά νά πάρει πιστοποιητικό ὡριμότητας» (βλ. «Πράβογε Ντιέλο», σελ. 2)—δέ θά κατορθώσετε παρ' ὅλα αὐτά νά τό ἐξαπατήσετε!

Τό προλεταριάτο τοῦ Μπακού εἶναι ἀρκετά συνειδητοποιημένο, ἔτσι πού μπορεῖ νά σᾶς ξεσκίσει τή μάσκα καί νά σᾶς δείξει ποῦ εἶναι ἡ θέση πού σᾶς ταιριάζει!

Ποιοί εἶστε σεῖς, ἀπό ποῦ ἔρχεστε;

Δέν εἶστε σοσιαλδημοκράτες, γιατί μεγαλώσατε καί ζεῖτε μέ τήν πάλη ἐνάντια στή σοσιαλδημοκρατία, μέ τήν πάλη ἐνάντια στήν κομματικότητα!

Ἐσεῖς δέν εἶστε οὔτε συνδικαλιστές, γιατί τσαλαπατᾶτε στή λάσπη τά ἐργατικά συνδικάτα, πού φυσικά ἐμπνέονται ἀπό τό πνεῦμα τῆς σοσιαλδημοκρατίας!

Εἶστε καί σεῖς γκαπόνηδες καί ζουμπατοφικοί, πού φαρισαϊκά κρύβεστε κάτω ἀπό τή μάσκα τῶν «φίλων τοῦ λαοῦ»!

Εἶστε οἱ ἐσωτερικοί καί γι' αὐτό καί οἱ πιό ἐπικίνδυνοι ἐχθροί τοῦ προλεταριάτου!

Κάτω οἱ σεντρικοφικοί! Γυρίστε τίς πλάτες στούς σεντρικοφικούς!

Νά πῶς ἀπαντᾶμε ἐμεῖς στό «Πράβογε Ντιέλο» σας, κύριοι Σεντρικόφ!

Νά πῶς θά ἀπαντήσει τό προλεταριάτο τοῦ Μπακού στίς φαρισαϊκές σας ἐρωτοτροπίες μαζί του!...

Ἐφημερίδα «Μπακίνσκι Προλετάρι», ἀρ. 5, 20 τοῦ Ἰούλη 1908.
Ὑπογραφή: Κο...

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

Η ΣΥΣΚΕΨΗ ΚΑΙ ΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ

Ἡ καμπάνια γιά τή σύσκεψη ἔχει σταματήσει. Οἱ διαπραγματεύσεις ἀνάμεσα στά δυό μέρη διακόπηκαν[68]. Ἡ παλιά μά πάντοτε νέα σύσκεψη ματαιώθηκε γιά ἄλλη μιά φορά. Τό Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων, ἡ όργανωτική ἐπιτροπή, ἡ ἐπεξεργασία τῶν διεκδικήσεων, οἱ ἐκθέσεις στίς μάζες, ἡ πλατιά συγκέντρωση τῶν ἐργατῶν γύρω ἀπό τίς ἐπιτροπές τους, τῶν ἐπιτροπῶν γύρω ἀπό τά συνδικάτα, τῶν συνδικάτων γύρω ἀπό τή σοσιαλδημοκρατία—ὅλα αὐτά σταμάτησαν καί πετάχτηκαν στόν κάλαθο τῶν ἀχρήστων τοῦ παρελθόντος. Ἔχουν ξεχαστεῖ καί τά παλιά φαρισαϊκά λόγια γιά τή «ρύθμιση τῆς παραγωγῆς» μέ τή σύσκεψη, γιά τόν «ἐξευγενισμό τῶν σχέσεων» ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί τά ἀφεντικά. Ὁ παλιός παλιάτσος τῆς Τιφλίδας κ. Τζουνκόφσκι δηλώνει ὅτι ἡ «παράσταση» τέλειωσε. Ὁ ψωραλέος λακές τοῦ κεφαλαίου ὁ Καρά-Μουρζά τόν χειροκροτεῖ. Πέφτει ἡ αὐλαία καί μπροστά μας παρουσιάζεται ἡ προπολλοῦ γνωστή εἰκόνα: οἱ πετρελαιοβιομήχανοι καί οἱ ἐργάτες παραμένουν στίς παλιές τους θέσεις καί περιμένουν νέες θύελλες καί νέες συγκρούσεις.

Λιγάκι «ἀκατανόητο» εἶναι μονάχα τό ἑξῆς: Χτές ἀκόμα οἱ πετρελαιοβιομήχανοι παρακαλοῦσαν τούς ἐργά-

τες νά πᾶνε στή σύσκεψη, νά βάλουν τέρμα στήν «ἀναρχία τῶν τμηματικῶν ἀπεργιῶν», νά «συμφωνήσουν» μαζί τους, καί οἱ ἀρχές μέ τό πρόσωπο τοῦ περιβόητου Τζουνκόφσκι καλοῦσαν τούς ἐργάτες πού εἶχαν ἐπιροή, κάνανε μαζί τους ἐπίσημες διαπραγματεύσεις, προσπαθοῦσαν νά τούς πείσουν γιά τά πλεονεχτήματα τῆς συλλογικῆς σύμβασης καί νά πού ξαφνικά σημειώθηκε μιά τόσο ἀπότομη ἀλλαγή—ἡ σύσκεψη διακηρύχνεται περιττή, ἡ συλλογική σύμβαση ἐπιζήμια καί ἡ «ἀναρχία τῶν τμηματικῶν ἀπεργιῶν» ἐπιθυμητή!

Τί σημαίνει αὐτό, πῶς νά ἐξηγηθεῖ αὐτή ἡ «παραξενιά», μά ποιός ἐπιτέλους εἶναι ὁ «ἔνοχος» τῆς ματαίωσης τῆς σύσκεψης;

Φταῖνε, φυσικά, οἱ ἐργάτες, ἀπαντάει ὁ κ. Τζουνκόφσκι: ἀκόμα δέν εἴχαμε ἀρχίσει τίς διαπραγματεύσεις καί μᾶς φορτώθηκαν μέ τήν τελεσιγραφική τους διεκδίκηση γιά τά συνδικάτα· ἄς ἀπαρνηθοῦν οἱ ἐργάτες τά συνδικάτα τους καί τότε θά κάνουμε τή σύσκεψη, σ' ἀντίθετη περίπτωση δέ μᾶς χρειάζεται ἡ σύσκεψη!

Σύμφωνοι, ἐπαναλαβαίνουν ἐν χορῷ οἱ πετρελαιοβιομήχανοι, μάλιστα, οἱ ἐργάτες φταῖνε, ἄς ἀπαρνηθοῦν τά συνδικάτα, δέ μᾶς χρειάζονται τά συνδικάτα!

Καί βέβαια, ἔχουν δίκιο, πραγματικά φταῖνε οἱ ἐργάτες, ἐπαναλαβαίνει ὕστερα ἀπό τούς ἐχθρούς τῶν ἐργατῶν τό χωρίς ἐργάτες συνδικάτο, τό «Σωματεῖο τῶν μηχανικῶν»: γιατί, ἐδῶ πού τά λέμε, νά μήν ἀπαρνηθοῦν οἱ ἐργάτες τά συνδικάτα; δέ θά ἦταν καλύτερα πρῶτα νά κάνουν παζάρια, ἀφοῦ παραιτηθοῦν ἀπό τίς διεκδικήσεις τους, καί ὕστερα νά μιλήσουν γιά τίς διεκδικήσεις;

Σωστά, σωστά, συμφωνᾶνε μέ τό χωρίς ἐργάτες συνδικάτο καί ἡ ἐφημερίδα χωρίς ἀναγνῶστες, τό «Προμισλόβι Βέστνικ»: οἱ καθώς πρέπει ἐργάτες πρῶτα παζαρεύουν καί μετά μιλᾶνε γιά τελεσίγραφα, στήν ἀρχή παραδίνουν

τίς θέσεις τους καί μετά τίς ἀνακαταλαβαίνουν, ἐνῶ οἱ ἐργάτες τοῦ Μπακού δέν εἶχαν αὐτή τήν εὐπρέπεια, φάνηκαν πολύ ἀπρεπεῖς, σχεδόν μποϋκοταριστές.

Μά ἐμεῖς τό ξέραμε αὐτό, ἐμεῖς ἀπό καιρό τώρα τά προείδαμε ὅλα αὐτά, δηλώνουν βαθυστόχαστα οἱ ντασνάκοι καί οἱ σοσιαλεπαναστάτες: βλέπετε, ἄν οἱ ἐργάτες κήρυχναν ἀποχή, ξεκόβοντας ἐντελῶς ἀπό τά συνδικάτα καί χτυποῦσαν κατευθείαν μέ τήν ἀπεργία, χωρίς καμιά προετοιμασία καί συνένωση ὁποιωνδήποτε πλατιῶν μαζῶν, τότε θά κατανοοῦσαν ὅτι χωρίς «γῆ καί λευτεριά» δέ θά γίνει ἡ σύσκεψη καί ὅτι μέ «τήν πάλη θά ἀποχτήσεις τό δίκιο σου»[69]...

Αὐτά λένε οἱ «φίλοι» καί οἱ ἐχθροί τοῦ προλεταριάτου τοῦ Μπακού.

Εἶναι τάχα ἀνάγκη νά ἀποδείξουμε ὅτι εἶναι ἀστήριχτες αὐτές οἱ κατηγορίες πού στρέφονται ἐνάντια στό προλεταριάτο τοῦ Μπακού; Ἀρκεῖ μονάχα νά ἀντιπαραθέσουμε τούς ντασνάκους καί τούς σοσιαλεπαναστάτες πού κατηγοροῦν τούς ἐργάτες γ ι ά ἀ γ ά π η πρός τή σύσκεψη, στούς μηχανικούς καί στούς πετρελαιοβιομήχανους πού κατηγοροῦν τούς ἴδιους ἐργάτες γ ι ά ἀ π ο χ ή ἀπό τή σύσκεψη—ἀρκεῖ, λέγω, νά ἀντιπαραθέσουμε τίς δυό ἀπόψεις πού ἀλληλοαποκλείονται, γιά νά καταλάβουμε ἀμέσως ὅλη τήν ἀνοησία καί τήν ψευτιά τῶν παραπάνω κατηγοριῶν...

Μά τότε ποιός εἶναι στήν προκείμενη περίπτωση ὁ πραγματικός «ἔνοχος» γιά τή ματαίωση τῆς σύσκεψης;

Ἄς ρίξουμε μιά πεταχτή ματιά στήν ἱστορία τῆς σύσκεψης. Δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά πού οἱ πετρελαιοβιομήχανοι καλοῦν τούς ἐργάτες σέ σύσκεψη—ζοῦμε κιόλας τήν τέταρτη σύσκεψη (1905, 1906, 1907, 1908). Οἱ πετρελαιοβιομήχανοι πάντα πρῶτοι καλοῦσαν σέ σύσκεψη καί πάντα οἱ ἀρχές τους βοηθοῦσαν νά «συμφωνήσουν» μέ τούς

ἐργάτες καί νά κλείσουν μιά συλλογική σύμβαση. Οἱ πετρελαιοβιομήχανοι εἴχανε τό σκοπό τους: Θέλαν μέ τίς μικροπαραχωρήσεις νά γλυτώσουν ἀπό τίς ἀπεργίες καί νά ἐξασφαλίσουν τή συνεχῆ ἐξόρυξη τοῦ πετρελαίου. Οἱ ἀρχές ἐνδιαφέρονταν ἀκόμα περισσότερο γιά τήν «ἡσυχία καί τή γαλήνη» στό βασίλειο τοῦ πετρελαίου, χωρίς νά χρειάζεται νά μιλήσουμε γιά τό γεγονός ὅτι πάρα πολλά μέλη τῆς κυβέρνησης εἶναι μέτοχοι στίς μεγαλύτερες ἐπιχειρήσεις πετρελαίου, ὅτι οἱ φόροι στή βιομηχανία τοῦ πετρελαίου ἀποτελοῦν μιά ἀπό τίς σοβαρότερες πηγές ἐσόδων τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, ὅτι τό μαζούτ τοῦ Μπακού τροφοδοτεῖ τήν «ἐθνική βιομηχανία» καί ὅτι ἑπομένως τό παραμικρότερο σταμάτημα στή βιομηχανία τοῦ πετρελαίου θά εἶχε ὁπωσδήποτε τήν ἐπίδρασή του στήν κατάσταση τῆς βιομηχανίας τῆς Ρωσίας.

Ὑπάρχουν ὅμως κι ἄλλα. Κι ἄν ἀκόμα δέν παρθοῦν ὑπόψη ὅσα εἰπώθηκαν πιό πάνω, ἡ εἰρήνη στό Μπακού ἔχει σημασία γιά τήν κυβέρνηση καί ἀπό τήν ἄποψη ὅτι ἡ μαζική δράση τοῦ προλεταριάτου στό Μπακού, τόσο τοῦ προλεταριάτου τῶν πετρελαίων, ὅσο καί τοῦ συνδεμένου μ' αὐτό ναυτεργατικοῦ προλεταριάτου, μολύνει τό προλεταριάτο καί τῶν ἄλλων πόλεων. Θυμηθεῖτε τά γεγονότα. Ἡ πρώτη γενική ἀπεργία στό Μπακού, τήν ἄνοιξη τοῦ 1903, ἄνοιξε τό δρόμο στίς περίφημες ἀπεργίες-διαδηλώσεις τοῦ Ἰούλη στίς νότιες πόλεις τῆς Ρωσίας[70]. Ἡ δεύτερη γενική ἀπεργία τό Νοέμβρη-Δεκέμβρη τοῦ 1904[71] ἀποτέλεσε τό σύνθημα γιά τίς ἔνδοξες ἐκδηλώσεις τοῦ Γενάρη-Φλεβάρη σ' ὁλόκληρη τή Ρωσία. Τό 1905 τό προλεταριάτο τοῦ Μπακού, ἀφοῦ συνῆλθε γρήγορα ὕστερα ἀπό τήν ἀρμενο-ταταρική σφαγή, ρίχνεται ξανά στή μάχη, μεταδίνοντας τόν ἐνθουσιασμό του «σ' ὅλο τόν Καύκασο». Τέλος, ἀρχίζοντας ἀπό τό 1906, δηλαδή ὕστερα ἀπό τήν ὑποχώρηση τῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία, τό Μπακού ἐξακολουθεῖ ἀκόμα νά μήν «ἡσυχάζει», ἀπολαβαίνει πραγματικά μέχρι σήμερα μερικές ἐλευθερίες, γιορτάζει τήν προλεταριακή Πρωτομαγιά κάθε χρόνο καλύτερα ἀπό ὁποιοδήποτε ἄλλο μέρος τῆς Ρωσίας καί ἐμπνέει στίς ἄλλες πόλεις τό αἴσθημα τῆς εὐγενικῆς ἅμιλλας... Ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς γιατί οἱ ἀρχές προσπαθοῦσαν νά μήν ἐξερεθίζουν τούς ἐργάτες τοῦ Μπακού, ὑποστηρίζοντας κάθε φορά τούς πετρελαιοβιομήχανους στίς ἀπόπειρές τους νά συσκεφθοῦν μέ τούς ἐργάτες, «νά συμφωνήσουν» μαζί τους, νά κλείσουν μιά συλλογική σύμβαση.

Μά ἐμεῖς οἱ μπολσεβίκοι κάθε φορά ἀπαντούσαμε μέ τήν ἀποχή.

Γιατί;

Γιατί οἱ πετρελαιοβιομήχανοι δέν ἤθελαν νά συσκεφθοῦν καί νά κλείσουν σύμβαση μέ τή μάζα, μπροστά στά μάτια τῆς μάζας, ἀλλά μέ μιά χούφτα πρόσωπα, πίσω ἀπό τίς πλάτες τῆς μάζας: ξέρουν πολύ καλά ὅτι μονάχα ἔτσι μποροῦν νά ξεγελάσουν τή μάζα τῶν πολλῶν χιλιάδων πετρελαιοεργατῶν.

Ποιά εἶναι ἡ οὐσία τῆς σύσκεψής **μας**; Ἡ σύσκεψή μας σημαίνει διαπραγματεύσεις γιά τίς διεκδικήσεις ἀνάμεσα στό προλεταριάτο τοῦ πετρελαίου καί τήν κεφαλαιοκρατία τοῦ πετρελαίου. Ἄν οἱ διαπραγματεύσεις ὁδηγήσουν σέ συμφωνία, τότε ἡ σύσκεψη τελειώνει μέ μιά συλλογική σύμβαση γιά ὁρισμένο χρονικό διάστημα, ὑποχρεωτική καί γιά τά δυό συμβαλλόμενα μέρη. **Μιλώντας γενικά**, ἐμεῖς δέν ἔχουμε τίποτα ἐνάντια στή σύσκεψη, γιατί ἡ σύσκεψη κάτω ἀπό ὁρισμένους ὅρους καί πάνω στό ἔδαφος τῶν γενικῶν διεκδικήσεων, **μπορεῖ** νά συνενώσει τούς ἐργάτες σ' ἕνα ἑνιαῖο σύνολο. Ἀλλά ἡ σύσκε-

ψη μπορεῖ νά συνενώσει τούς ἐργάτες στήν περίπτωση μόνο: 1) ὅταν οἱ μάζες θά συμμετέχουν σ' αὐτή μέ τόν πιό δραστήριο τρόπο, θά συζητοῦν ἐλεύθερα τίς διεκδικήσεις τους, θά ἐλέγχουν τούς ἀντιπροσώπους τους κλπ., 2) ὅταν οἱ μάζες θά ἔχουν τή δυνατότητα, σέ περίπτωση ἀνάγκης, νά ὑποστηρίξουν τίς διεκδικήσεις τους μέ μιά γενική ἀπεργία. Μήπως μποροῦν οἱ ἐργάτες νά συσκέφτονται δραστήρια, νά συζητοῦν τίς διεκδικήσεις τους κλπ., χωρίς μιά ορισμένη ἐλευθερία συγκέντρωσης στίς πετρελαιοπηγές καί τά ἐργοστάσια, χωρίς ἕνα Συμβούλιο πληρεξουσίων πού θά συνέρχεται ἀνεμπόδιστα, χωρίς τήν καθοδήγηση τῶν συνδικάτων; Φυσικά, ὄχι! Μήπως μποροῦν νά ὑποστηρίξουν τίς διεκδικήσεις τους τό χειμώνα ὅταν σταματᾶ ἡ ναυσιπλοΐα καί διακόπτεται ἡ ἐξαγωγή τοῦ πετρελαίου, ὅταν τά ἀφεντικά μποροῦν περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλη φορά νά ἀντισταθοῦν σέ μιά γενική ἀπεργία; Καί πάλι ὄχι! Καί ὅμως ὅλες οἱ ὥς τά τώρα συσκέψεις ὁρίζονταν νά γίνουν ἀκριβῶς μέσα στό χειμώνα καί προτείνονταν νά γίνουν ἀκριβῶς χωρίς νά ὑπάρχει ἐλευθερία συζήτησης γιά τίς διεκδικήσεις, χωρίς ἐλεύθερο Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων, χωρίς τή συμμετοχή τῶν συνδικάτων, ἐνῶ τίς ἐργατικές μάζες καί τίς ὀργανώσεις τους τίς ἀπομάκρυναν ἐπιμελῶς ἀπό τή σκηνή καί ὅλη ἡ ὑπόθεση μεταβιβαζόταν σέ μιά χούφτα «ἄτομα» πού πέρασαν ἀπό τό σχολειό τῶν Σεντρικόφ. Εἶναι σά νά λέγαν: ἐσεῖς κύριοι ἐργάτες, δέν ἔχετε παρά νά ἐκλέξτε τούς ἀντιπροσώπους καί ὕστερα μπορεῖτε νά διαλυθεῖτε καί νά πᾶτε στά σπίτια σας! Σύσκεψη *χωρίς* ἐργάτες, σύσκεψη *γιά τήν ἐξαπάτηση* τῶν ἐργατῶν—νά τί μᾶς προτείνουν ἐδῶ καί τρία χρόνια συνέχεια. *Τέτιες* συσκέψεις ἀξίζουν μονάχα νά ἀπόσχει κανείς ἀπ' αὐτές καί γι' αὐτό τό λέγο ἐμεῖς οἱ μπολσεβίκοι κηρύξαμε ἀποχή...

Οἱ ἐργάτες δέν τά κατάλαβαν ἀμέσως ὅλα αὐτά καί γι' αὐτό τό 1905 πῆγαν στήν πρώτη σύσκεψη. Ἀναγκάστηκαν ὅμως νά ἀποχωρήσουν ἀπό τή σύσκεψη, καί ἔτσι τή ματαίωσαν.

Οἱ ἐργάτες κάνανε λάθος καί στά 1906 πού πῆγαν καί στή δεύτερη σύσκεψη. Ἀλλά καί πάλι βρέθηκαν στήν ἀνάγκη νά τήν ἐγκαταλείψουν ματαιώνοντάς την ἀκόμα μιά φορά.

Ὅλα αὐτά ἔδειχναν πώς ἡ ἴδια ἡ ζωή καταδίκαζε καί διόρθωνε τά λάθη τῶν ἐργατῶν, σπρώχνοντάς τους στό δρόμο τῆς ἀποχῆς ἀπό τίς παρασκηνιακές, ἀπατεωνίστικες καί σεντρικοφικές συσκέψεις.

Οἱ μενσεβίκοι, πού καλοῦσαν τούς ἐργάτες νά πάρουν μέρος σέ *τέτιες* συσκέψεις, βοηθοῦσαν ἀσυνείδητα τούς πετρελαιοβιομήχανους στό ἔργο τῆς ἐξαπάτησης τῶν ἐργατῶν...

Τό 1907 ὅμως ἡ ὑπόθεση πῆρε ἄλλη τροπή. Ἡ πείρα τῶν δυό συσκέψεων ἀπό τή μιά μεριά καί ἡ ἔντονη ζύμωση τῶν μπολσεβίκων ἀπό τήν ἄλλη ἔκαναν τή δουλιά τους: στήν πρόταση τῶν ἀρχῶν καί τῶν πετρελαιοβιομηχάνων νά πᾶνε στή σύσκεψη (στήν τρίτη πιά σύσκεψη!), οἱ ἐργάτες ἀπάντησαν μέ κατηγορηματική ἄρνηση.

Ἀπό τή στιγμή αὐτή τό ἐργατικό κίνημα τοῦ Μπακοῦ περνάει σέ μιά νέα φάση...

Μήπως αὐτό σημαίνει ὅμως ὅτι οἱ ἐργάτες φοβοῦνταν τή σύσκεψη; Φυσικά, ὄχι! Εἶναι δυνατό οἱ ἐργάτες πού γνώρισαν τίς μεγαλειώδικες ἀπεργίες νά φοβοῦνται τίς διαπραγματεύσεις μέ τούς πετρελαιοβιομήχανους;

Μήπως ὅμως αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ ἐργάτες ἀπόφευγαν τή συλλογική σύμβαση; Φυσικά, ὄχι. Εἶναι δυνατό οἱ ἐργάτες πού γνώρισαν τή «σύμβαση τοῦ Δεκέμβρη» νά φοβοῦνται τή συλλογική σύμβαση;

Οἱ ἐργάτες ὅμως μέ τήν ἀποχή τους ἀπό τή σύσκεψη τοῦ Νοέμβρη 1907 ἔδειξαν πώς εἶναι ἀρκετά ὥριμοι γιά νά μήν ἐπιτρέψουν πιά στούς ἐχθρούς τους νά τούς κοροϊδεύουν μέ τίς σεντρικοφικο-παρασκηνιακές συσκέψεις τους.

Κι ἔτσι, ὅταν οἱ ἀρχές καί οἱ πετρελαιοβιομήχανοι μπρός στό φάσμα τῆς ἀποχῆς μᾶς ρωτοῦσαν κάτω ἀπό ποιούς τελοσπάντων ὅρους θά μπορούσατε νά πάρετε μέρος στή σύσκεψη, ἐμεῖς τούς ἀπαντούσαμε πώς θά πάρουμε μέρος μονάχα μέ τόν ὅρο τῆς πιό πλατιᾶς συμμετοχῆς τῶν ἐργατικῶν μαζῶν καί τῶν συνδικάτων τους σ' ὅλη τή διάρκεια τῆς σύσκεψης. Μονάχα ὅταν θά δόσουν τή δυνατότητα στούς ἐργάτες 1) νά συζητοῦν ἐλεύθερα τίς διεκδικήσεις τους, 2) νά συγκαλοῦν ἐλεύθερα τό μελλοντικό Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων, 3) νά χρησιμοποιοῦν ἐλεύθερα τή βοήθεια τῶν συνδικάτων τους καί 4) νά ἐκλέγουν ἐλεύθερα τήν ἡμέρα τῆς σύγκλησης τῆς σύσκεψης—μονάχα τότε οἱ ἐργάτες θά πάρουν μέρος στή σύσκεψη. Στήν προκειμένη περίπτωση τό βασικό σημεῖο ἦταν ὁ ὅρος γιά τήν ἀναγνώριση τῶν συνδικάτων. Καί οἱ ὅροι αὐτοί ὀνομάστηκαν ἐγγυήσεις. Μέ τήν εὐκαιρία αὐτή γιά πρώτη φορά διατυπώθηκε τότε ἡ περίφημη θέση: *σύσκεψη μέ ἐγγυήσεις ἤ καμιά σύσκεψη!*

Μήπως ἔτσι προδίναμε τήν ταχτική τῆς ἀποχῆς ἀπό τίς παλιές σεντρικοφικές συσκέψεις, ἀπό τίς συσκέψεις χωρίς ἐργάτες; Οὔτε κατά ἕνα γιῶτα! Ἡ ταχτική τῆς ἀποχῆς ἀπό τίς παλιές συσκέψεις δέν παραβιάστηκε καθόλου, ἐμεῖς προτείναμε μονάχα μιά νέα σύσκεψη, μιά σύσκεψη μέ ἐγγυήσεις, μονάχα μιά τέτια σύσκεψη!

Χρειάζεται τάχα νά ἀποδείξουμε τήν ὀρθότητα μιᾶς τέτιας ταχτικῆς, εἶναι τάχα ἀνάγκη νά ἀποδειχτεῖ πώς μόνο μέ μιά τέτια ταχτική θά μπορούσαμε νά μετατρέψουμε τή σύσκεψη ἀπό ὅπλο ἐξαπάτησης τῶν ἐργατῶν σέ ὅπλο συσπείρωσής τους γύρω ἀπό τά συνδικάτα, σέ μιά ἑνιαία στρατιά πολλῶν χιλιάδων ἐργατῶν πού νά εἶναι σέ θέση νά ὑπερασπίσει τίς διεκδικήσεις της;

Ἀκόμα καί οἱ μενσεβίκοι, τό σωματεῖο τῶν μηχανικῶν, τό «Προμισλόβι Βέστνικ», ἀκόμα καί αὐτοί δέ μπόρεσαν νά ἀντιταχθοῦν σέ μιά τέτια θέση καί διακήρυξαν ὕστερα ἀπό μᾶς τόν τελεσιγραφικό χαραχτήρα τοῦ ὅρου γιά τά συνδικάτα. Ἔχουμε στά χέρια μας ντοκουμέντα πού δείχνουν ὅτι οἱ μενσεβίκοι δέ συμφωνοῦσαν ὄχι μονάχα γιά τή σύσκεψη, ἀλλά καί γιά τίς ἐκλογές τῶν πληρεξουσίων, χωρίς τήν προκαταβολική ἱκανοποίηση τοῦ ὅρου γιά τά συνδικάτα, χωρίς τήν ἔκδοση ἀδειῶν γιά τά συνδικάτα. Ὅλα αὐτά γίνονταν *πρίν* ἀπό τίς διαπραγματεύσεις πού ἔγιναν στήν ὀργανωτική ἐπιτροπή, *πρίν* ἀπό τό σχηματισμό τοῦ Συμβουλίου τῶν πληρεξουσίων, *πρίν* ἀπό τίς ἐκλογές τῶν πληρεξουσίων. Φυσικά, τώρα μποροῦν νά δηλώνουν ὅτι ὁ «τελεσιγραφικός χαραχτήρας πρέπει νά ἐκδηλωθεῖ μονάχα στό *τέλος* τῶν διαπραγματεύσεων», ὅτι αὐτοί «*ἀπό τήν ἀρχή ἀκόμα* καταπολέμησαν τόν τελεσιγραφικό χαραχτήρα τῶν διεκδικήσεων» (βλ. «Προμισλέβι Βέστνικ», ἀρ. 21), μά ὅλα αὐτά εἶναι οἱ συνηθισμένες, προπολλοῦ γνωστές «τοῦμπες» τῶν χωρίς χαραχτήρα ὀπορτουνιστῶν πού προέρχονται ἀπό τό στρατόπεδο τῶν μενσεβίκων, πού ἀποδεικνύουν ἀκόμα μιά φορά τή συνέπεια τῆς ταχτικῆς μας!

Ἀκόμα καί οἱ σοσιαλεπαναστάτες καί οἱ ντασνάκοι, πού ἀναθεμάτιζαν «καθετί πού ἔχει σχέση μέ τή σύσκεψη», ἀκόμα καί αὐτοί «ὑποκλίθηκαν» μπροστά στήν ταχτική μας καί ἀποφάσισαν νά πάρουν μέρος στή δουλιά γιά τήν προετοιμασία τῆς σύσκεψης!

Οἱ ἐργάτες κατάλαβαν ὅτι εἶναι σωστή ἡ θέση μας καί μέ τή συντριφτική πλειοψηφία τήν ψήφισαν. Ἀπό

τούς τριανταπέντε χιλιάδες ἐργάτες, πού ρωτήθηκαν, ψήφισαν ὑπέρ τῶν σοσιαλεπαναστατῶν καί τῶν ντασνάκων (ἀποχή χωρίς ὅρους) μόνο 8 χιλιάδες, ὑπέρ τῶν μενσεβίκων (συμμετοχή χωρίς ὅρους) 8 χιλιάδες καί ὑπέρ τῆς ταχτικῆς μας, ὑπέρ τῆς ταχτικῆς τῆς σύσκεψης μέ ἐγγυήσεις ψήφισαν 19 χιλιάδες.

Ἔτσι οἱ ἐργάτες καταψήφισαν τήν ταχτική τῶν μενσεβίκων, τήν ταχτική τῆς σύσκεψης χωρίς ἐργάτες καί χωρίς ἐγγυήσεις. Οἱ ἐργάτες καταψήφισαν καί τήν ταχτική τῶν ντασνάκων καί τῶν σοσιαλεπαναστατῶν, τήν ταχτική τῆς ἀνεδαφικῆς ἀποχῆς καί τῆς ἀνοργάνωτης γενικῆς ἀπεργίας. Οἱ ἐργάτες τάχτηκαν ὑπέρ τῆς σύσκεψης μέ ἐγγυήσεις, ὑπέρ τῆς σχεδιασμένης χρησιμοποίησης ὅλης τῆς πορείας τῆς σύσκεψης γιά τήν ὀργάνωση τῆς γενικῆς ἀπεργίας.

Νά ποῦ βρίσκεται τό μυστικό τῆς ματαίωσης τῆς σύσκεψης!

Οἱ πετρελαιοβιομήχανοι τάχθηκαν ὁμόφωνα ὑπέρ τῆς σύσκεψης χωρίς ἐγγυήσεις. Ἔτσι ἐνέκριναν τήν ταχτική τῶν μενσεβίκων. Ἐμεῖς δηλώνουμε πώς αὐτό ἀποτελεῖ τήν καλύτερη ἀπόδειξη ὅτι ἡ θέση τῶν μενσεβίκων εἶναι λαθεμένη.

Μιά καί οἱ ἐργάτες ἀπόριψαν τή σύσκεψη χωρίς ἐγγυήσεις, οἱ πετρελαιοβιομήχανοι ἄλλαξαν τήν ταχτική τους καί... ματαίωσαν τή σύσκεψη, τή μποϋκοτάρανε. Ἔτσι ἐκφράσανε καί τήν ἀλληλεγγύη τους πρός τήν ταχτική τῶν ντασνάκων καί τῶν σοσιαλεπαναστατῶν. Ἐμεῖς δηλώνουμε ὅτι αὐτό ἀποτελεῖ τήν καλύτερη ἀπόδειξη ὅτι ἡ θέση τῶν ντασνάκων καί τῶν σοσιαλεπαναστατῶν δέν εἶναι καθόλου καλή.

Ἡ ταχτική τοῦ προλεταριάτου τοῦ Μπακού ἀποδείχτηκε ἡ μοναδικά σωστή ταχτική.

Γι᾽ αὐτό καί ἐπιτίθενται ἐνάντιά της ὅλες οἱ δυνάμεις τῆς κεφαλαιοκρατίας τοῦ πετρελαίου. Τή στιγμή πού ὅλη ἡ κεφαλαιοκρατία τοῦ πετρελαίου ἐγκρίνει πέρα γιά πέρα τή μενσεβίκικη σύσκεψη χωρίς ἐγγυήσεις καί στή χειρότερη περίπτωση πιάνεται ἡ ἴδια ἀπό τήν ἀποχή πού προτάθηκε ἀπό τούς ντασνάκους καί τούς σοσιαλεπαναστάτες, σέ καμιά περίπτωση δέ θέλει νά συμφιλιωθεῖ μέ τό προλεταριάτο τοῦ Μπακού, πού ζητάει σύσκεψη μέ ἐγγυήσεις!

Καί αὐτό εἶναι κατανοητό. Φανταστεῖτε μόνο τήν παρακάτω εἰκόνα: ὅτι ἱκανοποιοῦνται οἱ γνωστοί ὅροι—οἱ ἐγγυήσεις· ἀρχίζει ἡ πιό πλατιά συζήτηση τῶν ἐργατικῶν διεκδικήσεων· τό Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων ὁλοένα καί περισσότερο ριζώνει μέσα στίς μάζες· στήν πορεία τῆς ἐπεξεργασίας τῶν διεκδικήσεων οἱ μάζες συσπειρώνονται γύρω ἀπό τό Συμβούλιό τους καί μέσω αὐτοῦ γύρω ἀπό τά συνδικάτα τους· ἡ μάζα τῶν πενήντα χιλιάδων, ὀργανωμένη σέ ἑνιαία στρατιά, προβάλλει στούς πετρελαιοβιομήχανους τίς διεκδικήσεις της· οἱ πετρελαιοβιομήχανοι εἶναι ἀναγκασμένοι νά παραδοθοῦν χωρίς μάχη ἤ νά ὑπολογίσουν τό ξέσπασμα μιᾶς σοβαρά ὀργανωμένης γενικῆς ἀπεργίας πού θά ἐκδηλωθεῖ στήν πιό ἀκατάλληλη γι᾽ αὐτούς στιγμή—συμφέρουν λοιπόν ὅλα αὐτά στήν κεφαλαιοκρατία τοῦ πετρελαίου; Πῶς λοιπόν ὕστερα ἀπ᾽ αὐτά νά μή γαυγίζουν καί νά μή νιαουρίζουν τά κεφαλαιοκρατικά θηρία τοῦ «Νεφτιάνογιε Ντιέλο» καί τοῦ «Μπακού»[78]; Κάτω λοιπόν ἡ σύσκεψη μιά καί δέ μπορεῖ νά γίνει χωρίς τίς ἀναθεματισμένες ἐγγυήσεις—λένε οἱ πετρελαιοβιομήχανοι καί ματαιώνουν τή σύσκεψη.

Νά ποῦ βρίσκεται ἡ αἰτία πού οἱ ἀρχές καί οἱ πετρελαιοβιομήχανοι ματαίωσαν τή σύσκεψη.

Νά τί μᾶς δείχνει ἡ ἱστορία τῶν συσκέψεων.

Καί τό «Προμισλόβι Βέστνικ» τά ξέχασε ὅλα αὐτά

καί συνεχίζει τό τραγούδι γιά τήν «ἔλλειψη τάκτ ἀπό μέρους τῶν καθοδηγητῶν», ἐπαναλαβαίνοντας καί ἀναμασώντας ἀνόητα τά κύρια ἄρθρα τοῦ «Μπακού» καί τοῦ «Νεφτιάνογιε Ντιέλο»! Ἀκόμα καί ἡ γεωργιανή ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων τῆς Τιφλίδας θεώρησε ἀναγκαῖο «νά ὑψώσει τή φωνή της» καί νά σιγοντάρει τούς καντέτους[73] τοῦ Μπακού! Ἐλεεινοί λακέδες!

Ὡστόσο, ποιά πρέπει νά εἶναι ἡ ταχτική μας μπροστά στή νέα κατάσταση πραγμάτων;

Οἱ πετρελαιοβιομήχανοι ματαίωσαν τή σύσκεψη. Μᾶς προκαλοῦν σέ γενική ἀπεργία. Σημαίνει μήπως αὐτό πώς πρέπει ἀμέσως νά ἀπαντήσουμε μέ τή γενική ἀπεργία; Φυσικά, ὄχι! Δέ χρειάζεται κάν νά ποῦμε ὅτι οἱ πετρελαιοβιομήχανοι πρόλαβαν κιόλας νά συγκεντρώσουν τεράστια ἀποθέματα πετρελαίου, ὅτι ἀπό καιρό τώρα ἑτοιμάζονται γιά νά ἀποκρούσουν μιά γενική ἀπεργία, ἐνῶ ἐμεῖς δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι δέν εἴμαστε ἀκόμα ἕτοιμοι γιά ἕνα τόσο σοβαρό ἀγώνα. Εἴμαστε ὑποχρεωμένοι πρός τό παρόν νά παραιτηθοῦμε ἀποφασιστικά ἀπό μιά γενική οἰκονομική ἀπεργία.

Πρέπει νά παραδεχτοῦμε μονάχα τίς ἀπεργίες κατά ἐπιχειρήσεις σάν σκόπιμη μορφή τῆς ὑποχώρησης, πού ἀνταποκρίνεται στή συγκεκριμένη στιγμή. Οἱ μενσεβίκοι, πού ἀρνοῦνται σχεδόν σάν ζήτημα «ἀρχῆς» τή σκοπιμότητα τέτιων ἀπεργιῶν (βλ. τή μπροσούρα τοῦ Λ. Α. Ρίν[74]), ἀπατῶνται οἰχτρά. Ἡ πείρα τῶν ἀνοιξιάτικων ἀπεργιῶν δείχνει πώς μέ τή δραστήρια ἀνάμιξη τῶν συνδικάτων καί τῆς ὀργάνωσής μας ἡ ἀπεργία κατά ἐπιχειρήσεις μπορεῖ νά ἀποδειχτεῖ ἕνα ἀπό τά πιό σίγουρα μέσα γιά τή συσπείρωση τοῦ προλεταριάτου. Ἀκόμα πιό γερά πρέπει νά πιαστοῦμε ἀπ' αὐτό τό μέσο: δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι ἡ ὀργάνωσή μας θά ἀναπτυχθεῖ μονάχα ἐφόσον θά ἀναμιγνύεται δραστήρια σ' ὅλες τίς ὑποθέσεις τῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου.

Αὐτό εἶναι τό ἄμεσο καθῆκον τῆς ταχτικῆς μας.

Οἱ ἀρχές, ἀφοῦ πρῶτα ματαιώσουν τή σύσκεψη, θέλουν μετά νά ἐξαφανίσουν ὁλότελα τή λεγόμενη «ἐλευθερία τοῦ Μπακοῦ». Μήπως αὐτό σημαίνει ὅτι πρέπει νά περάσουμε ἐντελῶς στήν παρανομία, ἀφήνοντας τό πεδίο τῆς δράσης στίς μαῦρες δυνάμεις; Φυσικά, ὄχι! Ὅσο καί νά λυσσομανᾶ ἡ ἀντίδραση, ὅσο καί νά διαλύει τά συνδικάτα καί τίς ὀργανώσεις μας, δέ μπορεῖ νά ἐξαφανίσει τίς ἐργοστασιακές ἐπιτροπές στίς πετρελαιοπηγές καί στά ἐργοστάσια, χωρίς νά προκαλέσει «ἀναρχία καί συγκρούσεις» στά ἐργοστάσια καί στίς πετρελαιοπηγές. Ὑποχρέωσή μας εἶναι νά δυναμώσουμε αὐτές τίς ἐπιτροπές, μεταφέροντας σ' αὐτές τό πνεῦμα τοῦ σοσιαλισμοῦ καί ἑνώνοντάς τες κατά ἐπιχειρήσεις. Καί γιά τήν ἐπίτευξη αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ εἶναι ἐπίσης ἀπαραίτητο οἱ πυρῆνες μας στά ἐργοστάσια καί στίς πετρελαιοπηγές νά μπαίνουν συστηματικά ἐπικεφαλῆς αὐτῶν τῶν ἐπιτροπῶν καί νά συνενώνονται οἱ ἴδιοι μέ τή σειρά τους μέσω τῶν ἐκπροσώπων τους ἐπίσης κατά ἐπιχειρήσεις καί ἀπό περιφέρεια σέ περιφέρεια.

Αὐτά εἶναι τά ἄμεσα ὀργανωτικά μας καθήκοντα.

Ἐκπληρώνοντας ὅλα αὐτά τά ἄμεσά μας καθήκοντα καί δυναμώνοντας ἔτσι τά συνδικάτα καί τήν ὀργάνωσή μας θά μπορέσουμε νά σφιχτοδέσουμε σέ μιά ἑνότητα τή μάζα τῶν πολλῶν χιλιάδων ἐργατῶν τοῦ πετρελαίου, γιά τίς μελλοντικές μάχες ἐνάντια στό κεφάλαιο τοῦ πετρελαίου.

Δημοσιεύτηκε σάν παράρτημα τῆς ἐφημερίδας «Μπακίνσκι Προλετάρι», ἀρ. 5, 20 τοῦ Ἰούλη 1908.
Ὑπογραφή: Κόμπα.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ παραρτήματος τῆς ἐφημερίδας «Μπακίνσκι Προλετάρι».

Η ΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΜΑΣ

Γιά κανένα δέν εἶναι μυστικό ὅτι τό κόμμα μας περνάει μιά βαριά κρίση. Ἡ ἀποχώρηση μελῶν ἀπό τό κόμμα, ὁ περιορισμός καί ἡ ἀδυναμία τῶν ὀργανώσεων, ἡ ἀποκοπή τῆς μιᾶς ὀργάνωσης ἀπό τήν ἄλλη, ἡ ἔλλειψη μιᾶς συντονισμένης κομματικῆς δουλιᾶς—ὅλα αὐτά δείχνουν ὅτι τό κόμμα εἶναι ἄρρωστο, ὅτι τό κόμμα περνάει μιά σοβαρή κρίση.

Τό πρῶτο πού τσακίζει ἰδιαίτερα τό κόμμα εἶναι ἡ ἀπόσπαση τῶν ὀργανώσεών του ἀπό τίς πλατιές μάζες. Ὑπῆρξε καιρός πού οἱ ὀργανώσεις μας ἀριθμοῦσαν στίς γραμμές τους χιλιάδες καί καθοδηγοῦσαν ἑκατοντάδες χιλιάδες. Τό κόμμα τότε εἶχε στέρεες ρίζες μέσα στίς μάζες. Τώρα δέν εἶναι πιά ἔτσι. Μέσα στό κόμμα ἀντί χιλιάδες ἔμειναν δεκάδες καί στήν καλύτερη περίπτωση ἑκατοντάδες μέλη. Ὅσο γιά τήν καθοδήγηση τῶν ἑκατοντάδων χιλιάδων οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνεται πιά γι' αὐτό. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τό κόμμα μας ἐξασκεῖ μιά πλατιά *ἰδεολογική* ἐπιροή πάνω στίς μάζες, τό ξέρουν καί τό ἐκτιμοῦν οἱ μάζες. Σ' αὐτό, πρίν ἀπ' ὅλα, ξεχωρίζει τό κόμμα «μετά τήν ἐπανάσταση» ἀπό τό κόμμα «πρίν ἀπό τήν ἐπανάσταση». Ἀλλά μ' αὐτό ἐπίσης ἐξαντλεῖται οὐσιαστικά ὅλη ἡ ἐπιροή τοῦ κόμματος. Ὡστόσο, μονάχα ἡ ἰδεο-

λογική ἐπιροή δέν ἀρκεῖ καθόλου. Ἐδῶ πρόκειται γιά τό γεγονός ὅτι ἡ πλατιά *ἰδεολογική* ἐπιροή τσακίζεται στή στενότητα τῆς *ὀργανωτικῆς* μας στερέωσης—νά ποῦ βρίσκεται ἡ πηγή τῆς ἀπόσπασης τῶν ὀργανώσεών μας ἀπό τίς πλατιές μάζες. Ἀρκεῖ νά ἀναφέρουμε τήν ὀργάνωση τῆς Πετρούπολης, πού τό 1907 εἶχε στίς γραμμές της περίπου 8 χιλιάδες μέλη, ἐνῶ τώρα εἶναι ζήτημα ἄν μαζεύονται 300-400 μέλη, γιά νά καταλάβουμε ἀμέσως ὅλη τή σοβαρότητα τῆς κρίσης. Δέ μιλᾶμε πιά γιά τή Μόσχα, τά Οὐράλια, τήν Πολωνία, τό λεκανοπέδιο τοῦ Ντονέτς κλπ. πού βρίσκονται στήν ἴδια κατάσταση.

Ἔχουμε ὅμως κι ἄλλα. Τό κόμμα δέν ὑποφέρει μονάχα ἀπό τό γεγονός ὅτι εἶναι ἀποσπασμένο ἀπό τίς μάζες, ἀλλά καί γιατί οἱ ὀργανώσεις του δέ συνδέονται μέ τίποτα ἀναμεταξύ τους, δέ ζοῦνε τήν ἴδια κομματική ζωή, εἶναι ἀποκομμένες ἡ μιά ἀπό τήν ἄλλη. Ἡ Πετρούπολη δέν ξέρει τί γίνεται στόν Καύκασο, ὁ Καύκασος δέν ξέρει τί γίνεται στά Οὐράλια κλπ., κάθε γωνιά ζεῖ τή δικιά της ξεχωριστή ζωή. Γιά νά ἀκριβολογήσουμε, πρέπει νά ποῦμε πώς δέν ὑπάρχει πιά οὐσιαστικά τό ἑνιαῖο ἐκεῖνο κόμμα, τό κόμμα πού ζεῖ μιά κοινή ζωή, τό κόμμα πού γι' αὐτό μιλούσαμε ὅλοι μας μέ περηφάνεια στά 1905, 1906, 1907. Ζοῦμε μέσα στήν πιό ἀποκρουστική χειροτεχνική κατάσταση. Τά ὄργανα πού ὑπάρχουν στό ἐξωτερικό, ὁ «Προλετάριος»[75] καί ἡ «Γκόλος»[76] ἀπό τή μιά μεριά καί ὁ «Σοσιαλδημοκράτης»[77] ἀπό τήν ἄλλη, δέ συνδέουν καί δέ μποροῦν νά συνδέσουν τίς σκόρπιες σ' ὅλη τή Ρωσία ὀργανώσεις, δέ μποροῦν νά τίς δόσουν μιά ἑνιαία κομματική ζωή. Θά ἦταν ὅμως παράξενο καί νά σκεφτεῖ κανείς ὅτι τά ὄργανα τοῦ ἐξωτερικοῦ, πού βρίσκονται μακριά ἀπό τή ρωσική πραγματικότητα, θά μποροῦσαν νά συνενώσουν τή δουλιά τοῦ κόμματος, πού ἀπό καιρό πιά ἔχει ξεπεράσει τό στάδιο τῶν

ομίλων. Είναι αλήθεια ότι ανάμεσα στίς αποκομμένες αναμεταξύ τους οργανώσεις υπάρχουν πολλά κοινά γνωρίσματα, πού τίς συνδέουν ιδεολογικά—έχουν ένα κοινό πρόγραμμα πού άντεξε στήν κριτική τῆς επανάστασης, κοινές πραχτικές αρχές, πού επικυρώθηκαν από τήν επανάσταση, ένδοξες επαναστατικές παραδόσεις. Σ' αυτά ακριβῶς βρίσκεται ή δεύτερη σημαντική διαφορά τοῦ κόμματος «μετά τήν επανάσταση» από τό κόμμα «πρίν από τήν επανάσταση». Αυτά όμως δέν αρκοῦν. Ἐδῶ πρόκειται γιά τό γεγονός ότι ή ιδεολογική ενότητα τῶν κομματικῶν οργανώσεων δέ σώζει καθόλου τό κόμμα από τήν οργανωτική τους διασπορά καί από τήν απόσπαση τῆς μιᾶς από τήν άλλη. Είναι αρκετό νά αναφέρουμε ότι ακόμα καί μιά απλή ενημέρωση μέ αλληλογραφία μέσα στό κόμμα δέ βρίσκεται σ' ένα κάπως επιθυμητό ύψος. Δέ μιλᾶμε πιά γιά τήν πραγματική συνένωση τοῦ κόμματος σ' ένα ενιαίο οργανισμό.

Ἑπομένως, ή ουσία τῆς κρίσης πού περνάει τό κόμμα βρίσκεται: 1) στήν απόσπαση τοῦ κόμμματος από τίς πλατιές μάζες καί 2) στήν αποκοπή τῶν οργανώσεών του αναμεταξύ τους.

Δέν είναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς ότι ή αιτία γιά όλα αυτά είναι ή κρίση τῆς ίδιας τῆς επανάστασης, ό προσωρινός θρίαμβος τῆς αντεπανάστασης, ή κάλμα ύστερα από τή δράση, ή απώλεια τέλος όλων εκείνων τῶν μισοελευθεριῶν πού απολάμβανε τό κόμμα στή διάρκεια τοῦ 1905-1906. Τό κόμμα αναπτυσσόταν, πλάταινε καί δυνάμωνε όσον καιρό ή επανάσταση τραβοῦσε μπροστά, όσον καιρό υπῆρχαν οί ελευθερίες. Ἀπό τή στιγμή πού ή επανάσταση υποχώρησε καί εξαφανίστηκαν οί ελευθερίες, τό κόμμα άρχισε νά φθίνει, άρχισαν νά φεύγουν από τό κόμμα πρῶτα οί διανοούμενοι καί ύστερα οί εργάτες πού είχαν τίς περισσότερες ταλαντεύσεις. Είδικά ή διαροή τῶν διανοουμένων επιταχυνόταν μέ τήν ανάπτυξη τοῦ κόμματος καί κυρίως τῶν πρωτοπόρων εργατῶν, πού μέ τίς σύνθετες απαιτήσεις τους ξεπερνοῦσαν τά φτωχικά πνευματικά εφόδια «τῶν διανοουμένων τοῦ 1905».

Ἀπ' αυτά βέβαια δέ βγαίνει καθόλου ότι ώσότου έρθουν οί μελλοντικές ελευθερίες τό κόμμα πρέπει νά φυτοζωεῖ μέσα στήν κρίση, όπως λαθεμένα νομίζουν μερικοί. Γιατί πρῶτα ό ερχομός τῶν ίδιων τῶν ελευθεριῶν εξαρτιέται πολύ από τό άν θά μπορέσει τό κόμμα νά βγεῖ από τήν κρίση γερό καί ανανεωμένο: οί ελευθερίες δέν πέφτουν από τόν ουρανό, αλλά καταχτιοῦνται ανάμεσα στά άλλα μέ τή βοήθεια ενός καλά οργανωμένου εργατικοῦ κόμματος. Δεύτερο, οί γνωστοί σ' όλους νόμοι τῆς πάλης τῶν τάξεων μᾶς λένε ότι ό διαρκῶς αναπτυσσόμενος βαθμός οργάνωσης τῆς αστικῆς τάξης πρέπει αναπότρεπτα νά έχει σάν επακόλουθο τόν αντίστοιχο βαθμό οργάνωσης τοῦ προλεταριάτου. Μά καί στόν καθένα είναι γνωστό πώς ή προκαταβολική ανανέωση τοῦ κόμματός μας, τοῦ μοναδικοῦ εργατικοῦ κόμματος, είναι απαραίτητος όρος γιά τήν ανάπτυξη τοῦ βαθμοῦ οργάνωσης τοῦ προλεταριάτου μας σάν τάξης.

Ἑπομένως, ή εξυγίανση τοῦ κόμματος πρίν από τόν ερχομό τῶν ελευθεριῶν, ή απαλλαγή του από τήν κρίση δέν είναι μόνο δυνατή αλλά καί αναπόφευχτη.

Ὅλο τό ζήτημα είναι νά βρεθοῦν οί μέθοδες γι' αυτή τήν εξυγίανση, νά ανοίξουμε τούς δρόμους, πού μέ τή βοήθειά τους τό κόμμα 1) θά συνδεθεῖ μέ τίς μάζες καί 2) θά συνενώσει σ' έναν οργανισμό τίς αποκομμένες τή μιά από τήν άλλη οργανώσεις.

* * *

Ἔτσι λοιπόν, πῶς μπορεῖ νά βγεῖ τό κόμμα μας από τήν κρίση, τί πρέπει νά κάνουμε γι' αυτό;

Νά κάνουμε τό κόμμα ὅσο μπορεῖ πιό νόμιμο καί νά τό συσπειρώσουμε γύρω ἀπό τή νόμιμη κοινοβουλευτική ὁμάδα, μᾶς λένε μερικοί. Μά πῶς νά τό κάνουμε ὅσο μπορεῖ πιό νόμιμο ὅταν διώκονται ἄγρια καί οἱ πιό ἀθῶες νόμιμες ὀργανώσεις, ὅπως οἱ ἐκπολιτιστικοί σύλλογοι κλπ.; Μήπως μέ τήν ἄρνηση τῶν ἐπαναστατικῶν του διεκδικήσεων; Μά αὐτό θά σήμαινε τό χαντάκωμα τοῦ κόμματος καί ὄχι τήν ἀνανέωσή του! Ἐκτός ἀπ' αὐτό, μέ ποιόν τρόπο μπορεῖ ἡ κοινοβουλευτική ὁμάδα νά συνδέσει τό κόμμα μέ τίς μάζες, ὅταν καί ἡ ἴδια εἶναι ξεκομμένη ὄχι μόνο ἀπό τίς μάζες, ἀλλά καί ἀπό τίς κομματικές ὀργανώσεις;

Εἶναι φανερό πώς μιά τέτια λύση τοῦ προβλήματος τό μπερδεύει ἀκόμα περισσότερο καί δυσκολεύει τό κόμμα νά βγεῖ ἀπό τήν κρίση του.

Νά αναθέσουμε στούς ἴδιους τούς ἐργάτες ὅσο τό δυνατό περισσότερες κομματικές δουλιές καί νά ἀπαλλάξουμε ἔτσι τό κόμμα ἀπό τά ἀσταθῆ διανουμενίστικα στοιχεῖα, μᾶς λένε ἄλλοι. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἀπαλλαγή τοῦ κόμματος ἀπό τούς ἀχρείαστους μουσαφιραίους καί ἡ συγκέντρωση τῆς δουλιᾶς στά χέρια τῶν ἴδιων τῶν ἐργατῶν θά βοηθοῦσε πολύ στήν ὑπόθεση τῆς ἀνανέωσης τοῦ κόμματος. Ἀλλά εἶναι ἐξίσου ξεκάθαρο ὅτι μονάχα ἡ «ανάθεση τῶν ὑπευθυνοτήτων», ὅταν παραμένει τό παλιό σύστημα τῶν ὀργανώσεων, ὅταν συνεχίζονται οἱ παλιές μέθοδες τῆς κομματικῆς δουλιᾶς, καί ὅταν ἐξακολουθεῖ νά γίνεται ἡ «καθοδήγηση» ἀπό τό ἐξωτερικό, δέ θά μπορέσει νά συνδέσει τό κόμμα μέ τίς μάζες καί νά τό σφιχτοδέσει σ' ἕνα ενιαῖο σύνολο.

Εἶναι ολοφάνερο ὅτι μέ τά ἡμίμετρα δέ μπορεῖς νά κάνεις τίποτα τό σοβαρό—εἶναι ἀνάγκη νά ἀναζητήσουμε ριζικά μέσα γιά τή ριζική θεραπεία τοῦ ἄρρωστου κόμματος.

Τό κόμμα ὑποφέρει πρίν ἀπ' ὅλα ἀπό τό γεγονός ὅτι εἶναι ἀποσπασμένο ἀπό τίς μάζες καί πρέπει πάση θυσία νά τό συνδέσουμε μέ αὐτές τίς μάζες. Μέσα στίς δικές μας συνθῆκες ὅμως αὐτό μπορεῖ νά γίνει πρίν ἀπ' ὅλα καί κυρίως πάνω στή βάση τῶν ζητημάτων ἐκείνων πού συγκινοῦν ἰδιαίτερα τίς πλατιές μάζες. Ἄς πάρουμε μονάχα τό γεγονός τῆς ἐξαθλίωσης τῶν μαζῶν καί τῆς ἐπίθεσης τοῦ κεφαλαίου. Πάνω στά κεφάλια τῶν ἐργατῶν ξέσπασε καί πέρασε ἡ καταιγίδα τῶν τεράστιων λοκάουτ, ἐνῶ συνεχίζεται ὥς τώρα ἡ ἐλάττωση τῆς παραγωγῆς, συνεχίζονται οἱ αὐθαίρετες ἀπολύσεις, ἡ μείωση τοῦ μεροκάματου, ἡ παράταση τῆς ἐργάσιμης μέρας καί γενικά ἡ ἐπίθεση τοῦ κεφαλαίου. Εἶναι δύσκολο νά φανταστεῖ κανείς πόσον πόνο, πόση ὑπερένταση τῆς σκέψης προκαλοῦν ὅλα αὐτά ἀνάμεσα στούς ἐργάτες, πόσες «παρεξηγήσεις» καί συγκρούσεις δημιουργοῦν ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί τά ἀφεντικά τους, πόσα ἐνδιαφέροντα ζητήματα γεννιένται πάνω σ' αὐτό τό ἔδαφος στά μυαλά τῶν ἐργατῶν. Δίπλα στή γενική πολιτική τους δουλιά, ἄς ἐπεμβαίνουν οἱ ὀργανώσεις μας σ' ὅλες αὐτές τίς μικροσυγκρούσεις, ἄς τίς συνδέουν μέ τή μεγάλη πάλη τῶν τάξεων καί ὑποστηρίζοντας τίς μάζες στίς καθημερινές τους διαμαρτυρίες καί ἀπαιτήσεις, ἄς ἀποδείχνουν μέσα στά ζωντανά γεγονότα τίς μεγάλες ἀρχές τοῦ κόμματός μας. Γιατί στόν καθένα πρέπει νά εἶναι καθαρό ὅτι μονάχα πάνω σ' αὐτό τό ἔδαφος μπορεῖ νά ἀναταραχτοῦν οἱ «στριμωγμένες στόν τοῖχο» μάζες, μονάχα πάνω σ' αὐτό τό ἔδαφος μπορεῖ νά τίς «ξεκολλήσει» κανείς ἀπό τό ἀναθεματισμένο νεκρό σημεῖο. Καί νά τίς «ξεκολλήσουμε» ἀπ' αὐτό τό σημεῖο σημαίνει ἴσα-ἴσα νά τίς συσπειρώσουμε γύρω ἀπό τίς ὀργανώσεις μας.

Οἱ κομματικές ἐπιτροπές στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια—νά τά κομματικά ἐκεῖνα ὄργανα πού θά μπο-

ροῦσαν μέ τή μεγαλύτερη ἐπιτυχία νά ἀναπτύξουν μιά τέτια δουλιά μέσα στίς μάζες. Οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες πού εἶναι μέλη τῶν ἐπιτροπῶν στίς φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια—νά ποιοί εἶναι οἱ ζωντανοί ἄνθρωποι πού θά μποροῦσαν νά συσπειρώσουν γύρω ἀπό τό κόμμα τίς μάζες πού τό περιβάλλουν. Μόνο πού εἶναι ἀπαραίτητο οἱ ἐπιτροπές στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια νά ἐπεμβαίνουν ἀκούραστα σ' ὅλες τίς ὑποθέσεις τῆς πάλης τῶν ἐργατῶν, νά ὑπερασπίζουν τά καθημερινά τους συμφέροντα καί νά συνδέουν αὐτά τά συμφέροντα μέ τά ζωτικά συμφέροντα τῆς τάξης τῶν προλετάριων. Νά κάνουμε τίς ἐπιτροπές στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια βασικά φρούρια τοῦ κόμματος—αὐτό εἶναι τό καθῆκον μας.

Παρακάτω, πρός τό συμφέρον τῆς ἴδιας τῆς προσέγγισης μέ τίς μάζες, πρέπει καί οἱ ὑπόλοιπες, οἱ ἀνώτερες ὀργανώσεις τοῦ κόμματος, νά συγκροτηθοῦν ἔτσι πού νά μποροῦν νά ὑπερασπίζουν ὄχι μόνο τά πολιτικά, ἀλλά καί τά οἰκονομικά συμφέροντα τῶν μαζῶν. Ἀπό τήν προσοχή τῶν ὀργανώσεων δέν πρέπει νά ξεφεύγει κανένας κάπως σημαντικός κλάδος τῆς παραγωγῆς. Καί γι' αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο στή συγκρότηση τῶν ὀργανώσεων ἡ ἐδαφική ἀρχή νά συμπληρωθεῖ μέ τήν παραγωγική ἀρχή, δηλ. οἱ ἐπιτροπές στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια τῶν διαφόρων κλάδων παραγωγῆς νά συγκροτοῦνται λχ. σέ διάφορες ὑπαχτίδες κατά παραγωγή καί παράλληλα οἱ ὑπαχτίδες αὐτές νά ἑνωθοῦν ἐδαφικά σέ ἀχτίδες κλπ. Δέν εἶναι κακό ἄν αὐξηθεῖ πολύ ὁ ἀριθμός τῶν ὑπαχτίδων, ἀντίθετα ἡ ὀργάνωση θά βγεῖ κερδισμένη, γιατί θά σταθεροποιήσει καί θά στερεώσει τό θεμέλιό της καί θά συνδεθεῖ πιό στενά μέ τίς μάζες.

Ἀκόμα μεγαλύτερη σημασία γιά τό ξεπέρασμα τῆς κρίσης ἔχει ἡ σύνθεση τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων. Εἶναι

ἀπαραίτητο οἱ πιό πεπειραμένοι καί μέ μεγαλύτερη ἐπιροή πρωτοπόροι ἐργάτες νά βρίσκονται σ' ὅλες τίς τοπικές ὀργανώσεις γιά νά συγκεντρώνονται οἱ δουλιές τῆς ὀργάνωσης στά γερά τους χέρια, γιά νά κατέχουν αὐτοί καί μόνον αὐτοί τά πιό σημαντικά πόστα τῆς ὀργάνωσης, ἀπό τά πραχτικά καί τά ὀργανωτικά ὥς τά δημοσιογραφικά. Δέν εἶναι κακό, ἄν οἱ ἐργάτες πού κατέχουν τά σημαντικότερα πόστα ἀποδειχτεῖ ὅτι δέν ἔχουν ἀρκετή πείρα καί κατάρτιση. Ἄς σκοντάφτουν κιόλας στήν ἀρχή, ἡ πραχτική καί οἱ συμβουλές τῶν πιό ἔμπειρων συντρόφων θά πλαταίνουν τόν ὁρίζοντά τους καί σέ τελευταία ἀνάλυση θά τούς κάνουν πραγματικούς δημοσιογράφους καί ἡγέτες τοῦ κινήματος. Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε πώς ἄνθρωποι σάν τό Μπέμπελ δέν πέφτουν ἀπό τόν οὐρανό, ἀλλά δημιουργοῦνται μονάχα μέσα στήν πορεία τῆς δουλιᾶς, μέσα στήν πράξη, καί τό κίνημά μας περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλη φορά ἔχει τώρα ἀνάγκη ἀπό ρώσους Μπέμπελ, ἀπό πεπειραμένους καί σταθερούς ἡγέτες, πού νά προέρχονται ἀπό τούς κόλπους τῶν ἐργατῶν.

Νά γιατί τό ὀργανωτικό μας σύνθημα πρέπει νά εἶναι: «Ν' ἀνοίξουμε πιό πλατιά τό δρόμο στούς πρωτοπόρους ἐργάτες σ' ὅλες τίς σφαῖρες τῆς κομματικῆς δουλιᾶς», «μεγαλύτερο πεδίο δράσης γι' αὐτούς».

Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ἐκτός ἀπό τήν ἐπιθυμία νά καθοδηγοῦν καί νάχουν τήν πρωτοβουλία στήν καθοδήγηση, οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες χρειάζονται ἀκόμα καί σοβαρές γνώσεις. Καί ἐργάτες μέ γνώσεις ἔχουμε λίγους. Μά ἐδῶ ἀκριβῶς θά χρειαστεῖ ἡ βοήθεια τῶν ἔμπειρων καί δραστήριων διανοουμένων. Εἶναι ἀπαραίτητο νά δημιουργήσουμε ἀνώτερους κύκλους, «συζητήσεις» μέ τούς πρωτοπόρους, ἔστω καί ἕνα κύκλο κατά ἀχτίδα, ὅπου θά «μελετοῦνται» συστηματικά ἡ θεωρία καί ἡ πραχτική τοῦ μαρξισμοῦ—ὅλα αὐτά θά συ-

μπλήρωναν σημαντικά τά κενά στίς γνώσεις τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν καί θά δημιουργοῦσαν τούς μελλοντικούς δασκάλους καί θεωρητικούς τοῦ κόμματος. Ταυτόχρονα εἶναι ἀπαραίτητο οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες νά κάνουν συχνά εἰσηγητικές ἐκθέσεις στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσιά τους, νά «ἐξασκοῦνται σ' ὅλα» καί νά μή δειλιάζουν μπροστά στόν κίνδυνο νά «χρεωκοπήσουν» μπροστά στά μάτια τοῦ ἀκροατηρίου. Πρέπει νά ἀποβάλουμε μιά γιά πάντα τήν ὑπερβολική μετριοφροσύνη καί τό φόβο μπροστά στό ἀκροατήριο, πρέπει νά ἐξοπλιστοῦμε μέ τόλμη καί πίστη στίς δυνάμεις μας: Δέν εἶναι κακό ἄν ἀστοχήσεις στήν ἀρχή, μιά δυό φορές θά σκοντάψεις κι ἔπειτα θά συνηθίσεις νά βαδίζεις μόνος, ὅπως ὁ «Χριστός πάνω στό νερό».

Μέ δυό λόγια 1) δυνάμωμα τῆς ζύμωσης πάνω στό ἔδαφος τῶν καθημερινῶν ἀναγκῶν, συνδεμένων μέ τίς γενικές ταξικές ἀνάγκες τοῦ προλεταριάτου, 2) ὀργάνωση καί δυνάμωμα τῶν ἐπιτροπῶν στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια, πού εἶναι τά πιό σοβαρά σημεῖα στήριξης τοῦ κόμματος στίς ἀχτίδες, 3) «μεταβίβαση» τῶν βασικότερων κομματικῶν λειτουργιῶν στά χέρια τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν, 4) ὀργάνωση τῶν «συζητήσεων» τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν—αὐτοί εἶναι οἱ δρόμοι, πού ἀκολουθώντας τους θά μπορέσουν οἱ ὀργανώσεις μας νά συσπειρώσουν γύρω τους τίς πλατιές μάζες.

Πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι ἡ ἴδια ἡ ζωή δείχνει τούς παραπάνω δρόμους γιά τό ξεπέρασμα τῆς κομματικῆς κρίσης. Ἡ κεντρική περιοχή καί τά Οὐράλια ἀπό καιρό τώρα τά βγάζουν πέρα χωρίς διανοούμενους, ἐκεῖ οἱ ἐργάτες διαχειρίζονται μόνοι τίς ὑποθέσεις τῆς ὀργάνωσης. Στό Σόρμοβο, στό Λουγκάνσκ (λεκανοπέδιο τοῦ Ντονέτς), στό Νικολάγιεφ, οἱ ἐργάτες ἔβγαζαν τό 1908 προκηρύξεις, στό Νικολάγιεφ ἐκτός ἀπό τίς προκηρύξεις ἔβγαζαν καί παράνομη ἐφημερίδα. Καί στό Μπακού ἡ ὀργάνωση ἐπενέβαινε

καί ἐπεμβαίνει συστηματικά σ' ὅλες τίς ὑποθέσεις τοῦ ἀγώνα τῶν ἐργατῶν, δέν τῆς ξέφευγε καί δέν τῆς ξεφεύγει καμιά σχεδόν σύγκρουση τῶν ἐργατῶν μέ τούς πετρελαιοβιομήχανους διεξάγοντας φυσικά καί τή γενική πολιτική ζύμωση παράλληλα. Ἔτσι, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, ἐξηγεῖται καί τό γεγονός ὅτι ἡ ὀργάνωση τοῦ Μπακού διατήρησε ὥς τά τώρα τή σύνδεσή της μέ τίς μάζες.

Ἔτσι ἔχει τό ζήτημα τῶν μεθόδων σύνδεσης τοῦ κόμματος μέ τίς πλατιές ἐργατικές μάζες.

Τό κόμμα ὅμως δέν ὑποφέρει μονάχα ἀπό τό γεγονός ὅτι εἶναι ἀποσπασμένο ἀπό τίς μάζες. Τό κόμμα ὑποφέρει ἀκόμα καί γιατί οἱ ὀργανώσεις του εἶναι ἀποκομμένες ἡ μιά ἀπό τήν ἄλλη.

Ἄς περάσουμε σ' αὐτό τό τελευταῖο ζήτημα.

* * *

Πῶς λοιπόν θά συνδέσουμε τή μιά ἀπό τήν ἄλλη τίς ἀποκομμένες τοπικές ὀργανώσεις, πῶς θά τίς συγκεντρώσουμε σ' ἕνα δεμένο κόμμα πού νά ζεῖ ἑνιαία ζωή;

Θά μποροῦσε νά σκεφτεῖ κανείς ὅτι οἱ πανκομματικές συνδιασκέψεις, πού ὀργανώνονται καμιά φορά, θά ἔλυναν τό πρόβλημα, θά συνένωναν τίς ὀργανώσεις. Ἤ ὅτι τά ὄργανα πού ἐκδίδονται στό ἐξωτερικό «Προλετάριος», «Γκόλος» καί «Σοσιαλδημοκράτης», σέ τελευταία ἀνάλυση, θά συνενώσουν καί θά συσπειρώσουν τό κόμμα. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς καί οἱ πρῶτες καί τά δεύτερα ἔχουν μεγάλη σημασία γιά τή σύνδεση τῶν ὀργανώσεων. Ὥς τώρα τουλάχιστο οἱ συνδιασκέψεις καί τά ὄργανα τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀποτελοῦσαν τό μοναδικό μέσο σύνδεσης τῶν ὀργανώσεων πού ἦταν ἀποκομμένες ἡ μιά ἀπό τήν ἄλλη. Ἀλλά πρῶτο, οἱ συνδιασκέψεις, πού ἐξάλλου ὀργανώνονται πολύ σπάνια, μποροῦν νά συνδέσουν τίς ὀργανώσεις μονάχα προσω-

ρινά καί γι' αὐτό ὄχι τόσο σταθερά ὅσο χρειάζεται· γενικά, στά ἐνδιάμεσα τῶν συνδιασκέψεων κόβονται οἱ συνδέσεις καί συνεχίζεται ὅπως καί προηγούμενα οὐσιαστικά ὁ χειροτεχνικός τρόπος δουλιᾶς. Δεύτερο, ὅσον ἀφορᾶ τά ὄργανα τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἐκτός πού φτάνουν στή Ρωσία σέ πολύ περιορισμένο ἀριθμό καί μένουν ὅπως εἶναι φυσικό πίσω ἀπό τήν πορεία τῆς κομματικῆς ζωῆς τῆς Ρωσίας, δέν εἶναι καί σέ θέση νά παρατηροῦν ἔγκαιρα καί νά θίγουν τά ζητήματα πού συγκινοῦν τούς ἐργάτες καί γι' αὐτό δέ μποροῦν νά συνδέσουν μέ σταθερούς δεσμούς μεταξύ τους τίς τοπικές μας ὀργανώσεις σέ ἕνα σύνολο. Τά γεγονότα δείχνουν ὅτι ἀπό τόν καιρό τοῦ συνεδρίου τοῦ Λονδίνου τό κόμμα μπόρεσε νά ὀργανώσει δυό συνδιασκέψεις[78] καί νά ἐκδόσει δεκάδες ἀριθμούς φύλλων τῶν ὀργάνων τοῦ ἐξωτερικοῦ καί παρ' ὅλα αὐτά εἶναι ζήτημα ἄν προώθησε λιγάκι τή δουλιά τῆς σύνδεσης τῶν ὀργανώσεών μας σ' ἕνα πραγματικό κόμμα, τή δουλιά τοῦ ξεπεράσματος τῆς κρίσης.

Ἑπομένως, οἱ συνδιασκέψεις καί τά ὄργανα τοῦ ἐξωτερικοῦ, παρά τό γεγονός ὅτι εἶναι πολύ σοβαρά γιά τή σύνδεση τοῦ κόμματος, εἶναι ὡστόσο ἀνεπαρκῆ γιά τό ξεπέρασμα τῆς κρίσης, γιά τή σταθερή συνένωση τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων.

Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι χρειάζεται ἕνα ριζικό μέτρο.

Καί τέτιο μέτρο θά μποροῦσε νά εἶναι μονάχα μιά πανρωσική ἐφημερίδα, μιά ἐφημερίδα πού θά ἔστεκε στό κέντρο τῆς κομματικῆς δουλιᾶς καί θά ἐκδιδόταν στή Ρωσία.

Μονάχα ἡ γενική κομματική δουλιά μπορεῖ νά συνενώσει τίς ὀργανώσεις πού εἶναι σκορπισμένες σ' ὅλη τή Ρωσία. Ἡ γενική ὅμως δουλιά εἶναι ἀδύνατη χωρίς τή συνένωση τῆς πείρας τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων σ' ἕνα γενικό κέντρο, ἀπ' ὅπου ἡ γενικευμένη κομματική πείρα θά μεταδίδεται μετά σ' ὅλες τίς τοπικές ὀργανώσεις. Μιά πανρωσική ἐφημερίδα θά μποροῦσε νά γίνει ἕνα τέτιο ἀκριβῶς κέντρο, τό κέντρο πού θά καθοδηγεῖ τήν κομματική δουλιά, θά τή συνενώνει καί θά τήν κατευθύνει. Γιά νά μπορέσει ὅμως πραγματικά νά καθοδηγεῖ τή δουλιά, εἶναι ἀπαραίτητο νά φτάνουν συστηματικά σ' αὐτήν ἀπό τίς ἐπαρχίες ἐρωτήματα, δηλώσεις, γράμματα, ἀνταποκρίσεις, παράπονα, διαμαρτυρίες, σχέδια δουλιᾶς, ζητήματα πού συγκινοῦν τίς μάζες κλπ. γιά νά ὑπάρχει ἀνάμεσα στήν ἐφημερίδα καί στίς τοπικές ὀργανώσεις ἡ πιό στενή σύνδεση, τά πιό γερά νήματα· γιά νά μπορεῖ ἔτσι ἡ ἐφημερίδα, διαθέτοντας ἀρκετό ὑλικό, νά ὑποδείχνει, νά θίγει καί νά φωτίζει ἔγκαιρα τά ἀπαραίτητα ζητήματα, νά βγάζει ἀπό τό ὑλικό τίς ἀπαραίτητες ὑποδείξεις, τά ἀπαραίτητα συνθήματα καί νά τά κάνει κτῆμα ὅλου τοῦ κόμματος, ὅλων τῶν ὀργανώσεών του...

Χωρίς τέτιους ὅρους δέν ὑπάρχει καθοδήγηση τῆς κομματικῆς δουλιᾶς καί χωρίς τήν καθοδήγηση τῆς δουλιᾶς δέν ὑπάρχει σταθερή σύνδεση τῶν ὀργανώσεων σ' ἕνα ἑνιαῖο σύνολο!

Νά γιατί ὑπογραμμίζουμε τήν ἀνάγκη ἀκριβῶς μιᾶς πανρωσικῆς ἐφημερίδας (καί ὄχι μιᾶς ἐφημερίδας πού θά ἐκδίδεται στό ἐξωτερικό) καί μάλιστα μιᾶς ἐφημερίδας πού θά καθοδηγεῖ (καί ὄχι ἁπλῶς μιᾶς λαϊκῆς ἐφημερίδας).

Εἶναι περιττό νά ποῦμε ὅτι τό μοναδικό ὄργανο πού θά μποροῦσε νά πάρει στά χέρια του τήν ὀργάνωση καί τήν καθοδήγηση μιᾶς τέτιας ἐφημερίδας εἶναι ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ κόμματος. Ἡ καθοδήγηση τῆς κομματικῆς δουλιᾶς ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς εἶναι ὑποχρέωση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἡ ὑποχρέωση αὐτή ὅμως σήμερα δέν ἐκπληρώνεται καλά καί αὐτό ἔχει σάν ἀποτέλεσμα τήν πλήρη σχεδόν ἀπομόνωση τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων. Ἀντίθετα μιά καλά ὀργανωμένη πανρωσική ἐφημερίδα θά μποροῦσε νά γίνει στά χέρια τῆς ΚΕ τό πιό ἀποτελεσματικό ὅπλο γιά τήν πραγ-

ματική συσπείρωση τοῦ κόμματος καί τήν καθοδήγηση τῆς κομματικῆς δουλιᾶς. Κάτι παραπάνω. Βεβαιώνουμε ὅτι μονάχα μ' αὐτό τόν τρόπο μπορεῖ ἡ ΚΕ νά μετατραπεῖ ἀπό πλασματικό σέ πραγματικό κέντρο, σέ πανκομματικό κέντρο πού θά συνδέει πραγματικά τό κόμμα καί θά δίνει πραγματικά τόν τόνο στή δουλιά του. Γι' αὐτό τό λόγο ἡ ὀργάνωση καί ἡ καθοδήγηση μιᾶς πανρωσικῆς ἐφημερίδας ἀποτελεῖ τό ἄμεσο καθῆκον τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς.

Λοιπόν ἡ δημιουργία μιᾶς πανρωσικῆς ἐφημερίδας, σάν ὄργανου πού θά συνενώνει καί θά συσπειρώνει τό κόμμα γύρω ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή—αὐτό εἶναι τό καθῆκον μας, αὐτός εἶναι ὁ δρόμος γιά τό ξεπέρασμα τῆς κρίσης πού περνᾶ τό κόμμα.

Ἄς συνοψίσουμε ὅσα εἴπαμε. Σάν συνέπεια τῆς κρίσης τῆς ἐπανάστασης ἄρχισε μιά κρίση καί μέσα στό κόμμα —οἱ ὀργανώσεις ἔχασαν τούς σταθερούς δεσμούς τους μέ τίς μάζες, τό κόμμα κομματιάστηκε σέ ξεχωριστές ὀργανώσεις.

Εἶναι ἀπαραίτητο νά συνδέσουμε τίς ὀργανώσεις μας μέ τίς πλατιές μάζες—αὐτό εἶναι καθῆκον γενικό.

Εἶναι ἀπαραίτητο νά συνδέσουμε τίς παραπάνω ὀργανώσεις ἀναμεταξύ τους γύρω ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ κόμματος—αὐτό εἶναι καθῆκον κεντρικό.

Γιά τήν ἐκπλήρωση τοῦ τοπικοῦ καθήκοντος χρειάζεται δίπλα στή γενική πολιτική ζύμωση καί ἡ οἰκονομική ζύμωση πάνω στό ἔδαφος τῶν ἐπιταχτικῶν καθημερινῶν ἀναγκῶν, ἡ συστηματική ἐπέμβαση στήν πάλη τῶν ἐργατῶν, ἡ δημιουργία καί τό δυνάμωμα τῶν κομματικῶν ἐπιτροπῶν στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια, ἡ συγκέντρωση στά χέρια τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν ὅσο μπορεῖ περισσότερων κομματικῶν λειτουργιῶν, ἡ ὀργάνωση τῶν «συζητήσεων» τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν γιά τή διαπαιδαγώγηση σταθερῶν καί ἐξοπλισμένων μέ γνώσεις ἐργατῶν καθοδηγητῶν.

Γιά τήν ἐκπλήρωση ὅμως τοῦ γενικοῦ καθήκοντος χρειάζεται μιά πανρωσική ἐφημερίδα, πού θά συνδέει τίς τοπικές ὀργανώσεις μέ τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ κόμματος καί πού θά τίς συνενώσει σ' ἕνα ἑνιαῖο σύνολο.

Μονάχα μέ τήν πραγματοποίηση αὐτῶν τῶν καθηκόντων μπορεῖ τό κόμμα νά βγεῖ ἀπό τήν κρίση γερό καί ἀνανεωμένο, μονάχα μέ τήν ἐκπλήρωση αὐτῶν τῶν ὅρων μπορεῖ τό κόμμα νά ἀναλάβει τόν ὑπεύθυνο ρόλο τῆς ἄξιας πρωτοπορίας τοῦ ἡρωικοῦ ρωσικοῦ προλεταριάτου.

Αὐτοί εἶναι οἱ δρόμοι γιά τό ξεπέρασμα τῆς κομματικῆς κρίσης.

Δέ χρειάζεται νά ποῦμε ὅτι ὅσο πιό πολύ θά χρησιμοποιηθοῦν ἀπό τό κόμμα οἱ νόμιμες δυνατότητες πού τό περιβάλλουν, ἀπ' τό βῆμα τῆς Δούμας καί τά ἐπαγγελματικά συνδικάτα ὥς τούς συνεταιρισμούς καί τά ἀσφαλιστικά ταμεῖα, τόσο πιό γρήγορα θά ἐκπληρωθεῖ τό καθῆκον τοῦ ξεπεράσματος τῆς κρίσης, τό καθῆκον τῆς ἀνανέωσης καί τῆς ἐξυγίανσης τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας.

Ἐφημερίδα «Μπακίνσκι Προλετάρι», ἀρ. 6 καί 7, τῆς 1 καί 27 τοῦ Αὐγούστου 1909.
Ἀνυπόγραφο ἄρθρο.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

Η ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΗ ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΕΡΓΙΑ

Οἱ ἐργάτες τοῦ Μπακού περνᾶνε μιά δύσκολη περίοδο. Ἡ ἐπίθεση τῶν πετρελαιοβιομηχάνων, πού ἄρχισε τήν ἀνοίξη τοῦ περασμένου χρόνου, συνεχίζεται ἀκόμα. Οἱ παλιές καταχτήσεις τῶν ἐργατῶν ἀφαιροῦνται ὁλότελα. Καί οἱ ἐργάτες «ὑποχρεώνονται» νά σωπαίνουν, νά ὑπομένουν «χωρίς τέλος».

Τό μεροκάματο μικραίνει εἴτε μέ ἄμεση μείωση, εἴτε μέ τήν περικοπή τῶν ἐπιδομάτων κατοικίας, τῶν βραβείων κλπ. Ἡ ἐργάσιμη μέρα μεγαλώνει, μιά καί ἡ δουλιά μέ τρεῖς βάρδιες ἀντικατασταίνεται μέ τή δουλιά μέ δυό βάρδιες καί οἱ ὑπερωρίες καί οἱ ἔκτακτες δουλιές γίνονται οὐσιαστικά ὑποχρεωτικές. Ὁ λεγόμενος «περιορισμός τοῦ προσωπικοῦ» συνεχίζεται ὅπως καί πρῶτα. Τούς ἐργάτες—ἰδιαίτερα τούς συνειδητούς—τούς ἀπολύουν γιά τό παραμικρό, ἀλλά ἀκόμα καί χωρίς καμιά αἰτία. Οἱ «μαῦροι κατάλογοι» χρησιμοποιοῦνται μέ τόν πιό ἀπροκάλυπτο τρόπο. Τό σύστημα τῶν «μόνιμων» ἐργατῶν ἀντικαθίσταται μέ τό σύστημα τῶν «προσωρινῶν», τῶν ἔκτακτων, πού μποροῦν ὁποτεδήποτε νά τούς στερήσουν τό μεροκάματο γιά τό παραμικρό. Τό «σύστημα» τῶν προστίμων καί τῶν ξυλοδαρμῶν χρησιμοποιεῖται πλατιά. Οἱ ἐρ-

γοστασιακές ἐπιτροπές τῶν μηχανουργείων καί τῶν πετρελαιοπηγῶν δέν ἀναγνωρίζονται πιά. Ὁ νόμος γιά τά ἀτυχήματα καταπατεῖται μέ τόν πιό αἰσχρό τρόπο. Ἡ ἰατρική περίθαλψη περιορίστηκε στό ἐλάχιστο. Ὁ «καταναγκαστικός νόμος» τῆς εἰσφορᾶς τῶν δέκα καπικιῶν γιά τά νοσοκομεῖα ἐξακολουθεῖ νά ἰσχύει. Ἡ ὑγιεινή καί οἱ ὑγιεινές συνθῆκες παραμελήθηκαν πέρα γιά πέρα. Κουτσαίνει ἡ ὑπόθεση τῶν σχολείων. Δέν ὑπάρχουν λαϊκά σπίτια. Δέ γίνονται νυχτερινά μαθήματα. Δέ γίνονται διαλέξεις. Ὑπάρχουν μόνο ἀπολύσεις καί ξανά ἀπολύσεις! Ὡς ποῦ ἔφτασε ἡ ἀναίδεια τῶν πετρελαιοβιομηχάνων φαίνεται ἀπό τό ὅτι πολλές μεγάλες ἐπιχειρήσεις, ὅπως λογουχάρη ἡ «ἑταιρία τῆς Κασπίας» γιά νά ἀποφύγουν τό ἐπίδομα κατοικίας, ἀπαγορεύουν ἀνοιχτά στούς ἐργάτες «τους» νά παντρεύονται χωρίς τήν ἄδεια τῆς διεύθυνσης τῆς ἐπιχείρησης. Καί ὅλα αὐτά τά ἐπιτρέπουν στούς βασιλιάδες τοῦ πετρελαίου, πού ἐξακολουθοῦν νά κοροϊδεύουν τούς ἐργάτες, ἐπειδή νιώθουν τή δύναμή τους καί ἐπειδή βλέπουν νά πετυχαίνει ἡ ἐπιθετική ταχτική πού τή σκέφθηκαν μέ ἔξυπνο τρόπο.

Ὅμως ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐπίθεσης τῶν πετρελαιοβιομηχάνων δέ εἶναι καθόλου τυχαία. Ἀντίθετα, καθορίζεται πέρα γιά πέρα ἀπό πολλά εὐνοϊκά γι' αὐτήν ἐξωτερικά περιστατικά. Κι αὐτά τά περιστατικά εἶναι πρίν ἀπ' ὅλα ἡ γενική κάλμα στή Ρωσία, ἡ ἀντεπαναστατική κατάσταση πού δημιουργήθηκε καί πού ἀποτελεῖ εὐνοϊκή ἀτμόσφαιρα γιά τήν ἐπίθεση τοῦ κεφαλαίου. Εἶναι περιττό νά ποῦμε ὅτι κάτω ἀπό διαφορετικές συνθῆκες οἱ πετρελαιοβιομήχανοι θά ἦταν ὑποχρεωμένοι νά μετριάσουν τήν ὄρεξή τους. Ἔπειτα εἶναι ἡ καθαρά λακεδίστικη δουλοπρέπεια τῆς τοπικῆς διοίκησης, μέ ἐπικεφαλῆς τόν ἥρωα τῶν πογκρόμ Μαρτίνοφ πού εἶναι πρόθυμος νά κάνει τό καθετί γιά νά εὐχαριστήσει τούς πετρελαιοβιομήχανους—φτάνει νά θυμηθοῦ-

με μόνο τήν «υπόθεση τοῦ Μιρζόγιεφ». Ἀκόμα, εἶναι ἡ ἀδύνατη ὀργάνωση τῶν ἐργατῶν, πού ὀφείλεται σέ σημαντικό βαθμό στόν ἀσταθῆ χαραχτήρα πούχει ἡ σύνθεση τῆς μάζας τῶν ἐργατῶν στίς πετρελαιοπηγές. Στόν καθένα εἶναι φανερή ἡ σημασία τῶν ἐργατῶν τῶν πετρελαιοπηγῶν γιά τήν πάλη ἐνάντια στούς πετρελαιοβιομήχανους, καί ὅμως αὐτοί ἀκριβῶς οἱ ἐργάτες εἶναι περισσότερο δεμένοι μέ τό χωριό καί εἶναι λιγότερο «ἱκανοί» γιά ὀργανωμένη πάλη. Τέλος, ὁ τεμαχισμός τοῦ μεροκάματου (πού ἀποτελεῖται, ἀνάμεσα στά ἄλλα, ἀπό βραβεῖα, ἐπιδόματα κατοικίας, ὁδοιπορικά, ἔξοδα λουτροῦ κλπ.) διευκολύνει τή μείωσή του. Δέν εἶναι ἀνάγκη νά ἀποδείξουμε ὅτι ἡ ἄμεση μείωση τοῦ μεροκάματου δέν εἶναι τόσο εὔκολη ὅσο ἡ καμουφλαρισμένη μείωσή του τμηματικά, μέ τή μορφή τῆς βαθμιαίας ἀφαίρεσης τῶν βραβείων, τῶν ἐπιδομάτων κατοικίας, τῶν ὁδοιπορικῶν κλπ. καί μέ ταυτόχρονη τήν αὐταπάτη ὅτι τό μεροκάματο «αὐτό καθαυτό» μένει ὅσο ἦταν.

Εἶναι φυσικό ὅτι ὅλα αὐτά, μαζί μέ τήν αὔξηση τῆς πείρας καί τήν ἀνάπτυξη τοῦ βαθμοῦ ὀργάνωσης τῶν πετρελαιοβιομηχάνων, διευκολύνουν σημαντικά τήν ἐπίθεση τοῦ κεφαλαίου στό βασίλειο τοῦ πετρελαίου.

Τό ζήτημα πότε θά σταματήσει ἡ λυσσασμένη αὐτή ἐπίθεση τῶν βασιλιάδων τοῦ πετρελαίου καί ἄν ὑπάρχουν ὅρια στήν ἀποθράσυνσή τους—ὅλα αὐτά εἶναι ζητήματα πού ἐξαρτιῶνται ἀπό τό ἄν θά συναντήσουν μιά ἰσχυρή καί ὀργανωμένη ἀντίσταση ἀπό μέρους τῶν ἐργατῶν.

Πρός τό παρόν ἕνα πράγμα εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι οἱ πετρελαιοβιομήχανοι θέλουν νά τσακίσουν «ὁριστικά» τούς ἐργάτες, νά σπάσουν «μιά γιά πάντα» τή διάθεσή τους γιά πάλη καί «μέ κάθε θυσία» νά μετατρέψουν τούς ἐργάτες «τους» σέ ὑπάκουους σκλάβους. Αὐτό τό σκοπό τόν ἐπιδίωκαν ἀκόμα ἀπό τήν ἄνοιξη τοῦ περασμένου χρόνου, ὅταν, ματαιώνοντας τή σύσκεψη, προσπάθησαν νά προκαλέσουν τούς ἐργάτες νά κηρύξουν ἀνοργάνωτη γενική ἀπεργία γιά νά τελειώσουν μιά καί καλή μαζί τους. Τόν ἴδιο σκοπό ἐπιδιώκουν καί τώρα πού ἐπιτίθενται μέ συστηματική μοχθηρία ἐνάντια στούς ἐργάτες καί τούς προκαλοῦν συχνά σέ αὐθόρμητα ξεσπάσματα.

Πρός τό παρόν οἱ ἐργάτες σωπαίνουν, ὑπομένουν σιωπηρά τά χτυπήματα τῶν πετρελαιοβιομηχάνων καί μαζεύουν μίσος στά στήθια τους. Ἔχοντας ὅμως ὑπόψη μας ὅτι οἱ πετρελαιοβιομήχανοι ἀπ᾿ τή μιά μεριά γίνονται διαρκῶς πιό αὐθάδεις, ὅτι ἀφαιροῦν καί τά τελευταῖα ψίχουλα πού ἔμειναν στούς ἐργάτες, ὅτι τούς ὁδηγοῦν στήν ἐξαθλίωση, τούς κοροϊδεύουν καί τούς προκαλοῦν σέ αὐθόρμητα ξεσπάσματα, καί ὅτι ἀπό τήν ἄλλη μεριά ἡ ὑπομονή τῶν ἐργατῶν ἐξαντλεῖται ὅλο καί περισσότερο καί παραχωρεῖ τή θέση της σ᾿ ἕνα ὅλο καί πιό δυνατό ὑπόκωφο μουρμουρητό ἐνάντια στούς πετρελαιοβιομήχανους—ἔχοντας ὑπόψη ὅλα αὐτά μποροῦμε νά ποῦμε μέ βεβαιότητα ὅτι τό ξέσπασμα τῆς ἀγανάχτησης τῶν ἐργατῶν τῆς πετρελαιοβιομηχανίας εἶναι τελείως ἀναπόφευχτο στό κοντινό μέλλον. Ἕνα ἀπό τά δυό: ἤ οἱ ἐργάτες πραγματικά θά κάνουν ὑπομονή «χωρίς τέλος» καί θά καταντήσουν στή θέση τῶν δουλικά ὑποταγμένων κινέζων κούλι, ἤ θά ξεσηκωθοῦν ἐνάντια στούς πετρελαιοβιομήχανους καί θά ξεκαθαρίσουν τό δρόμο γιά μιά καλύτερη ζωή. Ἡ δυσαρέσκεια τῶν μαζῶν, πού ὅλο καί περισσότερο μεγαλώνει, δείχνει ὅτι οἱ ἐργάτες θά ἀκολουθήσουν ἀναπόφευχτα τό δεύτερο δρόμο, τό δρόμο τῆς πάλης ἐνάντια στούς πετρελαιοβιομήχανους.

Καί ἡ κατάσταση τῆς βιομηχανίας τοῦ πετρελαίου εἶναι τέτια πού ἐπιτρέπει πέρα γιά πέρα ὄχι μονάχα ἕναν ἀμυντικό ἀγώνα τῶν ἐργατῶν, ὄχι μονάχα τή διατήρηση τῶν παλιῶν θέσεων, ἀλλά καί τό πέρασμα στήν ἐπίθεση,

τήν κατάχτηση νέων θέσεων, τήν παραπέρα αὔξηση τῶν μεροκάματων, τήν παραπέρα μείωση τῆς ἐργάσιμης μέρας κλπ.

Πραγματικά, ἄν τά κέρδη τῶν πετρελαιοβιομηχάνων εἶναι σήμερα μυθώδη σέ σύγκριση μέ τά κέρδη τῶν ἄλλων ἐπιχειρηματιῶν τῆς Ρωσίας καί τῆς Εὐρώπης· ἄν ἡ ἀγορά τοῦ πετρελαίου ὄχι μόνο δέν περιορίζεται, ἀλλά ἀντίθετα μεγαλώνει ἀγκαλιάζοντας νέες περιοχές (λογουχάρη τή Βουλγαρία)· ἄν ὁ ἀριθμός τῶν πηγαδιῶν τοῦ πετρελαίου μεγαλώνει ὅλο καί περισσότερο· ἄν οἱ τιμές τοῦ πετρελαίου ὄχι μόνο δέν πέφτουν, ἀλλά ἀντίθετα τείνουν νά ὑψωθοῦν, δέν εἶναι λοιπόν φανερό πώς οἱ ἐργάτες ἔχουν ὅλη τή δυνατότητα νά σπάσουν τίς ἁλυσίδες τῆς δουλικῆς ὑπομονῆς, νά ἀποτινάξουν τό ζυγό τῆς ἐπαίσχυντης σιωπῆς, νά σηκώσουν τή σημαία τῆς ἀντεπίθεσης ἐνάντια στούς πετρελαιοβιομήχανους καί νά ἐπιτύχουν καινούργιες καλύτερες συνθῆκες δουλιᾶς;...

Ὅταν ὅμως παίρνουμε ὑπόψη ὅλα αὐτά, δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι ἡ ἐπικείμενη γενική ἀπεργία θά εἶναι ἡ πιό σοβαρή, ἡ πιό μακρόχρονη καί ἡ πιό σκληρή ἀπ' ὅλες τίς ἀπεργίες πού ἔχουν γίνει ὥς τώρα στό Μπακού. Πρέπει νά ἔχουμε ὑπόψη μας ὅτι ἄν στίς προηγούμενες ἀπεργίες μᾶς εὐνοοῦσαν 1) ἡ γενική ἄνοδος τοῦ κινήματος στή Ρωσία, 2) ἡ σχετική «οὐδετερότητα» τῆς τοπικῆς διοίκησης πού ὀφείλονταν σ' αὐτή τήν ἄνοδο, 3) ἡ ἀπειρία καί ἡ ἔλλειψη ὀργάνωσης τῶν πετρελαιοβιομηχάνων, πού τά ἔχασαν μέ τήν πρώτη ἀπεργία—τώρα δέν ἔχουμε οὔτε τό πρῶτο οὔτε τό δεύτερο οὔτε καί τό τρίτο. Ἡ γενική ἄνοδος ἀντικαταστάθηκε μέ τή γενική κάλμα, πού ἐνθαρρύνει τούς πετρελαιοβιομήχανους. Ἡ σχετική «οὐδετερότητα» τῆς τοπικῆς διοίκησης ἀντικαταστάθηκε μέ τήν ὁλοκληρωτική προθυμία της νά βάλει μπρός ὅλα τά μέσα τῆς «εἰρήνευσης».

Ἡ ἀπειρία καί ἡ ἔλλειψη ὀργάνωσης τῶν πετρελαιοβιομηχάνων ἀντικαταστάθηκε μέ τήν ὀργάνωσή τους. Ἐκτός ἀπ' αὐτό οἱ πετρελαιοβιομήχανοι ἀπόχτησαν τόσο μεγάλη δεξιότητα στόν ἀγώνα, πού μόνοι τους προκαλοῦν τούς ἐργάτες νά ἀπεργήσουν. Εἶναι διατεθειμένοι ἀκόμα καί νά τούς προκαλέσουν σέ γενική ἀπεργία, ἀρκεῖ μονάχα νά γίνει ἀνοργάνωτη καί νά τούς δόσει τή δυνατότητα «μέ ἕνα χτύπημα νά δέσουν» τούς ἐργάτες.

Ὅλα αὐτά δείχνουν ὅτι τούς ἐργάτες τούς περιμένει ἕνας σοβαρός καί δύσκολος ἀγώνας ἐνάντια στούς ὀργανωμένους ἐχθρούς. Ὁ ἀγώνας εἶναι ἀναπόφευχτος. Ἡ νίκη εἶναι δυνατή, παρά τούς πολλούς δυσμενεῖς ὅρους. Μόνο πού εἶναι ἀπαραίτητο ἡ πάλη τῶν ἐργατῶν νά μήν εἶναι αὐθόρμητη καί διασπασμένη, ἀλλά ὀργανωμένη, σχεδιασμένη καί συνειδητοποιημένη.

Μονάχα μ' αὐτό τόν ὅρο θά μποροῦν νά ὑπολογίζουν στή νίκη.

Δέν ξέρουμε πότε ἀκριβῶς θά ἀρχίσει ἡ γενική ἀπεργία —πάντως ὄχι τότε πού θά συμφέρει στούς πετρελαιοβιομήχανους. Γιά τήν ὥρα ξέρουμε μονάχα ἕνα πράγμα ὅτι πρέπει ἀπό τώρα κιόλας νά ἀρχίσουμε μιά ἐπίμονη προπαρασκευαστική δουλιά γιά τή γενική ἀπεργία, προσφέροντας σ' αὐτή τή δουλιά ὅλη τή δύναμη τοῦ μυαλοῦ, τῆς ἐνεργητικότητας καί τοῦ θάρρους μας.

Τό δυνάμωμα τῆς συσπείρωσης καί τοῦ βαθμοῦ τῆς ὀργάνωσής μας—νά ποιά εἶναι ἡ σημαία τῆς προπαρασκευαστικῆς μας δουλιᾶς.

Γι' αὐτό πρέπει τώρα ἀμέσως νά ἀρχίσουμε τή μαζική συσπείρωση τῶν ἐργατῶν γύρω ἀπό τή σοσιαλδημοκρατία, γύρω ἀπό τά συνδικάτα. Πρέπει πρίν ἀπ' ὅλα νά τελειώνουμε μέ τή διάσπαση τῶν ὀργανώσεων, συνενώνοντας τίς δυό παρατάξεις σ' ἕνα ἑνιαῖο σύνολο. Πρέπει νά βά-

λουμε επίσης τέλος στή διάσπαση τῶν συνδικάτων καί νά τά συνενώσουμε σ' ἕνα ἰσχυρό συνδικάτο. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ζωντανέψουμε τίς ἐργοστασιακές ἐπιτροπές στά μηχανουργεῖα καί στίς πετρελαιοπηγές, νά τίς μεταδόσουμε τό πνεῦμα τοῦ σοσιαλισμοῦ, νά τίς συνδέσουμε μέ τίς μάζες καί μέσω αὐτῶν τῶν ἐπιτροπῶν νά συνδεθοῦμε μ' ὅλη τή στρατιά τοῦ πετρελαίου. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀρχίσουμε τήν ἐπεξεργασία τῶν γενικῶν διεκδικήσεων, πού μποροῦν νά συσπειρώσουν τούς ἐργάτες σέ μιά ἰσχυρή στρατιά. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐπεμβαίνουμε πάντα σ' ὅλες τίς συγκρούσεις τῶν ἐργατῶν μέ τούς πετρελαιοβιομήχανους καί ἔτσι νά συσπειρώσουμε στήν πράξη τούς ἐργάτες γύρω ἀπό τή σοσιαλδημοκρατία. Μέ δυό λόγια, πρέπει νά ἑτοιμαζόμαστε ἀκούραστα μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις γιά νά ὑποδεχτοῦμε ἄξια τήν ἐπικείμενη δύσκολη, ἀλλά ἔνδοξη γενική ἀπεργία.

Ἐμπρός λοιπόν νά δουλέψουμε ὁμόθυμα γιά τήν προετοιμασία τῆς γενικῆς οἰκονομικῆς ἀπεργίας.

° Ἐφημερίδα «Μπακίνσκι Προλετάρι», ἀρ. 7, 27 τοῦ Αὐγούστου 1909.

° Ὑπογραφή: Κ. Κ ο . . .

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΑΠΟ ΤΟ ΚΟΜΜΑ[79]

Δημοσιεύουμε παρακάτω τήν ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Μπακού γιά τίς διαφωνίες στή σύνταξη τοῦ «Προλετάριου». Οἱ διαφωνίες αὐτές δέν εἶναι κάτι τό νέο, ἀπό καιρό τώρα ἀποτελοῦν ἀντικείμενο πολεμικῆς στόν τύπο μας τοῦ ἐξωτερικοῦ. Μιλᾶνε ἀκόμα καί γιά διάσπαση μέσα στήν ὁμάδα τῶν μπολσεβίκων. Στό μεταξύ οἱ ἐργάτες τοῦ Μπακού πολύ λίγο ἤ καί καθόλου δέν ξέρουν τό περιεχόμενο αὐτῶν τῶν διαφωνιῶν. Γι' αὐτό θεωροῦμε ἀπαραίτητο νά προτάξουμε στήν ἀπόφαση μερικές ἐξηγήσεις.

Πρῶτα-πρῶτα γιά τή διάσπαση μέσα στήν ὁμάδα τῶν μπολσεβίκων. Δηλώνουμε πώς μέσα στήν ὁμάδα δέν ὑπάρχει καί δέν ὑπῆρχε καμιά διάσπαση, ὑπάρχουν μόνο διαφωνίες στό ζήτημα τῶν νόμιμων δυνατοτήτων. Καί διαφωνίες τέτιου εἴδους ὑπῆρχαν καί θά ὑπάρχουν μέσα σέ μιά τόσο πλούσια καί ζωντανή ὁμάδα, ὅπως εἶναι ἡ μπολσεβίκικη. Ὅλοι ξέρουν ὅτι κάποτε μέσα στήν ὁμάδα ὑπῆρχαν ἀρκετά σοβαρές διαφωνίες γιά τό ἀγροτικό πρόγραμμα, γιά τήν παρτιζάνικη δράση, γιά τά συνδικάτα καί τό κόμμα καί ὅμως ἡ ὁμάδα δέ διασπάστηκε, γιατί στά ἄλλα σοβαρά ζητήματα ταχτικῆς ἐπικρατοῦσε στούς κόλπους της πλέρια σύμπνοια. Τό ἴδιο πρέπει νά εἰπωθεῖ καί στή

συγκεκριμένη περίπτωση. Ἑπομένως οἱ φλυαρίες γιά διάσπαση μέσα στήν ὁμάδα εἶναι καθαρή ἐπινόηση.

Ὅσο γιά τίς ἴδιες τίς διαφωνίες μέσα στήν πλατιά σύνταξη τοῦ «Προλετάριου»[80], πού ἀποτελεῖται ἀπό 12 πρόσωπα, σημειώθηκαν δυό ρεύματα: ἡ πλειοψηφία τῆς σύνταξης (10 πρόσωπα ἐνάντια σέ 2 πρόσωπα), ἔχει τή γνώμη ὅτι οἱ νόμιμες δυνατότητες μέ τή μορφή τῶν συνδικάτων, τῶν λεσχῶν, καί ἰδιαίτερα τό βῆμα τῆς Δούμας, πρέπει νά χρησιμοποιηθοῦν γιά τή στερέωση τοῦ κόμματος, ὅτι τό κόμμα δέν πρέπει νά ἀνακαλέσει τήν κοινοβουλευτική του ὁμάδα ἀπό τή Δούμα, ἀλλά πρέπει ἀντίθετα νά βοηθήσει τήν κοινοβουλευτική ὁμάδα νά διορθώσει τά λάθη της καί νά κάνει ἀπό τό βῆμα τῆς Δούμας μιά σωστή ἀνοιχτή σοσιαλδημοκρατική ζύμωση. Ἡ μειοψηφία τῆς σύνταξης (δυό), πού γύρω της συγκεντρώνονται οἱ λεγόμενοι ὀτζοβιστές* καί οὐλτιματιστές**, νομίζει ἀντίθετα ὅτι οἱ νόμιμες δυνατότητες δέν ἔχουν καμιά ἰδιαίτερη ἀξία, βλέπει μέ δυσπιστία τήν κοινοβουλευτική ὁμάδα τῆς Δούμας, δέ βρίσκει ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο νά ὑποστηριχτεῖ ἡ κοινοβουλευτική ὁμάδα καί εἶναι ἕτοιμη, κάτω ἀπό ὁρισμένες συνθῆκες, ἀκόμα καί νά τήν ἀνακαλέσει ἀπό τή Δούμα.

---

* Ἀπό τό ρωσικό ρῆμα «ὀτζιβάτ» πού σημαίνει ἀνακαλῶ. Πρόκειται γιά τήν ὀπορτουνιστική τάση πού παρουσιάστηκε στό κόμμα στά 1908-1909 καί πού ζητοῦσε τήν ἀνάκληση τῶν βουλευτῶν ἀπό τή Δούμα καί τή μή χρησιμοποίηση τῶν νόμιμων δυνατοτήτων δουλιᾶς ἀπό τό κόμμα. (Σημ. Μετ.).

** Ἀπό τή λατινική λέξη «οὐλτιμάτουμ» πού σημαίνει τελεσίγραφο. Οἱ οὐλτιματιστές ζητοῦσαν νά σταλεῖ ἀπό τό κόμμα ἕνα τελεσίγραφο στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας γιά τή γραμμή πού θά πρέπει νά ἀκολουθήσει, καί στήν περίπτωση πού δέ συμμορφωθεῖ μέ τό τελεσίγραφο, νά ἀνακληθεῖ ἡ ὁμάδα ἀπό τή Δούμα. Στήν οὐσία πρόκειται γιά μιά ἄλλη μορφή τοῦ ὀτζοβισμοῦ. (Σημ. Μετ.).

Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού βρίσκει ὅτι ἡ ἄποψη τῆς μειοψηφίας τῆς σύνταξης δέν ἀνταποκρίνεται στά συμφέροντα τοῦ κόμματος καί τοῦ προλεταριάτου καί γι' αὐτό τάσσεται ἀποφασιστικά ὑπέρ τῆς θέσης τῆς πλειοψηφίας τῆς σύνταξης, πού ἐκπρόσωπός της εἶναι ὁ σύντροφος Λένιν.

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΜΠΑΚΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΦΩΝΙΕΣ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ «ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟΥ»

Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού συζήτησε τήν κατάσταση πού δημιουργήθηκε μέσα στήν πλατιά σύνταξη τοῦ «Προλετάριου» μέ βάση τά δημοσιευμένα ντοκουμέντα, πού ἔστειλαν καί τά δυό μέρη τῆς σύνταξης καί κατάληξε στό παρακάτω συμπέρασμα.

1) Ἀπό τήν ἄποψη τῆς οὐσίας τῆς ὑπόθεσης, ἡ θέση τῆς πλειοψηφίας τῆς σύνταξης στά ζητήματα τῆς δουλιᾶς μέσα καί ἔξω ἀπό τή Δούμα εἶναι ἡ μοναδικά σωστή. Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού νομίζει ὅτι μονάχα μιά τέτια θέση μπορεῖ νά ὀνομαστεῖ πραγματικά μπολσεβίκικη, μπολσεβίκικη στό πνεῦμα καί ὄχι μόνο στό γράμμα.

2) Ὁ «ὀτζοβισμός» σά ρεῦμα μέσα στήν ὁμάδα εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιζήμιας γιά τό κόμμα ὑποτίμησης τῶν νόμιμων δυνατοτήτων, καί ἰδιαίτερα τοῦ βήματος τῆς Δούμας. Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού ὑποστηρίζει ὅτι μέσα στίς σημερινές συνθῆκες τῆς κάλμας, τή στιγμή πού δέν ὑπάρχουν ἄλλα πιό σοβαρά μέσα ἀνοιχτῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ζύμωσης, ἡ δουλιά ἀπό τό βῆμα τῆς Δούμας μπορεῖ καί πρέπει νά εἶναι ἕνας ἀπό τούς σοβαρούς τομεῖς τῆς κομματικῆς δουλιᾶς.

3) Ὁ «οὐλτιματισμός» σάν κάτι πού ὑπενθυμίζει διαρκῶς τήν κομματική πειθαργία στήν κοινοβουλευτική ὁμάδα,

δέν ἀποτελεῖ ρεῦμα μέσα στήν ὁμάδα τῶν μπολσεβίκων. Καί ὅσο καί νά προσπαθεῖ νά πάρει τή θέση ἰδιαίτερου ρεύματος, πού περιορίζεται στή διακήρυξη τῶν δικαιωμάτων τῆς ΚΕ ἀπέναντι στήν κοινοβουλευτική ὁμάδα, ὁ «οὐλτιματισμός» εἶναι ἡ χειρότερη μορφή τοῦ «ὀτζοβισμοῦ». Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού ὑποστηρίζει ὅτι μονάχα ἡ ἀκούραστη δουλιά τῆς ΚΕ μέσα στήν κοινοβουλευτική ὁμάδα καί γιά τήν κοινοβουλευτική ὁμάδα μπορεῖ νά κάνει τήν τελευταία πραγματικά κομματική καί πειθαρχική. Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού ἔχει τή γνώμη ὅτι ἡ δράση τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας τούς τελευταίους μῆνες ἀποδείχνει περίτρανα αὐτό τό πράγμα.

4) Ὁ λεγόμενος «θεοπλαστισμός» σάν φιλολογικό ρεῦμα καί γενικά τό μπάσιμο θρησκευτικῶν στοιχείων στό σοσιαλισμό εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῆς ἀντεπιστημονικῆς καί γι αὐτό ἐπιζήμιας γιά τό προλεταριάτο ἑρμηνείας τῶν βάσεων τοῦ μαρξισμοῦ. Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού ὑπογραμμίζει ὅτι ὁ μαρξισμός διαμορφώθηκε καί ἔγινε μιά συγκεκριμένη κοσμοθεωρία, ὄχι χάρη στή συμμαχία του μέ τά θρησκευτικά στοιχεῖα, ἀλλά μέ τόν ἀμείλιχτο ἀγώνα ἐνάντια τους.

5) Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού ξεκινώντας ἀπ' ὅλα τά παραπάνω θεωρεῖ ὅτι ὁ ἀμείλιχτος ἰδεολογικός ἀγώνας ἐνάντια στά ρεύματα, πού ἀναφέρθηκαν καί πού συγκροτοῦνται γύρω ἀπό τή μειοψηφία τῆς σύνταξης, εἶναι ἕνα ἀπό τά ἐπιταχτικά καί ἄμεσα καθήκοντα τῆς κομματικῆς δουλιᾶς.

6) Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ξεκινώντας ἀπό τό γεγονός ὅτι καί τά δυό μέρη τῆς σύνταξης, παρ' ὅλες τίς διαφωνίες πού ἀναφέρθηκαν, εἶναι ἀλληλέγγυα ἀναμεταξύ τους σέ ζητήματα μεγαλύτερης σημασίας γιά τήν ὁμάδα (ἐκτίμηση τῆς στιγμῆς, ρόλος τοῦ προλεταριάτου καί τῶν ἄλλων τάξεων στήν ἐπανάσταση κλπ.), ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού ἔχει τή γνώμη ὅτι ἡ ἑνότητα τῆς ὁμάδας καί ἑπομένως καί ἡ συνεργασία τῶν δυό μερῶν τῆς σύνταξης εἶναι δυνατή καί ἀναγκαία.

7) Γι' αὐτό ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού διαφωνεῖ μέ τήν ὀργανωτική πολιτική τῆς πλειοψηφίας τῆς σύνταξης καί διαμαρτύρεται ἐνάντια σέ κάθε «ἀποβολή ἀπό τούς κόλπους μας» τῶν ὀπαδῶν τῆς μειοψηφίας τῆς σύνταξης. Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού διαμαρτύρεται ἐξίσου ἐνάντια στή συμπεριφορά τοῦ σ. Μαξίμοφ, πού δήλωσε ἀνυπακοή στίς ἀποφάσεις τῆς σύνταξης καί ἔτσι ἔδωσε νέα ἀφορμή γιά νέες πιό μεγάλες προστριβές.

8) Σάν πραχτικό μέτρο γιά νά ἐξαλειφθεῖ ἡ ἀνώμαλη κατάσταση πού δημιουργήθηκε, ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού προτείνει νά συγκληθεῖ μιά συνδιάσκεψη τῶν μπολσεβίκων, παράλληλα μέ τή γενική κομματική συνδιάσκεψη[81].

Σχετικά μέ τά ζητήματα τῆς «σχολῆς στό ΝΝ» καί τῆς στάσης ἀπέναντι στούς «ἀριστερούς μενσεβίκους», ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού ἀποφεύγει πρός τό παρόν νά πάρει μιά συγκεκριμένη ἀπόφαση γιατί δέν ἔχει ἀρκετά ὑλικά στά χέρια της.

2 τοῦ Αὐγούστου 1909

Ἐφημερίδα «Μπακίνσκι Προλετάρι», ἀρ. 7, 27 τοῦ Αὐγούστου 1909.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΕΡΓΙΑ ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΗ

(Μέ τήν εὐκαιρία τῆς πέμπτης ἐπετείου)

Σύντροφοι!

Σήμερα συμπληρώθηκαν 5 χρόνια ἀπό τήν ἡμέρα πού τό Δεκέμβρη τοῦ 1904 κηρύχτηκε στήν περιοχή τοῦ Μπακού ἡ γενική οἰκονομική ἀπεργία.

Τίς μέρες αὐτές θά κλείσουν 5 χρόνια ἀπό τότε πού οἱ ἐργάτες καί οἱ πετρελαιοβιομήχανοι ἐπεξεργάστηκαν τήν περίφημη σύμβαση τοῦ Δεκέμβρη, τό «σύνταγμά» μας τοῦ «πετρελαίου».

Μέ περηφάνεια φέρνουμε στή μνήμη μας αὐτές τίς μέρες, γιατί εἶναι μέρες τῆς νίκης μας, μέρες τῆς ἥττας τῶν πετρελαιοβιομηχάνων!

Μπροστά μας ὀρθώνεται ἡ γνωστή σ' ὅλους ἔνδοξη εἰκόνα, ὅταν οἱ μάζες τῶν χιλιάδων ἀπεργῶν ἐργατῶν, πού εἶχαν συγκεντρωθεῖ γύρω ἀπό τό ἐργοστάσιο «Ἠλεκτρική Δύναμη», ὑπαγόρευαν στούς ἀντιπροσώπους τους τίς διεκδικήσεις τοῦ Δεκέμβρη, ἐνῶ οἱ ἐκπρόσωποι τῶν πετρελαιοβιομηχάνων πού εἶχαν καταφύγει στό ἐργοστάσιο «Ἠλεκτρική Δύναμη» καί ὅπου πολιορκήθηκαν ἀπό τούς ἐργάτες, «ἐκφράσανε τήν ἀλληλεγγύη τους», ὑπόγραψαν τή σύμβαση καί «συμφώνησαν σ' ὅλα»...

Ἦταν μιά πραγματική νίκη τῶν φτωχῶν προλετάριων ἐνάντια στούς πλούσιους-κεφαλαιοκράτες, νίκη πού ἔβαλε τά θεμέλια τοῦ «νέου καθεστῶτος» στή βιομηχανία τοῦ πετρελαίου.

Πρίν ἀπό τή σύμβαση τοῦ Δεκέμβρη δουλεύαμε κατά μέσο ὅρο 11 ὧρες τήν ἡμέρα, ὕστερα ἀπό τή σύμβαση ὅμως καθιερώσαμε τήν 9ωρη δουλιά καί ἐφαρμόσαμε βαθμιαῖα τήν ὀχτάωρη ἐργάσιμη μέρα γιά τούς ἐργάτες ἐξόρυξης τοῦ πετρελαίου.

Πρίν ἀπό τή σύμβαση τοῦ Δεκέμβρη παίρναμε κατά μέσο ὅρο 80 περίπου καπίκια, ὕστερα ἀπό τή σύμβαση ὅμως αὐξήσαμε τό μεροκάματο σέ ἕνα ρούβλι καί μερικά καπίκια τήν ἡμέρα.

Πρίν ἀπό τήν ἀπεργία τοῦ Δεκέμβρη δέ μᾶς χορηγοῦσαν οὔτε ἐπιδόματα κατοικίας, οὔτε ἐργατικές κατοικίες, χάρη στήν ἀπεργία ὅμως πετύχαμε γιά τούς ἐργάτες τῶν μηχανουργείων καί τό ἕνα καί τό ἄλλο καί δέν ἔχει ἀπομείνει τίποτε ἄλλο παρά νά ἐπεκτείνουμε αὐτές τίς κατακτήσεις καί στούς ὑπόλοιπους ἐργάτες.

Πρίν ἀπό τήν ἀπεργία τοῦ Δεκέμβρη στίς πετρελαιοπηγές καί στά ἐργοστάσια βασίλευε ἡ ἀπόλυτη αὐθαιρεσία τῶν λακέδων τοῦ κεφαλαίου, πού μᾶς κακοποιοῦσαν ἀτιμώρητα καί μᾶς ἐπέβαλαν πρόστιμα, χάρη ὅμως στήν ἀπεργία ἀποκαταστάθηκε κάποια τάξη, κάποιο «σύνταγμα», πού μέ τή βοήθειά του ἀποχτήσαμε τή δυνατότητα νά ἐκφράζουμε τή θέλησή μας μέσω τῶν ἀντιπροσώπων μας, νά κλείνουμε συμφωνίες μέ τούς πετρελαιοβιομήχανους καί νά καθορίζουμε ἀπό κοινοῦ τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις μας.

Ἀπό «αμσάρι»[82] καί «ὑποζύγια» γενήκαμε μονομιᾶς ἄνθρωποι πού ἀγωνίζονται γιά μιά καλύτερη ζωή!

Νά τί μᾶς ἔδοσαν ἡ ἀπεργία τοῦ Δεκέμβρη καί ἡ σύμβαση τοῦ Δεκέμβρη!

Ὑπάρχουν ὅμως κι ἄλλα. Τό βασικό πού μᾶς ἔδοσε

ὁ ἀγώνας τοῦ Δεκέμβρη εἶναι ἡ πίστη στίς δυνάμεις μας, ἡ πεποίθηση στή νίκη, ἡ προετοιμασία γιά νέες μάχες, ἡ συνείδηση ὅτι τίς ἁλυσίδες τῆς κεφαλαιοκρατικῆς σκλαβιᾶς μπορεῖς νά τίς σπάσεις «μονάχα μέ τά δικά σου χέρια»...

Ἀπό τότε τραβούσαμε ὅλο μπροστά, αὐξήσαμε τό μεροκάματο, ἐπεκτείναμε τό ἐπίδομα κατοικίας στούς ἐργάτες πετρελαιοπηγῶν, στερεώσαμε τό «σύνταγμα τοῦ πετρελαίου», πετύχαμε τή μερική ἀναγνώριση τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν καί τῶν ἐπιτροπῶν στίς πετρελαιοπηγές, ὀργανωθήκαμε στά συνδικάτα, συσπειρωθήκαμε γύρω ἀπό τή σοσιαλδημοκρατία...

Ὅλα αὐτά ὅμως δέν κράτησαν πολύ. Ὕστερα ἀπό τήν ὑποχώρηση τῆς ἐπανάστασης καί τό δυνάμωμα τῆς ἀντεπανάστασης, καί ἰδιαίτερα ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 1908, οἱ πετρελαιοβιομήχανοι ἐπικαλοῦνται μέ φαρισαϊκό τρόπο τόν περιορισμό τῆς ἐξόρυξης καί τῶν ἀγορῶν τοῦ πετρελαίου καί ἀρχίζουν νά ἀφαιροῦν τίς παλιές καταχτήσεις μας. Καταργοῦν τά βραβεῖα καί τό ἐπίδομα κατοικίας. Ἐφαρμόζουν τίς δυό βάρδιες στό 24ωρο μέ 12ωρη δουλιά ἀντί τίς τρεῖς βάρδιες μέ 8ωρη δουλιά. Περικόπτουν τήν ἰατρική περίθαλψη. Μᾶς ἀφαίρεσαν κιόλας τά λαϊκά σπίτια καί καταργοῦν τώρα καί τά σχολειά, ἐξοικονομώντας ἀπ' αὐτά μερικές ἄθλιες πενταροδεκάρες, τή στιγμή πού γιά τήν ἀστυνομία ξοδεύουν κάθε χρόνο 600 χιλιάδες ρούβλια. Δέ μιλᾶμε πιά γιά τήν ἐπαναφορά τῶν ξυλοδαρμῶν καί τῶν προστίμων, γιά τή διάλυση τῶν ἐπιτροπῶν, γιά τούς διωγμούς τῶν συνδικάτων ἀπό μέρους τῶν ὑπηρετῶν τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης — τῶν λακέδων τοῦ μεγάλου κεφαλαίου...

Ἔτσι στά τελευταῖα δυό χρόνια δέ μᾶς ἀνάγκασαν μονάχα νά παραιτηθοῦμε ἀπό τήν παραπέρα καλυτέρευση τῆς κατάστασής μας, ἀλλά χειροτέρεψαν καί τήν παλιά κατάστασή μας, πῆραν πίσω τίς παλιές καταχτήσεις μας, ρίχνοντάς μας στήν παλιά πρίν ἀπό τό Δεκέμβρη ἐποχή.

Καί νά πού τώρα στίς 13 τοῦ Δεκέμβρη, τήν ἡμέρα τῆς πέμπτης ἐπετείου τῆς νικηφόρας ἀπεργίας τοῦ Δεκέμβρη, τότε πού οἱ πετρελαιοβιομήχανοι τρέμανε μπροστά μας, ἐνῶ ἐμεῖς ἐπιτιθόμασταν καί καταχτούσαμε καινούργια δικαιώματα, ἀκριβῶς σήμερα ὀρθώνεται μπροστά μας ἕνα σοβαρό ζήτημα, πού συγκινεῖ τίς μάζες τῶν ἐργατῶν τοῦ πετρελαίου: θά σωπαίνουμε ἀκόμα πολύν καιρό, δέν ὑπάρχουν ὅρια στήν ὑπομονή μας καί δέν ἦρθε μήπως ὁ καιρός νά σπάσουμε τίς ἁλυσίδες τῆς σιωπῆς καί νά σηκώσουμε τή σημαία τῆς γενικῆς οἰκονομικῆς ἀπεργίας γιά τίς ζωτικές μας διεκδικήσεις;

Κρίνετε μόνοι σας. Ἡ ἐξόρυξη φέτος ἔφτασε τά 500 ἑκατομμύρια πούτια—ἀριθμό πού δέν τόν ἔφτασε ἡ ἐξόρυξη σέ κανένα ἀπό τά τελευταῖα τέσσερα χρόνια. Οἱ τιμές τοῦ πετρελαίου δέν πέφτουν καθόλου, γιατί ἡ μέση τιμή στό χρόνο αὐτό ἦταν ἡ ἴδια μέ τοῦ προηγούμενου χρόνου—21 καπίκια. Ἡ ποσότητα τοῦ πετρελαίου, πού ἀνεβαίνει μόνο του στήν ἐπιφάνεια καί δέ χρειάζεται ἔξοδα ἄντλησης, μεγαλώνει διαρκῶς. Ἡ ἀγορά ἐπεκτείνεται ἀπό μέρα σέ μέρα, ἐγκαταλείπουν τό πετροκάρβουνο καί περνοῦν στό πετρέλαιο. Αὐξάνει ἀκατάπαυστα ἡ ἐξαγωγή πετρελαίου. Καί ὅσο πιό καλά πᾶνε οἱ δουλιές τῶν πετρελαιοβιομηχάνων, ὅσο περισσότερα «κέρδη» ξεζουμίζουν ἀπό τούς ἐργάτες, τόσο πιό ἀνυπόφοροι γίνονται στούς ἐργάτες, τόσο περισσότερο τούς πιέζουν, μέ τόσο μεγαλύτερη ἐπιμέλεια ἀπολύουν τούς συνειδητούς συναδέλφους, τόσο πιό ἀποφασιστικά ἀφαιροῦν καί τά τελευταῖα ψίχουλα!

Μήπως δέν εἶναι ξεκάθαρο, σύντροφοι, ὅτι ἡ κατάσταση στή βιομηχανία τοῦ πετρελαίου γίνεται ὁλοένα καί περισσότερο εὐνοϊκή γιά ἕναν γενικό ἀγώνα τῶν ἐργατῶν τοῦ πετρελαίου καί ὅτι οἱ προκλητικές ἐνέργειες τῶν πετρελαιοβιομηχάνων σπρώχνουν ἀναπόφευχτα τούς ἐργάτες σ' ἕνα τέτιον ἀγώνα;

Λοιπόν, σύντροφοι, ἕνα ἀπό τά δυό: ἤ θά ὑποφέρουμε χωρίς τέλος, ξεπέφτοντας στήν κατάσταση τῶν ἄφωνων σκλάβων ἤ θά ξεσηκωθοῦμε στόν κοινό ἀγώνα γιά τίς κοινές μας διεκδικήσεις.

Ὅλο τό παρελθόν καί τό παρόν μας, ὁ ἀγώνας μας καί οἱ νίκες μας, δείχνουν ὅτι θά διαλέξουμε τό δεύτερο δρόμο, τό δρόμο τῆς γενικῆς ἀπεργίας γιά τήν αὔξηση τοῦ μεροκάματου καί τήν ὀχτάωρη ἐργάσιμη μέρα, γιά τούς ἐργατικούς συνοικισμούς καί τά ἐπιδόματα κατοικίας, γιά τά λαϊκά σπίτια καί τά σχολειά, γιά τήν ἰατρική περίθαλψη καί τήν ἀποζημίωση αὐτῶν πού ἔπαθαν ἀτυχήματα στή δουλιά, γιά τά δικαιώματα τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν στά μηχανουργεῖα καί στίς πετρελαιοπηγές καί γιά τά δικαιώματα τῶν συνδικάτων.

Καί θά τά καταφέρουμε, σύντροφοι, παρά τά πρωτάκουστα ἀντίποινα, παρά τόν ἀναπτυσσόμενο βαθμό ὀργάνωσης τῶν πετρελαιοβιομηχάνων, θά καταβάλουμε τά ἀφεντικά μας, ὅπως τούς καταβάλαμε πρίν ἀπό 5 χρόνια, ἄν δυναμώσουμε τήν προπαρασκευαστική δουλιά μας γιά τή γενική ἀπεργία, ἄν στερεώσουμε στίς ἐργοστασιακές ἐπιτροπές μας, στά μηχανουργεῖα καί στίς πετρελαιοπηγές, ἄν πλατύνουμε τά συνδικάτα μας, ἄν συσπειρωθοῦμε γύρω ἀπό τή σοσιαλδημοκρατία.

Τό Δεκέμβρη τοῦ 1904 ἡ σοσιαλδημοκρατία μᾶς ὁδήγησε στή νίκη, αὐτή πάλι θά μᾶς ὁδηγήσει στίς μελλοντικές νίκες, μέ μιά ὀργανωμένη γενική ἀπεργία.

Αὐτά λέει ἡ πείρα τῆς ἔνδοξης πάλης τοῦ Δεκέμβρη.

Ἡ σημερινή λοιπόν ἡμέρα, ἡ ἐπέτειος τῆς κήρυξης τῆς νικηφόρας ἀπεργίας τοῦ Δεκέμβρη τοῦ 1904, ἄς μᾶς ἐμπνέει γιά μιά μονιασμένη καί ἐπίμονη δουλιά γιά τήν προετοιμασία τῆς γενικῆς ἀπεργίας!

Τό ἐνδιαφέρον ὅλων μας γενικά γι' αὐτή τήν ἡμέρα ἄς γίνει γιά τούς πετρελαιοβιομήχανους ὁ κακός προάγγελος τῆς ἐπικείμενης γενικῆς ἀπεργίας, πού θά τήν καθοδηγεῖ ἡ σοσιαλδημοκρατία!

Ζήτω ἡ ἐπικείμενη γενική ἀπεργία!

Ζήτω ἡ σοσιαλδημοκρατία!

Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού τοῦ ΣΔΕΚΡ

13 τοῦ Δεκέμβρη 1909

Κυκλοφόρησε σέ ξεχωριστή προκήρυξη.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς προκήρυξης.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΑΥΚΑΣΟ[83]

I

ΜΠΑΚΟΥ

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ

Ὕστερα ἀπό κάποια «καθησύχαση» τῆς χώρας, ὕστερα ἀπό μιά καλή σοδειά στή Ρωσία καί τό ζωντάνεμα τῶν ἐργασιῶν στόν κεντρικό βιομηχανικό τομέα, ἡ βιομηχανία τοῦ πετρελαίου μπῆκε στή φάση κάποιας ἀνόδου. Ἐξαιτίας τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ τμηματικές ἀπεργίες εἶναι πολύ ριψοκίνδυνες (λόγω τῶν σκληρῶν πολιτικῶν ἀντιποίνων καί τοῦ ἀναπτυσσόμενου βαθμοῦ ὀργάνωσης τῶν πετρελαιοβιομηχάνων) οἱ ἀπώλειες τῆς παραγωγῆς πετρελαίου λόγω τῶν ἀπεργιῶν περιορίστηκαν σέ μισό περίπου ἑκατομμύριο πούτια (τό 1908 ἦταν 11 ἑκατομμύρια, ἐνῶ τό 1907 ἦταν 26 ἑκατομμύρια πούτια). Τό σταμάτημα τῶν ἀπεργιῶν καί ἡ ὁμαλή πορεία τῆς ἄντλησης ἀποτέλεσαν ἕναν ἀπό τούς εὐνοϊκούς ὅρους αὔξησης τῆς ποσότητας τοῦ πετρελαίου, πού ἀνεβαίνει μόνο του στήν ἐπιφάνεια. Ἡ (σχετική) σταθερότητα πού δημιουργήθηκε στήν κατάσταση τῆς βιομηχανίας πετρελαίου τῆς ξανάδοσε πίσω τίς ἀγορές πού ἔχασε στά τελευταῖα χρόνια. Φέτος ἡ ἐξόρυξη τοῦ πετρελαίου ἔφτασε τά 500 ἑκατομμύρια πούτια —ἀριθμό πού δέν τόν εἶχε φτάσει σέ κανένα ἀπό τά τελευταῖα τέσσερα χρόνια (πέρσι ἦταν 467 ἑκατομμύρια πούτια). Χάρη στό γεγονός ὅτι ὁ κεντρικός βιομηχανικός τομέας ζητάει ὅλο καί περισσότερες ὑγρές καύσιμες ὕλες, ὅπως καί στό γεγονός ὅτι οἱ Νοτιο-Ἀνατολικοί σιδηρόδρομοι, ὅπως καί οἱ σιδηρόδρομοι Ριαζάν-Οὐράλια καί Μόσχα-Καζάν ἄρχισαν ἀντί τοῦ κάρβουνου τοῦ Ντονέτς νά χρησιμοποιοῦν πετρέλαιο, ἡ ἐξαγωγή τοῦ πετρελαίου ξεπέρασε φέτος σημαντικά τήν ἐξαγωγή τῆς περσινῆς χρονιᾶς. Οἱ τιμές τοῦ πετρελαίου, παρά τίς κλάψες τῶν πετρελαιοβιομηχάνων ὅτι τάχα πέφτουν, δέν πέφτουν, ἀλλά παραμένουν οἱ παλιές, γιατί ἡ μέση τιμή φέτος ἦταν ἡ ἴδια μέ τήν περσινή (21 καπίκια). Κι ἀπ' τά εὐλογημένα πηγάδια ξεπηδοῦν κάθε τόσο καινούργιοι πίδακες πού ἀμείβουν τούς πετρελαιοβιομήχανους μέ βροχή ἀπό πετρέλαιο.

Μέ λίγα λόγια, οἱ «δουλιές» τῶν πετρελαιοβιομηχάνων καλυτερεύουν.

Στό μεταξύ τά οἰκονομικά ἀντίποινα ὄχι μόνο δέ χαλαρώνουν, ἀλλά ἀντίθετα δυναμώνουν ἀκόμα περισσότερο. Καταργοῦνται τά «βραβεῖα» καί τά ἐπιδόματα κατοικίας. Οἱ τρεῖς βάρδιες στό 24ωρο (8ωρη δουλιά) ἀντικαθασταίνεται μέ τίς δυό βάρδιες (12ωρη δουλιά), ἐνῶ οἱ ὑπερωρίες καί οἱ ἔκτακτες δουλιές γίνονται σύστημα. Ἡ ἰατρική περίθαλψη καί τά ἔξοδα γιά τά σχολειά περιορίζονται στό κατώτατο ὅριο (ἐνῶ γιά τήν ἀστυνομία οἱ πετρελαιοβιομήχανοι ξοδεύουν κάθε χρόνο πάνω ἀπό 600 χιλιάδες ρούβλια!). Καταργήθηκαν κιόλας οἱ ἑστίες καί τά λαϊκά σπίτια, ἀγνοοῦνται τελείως οἱ ἐργοστασιακές ἐπιτροπές στά μηχανουργεῖα καί στίς πετρελαιοπηγές καί τά ἐπαγγελματικά συνδικάτα, συνεχίζονται οἱ ἀπολύσεις τῶν συνειδητῶν συντρόφων ὅπως καί πρῶτα. Τά πρόστιμα καί οἱ ξυλοδαρμοί ξανακαθιερώνονται.

Οἱ λακέδες τῆς τσαρικῆς ἐξουσίας, ἡ ἀστυνομία καί ἡ χωροφυλακή, βρίσκονται ὁλοκληρωτικά κάτω ἀπό τίς

διαταγές τῶν βασιλιάδων τοῦ πετρελαίου. Πλημμύρισαν οἱ πετρελαιοφόρες περιοχές τοῦ Μπακοὺ ἀπό σπιούνους καί προβοκάτορες, γιά τήν παραμικρή σύγκρουση μέ τούς πετρελαιοβιομήχανους ἐκτοπίζονται μαζικά οἱ ἐργάτες, καταργοῦνται ὁλοκληρωτικά οἱ πραγματικές «ἐλευθερίες» —τά προνόμια τοῦ Μπακοὺ—καί ἔχουμε συλλήψεις πάνω στίς συλλήψεις—αὐτή εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς «συνταγματικῆς» δράσης τῆς τοπικῆς διοίκησης. Καί αὐτό εἶναι κατανοητό: πρῶτα, «λόγω τῆς φύσης» της δέ μπορεῖ νά μήν πνίγει κάθε «ἐλευθερία», ἔστω καί τήν πιό στοιχειώδικη· καί δεύτερο, εἶναι ὑποχρεωμένη νά ἐνεργεῖ ἔτσι καί γιατί ἡ βιομηχανία τοῦ πετρελαίου, πού φέρνει στό δημόσιο ταμεῖο ὄχι λιγότερα ἀπό 40 ἑκατομμύρια ρούβλια «ἔσοδα» μέ τή μορφή τοῦ ἄμεσου φόρου γιά κάθε πούτι ἐξαγόμενου πετρελαίου καί μέ τή μορφή τῶν κερδῶν ἀπό τίς πετρελαιοφόρες περιοχές τοῦ δημοσίου, τοῦ ἔμμεσου φόρου καί τῶν διοδίων ἀπό τή μεταφορά τοῦ πετρελαίου, «ἔχει ἀνάγκη» ἀπό ἡσυχία καί ἀπό ἀδιάκοπη ἐξόρυξη τοῦ πετρελαίου. Δέ μιλᾶμε πιά γιά τό γεγονός ὅτι κάθε σταμάτημα στή βιομηχανία πετρελαίου ἐπιδρᾶ καταθλιπτικά στήν κεντρική βιομηχανική περιοχή, πράγμα πού μέ τή σειρά του χαλάει τίς «δουλιές» τῆς κυβέρνησης. Εἶναι ἀλήθεια πώς στό κοντινό παρελθόν ἡ κυβέρνηση θεωροῦσε ἀναγκαῖο νά ἐπιτρέπει κάποια «ἐλευθερία» στίς πετρελαιοφόρες περιοχές, ὀργανώνοντας «συσκέψεις» τῶν ἐργατῶν καί τῶν πετρελαιοβιομηχάνων. Μά αὐτό γινόταν στό παρελθόν, ὅταν οἱ πιθανότητες ἐπιτυχίας τῆς ἀντεπανάστασης δέ φαίνονταν ἀκόμα καθαρά—τότε ἡ πολιτική τῶν ἐρωτοτροπιῶν μέ τούς ἐργάτες ἦταν ἡ πιό συμφέρουσα πολιτική. Τώρα ξεκαθαρίστηκε πιά ἡ κατάσταση, ἡ ἀντεπανάσταση ἐπιβλήθηκε «ὁριστικά» καί ἡ πολιτική τῶν θηριώδικων ἀντιποίνων πῆρε τή θέση τῆς πολιτικῆς τῶν

ἐρωτοτροπιῶν, ὁ ἥρωας τῶν πογκρόμ Μαρτίνοφ ἀντικατάστησε τό δημαγωγό Τζουνκόφσκι.

Οἱ ἐργάτες στό μεταξύ ἀπογοητεύονται ὁριστικά ἀπό τή σκοπιμότητα τῶν τμηματικῶν ἀπεργιῶν καί συζητᾶνε ὁλοένα καί πιό ἀποφασιστικά γιά τή γενική οἰκονομική ἀπεργία. Τό γεγονός ὅτι οἱ «δουλιές» τῶν πετρελαιοβιομηχάνων καλυτερεύουν, ἐνῶ μεγαλώνουν παρ' ὅλα αὐτά οἱ πιέσεις, κάνει τούς ἐργάτες νά ἀγαναχτοῦν ὡς τά κατάβαθα τῆς ψυχῆς τους καί δημιουργεῖ μέσα τους μαχητικές διαθέσεις. Καί ὅσο πιό ἀποφασιστικά ἀφαιροῦνται οἱ παλιές καταχτήσεις, τόσο περισσότερο ὡριμάζει στά μυαλά τῶν ἐργατῶν ἡ ἰδέα τῆς γενικῆς ἀπεργίας, μέ τόσο μεγαλύτερη ἀνυπομονησία «περιμένουν» τήν «κήρυξη» τῆς ἀπεργίας.

Ἡ ὀργάνωση ὑπολόγισε τήν εὐνοϊκή γιά τήν ἀπεργία κατάσταση στή βιομηχανία πετρελαίου καί τήν ἀπεργιακή διάθεση τῶν ἐργατῶν καί ἀποφάσισε νά ἀρχίσει τήν προπαρασκευαστική δουλιά γιά τή γενική ἀπεργία. Πρός τό παρόν ἡ ἐπιτροπή τοῦ Μπακοὺ συμβουλεύεται τίς μάζες σχετικά μέ τήν ἀπεργία καί ἐπεξεργάζεται τίς γενικές διεκδικήσεις, πού μποροῦν νά συσπειρώσουν ὅλο τό προλεταριάτο τοῦ πετρελαίου. Σύμφωνα μέ ὅλες τίς πιθανότητες οἱ διεκδικήσεις θά περιλαβαίνουν: τήν 8ωρη ἐργάσιμη μέρα, τήν αὔξηση τοῦ μεροκάματου, τήν κατάργηση τῶν ὑπερωριῶν καί τῆς ἔκτακτης δουλιᾶς, τήν ἐνίσχυση τῆς ἰατρικῆς περίθαλψης, τούς ἐργατικούς συνοικισμούς καί τά ἐπιδόματα κατοικίας, τά λαϊκά σπίτια καί τά σχολειά, τήν ἀναγνώριση τῶν ἐπιτροπῶν καί τῶν συνδικάτων. Ἡ ὀργάνωση καί τό ἐκτελεστικό της ὄργανο, ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακοὺ, νομίζουν ὅτι παρά τό δυνάμωμα τῆς ἀντεπανάστασης καί τόν αὐξανόμενο βαθμό ὀργάνωσης τῶν πετρελαιοβιομηχάνων, οἱ ἐργάτες θά κατορθώσουν

νά ἐπιβάλουν τά αἰτήματά τους, ἄν ἀντιπαραθέσουν στίς ἐχθρικές δυνάμεις τή δική τους ταξική ὀργάνωση μέ τή μορφή τῆς συνένωσης τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν στά μηχανουργεῖα καί στίς πετρελαιοπηγές, μέ τή μορφή τῆς ἀνάπτυξης καί τῆς στερέωσης τῶν συνδικάτων καί τῆς συσπείρωσής τους γύρω ἀπό τή σοσιαλδημοκρατία. Ἡ ἐκλογή τῆς στιγμῆς ἐξαρτιέται ἀπό πολλές καί διαφορετικές συνθῆκες, πού εἶναι δύσκολο νά ὑπολογιστοῦν ἀπό τά πρίν. Πρός τό παρόν ἕνα πράγμα εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ἡ ἀπεργία εἶναι ἀναπόφευχτη καί πρέπει νά ἑτοιμαζόμαστε γι' αὐτήν, χωρίς νά χάνουμε «οὔτε λεφτό»...

Η ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΠΗΓΩΝ

Τό ζωντάνεμα τῆς βιομηχανίας πετρελαίου δέν εἶναι τό μοναδικό σημαντικό φαινόμενο στή ζωή τοῦ προλεταριάτου τοῦ Μπακοῦ. Τό ἄλλο, ὄχι λιγότερο σημαντικό γεγονός, εἶναι ἡ «κάμπάνια τῶν ζέμστβο» πού ἄρχισε σέ μᾶς πρίν ἀπό λίγο καιρό. Μιλᾶμε γιά τήν αὐτοδιοίκηση στίς πετρελαιοφόρες περιοχές τοῦ Μπακοῦ. Ὕστερα ἀπό τίς γνωστές «διατάξεις» τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν γιά τή δημιουργία ζέμστβο στίς ἀκριγές περιοχές καί τήν ἀντίστοιχη «ἐγκύκλιο» τοῦ διοικητῆ τοῦ Καυκάσου γιά τά πραχτικά μέτρα ἐφαρμογῆς τοῦ θεσμοῦ τῶν ζέμστβο στόν Καύκασο, οἱ πετρελαιοβιομήχανοι καταπιάστηκαν μέ τήν ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου αὐτοδιοίκησης στήν περιοχή τῶν πετρελαιοπηγῶν. Οἱ βάσεις αὐτοῦ τοῦ σχεδίου, πού θά τό ἐπικυρώσει ἀναμφίβολα τό (28ο) ταχτικό συνέδριο τῶν πετρελαιοβιομηχάνων, εἶναι περίπου οἱ παρακάτω. Ἡ περιοχή τῶν πετρελαιοπηγῶν (Μπαλαχάνι, Ρομάνι, Σαπουντζῆ, Σουραχάνι, Μπιμπί-Ἐιμπάτ) ἀποσπᾶται ἀπό τήν πόλη καί τό νομό σέ μιά ἰδιαίτερη μονάδα τῶν ζέμστβο, πού λέγεται αὐτοδιοίκηση τῆς περιοχῆς τῶν πετρελαιοπηγῶν. Οἱ λειτουργίες τῆς αὐτοδιοίκησης τῆς περιοχῆς τῶν πετρελαιοπηγῶν θά εἶναι: ἡ ὕδρευση, ὁ φωτισμός, ἡ κατασκευή δρόμων, τά τράμ, ἡ ἰατρική περίθαλψη, τά λαϊκά σπίτια, τά σχολειά, ἡ ἀνέγερση σφαγείων, λουτρῶν, ἐργατικῶν συνοικισμῶν κλπ. Ἡ ἴδια ἡ αὐτοδιοίκηση ὀργανώνεται σέ γενικές γραμμές σύμφωνα μέ τό πρότυπο τοῦ «κανονισμοῦ» τῆς 12 τοῦ Ἰούνη 1890[84], μέ τή διαφορά ὅτι σύμφωνα μέ τόν «κανονισμό» αὐτό οἱ μισές ἕδρες τῶν ζέμστβο πρέπει νά ἐξασφαλιστοῦν ὑποχρεωτικά γιά τούς εὐγενεῖς, ἐδῶ ὅμως δέν ὑπάρχουν εὐγενεῖς (γιατί μέ τήν ἀπόσπαση τῆς περιοχῆς τῶν πετρελαιοπηγῶν ἀπό τόν ὑπόλοιπο νομό οἱ πετρελαιοβιομήχανοι ἐξασφάλισαν τόν ἑαυτό τους ἀπό μιά ὑπεροχή τῶν γαιοχτημόνων καί δημιούργησαν δική τους ὑπεροχή) καί ἀντί ὁ ἀριθμός αὐτός τῶν ἑδρῶν νά μοιραστεῖ σέ ὅλους, δόθηκαν μονάχα στούς 23 μεγάλους πετρελαιοβιομήχανους. Ἀπό τίς 46 ἕδρες τῆς αὐτοδιοίκησης οἱ 6 ἕδρες διατίθενται στούς ἐκπρόσωπους τῶν δημόσιων ὑπηρεσιῶν καί τῶν κοινωνικῶν ἱδρυμάτων· 4 ἕδρες δίνονται στόν ἐργατικό πληθυσμό πού φτάνει τίς ἑκατό χιλιάδες· 18 ἕδρες σ' αὐτούς πού πληρώνουν τά 2/3 ὅλων τῶν φόρων, δηλ. στούς 23 μεγάλους πετρελαιοβιομήχανους (ὅλος ὁ προϋπολογισμός φτάνει περίπου τίς 600 χιλιάδες ρούβλια)· 9 ἕδρες σ' αὐτούς πού πληρώνουν τό 1/6 τῶν φόρων, δηλ. στούς 140-150 μεσαίους πετρελαιοβιομήχανους πού βρίσκονται σέ ἐξάρτηση ὑποτέλειας ἀπό τούς μεγάλους· οἱ ὑπόλοιπες 9 ἕδρες διατίθενται στή μικρή ἐμποροβιομηχανική ἀστική τάξη (πού ἀποτελεῖται περίπου ἀπό 1400 ἄτομα).

Ὅπως βλέπετε, ἔχουμε μπροστά μας ἀπό τή μιά μεριά τούς προνομιούχους κεφαλαιοκράτες καί ἀπό τήν ἄλλη ἕνα καθαρό βιομηχανικό ζέμστβο, πού θά γίνει ανα-

πόφευχτα ὁ στίβος σκληρῶν συγκρούσεων ἀνάμεσα στήν ἐργασία καί στό κεφάλαιο.

Οἱ πετρελαιοβιομήχανοι ὀργανώνοντας ἕνα τέτιο ἀκριβῶς ζέμστβο θέλουν: πρῶτα νά μεταβιβάσουν ἀπό τό «συνέδριό» τους στήν αὐτοδιοίκηση τῆς περιοχῆς τῶν πετρελαιοπηγῶν τίς περισσότερες ἐκπολιτιστικές καί οἰκονομικές λειτουργίες, νά μετατρέψουν τό «συνέδριο» σέ καθαρό συνδικάτο· δεύτερο, νά τραβήξουν στή συμμετοχή τῶν ἐξόδων γιά τίς ἀνάγκες τοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ τῶν πετρελαιοπηγῶν καί τήν ὑπόλοιπη ἀστική τάξη, τούς ἰδιοχτῆτες τῶν βοηθητικῶν ἐπιχειρήσεων, τούς ἐργολάβους διάτρησης κλπ. Ὅσο γιά τούς τέσσερις ἐκπροσώπους τῶν ἐργατῶν, πού τούς ἐκλέγουν «σύμφωνα μέ τίς διατάξεις τῆς τρίτης κρατικῆς Δούμας» (οἱ πληρεξούσιοι τῶν ἐργατικῶν κουριῶν καί μετά οἱ 4 ἐκλέχτορες)—ἡ ἀναγνώρισή τους ὄχι μονάχα δέν ἀποτελεῖ θυσία ἀπό μέρους τῶν πετρελαιοβιομηχάνων, ἀλλά τούς εἶναι καί πολύ ὠφέλιμη, 4 ἐργατικοί ψῆφοι γιά τή διακόσμηση τῆς αὐτοδιοίκησης, εἶναι κάτι τόσο «φιλελεύθερο» καί... φτηνό, πού οἱ βασιλιάδες τοῦ πετρελαίου θά μποροῦσαν μέ εὐκολία νά τό ἐπιτρέψουν.

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι στό βαθμό πού ἡ αὐτοδιοίκηση τῶν πετρελαιοπηγῶν θά ἑνώσει σ' ἕνα σύνολο τήν πετρελαιοβιομηχανική καί τή λεγόμενη «βοηθητική» κεφαλαιοκρατία, στόν ἴδιο βαθμό θά πρέπει ἐπίσης νά συνενώσει τούς σκόρπιους ὥς τώρα ἐργάτες τῆς πετρελαιοβιομηχανίας καί τούς ἐργάτες τῶν βοηθητικῶν ἐπιχειρήσεων, παρέχοντάς τους τή δυνατότητα νά διακηρύχνουν τίς κοινές τους διεκδικήσεις, μέσω τῶν τεσσάρων τους ἀντιπροσώπων.

Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακοῦ, ὑπολογίζοντας ὅλα αὐτά, κατάληξε στήν ἀπόφασή της γιά τήν αὐτοδιοίκηση τῆς περιοχῆς τῶν πετρελαιοπηγῶν, νά χρησιμοποιήσει τήν προβλεπόμενη αὐτοδιοίκηση μέ τήν ἔννοια τῆς συμμετοχῆς σ' αὐτή, μέ σκοπό νά κάνει ζύμωση γιά τίς γενικές οἰκονομικές ἀνάγκες τῶν ἐργατῶν καί γιά τό δυνάμωμα τῆς ὀργάνωσής τους.

Παρακάτω. Ἐπιδιώκοντας τό πλάταιμα τῶν πλαισίων τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος καί ξεκινώντας ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ αὐτοδιοίκηση τῆς περιοχῆς τῶν πετρελαιοπηγῶν θά καταπιαστεῖ γενικά μέ τά ἴδια ζητήματα πού συγκινοῦν τούς ἐργάτες, ζητήματα μέ τά ὁποῖα καταπιάνονταν καί οἱ συσκέψεις πού εἶχαν συγκληθεῖ ὥς τώρα καί ὅτι σ' αὐτές τίς συσκέψεις οἱ ἐργάτες εἶχαν πάντα ἴσο ἀριθμό ψήφων μέ τούς πετρελαιοβιομήχανους—ἡ ὀργάνωση ζητάει μέ τήν ἀπόφασή της ἴσο ἀριθμό ἐργατικῶν ψήφων στήν αὐτοδιοίκηση, ὑπογραμμίζοντας ταυτόχρονα ὅτι ἡ πάλη μέσα στήν αὐτοδιοίκηση θά εἶναι ἀποτελεσματική μονάχα στό βαθμό πού θά ὑποστηρίζεται ἀπό τήν πάλη ἔξω ἀπό τήν αὐτοδιοίκηση καί θά ἐξυπηρετεῖ τά συμφέροντα αὐτῆς τῆς πάλης.

Ἐκτός ἀπ' αὐτό, ἡ ὀργάνωση παίρνοντας ὑπόψη τήν δυσμενῆ γιά τούς ἐργάτες ἀπόφαση τῆς σύσκεψης τοῦ κυβερνείου γιά τήν ἀπόσπαση ἀπό τήν αὐτοδιοίκηση τῆς περιοχῆς τῶν πετρελαιοπηγῶν τῶν συνοικισμῶν Μπαλαχάνι, Σαπουντζῆ καί Ρομάνι, πού εἶναι κυρίως ἐργατικοί συνοικισμοί, ζητάει νά συμπεριληφθοῦν καί αὐτοί στήν αὐτοδιοίκηση τῆς περιοχῆς τῶν πετρελαιοπηγῶν.

Τέλος, ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακοῦ τονίζοντας στό γενικό μέρος τῆς ἀπόφασης ὅτι ἡ γενική, ἴση, ἄμεση καί μυστική ψηφοφορία ἀποτελεῖ ἀπαραίτητο ὅρο τῆς ἐλεύθερης ἀνάπτυξης τῶν τοπικῶν αὐτοδιοικήσεων καί τῆς ἐλεύθερης ἐκδήλωσης τῶν ταξικῶν ἀντιθέσεων πού ὑπάρχουν, ὑπογραμμίζει τήν ἀνάγκη τῆς ἀνατροπῆς τῆς τσαρικῆς

ἐξουσίας καί τῆς σύγκλησης μιᾶς παλλαϊκῆς Συνταχτικῆς Συνέλευσης σάν προκαταβολικό ὅρο γιά τή δημιουργία συνεπῶν δημοκρατικῶν τοπικῶν αὐτοδιοικήσεων...

Ἡ αὐτοδιοίκηση τῆς περιοχῆς τῶν πετρελαιοπηγῶν βρίσκεται πρός τό παρόν στό στάδιο τοῦ σχηματισμοῦ της. Τό σχέδιο τῆς ἐπιτροπῆς τῶν πετρελαιοβιομηχάνων πρέπει νά ἐπικυρωθεῖ ἀπό τό συνέδριο τῶν πετρελαιοβιομηχάνων, ὕστερα μέσω τοῦ γραφείου τοῦ διοικητῆ θά πάει στό ὑπουργεῖο τῶν Ἐσωτερικῶν, μετά στήν κρατική Δούμα κλπ. Ὡστόσο ἡ ὀργάνωση ἀποφάσισε νά ἀρχίσει τώρα ἀμέσως τήν καμπάνια, νά καλέσει συνελεύσεις στίς πετρελαιοπηγές καί στά ἐργοστάσια μέ σκοπό τό ξεσκέπασμα τῶν πετρελαιοβιομηχάνων, τήν ἐκλαίκευση στίς πλατιές μάζες τοῦ προγράμματός της, τή ζύμωση γιά παλλαϊκή Συνταχτική Συνέλευση. Γιά τόν ἴδιο ἐπίσης σκοπό ἡ ὀργάνωση δέ θά ἀρνηθεῖ οὔτε τή «συμμετοχή» στό συνέδριο τῶν πετρελαιοβιομηχάνων, οὔτε καί τή χρησιμοποίηση τοῦ βήματος τῆς Δούμας, ἐφοδιάζοντας προκαταβολικά τήν κοινοβουλευτική ὁμάδα μας μέ τά ἀπαραίτητα ὑλικά.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Ἐξαιτίας μερικῶν εἰδικῶν γιά τό Μπακού συνθηκῶν στίς πετρελαιοπηγές (κάποια δυνατότητα συγκέντρωσης, πού δέν τήν κατάργησε ἀκόμα ὁλοκληρωτικά ἡ διοίκηση, ἡ ὕπαρξη τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν στά μηχανουργεῖα καί στίς πετρελαιοπηγές), ἡ κατάσταση τῆς ὀργάνωσης τοῦ Μπακού εἶναι περισσότερο πλεονεχτική ἀπό τήν κατάσταση στά ἄλλα μέρη τῆς Ρωσίας. Ἐκτός ἀπό αὐτό, ἡ ὕπαρξη τῶν λεγόμενων νόμιμων δυνατοτήτων διευκολύνει ἐπίσης τή δουλιά. Γι' αὐτό τό λόγο ἡ ὀργάνωση ἔχει ἀρκετούς δεσμούς. Μά οἱ δεσμοί παραμένουν ἀχρησιμοποίητοι γιατί λείπουν οἱ δυνάμεις καί τά μέσα. Χρειάζεται προφορική καί κυρίως ἔντυπη ζύμωση σέ τατάρικη, ἀρμένικη καί ρωσική γλώσσα, ἀλλά ἐπειδή λείπουν τά μέσα (καί οἱ δυνάμεις), ἀναγκαζόμαστε νά περιοριζόμαστε στή ρωσική γλώσσα, τή στιγμή πού λογουχάρη οἱ μουσουλμάνοι ἐργάτες κατέχουν τίς σημαντικότερες θέσεις στήν παραγωγή (ἄντληση) καί εἶναι σχετικά περισσότεροι σέ ἀριθμό ἀπό τούς ρώσους ἤ τούς ἀρμένηδες. Ἡ ἐφημερίδα «Μπακίνσκι Προλετάρι» (ὄργανο τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Μπακού)[85], πού ἐκδίδεται σέ ρωσική γλώσσα, δέν ἔβγαινε 5 ὁλόκληρους μῆνες κυρίως γιατί λείπανε τά μέσα. Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού στήν τελευταία της συνεδρίαση δέχτηκε τήν πρόταση τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Τιφλίδας γιά τήν ἔκδοση κοινοῦ ὀργάνου, ἄν εἶναι δυνατόν σέ τέσσερις ἤ τρεῖς γλῶσσες (ρωσική, τατάρικη, γεωργιανή καί ἀρμένικη). Ἡ ὀργάνωσή μας δέν ἔχει περισσότερα ἀπό 300 μέλη (μέ τήν αὐστηρή ἔννοια τῆς λέξης). Ἡ ἕνωση μέ τούς συντρόφους μενσεβίκους (100 περίπου μέλη) δέν πέρασε ἀκόμα στό στάδιο τῆς πραγματοποίησης—πρός τό παρόν ἐκδηλώνονται μονάχα ἐπιθυμίες, μά οἱ ἐπιθυμίες μονάχα δέν ἐξαλείφουν τή διάσπαση... Ἡ προπαγάνδα γίνεται μόνο στούς ἀνώτερους κύκλους, πού σέ μᾶς λέγονται «συζητήσεις». Τό σύστημα εἶναι τό ἴδιο μέ τό σύστημα τῶν διαλέξεων. Γίνεται αἰσθητή ἡ μεγάλη ἔλλειψη σοβαρῆς προπαγανδιστικῆς φιλολογίας... Ἐπιδρᾶ ἄσχημα πάνω στήν κομματική μάζα ἡ ἀπόσπαση ἀπό τό κόμμα, ἡ ὁλοκληρωτική ἔλλειψη κατατόπισης στά ζητήματα τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων τῆς Ρωσίας. Ἕνα πανρωσικό ὄργανο, ταχτικά ὀργανωμένες κομματικές συνδιασκέψεις καί συστηματικές περιοδεῖες τῶν μελῶν τῆς ΚΕ θά μποροῦσαν νά βοηθήσουν τή δουλιά. Ἀπό τίς ἀποφάσεις γενικοῦ ὀργανωτικοῦ χαραχτήρα πού πάρθηκαν ἀπό τήν Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού

οἱ πιό σημαντικές εἶναι δύο: γιά τήν πανκομματική συνδιάσκεψη καί γιά τό πανρωσικό ὄργανο*. Πάνω στό πρῶτο ζήτημα ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακοῦ θεωρεῖ πώς εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ὅσο τό δυνατόν γρηγορότερη σύγκληση τῆς συνδιάσκεψης γιά τή λύση τῶν ὥριμων, κυρίως τῶν ὀργανωτικῶν ζητημάτων. Παράλληλα μ' αὐτή τή συνδιάσκεψη ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακοῦ θεωρεῖ ἐπίσης ἀναγκαία μιά συνδιάσκεψη τῶν μπολσεβίκων γιά τήν ἐξάλειψη τῆς ἀνώμαλης κατάστασης, πού δημιουργήθηκε μέσα στήν ὁμάδα τούς τελευταίους μῆνες. Σχετικά μέ τό δεύτερο ζήτημα, ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακοῦ διαπιστώνοντας ὅτι οἱ ὀργανώσεις εἶναι ἀποσπασμένες ἡ μιά ἀπό τήν ἄλλη καί ἔχοντας τή γνώμη ὅτι μονάχα ἕνα π α ν ρ ω σ ι κ ό ὄ ρ γ α ν ο, πού θά ἐκδίδεται στή Ρωσία, θά μποροῦσε νά συνδέσει τίς κομματικές ὀργανώσεις σ' ἕνα ἑνιαῖο σύνολο, προτείνει στό κόμμα νά καταπιαστεῖ μέ τήν ὀργάνωση μιᾶς τέτιας ἐφημερίδας.

«ΝΟΜΙΜΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ»

Ἄν ἡ ὀργάνωσή μας ξεπέρασε σχετικά εὔκολα τήν κρίση, ἄν δέ διέκοψε ποτέ τή δράση της καί πάντοτε μέ τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο τρόπο ἀνταποκρίθηκε σ' ὅλα τά ζητήματα τῆς ἡμέρας—αὐτό τό ὀφείλει σέ σημαντικό βαθμό στίς «νόμιμες δυνατότητες» πού τήν περιβάλλουν καί πού ἐξακολουθοῦν νά ὑπάρχουν ὥς τώρα. Φυσικά οἱ «νόμιμες δυνατότητες» μέ τή σειρά τους ὀφείλουν τήν ὕπαρξή τους στίς ἰδιαίτερες συνθῆκες τῆς πετρελαιοβιομηχανίας, στόν ἰδιαίτερο ρόλο πού παίζει ἡ βιομηχανία αὐτή στήν πανεθνική οἰκονομία, ἀλλά τώρα δέν πρόκειται γι' αὐτό... Ἀπό τίς «νόμιμες δυνατότητες» στό Μπακοῦ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν οἱ ἐργοστασιακές ἐπιτροπές τῶν μηχανουργείων καί τῶν πετρελαιοπηγῶν. Οἱ ἐπιτροπές αὐτές ἐκλέγονται ἀπ' ὅλους χωρίς ἐξαίρεση τούς ἐργάτες μιᾶς δοσμένης ἐπιχείρησης, χωρίς διάκριση ἐθνικότητας καί πολιτικῶν πεποιθήσεων. Ἡ ἀποστολή τους εἶναι νά διεξάγουν διαπραγματεύσεις ἐξ ὀνόματος τῶν ἐργατῶν μέ τή διεύθυνση τῆς ἐπιχείρησης πάνω σέ ζητήματα πού ἀφοροῦν τή δουλειά στίς πετρελαιοπηγές καί τά ἐργοστάσια. Δέν εἶναι ἀκόμα κυριολεχτικά νόμιμες ὀργανώσεις, ἀλλά ἔμμεσα καί οὐσιαστικά εἶναι πέρα γιά πέρα νόμιμες γιατί ὑπάρχουν μέ βάση τή «σύμβαση τοῦ Δεκέμβρη», πού ἀναγράφεται ὁλόκληρη στά «βιβλιάρια πληρωμῆς» τῶν ἐργατῶν, πού ἐκδόθηκαν μέ τήν ἄδεια τῶν ἀρχῶν. Ἡ σημασία τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν στά μηχανουργεῖα καί στίς πετρελαιοπηγές γιά τήν ὀργάνωσή μας εἶναι κατανοητή: μέσω αὐτῶν ἡ ὀργάνωσή μας ἔχει τή δυνατότητα νά ἐπιδρᾶ ὀργανωμένα πάνω σ' ὅλη τή μάζα τῶν πετρελαιοεργατῶν, χρειάζεται μόνο οἱ ἐπιτροπές νά ὑπερασπίζουν μπροστά στίς μάζες τίς ἀποφάσεις τῆς ὀργάνωσης. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ σημασία τῶν ἐπιτροπῶν δέν εἶναι σήμερα καί τόσο μεγάλη γιατί δέν τίς ὑπολογίζουν πιά οἱ πετρελαιοβιομήχανοι, μά τίς ἐπιτροπές τίς «ὑπολογίζουν» οἱ ἐργάτες καί αὐτό γιά μᾶς εἶναι σπουδαιότερο ἀπ' ὅλα...

Ἐκτός ἀπό τίς ἐπιτροπές ὑπάρχουν ἀκόμα καί τά συνδικάτα, οὐσιαστικά δυό συνδικάτα: τό συνδικάτο τῶν «ἐργατῶν πετρελαιοβιομηχανίας» (περίπου 900 μέλη) καί τό σωματεῖο τῶν «μηχανουργῶν» (περίπου 300 μέλη). Τό σωματεῖο τῶν «ἐργατῶν ἐξόρυξης» μπορεῖ νά ἀγνοηθεῖ, γιατί ἡ σημασία του εἶναι ἐλάχιστη. Δέν ἀναφέρουμε τίποτα γιά τά συνδικάτα τῶν ἄλλων ἐπαγγελμάτων, πού δέν ἔχουν ἄμεση σχέση μέ τήν πετρελαιοβιομηχανία, ὅπως ἐπίσης καί γιά τό παράνομο συνδικάτο τῶν ναυτεργατῶν

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο σελ. 222—225. Σύντ.

(περίπου 200 μέλη), πού βρίσκεται κάτω άπό τήν έπιροή τών σοσιαλεπαναστατών, άν καί τό τελευταίο έχει σημασία γιά τήν πετρελαιοβιομηχανία. Άπό τά δυό συνδικάτα πού άναφέρθηκαν τό πρώτο (πού βρίσκεται κάτω άπό τήν έπιροή τών μπολσεβίκων) είναι πολύ δημοφιλές άνάμεσα στούς έργάτες. Είναι συγκροτημένο πάνω στήν άρχή τής παραγωγής καί συνενώνει τούς έργάτες όλων τών κατηγοριών δουλιάς τής βιομηχανίας πετρελαίου (τούς έργάτες έξόρυξης, τούς έργάτες διάτρησης, τούς μηχανουργούς, τούς έργάτες τών διυλιστηρίων καί τούς άνειδίκευτους έργάτες). Αύτός ό τύπος όργάνωσης ύπαγορεύεται άπό τίς συνθήκες τής πάλης πού κάνουν άσκοπη λχ. μιά άπεργία τών μηχανουργών άνεξάρτητα άπό τούς έργάτες τής έξόρυξης κ.ο.κ. Αύτό τό κατάλαβαν οί έργάτες* καί άρχισαν νά έγκαταλείπουν μαζικά τό σωματείο τών «μηχανουργών». Ή ύπόθεση έχει ώς έξής: Τό σωματείο τών «μηχανουργών» (έπιροή μενσεβίκων), πού είναι συγκροτημένο πάνω στήν έπαγγελματική βάση, άπορίπτει τήν άρχή τής όργάνωσης κατά κλάδο παραγωγής καί προτείνει άντί τού ένός κοινού συνδικάτου τρία ξεχωριστά σωματεία (τών μηχανουργών, τών έργατών έξόρυξης καί τών έργατών τών διυλιστηρίων πετρελαίου). Ή άρχή όμως τής όργάνωσης κατά ειδικότητα έχει άποριφθεί προπολλού άπό τήν πραχτική πείρα τού Μπακού. Έτσι άνάμεσα στ' άλλα έξηγείται καί ή συνεχιζόμενη πτώση τού σωματείου τών «μηχανουργών». Άλλωστε αύτό τό άναγνωρίζουν καί οί καθοδηγητές τού

* Αύτό δέν τό κατάλαβε άκόμα ό Ντιμίτριεφ, πού στό βιβλίο του «Άπό τήν πείρα τού συνδικαλιστικού κινήματος» «άποδείχνει» τήν άνάγκη νά ύπάρχουν τρία σωματεία πάνω στή βάση τής «άνάλυσης» όχι τών συνθηκών πάλης τών πετρελαιοεργατών άλλά... τής τεχνικής τής έργασίας: μιά καί τά έπαγγέλματα είναι διαφορετικά, πρέπει καί τά σωματεία νά είναι διαφορετικά...

σωματείου, έπιτρέποντας νά γίνονται μέλη τού σωματείου καί έργάτες πού δέ δουλεύουν στίς μηχανές, παραβιάζοντας έτσι τήν ίδια τους τήν άρχή. Καί άν οί παραπάνω καθοδηγητές δέν είχαν τόν ψευτοεγωισμό τους, τό σωματείο τών «μηχανουργών» θά είχε προπολλού συγχωνευτεί μέ τό συνδικάτο τών «έργατών πετρελαιοβιομηχανίας» άναγνωρίζοντας άνοιχτά τό σφάλμα του.

Μέ τήν εύκαιρία γιά τή συγχώνευση: Δυό χρόνια τώρα γίνονται «διαπραγματεύσεις» γιά τή συγχώνευση τών σωματείων μά άκόμα δέν κατάληξαν πουθενά, γιατί: 1) οί μενσεβίκοι καθοδηγητές τραινάρουν συνειδητά τή συγχώνευση, γιατί φοβούνται μήπως χαθούν μέσα στήν πλειοψηφία τών μπολσεβίκων· 2) οί ομάδες, πού κάτω άπό τήν έπιροή τους δρούνε τά σωματεία, δέν έχουν ένωθεί άκόμα. Μά καί μέ ποιόν νά ένωθούμε; Τά 80-100 «μέλη» πού μπορεί νά έχουν οί μενσεβίκοι δέν είναι ένωμένα ούτε καί άναμεταξύ τους. Στούς τελευταίους 8 μήνες τουλάχιστον δέν είδαμε άπό τή μενσεβίκικη «καθοδηγητική κολεχτίβα» ούτε μιά προκήρυξη, ούτε καμιά έκδήλωση, παρά τό γεγονός ότι στό διάστημα αύτό στίς πετρελαιοπεριοχές γίνονταν τόσο σοβαρές καμπάνιες, όπως ή καμπάνια γιά τή γενική άπεργία, ή καμπάνια γιά τά ζέμστβο, ή άντιαλκοολική καμπάνια κλπ. Ή όργάνωση τών μενσεβίκων ούσιαστικά άπουσιάζει, είναι διαλυμένη. Γιά νά μιλήσουμε άπλά, δέν έχουμε μέ ποιόν νά ένωθούμε. Καί είναι φυσικό ή κατάσταση αύτή νά έμποδίζει τό έργο τής συγχώνευσης τών συνδικάτων...

Καί τά δυό συνδικάτα είναι έξωκομματικά. Μά αύτό δέν έμποδίζει νά διατηρούν τήν πιό στενή σύνδεση μέ τήν κομματική όργάνωση.

Ή έπιροή τών συνδικάτων μέσα στίς μάζες καί ιδιαίτερα τού συνδικάτου τών «έργατών πετρελαιοβιομηχανίας»

δέν εἶναι μικρή. Καί αὐτό τό γεγονός διευκολύνει μέ τή σειρά του τή συσπείρωση τῶν πιό ζωντανῶν στοιχείων γύρω ἀπό τήν ὀργάνωσή μας.

Ἀπό τίς ὑπόλοιπες «νόμιμες δυνατότητες», πού ἀξίζουν νά προσεχτοῦν, εἶναι οἱ λέσχες (σοσιαλδημοκρατική ἐπιροή) καί ὁ καταναλωτικός συνεταιρισμός «Τρούντ»[86] (σοσιαλεπαναστατική καί σοσιαλδημοκρατική ἐπιροή), σάν κέντρα συγκέντρωσης τῶν πιό ζωντανῶν στοιχείων τοῦ προλεταριάτου τοῦ Μπακού. Γιά τίς σχέσεις τους μέ τήν ὀργάνωση καί ἰδιαίτερα τήν ὀργάνωση τῆς λέσχης «Ζνάνιγε-σιλά»[87], πού λειτουργεῖ σ' ὅλες τίς πετρελαιοπεριοχές (ἡ λέσχη «Ναούκα» λειτουργεῖ μόνο στήν πόλη), μποροῦμε νά ποῦμε ὅ,τι εἴπαμε καί γιά τά σωματεῖα...

Οἱ δυό τελευταῖες βδομάδες ἀφιερώθηκαν στήν καμπάνια κατά τοῦ ἀλκοόλ, γιά τήν ὁποία χρειάστηκε νά δουλέψουν ὅλοι σχεδόν οἱ νόμιμοι μηχανισμοί. Ἡ θέση τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Μπακού γιά τό συγκεκριμένο ζήτημα ἐκφράζεται στήν ἀπόφασή της. Ἡ ἀπόφαση θεωρεῖ τόν ἀλκοολισμό σάν ἀναπόφευχτο κακό στό καθεστώς τοῦ καπιταλισμοῦ, ἕνα κακό πού μπορεῖ νά ἐξαλειφθεῖ μονάχα μέ τήν πτώση τοῦ καπιταλισμοῦ καί μέ τό θρίαμβο τοῦ σοσιαλισμοῦ. Γιατί τό σημερινό ἀπολυταρχικό-φεουδαρχικό καθεστώς, πού ρίχνει τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες στή θέση τῶν χωρίς δικαιώματα σκλάβων καί τούς ἀφαιρεῖ τή δυνατότητα νά ἱκανοποιοῦν τίς ἐκπολιτιστικές τους ἀνάγκες, ὑποβοηθεῖ ἔτσι σέ πολύ μεγάλο βαθμό τή διάδοση τῆς οἰνοποσίας στά στρώματα τῶν ἐργαζομένων. Δέ μιλᾶμε πιά γιά τό γεγονός ὅτι οἱ ἐκπρόσωποι τῆς «ἐξουσίας» ἐνθαρρύνουν ἀνοιχτά τήν οἰνοποσία σάν πηγή πού γεμίζει τά δημόσια ταμεῖα. Ἔχοντας ὑπόψη ὅλα αὐτά ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού τονίζει ὅτι οὔτε τό κήρυγμα τῶν «φιλελευθέρων» πού ὀργανώνουν συνέδρια γιά τόν ἀγώνα ἐνάντια στόν ἀλ-

κοολισμό καί «συλλόγους ἐγκράτειας», οὔτε καί οἱ συμβουλές τῶν παπάδων θά μπορέσουν νά ἐλαττώσουν καί πολύ περισσότερο νά ἐξαλείψουν τήν οἰνοποσία, πού γεννήθηκε ἀπό τήν ἀνισότητα στή ζωή καί πού τό ἐπιδεινώνει τό ἀπολυταρχικό καθεστώς. Μέσα στά ὅρια τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ καθεστῶτος εἶναι δυνατή καί ἀπαραίτητη μονάχα ἡ πάλη πού βάζει γιά σκοπό της ὄχι τήν ἐξάλειψη τῆς οἰνοποσίας, ἀλλά τόν περιορισμό της στό ἐλάχιστο. Γιά τήν ἐπιτυχία ὅμως μιᾶς τέτιας πάλης εἶναι ἀπαραίτητη πρίν ἀπ' ὅλα ἡ ἀνατροπή τῆς τσαρικῆς ἐξουσίας καί ἡ κατάχτηση τῆς λαοκρατικῆς δημοκρατίας, πού κάνει δυνατή τήν ἐλεύθερη ἀνάπτυξη τῆς ταξικῆς πάλης καί τήν ὀργάνωση τοῦ προλεταριάτου στήν πόλη καί στήν ὕπαιθρο, τό ἀνέβασμα τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ του ἐπιπέδου καί τήν πλατιά προετοιμασία τῶν δυνάμεών του γιά τό μεγάλο ἀγώνα γιά τό σοσιαλισμό. Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού θεωρεῖ τό ἐπικείμενο συνέδριο γιά τόν ἀγώνα ἐνάντια στόν ἀλκοολισμό[88] σά μέσο ζύμωσης γιά τίς δημοκρατικές καί σοσιαλιστικές διεκδικήσεις τοῦ ρωσικοῦ προλεταριάτου καί προτείνει στόν ἀντιπρόσωπό μας νά καταπολεμήσει τά ὁπορτουνιστικά μέλη τοῦ συνεδρίου, πού συγκαλύπτουν τά ταξικά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου...

20 τοῦ Δεκέμβρη

Δημοσιεύτηκε γιά πρώτη φορά στήν ἐφημερίδα «Σοσιαλδημοκράτης», ἀρ. 11. τῆς 13 (26) τοῦ Φλεβάρη 1910.

Ὑπογραφή: Κ. Σ.

Τό κεφάλαιο «Νόμιμες δυνατότητες» γράφτηκε στίς 20 τοῦ Δεκέμβρη 1909.

Ὑπογραφή: Κ. Στέφιν.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας. Τό κεφάλαιο «Νόμιμες δυνατότητες» δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο.

II

ΤΙΦΛΙΔΑ

Ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας ἡ Τιφλίδα εἶναι ἀκριβῶς τό ἀντίθετο τοῦ Μπακού. Ἄν τό Μπακού παρουσιάζει ἐνδιαφέρον σάν πετρελαιοβιομηχανικό κέντρο, ἡ Τιφλίδα μπορεῖ νά παρουσιάσει ἐνδιαφέρον μονάχα σάν διοικητικό-ἐμπορικό καί «ἐκπολιτιστικό» κέντρο τοῦ Καυκάσου. Ὅλοι οἱ ἐργάτες βιομηχανίας στήν Τιφλίδα εἶναι περίπου 20 χιλιάδες, δηλ. λιγότεροι ἀπό τούς στρατιῶτες καί τούς ἀστυνομικούς. Ἡ μοναδική μεγάλη ἐπιχείρηση εἶναι τά μηχανοστάσια καί τά μηχανουργεῖα τῶν σιδηροδρόμων (μέ περίπου 3500 ἐργάτες). Οἱ ὑπόλοιπες ἐπιχειρήσεις ἔχουν ἀπό 200, 100 καί οἱ περισσότερες ἀπό 40-20 ἄτομα. Σέ ἀντιστάθμισμα, ἡ Τιφλίδα εἶναι κυριολεχτικά γεμάτη ἀπό ἐμπορικά καταστήματα καί ἀπό τό «ἐμπορικό προλεταριάτο» πού δουλεύει σ' αὐτά. Ἡ ἀδύνατη ἐξάρτηση ἀπό τίς μεγάλες ἀγορές τῆς Ρωσίας, τίς αἰώνια ζωντανές καί πυρετώδικες, βάζει τή σφραγίδα τῆς στασιμότητας στήν Τιφλίδα. Καί ἡ ἔλλειψη ὀξυμένων ταξικῶν συγκρούσεων, πού χαραχτηρίζουν μονάχα τά μεγάλα βιομηχανικά κέντρα, τή μετατρέπει σ' ἕνα εἶδος βάλτου, πού περιμένει τήν ὤθηση ἀπ' ἔξω. Ἔτσι ἀκριβῶς ἐξηγιέται γιατί ὁ μενσεβικισμός, ὁ πραγματικός «δεξιός» μενσεβικισμός, κρατήθηκε τόσο πολύν καιρό στήν Τιφλίδα. Πόσο καλύτερα εἶναι τά πράγματα στό Μπακού, ὅπου ἡ αὐστηρά ταξική θέση τῶν μπολσεβίκων βρίσκει ζωντανή ἀπήχηση ἀνάμεσα στούς ἐργάτες!

Αὐτό πού στό Μπακού «εἶναι ἀπό μόνο του ξεκάθαρο», ξεκαθαρίζεται στήν Τιφλίδα μονάχα ὕστερα ἀπό μακρόχρονες συζητήσεις—τά ἀδιάλλαχτα λόγια τῶν μπολσεβίκων χωνεύονται μέ μεγάλη δυσκολία. Ἔτσι ἀκριβῶς ἐξηγιέται ἡ «ἰδιαίτερη κλίση» τῶν μπολσεβίκων τῆς Τιφλίδας γιά τίς συζητήσεις καί ἀντίθετα ἡ ἐπιθυμία τῶν μενσεβίκων ὅσο τό δυνατό νά «ξεφεύγουν» ἀπό τίς συζητήσεις. Ἀπ' ὅσα εἴπαμε ὅμως βγαίνει μονάχα τοῦτο, ὅτι ἡ δουλειά τῶν ἐπαναστατῶν σοσιαλδημοκρατῶν γιά τή σοσιαλιστική διαφώτιση τοῦ προλεταριάτου τῆς Τιφλίδας θά παίρνει πολύ συχνά καί ἀναπόφευχτα τή μορφή τοῦ ἰδεολογικοῦ ἀγώνα ἐνάντια στούς μενσεβίκους. Γι' αὐτό ἀποχτᾶ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον ἔστω καί μιά σύντομη ἀνάλυση τῆς ἰδεολογικῆς ἀτμόσφαιρας, πού πρέπει πρίν ἀπ' ὅλα νά καταπολεμηθεῖ, τῆς ἀτμόσφαιρας πού τή δημιουργοῦν οἱ μενσεβίκοι, πού ἐπικρατοῦν ἀκόμα γιά τήν ὥρα στήν Τιφλίδα. Ἡ ἀτμόσφαιρα αὐτή μπορεῖ νά χαραχτηριστεῖ σά λικβινταριστική ὄχι μονάχα ἀπό ὀργανωτική ἄποψη, ἀλλά καί ἀπό τήν ἄποψη τῆς ταχτικῆς καί τοῦ προγράμματος. Καί μέ τό χαραχτηρισμό αὐτῆς τῆς ἀτμόσφαιρας θά ἀρχίσουμε τή σύντομη περιγραφή μας γιά τήν κατάσταση τῆς κομματικῆς δουλειᾶς στήν Τιφλίδα.

Ο ΛΙΚΒΙΝΤΑΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Τό ὄργανο πού ἀπό τίς στῆλες του ἐκφράζεται ἡ «κοινή γνώμη» τῶν μενσεβίκων, εἶναι ὁ γεωργιανός μενσεβίκικος τύπος. Τό πιστεύω τῶν μενσεβίκων τῆς Τιφλίδας ἐκφράστηκε στά ἄρθρα «Ἐπίκαιρα ζητήματα» (βλ. τά φύλ-

λα «Ἀζρί» καί «Ντασατσκίσι»[89]). Συντάχτης αὐτῶν τῶν ἄρθρων εἶναι ὁ σ. Ἂν[90], ὁ πιό ἐπιφανής ἀπό τούς μενσεβίκους τῆς Τιφλίδας.

Ἂς περάσουμε στήν ἀνάλυση αὐτῶν τῶν ἄρθρων, πού προετοίμασαν ἰδεολογικά τό λικβινταρισμό στήν Τιφλίδα.

Στά ἄρθρα πού ἀναφέραμε ὁ συγγραφέας ἐπιχειρεῖ μιά «ἐπανεκτίμηση ὅλων τῶν ἀξιῶν» καί φτάνει στό συμπέρασμα ὅτι τό κόμμα (καί ἰδιαίτερα οἱ μπολσεβίκοι) ἔπεσε ἔξω σέ μερικές θέσεις του σχετικά μέ τό πρόγραμμα καί εἰδικά σχετικά μέ τήν ταχτική. Κατά τή γνώμη τοῦ συγγραφέα εἶναι ἀπαραίτητο «νά ἀλλάξει ριζικά ὅλη ἡ κομματική ταχτική», γιά νά γίνει δυνατή ἡ «συνένωση τῶν δυνάμεων τῆς ἀστικῆς τάξης καί τοῦ προλεταριάτου», πού εἶναι ἡ μοναδική ἐγγύηση γιά τή νίκη τῆς ἐπανάστασης. Ἂς ἀφήσουμε ὅμως νά μιλήσει ὁ ἴδιος ὁ συγγραφέας.

«Οἱ μπολσεβίκοι προσπαθοῦσαν νά ἀποδείξουν—λέει ὁ συγγραφέας—ὅτι (τό προλεταριάτο) πρέπει νά πραγματοποιήσει (στήν ἀστική ἐπανάσταση) ὅλο τό μίνιμουμ τοῦ προγράμματός τους. Ἡ πραγματοποίηση ὅμως τοῦ κοινωνικοῦ μέρους αὐτοῦ τοῦ μίνιμουμ θά ἔφερνε ἐμπόδια στήν παραγωγή τῆς ἀστικῆς τάξης, θά προκαλοῦσε τή διαμαρτυρία ὅλης τῆς ἀστικῆς τάξης, βάζοντας τίς βάσεις γιά μιά κολοσιαία ἀντεπανάσταση... Ποιός θά τολμήσει νά ἰσχυριστεῖ ὅτι ἡ πραγματοποίηση τῆς ὀχτάωρης ἐργάσιμης μέρας ἀνταποκρίνεται στά συμφέροντα τῆς σύγχρονης μή ἀναπτυγμένης ἀστικῆς τάξης»; Εἶναι φανερό ὅτι «ἡ πραγματοποίηση τοῦ μίνιμουμ-προγράμματος τῶν μπολσεβίκων εἶναι μιά ἁπλή ἐπαγγελία» (βλ. «Ἀζρί», ἀρ. 17, Φλεβάρης 1908).

Φυσικά, οἱ μπολσεβίκοι δέν εἶναι οἱ μόνοι πού μίλησαν γιά τήν πραγματοποίηση ὅλου τοῦ μίνιμουμ-προγράμματος καί ἡ ἱστορία δέ γνωρίζει κανενός εἴδους μπολσεβίκικο μίνιμουμ-πρόγραμμα ἐκτός ἀπό τό μίνιμουμ-πρόγραμμα ὁλόκληρου τοῦ κόμματος, μά στή συγκεκριμένη περίπτωση δέ μᾶς ἐνδιαφέρει αὐτό. Τό σοβαρό στήν προ-

κείμενη περίπτωση εἶναι ὅτι λόγω τῆς «μή ἀναπτυγμένης ἀστικῆς τάξης» καί τοῦ ἀντεπαναστατικοῦ κινδύνου, πού πηγάζει ἀπό αὐτό τό γεγονός, ὁ συγγραφέας μας ξεσηκώνεται ἐνάντια στό «κοινωνικό μέρος» τοῦ προγράμματος, πού τό χαραχτηρίζει σάν «ἁπλή ἐπαγγελία» καί πού ἑπομένως πρέπει, ὅπως φαίνεται, νά καταργηθεῖ.

Δέ θά βρεῖτε στό σ. Ἂν καμιά ἀνάλυση τῆς πραγματικῆς κατάστασης στή βιομηχανία (φαίνεται πώς ὁ σ. Ἂν κάνει λάθος στήν ἔκφραση ὅταν τήν καθυστέρηση τῆς βιομηχανίας τήν ὀνομάζει «μή ἀνάπτυξη τῆς ἀστικῆς τάξης»—Κ. Στ.), κανένα ἀριθμό, κανένα κάπως σοβαρό στοιχεῖο. Ξεκινάει ἁπλούστατα ἀπό μιά ἀστήριχτη θέση ὅτι ἡ ἀστική τάξη δέ θά ἀνεχθεῖ τήν πραγματοποίηση τῆς ὀχτάωρης ἐργάσιμης μέρας, τή στιγμή πού χωρίς τή «συνένωση τῶν δυνάμεων τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀστικῆς τάξης» δέν εἶναι δυνατή ἡ νίκη τῆς ἐπανάστασης—ἑπομένως κάτω τό «κοινωνικό μέρος» τοῦ προγράμματος...

Δέ θά καταπιαστοῦμε νά ἀποδείξουμε τήν ἀνοησία τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ συγγραφέα, ἰσχυρισμοῦ πού τόν προβάλλουν πάντα οἱ φιλελεύθεροι τῆς ἐποχῆς μας ἐνάντια στούς σοσιαλδημοκράτες. Ἔχουμε τή γνώμη ὅτι ἀρκεῖ μονάχα νά τούς ἀναφέρουμε, γιά νά συλλάβουμε μεμιᾶς τή φυσιογνωμία τῶν μενσεβίκων τῆς Τιφλίδας...

Μά ὁ συγγραφέας μας δέν ἐκστρατεύει μονάχα ἐνάντια στό «κοινωνικό μέρος» τοῦ προγράμματος. Δέ χαρίζει κάστανα οὔτε καί στό πολιτικό του μέρος, ἄν καί δέν τό κάνει αὐτό τόσο ἄμεσα καί ἀνοιχτά. Ἂς τόν ἀκούσουμε:

«Ἡ πάλη μόνον τοῦ προλεταριάτου ἤ μονάχα τῆς ἀστικῆς τάξης* σέ καμιά περίπτωση δέ θά τσακίσει τήν ἀντίδραση... Εἶ-

* Μέ τίς λέξεις «ἀστική τάξη» ὁ συγγραφέας ἐννοεῖ παντοῦ τή «μέση» φιλελεύθερη ἀστική τάξη, πού «ἰδεολόγοι της εἶναι οἱ καντέτοι».—Κ. Στ.

ναι ξεκάθαρο ότι ή συνένωση τών δυνάμεών τους, ό ένας ή ό άλλος τους συνδυασμός καί ή κατεύθυνσή τους πρός ένα κοινό σκοπό αποτελούν τό μοναδικό δρόμο (ή υπογράμμιση είναι δική μας) τής νίκης ενάντια στήν αντίδραση»... «Ή ήττα τής αντίδρασης, ή κατάχτηση τοΰ συντάγματος καί ή έφαρμογή του στή ζωή εξαρτώνται άπό τή συνειδητή συνένωση τών δυνάμεων τής αστικής τάξης καί τοΰ προλεταριάτου καί άπό τήν κατεύθυνσή τους πρός ένα κοινό σκοπό»... Γι' αυτό τό «προλεταριάτο πρέπει νά προχωρεί έτσι, πού μέ τήν αδιαλλαξία του νά μήν αδυνατίζει τό κοινό κίνημα». Μιά όμως καί ή «άμεση διεκδίκηση τής αστικής τάξης μπορεί νά είναι μονάχα ένα μετριοπαθές σύνταγμα», είναι ολοφάνερο ότι ή υποχρέωση τοΰ προλεταριάτου είναι νά εγκαταλείψει τό δικό του «ριζοσπαστικό σύνταγμα», άν δέ θέλει νά «αδυνατίσει τό κοινό κίνημα μέ τήν αδιαλλαξία του» καί νά ματαιώσει τή «συνειδητή κατεύθυνση τών δυνάμεων τής αστικής τάξης καί τοΰ προλεταριάτου πρός ένα καί μόνο κοινό σκοπό» μέ λίγα λόγια άν δέ θέλει νά προετοιμάσει τή νίκη τής αντεπανάστασης (βλ. «Ντασατσκίσι», άρ. 4, 1908).

Τό συμπέρασμα είναι καθαρό: κάτω ή λαοκρατική δημοκρατία, ζήτω τό «κοινό κίνημα» καί... τό «μετριοπαθές σύνταγμα», φυσικά «γιά τό συμφέρον τής νίκης» τής επανάστασης...

Όπως βλέπετε, μπροστά μας έχουμε μιά κακή επανέκδοση τοΰ γνωστοΰ άρθρου τοΰ πρώην σοσιαλδημοκράτη Βασίλιεφ στό «Ταβάρις» τοΰ 1906 γιά τή «συνένωση τών τάξεων», γιά τό προσωρινό ξέχασμα τών ταξικών καθηκόντων τοΰ προλεταριάτου, γιά τήν εγκατάλειψη τοΰ συνθήματος τής λαοκρατικής δημοκρατίας κλπ. Ή διαφορά βρίσκεται στό ότι ό Βασίλιεφ μίλαγε καθαρά καί ξάστερα, ενώ ό σ. Άν ντρέπεται νά μιλήσει αρκετά καθαρά.

Τώρα δέν έχουμε ούτε τό χρόνο ούτε καί τήν όρεξη νά εξετάσουμε όλη αυτή τή φιλελεύθερη φλυαρία, πού άπό καιρό πιά έχει αναλυθεί καί εκτιμηθεί στήν ουσία της στό ρωσικό σοσιαλδημοκρατικό τύπο. Θά θέλαμε μονάχα νά ονομάσουμε τά πράγματα μέ τό αληθινό τους όνομα: οί προγραμματικές ασκήσεις τοΰ συγγραφέα μας, πού οί μενσεβίκοι τής Τιφλίδας τίς δέχτηκαν σάν ένα «νέο» μανιφέστο τής ομάδας τους, σημαίνουν τήν κατάργηση τοΰ μίνιμουμ-προγράμματος τοΰ κόμματος, κατάργηση πού ζητάει τήν προσαρμογή τοΰ προγράμματός μας στό πρόγραμμα τών καντέτων.

Άπό τό «νέο» πρόγραμμα τών μενσεβίκων τής Τιφλίδας άς περάσουμε στή «νέα τακτική» τους.

ΛΙΚΒΙΝΤΑΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΤΑΧΤΙΚΗ

Ό σ. Άν είναι πολύ δυσαρεστημένος μέ τήν ταχτική τοΰ κόμματος, πού κατά τή γνώμη του είναι απαραίτητο νά «αλλάξει ριζικά» (βλ. «Ντασατσκίσι», άρ. 4). Καί γι' αυτό τά περισσότερα άρθρα του τά αφιερώνει στήν κριτική αυτής τής ταχτικής. Επιτίθεται ιδιαίτερα ενάντια στή γνωστή «διατύπωση τοΰ Πλεχάνοφ» («Ή επανάσταση στή Ρωσία θά νικήσει σάν εργατικό κίνημα ή δέ θά νικήσει καθόλου»[91]) ταυτίζοντάς την μέ τή θέση γιά τήν ηγεμονία τοΰ προλεταριάτου καί βγάζει τό συμπέρασμα ότι δέν αντέχει στήν κριτική. Προτείνει νά αλλάξουμε τή «διατύπωση» μέ μιά «νέα» (παλιά!) θέση γιά «τή συνένωση τών δυνάμεων τής αστικής τάξης καί τοΰ προλεταριάτου» πρός τό συμφέρον τοΰ «κοινοΰ κινήματος»... «γιά ένα καί μόνο κοινό σκοπό». Ακοΰστε:

«Ή θέση γιά τόν καθοδηγητικό ρόλο τοΰ προλεταριάτου στήν αστική επανάσταση δέν επαληθεύεται ούτε άπό τή θεωρία τοΰ Μάρξ, ούτε καί άπό τά ιστορικά γεγονότα».

Ή παραπομπή στή θεωρία:

«Τό προλεταριάτο δέ μπορεί νά χτίσει μέ τά δικά του τά χέρια τό καθεστώς τών εχθρών του. Επομένως, ή καθοδήγηση τής αστικής επανάστασης άπό μέρους τοΰ προλεταριάτου είναι κάτι τό αδύνατο».

Ἡ παραπομπή στά ἱστορικά γεγονότα:

«Ἡ ἐπανάστασή μας ἦταν ταυτόχρονα καί τό ἐργατικό μας κίνημα καί παρ' ὅλα αὐτά ἡ ἐπανάσταση δέ νίκησε. Εἶναι φανερό ὅτι ἡ διατύπωση τοῦ Πλεχάνοφ δέν ἐπαληθεύτηκε» (βλ. «Ἀζρί». ἀρ. 17).

Σύντομα καί καθαρά. Πρέπει μονάχα νά συλλυπηθοῦμε τή γερμανική σοσιαλδημοκρατία, πού ἀναγνώρισε (φαίνεται ἀπό ἐπιπολαιότητα!) ἀκόμα καί στό χαιρετιστήριο γράμμα πού ἔστειλε στό συνέδριο τοῦ Λονδίνου, ὅτι ὁ καθοδηγητικός ρόλος τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάστασή μας ἐπαληθεύεται ὁλοκληρωτικά τόσο ἀπό τή «θεωρία τοῦ Μάρξ» ὅσο καί ἀπό τά «ἱστορικά γεγονότα». Δέ μιλᾶμε πιά γιά τό (δυστυχισμένο!) κόμμα μας...

Καί μέ τί ἀντικαθιστᾶ ὁ συγγραφέας μας τόν καθοδηγητικό ρόλο τοῦ προλεταριάτου, τί προτείνει στή θέση του;

«Ἡ πάλη μόνο τοῦ προλεταριάτου, λέει ὁ σ. Ἄν, ἤ μονάχα τῆς ἀστικῆς τάξης σέ καμιά περίπτωση δέ θά τσακίσει τήν ἀντίδραση... Εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ἡ συνένωση τῶν δυνάμεών τους, ὁ ἕνας ἤ ὁ ἄλλος τους συνδυασμός καί ἡ κατεύθυνσή τους πρός ἕνα κοινό σκοπό ἀποτελοῦν τό μοναδικό δρόμο τῆς νίκης ἐνάντια στήν ἀντίδραση». Γι' αὐτό τό «προλεταριάτο πρέπει νά προχωρεῖ ἔτσι, ὥστε ἡ ἀδιαλλαξία του νά μήν ἀδυνατίζει τό κοινό κίνημα»... (βλ. «Ντασατσκίσι», ἀρ. 4). Γιατί, βεβαιώνει ὁ συγγραφέας, «ὅσο πιό ἀδύνατη εἶναι ἡ ταξική πάλη ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί τήν ἀστική τάξη, τόσο πιό νικηφόρα (οἱ ὑπογραμμίσεις παντοῦ εἶναι δικές μας.—Κ. Στ.) θά εἶναι ἡ ἀστική ἐπανάσταση, φυσικά ὅταν οἱ ὑπόλοιποι ὅροι παραμείνουν ἴσοι (βλ. «Ἀζρί», ἀρ. 15).

Γιά ποιούς «ἄλλους ἴσους ὅρους» μιλάει ὁ συγγραφέας —ὁ Ἀλλάχ τό ξέρει. Ἕνα μονάχα εἶναι καθαρό, ὅτι κηρύχνει τό ἀδυνάτισμα τῆς ταξικῆς πάλης πρός τό συμφέρον τῆς... ἐπανάστασης. Ἡ ἐπιβεβαιωμένη ἀπό τήν πείρα ὅλης τῆς ἐπανάστασής μας θέση, ὅτι ἡ νίκη αὐτῆς τῆς ἐπανάστασης θά εἶναι τόσο πιό ὁλοκληρωμένη, ὅσο περισσότερο στηριχτεῖ ἡ ἐπανάσταση στήν ταξική πάλη τοῦ προλεταριάτου πού παίρνει μαζί του τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ ἐνάντια στούς τσιφλικάδες καί στή φιλελεύθερη ἀστική τάξη—αὐτή ἡ θέση ἔμεινε γιά τό συγγραφέα μας μυστικό σφραγισμένο μέ εφτά σφραγίδες. Στή «συνένωση τῶν δυνάμεων τοῦ προλεταριάτου μέ τίς δυνάμεις τῆς ἀστικῆς τάξης»—νά ποῦ βρίσκει ὁ σ. Ἄν τή μοναδική ἐγγύηση τοῦ θριάμβου τῆς ἐπανάστασης.

Ποιά εἶναι ὅμως αὐτή ἡ ἀστική τάξη, πού πάνω της στηρίζει ὁ συγγραφέας μας τόσες πολλές ἐλπίδες; Ἀκοῦστε:

«Οἱ ἀντιδραστικοί—λέει ὁ συγγραφέας μας—παλαίβουν μέ ἰδιαίτερο πεῖσμα ἐνάντια στό κόμμα τῶν καντέτων... μιά καί... οἱ μελλοντικοί κύριοι τῆς Ρωσίας θά ἀναδειχτοῦν ἀπ' αὐτή τήν ἴδια μεσαία τάξη, πού οἱ καντέτοι ἐκφράζουν τήν ἰδεολογία της. Μονάχα ἡ ὥριμη γιά τήν κυριαρχία μεσαία ἀστική τάξη εἶναι ἱκανή νά ἀποσπάσει τήν κρατική ἐξουσία ἀπό τά χέρια τῶν ἀντιδραστικῶν. Ἡ τάξη αὐτή εἶναι ὁ ἄμεσος ἀνταγωνιστής τους καί γι' αὐτό οἱ ἀντιδραστικοί τή φοβοῦνται περισσότερο ἀπ' ὅλα». Γενικά «σ' ὅλες τίς ἐπαναστάσεις ἡ ἀντιδραστική προνομιούχα τάξη δέ φοβόταν τόσο τούς ἐπαναστάτες, ὅσο τή μετριοπαθῆ ἀστική τάξη. Γιατί; Γιατί ὅπως εἴπαμε καί πιό πάνω, μόνο αὐτή ἡ τάξη θά πάρει τά ἡνία τῆς διακυβέρνησης τῆς χώρας ἀπό τά χέρια τοῦ παλιοῦ καθεστῶτος. Ἑπομένως, αὐτή ἀκριβῶς ἡ τάξη εἶναι προορισμένη, χάρη στό μετριοπαθές σύνταγμά της, νά κάνει παραδεχτό ἀπό τήν τεράστια πλειοψηφία τό νέο καθεστώς καί νά ἀφαιρέσει ἔτσι τό ἔδαφος κάτω ἀπό τά πόδια τῆς ἀντίδρασης» (βλ. «Ἀζρί», ἀρ. 24). Μά ἐπειδή ἡ «ἀστική τάξη χωρίς τό προλεταριάτο δέ θά μπορέσει νά ἐγκαθιδρύσει τό νέο καθεστώς», γι' αὐτό «τό προλεταριάτο θά χρειαστεῖ νά ὑποστηρίξει τήν ἀστική ἀντιπολίτευση» (βλ. «Ντασατσκίσι», ἀρ. 4).

Κι ἔτσι ἡ «μετριοπαθής» καντέτικη ἀστική τάξη μέ τό «μετριοπαθές» μοναρχικό της σύνταγμα—νά λοιπόν ποιός θά σώσει τήν ἐπανάστασή μας.

Καί ἡ ἀγροτιά; ποιός εἶναι ὁ ρόλος της στήν ἐπανάσταση;

«Φυσικά—λέει ὁ συγγραφέας μας—ἡ ἀγροτιά θά ἀναμιχθεῖ στό κίνημα καί θά τοῦ προσδόσει ἕναν αὐθόρμητο χαραχτήρα, μά τόν ἀποφασιστικό ρόλο θά τόν παίξουν μονάχα οἱ δυό σύγχρονες τάξεις»: ἡ μετριοπαθής ἀστική τάξη καί τό προλεταριάτο (βλ. «Ντασατσκίσι», ἀρ. 4).

Κι ἔτσι λοιπόν δέν πρέπει νά ὑπολογίζουμε καί πολύ στήν ἀγροτιά.

Τώρα ὅλα εἶναι καθαρά. Γιά τό θρίαμβο τῆς ἐπανάστασης χρειάζεται ἡ μετριοπαθής καντέτικη ἀστική τάξη μέ τό μετριοπαθές σύνταγμά της. Μά μόνη της δέν εἶναι ἱκανή νά νικήσει, τῆς χρειάζεται ἡ βοήθεια τοῦ προλεταριάτου. Τό προλεταριάτο πρέπει νά τή βοηθήσει, γιατί ἐκτός ἀπό τή μετριοπαθῆ ἀστική τάξη, δέ μπορεῖ νά ὑπολογίζει σέ κανέναν ἄλλο, οὔτε ἀκόμα καί στήν ἀγροτιά. Γιά τό σκοπό αὐτό ὅμως πρέπει νά ἐγκαταλείψει τήν ἀδιαλλαξία του, νά δόσει τό χέρι στή μετριοπαθῆ ἀστική τάξη καί νά διεξάγει τόν κοινό ἀγώνα γιά τό μετριοπαθές καντέτικο σύνταγμα. Τά ὑπόλοιπα θά ταχτοποιηθοῦν μόνα τους. Τό κόμμα, πού βλέπει τήν ἐγγύηση τοῦ θριάμβου τῆς ἐπανάστασης στήν πάλη τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν ἐνάντια στή μετριοπαθῆ ἀστική τάξη καί τούς φεουδάρχες, πλανιέται.

Μέ λίγα λόγια, ἀντί τόν καθοδηγητικό ρόλο τοῦ προλεταριάτου, πού ὁδηγεῖ πίσω του τήν ἀγροτιά, ἔχουμε τόν καθοδηγητικό ρόλο τῆς καντέτικης ἀστικῆς τάξης πού σέρνει ἀπό τή μύτη τό προλεταριάτο.

Αὐτή εἶναι ἡ «νέα» ταχτική τῶν μενσεβίκων τῆς Τιφλίδας.

Νομίζουμε πώς δέ χρειάζεται νά ἀναλύσουμε ὅλη

αὐτή τήν πρόστυχη φιλελεύθερη σαβούρα. Χρειάζεται μόνο νά σημειώσουμε ὅτι ἡ «νέα» ταχτική τῶν μενσεβίκων τῆς Τιφλίδας εἶναι λικβινταρισμός τῆς ταχτικῆς τοῦ κόμματος, ταχτικῆς πού ἐπιβεβαιώθηκε ἀπό τήν ἐπανάσταση, λικβινταρισμός πού ζητάει νά μετατραπεῖ τό προλεταριάτο σέ οὐρά τῆς καντέτικης μετριοπαθοῦς ἀστικῆς τάξης.

Δημοσιεύτηκε γιά πρώτη φορά στό
«Ντισκουσιόνι Λιστόκ»
(Παράρτημα τῆς ἐφημερίδας
«Σοσιαλδημοκράτης»),
ἀρ. 2, 25 τοῦ Μάη (7 τοῦ Ἰούνη) 1910.

Ὑπογραφή: Κ. Στ.

ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΑΡΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΜΠΑΚΟΥ ΣΤΙΣ 22 ΤΟΥ ΓΕΝΑΡΗ 1910

(Σχετικά μέ τήν ἐπικείμενη παγκομματική συνδιάσκεψη)

I

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΖΥΜΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

Ἡ κατάσταση τῆς κατάπτωσης καί τοῦ μουδιάσματος, πού κυριαρχοῦσε ἕνα διάστημα στίς κινητήριες δυνάμεις τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, ἀρχίζει νά περνάει.

Ἡ χρεωκοπία τῆς πολιτικῆς τῆς τσαρικῆς ἐξουσίας στά Βαλκάνια, στήν Περσία καί στήν Ἄπω Ἀνατολή· οἱ γελοῖες προσπάθειες τῆς κυβέρνησης νά καθησυχάσει τούς ἀγρότες μέ τό νόμο τῆς 9 τοῦ Νοέμβρη[92], πού ξεκληρίζει τούς φτωχούς καί πλουτίζει τούς πλούσιους· ἡ τελείως μή ἱκανοποιητική «ἐργατική πολιτική» τῆς κυβέρνησης, πού στερεῖ ἀπό τούς ἐργάτες τίς στοιχειώδικες ἐλευθερίες καί τούς θυσιάζει στούς ληστές τοῦ κεφαλαίου· τά αὐξανόμενα χρέη τοῦ δημοσίου ταμείου καί τό τμηματικό ξεπούλημα τῆς Ρωσίας στό ἐξωτερικό κεφάλαιο· τό ὁλοκληρωτικό ξεχαρβάλωμα τοῦ διοικητικοῦ μηχανισμοῦ πού βρίσκει τήν ἔκφρασή του στίς κλεψιές τῶν ἐπιμελητῶν τοῦ στρατοῦ καί τῶν μεγιστάνων τῶν σιδηροδρόμων, στόν ἐκβιασμό τῶν χαφιέδων τῆς ἀστυνομίας, στίς ἀπάτες τῆς ὀχράνας κλπ. —ὅλα αὐτά κάνουν ὁλοφάνερη γιά τίς μάζες τήν ἀνικανότητα τῆς ἀντεπανάστασης νά τά βγάλει πέρα μέ τίς δυνάμεις τῆς ἐπανάστασης, πού μισοκοιμοῦνται ἀκόμα, βοηθοῦν στό

ζωντάνεμα τῶν ἐργατῶν πού παρατηριέται τούς τελευταίους μῆνες, ξυπνοῦν στούς ἐργάτες τό ἐνδιαφέρον γιά τήν πολιτική ζωή τῆς χώρας, γεννοῦν τά ἐρωτήματα: τί θά κάνουμε λοιπόν, ποῦ θά πᾶμε; κλπ.

Μπροστά στό κόμμα ὀρθώνεται τό φλέγον ζήτημα ὅτι χρειάζεται μιά πλατιά πολιτική κομματική ζύμωση. Κι ὅσο γιά τίς προσπάθειες τῶν ἀντεπαναστατῶν πού φιλελευθερίζουν καί πού ἀπολαβαίνουν τό δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου γιά νά χαλιναγωγήσουν τίς μάζες μέ τά νόμιμα «συνέδρια» καί τούς νόμιμους «συλλόγους» καί γιά νά ὑποσκάψουν τήν ἐπιροή τῆς σοσιαλδημοκρατίας σ' αὐτές— μετατρέπουν τό ζήτημα τῆς ἀνάγκης μιᾶς κομματικῆς πολιτικῆς ζύμωσης σέ ζήτημα ζωῆς ἤ θανάτου γιά τό κόμμα.

Στό μεταξύ ἡ ἀπόσπαση τῆς μιᾶς ὀργάνωσής μας ἀπό τήν ἄλλη καί ἡ ἔλλειψη ἑνός (καθοδηγητικοῦ) κέντρου γιά τήν πραγτική δουλιά πού νά δρᾶ κανονικά στή Ρωσία καί πού νά συνενώνει στήν πράξη σ' ἕνα ἑνιαῖο κόμμα τίς τοπικές ὀργανώσεις, ἀποκλείουν τή δυνατότητα τῆς πραγματοποίησης μιᾶς πραγματικά κομματικῆς (καί ὄχι χειροτεχνικῆς μέ τό σύστημα τῶν ὁμίλων) πολιτικῆς ζύμωσης, ἀφαιροῦν ἀπό τό κόμμα τή δυνατότητα νά ἀντιπαραθέσει κάτι τό σοβαρό στή συστηματική δημαγωγία τῶν «φιλελευθέρων» καί ρίχνουν τό κύρος τοῦ κόμματος στά μάτια τῶν μαζῶν.

Δέ μιλᾶμε πιά γιά τό γεγονός ὅτι αὐτή ἡ κατάσταση πραγμάτων, ἀντί νά ὁδηγήσει στή χρησιμοποίηση τῶν «νόμιμων δυνατοτήτων», μπορεῖ νά ἔχει σάν συνέπεια τήν πραγματική χρησιμοποίηση τῶν σκόρπιων καί γι' αὐτό ἀδύνατων παράνομων ὀργανώσεων ἀπό τίς «νόμιμες δυνατότητες», πρός ζημία φυσικά τῶν συμφερόντων τῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Γιά ὅλα αὐτά ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακοῦ ἔχει τή γνώμη ὅτι ἀποτελεῖ ἐπεῖγον καί ἐπιταχτικό καθῆκον ἡ ἐπεξεργασία μέτρων γιά τήν πραγματική συσπείρωση τοῦ κόμ-

ματος καί επομένως καί γιά τήν πραγματοποίηση τῆς κομματικῆς πολιτικῆς ζύμωσης.

Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού νομίζει πώς ἀνάμεσα στά ἀπαραίτητα μέτρα τήν κύρια θέση πρέπει νά τήν πάρουν:

1) Ἡ μεταφορά στή Ρωσία τοῦ (καθοδηγητικοῦ) κέντρου γιά τήν πραχτική δουλιά.

2) Ἡ οργάνωση μιᾶς πανρωσικῆς καθοδηγητικῆς ἐφημερίδας, πού νά συνδέεται μέ τίς ἐπαρχίες, νά ἐκδίδεται στή Ρωσία καί νά διευθύνεται ἀπό τό παραπάνω κέντρο.

3) Ἡ ὀργάνωση τοπικῶν δημοσιογραφικῶν ὀργάνων στά σημαντικότερα κέντρα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος (Οὐράλια, λεκανοπέδιο τοῦ Ντονέτς, Πετρούπολη, Μόσχα, Μπακού κλπ.).

Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού πιστεύει ἀπόλυτα ὅτι ἡ ἐφαρμογή στή ζωή τῶν παραπάνω μέτρων θά μποροῦσε νά συσπειρώσει στό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα ὅλα τά πραγματικά κομματικά στοιχεῖα χωρίς διάκριση ὁμάδων, θά δημιουργοῦσε τή δυνατότητα μιᾶς πλατιᾶς πολιτικῆς ζύμωσης καί θά διευκόλυνε οὐσιαστικά τό ἔργο τῆς πλατιᾶς χρησιμοποίησης τῶν «νόμιμων δυνατοτήτων» μέ σκοπό τό πλάταιμα καί τό δυνάμωμα τοῦ κόμματός μας.

Γι' αὐτό ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού προτείνει στήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ κόμματος νά συγκαλέσει ἀμέσως μιά πανκομματική συνδιάσκεψη γιά νά συζητήσει τά παραπάνω ζητήματα.

II

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΗ ΠΑΝΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ

Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού, ἀφοῦ ἐξέτασε τό ὀργανωτικό σχέδιο («Τό ἄμεσο καθῆκον», ἀρ. 50 τοῦ «Προλετάριου») σύγκλησης τῆς πανκομματικῆς συνδιάσκεψης, νομίζει ὅτι πρέπει νά πάρουν σ' αὐτήν μέρος (ἐκτός ἀπό τήν ἀντιπροσωπεία πού καθορίστηκε) οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν παράνομων κομματικῶν ὀργανώσεων, πού δροῦν καί ὑπάρχουν πραγματικά, καί σχετικά μ' αὐτό νά δοθεῖ ἡ κύρια προσοχή στά μεγάλα κέντρα, ὅπου ἔχουν συγκεντρωθεῖ τεράστιες μάζες τοῦ προλεταριάτου.

Εἶναι περιττό νά ἐξηγήσουμε τήν ἀνάγκη αὐτῆς τῆς ἀντιπροσώπευσης (βλ. τήν εἰδική ἀπόφαση γιά τό ζήτημα τῆς ἡμερήσιας διάταξης τῆς συνδιάσκεψης).

Παρά τό γεγονός ὅτι ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού ἀναγνωρίζει τήν ἀνάγκη νά ἔχει πλατύ χαραχτήρα ἡ σύνθεση τῆς συνδιάσκεψης, τάσσεται ὡστόσο κατηγορηματικά ἐνάντια στήν ξεχωριστή ἀντιπροσώπευση τῶν ὁμάδων πού δουλεύουν σέ νόμιμες «ὀργανώσεις».

Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού νομίζει ὅτι ἡ ξεχωριστή ἀντιπροσώπευση αὐτῶν τῶν ὁμάδων δέ θά συνεισφέρει τίποτα τό οὐσιαστικό στίς ἐργασίες τῆς συνδιάσκεψης, εἴτε πρόκειται γιά μιά ὁμάδα πού ἀνήκει στήν κομματική τοπική ὀργάνωση καί ὑποτάσσεται στήν καθοδήγησή της, εἴτε πρόκειται γιά μιά ὁμάδα πού ναί μέν θεωρεῖ τόν ἑαυτό της σοσιαλδημοκρατική, δέν ἀναγνωρίζει ὅμως τήν καθοδήγηση τῆς τοπικῆς ὀργάνωσης. Στήν πρώτη περίπτωση ἡ ἀντιπροσώπευση τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης ἀποκλείει τήν ἀνάγκη ὁποιασδήποτε ἄλλης ξεχωριστῆς ἀντιπροσώπευσης. Στή δεύτερη περίπτωση ἡ ξεχωριστή ἀντιπροσώπευση ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τόν ἴδιο τό χαραχτήρα τῆς συνδιάσκεψης, πού θά πρέπει νά εἶναι μιά συνδιάσκεψη αὐστηρά κομματική.

Κυκλοφόρησε σέ ξεχωριστό φυλλάδιο.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ φυλλαδίου.

Ο ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΜΠΕΜΠΕΛ, ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ

Ποιός δέν ξέρει τό Μπέμπελ, τό σεβάσμιο άρχηγό τῶν γερμανῶν ἐργατῶν, τόν «άπλό» κάποτε μαραγκό τορνευτή καί διάσημο τώρα πολιτικό παράγοντα, πού μπροστά στήν κριτική του, ὅπως κάτω ἀπό τά χτυπήματα τοῦ σφυριοῦ, ἔχουν ὑποχωρήσει πολλές φορές «ἐστεμμένοι» καί ἐπιφανεῖς ἐπιστήμονες καί πού τά λόγια του τά ἀκοῦνε σάν προφητεῖες τά ἑκατομμύρια τῶν προλετάριων τῆς Γερμανίας;

Στίς 22 τοῦ Φλεβάρη αὐτοῦ τοῦ χρόνου συμπληρώθηκαν 70 χρόνια ἀπό τή μέρα τῆς γέννησής του.

Τή μέρα αὐτή τό ἀγωνιζόμενο προλεταριάτο ὅλης τῆς Γερμανίας, τό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο, οἱ ὀργανωμένοι ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν τῆς γήινης σφαίρας γιόρτασαν πανηγυρικά τά 70χρονα τοῦ γέρου Μπέμπελ.

Πῶς ὁ Μπέμπελ κέρδισε μιά τέτια ἐκτίμηση, τί ἔκανε γιά τό προλεταριάτο;

Πῶς ἀναδείχτηκε ὁ Μπέμπελ μέσα ἀπό τούς κόλπους τῶν ἐργατῶν, πῶς ἀπό «ἁπλός» τορνευτής ἔγινε ἕνας μεγάλος ἀγωνιστής τοῦ παγκόσμιου προλεταριάτου;

Ποιά εἶναι ἡ ἱστορία τῆς ζωῆς του;

Τήν παιδική του ἡλικία ὁ Μπέμπελ τήν πέρασε μέσα

στή φτώχια καί τίς στερήσεις. Τριῶν ἀκόμα χρονῶν ἔχασε τόν προστάτη-πατέρα του, ἕνα φτωχό καί φυματικό ὑπαξιωματικό. Ἡ μάνα του, γιά νά βρεῖ προστάτη γιά τά παιδιά της, παντρεύεται γιά δεύτερη φορά ἕνα φύλακα τῶν φυλακῶν. Ἡ μάνα μέ τά παιδιά, πού ζοῦσε ὥς τά τότε στό στρατώνα, μετακόμισε στό χτίριο τῶν φυλακῶν.

Μά ὕστερα ἀπό 3 χρόνια πεθαίνει καί ὁ δεύτερος ἄντρας της. Ἡ ἀπροστάτευτη οἰκογένεια φεύγει γιά τήν ἰδιαίτερή της πατρίδα, σέ μιά ἐπαρχιακή ἐρημιά, ὅπου ζεῖ μιάν ἄθλια ζωή. Τό Μπέμπελ, σά φτωχόπαιδο, τόν δέχονται στό «σχολειό τῶν φτωχῶν» πού τό τέλειωσε μέ ἐπιτυχία στά 14 του χρόνια. Ἕνα χρόνο ὅμως πρίν τελειώσει τό σχολειό, τόν βρίσκει νέο ἀτύχημα, χάνει τή μητέρα του, τό τελευταῖο του στήριγμα. Πεντάρφανος καί ἔρημος ὁ Μπέμπελ, μή ἔχοντας τή δυνατότητα νά συνεχίσει τίς σπουδές του, γίνεται μαθητευόμενος σ' ἕνα γνωστό του τορνευτή.

Ἀρχίζει μιά μονότονη καί σκληρή ζωή. Ἀπό τίς 5 τό πρωί ὥς τίς 7 τό βράδυ ὁ Μπέμπελ βρίσκεται στό ἐργαστήρι. Κάποια ποικιλία στή ζωή τοῦ φέρνουν τά βιβλία, πού στό διάβασμά τους ἀφιερώνει ὅλο τόν ἐλεύθερο καιρό του. Γι' αὐτό γράφεται στή βιβλιοθήκη μέ τά 5-6 καπίκια πού κερδίζει τή βδομάδα κουβαλώντας νερό στή γυναίκα τοῦ ἀφεντικοῦ του κάθε πρωί πρίν ἀρχίσει τή δουλειά.

Εἶναι ὁλοφάνερο πώς ἡ φτώχια καί οἱ στερήσεις ὄχι μονάχα δέν τσάκισαν τό νεαρό Μπέμπελ, ὄχι μόνο δέ σκότωσαν μέσα του τόν πόθο γιά τό φῶς, ἀλλά ἀντίθετα ἀτσάλωσαν ἀκόμα περισσότερο τή θέλησή του, δυνάμωσαν τή δίψα τῆς γνώσης, γέννησαν μέσα του ἐρωτήματα, πού τίς ἀπαντήσεις τους ἔψαχνε μέ ἀπληστία νά τίς βρεῖ στά βιβλία.

Ἔτσι στήν πάλη ἐνάντια στή φτώχια διαμορφωνόταν-

νε ὁ μελλοντικός ἀκούραστος ἀγωνιστής γιά τήν ἀπελευθέρωση τοῦ προλεταριάτου.

Στά 18 του χρόνια ὁ Μπέμπελ συμπληρώνει τό χρόνο μαθήτευσης καί μπαίνει στή ζωή σάν ἀνεξάρτητος μαραγκός τορνευτής. Στά 20 του χρόνια παίρνει κιόλας μέρος σέ μιά συνέλευση τῶν ἐργατῶν τῆς Λειψίας καί ἀκούει τούς λόγους τῶν ἐργατῶν-σοσιαλιστῶν. Αὐτή ἦταν ἡ πρώτη συνέλευση ὅπου ὁ Μπέμπελ εἶδε ἀπό κοντά τούς ἐργάτες ὁμιλητές. Ὁ Μπέμπελ δέν ἦταν ἀκόμα σοσιαλιστής, συμπαθοῦσε τούς φιλελεύθερους, χαίρεται ὅμως εἰλικρινά γιά τήν ἀνεξάρτητη ἐμφάνιση τῶν ἐργατῶν, τούς ζηλεύει, τόν καίει ἡ ἐπιθυμία νά γίνει τέτιος ἀκριβῶς, ὅπως εἶναι αὐτοί, νά γίνει ἐργάτης-ρήτορας.

Ἀπό τότε ὁ Μπέμπελ ἀρχίζει μιά νέα ζωή—ἔχει πιά καθορισμένο τό δρόμο του. Ὁ Μπέμπελ μπαίνει στίς ἐργατικές ὀργανώσεις καί δουλεύει ἐντατικά μέσα σ' αὐτές. Γρήγορα γίνεται ἄνθρωπος μέ κύρος, τόν ἐκλέγουν στήν ἐπιτροπή τῶν ἐργατικῶν ἐπαγγελματικῶν συνδικάτων. Δουλεύοντας μέσα στά συνδικάτα παλαίβει ἐνάντια στούς σοσιαλιστές, συνεργάζεται μέ τούς φιλελεύθερους, μά παλαίβοντας ἐνάντια στούς σοσιαλιστές πείθεται σιγά-σιγά ὅτι ἔχουν δίκιο.

Στά 26 του χρόνια εἶναι πιά σοσιαλδημοκράτης. Ἡ φήμη τοῦ Μπέμπελ μεγαλώνει τόσο γρήγορα, πού ὕστερα ἀπό ἕνα χρόνο (τό 1867) τόν ἐκλέγουν πρόεδρο τῆς ἐπιτροπῆς τῶν συνδικάτων καί πρῶτο ἐργάτη βουλευτή στή βουλή.

Ἔτσι ὁ Μπέμπελ παλαίβοντας καί νικώντας, ξεπερνώντας βῆμα πρός βῆμα τά ἐμπόδια πού τόν περιέβαλλαν, ἀναδείχνεται τελικά μέσα ἀπό τούς κόλπους τῶν ἐργατῶν καί γίνεται ἀρχηγός τῶν ἀγωνιζόμενων ἐργατῶν τῆς Γερμανίας.

Ἀπό τότε πιά ὁ Μπέμπελ μιλᾶ ἀνοιχτά ὑπέρ τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Ὁ ἄμεσος σκοπός του εἶναι ὁ πόλεμος ἐνάντια στούς φιλελεύθερους, ἡ ἀπελευθέρωση τῶν ἐργατῶν ἀπό τήν ἐπιροή τους, ἡ συνένωση τῶν ἐργατῶν στό δικό τους, τό ἐργατικό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα.

Ὁ Μπέμπελ πετυχαίνει τό σκοπό του τόν ἑπόμενο χρόνο, τό 1868, στό συνέδριο τῆς Νυρεμβέργης. Ἡ ἔξυπνη καί ἀμείλιχτη ἐπίθεση πού ἔκανε ὁ Μπέμπελ σ' αὐτό τό συνέδριο, εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τήν ὁλοκληρωτική ἧττα τῶν φιλελευθέρων καί πάνω στά ἐρείπια τοῦ φιλελευθερισμοῦ γεννήθηκε ἡ γερμανική σοσιαλδημοκρατία.

Ἡ ἀπελευθέρωση τῶν ἐργατῶν μπορεῖ νά εἶναι ἔργο μονάχα τῶν ἴδιων τῶν ἐργατῶν, εἶπε ὁ Μπέμπελ στό συνέδριο, γι' αὐτό καί οἱ ἐργάτες πρέπει νά ξεκόψουν ἀπό τούς ἀστούς φιλελεύθερους καί νά συνενωθοῦν στό δικό τους ἐργατικό κόμμα—καί ἡ τεράστια πλειοψηφία τοῦ συνεδρίου, ἐκτός ἀπό μιά χούφτα φιλελεύθερους, ἐπανάλαβε τά μεγάλα αὐτά λόγια τοῦ Κάρλ Μάρξ.

Γιά τήν ὁλοκληρωτική ἀπελευθέρωση τῶν ἐργατῶν εἶναι ἀπαραίτητο νά ἑνωθοῦν οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν, εἶπε ὁ Μπέμπελ, γι' αὐτό πρέπει νά προσχωρήσουμε στή Διεθνῆ Ἕνωση τῶν Ἐργατῶν—καί ἡ πλειοψηφία τοῦ συνεδρίου ἐπανάλαβε ὁμόφωνα αὐτά τά λόγια τοῦ μεγάλου δασκάλου.

Ἔτσι γεννήθηκε τό Σοσιαλδημοκρατικό Ἐργατικό Κόμμα τῆς Γερμανίας. Ὁ Μπέμπελ ἦταν ἡ μαμή του.

Ἀπό τότε ἡ ζωή τοῦ Μπέμπελ συγχωνεύεται μέ τή ζωή τοῦ κόμματος, οἱ λύπες καί οἱ χαρές του μέ τίς λύπες καί τίς χαρές τοῦ κόμματος. Καί ὁ Μπέμπελ ὁ ἴδιος γίνεται ὁ ἀγαπημένος τῶν γερμανῶν ἐργατῶν καί ὁ ἐμπνευστής τους, γιατί, σύντροφοι, δέ μπορεῖ νά μήν ἀγαπᾶ κανείς τόν ἄνθρωπο πού ἔκανε τόσα πολλά γιά νά

ορθώσει στά πόδια τους τούς εργάτες, γιά νά τούς απελευθερώσει από τήν κηδεμονία τών αστών φιλελευθέρων καί νά τούς δόσει τό δικό τους εργατικό κόμμα.

Τό 1870 τό νεαρό κόμμα πέρασε τήν πρώτη του δοκιμασία. Ἄρχισε ὁ πόλεμος μέ τή Γαλλία, ἡ γερμανική κυβέρνηση ζήτησε από τή βουλή, πού μέλος της ἦταν καί ὁ Μπέμπελ, νά ψηφίσει κοντύλια γιά τόν πόλεμο. Ὁ Μπέμπελ ἔπρεπε νά ταχθεῖ συγκεκριμένα ὑπέρ ἤ κατά τοῦ πολέμου. Φυσικά ὁ Μπέμπελ καταλάβαινε ὅτι ὁ πόλεμος συμφέρει μονάχα στούς ἐχθρούς τοῦ προλεταριάτου, στό ἀναμεταξύ ὅμως ὅλα τά στρώματα τῆς γερμανικῆς κοινωνίας ἀπό τούς ἀστούς ὥς τούς ἐργάτες τά πιάνει ἕνας ψεύτικος πατριωτικός πυρετός καί ἡ ἄρνηση νά δοθοῦν χρήματα στήν κυβέρνηση χαραχτηριζόταν σάν προδοσία τῆς πατρίδας. Μά ὁ Μπέμπελ, χωρίς νά ὑπολογίσει τίς «πατριωτικές» προλήψεις, χωρίς νά φοβηθεῖ νά κολυμπήσει ἐνάντια στό ρεῦμα, δηλώνει μεγαλόφωνα ἀπό τό βῆμα τῆς βουλῆς: ἐγώ σάν σοσιαλιστής καί δημοκράτης δέν εἶμαι ὑπέρ τοῦ πολέμου, ἀλλά ὑπέρ τῆς ἀδελφότητας τῶν λαῶν, δέν εἶμαι ὑπέρ τῆς ἐχθρότητας μέ τούς γάλλους ἐργάτες, ἀλλά ὑπέρ τῆς συνένωσης τῶν δικῶν μας γερμανῶν ἐργατῶν μέ τούς γάλλους ἐργάτες. Μομφές, χλευασμός καί περιφρόνηση—αὐτή ἦταν ἡ ἀπάντηση ἀκόμα καί ἀπό μέρους τῶν ἐργατῶν στή θαρραλέα στάση τοῦ Μπέμπελ. Ὁ Μπέμπελ ὅμως, πιστός στίς ἀρχές τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ, οὔτε μιά στιγμή δέ χαμηλώνει τή σημαία ὥς τό ἐπίπεδο τῶν προλήψεων τῶν συναδέλφων του—ἀντίθετα προσπαθεῖ μέ κάθε τρόπο νά τούς ἀνυψώσει ὥς τή σαφῆ ἐπίγνωση πόσο ὀλέθριος εἶναι ὁ πόλεμος. Ἀργότερα οἱ ἐργάτες κατάλαβαν τό λάθος τους καί ἀγάπησαν ἀκόμα περισσότερο τό σταθερό καί δυνατό τους Μπέμπελ. Ἡ κυβέρνηση τόν ἀντάμειψε γι' αὐτό μέ δυό χρόνια φυλακή, ὅπου ὅμως δέν ἔχασε τόν καιρό του, ἀλλά ἔγραψε τό περίφημο βιβλίο του «Ἡ γυναίκα καί ὁ σοσιαλισμός».

Στά τέλη τῆς 8ης καί σ' ὅλο τό διάστημα τῆς 9ης δεκαετίας τοῦ 19ου αἰώνα τό κόμμα περνάει νέες δοκιμασίες. Ἡ γερμανική κυβέρνηση, ἀνησυχώντας γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἐκδίδει «ἔκτακτους νόμους ἐνάντια στούς σοσιαλιστές», διαλύει τίς κομματικές καί τίς συνδικαλιστικές ὀργανώσεις, κλείνει χωρίς καμιά ἐξαίρεση ὅλες τίς σοσιαλδημοκρατικές ἐφημερίδες, καταργεῖ τήν ἐλευθερία τῆς συγκέντρωσης καί τῆς ὀργάνωσης καί ρίχνει τό ὥς τά χθές ἀκόμα νόμιμο σοσιαλδημοκρατικό κόμμα στήν παρανομία. Μ' ὅλα αὐτά τά μέτρα ἡ κυβέρνηση ἤθελε νά προκαλέσει τή σοσιαλδημοκρατία σέ ἀνεπιτυχεῖς, καταστροφικές ἐνέργειες, νά τήν ἀποθαρρύνει καί νά τήν τσακίσει. Χρειαζόταν ἰδιαίτερη σταθερότητα καί πρωτόφαντη διορατικότητα γιά νά μήν τά χάσει κανείς, γιά νά ἀλλάξει ἔγκαιρα τήν ταχτική καί νά προσαρμοστεῖ μέ σύνεση στίς καινούργιες συνθῆκες. Πολλοί σοσιαλδημοκράτες πέσαν στήν πρόκληση καί φτάσανε στόν ἀναρχισμό. Ἄλλοι προστύχεψαν ὁλότελα καί ξέπεσαν στούς φιλελεύθερους. Μά ὁ Μπέμπελ ἔστεκε ἀκλόνητος στό πόστο του καί ἄλλους τούς ἐνθάρρυνε, σ' ἄλλους μετρίαζε τό ἀλόγιστο πάθος τους, ξεσκέπαζε τή φρασεολογία τρίτων καί κατεύθυνε μέ δεξιοτεχνία τό κόμμα στό σωστό δρόμο, ὅλο μπροστά, μόνο μπροστά. Ὕστερα ἀπό 10 χρόνια ἡ κυβέρνηση ὑποχρεώθηκε νά ὑποχωρήσει μπροστά στήν ἀναπτυσσόμενη δύναμη τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί κατάργησε τούς «ἔκτακτους νόμους». Ἡ γραμμή τοῦ Μπέμπελ ἀποδείχτηκε ἡ μοναδικά σωστή.

Στά τέλη τῆς τελευταίας δεκαετίας τοῦ 19ου καί στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰώνα τό κόμμα πέρασε ἀκόμα μιά δοκι-

μασία. Τά μετριοπαθῆ στοιχεῖα τῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἐνθαρρυμένα ἀπό τή βιομηχανική ἄνοδο καί τίς σχετικά εὔκολες οἰκονομικές νίκες, ἄρχισαν νά ἀρνοῦνται τήν ἀνάγκη τῆς ἀδιάλλαχτης ταξικῆς πάλης καί τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Δέ χρειάζεται, ἔλεγαν, ἡ ἀδιαλλαξία, δέ χρειάζεται ἡ ἐπανάσταση, χρειάζεται ἡ συνεργασία τῶν τάξεων, μᾶς χρειάζονται συμφωνίες μέ τήν ἀστική τάξη καί τήν κυβέρνηση γιά νά διορθώσουμε μαζί τους τό σημερινό καθεστώς—γι' αὐτό ἐλάτε νά ψηφίσουμε τόν προϋπολογισμό τῆς ἀστικῆς κυβέρνησης, ἐλάτε νά πάρουμε μέρος στή σημερινή ἀστική κυβέρνηση. Ἔτσι οἱ μετριοπαθεῖς ὑπόσκαφταν τίς βάσεις τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ, τήν ἐπαναστατική ταχτική τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Ὁ Μπέμπελ εἶχε καταλάβει ὅλον τόν κίνδυνο τῆς κατάστασης καί μαζί μέ ἄλλους ἡγέτες τοῦ κόμματος κηρύχνει ἐνάντια στούς μετριοπαθεῖς ἕναν ἀνειρήνευτο πόλεμο. Στό συνέδριο τῆς Δρέσδης (1903) συντρίβει τούς γερμανούς ἀρχηγούς τῶν μετριοπαθῶν, τούς Μπέρνσταϊν καί Φόλμαρ καί διακηρύχνει τήν ἀνάγκη τῶν ἐπαναστατικῶν μεθόδων πάλης. Τόν ἑπόμενο χρόνο στό Ἄμστερνταμ μπροστά στούς σοσιαλιστές ὅλων τῶν χωρῶν συντρίβει τό διεθνῆ ἡγέτη τῶν μετριοπαθῶν, τό Ζάν Ζωρές, διακηρύχνοντας ἀκόμα μιά φορά τήν ἀνάγκη τῆς ἀδιάλλαχτης πάλης. Ἀπό τότε δέν ἄφηνε ἥσυχους τούς «μετριοπαθεῖς ἐχθρούς τοῦ κόμματος» καί τούς κατατροπώνει διαδοχικά στήν Ἰένα (τό 1905) καί στή Νυρεμβέργη (τό 1908). Καί τό ἀποτέλεσμα ἦταν τό κόμμα νά βγεῖ ἀπό τόν ἐσωτερικό ἀγώνα ἑνωμένο καί ἰσχυρό, καταπληχτικά δυναμωμένο καί μέ μιά κολοσσιαία ἀνάπτυξη. Κι ὅλα αὐτά τά ὀφείλει κυρίως στόν ἴδιο Αὔγουστο Μπέμπελ...

Μά ὁ Μπέμπελ δέν ἱκανοποιεῖται ἀπό τή δράση του μέσα στά πλαίσια μονάχα τοῦ κόμματος. Οἱ βροντεροί του λόγοι μέσα στή γερμανική βουλή, πού μαστιγώνουν τούς μουχλιασμένους ἀριστοκράτες, πού ἀφαιροῦν τή μάσκα ἀπό τούς φιλελεύθερους, πού στηλιτεύουν τήν «αὐτοκρατορική κυβέρνηση», ἡ πολύχρονη δράση του μέσα στά ἐπαγγελματικά συνδικάτα—ὅλα αὐτά δείχνουν ὅτι ὁ Μπέμπελ, σάν πιστός φρουρός τοῦ προλεταριάτου, ἐμφανιζόταν παντοῦ ὅπου ἄναβε ὁ ἀγώνας, ὅπου χρειαζόταν ἡ θυελλώδικη προλεταριακή του δραστηριότητα.

Νά γιατί σέβονται τόσο τό Μπέμπελ οἱ γερμανοί καί οἱ διεθνεῖς σοσιαλιστές.

Φυσικά, ὁ Μπέμπελ ἔκανε καί λάθη—ποιός δέν κάνει λάθη (μονάχα οἱ νεκροί δέ λαθεύουν)—ὅλα ὅμως τά μικρά του λάθη ὠχριοῦν μπροστά στίς μεγάλες του ὑπηρεσίες γιά τό κόμμα, πού τώρα, ὕστερα ἀπό 42χρονη καθοδήγηση τοῦ Μπέμπελ, ἔχει πάνω ἀπό 600 χιλιάδες μέλη, ἔχει περίπου 2 ἑκατομμύρια συνδικαλιστικά ὀργανωμένους ἐργάτες, ἔχει τήν ἐμπιστοσύνη 3-4 ἑκατομμυρίων ἐκλογέων καί μέ μιά κίνηση τοῦ χεριοῦ του ὀργανώνει στήν Πρωσία διαδηλώσεις ἀπό ἑκατοντάδες χιλιάδες κόσμο.

Καί εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι οἱ μέρες τοῦ γιορτασμοῦ τῶν 70χρονων τοῦ Μπέμπελ συνέπεσαν μέ τίς μέρες πού ἐκφράστηκε μέ τόν πιό ξεκάθαρο τρόπο ἡ δύναμη τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας, μέ τίς μέρες πού ὀργανώνονταν οἱ πρωτοφανεῖς πολυάνθρωπες διαδηλώσεις γιά τό γενικό ἐκλογικό δικαίωμα στήν Πρωσία.

Ὁ Μπέμπελ ἔχει ἀπόλυτο δικαίωμα νά πεῖ ὅτι οἱ κόποι του δέν πῆγαν χαμένοι.

Αὐτή εἶναι ἡ ζωή καί ἡ δράση τοῦ γέρου, ναί τοῦ πολύ γέρου, μά μέ πολύ νεαρή ψυχή Μπέμπελ, πού στέκει στό πόστο του ὅπως καί παλιά καί περιμένει νέες μάχες, νέες νίκες.

Μονάχα τό ἀγωνιζόμενο προλεταριάτο μποροῦσε νά

γεννήσει ένα Μπέμπελ, τόσο ζωντανό καί αιώνια νέο, πού βλέπει πάντα μπροστά, τέτιον ακριβώς όπως είναι καί τό ίδιο.

Μονάχα ή θεωρία τού επιστημονικού σοσιαλισμού μπορούσε νά προσφέρει πλατύ έδαφος δράσης στήν κοχλάζουσα φύση τού Μπέμπελ, πού ρίχνεται ακούραστα στό γκρέμισμα τού παλιού, τού σάπιου κεφαλαιοκρατικού κόσμου. Ό Μπέμπελ μέ τή ζωή καί τή δράση του δείχνει τή δύναμη καί τό ακατανίκητο τού προλεταριάτου, τόν αναπόφευκτο θρίαμβο τού σοσιαλισμού...

Σύντροφοι, άς στείλουμε τό χαιρετισμό μας στόν αγαπημένο δάσκαλο, στόν τορναδόρο Αύγουστο Μπέμπελ.

Άς γίνει παράδειγμα γιά μάς τούς ρώσους εργάτες πού έχουμε ιδιαίτερη ανάγκη από Μπέμπελ τού εργατικού κινήματος.

Ζήτω ό Μπέμπελ!

Ζήτω ή Διεθνής Σοσιαλδημοκρατία!

Ή Έπιτροπή τού Μπακού τού ΣΔΕΚΡ

Κυκλοφόρησε σέ ξεχωριστή προκήρυξη στίς 23 τού Μάρτη 1910.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τής προκήρυξης.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΟΛΒΙΤΣΕΓΚΟΝΤΣΚ

Σύντροφε Σεμιόν! Χθές πήρα από τούς συντρόφους τό γράμμα σας. Πρώτα απ' όλα ένα θερμό χαιρετισμό στό Λένιν καί στούς άλλους. Καί ύστερα σχετικά μέ τό γράμμα σας καί γενικά μέ τά «καταραμένα ζητήματα».

Κατά τή γνώμη μου, ή γραμμή τού συνασπισμού (Λένιν-Πλεχάνοφ) είναι ή μοναδικά σωστή: 1) αυτή καί μόνον αυτή ανταποκρίνεται στά πραγματικά συμφέροντα τής δουλιάς στή Ρωσία, πού απαιτούν τή συσπείρωση όλων τών πραγματικά κομματικών στοιχείων. 2) Αυτή καί μόνον αυτή επιταχύνει τό προτσές τής απελευθέρωσης τών νόμιμων οργανώσεων από τό ζυγό τών λικβινταριστών, γιατί ανοίγει ένα χάσμα ανάμεσα στούς εργάτες-μενσεβίκους καί στούς λικβινταριστές, γιατί διασκορπίζει καί χτυπά θανάσιμα τούς δεύτερους. Ή πάλη γιά τήν επιρροή στίς νόμιμες οργανώσεις είναι τό ζήτημα τής ημέρας καί ένας απαραίτητος σταθμός στό δρόμο τής αναγέννησης τού κόμματος, ενώ ό συνασπισμός αποτελεί τό μοναδικό μέσο γιά τό ξεκαθάρισμα αυτών τών οργανώσεων από τή βρωμιά τού λικβινταρισμού.

Στό σχέδιο τού συνασπισμού φαίνεται τό χέρι τού Λένιν. Ό Λένιν είναι έξυπνος άνθρωπος καί ξέρει τί γίνεται.

Αὐτό ὅμως δέ σημαίνει καθόλου ὅτι κάθε συνασπισμό εἶναι καλός. Ὁ συνασπισμός τοῦ Τρότσκι (ὁ ἴδιος θάλεγε «σύνθεση») εἶναι κλούβια ἔλλειψη ἀρχῶν, μανιλοφικό ἀμάλγαμα ἑτερογενῶν ἀρχῶν, ἀδύναμη νοσταλγία ἑνός ἀνθρώπου χωρίς ἀρχές γιά μιά «καλή» ἀρχή. Ἡ λογική ὅμως τῶν πραγμάτων ἀπ' αὐτή τή φύση τους συμφωνεῖ αὐστηρά μέ τίς ἀρχές καί δέ θά ἀνεχτεῖ ἀμαλγάματα. Γι' αὐτό ἀκριβῶς ὁ συνασπισμός Λένιν-Πλεχάνοφ εἶναι βιώσιμος, γιατί στέκεται στέρεα πάνω στίς ἀρχές, βασίζεται στήν ἑνότητα τῶν ἀπόψεων γιά τούς δρόμους πού πρέπει νά ἀκολουθηθοῦν γιά τήν ἀναγέννηση τοῦ κόμματος. Μά ἀκριβῶς γιατί πρόκειται γιά συνασπισμό καί ὄχι γιά συγχώνευση, ἀκριβῶς γι' αὐτό οἱ μπολσεβίκοι πρέπει νά ἔχουν τήν ὁμάδα τους. Εἶναι πολύ πιθανό στήν πορεία τῆς δράσης τους οἱ μπολσεβίκοι τελικά νά δαμάσουν τούς πλεχανοφικούς, μ' αὐτό εἶναι μόνο μιά ὑπόθεση. Ἐμεῖς σέ καμιά περίπτωση δέν πρέπει νά κοιμόμαστε καί νά ἐλπίζουμε σέ μιά τέτια ἔκβαση, ἄν καί εἶναι πολύ πιθανή. Ὅσο πιό συσπειρωμένα καί πιό ὀργανωμένα θά δροῦνε οἱ μπολσεβίκοι, τόσο μεγαλύτερες πιθανότητες θά ἔχουν γιά νά τούς δαμάσουν. Γι' αὐτό πρέπει νά βαρᾶμε ἀκούραστα πάνω σ' ὅλα τά ἀμόνια. Γιά τούς ὀπαδούς τοῦ «Βπεριόντ» δέ λέω τίποτα, γιατί τώρα παρουσιάζουν λιγότερο ἐνδιαφέρον ἀπό τούς λικβινταριστές καί τούς πλεχανοφικούς. Ἄν φυσικά συνέλθουν καμιά φορά, θά εἶναι καλό, ἄν ὅμως δέ συνέλθουν, ὁ θεός μαζί τους, ἄς βράζουν μέσα στό ζουμί τους.

Αὐτή εἶναι ἡ γνώμη μου γιά τό ἐξωτερικό.

Μά αὐτό δέν εἶναι ὅλο, καί δέν εἶναι κάν τό βασικό. Τό βασικό εἶναι ἡ ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς στή Ρωσία. Ἡ ἱστορία τοῦ κόμματός μας δείχνει ὅτι τά ζητήματα τῶν διαφωνιῶν δέ λύνονται μέ συζητήσεις, ἀλλά κυρίως μέσα στήν πορεία τῆς δουλιᾶς, στήν πορεία τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν. Γι' αὐτό τό καθῆκον τῆς ἡμέρας εἶναι ἡ ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς στή Ρωσία γύρω ἀπό αὐστηρά καθορισμένες ἀρχές. Οἱ λικβινταριστές ἀντιλήφθηκαν ἀμέσως τήν ὑπόθεση (ἔχουν πολύ ἀναπτυγμένη τήν ὄσφρηση) καί ἄρχισαν νά φωλιάζουν (φώλιασαν κιόλας) στίς νόμιμες ἐργατικές ὀργανώσεις καί ἔχουν, ὅπως φαίνεται, τό παράνομο ρωσικό τους κέντρο πού κατευθύνει κλπ. τή δουλιά τους. Καί μεῖς ὅλο «ἑτοιμαζόμαστε» καί μένουμε στό στάδιο τῆς πρόβας. Κατά τή γνώμη μου, τό ἄμεσο καθῆκον μας, πού δέν ἐπιδέχεται ἀναβολή, εἶναι ἡ ὀργάνωση μιᾶς κεντρικῆς (ρωσικῆς) ὁμάδας, πού θά συνενώνει τήν παράνομη, μισονόμιμη καί νόμιμη δουλιά στήν ἀρχή στά βασικά κέντρα (Πετρούπολη, Μόσχα, Οὐράλια, Νότια Ρωσία). Ὀνομάστε την ὅπως θέλετε—«ρωσικό τμῆμα τῆς ΚΕ» ἤ βοηθητική ὁμάδα τῆς ΚΕ—αὐτό εἶναι ἀδιάφορο. Μιά τέτια ὅμως ὁμάδα μᾶς χρειάζεται ὅπως ὁ ἀέρας καί τό ψωμί. Σήμερα στίς ἐπαρχίες βασιλεύει στά στελέχη ἡ ἀβεβαιότητα, ἡ ἀπομόνωση καί ἡ ἀπόσπαση, ὅλοι μένουν μέ τά χέρια σταυρωμένα. Ἐνῶ ἡ ὁμάδα αὐτή θά μποροῦσε νά ζωντανέψει τή δουλιά, νά ξεκαθαρίσει τήν κατάσταση. Καί αὐτό θά ξεκαθάριζε τό δρόμο γιά τήν πραγματική χρησιμοποίηση τῶν νόμιμων δυνατοτήτων. Ἔτσι ἀκριβῶς, κατά τή γνώμη μου, θά ἀρχίσει τό ἔργο τῆς ἀναγέννησης τοῦ κομματικοῦ πνεύματος. Δέ θά ἐμπόδιζε ἄν ὀργανώνονταν προκαταβολικά μιά σύσκεψη τῶν στελεχῶν, πού παραδέχονται τίς ἀποφάσεις τῆς ὁλομέλειας[93], φυσικά κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τῆς ΚΕ. Ὅλα αὐτά ὕστερα ἀπό τή «με-

ταρύθμιση» τῶν κεντρικῶν ὀργάνων[94] καί μέ τόν ὅρο νά εἶναι σύμφωνοι καί οἱ πλεχανοφικοί. Ἡ σύσκεψη αὐτή μπορεῖ πολύ ὡραῖα νά δόσει καί τούς κατάλληλους ἀνθρώπους γιά τήν παραπάνω κεντρική ὁμάδα. Τό ὄφελος μιᾶς τέτιας σύσκεψης εἶναι, κατά τή γνώμη μου, ξεκάθαρο καί ἀπό πολλές ἄλλες πλευρές. Πρέπει ὅμως νά δράσουμε σταθερά καί ἀμείλιχτα, χωρίς νά φοβόμαστε τίς κατηγορίες ἀπό τήν πλευρά τῶν λικβινταριστῶν, τῶν τροτσκιστῶν καί τῶν ὀπαδῶν τοῦ «Βπεριόντ». Ἄν οἱ πλεχανοφικοί καί οἱ λενινιστές συσπειρωθοῦν πάνω στή βάση τῆς δουλιᾶς μέσα στή Ρωσία, θά μποροῦν νά μή παίρνουν ὑπόψη τους ὁποιεσδήποτε κατηγορίες.

Αὐτά σκέφτομαι γιά τή δουλιά μέσα στή Ρωσία.

Τώρα γιά μένα. Μοῦ μεῖναν ἀκόμα ἔξι μῆνες[95]. Μόλις τελειώσει ἡ ποινή εἶμαι ἕτοιμος γιά κάθε δουλιά. Ἄν ἡ ἀνάγκη σέ στελέχη εἶναι πραγματικά πολύ μεγάλη, μπορῶ νά ξεκινήσω ἀμέσως. Τό «Μίσλ»[96], ἀρ. 1, τό διάβασα. Φαντάζομαι τί φῶς καί θάρρος θά φέρει μέσα στούς ἐργάτες καί μόνο τό γεγονός τῆς κοινῆς ἐκδήλωσης τῶν χτεσινῶν ἀντιπάλων καί τί σύγχιση καί χάος θά σπείρει στίς γραμμές τῶν λικβινταριστῶν. Καί κάθε τίμιος ἄνθρωπος θά πεῖ πώς αὐτό δέ θά εἶναι ἄσχημο.

Στήν ἐξορία ὑπάρχει τίμιος κόσμος καί θά ἦταν πολύ καλό νά τόν ἐφοδιάζουμε μέ τίς περιοδικές παράνομες ἐκδόσεις μας. Στεῖλτε τό «Σοσιαλδημοκράτη» ἀπό τό φύλλο 17 καί πέρα, ὅπως ἐπίσης καί τό «Παράρτημα» τοῦ «Σοσιαλδημοκράτη». Δέν ἔχουμε ἀπό τή «Ραμπότσαγια Γκαζέτα»[97] οὔτε τό πρῶτο οὔτε καί τό δεύτερο φύλλο, δέν ἔχουμε καί τή «Γκόλος Σοσιαλ-Ντεμοκράτα». Τό «Ζβεζντά»[98] ἴσως νά τό πάρουμε. Γιά τίς ἀποστολές σᾶς δίνω τίς παρακάτω διευθύνσεις: 1) Σολβιτσεγκόντσκ, περιοχή

Βολόγκντα, Ἰβάν Ἰσαάκοβιτς Μπογκομόλοφ. 2) Σολβιτσεγκόντσκ, περιοχή Βολόγκντα, Πιότρ Μιχαήλοβιτς Σεραφίμοφ. Ἡ διεύθυνση γιά τήν ἀλληλογραφία μέ μένα εἶναι: Σολβιτσεγκόντσκ, περιοχή Βολόγκντα, Νικολάι Ἀλεξάντροβιτς Βοζνεσένσκι, οἰκία Γκριγκόροφ.

Μέ συντροφικό χαιρετισμό Κ. Σ.

Δέ χρειάζεται νά στέλνετε συστημένα. Πολύ σᾶς παρακαλῶ γράφτε μου γιά τά ζητήματά σας.

Γράφτηκε στίς 31 τοῦ Δεκέμβρη 1910.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό ἀντίγραφο τοῦ γράμματος.

ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΜΜΑ![99]

Ζωντανεύει στή χώρα τό ἐνδιαφέρον γιά τήν πολιτική ζωή καί ταυτόχρονα πλησιάζει τό τέλος τῆς κρίσης τοῦ κόμματός μας. Ἀρχίζει νά περνάει τό νεκρό σημεῖο τοῦ μουδιάσματος. Ἡ πανκομματική συνδιάσκεψη[100] πού ἔγινε τελευταῖα, εἶναι ἕνα ὁλοφάνερο σημάδι τῆς ἀναγέννησης τοῦ κόμματος. Τό κόμμα μας, πού δυνάμωσε μαζί μέ τήν ἄνοδο τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης καί πού τσακίστηκε μέ τήν πτώση της, ἔπρεπε ἀναπότρεπτα νά ἀναλάβει μέ τήν πολιτική ἀφύπνιση τῆς χώρας. Τό ζωντάνεμα στούς βασικούς κλάδους τῆς βιομηχανίας καί ἡ αὔξηση τῶν κερδῶν τῶν κεφαλαιοκρατῶν παράλληλα μέ τήν πτώση τοῦ πραγματικοῦ μεροκάματου τῶν ἐργατῶν· ἡ ἐλεύθερη ἀνάπτυξη τῶν οἰκονομικῶν καί πολιτικῶν ὀργανώσεων τῆς ἀστικῆς τάξης παράλληλα μέ τή βίαιη διάλυση τῶν νόμιμων καί παράνομων ὀργανώσεων τοῦ προλεταριάτου· ἡ ἄνοδος τῶν τιμῶν στά εἴδη πρώτης ἀνάγκης καί ἡ αὔξηση τῶν κερδῶν τῶν τσιφλικάδων παράλληλα μέ τήν καταστροφή τοῦ νοικοκυριοῦ τοῦ ἀγρότη· ἡ πείνα πού ἀγκάλιασε πάνω ἀπό 25 ἑκατομμύρια πληθυσμό καί πού δείχνει τήν ἀδυναμία τοῦ «ἀνακαινισμένου» ἀντεπαναστατικοῦ καθεστῶτος—ὅλα αὐτά δέ μποροῦσαν νά μήν ἐπιδράσουν πάνω στά στρώματα

τῶν ἐργαζομένων καί πρῶτ' ἀπ' ὅλα πάνω στό προλεταριάτο, μέ τήν ἔννοια ὅτι ξυπνᾶ σ' αὐτούς τό ἐνδιαφέρον γιά τήν πολιτική ζωή. Καί μιά ἀπό τίς ξεκάθαρες ἐκδηλώσεις αὐτῆς τῆς ἀφύπνισης εἶναι ἀνάμεσα στ' ἄλλα ἡ συνδιάσκεψη τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας, πού συνῆλθε φέτος τό Γενάρη.

Τό ζωντάνεμα ὅμως πού ἔγινε στά μυαλά καί τίς καρδιές τῶν μαζῶν δέ μπορεῖ νά κλειστεῖ στόν ἑαυτό του. Μέσα στίς σημερινές πολιτικές συνθῆκες πρέπει ἀναπόφευχτα νά περάσει σέ ἀνοιχτές μαζικές ἐκδηλώσεις.

Εἶναι ἀνάγκη νά καλυτερέψει ἡ ζωή τῶν ἐργατῶν, πρέπει νά αὐξηθεῖ τό μεροκάματο, νά ἐλαττωθεῖ ἡ ἐργάσιμη μέρα, πρέπει νά ἀλλάξει ριζικά ἡ κατάσταση τῶν ἐργατῶν στά ἐργοστάσια, στίς φάμπρικες καί τά ὀρυχεῖα. Μά πῶς θά γίνουν ὅλα αὐτά, ἄν ὄχι μέ τμηματικούς καί γενικούς οἰκονομικούς ἀγῶνες, πού ἐξακολουθοῦν νά τούς ἀπαγορεύουν ἀκόμα;

Πρέπει νά καταχτήσουμε τό δικαίωμα τῆς ἐλεύθερης πάλης ἐνάντια στά ἀφεντικά μας, τό δικαίωμα τῆς ἀπεργίας, τῆς ὀργάνωσης, τῆς συγκέντρωσης, τοῦ λόγου, τοῦ τύπου κλπ: χωρίς αὐτά ὁ ἀγώνας τῶν ἐργατῶν γιά τήν καλυτέρεψη τῆς ζωῆς τους θά δυσκολευτεῖ στό ἔπακρο. Πῶς ὅμως θά γίνουν ὅλα αὐτά, ἄν ὄχι μέ ἀνοιχτές πολιτικές ἐκδηλώσεις, μέ διαδηλώσεις, μέ πολιτικές ἀπεργίες κλπ.;

Πρέπει νά ἐξυγιάνουμε τή χώρα, πού ὑποφέρει ἀπό χρόνια πείνα, πρέπει νά μπεῖ τέρμα στή σημερινή κατάσταση πραγμάτων, ὅπου δεκάδες ἑκατομμύρια δουλευτάδες τῆς γῆς εἶναι ὑποχρεωμένοι νά δοκιμάζουν περιοδικά τήν πείνα μέ ὅλες τίς φρίκες της: εἶναι ἀκατανόητο νά κοιτάζουμε μέ σταυρωμένα τά χέρια τούς πατεράδες καί τίς μητέρες μας μέ δακρισμένα τά μάτια «νά πουλᾶνε γιά

ἕνα ξεροκόμματο» τούς γιούς καί τίς θυγατέρες τους! Πρέπει νά ἐξαφανιστεῖ ριζικά ἡ σημερινή ληστρική οἰκονομική πολιτική, πού καταστρέφει τό φτωχό ἀγροτικό νοικοκυριό καί πού μέ κάθε κακή σοδειά ρίχνει ἀναπόφευχτα τά ἑκατομμύρια τῶν ἀγροτῶν στό δρόμο μιᾶς καταστροφικῆς πείνας! Πρέπει νά σώσουμε τή χώρα ἀπό τή φτώχια καί τή διαφθορά! Μποροῦμε ὅμως νά τά κάνουμε ὅλα αὐτά χωρίς νά ἀνατρέψουμε συθέμελα ὅλο τό οἰκοδόμημα τοῦ τσαρισμοῦ; Καί πῶς θά ἀνατραπεῖ ἡ τσαρική κυβέρνηση μαζί μ' ὅλες τίς φεουδαρχικές ἐπιβιώσεις της, ἄν ὄχι μέ τό πλατύ λαϊκό ἐπαναστατικό κίνημα, καθοδηγούμενο ἀπό τόν ἀναγνωρισμένο ἱστορικά ἡγέτη του, τό σοσιαλιστικό προλεταριάτο;...

Μά γιά νά μήν εἶναι σκόρπιες καί ἄταχτες οἱ ἐπικείμενες ἐκδηλώσεις καί γιά νά μπορέσει τό προλεταριάτο νά ἐκπληρώσει τιμητικά τόν ὑψηλό ρόλο τοῦ συντονιστῆ καί καθοδηγητῆ τῶν μελλοντικῶν ἐκδηλώσεων—γιά ὅλα αὐτά, ἐκτός ἀπό τήν ἐπαναστατική συνείδηση τῶν πλατιῶν στρωμάτων τοῦ λαοῦ καί τήν ταξική συνείδηση τοῦ προλεταριάτου, χρειάζεται νά ὑπάρχει ἀκόμα ἕνα ἰσχυρό καί εὐλύγιστο προλεταριακό κόμμα, πού θά μπορεῖ νά συνενώνει τίς ξεχωριστές προσπάθειες τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων σέ μιά κοινή προσπάθεια καί νά κατευθύνει ἔτσι τό μαζικό ἐπαναστατικό κίνημα ἐνάντια στά κυριότερα φρούρια τοῦ ἐχθροῦ. Νά ὀργανώσουμε τό κόμμα τοῦ προλεταριάτου, τό Σοσιαλδημοκρατικό Ἐργατικό Κόμμα τῆς Ρωσίας—νά τί χρειάζεται ἰδιαίτερα γιά νά μπορέσει τό προλεταριάτο νά προϋπαντήσει ἄξια τίς ἐπικείμενες ἐπαναστατικές ἐκδηλώσεις.

Ἡ ἐπιταχτική ἀνάγκη τῆς συσπείρωσης τοῦ κόμματος προβάλλει ἀκόμα πιό ξεκάθαρα λόγω τῶν ἐπικείμενων ἐκλογῶν γιά τήν τέταρτη κρατική Δούμα.

Μά πῶς νά ὀργανώσουμε τό κόμμα;

Πρέπει πρίν ἀπ' ὅλα νά δυναμώσουμε τίς τοπικές κομματικές ὀργανώσεις. Κομματιασμένες σέ μικρές καί μικρούτσικες ὁμάδες, περιβαλλόμενες ἀπό μιά θάλασσα ἀπόγνωσης καί δυσπιστίας γιά τήν ὑπόθεση, στερημένες ἀπό δυνάμεις διανοουμένων καί διαλυόμενες συχνά ἀπό τούς προβοκάτορες—ποιός δέν ξέρει τήν ἄσχημη αὐτή εἰκόνα τῆς ζωῆς τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων; Πρέπει καί μπορεῖ νά μπεῖ τέρμα στή διασπορά αὐτή τῶν δυνάμεων! Ἡ ἀφύπνιση τῶν ἐργατικῶν μαζῶν πού ἄρχισε ἀπό τή μιά μεριά καί ἡ συνδιάσκεψη πού ἔγινε τελευταῖα, σάν ἔκφραση αὐτῆς τῆς ἀφύπνισης, ἀπό τήν ἄλλη, διευκολύνουν σημαντικά τό ἔργο τῆς ἐξάλειψης αὐτῆς τῆς διασπορᾶς. Θά κάνουμε λοιπόν ὅσα ἐξαρτιόνται ἀπό μᾶς γιά νά ἐξαλειφθεῖ ἡ ὀργανωτική διασπορά! Σέ κάθε πόλη καί σέ κάθε βιομηχανικό κέντρο ἄς ὀργανωθοῦν οἱ σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες, ὅλοι, χωρίς διάκριση ὁμάδων, ὅσοι πιστεύουν στήν ἀνάγκη ἑνός παράνομου Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας—ἄς ὀργανωθοῦν στίς τοπικές κομματικές ὀργανώσεις! Οἱ μηχανές πού συνενώνουν τούς ἐργάτες σέ μιά στρατιά ἐκμεταλλευομένων, αὐτές οἱ ἴδιες οἱ μηχανές ἄς τούς σφιχτοδέσουν σ' ἕνα ἑνιαῖο κόμμα ἀγωνιστῶν ἐνάντια στήν ἐκμετάλλευση καί τή βία!... Ἐδῶ δέν εἶναι ἀπαραίτητο νά κυνηγᾶμε μεγάλους ἀριθμούς μελῶν: στίς σημερινές συνθῆκες τῆς δουλιᾶς αὐτό μπορεῖ νά ἀποδειχτεῖ ἀκόμα καί ἐπικίνδυνο. Ὅλη ἡ ὑπόθεση βρίσκεται στήν ποιότητα τῶν συντρόφων, ὅλο τό ζήτημα εἶναι νά νιώσουν οἱ σύντροφοι μέ ἐπιρροή πού ὀργανώθηκαν στίς τοπικές ὀργανώσεις τή σοβαρότητα τῆς ὑπόθεσης πού ἐξυπηρετοῦν καί νά δουλέψουν σταθερά στίς γραμμές τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Καί οἱ το-

πικές όργανώσεις, πού θά συγκροτηθοῦν μ' αὐτό τόν τρόπο, ἄς μή κλείνονται στόν ἑαυτό τους, ἀλλά ἄς ἐπεμβαίνουν ἀκούραστα σ' ὅλες τίς ὑποθέσεις τῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου ἀπό τίς πιό «μικρές» καί τίς πιό συνηθισμένες, ὥς τίς πιό μεγάλες καί πιό «ἀσυνήθιστες», ἄς μήν ξεφεύγει ἀπό τήν ἐπιροή τους, οὔτε μιά ἀπό τίς συγκρούσεις ἀνάμεσα στήν ἐργασία καί στό κεφάλαιο, οὔτε μιά ἀπό τίς διαμαρτυρίες τῶν ἐργατικῶν μαζῶν ἐνάντια στίς θηριωδίες τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης: πρέπει πάντα νά θυμοῦνται ὅτι μόνο μ' αὐτό τόν τρόπο θά μπορέσουν νά πετύχουν τό δυνάμωμα καί τήν ἐξυγίανση τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων. Νά γιατί ἀνάμεσα στ' ἄλλα πρέπει νά ἔχουν τήν πιό ζωντανή σύνδεση μέ τίς νόμιμες μαζικές ὀργανώσεις τῶν ἐργατῶν, μέ τά συνδικάτα καί τίς λέσχες καί μέ κάθε τρόπο νά βοηθοῦν τήν ἀνάπτυξή τους.

Καί τούς συντρόφους ἐργάτες ἄς μήν τούς συγχίζει ἡ δυσκολία καί τό σύνθετο τῶν καθηκόντων πού πέφτουν ἀποκλειστικά πάνω τους, μιά καί λείπουν οἱ δυνάμεις τῶν διανοουμένων. Πρέπει νά ἀποβάλουν μιά γιά πάντα αὐτή τήν ἀνώφελη γιά ὅλους μετριοφροσύνη καί τό φόβο μπρός στήν «ἀσυνήθιστη» δουλιά καί πρέπει νά ἔχουν τό θάρρος νά καταπιάνονται μέ τίς σύνθετες κομματικές ὑποθέσεις! Δέν εἶναι κακό ἄν μέσα στή δουλιά παρουσιαστοῦν καί μερικά λάθη: θά σκοντάψεις μιά δυό φορές, μά θά συνηθίσεις νά βαδίζεις ἐλεύθερα. Οἱ Μπέμπελ δέν πέφτουν ἀπό τόν οὐρανό, ἀλλά ἀναδείχνονται μόνο ἀπό τά κάτω, στήν πορεία τῆς κομματικῆς δουλιᾶς σ' ὅλους της τούς τομεῖς...

Οἱ τοπικές ὅμως ὀργανώσεις, ὅσο δυνατές κι ἄν εἶναι κι ὅση ἐπιροή κι ἄν ἔχουν, παρμένες χωριστά δέν ἀποτελοῦν ἀκόμα τό κόμμα. Γι' αὐτό χρειάζεται νά τίς συγκεντρώσουμε ὅλες μαζί, νά τίς συνδέσουμε σ' ἕνα ἑνιαῖο σύνολο, πού ζεῖ μιά καί μόνη κοινή ζωή. Οἱ σκόρπιες τοπικές ὀργανώσεις πού ὄχι μόνο δέν εἶναι συνδεμένες ἡ μιά μέ τήν ἄλλη, μά καί πού δέν ξέρουν τήν ὕπαρξη ἡ μιά τῆς ἄλλης, εἶναι ὀργανώσεις ἐγκαταλειμμένες πέρα γιά πέρα στήν τύχη τους, πού δροῦν μέ δική τους εὐθύνη καί πού συχνά ἐφαρμόζουν στή δουλιά ἀντίθετη γραμμή—ὅλα αὐτά εἶναι γνωστές εἰκόνες τοῦ χειροτεχνικοῦ τρόπου δουλιᾶς στό κόμμα. Νά συνδέσουμε τή μιά μέ τήν ἄλλη τίς τοπικές ὀργανώσεις καί νά τίς συγκεντρώσουμε γύρω ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ κόμματος—αὐτό ἀκριβῶς σημαίνει νά ξεκόψουμε μέ τό χειροτεχνικό τρόπο δουλιᾶς καί νά ἀνοίξουμε τό δρόμο γιά τήν ὀργάνωση τοῦ προλεταριακοῦ κόμματος. Μιά Κεντρική Ἐπιτροπή μέ ἐπιροή, πού νά συνδέεται μέ ζωντανές ρίζες μέ τίς τοπικές ὀργανώσεις, πού νά τίς ἐνημερώνει συστηματικά καί νά τίς συνδέει ἀναμεταξύ τους, μιά Κεντρική Ἐπιτροπή πού νά ἐπεμβαίνει ἀκούραστα σ' ὅλες τίς ὑποθέσεις τῶν γενικῶν προλεταριακῶν ἐκδηλώσεων, μιά Κεντρική Ἐπιτροπή πού νά διαθέτει γιά πλατιά πολιτική ζύμωση μιά παράνομη ἐφημερίδα πού νά βγαίνει μέσα στή Ρωσία—νά σέ ποιά κατεύθυνση πρέπει νά στραφεῖ τό ἔργο τῆς ἀνανέωσης καί τῆς συσπείρωσης τοῦ κόμματος.

Δέ χρειάζεται νά ποῦμε πώς μόνο μιά Κεντρική Ἐπιτροπή δέν εἶναι σέ θέση νά τά βγάλει πέρα μ' αὐτό τό δύσκολο καθῆκον: οἱ σύντροφοι τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων δέν πρέπει νά ξεχνοῦν ὅτι ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή χωρίς τή συστηματική ὑποστήριξή της ἀπό τίς τοπικές ὀργανώσεις θά μετατραπεῖ ἀναπόφευχτα σέ κούφιο πράγμα καί τό κόμμα σέ πλάσμα φαντασίας. Γι' αὐτό χρειάζεται ἁρμονική συνεργασία τοῦ κέντρου καί τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων—νά

ποιός εἶναι ὁ ἀπαραίτητος ὅρος γιά τήν ἀνανέωση τοῦ κόμματος, νά σέ τί ἔργο καλοῦμε τούς συντρόφους.

Ἐμπρός λοιπόν γιά τό κόμμα, σύντροφοι, γιά τό ἀναγεννημένο παράνομο Σοσιαλδημοκρατικό Ἐργατικό Κόμμα τῆς Ρωσίας!

Ζήτω τό ἑνιαῖο Σοσιαλδημοκρατικό Ἐργατικό Κόμμα τῆς Ρωσίας!

Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ

Κυκλοφόρησε σέ ξεχωριστή προκήρυξη τό Μάρτη τοῦ 1912.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο.

ΖΗΤΩ Η ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ![101]

Σύντροφοι!

Ἀκόμα ἀπό τόν περασμένο αἰώνα οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν ἀποφάσισαν νά γιορτάζουν κάθε χρόνο τή σημερινή μέρα, τήν ἡμέρα τῆς Πρωτομαγιᾶς. Αὐτό ἔγινε τό 1889, ὅταν στό συνέδριο τῶν σοσιαλιστῶν ὅλων τῶν χωρῶν, πού ἔγινε στό Παρίσι, οἱ ἐργάτες καθόρισαν ἀκριβῶς τή σημερινή μέρα, τήν Πρωτομαγιά, πού ἡ φύση ξυπνάει ἀπό τό χειμωνιάτικο λήθαργό της, τά δάση καί τά βουνά σκεπάζονται μέ πράσινο, οἱ κάμποι καί τά λιβάδια στολίζονται μέ λουλούδια κι ὁ ἥλιος ἀρχίζει νά ζεσταίνει πιό θερμά, πού νιώθεις στόν ἀέρα τή χαρά τῆς ἀνανέωσης καί ἡ φύση σέρνει τό χορό κι ἀναγαλλιάζει—ἀκριβῶς αὐτή τήν ἡμέρα οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν πῆραν τήν ἀπόφαση νά διακηρύξουν σ' ὅλο τόν κόσμο ἀνοιχτά καί μεγαλόφωνα, ὅτι οἱ ἐργάτες φέρνουν στήν ἀνθρωπότητα τήν ἄνοιξη καί τό λυτρωμό ἀπό τά δεσμά τοῦ καπιταλισμοῦ, ὅτι οἱ ἐργάτες καλοῦνται νά ξανανιώσουν τόν κόσμο μέ τή λευτεριά καί τό σοσιαλισμό.

Κάθε τάξη ἔχει τίς ἀγαπημένες της γιορτές. Οἱ εὐγενεῖς καθιέρωσαν τίς γιορτές τους καί σ' αὐτές κηρύχνουν τό «δικαίωμά» τους νά γδέρνουν τούς ἀγρότες. Οἱ κεφα-

λαιοκράτες ἔχουν τίς δικές τους γιορτές καί σ' αὐτές «δικαιολογοῦν» τό «δικαίωμα» νά ἐκμεταλλεύονται τούς ἐργάτες. Ἔχουν γιορτές καί οἱ παπάδες καί σ' αὐτές ἐξυμνοῦν τό ὑπάρχον καθεστώς, ὅπου οἱ δουλευτάδες καταστρέφονται μέσα στήν ἀνέχεια, ἐνῶ οἱ χαραμοφάηδες ζοῦνε μέσα στήν πολυτέλεια.

Πρέπει καί οἱ ἐργάτες νά ἔχουν τή γιορτή τους καί σ' αὐτή πρέπει νά διακηρύχνουν: τή δουλιά γιά ὅλους, τή λευτεριά γιά ὅλους, τήν ἰσότητα γιά ὅλους τούς ἀνθρώπους. Αὐτή ἡ γιορτή εἶναι ἡ γιορτή τῆς Πρωτομαγιᾶς.

Αὐτή τήν ἀπόφαση πῆραν οἱ ἐργάτες ἀκόμα ἀπό τό 1889.

Ἀπό τότε τό μαχητικό προσκλητήριο τοῦ ἐργατικοῦ σοσιαλισμοῦ ἀντηχεῖ ὅλο καί πιό δυνατά στίς συγκεντρώσεις καί τίς διαδηλώσεις τήν ἡμέρα τῆς Πρωτομαγιᾶς. Ὅλο καί πιό πλατιά ξεχυλίζει ὁ ὠκεανός τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί ἀγκαλιάζει νέες χῶρες καί κράτη ἀπό τήν Εὐρώπη καί τήν Ἀμερική ὥς τήν Ἀσία, τήν Ἀφρική καί τήν Αὐστραλία. Ἡ ἀδύνατη κάποτε Διεθνής Ἕνωση τῶν Ἐργατῶν μεγάλωσε μέσα σέ μερικές δεκαετίες σέ μιά μεγαλειώδικη παγκόσμια ἀδελφότητα, πού συγκαλεῖ ταχτικά τά συνέδριά της καί συνενώνει τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργατῶν ἀπ' ὅλες τίς γωνιές τοῦ κόσμου. Ψηλά ὀρθώνονται τά κύματα ἀπό τή θάλασσα τῆς προλεταριακῆς ὀργῆς καί ὅλο καί πιό ἀπειλητικά ξεσποῦν πάνω στά φρούρια τοῦ καπιταλισμοῦ πού τρίζουν. Ἡ μεγάλη ἀπεργία τῶν ἀνθρακωρύχων πού ἔγινε τελευταῖα στήν Ἀγγλία, τή Γερμανία, τό Βέλγιο, τήν Ἀμερική κλπ., ἡ ἀπεργία πού ἔσπειρε τόν τρόμο στούς ἐκμεταλλευτές καί στούς βασιλιάδες ὅλου τοῦ κόσμου εἶναι ἕνα καθαρό σημάδι πού δείχνει πώς ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση δέν εἶναι μακριά...

«Δέν προσκυνᾶμε τό χρυσό μόσχο!». Δέ μᾶς χρειάζεται τό βασίλειο τῶν κεφαλαιοκρατῶν καί τῶν καταπιεστῶν! Κατάρα καί θάνατος στόν καπιταλισμό μέ τή φρίκη τῆς φτώχιας καί τῆς αἱματοχυσίας! Ζήτω τό βασίλειο τῆς δουλιᾶς, ζήτω ὁ σοσιαλισμός!

Νά τί διακηρύχνουν στή σημερινή μέρα οἱ συνειδητοί ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν.

Καί μέ πεποίθηση στή νίκη τους, ἤρεμοι καί δυνατοί βαδίζουν περήφανοι στό δρόμο πρός τή γῆ τῆς ἐπαγγελίας, στό δρόμο πρός τό φωτεινό σοσιαλισμό, πραγματοποιώντας βῆμα πρός βῆμα τά μεγάλα προσκλητήρια λόγια τοῦ Κάρλ Μάρξ: «Ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν, ἑνωθεῖτε!».

Ἔτσι γιορτάζουν τήν Πρωτομαγιά οἱ ἐργάτες τῶν ἐλεύθερων χωρῶν.

Ἀπό τότε πού οἱ ἐργάτες τῆς Ρωσίας ἄρχισαν νά ἀποχτοῦν συνείδηση τῆς κατάστασής τους καί ἐπιθυμώντας νά μή μείνουν πίσω ἀπό τούς συντρόφους τους, παῖρναν πάντα μέρος στό γενικό χορό τῶν συντρόφων τους τοῦ ἐξωτερικοῦ καί γιόρταζαν μαζί τους τήν Πρωτομαγιά, ἀψηφώντας ὅλα τά ἐμπόδια, ἀψηφώντας τά ἄγρια ἀντίποινα τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης. Εἶναι ἀλήθεια πώς στά τελευταῖα 2-3 χρόνια, στήν περίοδο τῶν ἀντεπαναστατικῶν ὀργίων καί τῆς παράλυσης τοῦ κόμματος, τῆς βιομηχανικῆς στασιμότητας καί τῆς θανάσιμης πολιτικῆς ἀδιαφορίας τῶν πλατιῶν μαζῶν, οἱ ρῶσοι ἐργάτες στερήθηκαν τή δυνατότητα νά γιορτάζουν ὅπως παλιά τή φωτεινή ἐργατική τους γιορτή. Ἡ ἀναζωογόνηση ὅμως τῆς χώρας, πού ἄρχισε τόν τελευταῖο καιρό, οἱ οἰκονομικές ἀπεργίες καί οἱ πολιτικές διαμαρτυρίες τῶν ἐργατῶν γιά νά ἐπιβάλουν τουλάχιστον τήν ἀναθεώρηση τῆς δίκης τῶν σοσιαλδημοκρατῶν βουλευτῶν τῆς δεύτερης Δούμας, ἡ ἀναπτυσσόμενη δυσαρέσκεια στά πλατιά στρώματα τῶν ἀγροτῶν ἐξαιτίας τῆς πείνας, πού ἀγκαλιάζει πάνω ἀπό 20 κυβερνεῖα, οἱ διαμαρτυρίες

ἑκατοντάδων χιλιάδων ἐμποροϋπαλλήλων ἐνάντια στό «ἀνακαινισμένο» καθεστώς τῶν ρώσων ὑπεραντιδραστικῶν—ὅλα αὐτά δείχνουν ὅτι περνᾶ ὁ θανάσιμος λήθαργος καί παραχωρεῖ τή θέση του στό πολιτικό ζωντάνεμα τῆς χώρας καί πρῶτ' ἀπ' ὅλα στίς γραμμές τοῦ προλεταριάτου. Νά γιατί φέτος οἱ ρῶσοι ἐργάτες μποροῦν καί πρέπει σήμερα νά τείνουν τό χέρι στούς συντρόφους τους τοῦ ἐξωτερικοῦ. Νά γιατί πρέπει μέ τή μιά ἤ τήν ἄλλη μορφή νά γιορτάσουν μαζί τους τήν Πρωτομαγιά.

Πρέπει νά ποῦνε σήμερα ὅτι μαζί μέ τούς συντρόφους τους τῶν ἐλεύθερων χωρῶν δέν προσκυνοῦν καί δέ θά προσκυνήσουν τό χρυσό μόσχο.

Πρέπει, ἐκτός ἀπ' αὐτό, νά προσθέσουν στή γενική διεκδίκηση τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν τή δική τους, τή ρωσική διεκδίκηση, γιά τήν ἀνατροπή τοῦ τσαρισμοῦ, γιά τήν ἐγκαθίδρυση τῆς λαοκρατικῆς δημοκρατίας.

«Μισοῦμε τούς ἐστεμμένους τυράννους!» «Τιμοῦμε τό μάρτυρα ἀλυσοδεμένο λαό!» Θάνατος στόν αἱματοβαμμένο τσαρισμό! Κάτω ἡ γαιοχτησία τῶν εὐγενῶν! Κάτω ἡ τυραννία τῶν ἀφεντικῶν στίς φάμπρικες, τά ἐργοστάσια καί τά ὀρυχεῖα! Ἡ γῆ στούς ἀγρότες! 8ωρη δουλιά γιά τούς ἐργάτες! Λαοκρατική δημοκρατία γιά ὅλους τούς πολίτες τῆς Ρωσίας!

Νά τί πρέπει ἀκόμα νά διακηρύξουν οἱ ρῶσοι ἐργάτες γιά τή σημερινή μέρα.

Εἶναι ψέμα καί λακεδισμός μπροστά στό Νικόλαο τόν τελευταῖο, ὅταν οἱ ρῶσοι φιλελεύθεροι βεβαιώνουν τόν ἑαυτό τους καί τούς ἄλλους ὅτι ὁ τσαρισμός σταθεροποιήθηκε στή Ρωσία καί ὅτι μπορεῖ νά ἱκανοποιήσει τίς βασικές ἀνάγκες τοῦ λαοῦ.

Εἶναι ἀπάτη καί φαρισαϊσμός ὅταν οἱ ρῶσοι φιλελεύθεροι τραγουδοῦν σ' ὅλους τούς τόνους ὅτι ἡ ἐπανάστα-

ση πέθανε καί ὅτι ζοῦμε σέ «ἀνακαινισμένο» καθεστώς.

Κοιτάξτε γύρω σας: μοιάζει τάχα ἡ πολυβασανισμένη Ρωσία μέ «ἀνακαινισμένη», «καλά ὀργανωμένη» χώρα;

Ἀντί δημοκρατικό σύνταγμα, ἔχουμε τό καθεστώς τῆς κρεμάλας καί τῆς θηριώδικης αὐθαιρεσίας!

Ἀντί παλλαϊκή βουλή, ἔχουμε τή μαύρη Δούμα τῶν μαύρων τσιφλικάδων!

Στή θέση τῶν «ἀδιάσειστων ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν», στή θέση τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου, τῆς συγκέντρωσης, τοῦ τύπου, τῆς ὀργάνωσης καί τῆς ἀπεργίας, πού μᾶς ὑποσχέθηκαν μέ τό μανιφέστο τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη, ἔχουμε τό θανατερό χέρι τῶν «αὐθαιρεσιῶν» καί τῶν «ἀπαγορεύσεων», ἔχουμε ἀπαγορευμένες ἐφημερίδες, ἐξορισμένους συντάχτες, διαλυμένα συνδικάτα, διαλυμένες μέ τή βία συνελεύσεις!

Στή θέση τοῦ ἀπαραβίαστου τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας ἔχουμε τό ξυλοκόπημα στίς φυλακές, τόν ἐμπαιγμό τῶν πολιτῶν, τό ματοκύλισμα τῶν ἀπεργῶν στά ὀρυχεῖα τοῦ Λένα.

Ἀντί τήν ἱκανοποίηση τῶν ἀναγκῶν τῶν ἀγροτῶν ἔχουμε τήν πολιτική τοῦ παραπέρα ξεκληρίσματος τῶν ἀγροτικῶν μαζῶν.

Στή θέση μιᾶς ρυθμισμένης κρατικῆς οἰκονομίας ἔχουμε καταχρήσεις στίς ἐπιμελητεῖες, καταχρήσεις στίς διαχειρήσεις τῶν σιδηροδρόμων, καταχρήσεις στή δασική οἰκονομία, καταχρήσεις στίς ναυτικές ὑπηρεσίες!

Ἀντί τάξη καί πειθαρχία στόν κυβερνητικό μηχανισμό ἔχουμε σκηνοθεσίες στά δικαστήρια, ἐκβιασμούς καί ἀπάτες τῶν χαφιέδων τῆς ἀστυνομίας, δολοφονίες καί προβοκάτσιες στά τμήματα τῆς ὀχράνας!

Ἀντί τοῦ παγκόσμιου κύρους τοῦ ρωσικοῦ κράτους ἔχουμε τήν ἐπαίσχυντη χρεωκοπία τῆς ρωσικῆς «πολιτι-

κῆς» στίς ὑποθέσεις τῆς Ἐγγύς καί Ἄπω Ἀνατολῆς, τό ρόλο τοῦ δήμιου καί τοῦ καταστροφέα στίς ὑποθέσεις τῆς αἱμόφυρτης Περσίας!

Ἀντί ἡσυχία καί εὐημερία τοῦ πληθυσμοῦ ἔχουμε αὐτοκτονίες στίς πόλεις καί τή φριχτή πείνα τῶν 30 ἑκατομμυρίων ἀγροτῶν στά χωριά!

Στή θέση τῆς ἐξυγίανσης καί τῆς κάθαρσης τῶν ἠθῶν, ἔχουμε τήν πρωτάκουστη διαφθορά στά μοναστήρια, στά φρούρια αὐτά τῆς ἐπίσημης ἠθικῆς!

Καί γιά νά ὁλοκληρωθεῖ ἡ εἰκόνα, ἔχουμε τή θηριώδικη σφαγή ἑκατοντάδων ἐργατῶν στά ὀρυχεῖα τοῦ Λένα!...

Οἱ στραγγαλιστές τῶν καταχτημένων ἐλευθεριῶν, οἱ λάτρες τῆς κρεμάλας καί τῶν σφαγῶν, οἱ πρωτουργοί τῶν «αἱθαιρεσιῶν» καί τῶν «ἀπαγορεύσεων», οἱ καταχραστές ἐπιμελητές, οἱ καταχραστές μηχανικοί, οἱ ἅρπαγες ἀστυνομικοί, οἱ δολοφόνοι ὀχρανίτες, οἱ διεφθαρμένοι Ρασπούτιν—νά ποιοί εἶναι οἱ «ἀνακαινιστές» τῆς Ρωσίας!

Καί ὑπάρχουν ἀκόμα ἄνθρωποι στόν κόσμο, πού τολμοῦν νά βεβαιώνουν ὅτι στή Ρωσία ὅλα πᾶνε καλά καί ὅτι ἡ ἐπανάσταση ἔχει πεθάνει!

Ὄχι, σύντροφοι: ἐκεῖ πού πεινοῦνε ἑκατομμύρια ἀγρότες καί τουφεκίζονται οἱ ἐργάτες γιά μιά ἀπεργία, ἐκεῖ ἡ ἐπανάσταση θά ζεῖ ὥσπου νά ἐξαφανίσει ἀπό τό πρόσωπο τῆς γῆς τό αἶσχος γιά τήν ἀνθρωπότητα—τό ρωσικό τσαρισμό.

Καί πρέπει σήμερα τήν Πρωτομαγιά νά ποῦμε, μέ τόν ἕναν ἤ τόν ἄλλο τρόπο, στά συλλαλητήρια, στίς μαζικές ἤ μυστικές συγκεντρώσεις, ἐκεῖ πού θά εἶναι πιό σκόπιμο, ὅτι ὁρκιζόμαστε νά παλαίψουμε γιά τό ὁλοκληρωτικό γκρέμισμα τῆς τσαρικῆς μοναρχίας, ὅτι χαιρετίζουμε τήν ἐπικείμενη ρωσική ἐπανάσταση, πού θ' ἀπελευθερώσει τή Ρωσία!

Ἄς δόσουμε τό χέρι στούς συντρόφους μας τοῦ ἐξωτερικοῦ καί ἄς φωνάξουμε μαζί τους:

Κάτω ὁ καπιταλισμός!

Ζήτω ὁ σοσιαλισμός!

Ἄς ὑψώσουμε τή σημαία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης καί ἄς γράψουμε πάνω της:

Κάτω ἡ τσαρική μοναρχία!

Ζήτω ἡ λαοκρατική δημοκρατία!

Σύντροφοι! Γιορτάζουμε σήμερα τήν Πρωτομαγιά! Ζήτω ἡ Πρωτομαγιά!

Ζήτω ἡ Διεθνής Σοσιαλδημοκρατία!

Ζήτω τό Σοσιαλδημοκρατικό Ἐργατικό Κόμμα τῆς Ρωσίας!

Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ

Κυκλοφόρησε σέ ξεχωριστή προκήρυξη τόν Ἀπρίλη τοῦ 1912.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο.

ΝΕΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Ἀμέσως ὕστερα ἀπό τίς οἰκονομικές ἐκδηλώσεις τῶν ἐργατῶν ἔχουμε τίς πολιτικές τους ἐκδηλώσεις.

Ἀμέσως ὕστερα ἀπό τίς ἀπεργίες γιά τήν αὔξηση τοῦ μεροκάματου ἔχουμε τίς διαμαρτυρίες, τίς συγκεντρώσεις, τίς πολιτικές ἀπεργίες ἀπ' ἀφορμή τούς τουφεκισμούς τοῦ Λένα.

Στήν Πετρούπολη καί τή Μόσχα, στή Ρίγα καί τό Κίεβο, στό Σαράτοφ καί τό Αἰκατερινοσλάβ, στήν Ὀδησό καί τό Χάρκοβο, στό Μπακού καί στό Νικολάγιεφ, παντοῦ, σ' ὅλες τίς γωνιές τῆς Ρωσίας, οἱ ἐργάτες σηκώνουν τό κεφάλι σάν ἀπάντηση στή δολοφονία τῶν συντρόφων τους στό Λένα.

«Εἴμαστε ζωντανοί, κοχλάζει τό ἅλικο αἷμα μας ἀπό τή φλόγα τῶν ἀκατάλυτων δυνάμεων»!...

Τό ἐργατικό κίνημα περνάει τήν τρίτη βαθμίδα τῆς ἀναπτυσσόμενης ἀναζωογόνησής του. Κι αὐτό ὕστερα ἀπό τά ἀντεπαναστατικά ὄργια.

Πρίν ἀπό δυό χρόνια ἀκόμα οἱ ἐργάτες προσπαθοῦσαν νά ἀντισταθοῦν ἐνάντια στίς διαρκῶς ἐντεινόμενες ἐπιθέσεις τῶν ἀχόρταγων ἐπιχειρηματιῶν. Τό ζωντάνεμα τοῦ κινήματος ἐκφραζόταν τότε μέ ἀμυντικές ἀπεργίες καί κά-

που-κάπου καί μέ ἐπιθετικές ἀπεργίες. Αὐτή ἦταν ἡ πρώτη βαθμίδα. Τήν πρωτοβουλία τήν εἶχε ἡ περιοχή τῆς Μόσχας.

Ἐδῶ καί ἐνάμιση χρόνο οἱ ἐργάτες περνοῦν σέ ἐπιθετικές ἀπεργίες. Προβάλλουν νέες οἰκονομικές διεκδικήσεις, ἀγωνίζονται γιά νά καταχτήσουν τούς ὅρους τοῦ 1905-1906, πού ἀφαιρέθηκαν ἀπό τούς ἐργάτες τόν καιρό τῆς ἀντεπαναστατικῆς ἀκολασίας. Αὐτή ἦταν ἡ δεύτερη βαθμίδα. Τήν πρωτοβουλία τήν εἶχαν οἱ δυτικές ἀκρινές περιοχές.

Τώρα ἔφτασε ἡ τρίτη βαθμίδα, ἡ περίοδος τοῦ πολιτικοῦ κινήματος.

Ἔτσι περνᾶ τό κίνημα ἀπό βαθμίδα σέ βαθμίδα!

Κι αὐτό ἔπρεπε νά τό περιμένουμε. Ἡ ἄνοδος στούς βασικούς κλάδους τῆς βιομηχανίας καί ἡ αὔξηση τῶν κερδῶν τῶν κεφαλαιοκρατῶν παράλληλα μέ τήν πτώση τοῦ πραγματικοῦ μεροκάματου· ἡ ἀνάπτυξη τῶν ἐπαγγελματικῶν καί πολιτικῶν ὀργανώσεων τῆς κεφαλαιοκρατίας παράλληλα μέ τή διάλυση τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων· ἡ ἄνοδος τῶν τιμῶν στά εἴδη πρώτης ἀνάγκης καί ἡ αὔξηση τῶν ἐσόδων τῶν τσιφλικάδων παράλληλα μέ τήν πείνα τῶν 30 ἑκατομμυρίων ἀγροτῶν, τή στιγμή πού οἱ πατεράδες καί οἱ μητέρες ἀναγκάζονται νά πουλᾶνε τούς γιούς καί τίς θυγατέρες τους—ὅλα αὐτά δέ μποροῦσαν νά μή προκαλέσουν ἕνα πολιτικό ζωντάνεμα στίς γραμμές τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Οἱ πυροβολισμοί τοῦ Λένα ἦταν μόνο τό σύνθημα.

Ὅπως φαίνεται στά «Στενά τοῦ Σίπκα* δέν ἐπικρα-

* «Στά Στενά τοῦ Σίπκα ἐπικρατεῖ ἠρεμία». Πρόκειται γιά συνηθισμένη φράση ἀπό τά ἀνακοινωθέντα τοῦ τσαρικοῦ ἐπιτελείου στό ρωσοτουρκικό πόλεμο τοῦ 1877-1878, πού ἔκρυβε τίς ἀποτυχίες τῶν ρώσων στά Στενά αὐτά. (Σημ. Μετ.)

τεῖ πλήρης ἠρεμία». Αὐτό τό νιώθουν καί οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐξουσίας πού ἑτοιμάζονται βιαστικά νά «εἰρηνεύσουν» τή χώρα. Αὐτό ὅπως φαίνεται, βρίσκει τήν ἀντανάκλασή του, ἀκόμα καί στήν ἐξωτερική μας πολιτική.

Καί οἱ εἰδήσεις γιά τίς πολιτικές ἀπεργίες-διαμαρτυρίας ἐξακολουθοῦν νά καταφθάνουν.

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι οἱ ὥς τώρα λανθάνουσες δυνάμεις τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος μπῆκαν σέ ἐνέργεια...

Καλῶς τά πρῶτα χελιδόνια!

Ἐφημερίδα «Ζβεζντά» τῆς Πετρούπολης, ἀρ. 30, 15 τοῦ Ἀπρίλη 1912.
Ὑπογραφή: Κ. Σ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΟΙ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΙ

Ἡ ἐφημερίδα «Ρέτς» πάλι «ἔπεσε ἔξω»! Φαίνεται πώς «δέν περίμενε» ὅτι ἡ «κυβέρνηση» θά δόσει τίς «χωρίς τάκτ» ἐξηγήσεις πού ἔδοσε γιά τίς θηριωδίες στό Λένα. Βλέπετε, «ἔλπιζε» ὅτι ὁ ὑπουργός Μακάροφ θά ζητοῦσε «νόμιμες εὐθύνες» ἀπό τόν κύριο Τρεστσένκο. Καί ξαφνικά ὁ Μακάροφ δηλώνει ὅτι ὁ Τρεστσένκο ἔχει δίκιο καί ἔτσι καί στό μέλλον θά πυροβολοῦν τούς ἐργάτες στό ψαχνό!

«Πέσαμε ἔξω» στό ζήτημα αὐτό, σημειώνει μέ ὑποκριτική συντριβή ἡ φιλελεύθερη «Ρέτς» (βλ. «Ρέτς» τῆς 12 τοῦ Ἀπρίλη).

Οἱ φουκαράδες οἱ καντέτοι, πόσες φορές «δέν πέσανε ἔξω» στούς ὑπολογισμούς τους σχετικά μέ τήν κυβέρνηση!

Πρίν ἀπό λίγο καιρό ἀκόμα «νόμιζαν» ὅτι στή Ρωσία ὑπάρχει σύνταγμα, καί σ' ὅλες τίς γλῶσσες ὁρκίζονταν μπροστά στήν Εὐρώπη, ὅτι ἡ «ἑνιαία μας κυβέρνηση» εἶναι «πέρα γιά πέρα συνταγματική». Αὐτό ἔγινε στό Λονδίνο, μακριά ἀπό τή Ρωσία. Ἀρχοῦσε ὅμως νά γυρίσουν πίσω στή Ρωσία, στή χώρα τῶν «αὐθαιρεσιῶν» καί τῶν «ἀπαγορεύσεων», γιά νά ἀναγνωρίσουν τό «λάθος» τους καί νά «ἀπογοητευθοῦν».

᾿Ακόμα πρίν ἀπό λίγο καιρό «πίστευαν» ὅτι ὁ Στολίπιν κατόρθωσε νά βάλει τή χώρα στό δρόμο τῆς κοινοβουλευτικῆς «ἀνακαίνισης». Μά ἔφτασε νά ἐφαρμόσει ὁ Στολίπιν τό περίφημο ἄρθρο 87 [102] καί οἱ καντέτοι ἄρχισαν πάλι νά μιλᾶνε γιά τά «λάθη» καί τίς «παρεξηγήσεις» τους.

Μήπως πέρασε πολύς καιρός ἀπό τότε πού οἱ καντέτοι παραλλήλιζαν τή ρωσική κυβέρνηση (θυμηθεῖτε τήν ἀπεργία τῶν λιμενεργατῶν) μέ τήν ἀγγλική, σχετικά μέ τή στάση της ἀπέναντι στίς ἀπεργίες; Μά ἔφτασε νά παιχτεῖ τό δράμα τοῦ Λένα γιά νά ἐπαναλάβουν οἱ καντέτοι τό φαρισαϊκό τους τροπάρι «πέσαμε ἔξω».

Τό περίεργο εἶναι μονάχα ὅτι τά «λάθη» καί οἱ «ἀπογοητεύσεις» ὅλο καί πληθαίνουν, ἐνῶ ἡ καντέτικη ταχτική τῶν ἐρωτοτροπιῶν μέ τήν κυβέρνηση παραμένει ἡ ἴδια!

Φουκαράδες, φουκαράδες καντέτοι! Φαίνεται πώς «ὑπολογίζουν» στούς ἀφελεῖς ἀναγνῶστες πού πιστεύουν στήν εἰλικρίνειά τους.

«Νομίζουν» ὅτι ὁ λαός δέν παρακολουθεῖ τά λακέδικα φερσίματά τους μπροστά στούς ἐχθρούς τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς Ρωσίας.

Δέν ξέρουν ἀκόμα ὅτι ἄν ὥς τώρα «ἔπεφταν ἔξω» στούς ὑπολογισμούς τους σχετικά μέ τήν κυβέρνηση, τώρα πρόκειται νά «ἀπογοητευτοῦν» ἀπό τίς μάζες τοῦ πληθυσμοῦ πού θά καταλάβουν τελικά τόν ἀντεπαναστατικό τους χαραχτήρα καί θά τούς γυρίσουν τίς πλάτες.

Ποιόν λοιπόν θά ξεγελᾶνε τότε οἱ κύριοι καντέτοι;

Λακεδισμός ἀπέναντι στήν κυβέρνηση, φαρισαϊσμός ἀπέναντι στή χώρα, γιατί λοιπόν ὀνομάζονται «κόμμα τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας»;

᾿Εφημερίδα «Ζβέζντά» τῆς Πετρούπολης, ἀρ. 30, 15 τοῦ ᾿Απρίλη 1912. *Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.*

῾Υπογραφή: Σ.

ΟΙ ΑΚΟΜΜΑΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΞΕΝΟΙ

῾Η ἀκομματική προοδευτικότητα ἔγινε τῆς μόδας. Τέτια εἶναι ἡ φύση τῆς ρωσικῆς διανόησης, τῆς χρειάζεται ἡ μόδα. Γοητεύονταν μέ τόν σανινισμό*, καταπιάστηκαν μέ τήν παρακμή καί τώρα ἦρθε ἡ σειρά τοῦ ἀκομματισμοῦ.

Τί εἶναι ὁ ἀκομματισμός;

Στή Ρωσία ὑπάρχουν οἱ τσιφλικάδες καί οἱ ἀγρότες, τά συμφέροντά τους εἶναι ἀντίθετα, ὁ ἀγώνας ἀνάμεσά τους εἶναι ἀναπόφευχτο φαινόμενο. ῾Ο ἀκομματισμός ὅμως προσπερνᾶ αὐτό τό γεγονός καί εἶναι ἕτοιμος νά παρασιωπήσει τήν ἀντίθεση τῶν συμφερόντων.

Στή Ρωσία ὑπάρχουν κεφαλαιοκράτες καί προλετάριοι, ἡ νίκη τῆς μιᾶς ἀπ᾿ αὐτές τίς τάξεις σημαίνει τήν ἧττα τῆς ἄλλης. ῾Ο ἀκομματισμός ὅμως συγκαλύπτει τήν ἀντίθεση τῶν συμφερόντων, κλείνει τά μάτια του μπροστά στό γεγονός τῆς πάλης μεταξύ τους.

---

* ᾿Από τό μυθιστόρημα «Σάνιν» τοῦ ἀντιδραστικοῦ συγγραφέα ᾿Αρτσιμπάσεφ πού γράφτηκε ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ 1905. Οἱ ἥρωές του εἶναι ἄνθρωποι ξεπεσμένοι, διεφθαρμένοι, πρόστυχοι, ἀποστάτες, πού ἀρνοῦνται κάθε κοινωνικό ἰδανικό, τή δουλιά, τήν ἐπιστήμη καί τήν ἠθική καί ἐξυμνοῦν τή σεξουαλική διαφθορά κλπ. (Σημ. Μετ.)

Κάθε τάξη έχει τό κόμμα της μέ τό ἰδιαίτερο πρόγραμμα καί τήν ἰδιαίτερη φυσιογνωμία του. Τά κόμματα καθοδηγοῦν τήν πάλη τῶν τάξεων: χωρίς τά κόμματα δέ θά ὑπῆρχε ἀγώνας καί θά ἐπικρατοῦσε χάος, ἔλλειψη σαφήνειας καί μπέρδεμα τῶν συμφερόντων. Ὁ ἀκομματισμός ὅμως δέν ἀγαπάει τή σαφήνεια καί τό συγκεκριμένο, προτιμάει τήν ἀσάφεια καί τό ἀπρογραμμάτιστο.

Ἡ συγκάλυψη τῶν ταξικῶν ἀντιθέσεων, ἡ ἀποσιώπηση τῆς πάλης τῶν τάξεων, ἡ ἔλλειψη φυσιογνωμίας, ἡ πάλη ἐνάντια στό πρόγραμμα, ἡ τάση πρός τό χάος καί τό μπέρδεμα τῶν συμφερόντων, αὐτός εἶναι ὁ ἀκομματισμός.

Τί ἐπιδιώκει ὁ ἀκομματισμός;

Νά συνενώσει αὐτά πού δέ μποροῦν νά συνενωθοῦν, νά πραγματοποιήσει τά ἀπραγματοποίητα.

Νά συνενώσει τούς κεφαλαιοκράτες μέ τούς προλετάριους, νά συνδέσει τούς τσιφλικάδες μέ τούς ἀγρότες, νά κινήσει τό ἁμάξι μέ τή βοήθεια τοῦ κύκνου, τοῦ κάβουρα καί τοῦ λούτσου—νά τί ἐπιδιώκει ὁ ἀκομματισμός.

Ὁ ἀκομματισμός νιώθει τήν ἀδυναμία του νά συνενώσει αὐτά πού δέ μποροῦν νά συνενωθοῦν καί γι' αὐτό λέει ἀναστενάζοντας:

«Ἄχ, ἄν δέν ὑπῆρχε αὐτό τό ἄν, θαρχόταν τό φαΐ ἕτοιμο στό στόμα!».

Τό φαΐ ὅμως δέν ἔρχεται ἕτοιμο στό στόμα καί ὁ ἀκομματισμός μένει πάντα στά κρύα τοῦ λουτροῦ καί γελιοποιεῖται.

Ὁ ἀκομματισμός εἶναι ἄνθρωπος χωρίς κεφάλι ἤ πιό σωστά μέ μιά κολοκύθα ἀνάμεσα στούς ὤμους στή θέση τοῦ κεφαλιοῦ.

Ἀκριβῶς αὐτή τή θέση παίρνει τό «προοδευτικό» περιοδικό «Ζαπρόσι Ζίζνι»[103].

«Τά δεξιά κόμματα πῆραν κιόλας τήν ἀπόφασή τους

—γράφει τό „Ζαπρόσι Ζίζνι"—θά ἑνωθοῦν σέ μιά ἀντιδραστική μάζα γιά τόν ἀγώνα ἐνάντια σ' ὅλη τήν προοδευτική ἀντιπολίτευση... Γι' αὐτό, στό συνασπισμό τῶν δεξιῶν πρέπει νά ἀντιπαρατεθεῖ ὁ συνασπισμός τῶν ἀριστερῶν, πού ἀγκαλιάζει ὅλα τά προοδευτικά κοινωνικά στοιχεῖα» (βλ. «Ζαπρόσι Ζίζνι», τεῦχος 6).

Μά ποιά εἶναι αὐτά τά «προοδευτικά στοιχεῖα»;

Εἶναι οἱ εἰρηνικοί-ἀνακαινιστές[104], οἱ καντέτοι, οἱ τρουντοβίκοι καί οἱ σοσιαλδημοκράτες. Δηλαδή οἱ «προοδευτικοί» κεφαλαιοκράτες, οἱ φιλελευθερίζοντες τσιφλικάδες, οἱ ἀγρότες πού διψοῦν νά πάρουν τήν τσιφλικάδικη γῆ καί οἱ προλετάριοι πού παλαίβουν ἐνάντια στούς κεφαλαιοκράτες.

Καί τό «Ζαπρόσι Ζίζνι» ἐπιδιώκει νά συνενώσει αὐτά τά «στοιχεῖα»!

Ἀλήθεια, δέν εἶναι πολύ πρωτότυπο καί... ἀνόητο.

Καί αὐτό τό ὄργανο τῶν χωρίς ἀρχές ἀνθρώπων ἑτοιμάζεται νά δόσει μαθήματα στούς σοσιαλδημοκράτες γιά τήν ταχτική στίς ἐκλογές τῆς IV Δούμας;

Τί παράξενοι ἄνθρωποι!...

Ἐφημερίδα «Ζβεζντά» τῆς Πετρούπολης, ἀρ. 30, 15 τοῦ Ἀπρίλη 1912.
Ὑπογραφή: Κ. Σ-ν.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

Η ΖΩΗ ΝΙΚΑΕΙ!

«Οἱ ἀναφορές πού ἔστειλαν οἱ ἐργάτες, μέ τίς ὁποῖες διεκδικοῦν τήν ἐλευθερία . . . τῆς ὀργάνωσης δέν ἀνακούφισαν καθόλου τήν κατάστασή τους, μά ἀντίθετα, σάν ἀπάντηση σ' αὐτή τους τή διεκδίκηση δέχτηκαν σφαῖρες» . . .
'Από τό λόγο τοῦ βουλευτῆ Κουζνετσόφ.

Δέν εἶναι πολύς καιρός—μόλις πέρασε ἕνας χρόνος—πού οἱ ἀπολογητές τοῦ «νόμιμου κόμματος», οἱ κύριοι λικβινταριστές μέ μεγάλο θόρυβο καί πάταγο ἄρχισαν τή λεγόμενη καμπάνια τῶν ἀναφορῶν.

Τό «δημοσιογραφικό» ὄργανο τῶν λικβινταριστῶν, τό γνωστό σ' ὅλους «Ντιέλο Ζίζνι»[105], ἔγραφε ὅτι ἄμεσο καθῆκον τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος εἶναι ὁ ἀγώνας μέ τή μορφή τῶν ἀναφορῶν γιά τό δικαίωμα τῆς ὀργάνωσης.

Τό «ἐπιστημονικό» ὄργανο τῶν λικβινταριστῶν «Νάσα Ζαριά»[106], «ἐξηγώντας» αὐτό τό καθῆκον, βεβαίωνε τούς ἐργάτες ὅτι οἱ ἀναφορές θά ὀργανώσουν γύρω τους τίς «πλατιές μάζες».

Παίχτηκε ὅμως στά ὀρυχεῖα τοῦ Λένα τό αἱματηρό δράμα, βγῆκε ἐπί σκηνῆς ἡ ζωντανή ζωή μέ τίς ἀμείλιχτες ἀντιφάσεις της καί ἡ ταχτική τῶν ἀναφορῶν τῶν λικβινταριστῶν σκόρπισε σά σκόνη στόν ἀέρα. Ἡ νόμιμη ἀπεργία, οἱ ἀναφορές, οἱ παρακλήσεις—ὅλα πᾶνε χαμένα. Τό «ἀνακαινισμένο» καθεστώς ἔδειξε τό πραγματικό του πρόσωπο. Καί ὁ ἐκπρόσωπος αὐτοῦ τοῦ καθεστῶτος, ὁ ὑπουργός Μακάροφ, γιά νά γίνει πιό σαφής, δήλωσε ὅτι ὁ του-

φεκισμός 500 ἐργατῶν δέν εἶναι ἀκόμα τίποτα, ἦταν μόνο ἡ ἀρχή, ὅτι καί στό μέλλον μέ τή βοήθεια τοῦ θεοῦ θά γίνεται τό ἴδιο...

Πέτυχε στό στόχο! Ἡ ταχτική τῶν ἀναφορῶν, πού ξεπρόβαλε μέ τόσο θόρυβο, ἔσπασε τά μοῦτρα της πάνω στή ζωή! Ἡ πολιτική τῶν ἀναφορῶν ἀποδείχτηκε ἀνίσχυρη!

Ἑπομένως δέν εἶναι οἱ ἀναφορές προορισμένες νά λύσουν τήν προαιώνια διαμάχη ἀνάμεσα στήν παλιά καί τήν καινούργια Ρωσία...

Καί οἱ πολυάριθμες συγκεντρώσεις καί οἱ ἀπεργίες τῶν ἐργατῶν πού ξέσπασαν σ' ὅλες τίς γωνιές τῆς Ρωσίας γιά τή σφαγή τοῦ Λένα—μήπως ὅλα αὐτά δέ δείχνουν γιά μιά ἀκόμα φορά ὅτι οἱ ἐργάτες δέ θά ἀκολουθήσουν τό δρόμο τῶν ἀναφορῶν;

Ἀκοῦστε λοιπόν τό βουλευτή τῶν ἐργατῶν Κουζνετσόφ:

«Οὐσιαστικά οἱ ἀναφορές πού ἔστειλαν οἱ ἐργάτες καί μέ τίς ὁποῖες διεκδικοῦν τήν ἐλευθερία τῆς ὀργάνωσης, δέν ἀνακούφισαν καθόλου τήν κατάστασή τους, μά ἀντίθετα, σάν ἀπάντηση σ' αὐτή τους τή διεκδίκηση δέχτηκαν σφαῖρες»...

Νά τί λέει ὁ βουλευτής Κουζνετσόφ.

Καί δέ μπορεῖ νά μιλήσει διαφορετικά ἕνας βουλευτής τῶν ἐργατῶν, πού ἀφουγκράζεται τή φωνή τοῦ δικοῦ του ἐργατικοῦ περιβάλλοντος.

Ὄχι, δέν εἶναι τυχεροί οἱ λικβινταριστές!...

Καί τήν ταχτική τῶν ἀναφορῶν; Ποῦ θά τή βάλουμε λοιπόν;

Φυσικά, κάπου μακριά ἀπό τούς ἐργάτες...

Μάλιστα, μάλιστα, φαίνεται πώς τά μαθήματα τῆς

ζωής δέν πάνε χαμένα, ἀκόμα καί γιά τούς λικβινταριστές. Φαίνεται πώς ἀρχίζει νά περνάει ἡ μέθη τῶν ἀναφορῶν. Τούς συγχαίρουμε λοιπόν πού συνῆλθαν, τούς συγχαίρουμε μ' ὅλη μας τήν ψυχή!

Ἐμεῖς ὅμως ἀπό καιρό ἐπαναλαβαίναμε: ἡ ζωή εἶναι πανίσχυρη καί πάντοτε νικάει...

Ἐφημερίδα «Ζβεζντά» τῆς Πετρούπολης, ἀρ. 30, 15 τοῦ Ἀπρίλη 1912.
Ὑπογραφή: Κ. Σάλιν.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΑΥΤΟΙ ΔΟΥΛΕΥΟΥΝ ΚΑΛΑ...

Ὕστερα ἀπό τίς ὁμοβροντίες τοῦ Λένα ἔχουμε ἀπεργίες καί διαμαρτυρίες σ' ὅλη τή Ρωσία.

Ὕστερα ἀπό τίς «ἐπεξηγήσεις» τοῦ ὑπουργοῦ Μακάροφ στή Δούμα, ἔχουμε διαδηλώσεις στήν πρωτεύουσα τῆς Ρωσίας.

Ἡ κυβέρνηση ἤθελε νά στριμώξει τή Ρωσία στή μέγκενη τῶν αἱματηρῶν «διαταγῶν».

Ἡ Ρωσία ὅμως ἀποδείχτηκε πιό ἰσχυρή ἀπό τήν κυβέρνηση καί ἀποφάσισε νά ἀκολουθήσει τό δρόμο της...

Ἄς ρίξουμε ἀκόμα μιά ματιά στήν ἱστορία τῶν γεγονότων τοῦ Λένα.

Στά ὀρυχεῖα τοῦ Λένα ἔγινε μιά ἀπεργία 6.000 ἐργατῶν. Μιά ἀπεργία εἰρηνική καί ὀργανωμένη. Φυσικά, ἡ «Ρέτς», πού γράφει ψευτιές, μπορεῖ νά μιλάει γιά «αὐθόρμητη στάση» στό Λένα (βλ. ἀρ. 103). Ἐμεῖς ὅμως δέν κρίνουμε ἀπό τίς ψευτιές τῆς «Ρέτς», ἀλλά ἀπό τήν «ἔκθεση» τοῦ αὐτόπτη μάρτυρα Τουλτσίνσκι. Καί ὁ κ. Τουλτσίνσκι βεβαιώνει ὅτι τήν ἡμέρα ἐκείνη οἱ ἐργάτες ἦταν ὑποδειγματικοί, ὅτι «δέν εἶχαν στά χέρια τους οὔτε πέτρες, οὔτε ξύλα». Καί ἔπειτα, οἱ ἀφόρητες συνθῆκες τῆς δουλειᾶς στά ὀρυχεῖα, οἱ ἐλάχιστες διεκδικήσεις τῶν ἐργα-

τῶν, ἡ ἐθελοντική τους παραίτηση ἀπό τή διεκδίκηση τοῦ δωρου, ἡ προθυμία τῶν ἐργατῶν νά κάνουν καί ἄλλες ὑποχωρήσεις—ὅλα αὐτά ἀποτελοῦν τή γνωστή εἰκόνα τῆς εἰρηνικῆς ἀπεργίας τοῦ Λένα.

Παρ' ὅλα αὐτά ὅμως ἡ κυβέρνηση θεώρησε ἀναγκαῖο νά ματοκυλήσει τούς ἐργάτες, τούς εἰρηνικούς, ἄοπλους ἐργάτες, μέ τίς καπνοσακοῦλες στά χέρια, μέ τίς ἀναφορές μέσα στίς τσέπες γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν συλληφθέντων συντρόφων...

Ὁ Τρεστσένκο δέν κλήθηκε σέ ἀπολογία, δέν εἶναι λοιπόν φανερό ὅτι ἐνήργησε σύμφωνα μέ ἐντολές πού πῆρε ἀπό τά πάνω;

Ἀποφασίστηκε νά κληθοῦν σέ ἀπολογία οἱ ἐργάτες καί ὄχι ὁ Τρεστσένκο—μήπως δέν εἶναι φανερό ὅτι σέ κάποιον χρειαζότανε τό αἷμα τοῦ προλεταριάτου;

Τήν ἡμέρα τοῦ μακελιοῦ θέλανε νά σκοτώσουν μ' ἕνα σμπάρο δυό τρυγόνια. Θέλανε πρῶτα νά ἱκανοποιήσουν τίς ἄπληστες ὀρέξεις τῶν κανιβάλων τοῦ Λένα. Θέλανε, δεύτερο, νά τρομοκρατήσουν τούς ἐργάτες τῶν ἄλλων πόλεων καί κέντρων. Θέλανε, νά τούς ποῦνε: σέρνετε ἀγόγγυστα τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, γιατί ἀλλιῶς θά σᾶς μεταχειριστοῦμε μέ τόν ἴδιο τρόπο πού μεταχειριστήκαμε τούς ἐργάτες τοῦ Λένα.

Τό ἀποτέλεσμα ἦταν νά μήν πετύχουν οὔτε τό ἕνα οὔτε τό ἄλλο.

Οἱ ἀνθρωποφάγοι τοῦ Λένα δέν εἶναι ἱκανοποιημένοι, γιατί ἡ ἀπεργία στά ὀρυχεῖα συνεχίζεται.

Καί οἱ ἐργάτες τῶν ἄλλων πόλεων ὄχι μόνο δέν τρομοκρατήθηκαν, ἀλλά ἀντίθετα, σέ ἔνδειξη διαμαρτυρίας ἐνάντια στή σφαγή, κηρύχνουν τή μιά ἀπεργία ὕστερα ἀπό τήν ἄλλη.

Κάτι παραπάνω. Στίς «ἐξηγήσεις» τοῦ Μακάροφ ἡ πρωτεύουσα τῆς Ρωσίας, ἡ Πετρούπολη, ἀπάντησε μέ μιά διαδήλωση χιλιάδων φοιτητῶν καί ἐργατῶν.

Τό πιό εὐαίσθητο κομμάτι τῆς ρωσικῆς κοινωνίας, ἡ σπουδάζουσα νεολαία, ἔδοσε τό χέρι στό πιό ἐπαναστατικό κομμάτι τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ, στό προλεταριάτο, καί ὑψώνοντας τίς κόκκινες σημαῖες διακήρυξε: μάλιστα, «αὐτό ἔγινε», μά δέν πρέπει πιά νά ξαναγίνει!

Τό πέρασμα ἀπό τήν εἰρηνική οἰκονομική ἀπεργία τοῦ Λένα στίς πολιτικές ἀπεργίες σ' ὅλη τή Ρωσία, ἀπό τίς πολιτικές ἀπεργίες σ' ὅλη τή Ρωσία στίς διαδηλώσεις τῶν πολλῶν χιλιάδων φοιτητῶν καί ἐργατῶν μέσα σ' αὐτό τό κέντρο τῆς Ρωσίας—νά τί πέτυχαν οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἐξουσίας μέ τόν ἀγώνα τους ἐνάντια στούς ἐργάτες.

Ναί, καλά «σκάβει ὁ τυφλοπόντικας» τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος, ἡ διορατική ρωσική κυβέρνηση!

Ἀκόμα δυό-τρεῖς τέτιους «ἄθλους» καί μποροῦμε χωρίς ἀμφιβολία νά ποῦμε ὅτι ἀπό τίς ἠχηρές φράσεις τοῦ ὑπουργοῦ Μακάροφ θ' ἀπομείνει μονάχα μιά θλιβερή ἀνάμνηση.

Δουλεύετε, κύριοι, δουλεύετε!

Ἐφημερίδα «Ζβεζντά» τῆς Πετρούπολης,
ἀρ. 31, 17 τοῦ Ἀπρίλη 1912.
Ὑπογραφή: Κ. Σόλιν.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΞΕΚΙΝΗΣΕ!...

Ἁλυσοδεμένη ἡ χώρα ἦταν ριγμένη στά πόδια τῶν ὑποδουλωτῶν της.

Χρειαζόταν ἕνα λαϊκό σύνταγμα καί ἀπόχτησε τήν ἄγρια αὐθαιρεσία, τά μέτρα τῶν «ἀπαγορεύσεων» καί τῶν «ὑπερβασιῶν».

Χρειαζόταν μιά λαϊκή βουλή καί τῆς προσφέρανε τή Δούμα τῶν κυρίων, τή Δούμα τοῦ Πουρισκέβιτς καί τοῦ Γκουτσκόφ.

Χρειαζόταν τήν ἐλευθερία τοῦ λόγου, τοῦ τύπου, τῆς συγκέντρωσης, τῆς ἀπεργίας, τῆς ὀργάνωσης καί δέ βλέπει γύρω της παρά μόνο διαλυμένες ἐργατικές ὀργανώσεις, ἀπαγορευμένες ἐφημερίδες, πιασμένους συντάχτες, διαλυμένες συνελεύσεις, ἐξορισμένους ἀπεργούς.

Ζητοῦσε γῆ γιά τούς ἀγρότες καί τῆς προσφέρανε τούς ἀγροτικούς νόμους, πού δημιουργοῦν γιά τίς ἀγροτικές μάζες ἀκόμα μεγαλύτερη στενότητα γῆς πρός ὄφελος μιᾶς χούφτας πλουσίων τοῦ χωριοῦ.

Τῆς ὑποσχέθηκαν τήν ὑπεράσπιση τοῦ «ἀτόμου» καί τῆς «ἰδιοχτησίας» καί εἶναι γεμάτες οἱ φυλακές καί οἱ ἐξορίες ἀπό «ὕποπτους» καί οἱ διοικητές τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας (θυμηθεῖτε τό Κίεβο, καί τήν Τιφλίδα!)

κλείνουν συμμαχία μέ τούς ληστές καί τούς κλέφτες γιά τήν καταπίεση τοῦ ἀτόμου καί τή διαρπαγή τῆς ἰδιοχτησίας.

Τῆς ὑποσχέθηκαν «εὐημερία» καί «προκοπή», ἐνῶ τό ἀγροτικό νοικοκυριό ξεπέφτει διαρκῶς, δεκάδες ἑκατομμύρια ἀγρότες πεινοῦνε, τό σκορβοῦτο καί ὁ τύφος θερίζουν χιλιάδες κόσμο...

Καί ἡ χώρα ὅλο καί ὑπόμενε, ὑπόμενε...

Καί κεῖνοι πού δέ μποροῦσαν νά ὑποφέρουν αὐτοχτονοῦσαν.

Μά ὅλα ἔχουν ἕνα τέλος, ἐξαντλήθηκε καί ἡ ὑπομονή τῆς χώρας.

Οἱ ὁμοβροντίες τοῦ Λένα ἔσπασαν τόν πάγο τῆς σιωπῆς καί ξεκίνησε ὁ χείμαρος τοῦ λαϊκοῦ κινήματος.

Ξεκίνησε!...

Ὅσα κακά καί ὀλέθρια ὑπάρχουν στό σημερινό καθεστώς, ὅσα ὑπόφερε ἡ πολυβασανισμένη Ρωσία — ὅλα αὐτά συμπυκνώθηκαν σ' ἕνα γεγονός, στά γεγονότα τοῦ Λένα.

Νά γιατί ἴσα-ἴσα οἱ ὁμοβροντίες τοῦ Λένα ἔγιναν σύνθημα γιά ἀπεργίες καί διαδηλώσεις.

Σ' αὐτό καί μόνο σ' αὐτό τό γεγονός πρέπει νά ζητηθεῖ ἡ ἐξήγηση τῶν τελευταίων γεγονότων.

Καί οἱ φωστῆρες τῆς Δούμας, οἱ ὀχτωβριστές, οἱ καντέτοι, οἱ προοδευτικοί[107], περιμένουν τίς «ἐξηγήσεις» ἀπό τά πάνω, ἀπό τό στόμα τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἐξουσίας!

Οἱ ὀχτωβριστές «κάνουν ἐπερωτήσεις», οἱ προοδευτικοί ἁπλῶς «ρωτοῦν» καί οἱ καντέτοι «βρίσκουν κατάλληλη τήν ὥρα» νά φλυαροῦν γιά κάποιους Τρεστσένκο, γι' αὐτά τά ἐλεεινά ἀνδρείκελλα πού εἶναι ὑποχείρια τῶν γεγονότων.

Κι αὐτά τά λένε τή στιγμή πού ὁ Μακάροφ τούς

πέταξε στά μοῦτρα τό κομπαστικό του: «αὐτό ἔγινε **καί** αὐτό θά γίνεται»!

Στήν πρωτεύουσα τῆς Ρωσίας ἀπεργοῦν δεκάδες χιλιάδες ἐργάτες, ὁ στρατός βρίσκεται σέ ἐπιφυλακή ἐξαιτίας τῶν ἐσωτερικῶν «περιπλοκῶν», χαντακώνονται οἱ ὑποθέσεις τῆς ἐξωτερικῆς «μας» πολιτικῆς στό ζήτημα τῶν Δαρδανελλίων—καί αὐτοί περιμένουν τήν ἀπάντηση ἀπό τά πάνω, ἀπό τούς «ἀνώτερους κύκλους»!

Οἱ τυφλοί! Δέ βλέπουν ὅτι τίς μέρες αὐτές τό λόγο τόν ἔχει τό προλεταριάτο καί ὄχι οἱ ἐκπρόσωποι τῆς **ἐξουσίας** ...

Ἐφημερίδα «Ζβεζντά» τῆς Πετρούπολης ἀρ. 32, 19 τοῦ Ἀπρίλη 1912.

Ὑπογραφή: Κ. Σ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΠΩΣ ΕΤΟΙΜΑΖΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Πλησιάζουν οἱ ἐκλογές γιά τήν IV Δούμα[108] καί οἱ ἐχθροί τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος ἐπιστρατεύουν τίς δυνάμεις τους.

Πρῶτα ἀπ' ὅλα ἔχουμε μπροστά μας τά ἀντεπαναστατικά κόμματα: τούς ἄκρους δεξιούς, τούς ἐθνικιστές, τούς ὀχτωβριστές. Ὅλοι αὐτοί, ἔτσι ἤ ἀλλιῶς, ὑποστηρίζουν τήν κυβέρνηση. Σέ τί μποροῦν νά ὑπολογίζουν στήν ἐπικείμενη ἐκλογική καμπάνια; Ὄχι φυσικά στή συμπάθεια τῶν πλατιῶν στρωμάτων τοῦ πληθυσμοῦ: τά κόμματα, πού συνέδεσαν τήν τύχη τους μέ τήν τύχη τῆς κυβέρνησης τῶν ὁμοβροντιῶν τοῦ Λένα, δέ μποροῦν νά ὑπολογίζουν στή συμπάθεια τῶν μαζῶν! Ἡ μοναδική τους ἐλπίδα εἶναι οἱ κυβερνητικές «διαταγές». Καί ἀπό «διαταγές», ὅπως φαίνεται, δέ θά ἔχουμε ἔλλειψη. Τό ὑπουργεῖο τῶν Ἐσωτερικῶν ἔστειλε κιόλας μιά ἐγκύκλιο στούς διοικητές τῶν κυβερνείων μέ τήν ὁποία συσταίνει νά «παρθοῦν» μέτρα γιά νά ἐξασφαλιστεῖ ἡ ἐκλογή τέτιων πληρεξουσίων, στίς περιφέρειες πού νά εἶναι ἀπόλυτα σίγουροι κι ὄχι ἄνθρωποι πού νά «ἀνήκουν στούς ἀριστερούς». Καί σέ τί πραγματικά θά ὁδηγήσουν ὅλα αὐτά τά «μέτρα», τό ξέρουμε ἀπό τήν πεῖρα: σβήσιμο τῶν ἀριστερῶν ὑποψη-

φίων ἀπό τούς καταλόγους, σκηνοθετημένες δίκες ἐνάντια τους, συλλήψεις καί ἐξορίες—αὐτά εἶναι τά «μέτρα»! Ἀπό τήν ἄλλη μεριά ἡ Ἱερά Σύνοδος συμβουλεύει τούς ἐπαρχιακούς ἐπισκόπους νά πάρουν ὅσο τό δυνατό πιό δραστήριο μέρος στίς ἐπικείμενες ἐκλογές, γιά νά σταλοῦν στή Δούμα σταθεροί ὑπερασπιστές τῶν ἐκκλησιαστικῶν συμφερόντων καί γιά τό σκοπό αὐτό νά συγκαλέσουν προεκλογικά συνέδρια τοῦ ἐπαρχιακοῦ κλήρου, νά ἀρχίσουν τήν ἔκδοση εἰδικῶν προεκλογικῶν ἐφημερίδων κλπ.

Ἄσχημα, ἄσχημα πᾶνε οἱ δουλιές τῶν κυβερνητικῶν κομμάτων, ἀφοῦ καί οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας ἀναγκάζονται γιά τό χατήρι τους νά παραμελοῦν τίς «ἐκκλησιαστικές τους ὑποθέσεις» καί νά καταπιάνονται μέ τίς «κοσμικές ὑποθέσεις»!

Ἐκλογές κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν πνευματικῶν καί κοσμικῶν κυβερνητῶν—νά ἑπομένως σέ ποιά μέσα μποροῦν νά ὑπολογίζουν.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὑπάρχει ἀκόμα ἕνα μέσο, κι αὐτό εἶναι νά κολλήσουν τήν ταμπέλα τοῦ ἀκομματισμοῦ καί ἀφοῦ ξεγελάσουν τούς ἐκλογεῖς νά χωθοῦν κατά ἕνα ὁποιοδήποτε τρόπο μέσα στή Δούμα, γιά νά πετάξουν ὕστερα τή μάσκα. Ἀκριβῶς πρός τά ἐκεῖ τραβᾶνε τήν «ὑπόθεση» οἱ ἐθνικιστές τοῦ Κόβνο, πού παρουσιάστηκαν αὐτές τίς μέρες μέ τή μάσκα τοῦ ἀκομματισμοῦ. Τό μέσο αὐτό ὅμως εἶναι λεπτό καί δέ θά μπορέσουν ἴσως νά τό χειριστοῦν τά βόδια, οἱ ἀδέξιοι ἀντιδραστικοί μας...

Διαφορετικά ἔχουν τά πράγματα μέ τούς φιλελεύθερους τῆς Ρωσίας: μέ τούς καντέτους, τούς εἰρηνικούς ἀνακαινιστές καί τούς προοδευτικούς. Ὁ κόσμος αὐτός εἶναι εὐλύγιστος καί θά μποροῦσε ἴσως νά ἐκμεταλλευτεῖ ὁλοκληρωτικά τήν ταμπέλα τοῦ ἀκομματισμοῦ... Καί ὁ ἀκομματισμός αὐτός χρειάζεται στούς ξεθωριασμένους καντέτους, τούς χρειάζεται πάρα πολύ.

Τό ζήτημα εἶναι ὅτι τόν καιρό τῆς ΙΙΙ Δούμας ὁ ἁπλός ἄνθρωπος ἔμαθε νά βλέπει κριτικά τούς ὀχτωβριστές καί τούς καντέτους. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, οἱ ἄνθρωποι τῆς «πρώτης κουρίας», οἱ μεγάλοι κεφαλαιοκράτες τῶν πόλεων, «ἀπογοητεύτηκαν» ἀπό τούς ὀχτωβριστές πού δέ «δικαίωσαν» τίς ἐλπίδες τους. Ὑπάρχει ἑπομένως ἡ δυνατότητα νά «βγάλουν ἀπό τή μέση» τούς ὀχτωβριστές, πού ἀνταγωνίζονται τούς καντέτους στούς ὑπουργικούς προθαλάμους. Μά πῶς νά στρώσουν τό γεφύρι πρός τήν «πρώτη κουρία» ἄν ὄχι μέσω τῶν προοδευτικῶν εἰρηνικῶν ἀνακαινιστῶν; Γι' αὐτό—ζήτω ἡ συμμαχία μέ τούς εἰρηνικούς ἀνακαινιστές! Εἶναι ἀλήθεια ὅτι γι' αὐτό χρειάζεται νά κάνουν «λιγάκι» πρός τά δεξιά, μά δέν εἶναι τόσο μεγάλο τό κακό: μήπως δέν ἐπιτρέπεται νά κάνουν πρός τά δεξιά μιά καί τούς φέρνει τόσο ὄφελος;

Κι ἔτσι, κλίνατε ἐπί δεξιά!

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά τά «κατώτερα καί μεσαῖα στρώματα τῶν πόλεων», οἱ ἄνθρωποι τῆς «δεύτερης κουρίας», ἡ διανόηση, οἱ ἐμποροϋπάλληλοι καί ἄλλοι, ἀριστεροποιήθηκαν αἰσθητά, ἰδιαίτερα μέ τά γεγονότα τοῦ Λένα πού παίρνουν ὅλο καί μεγαλύτερη ἔκταση. Οἱ καντέτοι νιώθουν στίς πλάτες τους τά βαριά πολιτικά τους ἁμαρτήματα, πολλές φορές προσπάθησαν νά προδόσουν τήν ὑπόθεση τῆς «λαϊκῆς ἐλευθερίας», καί ὁ θεός εἶναι μάρτυρας πώς καί τώρα μέ χαρά θά ἔσπευδαν στούς ὑπουργικούς προθαλάμους, ἄν ἦταν βέβαιοι πώς θά τούς ἐπέτρεπαν τήν εἴσοδο! Μά ἀκριβῶς γι' αὐτό τά δημοκρατικά στρώματα τῶν πόλεων ἀρχίζουν νά στραβοκοιτάζουν τούς καντέτους. Μήπως χρειάζεται ἀκόμα νά ποῦμε ὅτι εἶναι πολύ ἐπικίνδυνο νά παρουσιάζονται μπροστά σέ τέτιους ἐκλογεῖς χωρίς μά-

σκα, μέ τή δική τους φυσιογνωμία, τῶν φιλελεύθερων προδοτῶν; Μά τότε τί νά σκεφτοῦμε στήν περίπτωση αὐτή γιά τόν ἀριστεροποιημένο ἄνθρωπο τῆς πόλης πού ἀπομακρύνθηκε κιόλας ἀπό τούς καντέτους, μά δέν πῆγε ἀκόμα μέ τούς σοσιαλδημοκράτες; Φυσικά, προοδευτική ὁμίχλη... συγγνώμην, ἤθελα νά πῶ, προοδευτικός ἀκομματισμός. Ὤ, μή φανταστεῖτε ὅτι οἱ προοδευτικοί εἶναι καντέτοι! Ὄχι, δέν εἶναι καθόλου καντέτοι, θά ψηφίσουν μόνο τούς ὑποψήφιους τῶν καντέτων, εἶναι μονάχα οἱ «ἀκομμάτιστοι» ἐντολοδόχοι τῶν καντέτων... Καί οἱ καντέτοι ρεκλαμάρουν τούς «ἀκομμάτιστους» προοδευτικούς: δέ γίνεται ἀλλιῶς, πρέπει τουλάχιστο στά λόγια νά κλίνουν πρός τά ἀριστερά, πρός τή μεριά... τοῦ ἀκομματισμοῦ!

Κι ἔτσι, κλίνατε ἐπ' ἀριστερά!

Ἀφ' ἑνός... ἀφ' ἑτέρου... πιό δεξιά... πιό ἀριστερά... Αὐτή εἶναι ἡ πολιτική τοῦ κόμματος τῆς φιλελεύθερης ἀπάτης τοῦ λαοῦ, τοῦ κόμματος τῶν καντέτων.

Στήν ἐξαπάτηση τῶν ἐκλογέων—νά σέ ποιό μέσο θά ὑπολογίζουν οἱ φιλελεύθεροι τῆς Ρωσίας.

Καί αὐτό πρέπει νά ὑπογραμμιστεῖ—ἡ ἀγυρτία τοῦ ἀκομματισμοῦ μπορεῖ νά παίξει μεγάλο ρόλο στίς ἐκλογές. Θά μπορέσει νά παίξει μεγάλο ρόλο, ἄν οἱ σοσιαλδημοκράτες δέν ξεσκεπάσουν τούς μασκαρεμένους κυρίους φιλελεύθερους, ἄν δέ διεξαγάγουν δραστήρια καμπάνια γιά τίς ἐπικείμενες ἐκλογές, ἄν δέ διαθέσουν ὅλες τίς δυνάμεις πού ἔχουν στή διάθεσή τους γιά νά συσπειρώσουν ὅλα τά δημοκρατικά στρώματα τῆς πόλης γύρω ἀπό τόν ἀρχηγό τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος, γύρω ἀπό τό ρωσικό προλεταριάτο.

Ἐφημερίδα «Ζβεζντά» τῆς Πετρούπολης, ἀρ. 32, 19 τοῦ Ἀπρίλη 1912.

Ὑπογραφή: Κ. Σόλιν.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τό πρῶτο κύμα τῆς πολιτικῆς ἀνόδου ἀρχίζει νά ὑποχωρεῖ. Γίνονται οἱ «τελευταῖες» ἀπεργίες. Ἐδῶ κι ἐκεῖ ἀκούγονται ἀκόμα οἱ φωνές τῶν διαμαρτυρομένων ἀπεργῶν, μά θά εἶναι οἱ «τελευταῖες» φωνές. Γιά τήν ὥρα ἡ χώρα ἀρχίζει νά παίρνει τή «συνηθισμένη» ὄψη...

Τί διδάγματα μπορεῖ νά βγάλει τό προλεταριάτο ἀπό τά τελευταῖα γεγονότα;

Ἄς ἀποκαταστήσουμε τήν εἰκόνα τῶν «ἡμερῶν τοῦ κινήματος».

4 τοῦ Ἀπρίλη. Ἡ σφαγή τοῦ Λένα. Τά θύματα εἶναι 500 περίπου νεκροί καί τραυματίες. Στή χώρα φαινομενικά ἐπικρατεῖ ἠρεμία. Ἡ κυβέρνηση εἶναι ἀκλόνητη στίς διαθέσεις της. Ἀρχίζουν οἱ ἀπεργίες διαμαρτυρίας στό Νότο.

10 τοῦ Ἀπρίλη. Ἐπερώτηση στή Δούμα. Ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργιῶν μεγαλώνει. Ἡ κατάσταση ἀρχίζει νά γίνεται ἀνησυχαστική.

11 τοῦ Ἀπρίλη. Ἀπάντηση τοῦ ὑπουργοῦ Μακάροφ: «αὐτό ἔγινε, κι αὐτό θά γίνεται». Ὁ Τιμασιόφ δέ συμφωνεῖ «ἀπόλυτα» μέ τό Μακάροφ. Ἡ πρώτη σύγχιση στίς γραμμές τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἐξουσίας. Στήν Πετρούπο-

λη γίνονται συγκεντρώσεις καί άπεργίες. Στίς έπαρχίες δυναμώνει τό κίνημα.

15 τοῦ 'Απρίλη. Στήν Πετρούπολη γίνεται διαδήλωση τῶν φοιτητῶν καί τῶν ἐργατῶν.

18 τοῦ 'Απρίλη. Στήν Πετρούπολη ἀπεργοῦν πάνω ἀπό 100.000 ἐργάτες. 'Οργανώνονται διαδηλώσεις τῶν ἐργατῶν. 'Η ἐξουσία τά χάνει. 'Ο Μακάροφ δέν τολμάει νά ἐμφανιστεῖ στή Δούμα. 'Ο Τιμασιόφ προβάλλει δικαιολογίες. 'Η ἐξουσία ὑποχωρεῖ. 'Υποχωρεῖ μπροστά στήν «κοινή γνώμη».

Τό συμπέρασμα εἶναι καθαρό: μέ τή σιωπή καί τήν ὑπομονή δέ μποροῦμε νά πετύχουμε τήν ἀπελευθέρωσή μας. Όσο πιό δυνατά ἀντηχεῖ ἡ φωνή τῶν ἐργατῶν, τόσο πιό πολύ τά χάνουν οἱ δυνάμεις τῆς ἀντίδρασης, τόσο πιό γρήγορα ὑποχωροῦν...

Οἱ «μέρες τοῦ κινήματος» εἶναι τό καλύτερο πεδίο γιά τή δοκιμασία τῶν πολιτικῶν κομμάτων. Τά κόμματα πρέπει νά τά κρίνουμε ὄχι ἀπό τό τί λένε, ἀλλά ἀπό τό ποιά στάση κρατᾶνε «στίς μέρες τῆς πάλης». Πῶς φέρθηκαν λοιπόν αὐτές τίς μέρες τά κόμματα, πού αὐτοαποκαλοῦνται «λαϊκά»;

'Η ὁμάδα τῶν ἄκρων μαυροεκατονταρχιτῶν τσιφλικάδων, μέ ἐπικεφαλῆς τούς Ζεμισλόβσκι καί Μάρκοφ, ἔκρυβε μέ δυσκολία τή χαρά της γιά τή σφαγή τοῦ Λένα. Συγγνώμην, ἡ ἐξουσία ἔδειξε δύναμη καί αὐστηρότητα—ἄς ξέρουν οἱ «τεμπέληδες» ἐργάτες μέ ποιόν ἔχουν νά κάνουν! Χειροκρότησαν τό Μακάροφ καί ψήφισαν ἐνάντια στήν ἐπερώτηση τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας στή Δούμα. 'Η ἐφημερίδα τους «Ζέμστσινα»[109] ὑποκινοῦσε μέ κάθε τρόπο τήν ἐξουσία ἐνάντια στούς «ἀγκιτάτορες» τοῦ Λένα, ἐνάντια στούς ἀπεργούς ἐργάτες ὅλης τῆς Ρωσίας, ἐνάντια στήν ἐργατική ἐφημερίδα «Ζβεζντά».

'Η ὁμάδα τῶν μετριοπαθῶν μαυροεκατονταρχιτῶν τσιφλικάδων, μέ ἐπικεφαλῆς τούς Μπαλασόφ καί Κρουπένσκι, δέν εἶχε στήν οὐσία νά πεῖ τίποτα ἐνάντια στή σφαγή, λυπότανε μονάχα ἐπειδή οἱ ἀρχές ἔδρασαν πολύ καθαρά καί ἀνοιχτά. Γι' αὐτό, χύνοντας κροκοδείλια δάκρια γιά τούς «σκοτωμένους» ἐξέφραζε ταυτόχρονα στήν κυβέρνηση τήν εὐχή «νά ἐνεργεῖ μέ τάκτ» ὅταν σκοτώνει τόν κόσμο. Καταψήφισε τήν ἐπερώτηση τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας καί τό ὄργανό της «Νόβογιε Βρέμια»[110] πρότεινε στίς ἀρχές «νά μήν κρατᾶνε τούς τύπους» ἀπέναντι στούς «συνειδητούς ἀπεργούς», νά μήν τιμωροῦν τούς διαδηλωτές «μέ μικροπρόστιμα καί μικροφυλακίσεις, ἀλλά μέ πολύ αὐστηρές ποινές». Κι ὅσο γιά τούς «ἀγκιτάτορες» πού πιάνονται νά μήν τούς βγάζουν πιά ἀπό τίς φυλακές.

Τό κόμμα τῶν συντηρητικῶν τσιφλικάδων καί τῶν παρασιτικῶν στρωμάτων τῆς κεφαλαιοκρατίας, τό κόμμα τῶν ὀχτωβριστῶν, μέ ἐπικεφαλῆς τούς Γκουτσκόφ καί Γκολολόμποφ, δέ θρηνοῦσε γιά τούς σκοτωμένους, ἀλλά γιατί ἡ κυβέρνηση, πού τήν ὑποστήριζε, εἶχε «σκοτοῦρες» (ἀπεργίες) ἐπειδή «δέ χρησιμοποιήθηκαν ὅπως ἔπρεπε τά πυροβόλα ὅπλα» στό Λένα. Στό ὄργανό του «Γκόλος Μοσκβί»[111] χαραχτήρισε τό λόγο τοῦ Μακάροφ «ὄχι πολύ λεπτό» καί ἐξέφρασε τήν πεποίθησή του ὅτι ἡ κυβέρνηση «δέν εὐθύνεται γιά τό αἷμα πού χύθηκε». Τορπίλισε τήν ἐπερώτηση τῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Παρότρυνε τίς ἀρχές ἐνάντια στούς «ὑποκινητές». Καί ὅταν ὁ Τιμασιόφ ἀνάλαβε νά ἀποκαταστήσει τό Μακάροφ, τό κόμμα αὐτό τόν χειροκρότησε καί θεώρησε λῆξαν τό «ἐπεισόδιο».

Τό κόμμα τῶν φιλελευθέρων τσιφλικάδων καί τῶν μεσαίων στρωμάτων τῆς κεφαλαιοκρατίας, τό κόμμα τῶν καντέτων μέ ἐπικεφαλῆς τούς Μιλιουκόφ καί Μακλάκοφ,

ἐνῶ στά λόγια κατακεραύνωνε τή σφαγή τοῦ Λένα, θεωροῦσε ὡστόσο ὅτι δέ μπορεῖ νά γίνει συζήτηση γιά τίς βάσεις τοῦ καθεστῶτος, ἀλλά γιά ξεχωριστά πρόσωπα, ὅπως ὁ Τρεστσένκο καί ὁ Μπελοζιόροφ. Γι' αὐτό, ἀφοῦ σχετικά μέ τό λόγο τοῦ Μακάροφ ἔψαλε τό φαρισαϊκό «πέσαμε ἔξω», ἱκανοποιήθηκε πέρα γιά πέρα ἀπό τό «γεμάτο μεταμέλεια» λόγο τοῦ Τιμασιόφ καί ἡσύχασε. Ἀπό τή μιά μεριά ὑποστήριξε τή σοσιαλδημοκρατική κοινοβουλευτική ὁμάδα, πού ζητοῦσε νά δικάσει ἡ χώρα τούς ἐκπροσώπους τῆς ἐξουσίας. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά χαιρέτισε τούς ἀντιπροσώπους τῆς βιομηχανικῆς κεφαλαιοκρατίας, τούς κυρίους ειρηνικούς ἀνακαινιστές, πού παρακαλοῦσαν τούς ἴδιους ἐκπροσώπους τῆς ἐξουσίας νά κατευνάζουν τούς ἀπεργούς ἐργάτες μέ «πολιτισμένα μέτρα». Καί γιά νά μή μείνει καμιά ἀμφιβολία γιά τίς καλές προθέσεις τοῦ κόμματος τῶν καντέτων ἀπέναντί της βρῆκε σωστό νά χαραχτηρίσει στήν ἐφημερίδα του, στή «Ρέτς», σάν «αὐθόρμητη στάση» τήν ἀπεργία τοῦ Λένα.

Νά ποιά στάση κρατοῦσαν ὅλα αὐτά τά «λαϊκά» κόμματα στίς «μέρες τοῦ κινήματος».

Ἄς τό θυμοῦνται αὐτό οἱ ἐργάτες καί ἄς τούς ἀνταμείψουν ὅπως τούς χρειάζεται στίς «μέρες τῶν ἐκλογῶν» τῆς IV Δούμας.

Μονάχα ἡ σοσιαλδημοκρατία ὑπεράσπισε στίς «μέρες τῆς πάλης» τά συμφέροντα τῶν ἐργατῶν, μόνον αὐτή ἔλεγε ὅλη τήν ἀλήθεια.

Τό συμπέρασμα εἶναι καθαρό: ἡ σοσιαλδημοκρατία εἶναι ὁ μοναδικός ὑπερασπιστής τοῦ προλεταριάτου. Ὅλα τά ἄλλα κόμματα πού ἀναφέραμε, εἶναι ἐχθροί τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἑξῆς μόνο διαφορά, ὅτι παλαίβουν μέ διαφορετικό τρόπο ἐνάντια στούς ἐργάτες: τό ἕνα μέ «πολιτισμένα μέτρα», τό ἄλλο μέ μέτρα «ὄχι πέρα γιά πέρα πολιτισμένα» καί τό τρίτο μέ «ἐντελῶς ἀπολίτιστα».

Τώρα πού τό πρῶτο κύμα τῆς ἀνόδου περνάει, ἄρχισαν νά ξαναεμφανίζονται οἱ σκοτεινές δυνάμεις πού εἶχαν κρυφτεῖ πίσω ἀπό τό παραπέτασμα τῶν κροκοδείλιων δακρύων. Ἡ «Ζέμστσινα» ζητάει νά παρθοῦν «μέτρα» ἐνάντια στόν ἐργατικό τύπο. Τό «Νόβογιε Βρέμια» καλεῖ νά μή λυπηθοῦν τούς «συνειδητούς» ἐργάτες. Καί οἱ ἀρχές καταπιάνονται μέ τή «δουλιά» καί ἐξακολουθοῦν νά πιάνουν «ὕποπτους». Σέ τί μποροῦν νά ὑπολογίζουν στή «νέα ἐκστρατεία» τους, ἀπό ποῦ ἀντλοῦν τόσο θάρρος οἱ ἀρχές πού τά εἶχαν χάσει τότε;

Μποροῦν νά ὑπολογίζουν μονάχα στό γεγονός ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά ξεσηκώνεις κάθε φορά μαζικές διαμαρτυρίες, ὑπολογίζουν στήν ἀνοργανωσιά τῶν ἐργατῶν, στήν ἀνεπαρκῆ συνειδητότητά τους.

Ἐφημερίδα «Ζβεζντά» τῆς Πετρούπολης, ἀρ. 33, 22 τοῦ Ἀπρίλη 1912.
Ὑπογραφή: Κ. Σόλιν.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΜΑΣ

Ὅποιος διαβάζει τή «Ζβεζντά» καί ξέρει τούς συνεργάτες της, πού εἶναι ἐπίσης καί συνεργάτες τῆς «Πράβντα»[112], δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβει πρός ποιά κατεύθυνση θά δουλέψει ἡ «Πράβντα». Νά φωτίζει τό δρόμο τοῦ ρωσικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος μέ τό φῶς τῆς διεθνοῦς σοσιαλδημοκρατίας, νά καλλιεργεῖ στούς ἐργάτες τήν ἀλήθεια γιά τούς φίλους καί τούς ἐχθρούς τῆς ἐργατικῆς τάξης, νά εἶναι φρουρός τῶν συμφερόντων τῆς ἐργατικῆς ὑπόθεσης—νά ποιούς σκοπούς θά ἐπιδιώξει ἡ «Πράβντα».

Βάζοντας τέτιους σκοπούς, δέν ἐπιδιώκουμε καθόλου νά συγκαλύψουμε τίς διαφωνίες πού ὑπάρχουν ἀνάμεσα στούς σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες. Κάτι παραπάνω: νομίζουμε ὅτι ἕνα ρωμαλέο καί γεμάτο ζωή κίνημα εἶναι ἀκατανόητο χωρίς διαφωνίες—μονάχα στό νεκροταφεῖο εἶναι πραγματοποιήσιμη ἡ «πλήρης ταυτότητα ἀντιλήψεων»! Μά αὐτό δέ σημαίνει καθόλου πώς τά σημεῖα διαφωνίας εἶναι περισσότερα ἀπό τά σημεῖα συμφωνίας. Κάθε ἄλλο! Ὅσο καί νά διαφωνοῦν οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες, δέ μποροῦν νά ξεχάσουν πώς ὅλοι τους χωρίς καμιά διάκριση ὁμάδων, εἶναι ἐξίσου ἐκμεταλλευόμενοι, πώς ὅλοι τους χωρίς καμιά διάκριση ὁμάδων εἶναι ἐξίσου χωρίς δικαιώματα. Γι' αὐτό ἡ «Πράβντα» θά καλεῖ πρίν ἀπ' ὅλα καί κυρίως στήν ἑνότητα τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου, στήν ἑνότητα

μέ κάθε θυσία. Ὅσο πρέπει νά εἴμαστε ἀδιάλλαχτοι στίς σχέσεις μας πρός τούς ἐχθρούς, ἄλλο τόσο πρέπει νά εἴμαστε ὑποχωρητικοί στίς σχέσεις μεταξύ μας. Πόλεμος ἐνάντια στούς ἐχθρούς τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, εἰρήνη καί ἁρμονική δουλιά μέσα στό κίνημα—νά ἀπό τί θά καθοδηγεῖται ἡ «Πράβντα» στήν καθημερινή δράση της.

Αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο νά τό ὑπογραμμίσουμε ἰδιαίτερα τώρα, πού τά γεγονότα τοῦ Λένα καί οἱ ἐπικείμενες ἐκλογές τῆς IV Δούμας βάζουν μέ ἐξαιρετική ἐπιμονή μπροστά στούς ἐργάτες τό ζήτημα τῆς ἀνάγκης νά συσπειρωθοῦν σέ μιά ἑνιαία ταξική ὀργάνωση...

Ἀρχίζοντας τή δουλιά, ξέρουμε ὅτι ὁ δρόμος μας εἶναι γεμάτος ἀγκάθια. Ἀρκεῖ νά θυμηθοῦμε τή «Ζβεζντά», πού τήν κατάσχεσαν καί τήν παρέπεμψαν σέ δίκη ἀναρίθμητες φορές. Τά ἀγκάθια ὅμως δέ μᾶς φοβίζουν, ἄν ἡ συμπάθεια μέ τήν ὁποία περιβάλλουν τώρα οἱ ἐργάτες τήν «Πράβντα» θά συνεχιστεῖ καί στό μέλλον. Ἀπ' αὐτή τή συμπάθεια θά ἀντλεῖ δύναμη στήν πάλη της! Θά ἐπιθυμούσαμε νά μεγάλωνε αὐτή ἡ συμπάθεια. Θά ἐπιθυμούσαμε ἐπίσης οἱ ἐργάτες νά μήν περιορίζονται μόνο νά μᾶς δείχνουν τή συμπάθειά τους, ἀλλά καί νά συνεργάζονται δραστήρια στήν ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας μας. Ἄς μή λένε οἱ ἐργάτες ὅτι τό γράψιμο εἶναι γι' αὐτούς «ἀσυνήθιστη» δουλιά: οἱ ἐργάτες δημοσιογράφοι δέν πέφτουν ἕτοιμοι ἀπό τόν οὐρανό, ἀλλά δημιουργοῦνται σιγά-σιγά μονάχα στήν πορεία τῆς δημοσιογραφικῆς δουλιᾶς. Πρέπει μονάχα νά καταπιαστοῦν πιό θαρρετά μέ τή δουλιά: μιά δυό φορές θά σκοντάψεις, ἀλλά στό τέλος θά μάθεις νά γράφεις...

Κι ἔτσι ἄς ριχτοῦμε ὁλόψυχα στή δουλιά!

[1] *Ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. 1, 22 τοῦ Ἀπρίλη 1912.*

[2] *Ἀνυπόγραφο ἄρθρο.*

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΕΝΤΟΛΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΟΝ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΤΟΥΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗ[113]

Οἱ διεκδικήσεις τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ, πού πρόβαλε τό κίνημα τοῦ 1905, ἔμειναν ἀπραγματοποίητες.

Ἡ ἐξέλιξη τῆς ἀντίδρασης καί τοῦ «ἀνακαινισμένου καθεστῶτος» ὄχι μόνο δέν ἱκανοποίησε αὐτές τίς διεκδικήσεις, ἀλλ' ἀντίθετα τίς ὄξυνε ἀκόμα περισσότερο.

Οἱ ἐργάτες στεροῦνται συχνά τή δυνατότητα ὄχι μονάχα νά κάνουν ἀπεργίες—γιατί δέν ὑπάρχει καμιά ἐγγύηση πώς δέ θά τούς τουφεκίσουν γι' αὐτό· ὄχι μονάχα νά ἱδρύουν ὀργανώσεις καί νά κάνουν συγκεντρώσεις—γιατί δέν ὑπάρχει καμιά ἐγγύηση πώς δέ θά τούς συλλάβουν γι' αὐτό, ἀλλά δέν ἔχουν καί τή δυνατότητα νά παίρνουν μέρος στίς ἐκλογές γιά τή Δούμα, γιατί ἔτσι ἤ ἀλλιῶς θά τούς «ἑρμηνεύσουν»[114] ἤ θά τούς ἐξορίσουν: μήπως δέν «ἑρμήνευσαν» τίς προάλλες τούς ἐργάτες τοῦ ἐργοστασίου Πουτίλοφ καί τούς ἐργάτες τῶν ναυπηγείων τοῦ Νέβα!

Ἄς μή μιλᾶμε πιά γιά τίς δεκάδες ἑκατομμύρια πεινασμένους ἀγρότες πού εἶναι ἐγκαταλειμμένοι στήν αὐθαιρεσία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν προέδρων τῶν ζέμστβο...

Ὅλα αὐτά δείχνουν ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά ἱκανοποιηθοῦν οἱ διεκδικήσεις τοῦ 1905.

Καί ἡ κατάσταση τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς Ρωσίας,

τά ἐκδηλωνόμενα πιά σημάδια τῆς μελλοντικῆς οἰκονομικῆς κρίσης καί ἡ ὁλοένα ἐντεινόμενη ἐξαθλίωση τῶν πλατιῶν στρωμάτων τῆς ἀγροτιᾶς κάνουν ἐπιταχτική τήν ἀνάγκη νά λυθοῦν τά προβλήματα τοῦ 1905.

Γι' αὐτό νομίζουμε ὅτι ἡ Ρωσία ζεῖ στίς παραμονές ἐπικείμενων μαζικῶν κινημάτων, ἴσως πιό βαθιῶν ἀπό τό 1905. Μιλοῦνε γι' αὐτό οἱ ἐκδηλώσεις πού προκλήθηκαν ἀπό τά γεγονότα τοῦ Λένα, οἱ ἀπεργίες διαμαρτυρίας ἐνάντια στίς «ἑρμηνεῖες» κλπ.

Πρωταγωνιστής αὐτῶν τῶν κινημάτων θά εἶναι, ὅπως καί στά 1905, ἡ πιό πρωτοπόρα τάξη τῆς ρωσικῆς κοινωνίας, τό ρωσικό προλεταριάτο.

Σύμμαχός του ὅμως μπορεῖ νά εἶναι μονάχα ἡ πολυβασανισμένη ἀγροτιά, πού ἐνδιαφέρεται ζωτικά γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Ρωσίας.

Ἀγώνας σέ δυό μέτωπα—ἐνάντια στό φεουδαρχικογραφειοκρατικό καθεστώς καί ἐνάντια στή φιλελεύθερη κεφαλαιοκρατία, πού ἐπιζητεῖ τή συμμαχία μέ τήν παλιά ἐξουσία—νά ποιά μορφή πρέπει νά πάρουν οἱ μελλοντικές ἐκδηλώσεις τοῦ λαοῦ.

Καί ὁ ἀγώνας αὐτός θά εἶναι νικηφόρος μονάχα στό βαθμό πού ἡ ἐργατική τάξη θά μπεῖ ἐπικεφαλῆς τοῦ λαϊκοῦ κινήματος.

Γιά νά μπορέσει ὅμως ἡ ἐργατική τάξη νά ἐκπληρώσει μέ τιμή τό ρόλο τοῦ ἡγέτη τοῦ λαϊκοῦ κινήματος, πρέπει νά εἶναι ἐξοπλισμένη μέ τήν ἐπίγνωση τῶν συμφερόντων της καί νά εἶναι καλά ὀργανωμένη.

Καί τό βῆμα τῆς Δούμας εἶναι ἕνα ἀπό τά καλύτερα μέσα στίς σημερινές συνθῆκες γιά τή διαφώτιση καί τήν ὀργάνωση τῶν πλατιῶν μαζῶν τοῦ προλεταριάτου.

Καί ἀκριβῶς γι' αὐτό στέλνουμε τό βουλευτή μας στή Δούμα καί τόν ἐπιφορτίζουμε, ὅπως καί ὅλη τή σοσιαλδη-

μοκρατική ὁμάδα τῆς IV Δούμας, νά γνωστοποιήσουν πλατιά ἀπό τό βῆμα τῆς Δούμας τίς διεκδικήσεις μας καί ὄχι νά παίξουν τό ἀνόητο παιχνίδι τῆς νομοθεσίας στή Δούμα τῶν κυρίων.

Θά θέλαμε ἡ σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς IV Δούμας καί εἰδικά ὁ βουλευτής μας νά κρατοῦν ψηλά τή σημαία τῆς ἐργατικῆς τάξης μέσα στό ἐχθρικό γι' αὐτούς στρατόπεδο, στή μαύρη Δούμα.

Θά θέλαμε ἀπό τό ὕψος τοῦ βήματος τῆς Δούμας νά ἀντηχήσει δυνατά ἡ φωνή τῶν μελῶν τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας γιά τόν τελικό σκοπό τοῦ προλεταριάτου, γιά ὅλες τίς διεκδικήσεις τοῦ 1905 χωρίς καμιά περικοπή, γιά τή ρωσική ἐργατική τάξη σάν τόν ἡγέτη τοῦ λαϊκοῦ κινήματος, γιά τήν ἀγροτιά σάν τόν πιό σίγουρο σύμμαχο τῆς ἐργατικῆς τάξης, γιά τή φιλελεύθερη κεφαλαιοκρατία σάν τόν προδότη τῆς «λαϊκῆς ἐλευθερίας».

Θά θέλαμε στή δράση της, μέ βάση τά παραπάνω συνθήματα, ἡ σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς IV Δούμας νά εἶναι ἑνωμένη καί συσπειρωμένη.

Γιά νά ἀντλεῖ τή δύναμή της ἀπό τή διαρκῆ ἐπαφή μέ τίς πλατιές μάζες.

Γιά νά συμβαδίζει μέ τήν πολιτική ὀργάνωση τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ρωσίας.

Κυκλοφόρησε σέ ξεχωριστή προκήρυξη στό πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Ὀχτώβρη 1912.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς προκήρυξης.

Η ΘΕΛΗΣΗ ΤΩΝ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΩΝ

Τά ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν τῆς ἐργατικῆς κουρίας διασαφηνίστηκαν[115] τελικά. Ἀπό τούς ἕξι ἐκλέχτορες οἱ 3 εἶναι λικβινταριστές καί 3 ὀπαδοί τῆς «Πράβντα». Ποιόν ἀπ' αὐτούς νά ἀναδείξουμε βουλευτή; Ποιόν ἀπ' αὐτούς θά ἔπρεπε ἰδιαίτερα νά ἀναδείξουμε; Ἔκανε μήπως καμιά ὑπόδειξη σχετικά μ' αὐτό ἡ συνέλευση τῶν πληρεξουσίων;

Οἱ λικβινταριστές πέτυχαν τήν ἐκλογή τῶν ὀπαδῶν τους, γιατί ἀπόκρυψαν ἀπό τούς πληρεξούσιους τίς ἀπόψεις τους, ἔκρυψαν τίς διαφωνίες παίζοντας μέ τήν «ἑνότητα». Τούς ὑποστήριξαν αὐτοί πού πίστεψαν στά λόγια τους, οἱ ἐξωκομματικοί πληρεξούσιοι, πού δέν ἀγαποῦν τίς διαφωνίες. Μά ὅσο καί ἄν προσπάθησαν οἱ λικβινταριστές νά θολώσουν τά νερά, ὡστόσο ἡ θέληση τῶν πληρεξουσίων ἐκδηλώθηκε σ' ἕνα ζήτημα, πού εἶναι καί τό πιό βασικό. Κι αὐτό εἶναι τό ζήτημα τῆς ἐντολῆς. Ἡ συνέλευση τῶν πληρεξουσίων ψήφισε μέ καταθλιπτική πλειοψηφία μιά συγκεκριμένη ἐντολή πρός τό βουλευτή, τήν ἐντολή τῶν ὀπαδῶν τῆς «Πράβντα».

Στόν ἀπολογισμό της γιά τίς ἐκλογές ἡ «Λούτς»[116] τό ἀποσιωπάει αὐτό, μά δέ θά κατορθώσει νά κρύψει ἀπό

τούς ἀναγνῶστες τή γνωστή σ' ὅλους τούς πληρεξούσιους ἀλήθεια. Δέ θά τῆς ἐπιτρέψουμε νά διαστρεβλώσει τή θέληση τῶν πληρεξουσίων.

Ἡ ἐντολή εἶναι ὁδηγός γιά τό βουλευτή. Ἡ ἐντολή κάνει τό βουλευτή. Ἀνάλογα μέ τήν ἐντολή θά εἶναι καί ὁ βουλευτής. Τί λοιπόν λέει ἡ ἐντολή πού προτάθηκε ἀπό τά μεγάλα ἐργοστάσια τῆς Πετρούπολης καί πού ψηφίστηκε ἀπό τή συνέλευση τῶν πληρεξουσίων;

Ἡ ἐντολή μιλάει πρῶτ' ἀπ' ὅλα γιά τά προβλήματα τοῦ 1905, ὅτι τά προβλήματα αὐτά ἔμειναν ἄλυτα, ὅτι ἡ οἰκονομική καί πολιτική κατάσταση τῆς χώρας κάνει ἀναπόφευχτη τή λύση τους. Ἡ ἀπελευθέρωση τῆς χώρας, σύμφωνα μέ τήν ἐντολή, μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ μέ τόν ἀγώνα, μέ τόν ἀγώνα σέ δυό μέτωπα: ἐνάντια στίς φεουδαρχικές-γραφειοκρατικές ἐπιβιώσεις ἀπό τή μιά μεριά καί ἐνάντια στήν προδοτική φιλελεύθερη κεφαλαιοκρατία ἀπό τήν ἄλλη. Καί μονάχα ἡ ἀγροτιά μπορεῖ νά εἶναι ὁ σίγουρος σύμμαχος τῶν ἐργατῶν. Ἡ πάλη ὅμως μπορεῖ νά εἶναι νικηφόρα μονάχα μέ τόν ὅρο τῆς ἡγεμονίας (τοῦ καθοδηγητικοῦ ρόλου) τοῦ προλεταριάτου. Ὅσο μεγαλύτερη εἶναι ἡ συνείδηση καί ὁ βαθμός ὀργάνωσης τῶν ἐργατῶν, τόσο καλύτερα θά ἐκπληρώσουν τό ρόλο τοῦ ἡγέτη τοῦ λαοῦ. Καί ἐπειδή στίς σημερινές συνθῆκες τό κοινοβουλευτικό βῆμα εἶναι ἕνα ἀπό τά καλύτερα μέσα γιά τήν ὀργάνωση καί τή διαφώτιση τῶν μαζῶν, γι' αὐτό καί οἱ ἐργάτες στέλνουν στή Δούμα ἕνα βουλευτή, γιά νά ὑπερασπίζει, ὅπως ὑπερασπίζει καί ὅλη ἡ σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς IV Δούμας, τά ζωτικά προβλήματα τοῦ προλεταριάτου, ὅλες τίς διεκδικήσεις τῆς χώρας χωρίς καμιά περικοπή...

Αὐτό εἶναι τό περιεχόμενο τῆς ἐντολῆς.

Δέν εἶναι δύσκολο νά κατανοήσει κανείς ὅτι ἡ ἐντολή αὐτή διαφέρει ριζικά ἀπό τήν «πλατφόρμα» τῶν λικβινταριστῶν, ὅτι εἶναι πέρα γιά πέρα ἀντιλικβινταριστική.

Καί μπαίνει τό ἐρώτημα: ἄν παρ' ὅλα αὐτά οἱ λικβινταριστές τολμήσουν νά ὑποδείξουν δικό τους ὑποψήφιο γιά βουλευτή, τότε τί θά γίνει μέ τήν ἐντολή πού πρέπει βέβαια νά τήν ἐφαρμόσει ὁ βουλευτής, μιά καί ὑπάρχει πάνω σ' αὐτό συγκεκριμένη ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῶν πληρεξουσίων;

Μιά ἀντιλικβινταριστική ἐντολή, πού θά τήν ἐφαρμόζει ἕνας λικβινταριστής—θά φτάσουν τάχα ὡς αὐτό τό αἶσχος οἱ λικβινταριστές μας;

Τό νιώθουν μήπως πώς τό παιχνίδι τους μέ τήν «ἑνότητα» τούς στρίμωξε στό ἀδιέξοδο;

Ἤ μήπως σκοπεύουν νά παραβιάσουν τήν ἐντολή, νά τήν ξεχάσουν;

Μά τότε τί θά γίνει μέ τή θέληση τῶν πληρεξουσίων, πού γιά τήν ὑπεράσπισή τους θά ξεσηκωθοῦν χωρίς ἀμφιβολία οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης;

Θά τολμήσουν λοιπόν οἱ λικβινταριστές νά τσαλαπατήσουν τή θέληση τῶν πληρεξουσίων;

Οἱ λικβινταριστές μιλᾶνε ἀκόμα γιά τή νίκη, αἰσθάνονται ὅμως ὅτι ἡ ἐντολή σημαίνει γι' αὐτούς μιά θανάσιμη ἧττα, ἀφοῦ ὑπογραμμίζει ὅτι βουλευτής μπορεῖ νά γίνει μόνο ἕνας ἀντιλικβινταριστής;

Ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. 147, 19 τοῦ Ὀχτώβρη 1912.
Ὑπογραφή: Κ. Στ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΟΥΡΙΑ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ

1. ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΩΝ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΩΝ

Τό πιό χαρακτηριστικό σημάδι γιά τίς διαθέσεις τῶν ἐργατῶν, σέ σύγκριση μέ τό 1907, εἶναι ἡ μεγάλη ἀνάπτυξη τοῦ ἐνδιαφέροντός τους γιά τίς ἐκλογές. Ἄν δέν ὑπολογίσουμε τίς μικρές ὁμάδες, πού εἶναι σκορπισμένες ἐδῶ καί ἐκεῖ στίς ἐπιχειρήσεις, μποροῦμε θαρρετά νά ποῦμε ὅτι λείπει ἐντελῶς ἡ διάθεση τῆς ἀποχῆς. Τό Ὀμποῦχοφ[117] δέν ἀπόσχε, ἀλλά τοῦ στέρησαν τή δυνατότητα νά πάρει μέρος στίς ἐκλογές, γιατί ἔτσι θέλησε ἡ διεύθυνση τοῦ ἐργοστασίου. Τά ναυπηγεῖα τοῦ Νέβα ἦταν τό μοναδικό ἐργοστάσιο, ὅπου οἱ ὀπαδοί τῆς ἀποχῆς παρουσιάστηκαν ὀργανωμένα, ἀλλά καί ἐκεῖ οἱ ἐργάτες στήν καταθλιπτική τους πλειοψηφία τάχθηκαν ὑπέρ τῆς συμμετοχῆς. Οἱ πλατιές μάζες τῶν ἐργατῶν τάχθηκαν ὑπέρ τῶν ἐκλογῶν. Κάτι παραπάνω, ἐπιδίωξαν τίς ἐκλογές καί ψήφισαν μέ μεγάλο ἐνδιαφέρο, ἐφόσον δέν τούς παρουσιάστηκαν ἀξεπέραστα ἐμπόδια. Αὐτό τό πράγμα τό δείχνουν καί οἱ τελευταῖες μαζικές διαμαρτυρίες ἐνάντια στίς «ἑρμηνεῖες».

Ψήφισαν ἀποκλειστικά σχεδόν τούς σοσιαλδημοκράτες ἤ αὐτούς πού στέκονται κοντά στούς σοσιαλδημοκράτες. Γιά ἀνεξάρτητους ἀπό μᾶς λόγους μόνο σέ μερικές ἐπιχειρήσεις κατορθώθηκε νά ἀναπτυχθεῖ ἡ πλατφόρμα τῆς

συνεποῦς ἐργατικῆς δημοκρατίας, τόσο περισσότερο πού οἱ λικβινταριστές γιά εὐνόητους λόγους ἔκρυβαν ἀπό τούς ἐργάτες τήν πλατφόρμα τους. Μά παντοῦ ὅπου κατορθώθηκε νά γίνει αὐτό, οἱ ἐργάτες ψήφιζαν τήν πλατφόρμα τῶν ἀντιλικβινταριστῶν μέ τή μορφή τῆς ἐντολῆς. Σέ τέτιες περιπτώσεις οἱ λικβινταριστές ἀποδείχνοντας ὅτι δέ σέβονται οὔτε τόν ἑαυτό τους οὔτε καί τίς ἀπόψεις τους δήλωναν πώς «οὐσιαστικά καί αὐτοί εἶναι ὑπέρ μιᾶς τέτιας ἐντολῆς» (Ναυπηγεῖα τοῦ Νέβα) καί ὑπόβαλαν «τροποποιήσεις» γιά τήν ἐλευθερία τῆς ὀργάνωσης, πού ἀπορίπτονταν σάν περιττές. Ἑπομένως ψήφιζαν κυρίως «πρόσωπα». Καί οἱ πληρεξούσιοι ἀποδείχτηκαν στή συντριφτική τους πλειοψηφία σοσιαλδημοκράτες ἤ στοιχεῖα πού βρίσκονται κοντά στούς σοσιαλδημοκράτες.

Ἡ σοσιαλδημοκρατία εἶναι ὁ μοναδικός ἐκφραστής τῶν συμφερόντων τῆς ἐργατικῆς τάξης, νά τί μᾶς δείχνουν οἱ ἐκλογές τῶν πληρεξουσίων.

2. ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΩΝ ΕΚΛΕΧΤΟΡΩΝ

Ἀπό τούς 82 πληρεξούσιους πού συγκεντρώθηκαν, ξεκαθαρισμένοι ἀντιλικβινταριστές ἦταν 26, ξεκαθαρισμένοι λικβινταριστές 15 καί οἱ ὑπόλοιποι 41 ἦταν «ἁπλῶς σοσιαλδημοκράτες», ἄνθρωποι πού βρίσκονται κοντά στούς σοσιαλδημοκράτες καί ἀριστεροί ἐξωκομματικοί.

Μέ ποιούς θά ταχθοῦν αὐτοί οἱ 41, ποιά πολιτική γραμμή θά ἐγκρίνουν—νά τό ζήτημα πού ἐνδιέφερε πρίν ἀπ' ὅλα τούς «ὀπαδούς τῶν δυό ὁμάδων».

Ἡ συνέλευση τῶν πληρεξουσίων μέ τεράστια πλειο-

ψηφία τάχθηκε ὑπέρ τῆς ἐντολῆς πού πρότειναν οἱ ὀπαδοί τῆς «Πράβντα». Ἔτσι καθόρισε τό χαραχτήρα της. Θριάμβευσε ἡ πολιτική γραμμή τῶν ἀντιλικβινταριστῶν. Ἀπότυχε ἡ ἀπόπειρα τῶν λικβινταριστῶν νά ἐμποδίσουν ἕνα τέτιο πράγμα.

Ἄν οἱ λικβινταριστές ἦταν πολιτικά τίμιοι καί σέβονταν τίς ἀπόψεις τους, θά ἀπόσυραν τούς ὑποψηφίους τους, παραχωρώντας ὅλες τίς θέσεις στούς ὀπαδούς τῆς «Πράβντα». Γιατί ἦταν ὁλοφάνερο ὅτι ὑποψήφιοι μποροῦσαν νά εἶναι μονάχα οἱ ὀπαδοί τῆς ἐντολῆς. Ἀντίπαλοι τῆς ἐντολῆς μέ τήν ἰδιότητα τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς ἐντολῆς μποροῦσαν νά εἶναι μόνο χρεωκοπημένοι πολιτικοί. Οἱ λικβινταριστές τό ἔκαναν κι αὐτό! Κρύβοντας τίς ἀπόψεις τους ἀπό τούς πληρεξούσιους, παρουσιαζόμενοι προσωρινά σά «δικοί μας» πού δῆθεν «δέν ἔχουν τίποτα ἐνάντια» στήν ἐντολή πού ψηφίστηκε, παίζοντας μέ τήν ἑνότητα καί παραπονούμενοι γιά τούς ἀντιλικβινταριστές σά διασπαστές, προσπαθοῦσαν νά προκαλέσουν τόν οἶκτο τῶν πληρεξουσίων, πού δέν ἀνῆκαν σέ ὁμάδες, γιά νά «περάσουν» κατά κάποιο τρόπο τούς ἀνθρώπους τους. Καί πραγματικά τούς πέρασαν ξεγελώντας τούς πληρεξούσιους.

Ἦταν ὁλοφάνερο ὅτι ὁ τυχοδιωχτισμός τῶν λικβινταριστῶν δέν εἶχε ὅρια.

Ἦταν ἐξίσου ὁλοφάνερο ὅτι τό προλεταριάτο τῆς Πετρούπολης συμπαθοῦσε τήν πολιτική γραμμή τῆς «Πράβντα», καί μόνο αὐτή, ὅτι σύμφωνα μέ τή θέληση τῶν πληρεξουσίων, βουλευτής τῶν ἐργατῶν μποροῦσε νά γίνει μόνο ἕνας ὀπαδός τῆς «Πράβντα».

Μεγαλύτερη νίκη ἀπ' αὐτή οὔτε θά μπορούσαμε νά ἐπιθυμήσουμε...

3. ΔΥΟ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Προτοῦ περάσουμε στήν ἐκλογή τοῦ βουλευτῆ, εἶναι ἀνάγκη νά ποῦμε δυό λόγια γιά τήν «ἑνότητα» πού ἔπαιξε μοιραῖο ρόλο στίς ἐκλογές τῶν ἐκλεχτόρων καί πού οἱ λικβινταριστές πιάνονται ἀπ' αὐτή ὅπως ὁ πνιγμένος ἀπό τά μαλλιά του.

Ὁ Τρότσκι ἔγραφε τίς προάλλες στή «Λούτς» ὅτι ἡ «Πράβντα» ἦταν κάποτε ὑπέρ τῆς ἑνότητας, ἐνῶ τώρα εἶναι τάχα ἐνάντια στήν ἑνότητα. Εἶναι σωστό αὐτό; Καί εἶναι σωστό καί δέν εἶναι σωστό. Εἶναι σωστό ὅτι ἡ «Πράβντα» ἦταν ὑπέρ τῆς ἑνότητας. Δέν εἶναι σωστό ὅτι τώρα εἶναι ἐνάντια στήν ἑνότητα: Ἡ «Πράβντα» καλεῖ πάντοτε τή συνεπῆ ἐργατική δημοκρατία στήν ἑνότητα.

Γιατί πρόκειται λοιπόν; Γιά τό ὅτι ἡ «Πράβντα» ἀπό τή μιά μεριά καί ἡ «Λούτς» μέ τόν Τρότσκι ἀπό τήν ἄλλη καταλαβαίνουν ἐντελῶς διαφορετικά τήν ἑνότητα. Ὑπάρχουν, ὅπως φαίνεται, διάφορα εἴδη ἑνότητας.

Ἡ «Πράβντα» νομίζει ὅτι σ' ἕνα ἑνιαῖο σύνολο μποροῦν νά συνενωθοῦν μονάχα οἱ μπολσεβίκοι καί οἱ κομματικοί μενσεβίκοι. Ἑνότητα πάνω στή βάση τοῦ ξεχωρισμοῦ ἀπό τά ἀντικομματικά στοιχεῖα, ἀπό τούς λικβινταριστές! Ὑπέρ μιᾶς τέτιας ἑνότητας ἦταν καί θά εἶναι πάντα ἡ «Πράβντα».

Ὁ Τρότσκι ὅμως βλέπει διαφορετικά τά πράγματα: ὅλους τούς βάζει στό ἴδιο τσουβάλι, τόσο τούς ἀντίπαλους τῆς ἰδέας τοῦ κόμματος, ὅσο καί τούς ὀπαδούς της. Καί φυσικά δέ μπορεῖ ἔτσι νά πετύχει καμιά ἑνότητα: πέντε χρόνια τώρα ἀσχολεῖται μέ τό παιδιακίστικο αὐτό κήρυγμα τῆς συνένωσης αὐτῶν πού δέ μποροῦν νά συνενωθοῦν, καί νά πού πέτυχε νά ἔχουμε δυό ἐφημερίδες, δυό πλατφόρμες, δυό συνδιασκέψεις καί οὔτε μιά στάλα ἑνότητας ἀνά-

μεσα στήν ἐργατική δημοκρατία καί στούς λικβινταριστές!

Τή στιγμή πού οἱ μπολσεβίκοι καί οἱ κομματικοί μενσεβίκοι συσπειρώνονται ὅλο καί περισσότερο σ᾿ ἕνα ἑνιαῖο σύνολο, οἱ λικβινταριστές ἀνοίγουν μιά ἄβυσο ἀνάμεσα στούς ἑαυτούς τους καί σ᾿ αὐτό τό σύνολο.

Ἡ πραχτική τοῦ κινήματος ἐπικυρώνει τό σχέδιο ἑνότητας τῆς «Πράβντα».

Ἡ πραχτική τοῦ κινήματος κουρελιάζει τό παιδιακίστικο σχέδιο τοῦ Τρότσκι γιά τή συνένωση αὐτῶν πού δέ μποροῦν νά συνενωθοῦν.

Κάτι παραπάνω. Ὁ Τρότσκι ἀπό κήρυκας τῆς φανταστικῆς ἑνότητας γίνεται πράχτορας τῶν λικβινταριστῶν καί κάνει μιά ἀρεστή γιά τούς λικβινταριστές δουλιά.

Ὁ Τρότσκι ἔκανε ὅ,τι ἦταν δυνατό γιά νά ἔχουμε δυό ἀνταγωνιζόμενες ἐφημερίδες, δυό ἀνταγωνιζόμενες πλατφόρμες, δυό ἀλληλοαναιρούμενες συνδιασκέψεις—καί ἔρχεται τώρα ὁ πρωταθλητής αὐτός μέ τούς ψεύτικους μῦς καί μᾶς ψέλνει γιά τήν ἑνότητα!

Αὐτή δέν εἶναι ἑνότητα, ἀλλά παιχνίδι ἄξιο γιά ἕνα θεατρίνο.

Καί ἄν αὐτό τό παιχνίδι ἔδοσε τή δυνατότητα στούς λικβινταριστές νά περάσουν τούς τρεῖς τους ἐκλέχτορες, αὐτό ἔγινε γιατί μέσα σ᾿ ἕνα μικρό χρονικό διάστημα ἦταν ἀδύνατο νά ξεσκεπαστοῦν οἱ θεατρίνοι τῆς ἑνότητας, πού ἔκρυψαν τή σημαία τους ἀπό τούς ἐργάτες...

4. ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΗ

᾿Απ᾿ ὅσα εἰπώθηκαν δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς γιά ποιά «ἑνότητα» μποροῦσαν νά μιλᾶνε οἱ λικβινταριστές, ὅταν ἀποτάνθηκαν στούς ὀπαδούς τῆς «Πράβντα» μέ τήν πρόταση νά μπεῖ ἕνας καί μόνο ὑποψήφιος στίς ἐκλογές γιά τή Δούμα. Πρότειναν ἁπλούστατα νά ψηφίσουν ὑπέρ τοῦ ὑποψηφίου τῶν λικβινταριστῶν παρά τή θέληση τῶν πληρεξουσίων καί ἐνάντια στήν ἐντολή τοῦ προλεταριάτου τῆς Πετρούπολης. Τί μποροῦσαν νά ἀπαντήσουν σ᾿ αὐτό οἱ ὀπαδοί τῆς «Πράβντα», ἐκτός ἀπό τό ὅτι ἡ ἐντολή τῶν πληρεξουσίων εἶναι ἱερή καί βουλευτής μπορεῖ νά εἶναι μόνο ἕνας ὀπαδός τῆς ἐντολῆς; Νά παραβιάσουμε λοιπόν τή θέληση τῶν πληρεξουσίων πρός ὄφελος τῶν χωρίς χαραχτήρα λικβινταριστῶν ἤ νά περάσουμε πάνω ἀπό τά καπρίτσια τους πρός ὄφελος τῆς ἐντολῆς τοῦ προλεταριάτου τῆς Πετρούπολης; Ἡ «Λούτς» φωνάζει γιά τή διασπαστική δουλιά τῆς «Πράβντα» καί λέει παραμύθια γιά τούς ἐκλέχτορες, μά τότε γιατί οἱ λικβινταριστές δέ συμφώνησαν μέ τήν πρόταση πού ἔκαναν οἱ ὀπαδοί τῆς «Πράβντα», νά βγεῖ μέ κλῆρο ἕνας ἀπό τούς ἕξι ἐκλέχτορες τῶν ἐργατῶν; Πρός τό συμφέρον τῆς ἑνιαίας ὑποψηφιότητας τῶν ἐργατῶν κάναμε κι αὐτή τήν ὑποχώρηση, ρωτᾶμε ὅμως τούς λικβινταριστές, γιατί ἀπόριψαν τήν κλήρωση; Γιατί οἱ ὀπαδοί τῆς «Λούτς» προτίμησαν τίς ἕξι ὑποψηφιότητες στή Δούμα ἀντί τῆς μιᾶς; Μήπως γιά τό συμφέρον τῆς «ἑνότητας»;

Ἡ «Λούτς» λέει ὅτι ὁ Γκουντκόφ πρότεινε σάν ὑποψήφιο τόν ὀπαδό τῆς «Πράβντα» Μπαντάγιεφ, ἀλλά προσθέτει γεμάτη μετριοφροσύνη ἡ ἐφημερίδα τῶν λικβινταριστῶν ὅτι ἡ πρόταση δέν ἔγινε δεχτή. Μά μήπως οἱ λικβινταριστές τῆς «Λούτς» ξέχασαν ὅτι ὁ ὀπαδός τους Πετρόφ καί ὄχι ὁ ὀπαδός τῆς «Πράβντα» ἀρνήθηκε νά ἀποσύρει τήν ὑποψηφιότητά του καί ἔτσι ἀπόδειξε στήν πράξη τή λικβινταριστική τάση πρός τήν «ἑνότητα». Καί ὅμως αὐτό τό ὀνομάζουν ἑνότητα! Μήπως ἀκόμα καί τό γεγονός ὅτι καί ἕνας ἄλλος ὀπαδός τῆς «Λούτς», ὁ Γκουντκόφ

υπόβαλε τήν υποψηφιότητά του όταν πιά είχε έκλεγεῖ ὁ ὀπαδός τῆς «Πράβντα» Μπαντάγιεφ, μήπως κι αὐτό σημαίνει ἑνότητα; Ποιός θά τό πιστέψει αὐτό;

Ἡ «Λούτς» ρεκλαμάρει φαρισαϊκά τόν πολιτικά ἀπρόσωπο Σουντακόφ, πού ἀπόσυρε τάχα τήν ὑποψηφιότητά του πρός τό συμφέρον τῆς ἑνότητας. Μήπως ὅμως δέν ξέρει ἡ «Λούτς» ὅτι ἁπλούστατα ὁ Σουντακόφ δέ μ π ο ρ ο ῦ σ ε νά ἐκθέσει ὑποψηφιότητα γιατί πῆρε δυό μονάχα ψηφοδέλτια; Πῶς νά ὀνομάσουμε μιά ἐφημερίδα πού τολμᾶ νά λέει ψέματα μπροστά στά μάτια ὅλου τοῦ κόσμου;

Ἔλλειψη χαραχτήρα στήν πολιτική—μήπως δέν εἶναι αὐτή ἡ μοναδική «ἀρετή» τῶν λικβινταριστῶν;

Οἱ λικβινταριστές προσπάθησαν νά μπάσουν στή Δούμα τόν ἄνθρωπό τους μέ τή θέληση τῶν καντέτων καί τῶν ὀχτωβριστῶν ἐνάντια στή θέληση τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης. Πραγματικά ὅμως, δέν καταλαβαίνει ἡ ξεκομμένη ἀπό τίς ἐργατικές μάζες «Λούτς» ὅτι οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης δέ θά ἐκφράζανε τήν ἐμπιστοσύνη τους σ' ἕνα τέτιο βουλευτή;

Ἐφημερίδα «Πράβντα»,
ἀρ. 151, 24 τοῦ Ὀχτώβρη 1912.
Ὑπογραφή: Κ. Στ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΣΗΜΕΡΑ ΕΧΟΥΜΕ ΕΚΛΟΓΕΣ

Σήμερα ἔχουμε ἐκλογές στήν Πετρούπολη. Ἐκλογές στή δεύτερη κουρία. Παλαίβουν δυό στρατόπεδα: οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ καντέτοι. Οἱ ἐκλογεῖς πρέπει νά ἀποφασίσουν σέ ποιούς θά ἐμπιστευτοῦν τίς τύχες τῆς χώρας.

Τί θέλουν οἱ σοσιαλδημοκράτες;

Τί θέλουν οἱ καντέτοι;

Οἱ σοσιαλδημοκράτες, σάν ἐκπρόσωποι τῆς ἐργατικῆς τάξης, προσπαθοῦν νά ἀπελευθερώσουν τήν ἀνθρωπότητα ἀπό κάθε ἐκμετάλλευση.

Οἱ καντέτοι ὅμως, σάν ἐκπρόσωποι τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης, οἰκοδομοῦν τό μέλλον τους πάνω στήν ἐκμετάλλευση ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο—εἶναι ἀλήθεια, στήν ἐξωραϊσμένη λίγο ἐκμετάλλευση, μά πάντως στήν ἐκμετάλλευση.

Οἱ σοσιαλδημοκράτες ἔχουν τή γνώμη ὅτι τό πρόβλημα τῆς ἀνακαίνισης τῆς χώρας ἔμεινε ἄλυτο καί ὅτι πρέπει νά λυθεῖ καί νά λυθεῖ μάλιστα μέ τίς προσπάθειες τῆς ἴδιας τῆς χώρας.

Οἱ καντέτοι ὅμως ἔχουν τή γνώμη ὅτι οἱ συζητήσεις γιά τήν ἀνακαίνιση εἶναι περιττές, ἐπειδή «δόξα τῷ θεῷ ἔχουμε ἕνα σύνταγμα»...

Οἱ σοσιαλδημοκράτες ἔχουν τή γνώμη ὅτι στό δρόμο πρός τήν ἀνακαίνιση τῆς χώρας ἡ Ρωσία χωρίστηκε σέ δυό Ρωσίες: στήν παλιά, τήν ἐπίσημη, καί στήν καινούργια, τή μελλοντική.

Οἱ καντέτοι ὅμως ἔχουν τή γνώμη ὅτι ὕστερα ἀπό τήν «παραχώρηση τοῦ συντάγματος» μιά «τέτια ἀντιπαράθεση» τῶν δυό Ρωσιῶν «δέν εἶναι πιά δυνατή» γιατί ἡ «Ρωσία εἶναι μιά».

Τό συμπέρασμα εἶναι ἕνα: τό συνταγματικό ἰδανικό τῶν καντέτων ἔχει πραγματοποιηθεῖ πιά. Τά πλαίσια τῆς κατάστασης πού δημιουργήθηκε μέ τά νομοθετικά διατάγματα, τῆς 3 τοῦ Ἰούνη δέν τούς στεναχωροῦν.

Νά λογουχάρη τί ἔλεγε ὁ Μιλιουκόφ στό συμπόσιο τοῦ Λονδίνου στά 1909, ὅπου μαζί του «ἐκπροσωποῦσαν» τή Ρωσία ὁ ὀχτωβριστής Γκουτσκόφ καί ὁ «μετριοπαθής» μαυροεκατονταρχίτης Μπομπρίνσκι:

«Ἔχετε μπροστά σας ἀνθρώπους μέ πολύ διαφορετικές ἀποχρώσεις στίς πολιτικές τους ἀντιλήψεις, ὅμως αὐτές οἱ διαφορές, συμπληρώνοντας ἡ μιά τήν ἄλλη, ἀποτελοῦν γιά μᾶς τό μεγάλο μας ἰδανικό τῆς συνταγματικῆς Ρωσίας» (βλ. τό βιβλίο τοῦ Ι. Ἐφίμοφ «Οἱ λαϊκοί ἐκπρόσωποι τῆς Ρωσίας» κλπ., σελ. 81).

Ἑπομένως, ὁ μαυροεκατονταρχίτης Μπομπρίνσκι «πού συμπληρώνει» τόν καντέτο Μιλιουκόφ πρός τό συμφέρον... τῆς «λαϊκῆς ἐλευθερίας»—αὐτό φαίνεται πώς εἶναι τό «μεγάλο ἰδανικό» τῶν καντέτων.

Στό συμπόσιο τοῦ Λονδίνου δέν παραβρέθηκε οὔτε ἕνας ἐκπρόσωπος τῶν ἐργατῶν, οὔτε ἕνας ἐκπρόσωπος τῶν ἀγροτῶν, φαίνεται ὅμως πώς τά «μεγάλα ἰδανικά» τά καταφέρνουν καί χωρίς τούς ἐργάτες καί χωρίς τούς ἀγρότες...

Τό σύνταγμα τῶν Μπομπρίνσκι, Γκουτσκόφ, Μιλιουκόφ χωρίς τούς ἐκπροσώπους τῶν ἐργατῶν καί χωρίς τούς ἐκπροσώπους τῶν ἀγροτῶν—νά πιά εἶναι τά «ἰδανικά» τῶν καντέτων!

Πρέπει λοιπόν ὕστερα ἀπό ὅλα αὐτά νά ἀποροῦμε γιατί οἱ καντέτοι ψήφισαν στήν τρίτη Δούμα: 1) ὑπέρ τοῦ ἀντιλαϊκοῦ προϋπολογισμοῦ, 2) γιά τούς ἔμμεσους φόρους 3) γιά τά κονδύλια τῶν φυλακῶν κλπ.;

Πρέπει λοιπόν ὕστερα ἀπό ὅλα αὐτά νά ἀποροῦμε γιατί οἱ καντέτοι τάσσονται ἐνάντια στίς διεκδικήσεις τῶν ἐργατῶν, τῶν ἀγροτῶν καί ὅλης τῆς δημοκρατίας;

Πρέπει λοιπόν ὕστερα ἀπό ὅλα αὐτά νά ἀποροῦμε γιατί οἱ καντέτοι μέ τό στόμα τοῦ Μακλάκοφ ζητοῦσαν «μεγαλύτερη ἐνεργητικότητα, αὐστηρότητα καί σκληρότητα» ἀπέναντι στό φοιτητικό κίνημα καί γιατί τήν εἰρηνική ἀπεργία τῶν ἐργατῶν τοῦ Λένα τή χαραχτήρισαν στή «Ρέτς» «αὐθόρμητη στάση»;

Ὄχι, αὐτό δέν εἶναι κόμμα τῆς «λαϊκῆς ἐλευθερίας», ἀλλά κόμμα τῶν προδοτῶν τῆς «λαϊκῆς ἐλευθερίας».

Ἄνθρωποι σάν κι αὐτούς εἶναι ἱκανοί μονάχα γιά νά παζαρεύουν μέ τή γραφειοκρατία πίσω ἀπό τίς πλάτες τοῦ λαοῦ. Δέν εἶναι καθόλου τυχαῖες οἱ «διαπραγματεύσεις» μέ τούς Βίτε, Στολίπιν καί Τρέποφ καί τώρα μέ τό Σαζόνοφ.

Ἄνθρωποι σάν κι αὐτούς εἶναι ἱκανοί μονάχα νά ματαιώνουν σέ συμμαχία μέ τούς μαύρους τήν ἐκλογή τῶν σοσιαλδημοκρατῶν στό Χάρκοβο, στό Κοστρόμ, στό Αἰκατερίνονταρ καί στή Ρίγα.

Τό νά ἐμπιστευτεῖς τήν τύχη τῆς χώρας σέ τέτιους ἀνθρώπους, εἶναι τό ἴδιο σά νά τήν παραδίνεις στό χλευασμό τῶν ἐχθρῶν.

Ἐκφράζουμε τήν πεποίθησή μας πώς οἱ ἐκλογεῖς πού σέβονται τόν ἑαυτό τους δέ θά συνδέσουν τήν τιμή τους μέ τήν τύχη τῶν καντέτων.

Οἱ καντέτοι ἄς πάρουν σήμερα τήν τιμωρία πού τούς ἀξίζει γιά τά βαριά ἁμαρτήματά τους ἀπέναντι στό ρωσικό λαό!

Ἐκλογεῖς—ἐργάτες! Ψηφίστε τούς ἐκπροσώπους τῶν συμφερόντων σας, τούς σοσιαλδημοκράτες!

Ἐκλογεῖς—ἐμποροϋπάλληλοι! Μή ψηφίζετε τούς καντέτους πού περιφρονοῦν τήν ἀνάπαυσή σας—ψηφίστε τούς σοσιαλδημοκράτες, τούς μοναδικούς συνεπεῖς ὑπερασπιστές τῶν συμφερόντων σας!

Ἐκλογεῖς—πολωνοί! Ἐσεῖς πού προσπαθεῖτε νά πετύχετε τό δικαίωμα τῆς ἐλεύθερης ἐθνικῆς ἀνάπτυξης, θυμηθεῖτε ὅτι ἡ ἐλευθερία τῶν ἐθνοτήτων εἶναι ἀκατανόητη χωρίς τή γενική ἐλευθερία καί ὅτι οἱ καντέτοι προδίδουν τήν ἐλευθερία!

Ἐκλογεῖς—ἑβραῖοι! Ἐσεῖς πού προσπαθεῖτε νά πετύχετε τήν ἰσοτιμία τῶν ἑβραίων, θυμηθεῖτε ὅτι οἱ Μιλιουκόφ, πού ἐρωτοτροποῦν μέ τούς Μπομπρίνσκι, καί οἱ καντέτοι, πού συνασπίζονται μέ τούς δεξιούς, δέ θά ἀγωνιστοῦν γιά τήν ἰσοτιμία!

Πολίτες, διαλέξτε ποιούς θά ψηφίσετε—τούς προδότες τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας ἤ τούς ὑπερασπιστές της, τούς καντέτους ἤ τούς σοσιαλδημοκράτες!

Ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. 152, 25 τοῦ Ὀχτώβρη 1912.
Ὑπογραφή: Κ. Στ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΡΓΑΤΡΙΕΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ![118]

9 τοῦ Γενάρη

Σύντροφοι!

Γιορτάζουμε ξανά τήν ἔννατη τοῦ Γενάρη, τήν ἡμέρα πού χαράχτηκε στή μνήμη μας μέ τό αἷμα τῶν ἑκατοντάδων ἀδελφῶν μας ἐργατῶν, πού τούς ἔσφαξε στίς 9 τοῦ Γενάρη 1905 ὁ τσάρος Νικόλαος Ρομάνοφ, γιατί ἦρθαν σ' αὐτόν εἰρηνικοί καί ἄοπλοι νά τοῦ ζητήσουν μιά καλύτερη ζωή.

Ὀχτώ χρόνια πέρασαν ἀπό τότε. Ὀχτώ ἀτέλειωτα χρόνια, πού στή διάρκειά τους, ἐκτός ἀπό μιά σύντομη ἀναλαμπή λευτεριᾶς, ὁ τσάρος καί οἱ τσιφλικάδες τυραννοῦσαν καί βασάνιζαν τή χώρα μας!

Καί σήμερα στή Ρωσία, ὅπως καί πρῶτα, σκοτώνουν τούς ἐργάτες γιά μιά εἰρηνική ἀπεργία—ὅπως ἔκαναν στό Λένα. Καί σήμερα ὅπως καί πρῶτα, ἑκατομμύρια καί ἑκατομμύρια ἀγρότες τούς ὁδηγοῦν στήν πείνα—ὅπως ἔγινε στά 1911. Καί σήμερα, ὅπως καί πρῶτα, στίς φυλακές τοῦ τσάρου βασανίζουν καί χλευάζουν τά καλύτερα παιδιά τοῦ λαοῦ, σπρώχνοντάς τα σέ μαζικές αὐτοκτονίες —ὅπως ἔγινε τίς προάλλες στό Κουτομάρ, Ἀλγκάτσι[119] κλπ. Καί σήμερα, ὅπως καί πρῶτα, τουφεκίζουν μέ ἀποφάσεις τῆς τσαρικῆς δικαιοσύνης τούς ναῦτες καί τούς

στρατιῶτες πού ζητᾶνε γῆ γιά τούς ἀγρότες καί λευτεριά γιά ὅλο τό λαό—ὅπως ἔγινε πρίν ἀπό λίγον καιρό μέ τούς 17 ναῦτες τῆς Μαύρης Θάλασσας[120]. Ἔτσι ὁ Νικόλαος Ρομάνοφ, ὁ ἐλέω τσιφλικάδων ἀπόλυτος μονάρχης πασῶν τῶν Ρωσιῶν, ἐξασκεῖ τήν ἐξουσία του, πού εἶναι δῶρο «τοῦ θεοῦ» καί πού τήν εὐλογοῦν οἱ βέβηλοι ρασοφόροι τῆς Συνόδου καί οἱ μαυροεκατονταρχίτες τῶν Πουρισκέβιτς καί Χβοστόφ.

Ὅπως καί πρῶτα, ἡ μοναρχία τῶν Ρομάνοφ πνίγει μέ τή μέγγενή της τή Ρωσία καί ἑτοιμάζεται φέτος νά γιορτάσει τήν 300ή ἐπέτειο τῆς ματωμένης κυριαρχίας της στή χώρα μας.

Μά ἡ Ρωσία δέν εἶναι πιά ἡ φοβισμένη καί ὑποταχτική Ρωσία, πού χρόνια ὁλόκληρα σώπαινε καί στέναζε κάτω ἀπό τό ζυγό τῶν Ρομάνοφ. Καί πρῶτα ἀπ' ὅλα ἡ ρωσική ἐργατική μας τάξη, πού βαδίζει ἐπικεφαλῆς ὅλων τῶν ἀγωνιστῶν τῆς λευτεριᾶς δέν εἶναι ἡ παλιά. Καί τήν 9η τοῦ Γενάρη 1913 δέ θά τήν γιορτάσουμε σκυφτοί καί ταπεινωμένοι σκλάβοι, ἀλλά μέ τό κεφάλι ψηλά, σάν μιά συσπειρωμένη στρατιά ἀγωνιστῶν πού νιώθουν, πού ξέρουν ὅτι ξαναξυπνάει ἡ λαϊκή Ρωσία, ὅτι ἔσπασε ὁ πάγος τῆς ἀντεπανάστασης, ὅτι ξανακίνησε ὁ χείμαρος τοῦ λαϊκοῦ κινήματος, ὅτι «μᾶς ἀκολουθοῦν καινούργιες στρατιές ἀγωνιστῶν» . . .

Ὀχτώ χρόνια! Πόσο λίγο ζήσαμε, πόσα πολλά δοκιμάσαμε . . . Στά ὀχτώ αὐτά χρόνια γνωρίσαμε τρεῖς κρατικές Δοῦμες. Τίς πρῶτες δυό, ὅπου τήν πλειοψηφία τήν εἶχαν οἱ φιλελεύθεροι, ὅπου ὅμως ἀκουγόταν βροντερή ἡ φωνή τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, τίς διάλυσε ὁ τσάρος ἱκανοποιώντας τή θέληση τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν τσιφλικάδων. Ἡ τρίτη Δούμα ἦταν ἡ ἴδια μαυροεκατονταρχίτικη καί πέντε ὁλόκληρα χρόνια δούλεψε μαζί μέ τήν τσαρική συμμορία γιά τήν ἀκόμα μεγαλύτερη ὑποδούλωση

καί καταπίεση τῶν ἀγροτῶν καί τῶν ἐργατῶν ὅλης τῆς λαϊκῆς Ρωσίας.

Στά χρόνια τῆς μαύρης ἀντεπανάστασης τό πιό πικρό ποτήρι τό δοκίμασε ἡ ἐργατική τάξη. Ἀπό τό 1907, ὅταν οἱ δυνάμεις τοῦ παλιοῦ καθεστῶτος κατόρθωσαν νά πνίξουν προσωρινά τό ἐπαναστατικό κίνημα τῶν μαζῶν, οἱ ἐργάτες στενάζουν κάτω ἀπό διπλό ζυγό. Ἡ τσαρική συμμορία τούς ἐκδικεῖται πιό ἀλύπητα ἀπ' ὅλους. Ἐνάντια τους ξεσπάει ἐπίσης καί ἡ ἐπίθεση τοῦ κεφαλαίου. Οἱ φαμπρικάντες καί οἱ ἐργοστασιάρχες ἐκμεταλλευόμενοι τήν πολιτική ἀντίδραση παίρνουν πίσω βῆμα πρός βῆμα ὅσα κατάχτησαν οἱ ἐργάτες μέ τόσους κόπους καί τόσες θυσίες. Μέ τή βοήθεια τῶν λοκάουτ, κάτω ἀπό τήν προστασία τῆς χωροφυλακῆς καί τῆς ἀστυνομίας, τά ἀφεντικά μεγαλώνουν τήν ἐργάσιμη μέρα, ελαττώνουν τό μεροκάματο, ἐφαρμόζουν τό παλιό καθεστώς στίς φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια.

Οἱ ἐργάτες σωπαίνουν σφίγγοντας τά δόντια. Τό 1908 καί τό 1909 ἤτανε γιά τούς μαυροεκατονταρχίτες τά χρόνια τῆς μεγαλύτερης μέθης τοῦ θριάμβου τους καί τῆς μεγαλύτερης πτώσης τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Μά ἀπό τό καλοκαίρι κιόλας τοῦ 1910 ἀρχίζουν νά ξαναεμφανίζονται οἱ ἐργατικές ἀπεργίες. Καί τό τέλος τοῦ 1911 μᾶς φέρνει τίς ἔντονες διαμαρτυρίες δεκάδων χιλιάδων ἐργατῶν, γιατί ἐξακολουθοῦσαν νά παραμένουν στά κάτεργα οἱ σοσιαλδημοκράτες βουλευτές τῆς II Δούμας πού εἶχαν καταδικαστεῖ μέ προβοκατόρικο τρόπο[121].

Τό μαζικό κίνημα τῶν ἐργατῶν εἶχε λήξει μέ τήν ἀπεργία τῆς 22 τοῦ Νοέμβρη 1907 ἀπ' ἀφορμή τήν καταδίκη σέ καταναγκαστικά ἔργα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν βουλευτῶν τῆς II Δούμας. Καί τό μαζικό κίνημα τῶν ἐργατῶν ξαναγεννήθηκε στό τέλος τοῦ 1911, πάλι σέ

σχέση μέ τήν τύχη τῶν σοσιαλδημοκρατῶν βουλευτῶν τῆς ΙΙ Δούμας, τῶν πρωτοπόρων αὐτῶν ἀγωνιστῶν, τῶν ἡρώων αὐτῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού τό ἔργο τους τώρα τό συνεχίζουν οἱ ἐργάτες βουλευτές τῆς IV Δούμας.

Τό ζωντάνεμα τῆς πολιτικῆς πάλης φέρνει μαζί του καί τό ζωντάνεμα τῆς οἰκονομικῆς πάλης τῶν ἐργατῶν. Ἡ πολιτική ἀπεργία τρέφει τήν οἰκονομική καί ἀντίστροφα. Τό ἕνα κύμα ἀκολουθεῖ τό ἄλλο καί τό ἐργατικό κίνημα σάν ἕνας μεγάλος χείμαρος στρέφεται ἐνάντια στό φρούριο τῆς μοναρχίας τοῦ τσάρου καί στήν ἀπόλυτη κυριαρχία τοῦ κεφαλαίου. Ὅλο καί νέα στρώματα ἐργατῶν ξυπνᾶνε γιά μιά καινούργια ζωή. Ὅλο καί πιό πλατιές μάζες προσχωροῦν στόν καινούργιο ἀγώνα. Στίς ἀπεργίες γιά τή σφαγή τοῦ Λένα, στίς ἀπεργίες τῆς Πρωτομαγιᾶς, στίς ἀπεργίες διαμαρτυρίας ἐνάντια στή στέρηση τῶν ἐκλογικῶν δικαιωμάτων ἀπό τούς ἐργάτες καί στήν ἀπεργία διαμαρτυρίας ἐνάντια στήν ἐκτέλεση τῶν ναυτῶν τῆς Μαύρης Θάλασσας πῆραν μέρος περίπου ἕνα ἑκατομμύριο ἄτομα. Αὐτές ἦταν ἐπαναστατικές ἀπεργίες, ἀπεργίες πού εἶχαν γράψει στή σημαία τους: «Κάτω ἡ μοναρχία τῶν Ρομάνοφ, κάτω ὅλο τό παλιό, τό σάπιο καθεστώς τῶν τσιφλικάδων, πού πνίγει τή Ρωσία!».

Πλαταίνει, μεγαλώνει τό ἐπαναστατικό κίνημα τῶν ἐργατῶν. Ἡ ἐργατική τάξη ἀρχίζει στό νέο ἀγώνα νά ξυπνάει καί τά ἄλλα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ. Κάθε τίμιος, καθένας πού λαχταρᾶ μιά καλύτερη ζωή ἀρχίζει νά διαμαρτύρεται ἐνάντια στή βία πού ἀσκεῖ τό τσαρικό σκυλολόι. Μουρμουρίζει ἀκόμα καί ἡ κεφαλαιοκρατία, οὔτε κι αὐτή δέν εἶναι εὐχαριστημένη ἀπό τήν ὁλοκληρωτική καί ἀποκλειστική κυριαρχία τῶν Πουρισκέβιτς.

Τό καθεστώς τῆς 3 τοῦ Ἰούνη δέν καθησύχασε κανέναν καί τίποτε. Ὅλα τά χρόνια τῆς ἀντεπανάστασης ἔδειξαν πώς δέ μπορεῖ νά ὑπάρχει ἐλεύθερη ζωή στή Ρωσία, ἐφόσον θά παραμένει ἄθιχτη ἡ μοναρχία τῶν Ρομάνοφ, ἐφόσον θά παραμένει ἀπαραβίαστη ἡ κυριαρχία τῶν τσιφλικάδων.

Φουντώνει νέα ἐπανάσταση, στήν ὁποία ἡ ἐργατική τάξη θά παίξει πάλι τόν τιμητικό ρόλο τοῦ ἡγέτη ὅλης τῆς ἀπελευθερωτικῆς στρατιᾶς.

Ὅπως καί πρῶτα, στή σημαία τῆς ἐργατικῆς τάξης εἶναι γραμμένες οἱ τρεῖς παλιές διεκδικήσεις, πού γι' αὐτές ἔγιναν τόσες θυσίες καί χύθηκε τόσο αἷμα.

8ωρη ἐργάσιμη μέρα γιά τούς ἐργάτες!

Ὅλη ἡ τσιφλικάδικη, ἡ τσαρική καί μοναστηριακή γῆ νά δοθεῖ χωρίς πληρωμή στούς ἀγρότες!

Λαοκρατική δημοκρατία γιά ὅλο τό λαό!

Γύρω ἀπ' αὐτές τίς διεκδικήσεις γινόταν καί γίνεται ὁ ἀγώνας στή σημερινή Ρωσία. Τίς διεκδικήσεις αὐτές τίς πρόβαλαν οἱ ἐργάτες τελευταῖα καί στίς ἀπεργίες ἀπ' ἀφορμή τίς σφαγές τοῦ Λένα. Τίς ἴδιες θά προβάλει ἡ ἐργατική τάξη καί στίς 9 τοῦ Γενάρη.

Καί τό 1912 οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης, τῆς Ρίγας καί τοῦ Νικολάγιεφ προσπάθησαν νά γιορτάσουν τήν 9 τοῦ Γενάρη μέ ἀπεργίες καί διαδηλώσεις. Στίς 9 τοῦ Γενάρη 1913 θά τό κάνουμε αὐτό παντοῦ, σ' *ὅλη τή Ρωσία*. Στίς 9 τοῦ Γενάρη 1905 μέσα ἀπό τό αἷμα τῶν ἐργατῶν γεννήθηκε ἡ πρώτη ρωσική ἐπανάσταση. Ἡ ἀρχή τοῦ 1913 ἄς γίνει τό προανάκρουσμα τῆς *δεύτερης* ἐπανάστασης στή Ρωσία. Ὁ οἶκος τῶν Ρομάνοφ, πού ἑτοιμάζεται νά γιορτάσει τό 1913 τήν 300ή ἐπέτειό του, θέλει νά κάτσει ἀκόμα πολύν καιρό στό σβέρκο τῆς Ρωσίας. Ἄς ποῦμε στίς 9 τοῦ Γενάρη τοῦ 1913 σ' αὐτή τή συμμορία:

Φτάνει πιά! Κάτω ἡ μοναρχία τῶν Ρομάνοφ! Ζήτω ἡ λαοκρατική δημοκρατία!

Σύντροφοι! Ἡ 9 τοῦ Γενάρη 1913 ἄς μήν περάσει χωρίς νά τιμηθεῖ παντοῦ ὅπου ζεῖ καί ἀγωνίζεται ρῶσος ἐργάτης.

Μέ συνελεύσεις, ψηφίσματα, συγκεντρώσεις καί, ὅπου αὐτό εἶναι δυνατό,

μέ 24ωρες ἀπεργίες καί
διαδηλώσεις,

νά τιμήσουμε παντοῦ αὐτή τήν ἡμέρα.

Ἄς θυμηθοῦμε αὐτή τήν ἡμέρα τούς ἥρωες πού ἔπεσαν στόν ἀγώνα! Θά τιμήσουμε καλύτερα ἀπ' ὅλα τή μνήμη τους, ὅταν τήν ἡμέρα αὐτή σ' ὅλη τή Ρωσία θά ἀντηχήσουν οἱ παλιές μας διεκδικήσεις:

Λαοκρατική Δημοκρατία!

Δήμευση τῆς τσιφλικάδικης γῆς!

8ωρη ἐργάσιμη μέρα!

Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή
τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας

Σύντροφοι!

Ἑτοιμάστε τή διαμαρτυρία τῆς 9 τοῦ Γενάρη.

Κυκλοφόρησε σέ ξεχωριστή προκήρυξη στό τέλος τοῦ Δεκέμβρη 1912—ἀρχές τοῦ Γενάρη 1913.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς προκήρυξης.

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ

(Γράμμα ἀπό τήν Πετρούπολη)

Σ' ἀντίθεση μέ τίς ἐκλογές τοῦ 1907, οἱ ἐκλογές τοῦ 1912 συνέπεσαν μέ τήν ἐπαναστατική ἀναζωογόνηση τῶν ἐργατῶν. Ἐνῶ τότε τά κύματα τῆς ἐπανάστασης ὑποχωροῦσαν καί θριάμβευε ἡ ἀντεπανάσταση, ἄρχιζε στά 1912 τό πρῶτο κύμα τῆς νέας ἐπανάστασης. Ἀκριβῶς γι' αὐτό οἱ ἐργάτες ψήφισαν τότε ἀνόρεχτα καί σέ μερικά μέρη μάλιστα ἀπόσχαν ἀπό τίς ἐκλογές, ἀπόσχαν βέβαια μέ παθητικό τρόπο, δείχνοντας ἔτσι ὅτι ἡ παθητική ἀποχή ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητο γνώρισμα τῆς χαλαρότητας καί τῆς πτώσης τῶν δυνάμεων. Γι' αὐτό ἀκριβῶς τώρα, μέσα στήν ἀτμόσφαιρα τῆς ἀναπτυσσόμενης ἐπανάστασης, οἱ ἐργάτες πῆραν μέ μεγάλο ἐνδιαφέρον μέρος στίς ἐκλογές, ἐγκαταλείποντας τήν ἄτονη πολιτική ἀδιαφορία. Κάτι παραπάνω: οἱ ἐργάτες πάλαιψαν γιά τίς ἐκλογές, προσπάθησαν νά πετύχουν καί πέτυχαν τό ἐκλογικό δικαίωμα μέ τίς μεγαλειώδικες ἀπεργίες ἐνάντια στίς «ἑρμηνεῖες», παρ' ὅλα τά ἀστυνομικά τεχνάσματα καί ἐμπόδια. Αὐτό εἶναι ἀναμφισβήτητο γνώρισμα ὅτι τό πολιτικό μούδιασμα πέρασε, ὅτι ἡ ἐπανάσταση κινήθηκε ἀπό τό νεκρό της σημεῖο. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τό κύμα τῆς νέας ἐπανάστασης δέν εἶναι ἀκόμα τόσο δυνατό, γιά νά μπορεῖ νά μπεῖ λο-

γουχάρη ζήτημα γενικῆς πολιτικῆς ἀπεργίας. Μά εἶναι κιόλας τόσο δυνατό, πού σέ μερικά μέρη μποροῦμε νά ξεσκίσουμε τόν ἱστό τῆς ἀράχνης τῶν «ἑρμηνειῶν» γιά νά δώσουμε ζωή στίς ἐκλογές, νά ὀργανώσουμε τίς δυνάμεις τοῦ προλεταριάτου καί νά διαφωτίσουμε πολιτικά τίς μάζες.

I

Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΟΥΡΙΑ

1. Ο ΑΓΩΝΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Δέ θά ἦταν περιττό νά σημειωθεῖ ὅτι ἡ πρωτοβουλία γιά τήν ἀπεργιακή καμπάνια ἀνῆκε στόν ἀντιπρόσωπο τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καί στήν Ἐπιτροπή τῆς Πετρούπολης τοῦ κόμματός μας. Ἀργά τό βράδυ στίς 4 τοῦ Ὀχτώβρη, τήν παραμονή τῶν ἐκλογῶν τῶν ἐκλεχτόρων μάθαμε ὅτι «ἑρμηνεύτηκαν» ἀπό τή νομαρχιακή ἐπιτροπή οἱ πληρεξούσιοι τῶν πιό μεγάλων ἐργοστασίων (τοῦ Πουτίλοφ καί ἄλλων). Ὕστερα ἀπό μιά ὥρα συνέρχεται ἡ Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πετρούπολης μαζί μέ τόν ἀντιπρόσωπο τῆς ΚΕ[122] καί ἀφοῦ κατάρτισε ἕνα νέο κατάλογο ἐκλεχτόρων παίρνει τήν ἀπόφαση νά κηρυχθεῖ 24ωρη ἀπεργία διαμαρτυρίας. Τή νύχτα τῆς ἴδιας μέρας συνέρχεται ἡ σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τοῦ ἐργοστασίου Πουτίλοφ καί ἐγκρίνει τήν ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πετρούπολης. Στίς 5 ἀρχίζει ἡ ἀπεργία στοῦ Πουτίλοφ. Ἀπεργεῖ ὅλο τό ἐργοστάσιο. Στίς 7 (τήν Κυριακή) συνέρχεται ἡ σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῶν ναυπηγείων τοῦ Νέβα καί προσχωρεῖ στήν ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πετρούπολης. Στίς 8 ἀπεργεῖ ὅλο τό ναυπηγεῖο. Ἀκολουθοῦν τά ἄλλα ἐργοστάσια καί φάμπρικες. Ἀπεργοῦν ὄχι μόνο οἱ «ἑρμηνευμένες» ἐπιχειρήσεις, ἀλλά καί οἱ «ἀνερμήνευτες» (Πάλ), ὅπως ἐπίσης καί οἱ ἐπιχειρήσεις πού σύμφωνα μέ τόν «κανονισμό τῶν ἐκλογῶν» δέν εἶχαν τό δικαίωμα νά ψηφίσουν στήν ἐργατική κουρία. Ἀπεργοῦν σ' ἔνδειξη ἀλληλεγγύης. Δέ λείπουν τά ἐπαναστατικά τραγούδια καί τά συλλαλητήρια... Στίς 8 τοῦ Ὀχτώβρη, ἀργά τή νύχτα, μαθαίνουμε ὅτι ἡ ἐκλογική ἐπιτροπή τοῦ κυβερνείου ἀκυρώνει τίς ἐκλογές τῶν ἐκλεχτόρων, ἀνακαλεῖ τίς «ἑρμηνεῖες» τῆς νομαρχιακῆς ἐπιτροπῆς, «ἀποκαθιστᾶ τά δικαιώματα» τῶν ἐργατῶν τοῦ Πουτίλοφ, ἐπιτρέπει νά πάρουν μέρος στίς ἐκλογές περισσότερες ἐπιχειρήσεις. Οἱ ἐργάτες γιορτάζουν τή νίκη. Οἱ ἐργάτες νίκησαν.

Ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ ἀπόφαση πού πῆραν οἱ ἐργάτες τῶν ναυπηγείων τοῦ Νέβα καί τοῦ ἐργοστασίου Πουτίλοφ, ὅταν κήρυξαν τήν ἀπεργία:

«Διαμαρτυρόμαστε ἐνάντια στήν παραβίαση τῶν ἐκλογικῶν μας δικαιωμάτων καί δηλώνουμε πώς μονάχα ἡ ἀνατροπή τοῦ τσαρισμοῦ καί ἡ κατάχτηση τῆς λαοκρατικῆς δημοκρατίας μποροῦν νά ἐξασφαλίσουν στούς ἐργάτες τό ἐκλογικό δικαίωμα καί τήν πραγματική ἐλευθερία τῶν ἐκλογῶν».

Ἀπορίφθηκε ἡ ἀπόφαση τῶν λικβινταριστῶν, πού ἔλεγε ὅτι «... μονάχα τό γενικό ἐκλογικό δικαίωμα γιά τήν κρατική Δούμα θά μποροῦσε νά κατοχυρώσει τό ἐκλογικό δικαίωμα». Οἱ ἀποφάσεις αὐτές συζητήθηκαν πρῶτα στίς σοσιαλδημοκρατικές ὁμάδες τῶν ἐργοστασίων καί ὅταν φάνηκε ὅτι ἡ ἀπόφαση τῶν λικβινταριστῶν δέν ὑποστηρίχτηκε, λχ. στήν ὁμάδα τῶν ναυπηγείων τοῦ Νέβα, οἱ ὁπαδοί της ἀνάλαβαν τήν ὑποχρέωση νά μή τήν παρουσιάσουν στή συγκέντρωση μπροστά στήν ἐξωκομματική μάζα καί νά ὑποστηρίξουν αὐτήν πού ἔχει ἐγκρίνει ἡ ὁμάδα. Πρέπει νά σημειώσουμε πρός τιμήν τους, ὅτι κράτησαν τό λόγο τους. Γι' αὐτό καί οἱ ἀντιλικβινταριστές τούς φέρ-

θηκαν μέ τήν ἴδια τιμιότητα, ἐκλέγοντας σάν πληρεξούσιο τόν Γκουντκόφ, τή στιγμή πού μποροῦσαν νά τόν «μαυρίσουν» γιατί εἶχαν τήν πλειοψηφία στό ἐργοστάσιο. Δέ θά ἦταν ἄσχημο, ἄν ὑπῆρχε ἔστω καί μιά σταγόνα τέτιου αἰσθήματος εὐθύνης καί ἀπό μέρους τῆς «Λούτς», πού ξέρει καί γράφει τόσο ὄμορφα γιά ὅ,τι δέν ἔγινε στά ἐργοστάσια, πού ἀποσιωπᾶ ὅμως τήν παραπάνω ἀπόφαση τῶν ναυπηγείων τοῦ Νέβα καί πού ἐπιπρόσθετα διαστρέβλωσε καί τήν ἀπόφαση τῶν ἐργατῶν τοῦ Πουτίλοφ.

Ἔτσι λοιπόν οἱ ἐργάτες πάλαιψαν γιά τίς ἐκλογές καί ἐπέβαλαν τίς ἐκλογές. Ἄς βγάλουν ἀπ' αὐτό ἕνα δίδαγμα οἱ σοσιαλεπαναστάτες τῆς Πετρούπολης, πού στά ναυπηγεῖα τοῦ Νέβα μίλησαν, χωρίς ὅμως νάχουν ἐπιτυχία, ἐνάντια στίς ἐκλογές.

Οἱ ἐργάτες πάλαιψαν γιά τίς ἐκλογές κάτω ἀπό τό σύνθημα τῆς λαοκρατικῆς δημοκρατίας. Ἄς βγάλουν ἀπ' αὐτό ἕνα δίδαγμα οἱ φετιχιστές «τῶν μερικῶν μεταρυθμίσεων», οἱ λικβινταριστές τῆς «Λούτς».

2. Η ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟ ΒΟΥΛΕΥΤΗ

Ὅταν συνῆλθε τό συνέδριο τῶν πληρεξουσίων δέν εἶχαν σταματήσει ἀκόμα οἱ ἀπεργίες πού προκλήθηκαν ἀπό τίς «ἑρμηνεῖες». Μποροῦσε νά εἰπωθεῖ ἀπό τά πρίν ὅτι ἡ ἐντολή πού τήν ἐπεξεργάστηκε ἡ Ἐπιτροπή τῆς Πετρούπολης καί πού ἐγκρίθηκε ἀπό τά μεγαλύτερα ἐργοστάσια τῆς Πετρούπολης (Πουτίλοφ, ναυπηγεῖα τοῦ Νέβα, Πάλ) θά ψηφιζόταν ἀπό τούς πληρεξούσιους. Καί πραγματικά ἡ ἐντολή ψηφίστηκε ἀπό τήν τεράστια πλειοψηφία, ἐνῶ μιά ἀσήμαντη ὁμάδα ἀπό λικβινταριστές τήρησε ἀποχή. Οἱ προσπάθειες τῶν λικβινταριστῶν νά ἐμποδίσουν τήν ψηφοφορία ἔγιναν δεχτές μέ φωνές «μή μᾶς ἐμποδίζετε!».

Στήν ἐντολή τους πρός τό βουλευτή οἱ πληρεξούσιοι μιλᾶνε γιά τά «προβλήματα τοῦ 1905», γιά τό ὅτι τά προβλήματα αὐτά «ἔμειναν ἄλυτα», ὅτι ἡ οἰκονομική καί πολιτική ἀνάπτυξη τῆς Ῥωσίας «κάνει ἀναπόφευχτη τή λύση τους». Ἡ πάλη τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐπαναστατῶν ἀγροτῶν γιά τήν ἀνατροπή τοῦ τσαρισμοῦ, παρά τή συμφιλιωτική πολιτική τῆς καντέτικης κεφαλαιοκρατίας, ἡ πάλη πού ἡγέτης της μπορεῖ νά εἶναι μόνο τό προλεταριάτο—νά ποιό πράγμα θά μποροῦσε, σύμφωνα μέ τήν ἐντολή, νά λύσει τά προβλήματα τοῦ 1905 (βλ. τήν «Ἐντολή» στό «Σοσιαλδημοκράτη», ἀρ. 28-29).

Ὅπως βλέπετε, αὐτό εἶναι κάτι ἐντελῶς τό διαφορετικό ἀπό τή φιλελευθερο-λικβινταριστική «ἀναθεώρηση τῶν ἀποφάσεων τῆς ΙΙΙ Δούμας γιά τό ἀγροτικό ζήτημα» ἤ ἀπό τίς «γενικές ἐκλογές γιά τήν κρατική Δούμα» (βλ. τήν πλατφόρμα τῶν λικβινταριστῶν)[123].

Οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης ἔμειναν πιστοί στίς ἐπαναστατικές παραδόσεις τοῦ κόμματός μας. Τά συνθήματα τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας, καί μόνο αὐτά, ἔγιναν δεχτά ἀπό τό συνέδριο τῶν πληρεξουσίων. Ἡ ὑπόθεση στό συνέδριο κρίθηκε ἀπό τούς ἐξωκομματικούς (ἀπό τούς 82 πληρεξούσιους οἱ 41 ἦταν «ἁπλῶς σοσιαλδημοκράτες» καί ἐξωκομματικοί), καί ἄν ἀκόμα μέσα σέ μιά τέτια συνέλευση ψηφίστηκε ἡ ἐντολή τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πετρούπολης, τότε αὐτό σημαίνει πώς τά συνθήματα τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πετρούπολης ἔχουν στέρεες ρίζες στά αἰσθήματα καί τίς σκέψεις τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Τί στάση κράτησαν σ' ὅλα αὐτά οἱ λικβινταριστές; Ἄν πίστευαν στίς ἀπόψεις τους καί δέν κούτσαιναν στόν τομέα τῆς πολιτικῆς τιμιότητας, θά κάνανε ἀνοιχτό ἀγώνα ἐνάντια στήν ἐντολή καί θά πρόβαλλαν τή δική τους ἐντολή, ἤ ἐφόσον θά νικοῦνταν θά ἀπόσυραν τούς ὑποψη-

φίους τους ἀπό τούς καταλόγους. Ἀφοῦ λοιπόν ὑπόβαλαν τό δικό τους κατάλογο ὑποψηφίων ἐκλεχτόρων σάν ἀντίβαρο στόν κατάλογο τῶν ἀντιλικβινταριστῶν, γιατί τότε νά μήν ἐκθέσουν ἐπίσης ἀνοιχτά τίς ἀπόψεις τους, τήν ἐντολή τους; Καί γιατί, ὅταν ἔγινε δεχτή ἡ ἐντολή τῶν ἀντιλικβινταριστῶν, νά μή δηλώσουν τίμια καί ἀνοιχτά ὅτι σάν ἀντίπαλοι τῆς ἐντολῆς δέ μποροῦν νά ἐκλεγοῦν σάν μελλοντικοί ὑπερασπιστές τῆς ἐντολῆς, ὅτι ἀποσύρουν τήν ὑποψηφιότητά τους καί παραχωροῦν τή θέση τους στούς ὀπαδούς τῆς ἐντολῆς; Μά αὐτός εἶναι ἕνας στοιχειώδικος κανόνας τῆς πολιτικῆς τιμιότητας. Ἡ μήπως οἱ λικβινταριστές παράκαμψαν τήν ἐντολή, γιατί τό ζήτημα δέν εἶχε συζητηθεῖ ἀρκετά ὁλοκληρωμένα καί γιατί στό συνέδριο ἡ ὑπόθεση κρίθηκε ἀπό τούς ψήφους τῶν ἐκτός κομμάτων; Μά τότε γιατί δέν ὑποτάχθηκαν στήν ἀπόφαση τῶν 26 σοσιαλδημοκρατῶν πληρεξουσίων, πού συνῆλθαν παράνομα μερικές μέρες πρίν ἀπό τό συνέδριο τῶν πληρεξουσίων καί πού ὕστερα ἀπό συζήτηση ψήφισαν τήν πλατφόρμα τῶν ἀντιλικβινταριστῶν (μέ 16 ὑπέρ, ἐνάντια 9 καί μέ μιά ἀποχή), μιά πού στή συνέλευση ἦταν παρόντες καί οἱ ἡγέτες τῶν λικβινταριστῶν καί οἱ πληρεξούσιοί τους; Ἀπό ποιές ἀνώτερες σκέψεις καθοδηγοῦνταν οἱ λικβινταριστές ὅταν τσαλαπατοῦσαν ταυτόχρονα καί τήν ἐντολή ὅλου τοῦ συνεδρίου καί τή θέληση τῶν 26 σοσιαλδημοκρατῶν πληρεξουσίων; Εἶναι ὁλοφάνερο πώς οἱ λικβινταριστές δέ μποροῦσε νά καθοδηγοῦνται παρά μονάχα ἀπό μιά σκέψη: νά δημιουργήσουν ζητήματα στούς ἀντιλικβινταριστές καί νά περάσουν «κατά ἕνα ὁποιοδήποτε τρόπο» τούς ἀνθρώπους τους. Μά γι' αὐτό πρόκειται ἀκριβῶς, ὅτι ἄν οἱ λικβινταριστές κάνανε ἀνοιχτό ἀγώνα δέ θά περνοῦσαν κανένα τους ὀπαδό, γιατί σ' ὅλους ἦταν φανερό πώς ἡ λικβινταριστική «ἀναθεώρηση τῶν ἀποφάσεων τῆς ΙΙΙ Δού-

μας γιά τό ἀγροτικό ζήτημα» δέ θά ὑποστηριζόταν ἀπό τούς πληρεξούσιους. Ἕνα πράγμα τούς ἔμεινε: νά κρύψουν τή σημαία τους, νά ὑποκριθοῦν τούς ὀπαδούς τῆς ἐντολῆς, δηλώνοντας πώς «οὐσιαστικά κι ἐμεῖς εἴμαστε ὑπέρ μιᾶς τέτιας περίπου ἐντολῆς» καί νά περάσουν «κατά ἕνα ὁποιοδήποτε τρόπο» τούς ἀνθρώπους τους. Καί πραγματικά, αὐτό ἔκαναν. Ἐνεργώντας ὅμως ἔτσι οἱ λικβινταριστές ἀναγνώρισαν τήν ἧττα τους καί τοποθέτησαν τούς ἑαυτούς τους στούς πολιτικά χρεωκοπημένους.

Τό νά ἀναγκάσεις ὅμως τόν ἀντίπαλό σου νά ὑποστείλει τή σημαία του, δηλ. νά τόν ἀναγκάσεις νά ἀναγνωρίσει ὅτι εἶναι ἀκατάλληλη ἡ σημαία του, νά τόν ἀναγκάσεις δηλ. νά παραδεχτεῖ τήν ἰδεολογική ὑπεροχή τοῦ ἐχθροῦ του, σημαίνει ἀκριβῶς ὅτι κέρδισες μιά ἠθική νίκη.

Καί δέστε τί «περίεργο»: οἱ λικβινταριστές ἔχουν ἕνα «πλατύ ἐργατικό κόμμα», ἐνῶ οἱ ἀντιλικβινταριστές ἔχουν μονάχα ἕναν «ἀποστεωμένο κύκλο» καί παρ' ὅλα αὐτά ὁ «στενός κύκλος» νίκησε τό «πλατύ κόμμα»!

Τί θαύματα συμβαίνουν στόν κόσμο!...

3. Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΑΝ ΜΑΣΚΑ ΚΑΙ Η ΕΚΛΟΓΗ ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΗ

Ὅταν οἱ κεφαλαιοκράτες διπλωμάτες ἑτοιμάζουν ἕναν πόλεμο, ἀρχίζουν νά φωνάζουν δυνατά γιά «εἰρήνη» καί «φιλικές σχέσεις». Ἄν κανένας ὑπουργός τῶν Ἐξωτερικῶν ἀρχίζει νά ξελαρυγγίζεται γιά μιά «συνδιάσκεψη εἰρήνης» νά ξέρετε ὅτι ἡ «κυβέρνησή του» ἔχει παραγγείλει κιόλας τά νέα ντρέντνωτ καί μονοπλάνα. Τά λόγια τοῦ διπλωμάτη πρέπει νά ἀποκλίνουν ἀπό τά ἔργα—ἀλλιῶς τί διπλωμάτης θά ἦταν; Τά λόγια εἶναι ἕνα πράγμα καί

τά ἔργα κάτι ἐντελῶς τό διαφορετικό. Τά ὄμορφα λόγια εἶναι ἡ μάσκα πού κρύβει τά ἄσχημα ἔργα. Ὁ εἰλικρινής διπλωμάτης εἶναι σά νά λέγαμε στεγνό νερό ἢ ξύλινο σίδερο.

Τό ἴδιο πρέπει νά ποῦμε καί γιά τούς λικβινταριστές μέ τίς ψεύτικες φωνές τους γιά τήν ἑνότητα. Τελευταῖα ὁ σ. Πλεχάνοφ, ὀπαδός τῆς ἑνότητας στό κόμμα, ἔγραφε σχετικά μέ τήν ἀπόφαση τῆς λικβινταριστικῆς συνδιάσκεψης[124] ὅτι «ἀπό δέκα χιλιόμετρα μυρίζει διπλωματία». Καί ἀργότερα ὁ ἴδιος ὁ σ. Πλεχάνοφ ὀνόμασε τή συνδιάσκεψή τους «διασπαστική». Γιά νά μιλήσουμε πιό καθαρά, οἱ λικβινταριστές ἀπατοῦν τούς ἐργάτες μέ τίς διπλωματικές φωνές τους γιά ἑνότητα, γιατί ἐνῶ μιλᾶνε γιά ἑνότητα δημιουργοῦν διάσπαση. Καί πραγματικά οἱ λικβινταριστές εἶναι οἱ διπλωμάτες μέσα στή σοσιαλδημοκρατία, πού κρύβουν μέ ὄμορφα λόγια γιά ἑνότητα τό ἄσχημο ἔργο τῆς διάσπασης πού ἐκτελοῦν. Ὅταν ὁ λικβινταριστής κόβεται γιά τήν ἑνότητα, πρέπει νά ξέρετε πώς τσαλαπάτησε κιόλας τήν ἑνότητα στό ὄνομα τῆς διάσπασης.

Οἱ ἐκλογές στήν Πετρούπολη εἶναι ἡ καλύτερη γι' αὐτό ἀπόδειξη.

Ἑνότητα θά πεῖ πρίν ἀπ' ὅλα ἑνότητα δράσης τῶν σοσιαλδημοκρατικά ὀργανωμένων ἐργατῶν μέσα στήν ἐργατική τάξη, πού δέν εἶναι ἀκόμα ὀργανωμένη καί πού δέν εἶναι ἀκόμα φωτισμένη μέ τό φῶς τοῦ σοσιαλισμοῦ. Οἱ σοσιαλδημοκρατικά ὀργανωμένοι ἐργάτες βάζουν τά ζητήματα στίς συνελεύσεις τους, τά συζητᾶνε, παίρνουν ἀποφάσεις καί μετά σάν ἕνα ἑνιαῖο σύνολο ἐμφανίζονται μπροστά στούς ἐξωκομματικούς μ' αὐτές τίς ἀποφάσεις, πού χωρίς συζήτηση εἶναι ὑποχρεωτικές γιά τή μειοψηφία! *Χωρίς αὐτό δέν ὑπάρχει καί δέ μπορεῖ νά ὑπάρχει ἑνότητα τῆς σοσιαλδημοκρατίας!*

Ὑπῆρχε μιά τέτια ἀπόφαση στήν Πετρούπολη; Ναί, ὑπῆρχε. Ἦταν ἡ ἀπόφαση τῶν 26 σοσιαλδημοκρατῶν πληρεξουσίων (καί τῶν δυό παρατάξεων) πού ψήφισαν τήν πλατφόρμα τῶν ἀντιλικβινταριστῶν. Γιατί οἱ λικβινταριστές δέν ὑποτάχθηκαν σ' αὐτή τήν ἀπόφαση; Γιατί σαμπόταραν τή θέληση τῆς πλειοψηφίας τῶν σοσιαλδημοκρατῶν πληρεξουσίων; *Γιατί τσαλαπάτησαν τήν ἑνότητα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν* στήν Πετρούπολη; Ἐπειδή οἱ λικβινταριστές εἶναι οἱ διπλωμάτες μέσα στή σοσιαλδημοκρατία, πού δροῦν διασπαστικά κάτω ἀπό τή μάσκα τῆς ἑνότητας.

Παρακάτω. Ἑνότητα θά πεῖ ἑνότητα δράσης τοῦ προλεταριάτου ἀπέναντι σ' ὅλο τόν κεφαλαιοκρατικό κόσμο. Οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ προλεταριάτου παίρνουν ἀποφάσεις καί τίς ἐφαρμόζουν ἐνεργώντας σάν ἕνα ἑνιαῖο σύνολο μέ τόν ὅρο τῆς ὑποταγῆς τῆς μειοψηφίας στήν πλειοψηφία. *Χωρίς αὐτό δέν ὑπάρχει καί δέ μπορεῖ νά ὑπάρχει ἑνότητα τοῦ προλεταριάτου!* Εἶχε τέτια ἀπόφαση τό προλεταριάτο τῆς Πετρούπολης; Ναί, εἶχε. Ἦταν ἡ ἀντιλικβινταριστική ἐντολή πού ἔγινε δεκτή ἀπό τήν πλειοψηφία τοῦ συνεδρίου τῶν πληρεξουσίων. Γιατί οἱ λικβινταριστές δέν ὑποτάχθηκαν στήν ἐντολή τῶν πληρεξουσίων; Γιατί σαμπόταραν τή θέληση τῆς πλειοψηφίας τῶν πληρεξουσίων; *Γιατί τσαλαπάτησαν τήν ἑνότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης στήν Πετρούπολη;* Γιατί ἡ λικβινταριστική ἑνότητα εἶναι διπλωματική *φράση* πού συγκαλύπτει τήν *πολιτική* τῆς ὑπόσκαψης τῆς ἑνότητας...

Ὅταν οἱ λικβινταριστές μέ τή ματαίωση τῆς θέλησης τῆς πλειοψηφίας, μέ τήν ἐκλογή ταλαντευόμενων (τοῦ Σουντακόφ), μέ τό μοίρασμα ὑποσχέσεων μέ τόν πιό γνήσιο δι-

πλωματικό τρόπο πῆραν τελικά τούς τρεῖς ἐκλέχτορες, πρόβαλε τό ζήτημα τί θά γίνει τώρα;

Ἡ μοναδική *τίμια* διέξοδος ἦταν ἡ ἀνάδειξη μέ κλῆρο. Καί οἱ ἀντιλικβινταριστές πρότειναν στούς λικβινταριστές τόν κλῆρο, μά οἱ λικβινταριστές τόν *ἀπόριψαν*!!

Ὁ λικβινταριστής Υ, πού ἔκανε τίς διαπραγματεύσεις μέ τό μπολσεβίκο Χ σχετικά μέ τήν πρόταση (ἄν χρειαστεῖ μποροῦμε νά δόσουμε τά ὀνόματα αὐτῶν πού διεξήγαγαν τίς διαπραγματεύσεις καί ἀπό τή μιά καί ἀπό τήν ἄλλη μεριά μέ τόν ὅρο ὅτι θά τηρηθεῖ ἡ ἀπαραίτητη συνωμοτικότητα)[125], ἀπάντησε ἀφοῦ συμβουλεύτηκε τούς ὁμοϊδεάτες του ὅτι ἡ «ἀνάδειξη μέ κλῆρο εἶναι ἀπαράδεχτη ἐπειδή οἱ ἐκλέχτορές μας δεσμεύονται ἀπό τήν ἀπόφαση τῆς καθοδηγητικῆς μας κολεχτίβας».

Ἄς δοκιμάσουν λοιπόν νά ἀνατρέψουν αὐτή μας τή δήλωση οἱ κύριοι λικβινταριστές!

Ἡ ματαίωση τῆς θέλησης τῆς πλειοψηφίας τῶν σοσιαλδημοκρατῶν πληρεξουσίων, ἡ ματαίωση τῆς θέλησης τῆς πλειοψηφίας τοῦ συνεδρίου τῶν πληρεξουσίων, τό γεγονός ὅτι ἀπόριψαν τήν ἀνάδειξη μέ κλῆρο, ὅτι ἀπόριψαν τήν ἑνιαία ὑποψηφιότητα στή Δούμα, μήπως ὅλα αὐτά, πού ἔγιναν δῆθεν γιά τό συμφέρον τῆς ἑνότητας, δέν ἀποτελοῦν πολύ πρωτότυπη γιά σᾶς «ἑνότητα», κύριοι λικβινταριστές!

Ἐξάλλου ἡ διασπαστική πολιτική τῶν λικβινταριστῶν δέν εἶναι κάτι τό νέο. Ἀκόμα ἀπό τό 1908 κάνουν ζύμωση ἐνάντια στό παράνομο κόμμα. Ἡ σκανδαλώδικη συμπεριφορά τῶν λικβινταριστῶν στίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης εἶναι ἡ συνέχεια τῆς παλιᾶς διασπαστικῆς τους πολιτικῆς.

Λένε πώς ὁ Τρότσκι μέ τήν «ἑνωτική» του καμπάνια ἔμπασε «καινούργια πνοή» στίς παλιές «ὑποθέσεις» τῶν λικβινταριστῶν. Αὐτό ὅμως δέν εἶναι σωστό. Παρά τίς «ἡρωικές» προσπάθειες τοῦ Τρότσκι καί τίς «τρομερές ἀπειλές» του, ἀποδείχτηκε σέ τελευταία ἀνάλυση ἕνας ἁπλός θορυβοποιός πρωταθλητής μέ ψεύτικους μῦς, γιατί στά 5 χρόνια τῆς «δουλιᾶς» του δέ μπόρεσε νά ἑνώσει κανέναν ἐκτός ἀπό τούς λικβινταριστές. Καινούργιος θόρυβος γιά παλιές ὑποθέσεις!

Ἄς γυρίσουμε ὅμως στίς ἐκλογές. Οἱ λικβινταριστές ἀπορίπτοντας τήν ἀνάδειξη μέ κλῆρο μποροῦσαν νά ὑπολογίσουν μονάχα σ' ἕνα πράγμα: στό ὅτι ἡ ἀστική τάξη (οἱ καντέτοι καί οἱ ὀχτωβριστές) *θά προτιμήσει τό λικβινταριστή*! Ἡ ἐπιτροπή τῆς Πετρούπολης, γιά νά χαλάσει αὐτό τόν καθαρό ὑπολογισμό, δέ μποροῦσε νά κάνει ἀλλιῶς παρά νά δόσει τήν ἐντολή νά ἐκθέσουν ὑποψηφιότητα ὅλοι οἱ ἐκλέχτορες, γιατί οἱ λικβινταριστές εἶχαν καί ἕνα «ταλαντευόμενο» (τόν Σουντακόφ) καί γενικά δέν εἶχαν μιά συσπειρωμένη ὁμάδα. Ἐκτελώντας τήν ἐντολή τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πετρούπολης, ὅλοι οἱ ἐκλέχτορες ἀντιλικβινταριστές ὑπόβαλαν ὑποψηφιότητα. Καί ὁ καθαρός ὑπολογισμός τῶν λικβινταριστῶν ἀπότυχε! Αὐτοί πού χάσαν τό ἠθικό τους δέν ἦταν οἱ ἀντιλικβινταριστές, μά οἱ λικβινταριστές ἐκλέχτορες, πού ἐνάντια στήν ἀπόφαση τῆς «κολεχτίβας» τους ἔσπευσαν ποιός νά πρωτοπρολάβει νά ὑποβάλει ὑποψηφιότητα. Δέν πρέπει ἑπομένως νά ἀποροῦμε γιά τό γεγονός ὅτι ὁ Γκουντκόφ συμφώνησε μέ τήν ὑποψηφιότητα τοῦ Μπαντάγιεφ (πάνω στό κεφάλι τοῦ Γκουντκόφ βάραινε ἡ ἀντιλικβινταριστική ἐντολή πού ψηφίστηκε στό ἐργοστάσιό του!), ἀλλά γιά τό γεγονός ὅτι ὁ λικβινταριστής Πετρόφ καί ὕστερα ἀπ' αὐτόν καί ὁ ἴδιος ὁ Γκουντκόφ ὑπόβαλαν ὑποψηφιότητα *ὕστερα ἀπό τήν ἐκλογή* τοῦ Μπαντάγιεφ.

Ἀπό ὅσα εἴπαμε ἕνα εἶναι τό συμπέρασμα: γιά τούς

λικβινταριστές ἡ ἑνότητα εἶναι ἡ μάσκα, πού κρύβει τή διασπαστική τους πολιτική, τό ἀλογάκι πού μ' αὐτό θέλαν νά μποῦνε στή Δούμα παρά τή θέληση τῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τοῦ προλεταριάτου τῆς Πετρούπολης.

II

Η ΚΟΥΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Τά γεγονότα τοῦ Λένα καί γενικά ἡ ἀναζωογόνηση στίς γραμμές τῶν ἐργατῶν δέν πῆγαν χαμένα γιά τόν ἐκλογέα τῆς δεύτερης κουρίας. Τά δημοκρατικά στρώματα τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ ἀριστεροποιήθηκαν σημαντικά. Ἄν πρίν ἀπό πέντε χρόνια, ὕστερα ἀπό τήν ἧττα τῆς ἐπανάστασης, «θάφτηκαν» τά ἰδανικά τοῦ 1905, τώρα, ὕστερα ἀπό τίς μαζικές ἀπεργίες, ἄρχισαν νά ξαναζωντανεύουν τά παλιά ἰδανικά. Δημιουργήθηκε μιά ὁρισμένη διάθεση δυσαρέσκειας γιά τή διπλοπρόσωπη πολιτική τῶν καντέτων, πράγμα πού δέ μποροῦσαν νά μή τό προσέξουν οἱ καντέτοι.

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά οἱ ὀχτωβριστές «δέ δικαίωσαν» τίς ἐλπίδες τῶν μεγαλεμπόρων καί τῶν ἐργοστασιαρχῶν. Δημιουργοῦνταν κενές θέσεις, πράγμα πού πάλι δέ μποροῦσαν νά μή τό προσέξουν οἱ καντέτοι.

Καί οἱ καντέτοι ἀποφάσισαν ἀκόμα ἀπό τό Μάη αὐτοῦ τοῦ χρόνου νά παίξουν σέ δυό μέτωπα: Ὄχι νά παλαίψουν, ἀλλά νά παίξουν.

Ἔτσι ἐξηγεῖται καί ἡ διπλοπρόσωπη ἐκλογική καμπάνια τῶν καντέτων στίς δυό διαφορετικές κουρίες, πού δέ μποροῦσε νά μήν ἐκπλήξει τόν ἐκλογέα.

Ὁ ἀγώνας ἐνάντια στούς καντέτους γιά τήν ἐπιροή στά δημοκρατικά στρώματα ἔγινε τό κέντρο τῆς προσοχῆς τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Ἡγεμονία τῆς ἀντεπαναστατικῆς ἀστικῆς τάξης ἤ ἡγεμονία τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου, αὐτό εἶναι τό «σχέδιο» τῶν μπολσεβίκων, πού ἐνάντια του ἀγωνίζονται τοῦ κάκου τόσα χρόνια οἱ λικβινταριστές καί πού σήμερα εἶναι ὑποχρεωμένοι νά ὑποταχθοῦν σ' αὐτό γιατί ἀποτελεῖ ὁλοφάνερη καί ἀναπόφευχτη ἀνάγκη τῆς ζωῆς.

Ἡ νίκη στή δεύτερη κουρία ἐξαρτιόταν ἀπό τή στάση πού θά κρατοῦσαν τά δημοκρατικά στρώματα, δημοκρατικά ἀπό τή θέση τους, μά πού δέν εἶχαν ἀκόμα συνείδηση τῶν συμφερόντων τους. Ποιόν θά ἀκολουθοῦσαν αὐτά τά στρώματα, τούς σοσιαλδημοκράτες ἤ τούς καντέτους; Ὑπῆρχε καί τρίτο στρατόπεδο, οἱ δεξιοί μέ τούς ὀχτωβριστές, δέ μποροῦσε ὅμως νά γίνει στά σοβαρά λόγος γιά «μαυροεκατονταρχίτικο κίνδυνο» γιατί ἦταν ὁλοφάνερο πώς οἱ δεξιοί μποροῦσαν νά συγκεντρώσουν μονάχα ἕνα ἀσήμαντο ἀριθμό ψήφων. Ὅσο γιά τίς συζητήσεις «ὅτι δέν πρέπει νά τρομάξουμε τήν ἀστική τάξη», καί ἔγιναν τέτιες συζητήσεις (βλ. τό ἄρθρο τοῦ Φ. Ντ. στή «Νέβσκι Γκόλος»[126]), προκάλεσαν μονάχα τό μειδίαμα, γιατί ἦταν ὁλοφάνερο ὅτι ἡ σοσιαλδημοκρατία εἶχε καθῆκον ὄχι μονάχα νά «τρομάξει», ἀλλά καί νά διώξει ἀπό τίς θέσεις της αὐτή τήν ἴδια τήν ἀστική τάξη πού τήν ἐκπροσωποῦσαν οἱ συνήγοροί της οἱ καντέτοι.

Ἡγεμονία τῆς σοσιαλδημοκρατίας ἤ ἡγεμονία τῶν καντέτων, ἔτσι ἔβαζε τό ζήτημα ἡ ἴδια ἡ ζωή.

Ἔτσι ἔγινε ὁλοφάνερο πώς ἦταν ἀπαραίτητη μιά ἐξαιρετικά συσπειρωμένη σοσιαλδημοκρατία σ' ὅλη τήν πορεία τῆς καμπάνιας.

Ἀκριβῶς γι' αὐτό τό λόγο καί ἡ ἐκλογική ἐπιτροπή τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πετρούπολης ἔκλεισε μιά συμφωνία μέ τήν ἄλλη ἐπιτροπή, πού ἀποτελοῦνταν ἀπό μενσεβίκους καί μεμονωμένους λικβινταριστές. Συμφωνία γιά τά πρόσω-

πα μέ πλήρη έλευθερία στήν έκλογική ζύμωση καί μέ τόν άπαράβατο δρο ότι στούς καταλόγους τών ύποψηφίων τής Δούμας «δέ μπορεί νά μπεί πρόσωπο πού έχει συνδέσει τό όνομα ή τή δράση του μέ τήν πάλη ένάντια στήν ίδέα τοῦ κόμματος» (άπόσπασμα άπό τά «πραχτικά» τών διαπραγματεύσεων). Ὁ γνωστός κατάλογος τῆς σοσιαλδημοκρατίας στή δεύτερη κουρία καταστρώθηκε μόνο άφοῦ οἱ άντιλικβινταριστές άπόριψαν τήν ύποψηφιότητα τῶν Ἀμπ... καί Λ..., γνωστῶν λικβινταριστῶν τῆς Πετρούπολης «πού εἶχαν συνδέσει τό ὄνομα καί τή δράση τους» κλπ. Δέν εἶναι περιττό γιά νά χαραχτηρίσουμε τούς «όπαδούς τῆς ένότητας», νά σημειώσουμε έδῶ ὅτι μετά τήν έκλογή τοῦ Τσχέιτζε στήν Τιφλίδα άρνήθηκαν κατηγορηματικά νά άντικαταστήσουν τήν ύποψηφιότητά του μέ τήν ύποψηφιότητα τοῦ σοσιαλδημοκράτη Ποκρόφσκι, πρώην μέλους τῆς ΙΙΙ Δούμας, άπειλώντας ὅτι θά παρουσιάσουν παράλληλο κατάλογο καί ὅτι θά άποδιοργανώσουν τήν καμπάνια.

Ὅμως ὁ ὅρος γιά τήν «έλευθερία τῆς έκλογικῆς ζύμωσης» άποδείχτηκε περιττός, γιατί ἡ πορεία τῆς καμπάνιας ἔδειξε όλοκάθαρα ὅτι δέν ἦταν δυνατή καμιά ἄλλη καμπάνια στήν πάλη ένάντια στούς καντέτους, έκτός άπό τήν καμπάνια τῆς έπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας, δηλ. τῆς μπολσεβίκικης. Ποιός δέ θυμᾶται τούς λόγους τῶν σοσιαλδημοκρατῶν όμιλητῶν καί ύποψηφίων τῆς Πετρούπολης γιά τήν «ήγεμονία τοῦ προλεταριάτου» καί γιά τίς «παλιές μέθοδες πάλης» σάν άντίβαρο στίς «νέες κοινοβουλευτικές μέθοδες», γιά τό «δεύτερο κίνημα» καί γιά τό «ὅτι εἶναι ἄχρηστο τό σύνθημα γιά μιά ύπεύθυνη κυβέρνηση τῶν καντέτων»; Τί ἔγιναν τά μοιρολόγια τῶν λικβινταριστῶν γιά τήν «άδιάσπαστη άντιπολίτευση», γιά τήν «άριστεροποίηση τῆς καντέτικης άστικῆς τάξης», γιά τήν «πίεση» πάνω σ' αὐτή τήν άστική τάξη; Καί ἡ άντικαντέτικη ζύμωση τῶν λικβινταριστῶν τῆς «Λούτς», πού «καταβροχθίζουν» καί «τρομάζουν» τούς καντέτους, μερικές φορές ύπερβολικά μάλιστα—μήπως ὅλα αὐτά δέ δείχνουν ὅτι άκόμα καί μέ τό «στόμα τῶν παιδιῶν» εἶπε τήν άλήθεια ἡ ἴδια ἡ ζωή.

Τί ἔγινε λοιπόν ἡ προσηλωμένη στίς άρχές συνείδηση τοῦ Ντάν, τοῦ Μάρτοφ καί τῶν ἄλλων όπαδῶν τῆς «καντετοφαγίας»;

Τό «πλατύ έργατικό κόμμα» τῶν λικβινταριστῶν ἡττήθηκε άκόμα μιά φορά στόν άγώνα του ένάντια στόν «παράνομο κύκλο». Γιά σκεφθεῖτε το μονάχα: ἕνα «πλατύ έργατικό (;) κόμμα» αἰχμαλωτίστηκε άπό ἕνα μικρό, μά πολύ μικρό «κύκλο»! Τί θαῦμα...

III

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ἀπό ὅσα εἰπώθηκαν, εἶναι πρῶτα-πρῶτα όλοφάνερο ὅτι δέν ἔχουν καμιά βάση ὅσα λέχθηκαν σχετικά μέ τήν ὕπαρξη τῶν δυό στρατοπέδων, τοῦ στρατοπέδου τῶν όπαδῶν τοῦ καθεστῶτος τῆς 3ης τοῦ Ἰούνη καί τοῦ στρατοπέδου τῶν άντιπάλων του. Στήν πραγματικότητα στίς έκλογές παρουσιάστηκαν τρία καί ὄχι δυό στρατόπεδα: τό στρατόπεδο τῆς έπανάστασης (σοσιαλδημοκράτες), τό στρατόπεδο τῆς άντεπανάστασης (δεξιοί) καί τό στρατόπεδο τῶν συμβιβαστῶν, πού προσπαθοῦν νά ύπονομεύσουν τήν έπανάσταση καί χύνουν νερό στό μύλο τῆς άντεπανάστασης (καντέτοι). Δέν ὑπῆρχε οὔτε ἴχνος «ένιαίας άντιπολίτευσης» ένάντια στήν άντίδραση.

Παρακάτω. Οἱ έκλογές δείχνουν ὅτι ὁ ξεχωρισμός άνάμεσα στά δυό ἄκρα στρατόπεδα θά μεγαλώνει καί γι'

αὐτό τό λόγο τό μέσο στρατόπεδο θά φθίνει καί ἀπελευθερώνονται αὐτοί πού ἔχουν δημοκρατικές διαθέσεις πρός ὄφελος τῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἐνῶ τό ἴδιο θά μετακινεῖται βαθμιαῖα πρός τήν ἀντεπανάσταση.

Γι' αὐτό, τά λόγια γιά «μεταρυθμίσεις» ἀπό τά πάνω, γιά τό ἀδύνατο τῶν «ἐκρήξεων» καί γιά τήν «όργανική ἀνάπτυξη» τῆς Ρωσίας κάτω ἀπό τήν αἰγίδα τοῦ «συντάγματος» δέν ἔχουν καμιά βάση. Ἡ πορεία τῶν γεγονότων ὁδηγεῖ ἀναπόφευχτα πρός μιά νέα ἐπανάσταση καί μᾶς περιμένει «ἕνα καινούργιο 1905» παρά τίς διαβεβαιώσεις τῶν διαφόρων Λάριν καί τῶν ἄλλων λικβινταριστῶν.

Τέλος, οἱ ἐκλογές δείχνουν ὅτι τό προλεταριάτο καί μονάχα τό προλεταριάτο καλεῖται νά σταθεῖ ἐπικεφαλῆς τῆς ἐπερχόμενης ἐπανάστασης, νά συγκεντρώσει βῆμα πρός βῆμα γύρω του καθετί τό τίμιο καί τό δημοκρατικό πού ὑπάρχει στή Ρωσία, πού ποθεῖ τήν ἀπελευθέρωση τῆς πατρίδας του ἀπό τή σκλαβιά. Εἶναι ἀρκετό νά γνωρίσουμε πῶς ἔγιναν οἱ ἐκλογές στήν ἐργατική κουρία, εἶναι ἀρκετό νά γνωρίσουμε τή συμπάθεια τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης, πού ἐκφράστηκε καθαρά στήν ἐντολή τῶν πληρεξουσίων, εἶναι ἀρκετό νά γνωρίσουμε τήν ἐπαναστατική τους πάλη γιά τίς ἐκλογές, γιά νά πεισθοῦμε γι' αὐτό τό πράγμα.

Ὅλα αὐτά μᾶς δίνουν τή βάση νά λέμε ὅτι οἱ ἐκλογές τῆς Πετρούπολης ἐπιβεβαίωσαν πέρα γιά πέρα τήν ὀρθότητα τῶν συνθημάτων τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Ἡ ζωτικότητα καί ἡ δύναμη τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας—αὐτό εἶναι τό πρῶτο συμπέρασμα.

Ἡ πολιτική χρεωκοπία τῶν λικβινταριστῶν—αὐτό εἶναι τό δεύτερο συμπέρασμα.

Ἐφημερίδα «Σοσιαλδημοκράτης», ἀρ. 30, 12 (25) τοῦ Γενάρη 1913.
Ὑπογραφή : Κ. Στάλιν.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟ

(Γράμμα ἀπό τόν Καύκασο)

Ἀνάμεσα στίς ἀποφάσεις πού ἀποθανάτισαν τή δόξα τῆς συνδιάσκεψης τῶν λικβινταριστῶν, ἡ ἀπόφαση γιά τήν «ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία» δέν κατέχει τήν τελευταία θέση.

Νά την:

«Ἡ συνδιάσκεψη, ἀφοῦ ἄκουσε τήν ἀνακοίνωση τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ Καυκάσου ὅτι τόσο στήν τελευταία συνδιάσκεψη τῶν ὀργανώσεων τοῦ ΣΔΕΚΡ τοῦ Καυκάσου, ὅσο καί στά δημοσιογραφικά ὄργανα αὐτῶν τῶν ὀργανώσεων ξεκαθαρίστηκε ἡ γνώμη τῶν συντρόφων τοῦ Καυκάσου γιά τήν ἀνάγκη νά διατυπωθεῖ τό αἴτημα τῆς ἐθνικῆς ἐκπολιτιστικῆς αὐτονομίας, χωρίς νά ἐκφράσει τή γνώμη της πάνω στήν οὐσία αὐτοῦ τοῦ αἰτήματος, διαπιστώνει ὅτι μιά τέτια ἑρμηνεία γιά τό σημεῖο ἐκεῖνο τοῦ προγράμματος τοῦ κόμματος, πού ἀναγνωρίζει τό δικαίωμα τῆς αὐτοδιάθεσης γιά κάθε ἐθνότητα, δέν εἶναι ἀντίθετη μέ τήν ἀκριβῆ ἔννοια τοῦ προγράμματος καί ἐκφράζει τήν ἐπιθυμία νά μπεῖ τό ἐθνικό ζήτημα στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ ἑπόμενου συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ».

Ἡ ἀπόφαση αὐτή ἔχει σημασία ὄχι μονάχα γιατί ἐκφράζει τήν ὀπορτουνιστική ὑπεκφυγή τῶν λικβινταριστῶν

μπροστά στό ἐθνικιστικό κύμα πού ξεσηκώθηκε. Ἔχει σημασία ἀκόμα καί γιατί κάθε φράση της εἶναι κι ἕνα πραγματικό μαργαριτάρι.

Τί ἀξίζει λογουχάρη ἡ δήλωση ὅτι ἡ συνδιάσκεψη «χωρίς νά ἐκφράσει τή γνώμη της πάνω στήν οὐσία αὐτοῦ τοῦ αἰτήματος», «διαπιστώνει» ὡστόσο καί ἀποφασίζει; Μά ἔτσι «ἀποφασίζουν» μονάχα στίς ὀπερέττες!

Ἤ ἡ φράση, ὅτι μιά «τέτια ἑρμηνεία γιά τό σημεῖο ἐκεῖνο τοῦ προγράμματος τοῦ κόμματος, πού ἀναγνωρίζει τό δικαίωμα τῆς αὐτοδιάθεσης γιά κάθε ἐθνότητα, δέν εἶναι ἀντίθετη μέ τήν ἀκριβῆ ἔννοια τοῦ προγράμματος».

Γιά σκεφτεῖτε το μονάχα! Τό σημεῖο τοῦ προγράμματος πού ἀναφέραμε (τό 9ο σημεῖο) μιλάει γιά τήν ἐλευθερία τῶν ἐθνοτήτων, γιά τό *δικαίωμα* τῆς ἐλεύθερης ἀνάπτυξης τῶν ἐθνοτήτων, καί τήν ὑποχρέωση τοῦ κόμματος νά ἀγωνίζεται ἐνάντια σέ κάθε βία σέ βάρος τους. Γιά νά μιλήσουμε γενικά, τό *δικαίωμα* τῶν ἐθνοτήτων, σύμφωνα μέ τήν ἔννοια αὐτοῦ τοῦ σημείου, δέν πρέπει νά περιορίζεται, ἀλλά μπορεῖ νά φτάσει τόσο στήν αὐτονομία καί τήν ὁμοσπονδία, ὅσο καί στόν ἀποχωρισμό. Μήπως αὐτό σημαίνει ὅτι εἶναι ἀδιάφορο γιά τό κόμμα, εἶναι ἐξίσου καλό, τό πῶς ἀκριβῶς θά ἀποφασίσει γιά τήν τύχη της μιά δοσμένη ἐθνότητα, ὑπέρ τοῦ συγκεντρωτισμοῦ ἤ ὑπέρ τοῦ ἀποχωρισμοῦ; Μήπως αὐτό σημαίνει ὅτι μέ βάση μόνο τό ἀφηρημένο δικαίωμα τῶν ἐθνοτήτων «χωρίς νά πεῖς τή γνώμη σου γιά τήν οὐσία αὐτῆς τῆς διεκδίκησης» μπορεῖς νά συσταίνεις, ἔστω καί ἔμμεσα, τήν αὐτονομία στή μιά, τήν ὁμοσπονδία στή δεύτερη καί τόν ἀποχωρισμό στήν τρίτη ἐθνότητα; Ἡ ἐθνότητα ἀποφασίζει γιά τήν τύχη της, μά μήπως αὐτό σημαίνει ὅτι τό κόμμα δέν πρέπει νά ἐπηρεάσει τή θέληση τῶν ἐθνοτήτων γιά νά παρθεῖ μιά ἀπόφαση πού νά ἀνταποκρίνεται ὅσο

τό δυνατό περισσότερο στά συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου; Τό κόμμα εἶναι ὑπέρ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, ὑπέρ τοῦ δικαιώματος τῶν ἀνθρώπων νά πιστεύουν ὁποιαδήποτε θρησκεία. Μήπως ἀπ' αὐτό μπορεῖ νά συμπεράνει κανείς ὅτι τό κόμμα θά εἶναι ὑπέρ τοῦ καθολικισμοῦ στήν Πολωνία, ὑπέρ τῆς ὀρθοδοξίας στή Γεωργία καί ὑπέρ τοῦ γρηγοριανισμοῦ στήν Ἀρμενία καί δέ θά παλαίψει ἐνάντια σ' αὐτές τίς μορφές τῆς κοσμοθεωρίας;... Ἤ μήπως δέν εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι τό 9ο σημεῖο τοῦ προγράμματος τοῦ κόμματος καί ἡ ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία εἶναι δυό ἐντελῶς διαφορετικές ἀπόψεις, πού μποροῦν «νά ἔρθουν σ' ἀντίθεση» στόν ἴδιο βαθμό ἤ μιά μέ τήν ἄλλη, ὅπως λχ. ἡ πυραμίδα τοῦ Χέοπα καί ἡ περίφημη συνδιάσκεψη τῶν λικβινταριστῶν;

Μά ἀκριβῶς μέ τέτιον ἀκροβατικό τρόπο «λύνει» ἡ συνδιάσκεψη τό πρόβλημα.

Στήν παραπάνω ἀπόφαση τῶν λικβινταριστῶν τό πιό σημαντικό εἶναι τό ἰδεολογικό χάος πού ἐπικρατεῖ στούς λικβινταριστές τοῦ Καυκάσου, πού πρόδοσαν τήν παλιά σημαία τοῦ διεθνισμοῦ στόν Καύκασο, καί πέτυχαν νά παρθεῖ ἀπό τήν συνδιάσκεψη αὐτή ἡ ἀπόφαση.

Ἡ στροφή τῶν λικβινταριστῶν τοῦ Καυκάσου πρός τόν ἐθνικισμό δέν εἶναι τυχαῖο φαινόμενο. Ἀπό πολύν καιρό ἄρχισαν νά καταργοῦν τίς κομματικές παραδόσεις. Ἡ κατάργηση τοῦ «κοινωνικοῦ μέρους» τοῦ προγράμματος-μίνιμουμ, ἡ ἀφαίρεση τῆς «ἡγεμονίας τοῦ προλεταριάτου» (βλ. «Ντισκουσιόνι Λιστόκ», ἀρ. 2 [127]), ἡ ἀνακήρυξη τοῦ παράνομου κόμματος σάν βοηθητικῆς ὀργάνωσης τῶν νόμιμων ὀργανώσεων (βλ. «Ντνέβνικ», ἀρ. 9 [128]), ὅλα αὐτά εἶναι πασίγνωστα πράγματα. Τώρα ἦρθε ἡ σειρά τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος.

Ἀπό τήν ἀρχή ἀκόμα τῆς ἐμφάνισής τους (ἀρχές τῆς

δεκαετίας 1890-1900) οἱ ὀργανώσεις τοῦ Καυκάσου εἶχαν ἕνα αὐστηρά διεθνιστικό χαραχτήρα. Μιά ἑνιαία ὀργάνωση τῶν γεωργιανῶν, ρώσων, ἀρμένηδων καί μουσουλμάνων ἐργατῶν, πού διεξάγουν ὁμόθυμα ἕναν ἀγώνα ἐνάντια στούς ἐχθρούς τους—τέτια ἦταν ἡ εἰκόνα τῆς κομματικῆς ζωῆς... Τό 1903, στό πρῶτο ἱδρυτικό συνέδριο τῶν σοσιαλδημοκρατικῶν ὀργανώσεων τοῦ Καυκάσου (οὐσιαστικά τῆς Ὑπερκαυκασίας) πού ἔβαλε τά θεμέλια τῆς Ἕνωσης τοῦ Καυκάσου, ἡ διεθνιστική ἀρχή διακηρύχτηκε καί πάλι σάν ἡ μοναδική σωστή ἀρχή στήν οἰκοδόμηση τῶν ὀργανώσεων. Ἀπό τότε ἡ σοσιαλδημοκρατία τοῦ Καυκάσου μεγάλωνε στήν πάλη της ἐνάντια στόν ἐθνικισμό. Οἱ σοσιαλδημοκράτες τῆς Γεωργίας ἀγωνίζονταν ἐνάντια στούς ἐθνικιστές «τους», ἐνάντια στούς ἐθνικοδημοκράτες καί τούς ὁμοσπονδιακούς· οἱ σοσιαλδημοκράτες τῆς Ἀρμενίας ἐνάντια στούς ντασνακτσακάνους «τους» καί οἱ μουσουλμάνοι σοσιαλδημοκράτες ἐνάντια στούς πανισλαμιστές[129]. Καί στόν ἀγώνα ἐνάντιά τους πλάταινε καί δυνάμωνε τίς ὀργανώσεις της ἡ σοσιαλδημοκρατία τοῦ Καυκάσου ἀνεξάρτητα ἀπό τίς ὁμάδες... Τό 1906 στή συνδιάσκεψη τῆς περιοχῆς τοῦ Καυκάσου ξεπήδησε γιά πρώτη φορά τό ζήτημα τῆς ἐκπολιτιστικῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας. Τό πρότεινε καί ζήτοῦσε τή θετική λύση του μιά μικρή ὁμάδα ἀπό τό Κουταΐς. Τό ζήτημα «ἀπότυχε παταγώδικα», ὅπως ἔλεγαν τότε, γιατί ἀνάμεσα στά ἄλλα τάχθηκαν κατηγορηματικά ἐνάντια του καί οἱ δυό ὁμάδες πού ἀντιπροσωπεύονταν ἡ μιά ἀπό τόν Κοστρόφ καί ἡ ἄλλη ἀπ' αὐτόν πού γράφει αὐτές τίς γραμμές. Εἶχε ἀποφασιστεῖ ὅτι ἡ λεγόμενη «αὐτοδιοίκηση τῆς περιοχῆς τοῦ Καυκάσου» εἶναι ἡ καλύτερη λύση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος, πού ἀνταποκρίνεται πιό πολύ στά συμφέροντα τοῦ ἑνωμένου στήν πάλη προλεταριάτου τοῦ Καυκάσου. Μάλιστα, ἔτσι ἔγιναν τά πράγματα τό 1906. Καί

τήν ἀπόφαση αὐτή τήν ἐπαναλάβαιναν καί στίς κατοπινές συνδιασκέψεις καί τήν ὑπεράσπιζε καί τήν ἐκλαΐκευε τόσο ὁ μενσεβίκικος ὅσο καί ὁ μπολσεβίκικος τύπος τοῦ Καυκάσου, καί ὁ νόμιμος καί ὁ παράνομος...

Μά νά πού ἦρθε τό 1912 καί «ἀποδείχτηκε» ὅτι «μᾶς» χρειάζεται μιά ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία, φυσικά (φυσικά!) πρός τό συμφέρον τοῦ προλεταριάτου! Τί συμβαίνει λοιπόν; Τί ἄλλαξε; Μήπως τό προλεταριάτο τοῦ Καυκάσου ἔγινε λιγότερο σοσιαλιστικό; Μά τότε θά ἦταν πολύ πιό ἀνόητο νά βάλουμε ἐθνικούς ὀργανωτικούς καί «ἐκπολιτιστικούς» φραγμούς ἀνάμεσα στούς ἐργάτες! Μήπως ἔγινε πιό σοσιαλιστικό; Μά σέ μιά τέτια περίπτωση πῶς νά χαραχτηρίσουμε ἐκείνους τούς μέ τό συμπάθειο «σοσιαλιστές» πού βάζουν καί στερεώνουν τεχνητούς φραγμούς, πού πρόκειται νά γκρεμιστοῦν καί πού δέ χρειάζονται σέ κανέναν;... Γιά τί πρόκειται λοιπόν; Πρόκειται γιά τό γεγονός ὅτι τό ἀγροτικό Κουταΐς τράβηξε ἀπό πίσω του τούς «σοσιαλδημοκράτες ὀχτωβριστές» τῆς Τιφλίδας. Τίς ὑποθέσεις τῶν λικβινταριστῶν τοῦ Καυκάσου θά τίς κατευθύνει ἀπό δῶ καί μπρός ὁ τρομαγμένος ἀπό τό μαχητικό ἐθνικισμό ἀγρότης τοῦ Κουταΐς. Οἱ λικβινταριστές τοῦ Καυκάσου δέ μπόρεσαν νά ἀντέξουν ἐνάντια στό ἐθνικιστικό κύμα, ἄφησαν νά πέσει ἀπό τά χέρια τους ἡ δοκιμασμένη σημαία τοῦ διεθνισμοῦ καί... ἄρχισαν νά ταλαντεύονται «ὅπως τούς πήγαινε τό κύμα» τοῦ ἐθνικισμοῦ, πετώντας στή θάλασσα τόν τελευταῖο θησαυρό: «Μᾶς εἶναι ἄχρηστος, δέ μᾶς χρειάζεται»...

Μά αὐτός πού λέει τό Α, πρέπει νά πεῖ καί τό Β: ὅλα ἔχουν τή λογική τους! Πίσω ἀπό τή γεωργιανή, ἀρμένικη, μουσουλμάνικη (καί τή ρωσική;) ἐθνική-ἐκπολιτιστική αὐτονομία τῶν λικβινταριστῶν τοῦ Καυκάσου θά ἀκολουθήσουν τά κόμματα τῶν γεωργιανῶν, τῶν ἀρμένη-

δων, τῶν μουσουλμάνων καί τῶν ἄλλων λικβινταριστῶν. Στή θέση τῆς κοινῆς ὀργάνωσης θά δημιουργηθοῦν ξεχωριστές ὀργανώσεις κατά ἐθνότητες, δηλαδή ἕνα εἶδος «Μπούντ», ἕνα γιά τούς γεωργιανούς, ἕνα γιά τούς ἀρμένηδες καί ἄλλα γιά τούς ἄλλους.

Μήπως πρός τά κεῖ δέν τραβᾶνε μέ τή «λύση» πού θέλουν νά δόσουν στό ἐθνικό ζήτημα οἱ κύριοι λικβινταριστές τοῦ Καυκάσου;

Τί νά γίνει, ἄς τούς εὐχηθοῦμε νά εἶναι τολμηροί. Κάνετε, ὅ,τι θέλετε!

Ἐν πάσῃ περιπτώσει μποροῦμε νά τούς βεβαιώσουμε πώς τό ἄλλο τμῆμα τῶν ὀργανώσεων τοῦ Καυκάσου, οἱ γεωργιανοί, οἱ ρῶσοι, οἱ ἀρμένηδες καί οἱ μουσουλμάνοι κομματικοί σοσιαλδημοκράτες θά ξεκόψουν ἀποφασιστικά ἀπό τούς κυρίους ἐθνικο-λικβινταριστές, ἀπό τούς προδότες αὐτούς τῆς ἔνδοξης σημαίας τοῦ διεθνισμοῦ στόν Καύκασο.

Ἐφημερίδα «Σοσιαλδημοκράτης», ἀρ. 30, 12 (25) τοῦ Γενάρη 1913.
Ὑπογραφή: Κ. Σ τ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

Ο ΜΑΡΞΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ[130]

Ἡ περίοδος τῆς ἀντεπανάστασης στή Ρωσία δέν ἔφερε μονάχα «ἀστραπές καί βροντές», μά καί τήν ἀπογοήτευση στό κίνημα, τήν ἔλλειψη πίστης στίς κοινές δυνάμεις. Ὅσο πιστεύανε σ' ἕνα «φωτεινό μέλλον», οἱ ἄνθρωποι ἀγωνίζονταν μαζί, ἀνεξάρτητα ἀπό ἐθνικότητα: προηγοῦνταν τά κοινά ζητήματα. Στήν ψυχή τους εἰσχώρησε ἡ ἀμφιβολία κι ἄρχισαν οἱ ἄνθρωποι νά χωρίζονται, ὁ καθένας στό ἐθνικό του σπιτάκι: ὁ καθένας ἄς ὑπολογίζει μονάχα στόν ἑαυτό του! Πρῶτ' ἀπ' ὅλα «τό ἐθνικό πρόβλημα»!

Ταυτόχρονα μέσα στή χώρα συντελοῦνταν ἕνα σοβαρό ρῆγμα στήν οἰκονομική ζωή. Τό 1905 δέν εἶχε περάσει μάταια: Τά ὑπολείμματα τῆς δουλοπαροικίας στό χωριό δέχτηκαν ἀκόμα ἕνα χτύπημα. Μιά σειρά καλές σοδειές ὕστερα ἀπό τούς λιμούς καί ἡ βιομηχανική ἄνοδος, πού ἀκολούθησε κατοπινά, προώθησαν τόν καπιταλισμό. Ἡ διαφοροποίηση στό χωριό καί ἡ ἀνάπτυξη τῶν πόλεων, ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἐμπορίου καί τῶν συγκοινωνιῶν προχώρησε μέ μεγάλα βήματα. Ἰδιαίτερα εἶναι αὐτό σωστό γιά τίς ἀκριινές περιοχές. Ὅλα αὐτά δέ μποροῦσαν νά μήν ἐπιταχύνουν καί τό προτσές τῆς οἰκονομικῆς παγίωσης τῶν

ἐθνοτήτων τῆς Ρωσίας πού ὑποχρεώθηκαν νά μποῦν σέ κίνηση.

Πρός τήν ἴδια κατεύθυνση τῆς ἀφύπνισης τῶν ἐθνοτήτων ἐπιδροῦσε καί τό «συνταγματικό καθεστώς» πού ἐγκαθιδρύθηκε αὐτή τήν ἐποχή. Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ τύπου καί γενικά τῆς φιλολογίας, μιά ὁρισμένη ἐλευθερία τοῦ τύπου καί τῶν ἐκπολιτιστικῶν θεσμῶν, ἡ ἀνάπτυξη τῶν λαϊκῶν θεάτρων κτλ. συντελέσανε, χωρίς ἀμφιβολία, στό δυνάμωμα τῶν «ἐθνικῶν αἰσθημάτων». Ἡ Δούμα μέ τήν ἐκλογική της καμπάνια καί τίς πολιτικές της ὁμάδες πρόσφερε καινούργιες δυνατότητες γιά τό ζωντάνεμα τῶν ἐθνῶν, μιά καινούργια πλατιά κονίστρα γιά τήν κινητοποίησή τους.

Τό κύμα ὅμως τοῦ μαχητικοῦ ἐθνικισμοῦ πού ξεσηκώθηκε ἀπό τά πάνω, μιά ὁλόκληρη σειρά ἀπό καταπιεστικά μέτρα πού τά ἔπαιρναν οἱ «κάτοχοι τῆς ἐξουσίας» γιά νά ἐκδικηθοῦν τίς ἀκριβές περιοχές γιά τήν «ἀγάπη τους πρός τή λευτεριά», προκαλέσανε σάν ἀπάντηση τό κύμα τοῦ ἐθνικισμοῦ ἀπό τά κάτω πού κάποτε μετατρεπόταν σέ βάναυσο σωβινισμό. Τό δυνάμωμα τοῦ σιωνισμοῦ[131] στούς ἑβραίους, ὁ ἀναπτυσσόμενος σωβινισμός στήν Πολωνία, ὁ πανισλαμισμός στούς τάταρους, τό δυνάμωμα τοῦ ἐθνικισμοῦ στούς ἀρμένηδες, στούς γεωργιανούς καί στούς οὐκρανούς, ἡ γενική κλίση τοῦ μικροαστοῦ πρός τόν ἀντισημιτισμό, ὅλα αὐτά εἶναι πασίγνωστα γεγονότα.

Τό κύμα τοῦ ἐθνικισμοῦ ἀνέβαινε ὁλοένα καί πιό δυναμωμένο καί ἀπειλοῦσε νά καταχτήσει τίς ἐργατικές μάζες. Κι ὅσο πιό πολύ τό ἀπελευθερωτικό κίνημα βρισκόταν σέ πτώση, τόσο πιό πλούσια ἀνθοῦσαν τά λουλούδια τοῦ ἐθνικισμοῦ.

Στή δύσκολη αὐτή στιγμή ἔπεφτε στή σοσιαλδημοκρατία ἡ ὑψηλή ἀποστολή ν' ἀποκρούσει τόν ἐθνικισμό, νά προφυλάξει τίς μάζες ἀπό τή γενική «ἐπιδημία». Γιατί μονάχα ἡ σοσιαλδημοκρατία μποροῦσε νά τό κάνει αὐτό, ἀντιπαραθέτοντας στόν ἐθνικισμό τό δοκιμασμένο ὅπλο τοῦ διεθνισμοῦ, τήν ἑνότητα καί τό ἀδιαίρετο τῆς ταξικῆς πάλης. Κι ὅσο πιό δυναμωμένα ἀνέβαινε τό κύμα τοῦ ἐθνικισμοῦ, τόσο πιό βροντερά ἔπρεπε ν' ἀντηχήσει ἡ φωνή τῆς σοσιαλδημοκρατίας γιά ἀδελφότητα καί ἑνότητα τῶν προλετάριων ὅλων τῶν ἐθνοτήτων τῆς Ρωσίας. Γι' αὐτό ἀπαιτοῦνταν ἰδιαίτερη σταθερότητα ἀπό τούς σοσιαλδημοκράτες τῶν ἀκριβῶν περιοχῶν πού ἀντιμετώπιζαν ἄμεσα τό ἐθνικιστικό κίνημα.

Μά δέ στάθηκαν ὅλοι οἱ σοσιαλδημοκράτες στό ὕψος τοῦ καθήκοντος καί πρῶτ' ἀπ' ὅλους οἱ σοσιαλδημοκράτες στίς ἀκριβές περιοχές. Τό Μπούντ, πού πρίν ὑπογράμμιζε τά κοινά καθήκοντα, ἄρχισε τώρα νά προωθεῖ στό προσκήνιο τούς ἰδιαίτερους, καθαρά ἐθνικιστικούς σκοπούς του: Ἔφτασε ἴσαμε πού νά ἀνακηρύχνει μαχητικό σημεῖο τῆς ἐκλογικῆς του καμπάνιας τό «γιορτασμό τοῦ Σαββάτου» καί τήν «ἀναγνώριση τοῦ ἑβραϊκοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος»*.

Ὕστερα ἀπό τό Μπούντ ἀκολούθησε ὁ Καύκασος: μιά μερίδα ἀπ' τούς καυκάσιους σοσιαλδημοκράτες, πού προηγούμενα μαζί μέ τούς ὑπόλοιπους καυκάσιους σοσιαλδημοκράτες ἀπόκρουαν τήν «ἐκπολιτιστική ἐθνική αὐτονομία», τή θέτουν τώρα σάν ἄμεση διεκδίκηση**. Δέ μιλᾶμε πιά γιά τή συνδιάσκεψη τῶν λικβινταριστῶν πού ἔχει ἐγκρίνει μέ διπλωματικό τρόπο τίς ἐθνικιστικές ταλαντεύσεις***.

Ἀπ' αὐτά ὅμως προκύπτει ὅτι οἱ ἀπόψεις τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Ρωσίας γιά τό ἐθνικό ζήτημα δέν εἶναι ἀκόμα σαφεῖς γιά ὅλους τούς σοσιαλδημοκράτες.

---

* Βλ. τήν «Ἔκθεση γιά τήν IX συνδιάσκεψη τοῦ Μπούντ».

** Βλ. τήν ἀνακοίνωση τῆς συνδιάσκεψης τοῦ Αὐγούστου.

*** Βλ. στό ἴδιο.

Εἶναι φανερό πώς εἶναι ἀπαραίτητη μιά σοβαρή καί ὁλόπλευρη ἐξέταση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος. Χρειάζεται κοινή καί ἀκούραστη δουλιά ἀπό τούς συνεπεῖς σοσιαλδημοκράτες ἐνάντια στήν ἐθνικιστική θολούρα, ἀπ' ὅπου κι ἄν προέρχεται.

I

ΤΟ ΕΘΝΟΣ

Τί εἶναι ἔθνος;

Ἔθνος εἶναι πρίν ἀπ' ὅλα μιά κοινότητα, μιά καθορισμένη κοινότητα ἀνθρώπων.

Ἡ κοινότητα αὐτή δέν εἶναι οὔτε ἀπό μιά ράτσα οὔτε ἀπό μιά φυλή. Τό σημερινό ἰταλικό ἔθνος σχηματίστηκε ἀπό ρωμαίους, γερμανούς, ἐτρούσκους, ἕλληνες, ἄραβες κτλ. Τό γαλλικό ἔθνος ἀποτελέστηκε ἀπό γαλάτες, ρωμαίους, βρετόνους, γερμανούς κτλ. Τό ἴδιο πρέπει νά εἰπωθεῖ γιά τούς ἄγγλους, τούς γερμανούς καί τούς ἄλλους, πού διαμορφώθηκαν σέ ἔθνη ἀπό ἀνθρώπους διαφορετικῆς ράτσας καί φυλῆς.

Τό ἔθνος λοιπόν δέν εἶναι μιά κοινότητα ἀπό μιά ράτσα καί ἀπό μιά φυλή, μά μιά ἱστορικά διαμορφωμένη κοινότητα ἀνθρώπων.

Ἀπ' τήν ἄλλη μεριά, δέ χωρεῖ ἀμφιβολία πώς τά μεγάλα κράτη τοῦ Κύρου ἤ τοῦ Ἀλέξανδρου δέ μποροῦσαν νά ὀνομαστοῦν ἔθνη, ἄν καί διαμορφώθηκαν ἱστορικά, σχηματίστηκαν ἀπό διάφορες φυλές καί ράτσες. Τά κράτη αὐτά δέν ἤτανε ἔθνη, μά τυχαῖα καί λίγο συνδεμένα μαζώματα ἀπό ὁμάδες, πού διασπῶνταν καί ἑνώνονταν ἀνάλογα μέ τίς ἐπιτυχίες ἤ τίς ἧττες τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου καταχτητῆ.

Τό ἔθνος λοιπόν δέν εἶναι τυχαῖο καί ἐφήμερο μάζωμα, μά μιά σταθερή κοινότητα ἀνθρώπων.

Κάθε σταθερή κοινότητα ὅμως δέ δημιουργεῖ τό ἔθνος. Ἡ Αὐστρία καί ἡ Ρωσία εἶναι ἐπίσης σταθερές κοινότητες, ὡστόσο ὅμως κανείς δέν τίς ὀνομάζει ἔθνη. Σέ τί διαφέρει ἡ ἐθνική κοινότητα ἀπό τήν κρατική κοινότητα; Ἐκτός ἀπό τ' ἄλλα καί ἀπ' τό ὅτι μιά ἐθνική κοινότητα εἶναι ἀκατανόητη χωρίς κοινή γλώσσα, ἐνῶ γιά τό κράτος δέν εἶναι ὑποχρεωτική ἡ κοινή γλώσσα. Τό τσέχικο ἔθνος στήν Αὐστρία καί τό πολωνικό στή Ρωσία δέ θά μποροῦσαν νά ὑπάρξουν χωρίς μιά κοινή γιά τό καθένα γλώσσα, ἐνῶ ἡ ὕπαρξη μιᾶς ὁλόκληρης σειρᾶς ἀπό γλῶσσες στή Ρωσία καί στήν Αὐστρία δέν ἐμποδίζει τήν ἀκεραιότητά τους. Πρόκειται φυσικά γιά τίς γλῶσσες πού μιλᾶνε οἱ λαοί καί ὄχι γιά τίς ἐπίσημες γλῶσσες τῆς γραφειοκρατίας.

Ἔτσι λοιπόν ἡ κοινότητα τῆς γλώσσας εἶναι ἕνα ἀπό τά χαραχτηριστικά γνωρίσματα τοῦ ἔθνους.

Αὐτό βέβαια δέ σημαίνει ὅτι τά διάφορα ἔθνη παντοῦ καί πάντα μιλᾶνε διαφορετικές γλῶσσες, εἴτε ὅτι ὅλοι πού μιλᾶνε μιά καί τήν ἴδια γλώσσα ἀποτελοῦν ὑποχρεωτικά ἕνα ἔθνος. Κοινή γλώσσα γιά κάθε ἔθνος, ὄχι ὅμως καί ὑποχρεωτικά διαφορετικές γλῶσσες γιά τά διαφορετικά ἔθνη! Δέν ὑπάρχει ἔθνος πού νά μιλᾶ ταυτόχρονα διαφορετικές γλῶσσες, αὐτό ὅμως ἀκόμα δέ σημαίνει πώς δέ μποροῦν νά ὑπάρξουν δυό ἔθνη πού νά μιλοῦν τήν ἴδια γλώσσα! Οἱ ἄγγλοι καί οἱ βορειοαμερικανοί μιλοῦνε μιά γλώσσα κι ὅμως δέν ἀποτελοῦν ἕνα ἔθνος. Τό ἴδιο πρέπει νά εἰπωθεῖ γιά τούς νορβηγούς καί τούς δανούς, τούς ἄγγλους καί τούς ἰρλανδούς.

Γιατί ὅμως οἱ ἄγγλοι καί οἱ βορειοαμερικανοί λχ. δέν ἀποτελοῦν ἕνα ἔθνος, παρ' ὅλο πού ἔχουνε κοινή γλώσσα;

Γιατί πρῶτ' ἀπ' ὅλα δέ ζοῦν μαζί, μά σέ διαφορετι-

κά ἐδάφη. Τό ἔθνος διαμορφώνεται μονάχα σάν ἀποτέλεσμα μακρόχρονων καί κανονικῶν σχέσεων, σάν ἀποτέλεσμα κοινῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων ἀπό γενεά σέ γενεά. Καί ἡ μακρόχρονη κοινή ζωή εἶναι ἀδύνατη χωρίς τό κοινό ἔδαφος. Οἱ ἄγγλοι καί οἱ ἀμερικανοί κατοικοῦσαν πρίν στό ἴδιο ἔδαφος, στήν Ἀγγλία, καί ἀποτελοῦσαν ἕνα ἔθνος. Ἀργότερα μιά μερίδα ἀπό τούς ἄγγλους μετοίκησε ἀπ' τήν Ἀγγλία σ' ἕνα καινούργιο ἔδαφος, στήν Ἀμερική, κι ἐδῶ, στό καινούργιο ἔδαφος, μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου διαμόρφωσε τό νέο βορειοαμερικάνικο ἔθνος. Τά διαφορετικά ἐδάφη εἶχαν σάν ἀποτέλεσμα τό σχηματισμό διαφορετικῶν ἐθνῶν.

Ἔτσι λοιπόν ἡ *κοινότητα τοῦ ἐδάφους* εἶναι ἕνα ἀπ' τά χαραχτηριστικά γνωρίσματα τοῦ ἔθνους.

Αὐτό ὅμως δέν ὁλοκληρώνει τό ζήτημα. Ἡ κοινότητα τοῦ ἐδάφους μόνη της δέ δίνει ἀκόμα τό ἔθνος. Γιά νά δοθεῖ τό ἔθνος χρειάζεται, ἐκτός ἀπ' αὐτό, ἡ ἐσωτερική οἰκονομική σύνδεση πού συνενώνει τά ξεχωριστά τμήματα τοῦ ἔθνους σέ ἕνα σύνολο. Ἀνάμεσα στήν Ἀγγλία καί στή Βόρεια Ἀμερική δέν ὑπάρχει μιά τέτια σύνδεση, γι' αὐτό καί ἀποτελοῦν δυό διαφορετικά ἔθνη. Μά καί οἱ ἴδιοι οἱ βορειοαμερικανοί δέ θά ἄξιζαν νά ὀνομάζονται ἔθνος, ἄν οἱ διάφορες γωνιές τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς δέν ἦταν ἑνωμένες ἀνάμεσά τους σ' ἕνα οἰκονομικό σύνολο, χάρη στόν καταμερισμό τῆς δουλειᾶς ἀνάμεσά τους, χάρη στήν ἀνάπτυξη τῶν συγκοινωνιῶν κλπ.

Ἄς πάρουμε τή Γεωργία. Οἱ γεωργιανοί πρίν ἀπό τήν ἐποχή τῆς μεταρύθμισης ζούσανε σέ κοινό ἔδαφος καί μιλούσανε τήν ἴδια γλώσσα, παρ' ὅλα αὐτά, γιά νά ἀκριβολογήσουμε, δέν ἀποτελοῦσαν ἕνα ἔθνος, γιατί ὅπως ἤτανε κομματιασμένοι σέ πολλά πριγκιπάτα ἀποσπασμένα τό ἕνα ἀπ' τό ἄλλο, δέ μποροῦσαν νά ζήσουν μιά κοινή οἰκονομική ζωή, ἐπί αἰῶνες πολεμοῦσαν ἀναμεταξύ τους καί καταστρέφανε ὁ ἕνας τόν ἄλλον, ὑποκινώντας ὁ ἕνας ἐνάντια στόν ἄλλον τούς πέρσες καί τούς τούρκους. Ἡ ἐφήμερη καί τυχαία συνένωση τῶν πριγκιπάτων πού κάποτε κάποιος τυχερός ἡγεμόνας κατάφερνε νά πραγματοποιήσει, ἀγκάλιαζε, στήν καλύτερη περίπτωση, μονάχα τήν ἐπιφάνεια, δηλ. τή διοικητική σφαίρα, καί τσακιζόταν γρήγορα πάνω στίς ἰδιοτροπίες τῶν πριγκίπων καί στήν ἀδιαφορία τῶν χωρικῶν. Μά δέ μποροῦσε νά γίνει διαφορετικά μέσα στίς συνθῆκες τοῦ οἰκονομικοῦ τεμαχισμοῦ τῆς Γεωργίας... Ἡ Γεωργία, σάν ἔθνος, ἐμφανίστηκε μονάχα στό δεύτερο μισό τοῦ 19ου αἰώνα, ὅταν ἡ πτώση τῆς δουλοπαροικίας καί ἡ ἀνάπτυξη τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς στή χώρα, ἡ ἀνάπτυξη τῶν συγκοινωνιῶν καί ἡ ἐμφάνιση τοῦ καπιταλισμοῦ, ἀποκαταστήσανε τόν καταμερισμό τῆς δουλιᾶς ἀνάμεσα στίς ξεχωριστές περιοχές τῆς Γεωργίας, κλόνισαν τελικά τόν οἰκονομικό ἀποκλεισμό τῶν πριγκιπάτων καί τά ἕνωσαν σ' ἕνα σύνολο.

Τό ἴδιο πρέπει νά εἰπωθεῖ καί γιά τά ἄλλα ἔθνη πού πέρασαν τό στάδιο τῆς φεουδαρχίας καί ἀναπτύξανε στή χώρα τους τόν καπιταλισμό.

Ἔτσι λοιπόν ἡ *κοινότητα τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, ἡ οἰκονομική συνοχή* εἶναι μιά ἀπό τίς χαραχτηριστικές ἰδιότητες τοῦ ἔθνους.

Μά κι αὐτό δέν ὁλοκληρώνει τό ζήτημα. Ἐκτός ἀπ' ὅλα πού ἔχουν εἰπωθεῖ, πρέπει νά προσέξουμε ἀκόμα τίς ἰδιότητες τῆς πνευματικῆς φυσιογνωμίας τῶν ἀνθρώπων πού ἑνώνονται σ' ἕνα ἔθνος. Τά ἔθνη ξεχωρίζουν τό ἕνα ἀπό τό ἄλλο ὄχι μονάχα ἀπό τίς συνθῆκες τῆς ζωῆς τους μά καί ἀπ' τήν πνευματική τους φυσιογνωμία, πού ἐκφράζεται στίς ἰδιομορφίες τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ. Ἄν ἡ Ἀγγλία, ἡ Βόρεια Ἀμερική καί ἡ Ἰρλανδία πού μιλᾶνε τήν

ἴδια γλώσσα, ἀποτελοῦν ὡστόσο τρία διαφορετικά ἔθνη, σ' αὐτό δέν παίζει μικρό ρόλο ἡ ἰδιόμορφη ἐκείνη ψυχοσύνθεση πού διαμορφώθηκε ἀπό γενεά σέ γενεά σάν ἀποτέλεσμα τῶν ἀνόμοιων συνθηκῶν τῆς ὕπαρξής τους.

Αὐτή καθαυτή ἡ ψυχοσύνθεση βέβαια, ἤ, ὅπως ἀλλιώτικα τή λένε, «ὁ ἐθνικός χαραχτήρας», εἶναι γιά τόν παρατηρητή κάτι τό ἀσύλληπτο, ἐφόσον ὅμως αὐτή ἐκφράζεται στήν ἰδιομορφία τοῦ πολιτισμοῦ ὁλόκληρου τοῦ ἔθνους, εἶναι χειροπιαστή καί δέ μπορεῖ νά ἀγνοηθεῖ.

Δέ χρειάζεται κάν νά γίνει λόγος πώς «ὁ ἐθνικός χαραχτήρας» δέν εἶναι κάτι μιά γιά πάντα δοσμένο, μά ἀλλάζει μαζί μέ τίς συνθῆκες τῆς ζωῆς, μιά καί ὑπάρχει ὅμως, βάζει τή σφραγίδα του πάνω στή φυσιογνωμία τοῦ ἔθνους σέ κάθε δοσμένη στιγμή.

Ἔτσι λοιπόν ἡ *κοινότητα τῆς ψυχοσύνθεσης*, πού ἐκφράζεται στόν κοινό πολιτισμό, εἶναι ἕνα ἀπό τά χαραχτηριστικά γνωρίσματα τοῦ ἔθνους.

Ἔτσι ἐξαντλήσαμε ὅλα τά γνωρίσματα τοῦ ἔθνους.

Ἔθνος εἶναι ἡ ἱστορικά διαμορφωμένη σταθερή κοινότητα ἀνθρώπων, πού ἐμφανίστηκε πάνω στή βάση τῆς κοινότητας τῆς γλώσσας, τοῦ ἐδάφους, τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς καί τῆς ψυχοσύνθεσης πού ἐκδηλώνεται στήν κοινότητα τοῦ πολιτισμοῦ.

Εἶναι ὅμως αὐτονόητο ὅτι τό ἔθνος, ὅπως καί κάθε ἱστορικό φαινόμενο, ὑπόκειται στό νόμο τῆς ἀλλαγῆς, ἔχει τήν ἱστορία του, ἔχει ἀρχή καί τέλος.

Εἶναι ἀπαραίτητο νά ὑπογραμμιστεῖ ὅτι κανένα ἀπό τά παραπάνω γνωρίσματα, ξεχωριστά παρμένο, δέν εἶναι ἀρκετό γιά τόν ὁρισμό τοῦ ἔθνους. Κάτι παραπάνω: φτάνει νά λείπει ἔστω καί ἕνα ἀπό τά γνωρίσματα αὐτά, γιά νά παύσει τό ἔθνος νά εἶναι ἔθνος.

Μπορεῖ νά φανταστεῖ κανένας ἀνθρώπους μέ κοινό «ἐθνικό χαραχτήρα» κι ὅμως νά μή μπορεῖ νά πεῖ ὅτι ἀποτελοῦν ἕνα ἔθνος, ἄν εἶναι οἰκονομικά χωρισμένοι, ζοῦν σέ διαφορετικά ἐδάφη, μιλοῦν διαφορετικές γλῶσσες κλπ., τέτιοι λχ. εἶναι οἱ *ἑβραῖοι* τῆς Ρωσίας, τῆς Γαλικίας, τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Γεωργίας καί οἱ ὀρεσίβιοι ἑβραῖοι πού, κατά τή γνώμη μας, δέν ἀποτελοῦν ἑνιαῖο ἔθνος.

Μπορεῖ νά φανταστεῖ κανείς ἀνθρώπους μέ κοινό ἔδαφος καί κοινή οἰκονομική ζωή, κι ὅμως νά μήν ἀποτελοῦν ἕνα ἔθνος, γιατί δέν ἔχουν κοινή γλώσσα καί κοινό «ἐθνικό χαραχτήρα». Τέτιοι λχ. εἶναι οἱ γερμανοί καί οἱ λετονοί στή Βαλτική περιοχή.

Τέλος, οἱ νορβηγοί καί οἱ δανοί μιλοῦνε μιά γλώσσα, δέν ἀποτελοῦν ὅμως ἕνα ἔθνος, ἐπειδή λείπουν τά ἄλλα γνωρίσματα.

Μονάχα ὅταν ὑπάρχουν ὅλα τά γνωρίσματα μαζί παρμένα μᾶς δίνουν τό ἔθνος.

Ἴσως νά νομιστεῖ ὅτι ὁ «ἐθνικός χαραχτήρας» δέν εἶναι ἕνα ἀπ' τά γνωρίσματα, μά τό *μοναδικά* οὐσιώδικο γνώρισμα τοῦ ἔθνους, ἐνῶ ὅλα τά ὑπόλοιπα γνωρίσματα ἀποτελοῦν κυρίως τούς ὅρους γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἔθνους κι ὄχι τά γνωρίσματά του. Τήν ἄποψη αὐτή τή συμμερίζονται λχ. οἱ γνωστοί στήν Αὐστρία σοσιαλδημοκράτες θεωρητικοί τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος Ρ. Σπρίνγκερ καί ἰδιαίτερα ὁ Ὄττο Μπάουερ.

Ἄς ἐξετάσουμε τή θεωρία τους γιά τό ἔθνος.

Κατά τόν Σπρίνγκερ «τό ἔθνος εἶναι μιά ἕνωση ἀπό ἀνθρώπους πού σκέφτονται καί μιλᾶνε ὅμοια». Εἶναι «μιά κοινότητα πολιτισμοῦ ἀπό σύγχρονους ἀνθρώπους, πού δέν *εἶναι πιά δεμένοι μέ τή „γῆ“*»* (ἡ ὑπογράμμιση εἶναι δική μας).

* Βλ. «Τό ἐθνικό πρόβλημα», Ρ. Σπρίνγκερ, σελ. 43, ἔκδ. «Общественная польза», 1909.

Εἶναι, λοιπόν, «ἕνωση» ἀνθρώπων πού σκέφτονται καί μιλᾶνε ὅμοια, ἀδιάφορο ἄν εἶναι χωρισμένοι ὁ ἕνας ἀπό τόν ἄλλον κι ἀδιάφορο ποῦ ζοῦν.

Ὁ Μπάουερ προχωρεῖ ἀκόμα περισσότερο:

«Τί εἶναι ἔθνος;—ρωτάει. Εἶναι μήπως ἡ κοινότητα τῆς γλώσσας πού ἑνώνει τούς ἀνθρώπους σέ ἔθνος; Μά οἱ ἄγγλοι καί οἱ ἰρλανδοί... μιλᾶνε τήν ἴδια γλώσσα, χωρίς νά ἀποτελοῦνε ὡστόσο ἕνα λαό. Οἱ ἑβραῖοι δέν ἔχουν κοινή γλώσσα κι ὅμως ἀποτελοῦν ἔθνος»*.

Τί εἶναι λοιπόν ἔθνος;

«Τό ἔθνος εἶναι μιά σχετική κοινότητα χαραχτήρα»**.

Μά τί εἶναι χαραχτήρας, καί στή δοσμένη περίπτωση τί εἶναι ὁ ἐθνικός χαραχτήρας;

Ὁ ἐθνικός χαραχτήρας εἶναι «τό ἄθροισμα τῶν γνωρισμάτων πού ξεχωρίζουν τούς ἀνθρώπους τῆς μιᾶς ἐθνότητας ἀπό τούς ἀνθρώπους τῆς ἄλλης ἐθνότητας, τό σύμπλεγμα τῶν φυσικῶν καί πνευματικῶν ἰδιοτήτων πού ξεχωρίζει τό ἕνα ἔθνος ἀπό τό ἄλλο»***.

Ὁ Μπάουερ ξέρει φυσικά ὅτι ὁ ἐθνικός χαραχτήρας δέν πέφτει ἀπό τόν οὐρανό καί γι' αὐτό προσθέτει:

«Ὁ χαραχτήρας τῶν ἀνθρώπων δέν καθορίζεται ποτέ ἀπό τίποτα ἄλλο παρά ἀπό τή μοίρα τους», ὅτι... «τό ἔθνος δέν εἶναι ποτέ τίποτα ἄλλο παρά ἡ κοινή μοίρα», πού μέ τή σειρά της καθορίζεται «ἀπό τίς συνθῆκες μέσα στίς ὁποῖες οἱ ἄνθρωποι παράγουν τά μέσα γιά τή ζωή τους καί διανέμουν τά προϊόντα τῆς δουλιᾶς τους»****.

Μέ τόν τρόπο αὐτό φτάσαμε στόν πιό «πλέριο», ὅπως ἐκφράζεται ὁ Μπάουερ, ὁρισμό τοῦ ἔθνους.

* Βλ. «Τό ἐθνικόζήτημα καί ἡ σοσιαλδημοκρατία», Ὄττο Μπάουερ, ἔκδ. «Σέρπ», 1909, σελ. 1-2.

** Βλ. στό ἴδιο, σελ. 6.

*** Βλ. στό ἴδιο, σελ. 2.

**** Βλ. στό ἴδιο, σελ. 24-25.

«Ἔθνος εἶναι τό σύνολο τῶν ἀνθρώπων πού μέ τήν κοινή τους μοίρα εἶναι συνδεμένοι σέ μιά κοινότητα χαραχτήρα»*.

Ὥστε εἶναι μιά κοινότητα ἐθνικοῦ χαραχτήρα πού βασίζεται πάνω στήν κοινή μοίρα παρμένη ἔξω ἀπό κάθε ὑποχρεωτική σύνθεση μέ τήν κοινότητα τοῦ χώρου, τῆς γλώσσας καί τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς.

Στήν περίπτωση ὅμως αὐτή τί ἀπομένει ἀπό τό ἔθνος; Γιά ποιά ἐθνική κοινότητα μπορεῖ νά γίνει λόγος σέ ἀνθρώπους πού εἶναι οἰκονομικά χωρισμένοι ὁ ἕνας ἀπό τόν ἄλλον, πού ζοῦν σέ διαφορετικά ἐδάφη καί μιλοῦνε ἀπό γενεά σέ γενεά διαφορετικές γλῶσσες;

Ὁ Μπάουερ λέει γιά τούς ἑβραίους ὅτι ἀποτελοῦν ἔθνος, ἄν καί «δέν ἔχουν κοινή γλώσσα»**. Μά γιά ποιά «κοινή μοίρα» καί ἐθνική σύνδεση μπορεῖ νά γίνει λόγος λχ. στούς ἑβραίους τῆς Γεωργίας, τοῦ Ντακεστάν, τῆς Ρωσίας καί τῆς Ἀμερικῆς, πού εἶναι ὁλότελα ἀποσπασμένοι ὁ ἕνας ἀπό τόν ἄλλον, πού ζοῦν σέ διαφορετικά ἐδάφη καί μιλοῦνε διαφορετικές γλῶσσες;

Οἱ ἑβραῖοι, πού ἀναφέραμε, ζοῦν χωρίς ἀμφιβολία μιά κοινή οἰκονομική καί πολιτική ζωή μέ τούς γεωργιανούς, τούς ντακεστανούς, τούς ρώσους καί τούς ἀμερικανούς, σέ μιά κοινή μαζί μ' αὐτούς ἀτμόσφαιρα πολιτισμοῦ. Αὐτό δέ μπορεῖ νά μή βάζει τή σφραγίδα του πάνω στόν ἐθνικό τους χαραχτήρα. Ἄν ἔμεινε κάτι τό κοινό σ' αὐτούς εἶναι ἡ θρησκεία, ἡ κοινή προέλευση καί μερικά ὑπολείμματα τοῦ ἐθνικοῦ χαραχτήρα. Ὅλα αὐτά εἶναι ἀναμφισβήτητα. Μά πῶς μπορεῖ κανένας νά μιλάει στά σοβαρά ὅτι τά ἀποστεωμένα θρησκευτικά ἤθη καί τά ψυχολογικά ὑπο-

* Βλ. «Τό ἐθνικό ζήτημα καί ἡ σοσιαλδημοκρατία», Ὄττο Μπάουερ, ἔκδ. «Σέρπ», 1909, σελ. 139.

** Βλ. στό ἴδιο, σελ. 2.

λείμματα πού ἐξανεμίζονται ἐπιδροῦν στή «μοίρα» τῶν πιό πάνω ἑβραίων ἰσχυρότερα ἀπό τό ζωντανό κοινωνικο-οικονομικό καί ἐκπολιτιστικό περίγυρο πού τούς περιβάλλει; Κι ὅμως, μονάχα μέ τήν προϋπόθεση αὐτή θά μποροῦσε κανείς νά μιλάει γιά τούς ἑβραίους γενικά σάν ἑνιαῖο ἔθνος.

Σέ τί διαφέρει τότε τό ἔθνος τοῦ Μπάουερ ἀπό τό «ἐθνικό πνεῦμα» τοῦ μυστικισμοῦ καί τῆς αὐτάρκειας τῶν σπιριτουαλιστῶν;

Ὁ Μπάουερ ἀνοίγει ἕνα ἀγεφύρωτο χάσμα ἀνάμεσα «στό διακριτικό γνώρισμα» τοῦ ἔθνους (τόν ἐθνικό χαραχτήρα) καί «στίς συνθῆκες» τῆς ζωῆς του, ἀποσπώντας τό ἕνα ἀπό τό ἄλλο. Τί ἄλλο εἶναι ὅμως ὁ ἐθνικός χαραχτήρας, ἄν ὄχι ἡ ἀντανάκλαση τῶν συνθηκῶν ζωῆς, τό ἀποκρυστάλλωμα τῶν ἐντυπώσεων πού παίρνουμε ἀπ' τό περιβάλλον μας; Πῶς μπορεῖ νά περιοριστεῖ κανένας μονάχα στόν ἐθνικό χαραχτήρα, ἀπομονωμένο καί ἀποσπασμένο ἀπό τό ἔδαφος πού τόν γέννησε;

Ἐπίσης, τί ἦταν ἐκεῖνο πού κυρίως ξεχώριζε τό αγγλικό ἔθνος ἀπό τό βορειοαμερικανικό στά τέλη τοῦ 18ου καί στίς ἀρχές τοῦ 19ου αἰώνα, ὅταν ἡ Βόρεια Ἀμερική ὀνομαζόταν ἀκόμα «Νέα Ἀγγλία»; Ὄχι βέβαια ὁ ἐθνικός χαραχτήρας: γιατί οἱ βορειοαμερικανοί ἦταν μετανάστες ἀπό τήν Ἀγγλία, πού εἶχαν πάρει μαζί τους στήν Ἀμερική, ὄχι μονάχα τήν ἀγγλική γλώσσα, ἀλλά καί τόν ἀγγλικό ἐθνικό χαραχτήρα καί δέ μποροῦσαν βέβαια νά τόν χάσουν ἔτσι γρήγορα, ἀκόμα κι ἄν κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν καινούργιων συνθηκῶν ἔπρεπε νά ἐπεξεργαστοῦν τό δικό τους ἰδιαίτερο χαραχτήρα. Κι ὅμως, παρά τή μεγαλύτερη ἤ μικρότερη κοινότητα στό χαραχτήρα τους, οἱ βορειοαμερικανοί ἀποτελοῦσαν ἀπό τότε κιόλας ἕνα ξεχωριστό ἀπό τήν Ἀγγλία ἔθνος! Εἶναι φανερό πώς ἡ «Νέα Ἀγγλία» σάν ἔθνος, ξεχώριζε τότε ἀπό τήν Ἀγγλία σάν ἔθνος, ὄχι ἐξαιτίας τοῦ ἰδιαίτερου ἐθνικοῦ χαραχτήρα, ἤ, ὄχι τόσο ἐξαιτίας τοῦ ἐθνικοῦ χαραχτήρα, ὅσο ἐξαιτίας τοῦ διαφορετικοῦ ἀπό τήν Ἀγγλία περιβάλλοντος καί ἐξαιτίας τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς.

Ἔτσι γίνεται σαφές πώς στήν πραγματικότητα δέν ὑπάρχει ἕ ν α μ ο ν α δ ι κ ό διακριτικό γνώρισμα τοῦ ἔθνους. Ὑπάρχει μονάχα ἕνα ἄθροισμα ἀπό γνωρίσματα ἀπό τά ὁποῖα, ὅταν συγκρίνει κανείς τά ἔθνη, ξεχωρίζει πιό ἀνάγλυφα πότε τό ἕνα γνώρισμα (ὁ ἐθνικός χαραχτήρας), πότε τό ἄλλο (ἡ γλώσσα), πότε τό τρίτο (τό ἔδαφος, οἱ οἰκονομικές συνθῆκες). Τό ἔθνος εἶναι ἕνας συνδυασμός ἀπ' ὅλα τά γνωρίσματα παρμένα μαζί.

Ἡ ἄποψη τοῦ Μπάουερ, πού ταυτίζει τό ἔθνος μέ τόν ἐθνικό χαραχτήρα, ἀποσπᾶ τό ἔθνος ἀπό τό ἔδαφος καί τό μετατρέπει σέ κάποια ἀόρατη, αὐτάρκη δύναμη. Ἔτσι δέν προκύπτει ἕνα ἔθνος πού ζεῖ καί δρᾶ, μά κάτι τό μυστικιστικό, τό ἀσύλληπτο καί τό ὑπερκόσμιο. Γιατί, τό ξαναλέω, τί εἴδους ἑβραϊκό ἔθνος εἶναι λχ. αὐτό πού ἀποτελεῖται ἀπό γεωργιανούς, ντακεστανούς, ρώσους, ἀμερικανούς καί ἄλλους ἑβραίους, πού τά μέλη του δέν καταλαβαίνουν ὁ ἕνας τόν ἄλλον (μιλᾶνε διαφορετικές γλῶσσες), ζοῦνε σέ διάφορα μέρη τῆς γήινης σφαίρας, δέ θά δοῦν ποτέ ὁ ἕνας τόν ἄλλον καί δέ θά δράσουν ποτέ μαζί οὔτε σέ καιρό εἰρήνης, οὔτε σέ καιρό πολέμου;!

Ὄχι, ἡ σοσιαλδημοκρατία, δέ φτιάχνει τό ἐθνικό της πρόγραμμα γιά τέτια χάρτινα «ἔθνη». Ἡ σοσιαλδημοκρατία μπορεῖ νά ὑπολογίζει μονάχα στά πραγματικά ἔθνη πού δροῦν καί κινοῦνται καί πού γι' αὐτό ἀναγκάζουν τούς ἄλλους νά τά ὑπολογίζουν.

Εἶναι φανερό πώς ὁ Μπάουερ συγχέει τό ἔ θ ν ο ς πού

εἶναι μιά ἱστορική κατηγορία μέ τή φ υ λ ή πού εἶναι κατηγορία ἐθνογραφική.

Ἐξάλλου ὁ ἴδιος ὁ Μπάουερ, ὅπως φαίνεται, νιώθει τήν ἀδυναμία τῆς θέσης του. Ἐνῶ στήν ἀρχή τοῦ βιβλίου του ὅταν μιλᾶ γιά τούς ἑβραίους τούς ὀνομάζει ρητά ἔθνος*, στό τέλος τοῦ βιβλίου ὁ Μπάουερ διορθώνει τόν ἑαυτό του καί βεβαιώνει ὅτι «ἡ καπιταλιστική κοινωνία δέν τούς ἐπιτρέπει (τούς ἑβραίους) καθόλου νά διατηρηθοῦν σάν ἔθνος»**, ἀφομοιώνοντάς τους μέ τά ἄλλα ἔθνη. Ἡ αἰτία γι' αὐτό εἶναι ὅτι «οἱ ἑβραῖοι δέν εἶναι ἐγκαταστημένοι σέ συνεχῆ ἐδαφική περιοχή»***, ἐνῶ μιά τέτια περιοχή ἔχουν λχ. οἱ τσέχοι πού σύμφωνα μέ τή γνώμη τοῦ Μπάουερ πρέπει νά διατηρηθοῦν σάν ἔθνος. Μέ δυό λόγια: ἡ αἰτία βρίσκεται στήν ἀπουσία τοῦ ἐδάφους.

Ὁ Μπάουερ κρίνοντας ἔτσι ἤθελε ν' ἀποδείξει ὅτι ἡ **ἐθνική** αὐτονομία δέ μπορεῖ νἆναι διεκδίκηση τῶν ἑβραίων ἐργατῶν****, ἔτσι ὅμως ἀναποδογύρισε ἄθελά του τήν ἴδια του τή θεωρία πού ἀρνεῖται τό κοινό ἔδαφος σάν ἕνα ἀπό τά γνωρίσματα τοῦ ἔθνους.

Ὁ Μπάουερ ὅμως προχωρεῖ πιό μακριά. Στήν ἀρχή τοῦ βιβλίου του διακηρύχνει ρητά ὅτι «οἱ ἑβραῖοι δέν ἔχουν καθόλου κ ο ι ν ή γλώσσα, μά ὡστόσο ἀποτελοῦν ἔθνος»*****. Δέν πρόφτασε ὅμως νά φτάσει στήν 130 σελίδα κι ἄλλαξε κιόλας μέτωπο, διακηρύχνοντας ἐξίσου ρητά ὅτι «δ έ ν ὑ π ά ρ χ ε ι ἀ μ φ ι β ο λ ί α π ώ ς κ α ν έ ν α ἔ θ ν ο ς δ έ

* Βλ. σελ. 2 τοῦ βιβλίου του.
** Βλ. στό ἴδιο, σελ. 389.
*** Βλ. στό ἴδιο, σελ. 388.
**** Βλ. στό ἴδιο, σελ. 396.
***** Βλ. στό ἴδιο, σελ. 2.

μ π ο ρ ε ῖ ν ά ὑ π ά ρ ξ ε ι χ ω ρ ί ς κ ο ι ν ή γ λ ώ σ σ α»* (ἡ ὑπογράμμιση εἶναι δική μας).

Ὁ Μπάουερ ἐδῶ ἤθελε ν' ἀποδείξει πώς «ἡ γλώσσα εἶναι τό σπουδαιότερο ὄργανο τῆς ἀνθρώπινης ἐπικοινωνίας»**, μά μαζί μ' αὐτό ἄθελά του ἀπόδειξε καί κεῖνο πού δέν εἶχε σκοπό ν' ἀποδείξει, καί συγκεκριμένα: τό ἀσύστατο τῆς δικῆς του θεωρίας γιά τό ἔθνος, πού ἀρνεῖται τή σημασία τῆς κοινῆς γλώσσας.

Ἔτσι, ἡ συρραμένη μέ ἰδεαλιστικές κλωστές θεωρία του ἀποκρούει ἡ ἴδια τόν ἑαυτό της.

II

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

Τό ἔθνος δέν εἶναι ἁπλῶς μιά ἱστορική κατηγορία, μά μιά ἱστορική κατηγορία μιᾶς ὁρισμένης ἐποχῆς, τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀναπτυσσόμενου καπιταλισμοῦ. Τό προτσές τῆς διάλυσης τῆς φεουδαρχίας καί τῆς ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ εἶναι ταυτόχρονα καί προτσές συγκρότησης τῶν ἀνθρώπων σέ ἔθνη. Αὐτό ἔγινε λχ. στή Δυτική Εὐρώπη. Οἱ ἄγγλοι, οἱ γάλλοι, οἱ γερμανοί, οἱ ἰταλοί καί ἄλλοι συγκροτήθηκαν σέ ἔθνη στό διάστημα τῆς νικηφόρας πορείας τοῦ καπιταλισμοῦ πού θριάμβευε ἐνάντια στό φεουδαρχικό τεμαχισμό.

Ἐκεῖ ὅμως ὁ σχηματισμός τῶν ἐθνῶν σήμαινε ταυτόχρονα καί τή μετατροπή τους σέ αὐτοτελῆ ἐθνικά κράτη. Τό ἀγγλικό, τό γαλλικό καί ἄλλα ἔθνη εἶναι ταυτόχρονα καί ἀγγλικό κλπ. κράτη. Ἡ Ἰρλανδία, πού ἔμεινε ἔξω ἀπ' αὐτό τό προτσές, δέν ἀλλάζει τή γενική εἰκόνα.

* Βλ. σελ. 130 τοῦ βιβλίου του.
** Βλ. στό ἴδιο, σελ. 130.

Κάπως διαφορετικά ξετυλίχτηκαν τά πράγματα στήν Ἀνατολική Εὐρώπη. Τόν καιρό πού στή Δύση τά ἔθνη ἐξελίσσονταν σέ κράτη, στήν Ἀνατολή συγκροτήθηκαν κράτη πολυεθνικά, κράτη πού ἀποτελοῦνταν ἀπό κάμποσες ἐθνότητες. Τέτια κράτη εἶναι ἡ Αὐστρουγγαρία καί ἡ Ρωσία. Στήν Αὐστρία, ἀπό πολιτική ἄποψη, ἀποδείχτηκαν πιό ἀναπτυγμένοι οἱ γερμανοί καί γι' αὐτό αὐτοί ἀνάλαβαν νά συνενώσουν σέ ἕνα κράτος τίς ἐθνότητες τῆς Αὐστρίας. Στήν Οὐγγαρία οἱ μαγιάροι—ὁ πυρήνας τῶν οὐγγρικῶν ἐθνοτήτων—ἀποδείχτηκαν οἱ πιό εὐπροσάρμοστοι στήν κρατική ὀργάνωση, αὐτοί λοιπόν συνενώσανε τήν Οὐγγαρία. Στή Ρωσία τό ρόλο τοῦ συνενωτῆ τῶν ἐθνοτήτων τόν ἀνάλαβαν οἱ μεγαλορῶσοι, πού εἶχαν ἐπικεφαλῆς μιά ἱστορικά συγκροτημένη, ἰσχυρή καί ὀργανωμένη ἀριστοκρατική στρατιωτική γραφειοκρατία.

Αὐτό ἔγινε στήν Ἀνατολή.

Ὁ ἰδιόμορφος αὐτός τρόπος τοῦ σχηματισμοῦ τῶν κρατῶν μποροῦσε νά συντελεστεῖ μονάχα μέσα στίς συνθῆκες τοῦ φεουδαρχισμοῦ πού δέν εἶχε ἀκόμα ἐξαλειφθεῖ, μέσα στίς συνθῆκες τοῦ λίγο ἀναπτυγμένου καπιταλισμοῦ, τότε πού οἱ ἀπωθημένες στό περιθώριο ἐθνότητες δέν εἶχαν προλάβει ἀκόμα νά παγιωθοῦν οἰκονομικά σέ ὁλοκληρωμένα ἔθνη.

Ὁ καπιταλισμός ὅμως ἀρχίζει νά ἀναπτύσσεται καί στά ἀνατολικά κράτη. Ἀναπτύσσονται τό ἐμπόριο καί οἱ συγκοινωνίες. Ξεπροβάλλουν μεγάλες πόλεις. Τά ἔθνη σταθεροποιοῦνται οἰκονομικά. Ὁ καπιταλισμός πού εἰσόρμησε μέσα στήν ἤρεμη ζωή τῶν παραγκωνισμένων ἐθνοτήτων τίς ἀναταράσσει καί τίς βάζει σέ κίνηση. Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ τύπου καί τοῦ θεάτρου, ἡ δράση τοῦ Ράιχσρατ (στήν Αὐστρία) καί τῆς Δούμας (στή Ρωσία) ὑποβοηθοῦνε τό δυνάμωμα τοῦ «ἐθνικοῦ αἰσθήματος». Ἡ διανόηση, πού δημιουργήθηκε, εἶναι διαποτισμένη ἀπό τίς «ἐθνικές ἰδέες» καί δρᾶ πρός τήν ἴδια κατεύθυνση...

Τά παραγκωνισμένα ὅμως ἔθνη, πού ἀφυπνίστηκαν καί ἀπόχτησαν αὐτοτελῆ ζωή, δέ συγκροτοῦνται πιά σέ ἀνεξάρτητα ἐθνικά κράτη, συναντοῦν στό δρόμο τους τήν πιό ἰσχυρή ἀντίπραξη τῶν ἡγετικῶν στρωμάτων τῶν κυρίαρχων ἐθνῶν, πού ἀπό καιρό κιόλας εἶχαν μπεῖ ἐπικεφαλῆς τοῦ κράτους. Ἀργοπόρησαν!...

Ἔτσι συγκροτοῦνται σέ ἔθνη οἱ τσέχοι, οἱ πολωνοί κλπ. στήν Αὐστρία, οἱ κροάτες καί ἄλλοι στήν Οὐγγαρία, οἱ λετονοί, λιθουανοί, οὐκρανοί, γεωργιανοί, ἀρμένηδες κλπ. στή Ρωσία. Αὐτό πού στή Δυτική Εὐρώπη ἀποτελοῦσε ἐξαίρεση (Ἰρλανδία), ἔγινε στήν Ἀνατολή κανόνας.

Στή Δύση, ἡ Ἰρλανδία ἀπάντησε στήν ἰδιαίτερη κατάστασή της μ' ἕνα ἐθνικό κίνημα. Στήν Ἀνατολή τά ἀφυπνισμένα ἔθνη ἦταν ὑποχρεωμένα ν' ἀπαντήσουν μέ τόν ἴδιο τρόπο.

Ἔτσι διαμορφώθηκαν οἱ συνθῆκες πού ὤθησαν στόν ἀγώνα τά νεαρά ἔθνη τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης.

Ὁ ἀγώνας ἄναψε καί φούντωσε κυρίως ὄχι ἀνάμεσα στά ἔθνη στό σύνολό τους, μά ἀνάμεσα στίς κυρίαρχες τάξεις τῶν κυρίαρχων ἐθνῶν καί στίς κυρίαρχες τάξεις τῶν παραγκωνισμένων ἐθνῶν. Τόν ἀγώνα συνήθως τόν διεξάγει εἴτε ἡ μικροαστική τάξη τῶν πόλεων τοῦ καταπιεζόμενου ἔθνους ἐνάντια στή μεγάλη κεφαλαιοκρατία τοῦ κυρίαρχου ἔθνους (τσέχοι ἐνάντια στούς γερμανούς), εἴτε ἡ ἀγροτική ἀστική τάξη τοῦ καταπιεζόμενου ἔθνους ἐνάντια στούς τσιφλικάδες τοῦ κυρίαρχου ἔθνους (οὐκρανοί στήν Πολωνία), εἴτε ὁλόκληρη ἡ «ἐθνική» ἀστική τάξη τῶν καταπιεζόμενων ἐθνῶν ἐνάντια στήν ἀριστοκρατία τοῦ κυρίαρχου ἔθνους πού κυβερνάει (Πολωνία, Λιθουανία καί Οὐκρανία στή Ρωσία).

Ἡ ἀστική τάξη εἶναι τό κύριο πρόσωπο πού δρᾶ.

Τό βασικό ζήτημα γιά τή νεαρή ἀστική τάξη εἶναι ἡ ἀγορά. Σκοπός της εἶναι νά πουλᾶ τά ἐμπορεύματά της καί νά βγεῖ νικήτρια στό συναγωνισμό μέ τήν κεφαλαιοκρατία τῆς ἄλλης ἐθνότητας. Ἀπό δῶ προέρχεται καί ἡ ἐπιθυμία της νά ἐξασφαλίσει γιά τόν ἑαυτό της τή «δική» της, τήν «πάτρια» ἀγορά. Ἡ ἀγορά εἶναι τό πρῶτο σχολειό ὅπου ἡ ἀστική τάξη διδάσκεται τόν ἐθνισμό.

Ἡ ὑπόθεση ὅμως δέν περιορίζεται συνήθως στήν ἀγορά. Στόν ἀγώνα ἐπεμβαίνει ἡ μισοφεουδαρχική-μισοκεφαλαιοκρατική γραφειοκρατία τοῦ κυρίαρχου ἔθνους μέ τίς δικές της χωροφυλακίστικες μέθοδες. Ἡ ἀστική τάξη τοῦ κυρίαρχου ἔθνους—ἀδιάφορο ἄν εἶναι μεγάλη ἤ μικρή—ἔχει τή δυνατότητα νά κανονίζει τούς λογαριασμούς της «πιό γρήγορα» καί «πιό ἀποφασιστικά» μέ τόν ἀνταγωνιστή της. Ἑνώνονται οἱ «δυνάμεις» καί ἀρχίζει μιά ὁλόκληρη σειρά ἀπό περιοριστικά μέτρα ἐνάντια στήν «ἀλλογενῆ» ἀστική τάξη, πού μετατρέπονται σέ καταπίεση. Ὁ ἀγώνας μεταφέρεται ἀπό τήν οἰκονομική στήν πολιτική σφαίρα. Περιορισμός στήν ἐλευθερία κίνησης, ἀπαγόρευση τῆς γλώσσας, περιορισμός τῶν ἐκλογικῶν δικαιωμάτων, ἐλάττωση τῶν σχολείων, θρησκευτικές πιέσεις κλπ. σωριάζονται στό κεφάλι τοῦ «ἀνταγωνιστῆ». Τά μέτρα αὐτά βέβαια δέν ἐξυπηρετοῦν μονάχα τά συμφέροντα τῶν ἀστικῶν τάξεων τοῦ κυρίαρχου ἔθνους, μά καί τούς εἰδικούς, νά ποῦμε, σκοπούς τῆς γραφειοκρατικῆς κάστας πού διοικεῖ. Ἀπ' τήν ἄποψη ὅμως τῶν ἀποτελεσμάτων, αὐτό δέν ἔχει καμιά σημασία: Στή δοσμένη περίπτωση οἱ ἀστικές τάξεις καί ἡ γραφειοκρατία βαδίζουν χέρι μέ χέρι, εἴτε γιά τήν Αὐστρουγγαρία πρόκειται, εἴτε γιά τή Ρωσία.

Ἡ ἀστική τάξη τοῦ καταπιεζόμενου ἔθνους, πού παραγκωνίζεται ἀπ' ὅλες τίς πλευρές, μπαίνει φυσικά σέ κίνηση. Κάνει ἔκκληση στά «ὁμοεθνῆ κατώτερα στρώματα» κι ἀρχίζει νά φωνάζει γιά τήν «πατρίδα» παρουσιάζοντας τή δική της ἰδιωτική ὑπόθεση σάν ὑπόθεση παλλαϊκή. Στρατολογεῖ γιά τόν ἑαυτό της τούς «συμπατριῶτες» γιά τά συμφέροντα... «τῆς πατρίδας». Καί τά «κατώτερα στρώματα» δέ μένουν πάντα ἀδιάφορα στίς ἐκκλήσεις, συγκεντρώνονται γύρω ἀπό τή σημαία της: οἱ καταπιέσεις ἀπό τά πάνω θίγουν κι αὐτά καί προκαλοῦν τή δυσαρέσκειά τους.

Ἔτσι ἀρχίζει τό ἐθνικό κίνημα.

Ἡ δύναμη τοῦ ἐθνικοῦ κινήματος καθορίζεται ἀπό τό βαθμό πού συμμετέχουν σ' αὐτό τά πλατιά στρώματα τοῦ ἔθνους, τό προλεταριάτο καί ἡ ἀγροτιά.

Ἄν τό προλεταριάτο θά μπεῖ κάτω ἀπό τή σημαία τοῦ ἀστικοῦ ἐθνικισμοῦ, αὐτό ἐξαρτιέται ἀπό τό βαθμό ἀνάπτυξης τῶν ταξικῶν ἀντιθέσεων, ἀπό τό βαθμό συνείδησης καί ὀργάνωσης τοῦ προλεταριάτου. Τό συνειδητό προλεταριάτο ἔχει τή δική του δοκιμασμένη σημαία καί δέν ἔχει κανένα λόγο νά μπεῖ κάτω ἀπ' τή σημαία τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ὅσο γιά τούς ἀγρότες, ἡ συμμετοχή τους στό ἐθνικό κίνημα ἐξαρτιέται πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἀπό τό χαραχτήρα τῆς καταπίεσης. Ἄν οἱ πιέσεις θίγουν τά συμφέροντά τους «γιά τή γῆ», ὅπως ἔγινε στήν Ἰρλανδία, τότε οἱ πλατιές μάζες τῶν ἀγροτῶν συντάσσονται ἀμέσως κάτω ἀπό τή σημαία τοῦ ἐθνικοῦ κινήματος.

Ἀπ' τήν ἄλλη μεριά, ἄν λχ. στή Γεωργία δέν ὑπάρχει κάποιος σοβαρός ἀντιρωσικός ἐθνικισμός, αὐτό συμβαίνει πρίν ἀπ' ὅλα γιατί ἐκεῖ δέν ὑπάρχουν ρῶσοι τσιφλικάδες εἴτε μεγάλη ρωσική κεφαλαιοκρατία, πού θά μποροῦσαν νά δόσουν τροφή σ' ἕνα τέτιο ἐθνικισμό μέσα στίς μάζες. Στή Γεωργία ὑπάρχει ἀντιαρμένικος ἐθνι-

κισμός, κι αὐτό γιατί ἐκεῖ ὑπάρχει ἀκόμα μιά μεγάλη ἀρμένικη κεφαλαιοκρατία πού χτυπώντας τή μικρή ἀδύνατη ἀκόμα ἀστική τάξη τῆς Γεωργίας, τή σπρώχνει στόν ἀντιαρμένικο ἐθνικισμό.

Τό ἐθνικό ζήτημα, ἀνάλογα μέ τούς παράγοντες αὐτούς, παίρνει εἴτε μαζικό χαραχτήρα καί ἀναπτύσσεται ὁλοένα καί πιό πολύ (Ἰρλανδία, Γαλικία), εἴτε μετατρέπεται σέ μιά ἁλυσίδα ἀπό μικρές συγκρούσεις καί ἐκφυλίζεται σέ σκάνδαλα καί σέ «ἀγώνα» γιά τίς ταμπέλες τῶν καταστημάτων (ὅπως σέ μερικές πολιτειοῦλες στή Βοημία).

Τό περιεχόμενο τοῦ ἐθνικοῦ κινήματος δέ μπορεῖ βέβαια νά εἶναι παντοῦ ὅμοιο: καθορίζεται ὁλότελα ἀπό τίς ποικιλόμορφες διεκδικήσεις πού προβάλλει τό κίνημα. Στήν Ἰρλανδία τό κίνημα ἔχει ἀγροτικό χαραχτήρα, στή Βοημία «γλωσσικό», ἐδῶ διεκδικοῦν ἰσοτιμία πολιτικῶν δικαιωμάτων καί θρησκευτική ἐλευθερία, ἐκεῖ διεκδικοῦν «δικούς τους» δημόσιους ὑπαλλήλους, εἴτε δική τους βουλή. Μέσα ἀπό τά ποικιλόμορφα αἰτήματα διαφαίνονται συχνά τά ποικιλόμορφα γνωρίσματα πού χαραχτηρίζουν γενικά τό ἔθνος, (ἡ γλώσσα, τό ἔδαφος καί ἄλλα). Εἶναι ἄξιο προσοχῆς ὅτι πουθενά δέ συναντᾶς αἰτήματα γιά τόν «ἐθνικό χαραχτήρα» ἀλά Μπάουερ πού τά ἀγκαλιάζει ὅλα. Καί αὐτό εἶναι κατανοητό: «ὁ ἐθνικός χαραχτήρας», παρμένος αὐτός *καθαυτός* εἶναι ἀσύλληπτος καί ὅπως σωστά παρατήρησε ὁ Ι. Στράσερ «ἡ πολιτική δέν ἔχει καμιά δουλιά μ' αὐτόν»*.

Αὐτές γενικά εἶναι οἱ μορφές καί ὁ χαραχτήρας τοῦ ἐθνικοῦ κινήματος.

Ἀπό ὅσα εἰπώθηκαν, εἶναι ξεκάθαρο πώς ὁ ἐθνικός ἀγώνας μέσα στίς συνθῆκες τοῦ *ἀναπτυσσόμενου* καπιταλισμοῦ εἶναι ἀγώνας ἀνάμεσα στίς ἀστικές τάξεις. Κάποτε ἡ ἀστική τάξη πετυχαίνει νά προσελκύσει τό προλεταριάτο στό ἐθνικό κίνημα καί τότε ὁ ἐθνικός ἀγώνας στήν *ἐξωτερική του ὄψη* παίρνει «παλλαϊκό» χαραχτήρα, αὐτό ὅμως γίνεται μονάχα στήν ἐξωτερική του ὄψη. *Στήν οὐσία του*, ὁ ἀγώνας αὐτός παραμένει πάντα ἀστικός, ἐπωφελής καί ἀρεστός κυρίως στήν ἀστική τάξη.

* Βλ. Ι. Στράσερ «Ὁ ἐργάτης καί τό ἔθνος», 1912, σελ. 33.

Ἀπ' αὐτό ὅμως δέν προκύπτει καθόλου ὅτι τό προλεταριάτο δέν πρέπει νά ἀγωνίζεται ἐνάντια στήν πολιτική τῆς καταπίεσης τῶν ἐθνοτήτων.

Ὁ περιορισμός στήν ἐλευθερία κίνησης, ἡ στέρηση τῶν ἐκλογικῶν δικαιωμάτων, ἡ ἀπαγόρευση τῆς γλώσσας, ἡ ἐλάττωση τῶν σχολείων καί οἱ ἄλλες καταπιέσεις θίγουν τούς ἐργάτες ἐξίσου, ἄν ὄχι καί περισσότερο, μέ τήν ἀστική τάξη. Ἡ κατάσταση αὐτή μπορεῖ νά τραινάρει μονάχα τήν ἐλεύθερη ἀνάπτυξη τῶν πνευματικῶν δυνάμεων τοῦ προλεταριάτου στά ὑποταγμένα ἔθνη. Δέ μπορεῖ κανένας νά πεῖ στά σοβαρά ὅτι ὁ τάταρος ἤ ὁ ἑβραῖος ἐργάτης ἀναπτύσσουν πλέρια τίς πνευματικές ἱκανότητές τους ὅταν δέν τούς ἐπιτρέπουν νά χρησιμοποιοῦν τή μητρική τους γλώσσα στίς συνελεύσεις καί τίς διαλέξεις, ὅταν τούς κλείνουν τά σχολειά.

Ἡ πολιτική ὅμως τῶν ἐθνικιστικῶν καταπιεστικῶν μέτρων εἶναι ἐπικίνδυνη γιά τήν ὑπόθεση τοῦ προλεταριάτου κι ἀπό μιάν ἄλλη πλευρά. Ἀποσπᾶ τήν προσοχή τῶν πλατιῶν στρωμάτων ἀπό τά κοινωνικά ζητήματα, ἀπό τά ζητήματα τῆς ταξικῆς πάλης, καί τή στρέφει στά ἐθνικά ζητήματα, στά «κοινά» γιά τό προλεταριάτο καί τήν ἀστική τάξη ζητήματα. Κι αὐτό δημιουργεῖ εὐνοϊκό ἔδαφος γιά τό ἀπατηλό κήρυγμα τῆς «ἁρμονίας τῶν συμφερόντων», γιά τή συγκάλυψη τῶν ταξικῶν συμφερόντων τοῦ προ-

λεταριάτου, γιά τήν πνευματική ὑποδούλωση τῶν ἐργατῶν. Ἔτσι μπαίνει ἕνας σοβαρός φραγμός στήν ὑπόθεση τῆς συνένωσης τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν ἐθνοτήτων. Ἄν μιά σημαντική μερίδα πολωνῶν ἐργατῶν παραμένει ὥς τώρα πνευματικά ὑποδουλωμένη στούς ἀστούς ἐθνικιστές κι ἄν ἴσαμε τώρα παραμένει μακριά ἀπό τό διεθνές ἐργατικό κίνημα, εἶναι κυρίως γιατί ἡ αἰώνια ἀντιπολωνική πολιτική τῶν «κατόχων τῆς ἐξουσίας» δημιουργεῖ τό ἔδαφος γιά μιά τέτια ὑποδούλωση καί δυσκολεύει τήν ἀπελευθέρωση τῶν ἐργατῶν ἀπ' αὐτήν.

Μά δέ σταματᾶ μόνο σ' αὐτό ἡ πολιτική τῶν πιέσεων. Ἀπό τό «σύστημα» τῆς καταπίεσης περνάει, ὄχι σπάνια, στό «σύστημα» τοῦ ἐξερεθισμοῦ τοῦ ἑνός ἔθνους ἐνάντια στό ἄλλο, στό «σύστημα» τῶν σφαγῶν καί τῶν πογκρόμ. Αὐτό τό τελευταῖο βέβαια δέν εἶναι παντοῦ καί πάντα δυνατό, ἐκεῖ ὅμως πού εἶναι δυνατό—μέσα σέ συνθῆκες πού λείπουν καί οἱ στοιχειώδεις ἐλευθερίες—ἐκεῖ ὄχι σπάνια παίρνει τρομαχτικές διαστάσεις, ἀπειλώντας νά πνίξει στό αἷμα καί στά δάκρια τήν ὑπόθεση τῆς συσπείρωσης τῶν ἐργατῶν. Ὄχι λίγα παραδείγματα δίνουν ὁ Καύκασος καί ἡ Νότια Ρωσία. «Διαίρει καί βασίλευε», αὐτός εἶναι ὁ σκοπός τῆς πολιτικῆς τοῦ ἐξερεθισμοῦ. Κι ἐφόσον ἡ πολιτική αὐτή πετυχαίνει, ἀποτελεῖ τό πιό μεγάλο κακό γιά τό προλεταριάτο, τό πιό σοβαρό ἐμπόδιο στή συσπείρωση τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν ἐθνοτήτων τοῦ κράτους.

Οἱ ἐργάτες ὅμως ἐνδιαφέρονται γιά τήν πλέρια συγχώνευση ὅλων τῶν συντρόφων τους σ' ἕνα διεθνικό στρατό γιά τή γρήγορη καί οριστική ἀπελευθέρωσή τους ἀπ' τόν πνευματικό ζυγό τῆς κεφαλαιοκρατίας, γιά νά ξετυλιχτοῦν πλέρια καί ὁλόπλευρα οἱ πνευματικές δυνάμεις τῶν συναδέλφων τους, ἀδιάφορο σέ ποιό ἔθνος ἀνήκουν.

Γιά τοῦτο οἱ ἐργάτες ἀγωνίζονται καί θά ἀγωνίζονται ἐνάντια στήν πολιτική τῆς καταπίεσης τῶν ἐθνῶν σέ ὅλες τίς μορφές της, ἀπ' τίς πιό ἐκλεπτυσμένες ἴσαμε τίς πιό χοντροκομμένες, ὅπως καί ἐνάντια στήν πολιτική τοῦ ἐξερεθισμοῦ σέ ὅλες τίς μορφές της.

Γι' αὐτό ἡ σοσιαλδημοκρατία ὅλων τῶν χωρῶν διακηρύχνει τό δικαίωμα τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν.

Δικαίωμα αὐτοδιάθεσης σημαίνει ὅτι μονάχα τό ἴδιο τό ἔθνος ἔχει δικαίωμα νά καθορίζει τήν τύχη του, ὅτι κανένας δέν ἔχει δικαίωμα νά ἐπεμβαίνει βίαια στή ζωή τοῦ ἔθνους, νά καταστρέφει τά σχολειά καί τά ἄλλα ἱδρύματά του, νά καταπατεῖ τά ἤθη καί τά ἔθιμά του, νά τοῦ ἀπαγορεύει τή γλώσσα, νά τοῦ ἀκρωτηριάζει τά δικαιώματα.

Αὐτό βέβαια δέ σημαίνει πώς ἡ σοσιαλδημοκρατία θά ὑποστηρίζει ὅλα καί τά κάθε λογῆς ἔθιμα καί θεσμούς τοῦ ἔθνους. Καταπολεμώντας τή χρησιμοποίηση βίας ἐνάντια σ' ἕνα ἔθνος, θά ὑπερασπίζει μονάχα τό δικαίωμα τοῦ ἔθνους νά καθορίζει μόνο του τήν τύχη του, διεξάγοντας ταυτόχρονα ζύμωση ἐνάντια στά βλαβερά ἔθιμα καί τούς βλαβερούς θεσμούς αὐτοῦ τοῦ ἔθνους, γιά νά δόσει τή δυνατότητα στά ἐργαζόμενα στρώματα τοῦ δοσμένου ἔθνους νά λυτρωθοῦν ἀπ' αὐτούς.

Δικαίωμα αὐτοδιάθεσης σημαίνει πώς τό ἔθνος μπορεῖ νά ὀργανωθεῖ σύμφωνα μέ τήν ἐπιθυμία του. Ἔχει δικαίωμα νά ὀργανώσει τή ζωή του πάνω στήν ἀρχή τῆς αὐτονομίας. Ἔχει δικαίωμα νά συνάψει μέ ἄλλα ἔθνη ὁμοσπονδιακές σχέσεις. Ἔχει τό δικαίωμα νά ἀποχωριστεῖ ὁλότελα. Τό ἔθνος εἶναι κυρίαρχο καί ὅλα τά ἔθνη εἶναι ἰσότιμα.

Αὐτό φυσικά δέ σημαίνει ὅτι ἡ σοσιαλδημοκρατία θά ὑπερασπίσει κάθε διεκδίκηση τοῦ ἔθνους. Τό ἔθνος ἔχει τό δικαίωμα νά ξαναγυρίσει ἀκόμα καί σέ παλιά καθεστῶτα,

αὐτό δέ σημαίνει ὅμως ὅτι ἡ σοσιαλδημοκρατία θά βάλει τήν ὑπογραφή της κάτω ἀπό μιά τέτια ἀπόφαση πού θά πάρει ἡ μιά εἴτε ἡ ἄλλη ὀργάνωση τοῦ δοσμένου ἔθνους. Οἱ ὑποχρεώσεις τῆς σοσιαλδημοκρατίας, πού ὑπερασπίζει τά δικαιώματα τοῦ προλεταριάτου καί τά δικαιώματα τοῦ ἔθνους, πού ἀποτελεῖται ἀπό διαφορετικές τάξεις, εἶναι δυό διαφορετικά πράγματα.

Ἡ σοσιαλδημοκρατία παλαίβοντας γιά τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης τοῦ ἔθνους καθορίζει γιά σκοπό της νά βάλει τέλος στήν καταπιεστική πολιτική ἐνάντια στά ἔθνη, νά τήν καταστήσει ἀδύνατη, κι ἔτσι νά ὑποσκάψει τήν πάλη ἀνάμεσα στά ἔθνη, νά τήν ἀμβλύνει, νά τήν περιορίσει στό ἐλάχιστο σημεῖο.

Αὐτό οὐσιαστικά ξεχωρίζει τήν πολιτική τοῦ συνειδητοῦ προλεταριάτου ἀπό τήν πολιτική τῆς ἀστικῆς τάξης πού προσπαθεῖ νά βαθύνει καί νά ἐξογκώσει τόν ἐθνικό ἀγώνα, νά συνεχίσει καί νά ὀξύνει τό ἐθνικό κίνημα.

Καί ἀκριβῶς γι᾽ αὐτό, τό συνειδητό προλεταριάτο δέ μπορεῖ νά μπεῖ κάτω ἀπό τήν «ἐθνική» σημαία τῆς κεφαλαιοκρατίας.

Ἀκριβῶς γι᾽ αὐτό, ἡ λεγόμενη «ἐξελιχτική ἐθνική» πολιτική, πού προτείνει ὁ Μπάουερ, δέ μπορεῖ νά γίνει ἡ πολιτική τοῦ προλεταριάτου. Ἡ ἀπόπειρα τοῦ Μπάουερ νά ταυτίσει τήν «ἐξελιχτική ἐθνική» πολιτική του μέ τήν πολιτική τῆς «σύγχρονης ἐργατικῆς τάξης»* εἶναι ἀπόπειρα νά προσαρμόσει τήν ταξική πάλη τῶν ἐργατῶν στόν ἀγώνα τῶν ἐθνῶν.

Οἱ τύχες τοῦ ἐθνικοῦ κινήματος, πού στήν οὐσία του εἶναι κίνημα τῆς κεφαλαιοκρατίας, εἶναι φυσικά συνδεμένη μέ τήν τύχη τῆς κεφαλαιοκρατίας. Ἡ ὁριστική ἐξάλειψη

* Βλ. τό βιβλίο τοῦ Μπάουερ, σελ. 166.

τοῦ ἐθνικοῦ κινήματος εἶναι δυνατή μονάχα μέ τήν πτώση τῆς ἀστικῆς τάξης. Μονάχα μέσα στό βασίλειο τοῦ σοσιαλισμοῦ μπορεῖ νά ἀποκατασταθεῖ πλέρια εἰρήνη. Μά καί μέσα στά πλαίσια τοῦ καπιταλισμοῦ εἶναι δυνατό νά περιοριστεῖ ὁ ἐθνικός ἀγώνας ἴσαμε τό ἐλάχιστο, νά ὑποσκαφτεῖ ἀπό τή ρίζα, νά γίνει στόν ἀνώτατο βαθμό ἀβλαβής γιά τό προλεταριάτο. Αὐτό τό μαρτυρᾶνε τά παραδείγματα τῆς Ἑλβετίας καί τῆς Ἀμερικῆς. Γιά νά γίνει αὐτό χρειάζεται νά ἐκδημοκρατιστεῖ ἡ χώρα καί νά δοθεῖ στά ἔθνη ἡ δυνατότητα τῆς ἐλεύθερης ἀνάπτυξης.

III

Η ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Τό ἔθνος ἔχει τό δικαίωμα νά καθορίζει ἐλεύθερα τήν τύχη του, ἔχει τό δικαίωμα νά ὀργανώνεται ὅπως τοῦ ἀρέσει, χωρίς βέβαια νά βλάπτει τά συμφέροντα ἄλλων ἐθνῶν. Αὐτό εἶναι ἀναμφισβήτητο.

Πῶς ὅμως πρέπει νά ὀργανωθεῖ, ποιές μορφές πρέπει νά πάρει ἡ μελλοντική του συγκρότηση, ἄν ληφθοῦν ὑπόψη τά συμφέροντα τῆς πλειοψηφίας τοῦ ἔθνους καί πρῶτ᾽ ἀπ᾽ ὅλα τοῦ προλεταριάτου;

Τό ἔθνος ἔχει τό δικαίωμα νά ὀργανωθεῖ αὐτόνομα. Ἔχει τό δικαίωμα καί νά ἀποχωριστεῖ ἀκόμα. Αὐτό ὅμως δέ σημαίνει ἐπίσης ὅτι πρέπει νά τό κάνει αὐτό κάτω ἀπό ὁποιεσδήποτε συνθῆκες, ὅτι ἡ αὐτονομία εἴτε ὁ ἀποχωρισμός συμφέρουν παντοῦ καί πάντα στό ἔθνος, δηλ. στήν πλειοψηφία του, δηλ. στά ἐργαζόμενα στρώματα. Οἱ τάταροι τῆς Ὑπερκαυκασίας σάν ἔθνος μποροῦν νά συγκεντρωθοῦν, ἄς ποῦμε, στή βουλή τους καί ὑποταγμένοι στήν ἐπιρροή τῶν μπέηδων καί μολάδων τους νά παλινορθώσουν στόν τόπο τους τό παλιό τους καθεστώς, νά ἀποφασίσουν νά ἀπο-

χωριστοῦν ἀπό τό κράτος. Σύμφωνα μέ τήν ἔννοια τῆς παραγράφου πού μιλάει γιά τήν αὐτοδιάθεση, ἔχουν ἀπόλυτο δικαίωμα νά τό κάνουν αὐτό. Συμφέρει ὅμως αὐτό στά ἐργαζόμενα στρώματα τοῦ ταταρικοῦ ἔθνους; Μπορεῖ ἡ σοσιαλδημοκρατία νά βλέπει ἀδιάφορα πώς παρασέρνουνε οἱ μπέηδες καί οἱ μολάδες τίς μάζες στή λύση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος; Δέ θά πρέπει ἡ σοσιαλδημοκρατία νά ἀναμιχθεῖ στήν ὑπόθεση καί νά ἐπηρεάσει μέ καθοριστικό τρόπο τή θέληση τοῦ ἔθνους; Δέ θά πρέπει νά βγεῖ μ' ἕνα συγκεκριμένο σχέδιο γιά τή λύση τοῦ ζητήματος, μ' ἕνα σχέδιο πού νά συμφέρει περισσότερο στίς ταταρικες μάζες;

Ποιά λύση συμβιβάζεται περισσότερο μέ τά συμφέροντα τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν: ἡ αὐτονομία, ἡ ὁμοσπονδία ἤ ὁ ἀποχωρισμός;

Ὅλα αὐτά εἶναι ζητήματα πού ἡ λύση τους ἐξαρτιέται ἀπό τίς συγκεκριμένες ἱστορικές συνθῆκες πού περιβάλλουν τό δοσμένο ἔθνος.

Πολύ περισσότερο πού οἱ συνθῆκες, ὅπως καί τό καθετί, ἀλλάζουν, καί μιά λύση πού εἶναι σωστή γιά τή δοσμένη στιγμή μπορεῖ νά ἀποδειχτεῖ ὅτι εἶναι ὁλότελα ἀπαράδεχτη γιά μιά ἄλλη στιγμή.

Στά μέσα τοῦ 19ου αἰώνα ὁ Μάρξ ἤτανε ὀπαδός τοῦ ἀποχωρισμοῦ τῆς ρωσικῆς Πολωνίας καί εἶχε δίκιο, γιατί τότε ἐπρόκειτο γιά τήν ἀπελευθέρωση ἑνός ἀνώτερου πολιτισμοῦ ἀπό ἕναν κατώτερο πού τόν κατάστρεφε. Καί τό ζήτημα τότε ἔμπαινε ὄχι μονάχα στή θεωρία, ὄχι ἀκαδημαϊκά, μά στήν πράξη, στήν ἴδια τή ζωή...

Στά τέλη τοῦ 19ου αἰώνα οἱ πολωνοί μαρξιστές ἐκφράζονταν πιά ἐνάντια στόν ἀποχωρισμό τῆς Πολωνίας κι εἶχαν κι αὐτοί ἐπίσης δίκιο, γιατί στά τελευταῖα 50 χρόνια εἴχανε γίνει βαθιές ἀλλαγές στήν οἰκονομική καί ἐκπολιτιστική προσέγγιση τῆς Ρωσίας καί Πολωνίας. Ἐκτός ἀπ' αὐτό, τόν ἴδιο καιρό τό ζήτημα τοῦ ἀποχωρισμοῦ μετατράπηκε ἀπό θέμα πραχτικό σέ θέμα γιά ἀκαδημαϊκές συζητήσεις πού συγκινοῦσε ἴσως μονάχα τούς διανοούμενους τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Αὐτό βέβαια δέν ἀποκλείει τήν πιθανότητα νά παρουσιαστοῦν ὁρισμένες ἐσωτερικές καί ἐξωτερικές συνθῆκες, κάτω ἀπό τίς ὁποῖες τό ζήτημα τοῦ ἀποχωρισμοῦ τῆς Πολωνίας νά ξαναγίνει ἐπίκαιρο.

Ἀπ' ὅλα αὐτά βγαίνει ὅτι ἡ λύση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος εἶναι δυνατή μονάχα σέ σχέση μέ τίς ἱστορικές συνθῆκες παρμένες στήν ἐξέλιξή τους.

Οἱ οἰκονομικές, πολιτικές καί ἐκπολιτιστικές συνθῆκες, πού περιβάλλουν τό δοσμένο ἔθνος, εἶναι τό μοναδικό κλειδί γιά νά λυθεῖ τό ζήτημα **πῶς** ἀκριβῶς πρέπει νά ὀργανωθεῖ τό ἕνα ἤ τό ἄλλο ἔθνος, **ποιές μορφές** πρέπει νά πάρει ἡ μελλοντική του συγκρότηση. Γι' αὐτό εἶναι δυνατό νά χρειάζεται εἰδική λύση τοῦ ζητήματος γιά κάθε ἔθνος. Ἄν χρειάζεται κάπου μιά διαλεχτική τοποθέτηση τοῦ ζητήματος, αὐτό χρειάζεται ἴσα-ἴσα ἐδῶ, στό ἐθνικό ζήτημα.

Ἔχοντας ὑπόψη αὐτό εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ταχθοῦμε κατηγορηματικά ἐνάντια σ' ἕνα πολύ διαδομένο, μά καί πολύ χονδροειδῆ τρόπο «λύσης» τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος πού ξεκινάει ἀπό τό Μπούντ. Ἐννοοῦμε τήν εὔκολη μέθοδο νά ἐπικαλοῦνται τήν αὐστριακή καί νοτιοσλάβικη σοσιαλδημοκρατία*, πού τάχα ἔλυσαν τό ἐθνικό ζήτημα καί πρέπει οἱ ρῶσοι σοσιαλδημοκράτες νά δανειστοῦν ἁπλῶς ἀπ' αὐτές τή λύση. Γιά νά γίνει αὐτό, ὑποτίθεται ἄς ποῦμε πώς καθετί, πού εἶναι σωστό γιά τήν Αὐστρία, εἶναι

* Ἡ νοτιοσλάβικη σοσιαλδημοκρατία δρᾶ στά νότια τῆς Αὐστρίας.

σωστό καί γιά τή Ρωσία. Στή δοσμένη περίπτωση παραβλέπεται τό πιό σοβαρό καί άποφασιστικό: οί συγκεκριμένες ίστορικές συνθήκες στή Ρωσία γενικά καί στή ζωή κάθε ξεχωριστοῦ ἔθνους μέσα στά ὅρια τῆς Ρωσίας εἰδικά.

Ἀκοῦστε, λόγου χάρη, τό γνωστό μπουντιστή Κοσόφσκι:

«Ὅταν στό IV συνέδριο τοῦ Μπούντ συζητιόταν τό ζήτημα ἀπό ἄποψη ἀρχῶν (πρόκειται γιά τό ἐθνικό ζήτημα. Ι. Στ.), ἡ λύση τοῦ ζητήματος μέ τό πνεῦμα τοῦ Νοτιοσλάβικου Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος, πού προτάθηκε ἀπό ἕνα μέλος τοῦ συνεδρίου, ἐγκρίθηκε γενικά ἀπ' ὅλους»*.

Σάν ἀποτέλεσμα «τό συνέδριο ἀποφάσισε ὁμόφωνα»... τήν ἐθνική αὐτονομία.

Αὐτό εἶναι ὅλο! Οὔτε ἀνάλυση τῆς ρωσικῆς πραγματικότητας, οὔτε ἐξήγηση τῶν ὅρων ζωῆς τῶν ἑβραίων στή Ρωσία: στήν ἀρχή δανείστηκαν τήν ἀπόφαση ἀπό τό Νοτιοσλάβικο Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα, κατόπιν τήν «ἐγκρίνανε» κι ὕστερα τήν «ψήφισαν ὁμόφωνα»! Ἔτσι οἱ μπουντιστές τοποθετοῦν καί λύνουν τό ἐθνικό ζήτημα στή Ρωσία...

Στό ἀναμεταξύ ἡ Αὐστρία καί ἡ Ρωσία παρουσιάζουν ὁλότελα διαφορετικές συνθῆκες. Αὐτό ἐξηγεῖ ἀκριβῶς γιατί ἡ σοσιαλδημοκρατία τῆς Αὐστρίας, πού ψήφισε στό Μπρνό (1899)[132] ἕνα ἐθνικό πρόγραμμα στό πνεῦμα τῆς ἀπόφασης τοῦ Νοτιοσλάβικου Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος (μέ μερικές ἀσήμαντες διορθώσεις, εἶναι ἀλήθεια), δέν ἐξετάζει καθόλου τό ζήτημα κατά τό ρωσικό, νά ποῦμε, τρόπο καί δέν τό λύνει βέβαια μέ τρόπο ρωσικό.

Καί πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἡ τοποθέτηση τοῦ ζητήματος. Πῶς θέτουν τό ζήτημα οἱ Σπρίνγκερ καί Μπάουερ, οἱ αὐστριακοί θεωρητικοί τῆς ἐκπολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας, οἱ ἑρμηνευτές τοῦ ἐθνικοῦ προγράμματος τοῦ Μπρνό καί τῆς ἀπόφασης τοῦ Νοτιοσλάβικου Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος;

«Τό ζήτημα—λέει ὁ Σπρίνγκερ—ἄν εἶναι δυνατό νά ὑπάρχει ἕνα πολυεθνικό κράτος καί ἄν ἰδιαίτερα οἱ ἐθνότητες τῆς Αὐστρίας εἶναι ὑποχρεωμένες νά ἀποτελοῦν ἕνα κρατικό σύνολο, δέν εἶναι ἕνα προκαταρχτικό ζήτημα πού τό ἀφήνουμε ἐδῶ χωρίς ἀπάντηση, ἀλλά ἕνα ζήτημα πού τό προϋποθέτουμε σάν λυμένο. Γιά ὅποιον δέν παραδέχεται αὐτή τή δυνατότητα καί τήν ἀνάγκη, ἡ ἐξήγησή μας δέν ἔχει φυσικά καμιά ἀξία. Τό θέμα μας εἶναι: μιά καί τά ἔθνη αὐτά εἶναι ὑποχρεωμένα νά ζοῦνε μαζί, ποιές μορφές δικαίου μποροῦν νά τούς δόσουν τή δυνατότητα νά ζοῦν καλύτερα;» (Οἱ ὑπογραμμίσεις εἶναι τοῦ Σπρίνγκερ)*.

Ἡ ἀφετηρία λοιπόν εἶναι ἡ κρατική ἀκεραιότητα τῆς Αὐστρίας.

Τό ἴδιο λέει κι ὁ Μπάουερ.

«Ὑποθέτουμε λοιπόν ὅτι τά ἔθνη τῆς Αὐστρίας θά μείνουν μέσα στήν ἴδια τήν κρατική ἕνωση πού ζοῦνε καί τώρα, καί ρωτᾶμε πῶς μέσα στά πλαίσια [αὐτῆς τῆς ἕνωσης θά ρυθμίσουν τίς σχέσεις μεταξύ τους καί πρός τό κράτος»**.

Δηλαδή καί πάλι σάν πρῶτο χρέος μπαίνει ἡ ἀκεραιότητα τῆς Αὐστρίας.

Μπορεῖ ἡ σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας νά θέσει ἔτσι τό ζήτημα; Ὄχι, δέ μπορεῖ. Καί δέ μπορεῖ γιατί μιά κι ἐξαρχῆς τάσσεται μέ τήν ἄποψη τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν, πού σύμφωνα μ' αὐτήν τό ἔθνος ἔχει τό δικαίωμα τοῦ ἀποχωρισμοῦ.

Ἀκόμα κι ὁ μπουντιστής Γκόλντμπλατ ἀναγνώρισε στό δεύτερο συνέδριο τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Ρωσίας

* Βλ. Β. Κοσόφσκι: «Ζητήματα τῆς ἐθνότητας», σελ. 16-17, ἐκδ. 1907.

* Βλ. Σπρίνγκερ, «Τό ἐθνικό πρόβλημα», σελ. 14.

** Βλ. Μπάουερ «Τό ἐθνικό ζήτημα καί ἡ Σοσιαλδημοκρατία», σελ. 399.

ὅτι δέ μπορεῖ ἡ τελευταία ν' ἀρνηθεῖ τήν ἄποψη τῆς αὐτοδιάθεσης. Νά τί ἔλεγε τότε ὁ Γκόλντμπλατ:

«Δέν πρέπει ν' ἀντιτάξει κανένας τίποτα ἐνάντια στό δικαίωμα τῆς αὐτοδιάθεσης. Στήν περίπτωση πού ἕνα ὁποιοδήποτε ἔθνος ἀγωνίζεται γιά τήν αὐτοτέλειά του, δέν πρέπει ν' ἀντιταχθεῖ κανένας σ' αὐτό. Ἄν ἡ Πολωνία δέ θελήσει τό „νόμιμο γάμο" μέ τή Ρωσία, δέν εἴμαστε ἐμεῖς πού θά τήν ἐμποδίσουμε».

Αὐτό εἶναι σωστό. Ἀπ' ὅλα αὐτά ὅμως προκύπτει πώς τά σημεῖα ἀπ' ὅπου ξεκινοῦν οἱ αὐστριακοί καί ρῶσοι σοσιαλδημοκράτες, ὄχι μονάχα δέν εἶναι τά ἴδια, μά ἀπεναντίας εἶναι διαμετρικά ἀντίθετα. Μπορεῖ λοιπόν ὕστερα ἀπ' αὐτό νά λέει κανένας ὅτι μποροῦμε νά δανειστοῦμε τό ἐθνικό πρόγραμμά μας ἀπ' τούς αὐστριακούς;

Παρακάτω. Οἱ αὐστριακοί νομίζουν πώς θά πραγματοποιήσουν τήν «ἐλευθερία τῶν ἐθνοτήτων» μέ μικρομεταρυθμίσεις, μέ σιγανό βῆμα. Ὅταν προτείνουν τήν ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία σάν πραχτικό μέτρο, δέν ὑπολογίζουν καθόλου τή ριζική ἀλλαγή, τό δημοκρατικό-ἀπελευθερωτικό κίνημα πού δέν ὑπάρχει στήν προοπτική τους. Ἀντίθετα οἱ ρῶσοι μαρξιστές συνδέουν τό ζήτημα τῆς «ἐλευθερίας τῶν ἐθνοτήτων» μέ μιά πιθανή ριζική ἀλλαγή, μέ τό δημοκρατικό-ἀπελευθερωτικό κίνημα, καί δέν ἔχουν κανένα λόγο νά ὑπολογίζουν σέ μεταρυθμίσεις. Κι αὐτό ἀλλάζει οὐσιαστικά τό ζήτημα ἀπό τήν ἄποψη τῆς πιθανῆς τύχης τῶν ἐθνῶν στή Ρωσία.

«Φυσικά, λέει ὁ Μπάουερ, λίγες εἶναι οἱ πιθανότητες ὅτι ἡ ἐθνική αὐτονομία θά παρουσιαστεῖ σάν ἀποτέλεσμα μιᾶς μεγάλης ἀπόφασης, μιᾶς τολμηρῆς πράξης. Ἡ Αὐστρία ἐξελίσσεται βῆμα πρός βῆμα πρός τήν ἐθνική αὐτονομία μέ μιά ἀργή ἐξελιχτική πορεία, μέ σκληρούς ἀγῶνες, πού ἀνακόπτουν κάθε τόσο τό νομοθετικό ἔργο καί θά παραλύουν τήν ὑπάρχουσα διοίκηση· Τό καινούργιο κρατικό νομικό καθεστώς δέ θά δημιουργηθεῖ μέ μιά μεγάλη νομοθετική πράξη, μά μέ ἕνα ἄπειρο πλῆθος ἀπό ξεχωριστούς νόμους, πού θά ἐκδίδονται γιά τίς ξεχωριστές περιφέρειες, γιά τούς ξεχωριστούς δήμους καί κοινότητες»*.

Τό ἴδιο λέει κι ὁ Σπρίνγκερ:

«Ξέρω πρίν ἀπ' ὅλα, γράφει, πώς τέτιου εἴδους θεσμοί (τά ὄργανα τῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας. Ι. Στ.) δέ δημιουργοῦνται οὔτε σ' ἕνα οὔτε σέ δέκα χρόνια... Ἡ ἀναδιοργάνωση μονάχα τῆς πρωσικῆς διοίκησης ἀπαίτησε μακρό χρόνο... Ἡ Πρωσία χρειάστηκε δυό δεκαετηρίδες γιά νά ἀποκαταστήσει τελικά τίς βασικές διοικητικές της ὑπηρεσίες. Γι' αὐτό ἄς μή νομίζουν ὅτι ἔχω αὐταπάτες γιά τό πόσος καιρός θά ἀπαιτηθεῖ καί πόσες δυσκολίες θά παρουσιαστοῦν γιά τήν Αὐστρία»**.

Ὅλα αὐτά εἶναι πολύ συγκεκριμένα. Οἱ ρῶσοι ὅμως μαρξιστές μποροῦν νά μή συνδέουν τό ἐθνικό ζήτημα μέ «τολμηρές-ἀποφασιστικές πράξεις»; Μποροῦν ἄραγε νά ὑπολογίζουν στίς τμηματικές μεταρυθμίσεις, σέ ἕνα «ἄπειρο πλῆθος ἀπό ξεχωριστούς νόμους», σάν μέσο γιά νά καταχτηθεῖ ἡ «ἐλευθερία τῶν ἐθνοτήτων»; Κι ἄν δέ μποροῦν καί οὔτε πρέπει νά τό κάνουν αὐτό, δέν εἶναι ξεκάθαρο ὅτι οἱ αὐστριακοί καί οἱ ρῶσοι ἔχουν ὁλότελα διαφορετικές μέθοδες πάλης καί προοπτικές; Σέ μιά τέτια κατάσταση πῶς μπορεῖ κανένας νά περιοριστεῖ στή μονόπλευρη καί μεσοβέζικη ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία τῶν αὐστριακῶν; Ἕνα ἀπ' τά δυό συμβαίνει: Εἴτε οἱ ὀπαδοί τοῦ δανεισμοῦ δέν ὑπολογίζουν σέ «ἀποφασιστικές καί τολμηρές πράξεις» στή Ρωσία, εἴτε ὑπολογίζουν σ' αὐτές μά «οὐκ οἴδασι τί ποιοῦσι».

Τέλος, ἡ Ρωσία καί ἡ Αὐστρία στέκουν μπροστά σέ ὁλότελα διαφορετικά ἄμεσα καθήκοντα καί γι' αὐτό εἶναι διαφορετική ἡ μέθοδος πού ὑπαγορεύεται γιά τή λύση τοῦ

---

* Βλ. Μπάουερ, «Τό ἐθνικό ζήτημα», σελ. 422.

** Βλ. Σπρίνγκερ, «Τό ἐθνικό πρόβλημα», σελ. 281-282.

ἐθνικοῦ ζητήματος. Ἡ Αὐστρία ζεῖ σέ συνθῆκες κοινοβουλευτισμοῦ, καί μέσα στίς σημερινές συνθῆκες εἶναι ἀδύνατη ἐκεῖ κάθε ἐξέλιξη χωρίς κοινοβούλιο. Στήν Αὐστρία ὅμως, ὄχι σπάνια, διακόπτουν ὁλότελα τήν κοινοβουλευτική ζωή καί τό νομοθετικό ἔργο οἱ ὀξεῖες συγκρούσεις ἀνάμεσα στά ἐθνικά κόμματα. Αὐτό ἐξηγεῖ καί τή χρόνια πολιτική κρίση, ἀπ' τήν ὁποία πάσχει ἀπό καιρό ἡ Αὐστρία. Γι' αὐτό τό ἐθνικό ζήτημα ἐκεῖ ἀποτελεῖ τόν ἄξονα τῆς πολιτικῆς ζωῆς, εἶναι ζήτημα ὕπαρξης. Δέν εἶναι λοιπόν ἐκπληχτικό τό γεγονός ὅτι οἱ αὐστριακοί σοσιαλδημοκράτες πολιτικοί προσπαθοῦν πρίν ἀπ' ὅλα νά λύσουν ἔτσι ἤ ἀλλιῶς τό ζήτημα τῶν ἐθνικῶν συγκρούσεων, νά τό λύσουν βέβαια, πάνω στό ἔδαφος τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ πού ὑπάρχει πιά, νά τό λύσουν μέ κοινοβουλευτικό τρόπο...

Δέ γίνεται τό ἴδιο στή Ρωσία. Πρῶτα, στή Ρωσία, «δόξα τῷ θεῷ, δέν ὑπάρχει κοινοβούλιο»[133]. Δεύτερο —κι αὐτό εἶναι τό βασικό— ὁ ἄξονας τῆς πολιτικῆς ζωῆς στή Ρωσία δέν εἶναι τό ἐθνικό ζήτημα, ἀλλά τό ἀγροτικό. Γι' αὐτό οἱ τύχες τοῦ ρωσικοῦ ζητήματος καί συνεπῶς καί ἡ «ἀπελευθέρωση» τῶν ἐθνῶν συνδέονται στή Ρωσία μέ τή λύση τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος, δηλ. μέ τήν ἐκμηδένιση τῶν ὑπολειμμάτων τῆς δουλοπαροικίας, δηλ. μέ τόν ἐκδημοκρατισμό τῆς χώρας. Ἔτσι ἀκριβῶς ἐξηγεῖται γιατί τό ἐθνικό ζήτημα στή Ρωσία δέν προβάλλει σάν αὐτοτελές καί ἀποφασιστικό ζήτημα, μά σάν ἕνα μέρος τοῦ γενικοῦ καί πιό σοβαροῦ ζητήματος τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς χώρας ἀπό τά δεσμά της.

«Ἡ στειρότητα τοῦ αὐστριακοῦ κοινοβουλίου, γράφει ὁ Σπρίνγκερ, προκλήθηκε μονάχα ἀπ' τό γεγονός ὅτι κάθε μεταρύθμιση γεννάει τέτιες διαφωνίες μέσα στά ἐθνικά κόμματα, πού θά μποροῦσαν νά χαλαρώσουν τή συνεχτικότητά τους. Γι' αὐτό καί οἱ κομματικοί ἡγέτες ἀποφεύγουν προσεχτικά καθετί πού θίγει τό ζήτημα τῶν μεταρυθμίσεων. Ἡ πρόοδος τῆς Αὐστρίας εἶναι γενικά νοητή μονάχα στήν περίπτωση πού θά δοθοῦν στά ἔθνη ἀναφαίρετα νόμιμα δικαιώματα, πού θά τά ἀπαλλάξει ἀπό τήν ἀνάγκη νά διατηροῦν στό κοινοβούλιο μόνιμα μαχητικά τμήματα καί θά τούς δόσει τή δυνατότητα νά στραφοῦν στήν ἐκπλήρωση τῶν οἰκονομικῶν καί κοινωνικῶν καθηκόντων»*.

Τό ἴδιο λέει κι ὁ Μπάουερ:

«Ἡ ἐθνική εἰρήνη εἶναι πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἀπαραίτητη στό κράτος. Δέ μπορεῖ τό κράτος ν' ἀνέχεται νά διακόπτεται τό νομοθετικό ἔργο γιά ἕνα ἠλίθιο ζήτημα γλώσσας, γιά τήν πιό μικρή φιλονικία ἀνάμεσα σέ ἐξερεθισμένους ἀνθρώπους πού ἔγινε κάπου στά ἐθνικά σύνορα, γιά κάθε καινούργιο σχολειό»**.

Ὅλα αὐτά εἶναι κατανοητά. Δέν εἶναι ὅμως λιγότερο κατανοητό ὅτι στή Ρωσία τό ἐθνικό ζήτημα στέκει ὁλότελα πάνω σέ ἄλλη βάση. Τίς τύχες τῆς ρωσικῆς προόδου δέν τίς κρίνει τό ἐθνικό, μά τό ἀγροτικό ζήτημα. Τό ἐθνικό ζήτημα εἶναι δευτερεῦον ζήτημα.

Εἶναι λοιπόν διαφορετική ἡ τοποθέτηση τοῦ ζητήματος, διαφορετικές οἱ προοπτικές καί μέθοδες τοῦ ἀγώνα, διαφορετικά τά ἄμεσα καθήκοντα. Δέν εἶναι ἄραγε ξεκάθαρο ὅτι μέσα σέ μιά τέτια κατάσταση πραγμάτων μονάχα χάρτινοι ἄνθρωποι, πού «λύνουν» τό ἐθνικό ζήτημα ἔξω ἀπό τόπο καί χρόνο, μποροῦν νά παίρνουν γιά παράδειγμα τήν Αὐστρία καί νά ἀσχολοῦνται μέ τό δανεισμό προγράμματος;

Τό ξαναλέμε ἀκόμα μιά φορά: Οἱ συγκεκριμένες ἱστορικές συνθῆκες, σάν ἀφετηρία, καί ἡ διαλεχτική τοποθέτηση τοῦ ζητήματος, σάν ἡ μοναδικά σωστή τοποθέτηση, ἀποτελοῦν τό κλειδί γιά τή λύση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος.

* Βλ. Σπρίνγκερ, «Τό ἐθνικό πρόβλημα», σελ. 36.
** Βλ. Μπάουερ, «Τό ἐθνικό ζήτημα», σελ. 401.

IV

Η ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ-ΕΘΝΙΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

Μιλήσαμε πιό πάνω γιά τήν τυπική πλευρά τοῦ αὐστριακοῦ ἐθνικοῦ προγράμματος, γιά τούς μεθοδολογικούς λόγους πού ἐξαιτίας τους οἱ ρῶσοι μαρξιστές δέ μποροῦν ἁπλῶς νά πάρουν σάν παράδειγμα τή σοσιαλδημοκρατία τῆς Αὐστρίας καί νά κάνουν δικό τους τό πρόγραμμά της.

Ἄς μιλήσουμε τώρα γιά τό ἴδιο τό πρόγραμμα, γιά τήν οὐσία του.

Ποιό εἶναι λοιπόν τό πρόγραμμα πού ἔχουν οἱ αὐστριακοί σοσιαλδημοκράτες;

Αὐτό ἐκφράζεται μέ δυό λέξεις: ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία.

Πρῶτο, αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ αὐτονομία δέν παραχωρεῖται, λχ. στήν Τσεχία ἤ τήν Πολωνία, πού τήν κατοικοῦν κυρίως τσέχοι καί πολωνοί, μά γενικά στούς τσέχους καί πολωνούς, ἀνεξάρτητα ἀπό τό ἔδαφος, ἀδιάφορα σέ ποιό σημεῖο τῆς Αὐστρίας κατοικοῦν.

Νά γιατί ἡ αὐτονομία αὐτή ὀνομάζεται ἐθνική κι ὄχι ἐδαφική.

Δεύτερο, αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ τσέχοι, πολωνοί, γερμανοί κλπ., πού εἶναι σκορπισμένοι στίς διάφορες γωνιές τῆς Αὐστρίας, παρμένοι ἀτομικά, σάν ξεχωριστά πρόσωπα, ὀργανώνονται σέ ἑνιαῖα ἔθνη καί σάν τέτια μπαίνουν στή σύνθεση τοῦ αὐστριακοῦ κράτους. Στήν περίπτωση αὐτή ἡ Αὐστρία δέ θά εἶναι μιά ἕνωση ἀπό αὐτόνομες περιοχές, μά μιά ἕνωση ἀπό αὐτόνομες ἐθνότητες, πού εἶναι συγκροτημένες ἀνεξάρτητα ἀπό τό ἔδαφος.

Τρίτο, αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ πανεθνικοί θεσμοί πού πρέπει νά δημιουργηθοῦν γιά τό σκοπό αὐτό γιά τούς πολωνούς, τούς τσέχους κλπ. δέ θά ἀσχολοῦνται μέ «πολιτικά» ζητήματα, μά μονάχα μέ «ἐκπολιτιστικά». Τά εἰδικά πολιτικά ζητήματα θά συγκεντρώνονται στό πανανστριακό κοινοβούλιο, στό (Ράιχσρατ).

Γι' αὐτό ἡ αὐτονομία αὐτή ὀνομάζεται ἀκόμα καί ἐκπολιτιστική, ἐκπολιτιστικο-εθνική.

Νά καί τό κείμενο τοῦ προγράμματος πού ψήφισε ἡ αὐστριακή σοσιαλδημοκρατία τό 1899 στό συνέδριο τοῦ Μπρνό*.

Ἀφοῦ τό πρόγραμμα ἀναφέρει ὅτι «οἱ ἐθνικές ἔριδες στήν Αὐστρία παραλύσανε κάθε πολιτική πρόοδο», ὅτι «ἡ τελική ρύθμιση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος... εἶναι πρῶτ' ἀπ' ὅλα μιά ἐκπολιτιστική ἀνάγκη», ὅτι «ἡ ρύθμιση εἶναι δυνατή μονάχα σέ μιά πραγματική δημοκρατική κοινωνία πού στηρίζεται στό γενικό, ἄμεσο καί ἴσο ἐκλογικό δικαίωμα», συνεχίζει:

«Στούς λαούς τῆς Αὐστρίας μποροῦν νά καλλιεργηθοῦν καί νά ἀναπτυχθοῦν οἱ ἐθνικές ἰδιότητες** μονάχα πάνω στή βάση τῆς ἰσοτιμίας καί τῆς ἀποφυγῆς κάθε καταπίεσης. Γι' αὐτό πρίν ἀπ' ὅλα πρέπει νά ἀπορριφθεῖ κάθε γραφειοκρατικός κρατικός συγκεντρωτισμός, καθώς ἐπίσης καί τά φεουδαρχικά προνόμια τῶν περιοχῶν.

Κάτω ἀπό αὐτές τίς προϋποθέσεις καί μονάχα κάτω ἀπ' αὐτές, θά μπορέσει στήν Αὐστρία ἡ ἐθνική τάξις νά ἀντικαταστήσει τίς ἐθνικές ἔριδες καί μάλιστα στίς παρακάτω βάσεις:

* Τό ψήφισαν καί οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Νοτιοσλάβικου Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος. Βλ. «Συζητήσεις γιά τό ἐθνικό ζήτημα στό κομματικό συνέδριο τοῦ Μπρνό», 1906, σελ. 72.

** Ἡ ρωσική μετάφραση τοῦ Μ. Πάνιν (βλ. τή μετάφραση τοῦ βιβλίου τοῦ Μπάουερ ἀπό τόν Πάνιν) ἀντί «ἐθνικές ἰδιότητες» λέει «ἐθνικές ἀτομικότητες». Ὁ Πάνιν μετάφρασε λαθεμένα αὐτό τό σημεῖο. Στό γερμανικό κείμενο δέ γίνεται λόγος γιά «ἀτομικότητες» ἀλλά γιά nationale Eigenart, δηλαδή γιά ἰδιότητες, πράγμα πού δέν εἶναι καθόλου τό ἴδιο.

1) «Η Αυστρία πρέπει νά μετασχηματιστεῖ σέ δημοκρατικό πολυεθνικό ὁμοσπονδιακό κράτος.

2) Στή θέση τῶν ἱστορικῶν περιοχῶν τοῦ στέμματος πρέπει νά σχηματιστοῦν ἐθνικά καθορισμένα αὐτοδιοικούμενα σώματα, ὅπου τή νομοθεσία καί τή διοίκηση τῆς καθεμιᾶς νά τή διαχειρίζονται ἐθνικές βουλές ἐκλεγμένες μέ βάση τή γενική, ἄμεση καί ἴση ψηφοφορία.

3) Ὅλες οἱ αὐτοδιοικούμενες περιοχές ἑνός καί τοῦ αὐτοῦ ἔθνους σχηματίζουν μαζί μιά ἑνιαία ἐθνική ἕνωση πού φροντίζει τελείως αὐτόνομα γιά τίς ἐθνικές ὑποθέσεις.

4) Τά δικαιώματα τῶν ἐθνικῶν μειονοτήτων ἐξασφαλίζονται μέ εἰδικό νόμο, πού θά τόν ψηφίσει τό παγκρατικό κοινοβούλιο».

Τό πρόγραμμα τελειώνει μέ μιά ἔκκληση γιά τήν ἀλληλεγγύη ὅλων τῶν ἐθνῶν τῆς Αὐστρίας*.

Δέν εἶναι δύσκολο νά παρατηρήσει κανείς, πώς μέσα σ' αὐτό τό πρόγραμμα παραμείνανε μερικά ἴχνη «τοπικισμοῦ», γενικά ὅμως ἀποτελεῖ τή διατύπωση τῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας. Δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι ὁ Σπρίνγκερ ποὖναι ὁ πρῶτος κήρυκας τῆς ἐκπολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας, τή δέχεται μέ ἐνθουσιασμό**. Ὁ Μπάουερ ἐπίσης τή συμμερίζεται, ὀνομάζοντάς την «θεωρητική νίκη»*** τῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας. Μονάχα γιά περισσότερη σαφήνεια προτείνει ν' ἀντικατασταθεῖ τό σημεῖο 4 μέ μιά πιό καθορισμένη διατύπωση, πού νά μιλάει γιά τήν ἀνάγκη «νά συγκροτηθοῦν οἱ ἐθνικές μειονότητες κάθε αὐτοδιοικούμενης περιοχῆς σάν δημόσια νομικά σώματα» γιά νά διευθύνουν τίς σχολικές καί ἄλλες ἐκπολιτιστικές ὑποθέσεις****.

* Βλ. «Συζητήσεις τοῦ γενικοῦ κομματικοῦ συνεδρίου» στό Μπρνό, 1899.

** Βλ. Σπρίνγκερ, «Τό ἐθνικό πρόβλημα», σελ. 286.

*** Βλ. Μπάουερ, «Τό ἐθνικό ζήτημα», σελ. 549.

**** Βλ. Μπάουερ, «Τό ἐθνικό ζήτημα», σελ. 555.

Αὐτό εἶναι τό ἐθνικό πρόγραμμα τῆς αὐστριακῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Ἄς ἐξετάσουμε τίς ἐπιστημονικές του βάσεις.

Ἄς κοιτάξουμε πῶς ἡ αὐστριακή σοσιαλδημοκρατία βασίζει τήν ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία πού προπαγανδίζει.

Ἄς ἀποτανθοῦμε στούς θεωρητικούς αὐτῆς τῆς αὐτονομίας, στούς Σπρίνγκερ καί Μπάουερ.

Σάν ἀφετηρία τῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας χρησιμεύει ἡ ἀντίληψη πώς τό κράτος εἶναι μιά ἕνωση ἀπό ἄτομα ἀνεξάρτητα ἀπό ἕνα καθορισμένο ἔδαφος.

«Ἡ ἐθνικότητα—σύμφωνα μέ τή γνώμη τοῦ Σπρίνγκερ—δέν ἔχει καμιά οὐσιαστική σχέση μέ τό ἔδαφος. Τά ἔθνη εἶναι αὐτόνομες ἑνώσεις προσώπων»*.

Τό ἴδιο λέει καί ὁ Μπάουερ γιά τό ἔθνος, ὅτι εἶναι μιά «κοινότητα προσώπων» πού «δέν ἔχει ἀποκλειστική κυριαρχία σέ μιά καθορισμένη περιοχή»**.

Τά πρόσωπα ὅμως πού ἀποτελοῦν τό ἔθνος δέ ζοῦν πάντα σάν μιά συμπαγής μάζα, συχνά τεμαχίζονται σέ ὁμάδες καί μέ μιά τέτια μορφή σφηνώνονται στούς ξένους ἐθνικούς ὀργανισμούς. Ὁ καπιταλισμός εἶναι κεῖνος πού τά διώχνει σέ διάφορες περιοχές καί πόλεις γιά μεροκάματα. Οἱ ὁμάδες αὐτές ὅμως μπαίνοντας σέ ξένες ἐθνικές περιοχές καί συγκροτώντας ἐκεῖ μειονότητες ὑποφέρουν ἀπό τίς τοπικές ἐθνικές πλειοψηφίες, γιατί τούς ἀπαγορεύουν τή γλώσσα, τά σχολεῖα κλπ. Ἀπ' ὅλα αὐτά ἀπορέουν οἱ ἐθνικές συγκρούσεις. Ἀπό αὐτά προέρχεται ἡ «ἀχρηστεία» τῆς ἐδαφικῆς αὐτονομίας. Σύμφωνα μέ τή γνώμη τῶν Σπρίνγκερ καί Μπάουερ μοναδική διέξοδος ἀπό

* Βλ. Σπρίνγκερ, «Τό ἐθνικό πρόβλημα», σελ. 19.

** Βλ. Μπάουερ, «Τό ἐθνικό ζήτημα», σελ. 286.

μιά τέτια κατάσταση εἶναι νά ὀργανωθοῦν οἱ διασκορπισμένες σέ διάφορα μέρη τοῦ κράτους μειονότητες μιᾶς δοσμένης ἐθνότητας σέ μιά κοινή ὑπερταξική ἐθνική ἕνωση. Μονάχα μιά τέτια ἕνωση θά μποροῦσε νά ὑπερασπίσει —σύμφωνα μέ τή γνώμη τους—τά ἐκπολιτιστικά συμφέροντα τῶν ἐθνικῶν μειονοτήτων, μονάχα αὐτή εἶναι ἱκανή νά καταπαύσει τίς ἐθνικές ἔριδες.

«Εἶναι ἀπαραίτητο, λέει ὁ Σπρίνγκερ, νά συγκροτήσουμε τίς ἐθνότητες, νά τίς περιβάλουμε μέ δικαιώματα καί ὑποχρεώσεις»*... Εἶναι βέβαια «εὔκολο νά δημιουργηθεῖ ἕνας νόμος, θά ἔχει ἄραγε τήν ἀποτελεσματικότητα πού περιμένουν ἀπ' αὐτόν ;»... «Ἄν θέλουν νά φτιάξουν ἕνα νόμο γιά τά ἔθνη, τότε πρῶτα ἀπ' ὅλα χρειάζεται νά δημιουργηθοῦν τά ἔθνη»**... «ἄν δέ συγκροτηθοῦν οἱ ἐθνότητες εἶναι ἀδύνατο νά δημιουργηθεῖ ἐθνικό δικαίωμα καί νά παραμεριστοῦν οἱ ἐθνικές ἔριδες»***.

Μέ τό ἴδιο πνεῦμα μιλάει κι ὁ Μπάουερ ὅταν διατυπώνει σάν «διεκδίκηση τῆς ἐργατικῆς τάξης» «νά συγκροτηθοῦν οἱ μειονότητες σέ δημόσια-νομικά σώματα πάνω στή βάση τῆς προσωπικῆς ἀρχῆς»****.

Μά πῶς νά ὀργανωθοῦν τά ἔθνη; Πῶς νά καθοριστεῖ ὅτι ἕνα ἄτομο ἀνήκει σ' ἐκεῖνο ἤ στό ἄλλο ἔθνος;

«Ἡ ἰθαγένεια αὐτή, λέει ὁ Σπρίνγκερ, διαπιστώνεται μέ τά ἐθνικά μητρῶα. Καθένας πού ζεῖ στήν περιοχή, εἶναι ὑποχρεωμένος νά δηλώσει ὅτι ἀνήκει σέ κάποιο ἔθνος τῆς περιοχῆς»*****. «Ἡ προσωπική ἀρχή, λέει ὁ Μπάουερ, προϋποθέτει ὅτι ὁ πληθυσμός χωρίζεται σέ ἐθνότητες... μέ βάση τίς ἐλεύθερες δη-

* Βλ. «Τό ἐθνικό πρόβλημα», σελ. 74.
** Βλ. στό ἴδιο, σελ. 88-89.
*** Βλ. στό ἴδιο, σελ. 89.
**** Βλ. «Τό ἐθνικό ζήτημα», σελ. 552.
***** Βλ. «Τό ἐθνικό πρόβλημα», σελ. 226.

λώσεις πού κάνουν οἱ ἐνήλικοι πολίτες», «πρέπει νά ἑτοιμαστοῦν ἐθνικά μητρῶα»*.

Παρακάτω.

«Ὅλοι οἱ γερμανοί, λέει ὁ Μπάουερ, στίς ἐθνικά ὁμοιογενεῖς περιφέρειες, καθώς καί ὅλοι οἱ γερμανοί πού εἶναι ἐγγεγραμμένοι στά ἐθνικά μητρῶα στίς περιφέρειες πού κατοικοῦνται ἀπό δυό ἐθνότητες, ἀποτελοῦν τό γερμανικό ἔθνος καί ἐκλέγουν τό ἐθνικό συμβούλιο»**.

Τό ἴδιο πρέπει νά λεχθεῖ καί γιά τούς τσέχους, τούς πολωνούς κλπ.

«Τό ἐθνικό συμβούλιο, σύμφωνα μέ τόν Σπρίνγκερ, εἶναι τό ἐκπολιτιστικό κοινοβούλιο πού θά καθορίζει τίς βασικές ἀρχές καί θά ἐγκρίνει τά μέσα, πού θά φροντίζει ἑπομένως γιά τήν ἐθνική σχολική ἐκπαίδευση, γιά τήν ἐθνική λογοτεχνία, γιά τήν τέχνη καί τήν ἐπιστήμη, γιά τήν ἵδρυση ἀκαδημιῶν, μουσείων, πινακοθηκῶν, θεάτρων καί ἄλλων»***.

Τέτια εἶναι ἡ ὀργάνωση τοῦ ἔθνους καί ὁ κεντρικός του θεσμός.

Σύμφωνα μέ τή γνώμη τοῦ Μπάουερ τό Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα τῆς Αὐστρίας, δημιουργώντας τέτιους ὑπερταξικούς θεσμούς προσπαθεῖ «νά κάνει τόν ἐθνικό πολιτισμό... χτῆμα ὁλόκληρου τοῦ λαοῦ καί νά συσπειρώσει ἔτσι ὅλα τά μέλη τοῦ ἔθνους σέ μιά ἐθνικο-ἐκπολιτιστική κοινότητα» (ἡ ὑπογράμμιση εἶναι δική μας)****.

Μπορεῖ νά νομίσει κανένας πώς ὅλα αὐτά ἀφοροῦν μονάχα τήν Αὐστρία. Ὁ Μπάουερ ὅμως δέ συμφωνεῖ μ'

* Βλ. «Τό ἐθνικό ζήτημα», σελ. 368.
** Βλ. στό ἴδιο, σελ. 375.
*** Βλ. «Τό ἐθνικό πρόβλημα», σελ. 234.
**** Βλ. «Τό ἐθνικό ζήτημα», σελ. 553.

αὐτό. Διαβεβαιώνει κατηγορηματικά ὅτι ἡ ἐθνική αὐτονομία εἶναι ὑποχρεωτική καί στά ἄλλα κράτη πού ἀποτελοῦνται, ὅπως κι ἡ Αὐστρία, ἀπό κάμποσες ἐθνότητες.

«Σ' ἕνα πολυεθνικό κράτος, στήν ἐθνική πολιτική βίας πού ἀσκοῦν οἱ εὔπορες τάξεις ἡ ἐργατική τάξη ὅλων τῶν ἐθνῶν ἀντιπαραθέτει κατά τή γνώμη τοῦ Μπάουερ τή διεκδίκηση γιά ἐθνική αὐτονομία» *.

Κατόπιν ὑποκαθιστᾶ ἀπαρατήρητα τήν αὐτοδιάθεση τῶν ἐθνῶν μέ τήν ἐθνική αὐτονομία καί συνεχίζει:

«Ἔτσι ἡ ἐθνική αὐτονομία, ἡ αὐτοδιάθεση τῶν ἐθνῶν, γίνεται ἀναπόφευχτα τό συνταγματικό πρόγραμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης ὅλων τῶν ἐθνῶν πού ζοῦν σέ ἕνα πολυεθνικό κράτος»**.

Μά προχωρεῖ ἀκόμα παραπέρα. Πιστεύει βαθιά ὅτι οἱ «συγκροτημένες» ἀπ' αὐτόν καί τόν Σπρίνγκερ ὑπερταξικές «ἐθνικές ἑνώσεις», θά χρησιμεύσουν σάν κάπcιο πρότυπο τῆς μελλοντικῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας. Γιατί ξέρει ὅτι τό «σοσιαλιστικό κοινωνικό καθεστώς... θά διαμελίσει τήν ἀνθρωπότητα σέ ἐθνικά διαχωρισμένες κοινωνίες»***, ὅτι στό σοσιαλισμό θά γίνει συγκρότηση τῆς ἀνθρωπότητας σέ αὐτόνομες ἐθνικές κοινωνίες****, ὅτι «μέ τόν τρόπο αὐτόν ἡ σοσιαλιστική κοινωνία θά παρουσιάζει ἀναμφισβήτητα μιά παρδαλή εἰκόνα ἀπό ἐθνικές ἑνώσεις ἀτόμων καί ἐδαφικές ἑνώσεις»*****, ὅτι ἑπομένως «ἡ σοσιαλιστική ἀρχή στό ζήτημα τῆς ἐθνότητας εἶναι ἡ ἀνώτερη σύνθεση τῆς ἐθνικῆς ἀρχῆς καί τῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας»******.

* Βλ. «Τό ἐθνικό ζήτημα», σελ. 337.
** Βλ. στό ἴδιο, σελ. 333.
*** Βλ. στό ἴδιο, σελ. 555.
**** Βλ. στό ἴδιο, σελ. 556.
***** Βλ. στό ἴδιο, σελ. 543.
****** Βλ. στό ἴδιο, σελ. 542.

Μοῦ φαίνεται πώς εἶναι ἀρκετά...

Αὐτή εἶναι ἡ βάση τῆς ἐκπολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας στά ἔργα τοῦ Μπάουερ καί τοῦ Σπρίνγκερ.

Πρίν ἀπ' ὅλα χτυπᾶ στά μάτια ἡ ὁλότελα ἀκατανόητη καί ὁλότελα ἀδικαιολόγητη ὑποκατάσταση τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν μέ τήν ἐθνική αὐτονομία. Ἕνα ἀπό τά δυό: ἤ ὁ Μπάουερ δέν κατάλαβε τήν αὐτοδιάθεση, ἤ τήν κατάλαβε καί γιά κάποιο λόγο συνειδητά τή στενεύει... Γιατί δέ χωρᾶ ἀμφιβολία ὅτι: α) ἡ ἐκπολιτιστική ἐθνική αὐτονομία προϋποθέτει τήν ἀκεραιότητα τοῦ πολυεθνικοῦ κράτους, ἐνῶ ἡ αὐτοδιάθεση βγαίνει ἀπ' τά πλαίσια τῆς ἀκεραιότητας αὐτῆς, β) ἡ αὐτοδιάθεση παραχωρεῖ στό ἔθνος ὅλη τήν πληρότητα δικαιωμάτων, ἐνῶ ἡ ἐθνική αὐτονομία τοῦ παραχωρεῖ μονάχα «ἐκπολιτιστικά» δικαιώματα. Αὐτό εἶναι τό πρῶτο.

Δεύτερο, στό μέλλον εἶναι ὁλότελα δυνατός ἕνας τέτιος συνδυασμός τῆς ἐσωτερικῆς καί τῆς ἐξωτερικῆς κατάστασης, ὅπου ἡ μιά εἴτε ἡ ἄλλη ἐθνότητα ν' ἀποφασίσει νά βγεῖ ἀπό ἕνα πολυεθνικό κράτος, λχ. ἀπό τήν Αὐστρία. Οἱ σοσιαλδημοκράτες τῆς Ρουθηνίας δήλωσαν κιόλας στό κομματικό συνέδριο τοῦ Μπρνό ὅτι εἶναι ἕτοιμοι νά ἑνώσουν «τά δυό τμήματα» τοῦ λαοῦ τους σ' ἕνα σύνολο*. Τί θά γίνει τότε «ἡ ἀναπόφευχτη γιά τό προλεταριάτο ὅλων τῶν ἐθνῶν» ἐθνική αὐτονομία; Τί εἴδους «λύση» τοῦ ζητήματος εἶναι αὐτή πού μηχανικά σπρώχνει τά ἔθνη στήν προκρούστεια κλίνη τῆς ἀκεραιότητας τοῦ κράτους;

Παρακάτω. Ἡ ἐθνική αὐτονομία ἔρχεται σέ ἀντίφαση μέ ὅλη τήν πορεία ἀνάπτυξης τῶν ἐθνῶν. Δίνει τό σύν-

* Βλ. «Συζητήσεις γιά τό ἐθνικό ζήτημα στό Κομματικό Συνέδριο τοῦ Μπρνό», σελ. 48.

θημα νά όργανωθοῦν ἔθνη, μπορεῖ ὅμως κανείς νά τά συγκολλήσει τεχνητά, ἄν ἡ ζωή, ἄν ἡ οἰκονομική ἀνάπτυξη ἀποσπάει ἀπ' αὐτά ὁλόκληρες ὁμάδες καί τίς διασπέρνει σέ διάφορες περιοχές; Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τά ἔθνη συγκροτοῦνται στά πρῶτα στάδια τοῦ καπιταλισμοῦ. Εἶναι ὅμως ἐπίσης ἀναμφισβήτητο ὅτι στά ἀνώτερα στάδια τοῦ καπιταλισμοῦ ἀρχίζει τό προτσές τῆς διασπορᾶς τῶν ἐθνῶν, τό προτσές πού χωρίζει ἀπό τά ἔθνη ὁλόκληρες ὁμάδες πού φεύγουν γιά μεροκάματο καί κατοπινά μετοικοῦνε ὁλότελα σέ ἄλλες περιοχές τοῦ κράτους. Κεῖνοι πού μετοικήσανε χάνουν τούς παλιούς δεσμούς, ἀποχτᾶνε καινούργιους στά νέα μέρη, ἀφομοιώνουν ἀπό γενεά σέ γενεά καινούργια ἤθη καί ἔθιμα καί ἴσως καί καινούργια γλώσσα. Μπαίνει τό ἐρώτημα: Εἶναι ἄραγε δυνατό νά ἑνωθοῦν οἱ ὁμάδες αὐτές, πού χωρίστηκαν ἡ μιά ἀπ' τήν ἄλλη, σέ μιά ἑνιαία ἐθνική ἕνωση; Ποῦ εἶναι οἱ θαυματουργοί ἐκεῖνοι δεσμοί πού μέ τή βοήθειά τους θά μποροῦσε νά συνενωθεῖ τό ἀσυνένωτο; Μπορεῖ νά φανταστεῖ κανένας ὅτι οἱ γερμανοί λχ. τῆς Ὑπερκαυκασίας καί οἱ γερμανοί τῆς Βαλτικῆς θά «συνενωθοῦν σ' ἕνα ἔθνος;». Ἄν ὅμως ὅλα αὐτά εἶναι ἀκατανόητα καί ἀδύνατα, τότε στήν περίπτωση αὐτή σέ τί διαφέρει ἡ ἐθνική αὐτονομία ἀπό τήν οὐτοπία τῶν παλιῶν ἐθνικιστῶν, πού προσπαθοῦσαν νά στρέψουν πίσω τόν τροχό τῆς ἱστορίας;

Ἡ ἑνότητα τοῦ ἔθνους δέν ἐξασθενεῖ μονάχα μέ τίς μεταναστεύσεις. Ἐξασθενεῖ ἀκόμα καί ἐσωτερικά μέ τήν ὄξυνση τῆς ταξικῆς πάλης. Στά πρῶτα στάδια τοῦ καπιταλισμοῦ μπορεῖ κανένας ἀκόμα νά μιλάει γιά ἐκπολιτιστική κοινότητα τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀστικῆς τάξης. Μέ τήν ἀνάπτυξη ὅμως τῆς μεγάλης βιομηχανίας καί τήν ὄξυνση τῆς ταξικῆς πάλης ἡ «κοινότητα» ἀρχίζει νά διαλύεται. Δέ μπορεῖ νά μιλάει κανένας στά σοβαρά γιά «ἐκπολιτιστική κοινότητα» τοῦ ἔθνους, ὅταν τά ἀφεντικά καί οἱ ἐργάτες ἑνός καί τοῦ ἴδιου ἔθνους παύουν νά καταλαβαίνουν ὁ ἕνας τόν ἄλλον. Γιά ποιά «κοινή μοίρα» μπορεῖ νά γίνεται λόγος, ὅταν ἡ ἀστική τάξη διψάει γιά πόλεμο καί τό προλεταριάτο κηρύχνει τόν «πόλεμο ἐνάντια στόν πόλεμο»; Μήπως μπορεῖ ἀπό τέτια ἀντίθετα στοιχεῖα νά ὀργανωθεῖ μιά ἑνιαία ὑπερταξική ἐθνική ἕνωση; Μπορεῖ ἄραγε ὕστερα ἀπ' αὐτό νά μιλάει κανένας γιά τή «συνένωση ὅλων τῶν μελῶν τοῦ ἔθνους σέ μιά ἐθνική ἐκπολιτιστική κοινότητα»*; Δέ βγαίνει ἀπ' αὐτά ξεκάθαρα ὅτι ἡ ἐθνική αὐτονομία ἔρχεται σέ ἀντίφαση μέ ὅλη τήν πορεία τῆς ταξικῆς πάλης;

Ἄς ὑποθέσουμε ὅμως μιά στιγμή ὅτι τό σύνθημα: «ὀργάνωσε ἕνα ἔθνος», εἶναι πραγματοποιήσιμο σύνθημα. Μπορεῖ κανένας ἀκόμα νά καταλάβει τούς ἀστούς ἐθνικιστές κοινοβουλευτικούς παράγοντες, πού προσπαθοῦν νά «ὀργανώσουν» ἕνα ἔθνος γιά νά παίρνουν περισσότερους ψήφους. Ἀπό πότε ὅμως οἱ σοσιαλδημοκράτες ἄρχισαν ν' ἀσχολοῦνται μέ τήν «ὀργάνωση» ἐθνῶν, μέ τή «συγκρότηση» ἐθνῶν, μέ τή «δημιουργία» ἐθνῶν;

Τί σοσιαλδημοκράτες εἶναι αὐτοί πού στήν ἐποχή τῆς μεγαλύτερης ὄξυνσης τῆς ταξικῆς πάλης ὀργανώνουν ὑπερταξικές ἐθνικές ἑνώσεις; Ἴσαμε τώρα ἡ αὐστριακή, ὅπως καί κάθε ἄλλη σοσιαλδημοκρατία, εἶχε ἕνα μοναδικό καθῆκον: νά ὀργανώνει τό προλεταριάτο. Τό καθῆκον ὅμως αὐτό «πάλιωσε», ὅπως φαίνεται. Οἱ Σπρίνγκερ καί Μπάουερ βάζουν τώρα ἕνα «καινούργιο», πιό διασκεδαστικό καθῆκον: «νά δημιουργήσουν», «νά ὀργανώνουν» ἔθνη.

Κατά τά ἄλλα ἡ λογική ὑποχρεώνει: ὅποιος παραδέχτηκε τήν ἐθνική αὐτονομία, πρέπει νά παραδεχτεῖ καί

* Βλ. Μπάουερ, «Τό ἐθνικό ζήτημα», σελ. 553.

τό «καινούργιο» αὐτό καθῆκον. Ὅποιος παραδέχεται ὅμως τό τελευταῖο αὐτό καθῆκον, σημαίνει ὅτι ἐγκατάλειψε τήν ταξική θέση καί τράβηξε τό δρόμο τοῦ ἐθνικισμοῦ.

Ἡ ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία τῶν Σπρίνγκερ καί Μπάουερ εἶναι μιά ἐκλεπτυσμένη μορφή ἐθνικισμοῦ.

Καί δέν εἶναι καθόλου τυχαῖο ὅτι τό ἐθνικό πρόγραμμα τῶν αὐστριακῶν σοσιαλδημοκρατῶν βάζει σάν ὑποχρέωση «τήν καλλιέργεια καί τήν ἀνάπτυξη τῶν ἐθνικῶν ἰδιοτήτων τῶν λαῶν». Γιά σκεφθεῖτε μονάχα: τήν «καλλιέργεια» τέτιων «ἐθνικῶν ἰδιοτήτων» τῶν τατάρων τῆς Ὑπερκαυκασίας, σάν τήν αὐτομαστίγωση στή γιορτή «Σαχσέι-Βαχσέι»! Τήν «ἀνάπτυξη» τέτιων «ἐθνικῶν ἰδιοτήτων» τῆς Γεωργίας σάν «τό δικαίωμα τῆς βεντέτας»!...

Μιά τέτια παράγραφος ἔχει θέση σέ ἕνα φανατικό ἀστικό-ἐθνικιστικό πρόγραμμα, καί ἄν παρουσιάστηκε στό πρόγραμμα τῶν αὐστριακῶν σοσιαλδημοκρατῶν, εἶναι γιατί ἡ ἐθνική αὐτονομία ἀνέχεται τέτιες παραγράφους καί δέν ἀντιτίθεται σ αὐτές.

Ἡ ἄχρηστη ὅμως γιά τό παρόν ἐθνική αὐτονομία εἶναι ἀκόμα πιό ἄχρηστη γιά τή μελλοντική σοσιαλιστική κοινωνία.

Ἡ προφητεία τοῦ Μπάουερ γιά τό «διαμελισμό τῆς ἀνθρωπότητας σέ ἐθνικά διαχωρισμένες κοινωνίες»* διαψεύδεται ἀπ' ὅλη τήν πορεία ἐξέλιξης τῆς σύγχρονης ἀνθρωπότητας. Οἱ ἐθνικοί φραγμοί δέ στεριώνονται, μά καταστρέφονται καί πέφτουν. Ἀπό τά 1840-1850 ἀκόμα ὁ Μάρξ ἔλεγε ὅτι «οἱ ἐθνικοί χωρισμοί καί οἱ ἐθνικές ἀντιθέσεις ἀνάμεσα στούς λαούς ἐξαφανίζονται ὅλο καί περισσότερο», ὅτι «ἡ κυριαρχία τοῦ προλεταριάτου θά τούς ἐξαφανίσει ἀκόμα πιό γρήγορα»[134]. Ἡ κατοπινή ἐξέλιξη τῆς ἀνθρωπότητας, μέ τή γιγάντια ἀνάπτυξη τῆς καπιταλιστικῆς παραγωγῆς, μέ τή μετατόπιση τῶν ἐθνοτήτων καί τή συνένωση τῶν ἀνθρώπων σέ διαρκῶς πιό ἐκτεταμένα ἐδάφη ἐπιβεβαιώνει κατηγορηματικά τή σκέψη τοῦ Μάρξ.

* Βλ. τήν ἀρχή αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου.

Ἡ ἐπιθυμία τοῦ Μπάουερ νά παραστήσει τή σοσιαλιστική κοινωνία μέ τή μορφή «μιᾶς παρδαλῆς εἰκόνας ἀπό ἐθνικές ἑνώσεις ἀτόμων καί ἀπό ἐδαφικές ἑνώσεις» εἶναι μιά δειλή ἀπόπειρα νά ἀντικαταστήσει τήν ἀντίληψη τοῦ Μάρξ γιά τό σοσιαλισμό μέ τή μεταρυθμισμένη ἀντίληψη τοῦ Μπακούνιν. Ἡ ἱστορία τοῦ σοσιαλισμοῦ δείχνει ὅτι ὅλες αὐτές οἱ ἀπόπειρες κρύβουν μέσα τους τά στοιχεῖα τῆς ἀναπότρεπτης χρεωκοπίας.

Δέ μιλᾶμε πιά καθόλου γιά κάποια «σοσιαλιστική ἀρχή τῆς ἐθνότητας» πού ἐγκωμιάζει ὁ Μπάουερ καί πού κατά τή γνώμη μας πάει νά ἀντικαταστήσει τή σοσιαλιστική ἀρχή τῆς ταξικῆς πάλης μέ τήν ἀστική «ἀρχή τῆς ἐθνότητας». Ἄν ἡ ἐθνική αὐτονομία ξεκινάει ἀπό μιά τέτια ἀμφίβολη ἀρχή, τότε εἶναι ἀπαραίτητο νά παραδεχτεῖ κανένας, ὅτι μονάχα ζημιά στό ἐργατικό κίνημα μπορεῖ νά φέρει.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ ἐθνικισμός αὐτός δέν εἶναι τόσο διάφανος, γιατί εἶναι μαστορικά μασκαρεμένος μέ σοσιαλιστικές φράσεις, μά γι' αὐτό εἶναι πιό βλαβερός γιά τό προλεταριάτο. Μέ τόν ἀνοιχτό ἐθνικισμό μπορεῖ κανείς πάντα νά τά βγάλει πέρα. Δέν εἶναι δύσκολο νά τόν διακρίνεις. Εἶναι πάρα πολύ πιό δύσκολο νά καταπολεμηθεῖ ὁ μασκαρεμένος ἐθνικισμός πού εἶναι ἀγνώριστος μέσα στή μάσκα του. Ἔχοντας ἀσπίδα τό σοσιαλισμό εἶναι λιγότερο τρωτός καί πιό ἀνθεκτικός. Ὅταν ὅμως ὑπάρχει ἀνάμεσα στούς ἐργάτες, δηλητηριάζει τήν ἀτμόσφαιρα διαδίδοντας τίς βλαβερές ἰδέες τῆς ἀμοιβαίας δυσπιστίας καί τῆς απομόνωσης τῶν ἐργατῶν τῶν διαφόρων ἐθνοτήτων.

Δέν ἐξαντλεῖται ὅμως μ' αὐτά ἡ ζημιά ἀπό τήν ἐθνική αὐτονομία. Δέν προετοιμάζει μονάχα τό ἔδαφος γιά τόν ξεχωρισμό τῶν ἐθνῶν, μά καί γιά τό κομμάτιασμα τοῦ ἑνιαίου ἐργατικοῦ κινήματος. Ἡ ἰδέα τῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας δημιουργεῖ τίς ψυχολογικές προϋποθέσεις γιά τό χωρισμό τοῦ ἑνιαίου ἐργατικοῦ κόμματος σέ ξεχωριστά κόμματα, ὀργανωμένα μέ βάση τίς ἐθνότητες. Ὕστερα ἀπό τό κόμμα κομματιάζονται τά συνδικάτα καί συντελεῖται μιά πλέρια ἀπομόνωση. Ἔτσι τό ἑνιαῖο ταξικό κίνημα κομματιάζεται σέ ξεχωριστά ἐθνικά ποταμάκια.

Ἡ Αὐστρία, ἡ γενέτειρα τῆς «ἐθνικῆς αὐτονομίας», δίνει τά πιό θλιβερά παραδείγματα αὐτοῦ τοῦ φαινομένου. Τό αὐστριακό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, πού ἤτανε κάποτε ἑνιαῖο, ἄρχισε νά τεμαχίζεται σέ ξεχωριστά κόμματα ἀκόμα ἀπό τό 1897 (Συνέδριο τοῦ Βίμπεργκ [135]). Ὕστερα ἀπό τό κομματικό συνέδριο τοῦ Μπρνό (1899), πού ψήφισε τήν ἐθνική αὐτονομία, τό κομμάτιασμα συνάμωσε ἀκόμα πιό πολύ. Τέλος ἡ ὑπόθεση ἔφτασε ὥς τό σημεῖο πού στή θέση ἑνός ἑνιαίου διεθνικοῦ κόμματος νά ὑπάρχουν τώρα ἕξι ἐθνικά κόμματα, καί μάλιστα ἀπ' αὐτά τό τσέχικο σοσιαλδημοκρατικό κόμμα δέ θέλει νάχει σχέσεις μέ τή γερμανική σοσιαλδημοκρατία.

Μέ τά κόμματα ὅμως εἶναι συνδεμένα τά ἐπαγγελματικά συνδικάτα. Στήν Αὐστρία καί στά πρῶτα καί στά δεύτερα, τήν κυριότερη δουλιά τήν κάνουν οἱ ἴδιοι οἱ σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες. Γι' αὐτό μποροῦσε νά φοβηθεῖ κανένας ὅτι ὁ σεπαρατισμός* στό κόμμα θά ὁδηγήσει στό σεπαρατισμό στά συνδικάτα, ὅτι θά διασπαστοῦν ἐπίσης καί τά συνδικάτα. Καί πραγματικά ἔτσι ἔγινε: τά συνδικάτα χωρίστηκαν ἐπίσης κατά ἐθνότητες. Τώρα μάλιστα φθάνουν, ὄχι σπάνια,

* Χωριστική τάση. (Σημ. Μετ.)

μέχρι τό σημεῖο πού οἱ τσέχοι ἐργάτες σπᾶνε τίς ἀπεργίες τῶν γερμανῶν ἐργατῶν ἤ κατεβαίνουν στίς δημοτικές ἐκλογές μαζί μέ τούς τσέχους κεφαλαιοκράτες ἐνάντια στούς γερμανούς ἐργάτες.

Ἀπ' ὅλα αὐτά φαίνεται ὅτι ἡ ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία δέ λύνει τό ἐθνικό ζήτημα. Ἀπεναντίας τό ὀξύνει καί τό μπλέκει, δημιουργώντας εὐνοϊκό ἔδαφος γιά τήν καταστροφή τῆς ἑνότητας τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, γιά τήν ἀπομόνωση τῶν ἐργατῶν κατά ἐθνότητες, γιά τό δυνάμωμα τῶν προστριβῶν ἀνάμεσά τους.

Αὐτή εἶναι ἡ συγκομιδή τῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας.

V

ΤΟ ΜΠΟΥΝΤ, Ο ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ ΤΟΥ, Ο ΣΕΠΑΡΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ

Πιό πάνω εἴπαμε ὅτι ὁ Μπάουερ, πού παραδέχεται τήν ἐθνική αὐτονομία σάν ἀπαραίτητη γιά τούς τσέχους, τούς πολωνούς κλπ. ἐκφράζεται ὡστόσο ἐνάντια σέ μιά τέτια αὐτονομία γιά τούς ἑβραίους. Στό ἐρώτημα «ἄν ἡ ἐργατική τάξη πρέπει νά διεκδικήσει τήν αὐτονομία γιά τό ἑβραϊκό λαό», ὁ Μπάουερ ἀπαντάει ὅτι «ἡ ἐθνική αὐτονομία δέ μπορεῖ νά γίνει διεκδίκηση τῶν ἑβραίων ἐργατῶν»*. Σύμφωνα μέ τή γνώμη τοῦ Μπάουερ αὐτό γίνεται γιατί «ἡ κεφαλαιοκρατική κοινωνία δέν τούς ἐπιτρέπει (τούς ἑβραίους. Ι. Στ.) νά διατηρηθοῦν σάν ἔθνος»**.

Μέ λίγα λόγια: Τό ἑβραϊκό ἔθνος παύει νά ὑπάρχει, γιά ποιόν λοιπόν νά ζητηθεῖ ἡ ἐθνική αὐτονομία; Οἱ ἑβραῖοι ἀφομοιώνονται.

* Βλ. «Τό ἐθνικό ζήτημα», σελ. 381, 396.
** Στό ἴδιο, σελ. 389.

Ἡ ἄποψη αὐτή γιά τήν τύχη τῶν ἑβραίων, σάν ἔθνους, δέν εἶναι νέα. Ὁ Μάρξ τήν εἶχε πεῖ ἀκόμα στά 1840-1850*[136] ἔχοντας ὑπόψη κυρίως τούς ἑβραίους τῆς Γερμανίας. Τήν ἐπανέλαβε ὁ Καούτσκι τό 1903**, ἔχοντας ὑπόψη τούς ἑβραίους τῆς Ρωσίας. Τώρα τήν ἐπαναλαβαίνει ὁ Μπάουερ γιά τούς ἑβραίους τῆς Αὐστρίας. Μέ τή διαφορά ὡστόσο ὅτι δέν ἀρνεῖται τό παρόν, μά τό μέλλον τοῦ ἑβραϊκοῦ ἔθνους.

Ὁ Μπάουερ ἐξηγεῖ ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά διατηρηθοῦν οἱ ἑβραῖοι σάν ἔθνος, γιατί «οἱ ἑβραῖοι δέν εἶναι ἐγκατεστημένοι σέ συνεχῆ ἐδαφική περιοχή»***. Ἡ ἐξήγηση αὐτή, πού στή βάση της εἶναι σωστή, δέν ἐκφράζει ὡστόσο ὅλη τήν ἀλήθεια. Πρῶτ' ἀπ' ὅλα τό πρόβλημα εἶναι ὅτι οἱ ἑβραῖοι δέν ἔχουν ἕνα πλατύ σταθερό στρῶμα συνδεμένο μέ τή γῆ, πού παγιώνει μέ φυσικό τρόπο τό ἔθνος, ὄχι μονάχα σάν σκελετός του, μά καί σάν «ἐθνική» ἀγορά. Ἀπ' τά 5-6 ἑκατομμύρια τῶν ἑβραίων τῆς Ρωσίας, μονάχα τά 3-4 ἑκατοστά εἶναι συνδεμένα κατά τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο τρόπο μέ τήν ἀγροτική οἰκονομία. Τά ὑπόλοιπα 96% ἀσχολοῦνται μέ τό ἐμπόριο, τή βιομηχανία, ὑπηρετοῦν στά ἀστικά ἱδρύματα καί γενικά ζοῦν στίς πόλεις, κι ὅπως εἶναι διασκορπισμένοι σ' ὅλη τή Ρωσία, δέν ἀποτελοῦν σέ κανένα νομό τήν πλειοψηφία.

Σφηνωμένοι ἔτσι σάν ἐθνικές μειονότητες σέ ξένες ἐθνικές περιοχές, οἱ ἑβραῖοι ἐξυπηρετοῦν, κατά κύριο λόγο, τά «ξένα ἔθνη», εἴτε σάν βιομήχανοι καί ἔμποροι, εἴτε σάν ἄνθρωποι τῶν ἐλεύθερων ἐπαγγελμάτων, προσαρμοζόμενοι μέ

* Βλ. Κάρλ Μάρξ, «Τό ἑβραϊκό ζήτημα», ἐκδ. 1906.

** Βλ. Καούτσκι, «Ἡ σφαγή τοῦ Κισινιόφ καί τό ἑβραϊκό ζήτημα», 1903.

*** Βλ. Μπάουερ, «Τό ἐθνικό ζήτημα», σελ. 388.

φυσικό τρόπο στά «ξένα ἔθνη» ἀπό τήν ἄποψη τῆς γλώσσας κλπ. Ὅλα αὐτά, συνδεμένα μέ τό αὐξανόμενο ἀνακάτεμα τῶν ἐθνοτήτων πού χαρακτηρίζει τίς ἀναπτυγμένες μορφές τοῦ καπιταλισμοῦ, ὁδηγοῦν στήν ἀφομοίωση τῶν ἑβραίων. Ἡ κατάργηση τῆς «ἰδιαίτερης ζώνης ἐγκατάστασης»* μπορεῖ νά ἐπιταχύνει μονάχα τήν ἀφομοίωση.

Μπρός σ' αὐτή τήν κατάσταση τό ζήτημα τῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας γιά τούς ἑβραίους τῆς Ρωσίας ἀποχτᾶ ἕναν κάπως περίεργο χαραχτήρα: Προτείνουν αὐτονομία γιά ἕνα ἔθνος πού ἀρνοῦνται τό μέλλον του καί πού ἡ ὕπαρξή του πρέπει ἀκόμα νά ἀποδειχτεῖ!

Τό Μπούντ ὅμως στάθηκε πάνω σ' αὐτή τήν περίεργη καί ἀσταθῆ ἄποψη ψηφίζοντας στό VI συνέδριό του (1905) ἕνα «ἐθνικό πρόγραμμα» στό πνεῦμα τῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας.

Δυό περιστατικά ὤθησαν τό Μπούντ στό βῆμα αὐτό.

Τό πρῶτο περιστατικό εἶναι ὅτι τό Μπούντ εἶναι ὀργάνωση τῶν ἑβραίων σοσιαλδημοκρατῶν ἐργατῶν καί μονάχα τῶν ἑβραίων. Ἀκόμα πρίν ἀπό τό 1897 οἱ σοσιαλδημοκρατικές ὁμάδες, πού δούλευαν μέσα στούς ἑβραίους ἐργάτες, βάζανε γιά σκοπό τους νά δημιουργήσουν μιά «ἰδιαίτερη ἑβραϊκή ἐργατική ὀργάνωση»**. Πραγματικά τό 1897 δημιούργησαν τήν ὀργάνωση αὐτή καί ἑνώθηκαν στό Μπούντ. Αὐτό ἔγινε τήν ἐποχή ἐκείνη πού ἡ σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας δέν ὑπῆρχε στήν πραγματικότητα σάν ἕνα σύνολο. Ἀπό τότε τό Μπούντ ἀδιάκοπα μεγά-

* «Ἰδιαίτερη ζώνη ἐγκατάστασης» («черта оседлости») στήν τσαρική Ρωσία λεγόταν ἡ ἐδαφική περιοχή ἔξω ἀπό τήν ὁποία οἱ ἑβραῖοι δέ μποροῦσαν νά ζήσουν χωρίς περιορισμούς. (Σημ. Μετ.).

** Βλ. «Μορφές τοῦ ἐθνικοῦ κινήματος» κλπ. πού συντάχθηκε ἀπό τόν Καστελιάνσκι, σελ. 772.

λωνε καί πλάταινε, ξεχωρίζοντας όλοένα καί πιό πολύ άπό τό καθημερινό φόντο τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Ρωσίας. Μά έφτασε ή δεκαετία 1900-1910. Ἀρχίζει τό μαζικό έργατικό κίνημα. Μεγαλώνει ή πολωνική σοσιαλδημοκρατία καί προσελκύει στό μαζικό κίνημα τούς έβραίους έργάτες. Μεγαλώνει ή σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας καί προσελκύει τούς έργάτες «μπουντιστές». Τά έθνικά πλαίσια τοῦ Μπούντ, στερημένα άπό έδαφική βάση, στενεύουν. Μπροστά στό Μπούντ μπαίνει τό ζήτημα: ή νά διαλυθεῖ μέσα στό γενικό διεθνικό κῦμα, ή νά ύπερασπίσει τήν αὐτοτελῆ ὕπαρξή του, σάν μιά έξωεδαφική όργάνωση. Τό Μπούντ διαλέγει τό τελευταῖο.

Ἔτσι δημιουργεῖται ή «θεωρία» ότι τό Μπούντ εἶναι ό μοναδικός έκπρόσωπος τοῦ έβραϊκοῦ προλεταριάτου.

Εἶναι όμως άδύνατο νά δικαιολογηθεῖ μέ κάποιο «άπλό» τρόπο ή περίεργη αὐτή «θεωρία». Χρειάζεται κάποιο ύπόβαθρο «άρχῶν», μιά δικαιολογία «άρχῶν». Ἡ έκπολιτιστική-έθνική αὐτονομία έγινε τό ύπόβαθρο αὐτό. Τό Μπούντ πιάστηκε άπ' αὐτήν, άφοῦ τή δανείστηκε άπ' τήν αὐστριακή σοσιαλδημοκρατία. Κι άν άκόμα οἱ αὐστριακοί δέ θά εἶχαν ένα τέτιο πρόγραμμα, τό Μπούντ θά τό έπινοοῦσε γιά νά δικαιολογήσει «καταρχήν» τήν αὐτοτελῆ ὕπαρξή του.

Ἔτσι τό Μπούντ, ὕστερα άπό τή δειλή άπόπειρα τοῦ 1901 (IV συνέδριο) ψηφίζει τελικά τό 1905 (VI συνέδριο) τό «έθνικό πρόγραμμα».

Τό δεύτερο περιστατικό εἶναι ή είδική θέση τῶν έβραίων σάν ξεχωριστῶν έθνικῶν μειοψηφιῶν πού ζοῦνε μέσα στίς συμπαγεῖς πλειοψηφίες άλλων έθνῶν πού κατοικοῦν συνεχεῖς έδαφικές περιοχές. Εἴπαμε κιόλας, ότι ή κατάσταση αὐτή ύποσκάπτει τήν ὕπαρξη τῶν έβραίων σάν έθνους, τούς βάζει στό δρόμο τῆς άφομοίωσης. Αὐτό όμως εἶναι

ένα άντικειμενικό προτσές. Στά κεφάλια τῶν έβραίων, ύποκειμενικά, τό προτσές αὐτό προκαλεῖ άντίδραση καί θέτει τό ζήτημα τῆς έγγύησης τῶν δικαιωμάτων τῆς έθνικῆς μειονότητας, τῆς έγγύησης ότι δέ θά άφομοιωθοῦν. Τό Μπούντ πού προπαγανδίζει τή ζωτικότητα τῆς έβραϊκῆς «έθνότητας» δέ μποροῦσε νά μή σταθεῖ στήν άποψη τῆς έγγύησης. Καί μιά καί στάθηκε στή θέση αὐτή δέ μποροῦσε νά μήν άποδεχτεῖ καί τήν έθνική αὐτονομία. Γιατί, άν τό Μπούντ μποροῦσε νά πιαστεῖ άπό κάποιαν αὐτονομία, αὐτή θά ἦτανε μονάχα ή έθνική, δηλ. ή έκπολιτιστική-έθνική: γιά έδαφική-πολιτική αὐτονομία τῶν έβραίων δέ μποροῦσε οὔτε λόγος νά γίνει, έπειδή έλειπε άπ' τούς έβραίους ένα όρισμένο συνεχές έδαφος.

Εἶναι χαραχτηριστικό ότι τό Μπούντ εὐθύς άπ' τήν άρχή ύπογράμμισε τό χαραχτήρα τῆς έθνικῆς αὐτονομίας σάν μιά έγγύηση τῶν δικαιωμάτων πού έχουν οἱ έθνικές μειονότητες, σάν έγγύηση «τῆς έλεύθερης άνάπτυξης» τῶν έθνῶν. Δέν εἶναι τυχαῖο καί τό γεγονός ότι ό Γκόλντμπλατ, άντιπρόσωπος τοῦ Μπούντ στό II συνέδριο τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Ρωσίας, διατύπωσε τήν έθνική αὐτονομία σάν «θεσμό πού έγγυᾶται σ' αὐτά (στά έθνη. Ι. Στ.) τήν πλέρια έλευθερία τῆς έκπολιτιστικῆς άνάπτυξης»*. Τήν ἴδια έπίσης πρόταση έκαναν οἱ όπαδοί τῶν ίδεῶν τοῦ Μπούντ στή σοσιαλδημοκρατική όμάδα τῆς τέταρτης Δούμας.

Ἔτσι πῆρε τό Μπούντ τήν περίεργη θέση τῆς αὐτονομίας τῶν έβραίων.

Πιό πάνω άναλύσαμε τήν έθνική αὐτονομία γενικά. Ἡ άνάλυση έδειξε ότι ή έθνική αὐτονομία όδηγεῖ στόν έθνικισμό. Παρακάτω θά δοῦμε ότι τό Μπούντ έφτασε κιό-

* Βλ. τά πραχτικά τοῦ II συνεδρίου, σελ. 176.

λας σ' ένα τέτιο τέρμα. Τό Μπούντ όμως εξετάζει τήν εθνική αυτονομία ακόμα καί από μιά ειδική πλευρά, από τήν πλευρά της εγγύησης των δικαιωμάτων των εθνικών μειονοτήτων. Άς αναλύσουμε τό ζήτημα κι απ' αυτή τήν ειδική πλευρά. Αυτό είναι ακόμα πιό απαραίτητο, γιατί τό ζήτημα των εθνικών μειονοτήτων—κι όχι μονάχα των εβραϊκών—έχει σοβαρή σημασία γιά τή σοσιαλδημοκρατία.

«Θεσμοί πού εγγυώνται», λοιπόν, στά έθνη τήν «πλέρια ελευθερία της εκπολιτιστικής ανάπτυξης» (ή υπογράμμιση είναι δική μας.—Ι. Στ.).

Ποιοί είναι όμως οί «θεσμοί πού εγγυώνται» κλπ.;

Πρίν απ' όλα είναι τό «εθνικό συμβούλιο» των Σπρίνγκερ καί Μπάουερ, κάτι σάν βουλή γιά τά εκπολιτιστικά ζητήματα.

Μπορούν όμως οί θεσμοί αυτοί νά εξασφαλίζουν τήν «πλέρια ελευθερία της εκπολιτιστικής ανάπτυξης» του έθνους; Μπορούν μήπως οποιεσδήποτε βουλές, πού ασχολούνται μέ εκπολιτιστικά ζητήματα, νά εξασφαλίσουν τά έθνη απ' τίς εθνικιστικές καταπιέσεις;

Τό Μπούντ υποθέτει ότι μπορούν.

Ή ιστορία όμως λέει τό αντίθετο.

Κάποτε στή ρωσική Πολωνία υπήρχε βουλή (Σέιμ), πολιτική βουλή, καί προσπαθούσε βέβαια νά εξασφαλίσει τήν ελευθερία της «εκπολιτιστικής ανάπτυξης» των πολωνών, κι όχι μονάχα δέν τό πέτυχε, μά αντίθετα έπεσε καί ή ίδια στόν άνισο αγώνα ενάντια στίς γενικές πολιτικές συνθήκες της Ρωσίας.

Στή Φιλανδία από καιρό υπάρχει βουλή πού επίσης προσπαθεί νά υπερασπίσει τή φιλανδική εθνότητα απ' τίς «επιβουλές». Όλοι όμως βλέπουν άν κατορθώνει νά κάνει πρός τήν κατεύθυνση αυτή πολλά πράγματα.

Υπάρχει βέβαια διαφορά από βουλή σέ βουλή καί μέ τή δημοκρατικά οργανωμένη φιλανδική βουλή δέν είναι τόσο εύκολο νά τά βγάλει κανένας πέρα, όπως μέ τήν αριστοκρατική πολωνική. Παρ' όλα αυτά όμως τό αποφασιστικό δέν είναι ή ίδια ή βουλή, μά ή γενική κατάσταση στή Ρωσία. Άν επικρατούσαν σήμερα στή Ρωσία οί ίδιες οί βάναυσες ασιατικές κοινωνικοπολιτικές συνθήκες, όπως στό παρελθόν, στά χρόνια πού καταργήθηκε ή πολωνική βουλή, θά τήν πάθαινε ακόμα χειρότερα ή φιλανδική βουλή. Εκτός απ' αυτό, ή πολιτική των «επιβουλών» ενάντια στή Φιλανδία μεγαλώνει καί δέ μπορούμε νά πούμε ότι χρεωκοπεί...

Άν έτσι έχει τό ζήτημα μέ τούς παλιούς, τούς ιστορικά διαμορφωμένους θεσμούς, μέ τίς πολιτικές βουλές, τότε πολύ περισσότερο δέ μπορούν νά εγγυηθούν τήν ελεύθερη ανάπτυξη των εθνών οί νεαρές βουλές, οί νεαροί θεσμοί, καί μάλιστα οί τόσο αδύνατοι, όπως είναι οί «εκπολιτιστικές» βουλές.

Είναι φανερό πώς δέν πρόκειται γιά τούς «θεσμούς», μά γιά τό γενικό καθεστώς της χώρας. Εφόσο δέν υπάρχει στή χώρα εκδημοκρατισμός, δέν υπάρχουν καί εγγυήσεις γιά «πλέρια ελευθερία της εκπολιτιστικής ανάπτυξης» των εθνοτήτων. Μπορεί μέ πεποίθηση νά πεί κανένας ότι όσο πιό δημοκρατική είναι ή χώρα, τόσο πιό λίγες είναι οί «επιβουλές» ενάντια στήν «ελευθερία των εθνοτήτων», τόσο πιό πολλές είναι οί εγγυήσεις ενάντια στίς «επιβουλές».

Ή Ρωσία είναι χώρα μισοασιατική καί γι' αυτό ή πολιτική των «επιβουλών» παίρνει όχι σπάνια τίς πιό βάναυσες μορφές, τίς μορφές του πογκρόμ. Δέ χρειάζεται νά πούμε πώς «οί εγγυήσεις» στή Ρωσία φτάσανε ίσαμε τό έσχατο όριο.

Ἡ Γερμανία εἶναι κιόλας Εὐρώπη, μέ περισσότερη εἴτε λιγότερη πολιτική ἐλευθερία. Δέν εἶναι λοιπόν ἐκπληχτικό ὅτι ἡ πολιτική τῶν «ἐπιβουλῶν» δέν παίρνει ἐκεῖ ποτέ τή μορφή τοῦ πογκρόμ.

Στή Γαλλία βέβαια ὑπάρχουν ἀκόμα πιό πολλές «ἐγγυήσεις», ἐπειδή ἡ Γαλλία εἶναι πιό δημοκρατική ἀπ' τή Γερμανία.

Δέ μιλᾶμε πιά γιά τήν Ἐλβετία ὅπου, χάρη στήν ὑψηλή της, ἄν καί ἀστική, δημοκρατικότητα, ζοῦν ἐλεύθερα οἱ ἐθνότητες, ἀδιάφορο ἄν εἶναι μειονότητες ἤ πλειονότητες.

Τό Μπούντ λοιπόν στέκει σέ ἐσφαλμένο δρόμο ὅταν διαβεβαιώνει ὅτι «οἱ θεσμοί» αὐτοί καθαυτοί μποροῦν νά ἐγγυηθοῦν στίς ἐθνότητες τήν πλέρια ἐκπολιτιστική τους ἀνάπτυξη.

Μποροῦν νά ἀντιτείνουν πώς καί τό Μπούντ θεωρεῖ τόν ἐκδημοκρατισμό τῆς Ρωσίας σάν π ρ ο κ α τ α ρ κ τ ι κ ό ν ὅρο γιά τή «δημιουργία τῶν θεσμῶν» καί γιά τήν ἐγγύηση τῆς ἐλευθερίας. Αὐτό ὅμως δέν εἶναι σωστό. Ἀπ' τήν «ἔκθεση τοῦ Μπούντ γιά τήν VIII συνδιάσκεψη»[137] φαίνεται πώς τό Μπούντ θεωρεῖ ὅτι θά καταχτήσει τούς «θεσμούς» π ά ν ω σ τ ή β ά σ η τοῦ τωρινοῦ καθεστῶτος στή Ρωσία, μέ τή «μεταρύθμιση» τῆς ἑ β ρ α ϊ κ ῆ ς κ ο ι ν ό τ η τ α ς.

«Ἡ κοινότητα—εἶπε ἕνας ἀπ' τούς ἡγέτες τοῦ Μπούντ στή συνδιάσκεψη αὐτή—μπορεῖ νά γίνει ὁ πυρήνας τῆς μελλοντικῆς ἐκπολιτιστικο-εθνικῆς αὐτονομίας. Ἡ ἐκπολιτιστικο-εθνική αὐτονομία εἶναι μορφή αὐτοεξυπηρέτησης τοῦ ἔθνους, μορφή ἱκανοποίησης τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν. Κάτω ἀπ' τή μορφή τῆς κοινότητας κρύβεται τό ἴδιο περιεχόμενο. Πρόκειται γιά τούς κρίκους μιᾶς καί τῆς ἴδιας ἁλυσίδας, γιά τά στάδια μιᾶς καί τῆς ἴδιας ἐξέλιξης»*.

* Βλ. «Ἔκθεση γιά τήν VIII συνδιάσκεψη τοῦ Μπούντ», 1911, σελ. 62.

Ἡ συνδιάσκεψη ξεκινώντας ἀπ' αὐτό ἀποφάσισε ὅτι χρειάζεται ν' ἀγωνιστοῦν «γιά τή μεταρύθμιση τῆς ἑβραϊκῆς κοινότητας καί γιά τή μετατροπή της μέ ν ο μ ο θ ε τ ι κ ό τ ρ ό π ο σέ δημοκρατικά ὀργανωμένο κοσμικό θεσμό»* (ἡ ὑπογράμμιση εἶναι δική μας. Ι. Στ.).

Εἶναι φανερό ὅτι τό Μπούντ δέ θεωρεῖ τόν ἐκδημοκρατισμό τῆς Ρωσίας σάν ὅρο καί ἐγγύηση, μά τό μελλοντικό «κοσμικό θεσμό» τῶν ἑβραίων, πού θ' ἀποχτηθεῖ «νομοθετικά», μέσω τῆς Δούμας μέ τή «μεταρύθμιση—σά νά ποῦμε—τῆς ἑβραϊκῆς κοινότητας».

Μά ἐμεῖς εἴδαμε κιόλας ὅτι οἱ «θεσμοί» αὐτοί καθαυτοί χωρίς δημοκρατικό καθεστώς σ' ὅλο τό κράτος δέ μποροῦν νά χρησιμεύσουν γιά «ἐγγύηση».

Πῶς θά γίνουν ὡστόσο τά πράγματα στό μελλοντικό δημοκρατικό καθεστώς; Δέ θά χρειάζονται ἄραγε καί μέ τό δημοκρατισμό εἰδικοί «ἐκπολιτιστικοί θεσμοί πού ἐγγυῶνται» κλπ.; Πῶς ἔχει τό ζήτημα ἀπό τήν ἄποψη αὐτή, λχ. στή δημοκρατική Ἐλβετία; Ὑπάρχουν ἐκεῖ εἰδικοί ἐκπολιτιστικοί θεσμοί, σάν τό «ἐθνικό συμβούλιο» τοῦ Σπρίνγκερ; Δέν ὑπάρχουν. Δέ ζημιώνονται ὅμως ἀπ' αὐτό τά ἐκπολιτιστικά συμφέροντα, λχ. τῶν ἰταλῶν, πού ἀποτελοῦν ἐκεῖ μειονότητα; Δέν ἀκούστηκε τέτιο πράγμα. Ἐξάλλου αὐτό εἶναι καί κατανοητό: Ἡ δημοκρατία κάνει στήν Ἐλβετία περιττούς ὁποιουσδήποτε εἰδικούς ἐκπολιτιστικούς, «ἐγγυητικούς» καί ἄλλους, τάχα, «θεσμούς».

Ἀνίσχυροι γιά τό παρόν καί περιττοί γιά τό μέλλον, τέτιοι εἶναι λοιπόν οἱ θεσμοί τῆς ἐκπολιτιστικο-εθνικῆς αὐτονομίας, τέτια εἶναι ἡ ἐθνική αὐτονομία.

Γίνεται ὅμως ἀκόμα πιό βλαβερή, ὅταν τήν ἐπιβάλουν σέ ἕνα «ἔθνος», πού ἡ ὕπαρξη καί τό μέλλον του

* Βλ. στό ἴδιο, σελ. 83-84.

εἶναι ἀμφίβολα. Στίς περιπτώσεις αὐτές στούς ὀπαδούς τῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας ἀπομένει νά διαφυλᾶνε καί νά διατηροῦν ὅλες τίς ἰδιότητες τοῦ «ἔθνους», ὄχι μονάχα τίς χρήσιμες, μά καί τίς βλαβερές, μόνο καί μόνο γιά νά «σώσουν τό ἔθνος» ἀπό τήν ἀφομοίωση, μονάχα γιά νά τό «προφυλάξουν».

Τό Μπούντ ἦταν ὑποχρεωμένο νά πάρει ἀναπότρεπτα τόν ἐπικίνδυνο αὐτό δρόμο. Καί πραγματικά τόν πῆρε. Ἔχουμε ὑπόψη τίς γνωστές ἀποφάσεις τῶν τελευταίων συνδιασκέψεων τοῦ Μπούντ γιά τό «Σάββατο», γιά τό ἑβραϊκό «γλωσσικό ἰδίωμα» κλπ.

Ἡ σοσιαλδημοκρατία διεκδικεῖ τό δικαίωμα τῆς μητρικῆς γλώσσας γιά *ὅλα τά ἔθνη*, τό Μπούντ ὅμως δέν ἱκανοποιεῖται μ' αὐτό, ἀπαιτεῖ νά ὑπερασπίζει μέ «ἰδιαίτερη ἐπιμονή» «τά δικαιώματα τῆς *ἑβραϊκῆς* γλώσσας» (ἡ ὑπογράμμιση εἶναι δική μας. Ι. Στ.)*. Τό ἴδιο ἐπίσης τό Μπούντ στίς ἐκλογές τῆς IV Δούμας δίνει τήν «προτίμηση σ' ἐκεῖνον (ἀπό τούς ἐκλέχτορες) πού ἀναλαβαίνει νά ὑπερασπίσει τά δικαιώματα τῆς ἑβραϊκῆς γλώσσας»**.

Ὄχι *γενικό* δικαίωμα τῆς μητρικῆς γλώσσας, μά *ἰδιαίτερο* δικαίωμα τῆς ἑβραϊκῆς γλώσσας, τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος! Ἄς ἀγωνίζονται οἱ ἐργάτες τῶν διαφόρων ἐθνοτήτων, πρῶτ' ἀπ' ὅλα γιά τή γλώσσα τους: οἱ ἑβραῖοι γιά τήν ἑβραϊκή, οἱ γεωργιανοί γιά τή γεωργιανή κλπ. Ὁ ἀγώνας γιά τό γενικό δικαίωμα ὅλων τῶν ἐθνῶν εἶναι δευτερεῦον ζήτημα. Μπορεῖτε καί νά μήν ἀναγνωρί-

* Βλ. «Ἔκθεση γιά τήν VIII συνδιάσκεψη τοῦ Μπούντ», σελ. 85.

** Βλ. «Ἔκθεση γιά τήν IX συνδιάσκεψη τοῦ Μπούντ», 1912, σελ. 42.

ζετε τό δικαίωμα τῆς μητρικῆς γλώσσας γιά ὅλες τίς καταπιεζόμενες ἐθνότητες, ἄν ὅμως ἀναγνωρίσετε τό δικαίωμα τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος, τότε νά τό ξέρετε: Τό Μπούντ θά σᾶς ψηφίσει, τό Μπούντ θά σᾶς «προτιμήσει».

Μά τότε σέ τί διαφέρει τό Μπούντ ἀπ' τούς ἀστούς ἐθνικιστές;

Ἡ σοσιαλδημοκρατία ἐπιδιώκει νά καθιερωθεῖ μιά ὑποχρεωτική ἡμέρα ἀνάπαυσης τήν ἑβδομάδα, τό Μπούντ ὅμως δέν ἱκανοποιεῖται μ' αὐτό, ἀπαιτεῖ νά «ἐξασφαλιστεῖ μέ νόμο στό ἑβραϊκό προλεταριάτο τό δικαίωμα νά γιορτάζει τό Σάββατο καί νά καταργηθεῖ ὁ ἐξαναγκασμός νά γιορτάζει καί μιά ἀκόμα μέρα»*.

Μπορεῖ νά σκεφτεῖ κανένας ὅτι τό Μπούντ θά «προχωρήσει ἀκόμα ἕνα βῆμα» καί θά ζητήσει τό δικαίωμα νά γιορτάζονται ὅλες οἱ παλιές ἑβραϊκές γιορτές. Ἄν ὅμως, γιά ἀτυχία τοῦ Μπούντ, οἱ ἑβραῖοι ἐργάτες ἀποτινάξουν τίς προλήψεις καί δέν ἐπιθυμοῦν νά γιορτάζουν, τότε τό Μπούντ μέ τό κήρυγμά του γιά τό «δικαίωμα τοῦ Σαββάτου» θά τούς ὑπενθυμίζει τό Σάββατο, θά τούς καλλιεργεῖ, ἄς ποῦμε, τό «πνεῦμα τοῦ Σαββάτου»...

Γι' αὐτό εἶναι ἀπόλυτα κατανοητοί οἱ «φλογεροί λόγοι» πού ἐκφωνήσανε οἱ ρήτορες στήν VIII συνδιάσκεψη τοῦ Μπούντ διεκδικώντας νά ἱδρυθοῦν ἰδιαίτερα «ἑβραϊκά νοσοκομεῖα», καί ἡ διεκδίκηση αὐτή βασιζόταν στό ὅτι «ὁ ἄρρωστος νιώθει καλύτερα τόν ἑαυτό του ἀνάμεσα στούς δικούς του», ὅτι ὁ ἑβραῖος ἐργάτης θά νιώθει ἄσχημα τόν ἑαυτό του ἀνάμεσα στούς πολωνούς ἐργάτες, ὅτι θά νιώθει καλά τόν ἑαυτό του ἀνάμεσα στούς ἑβραίους μαγαζάτορες»**.

* Βλ. «Ἔκθεση γιά τήν VIII συνδιάσκεψη τοῦ Μπούντ», σελ. 83.

** Βλέπε στό ἴδιο, σελ. 68.

Νά διαφυλάξει καθετί τό έβραϊκό, νά διατηρήσει όλες τίς έθνικές ίδιότητες τών έβραίων, άκόμα καί τίς πιό φανερά βλαβερές γιά τό προλεταριάτο, νά περιφράξει τούς έβραίους άπό καθετί τό μή έβραϊκό, νά χτίσει άκόμα καί ίδιαίτερα νοσοκομεΐα, νά ΐσαμε πού κύλησε τό Μπούντ!

Ό σύντροφος Πλεχάνοφ είχε χίλιες φορές δίκιο όταν έλεγε ότι τό Μπούντ «προσαρμόζει τό σοσιαλισμό στόν έθνικισμό». Ό Βλ. Κοσόφσκι βέβαια, καί οί όμοιοι μ' αύτόν μπουντιστές μπορούν νά βρίζουν τόν Πλεχάνοφ γιά «δημαγωγό»*[138]—τό χαρτί τά άνέχεται όλα—όποιος όμως γνωρίζει τή δράση τού Μπούντ, δέν είναι δύσκολο νά καταλάβει ότι αύτοί οί γενναίοι άνθρωποι φοβούνται άπλώς νά πούνε τήν άλήθεια γιά τόν εαυτό τους καί σκεπάζονται μέ τά μεγάλα λόγια γιά «δημαγωγία»...

Μά τό Μπούντ, παίρνοντας αύτή τή θέση γιά τό έθνικό ζήτημα, ήταν φυσικά ύποχρεωμένο νά πάρει τό δρόμο τής άπομόνωσης γιά τούς έβραίους έργάτες καί στό όργανωτικό ζήτημα, τό δρόμο τών έθνικών κουριών μέσα στή σοσιαλδημοκρατία. Αύτή είναι ή λογική τής έθνικής αύτονομίας!

Καί πραγματικά τό Μπούντ άπό τή θεωρία τής «άποκλειστικής έκπροσώπησης» περνάει στή θεωρία τού «έθνικού διαχωρισμού» τών έργατών. Τό Μπούντ άπαιτεί άπό τή σοσιαλδημοκρατία τής Ρωσίας νά «έφαρμόσει στήν όργανωτική της συγκρότηση τό διαχωρισμό κατά έθνότητες»**. Καί άπό τό «διαχωρισμό» όμως κάνει ένα «βήμα μπρός» πρός τή θεωρία τής «άπομόνωσης». Δέν άκούστη-

* Βλ. «Νάσα Ζαριά», άρ. 9-10, 1912, σελ. 120.

** Βλ. «'Ανακοίνωση γιά τό VII συνέδριο τού Μπούντ»[139], σελ. 7.

καν μάταια στήν VIII συνδιάσκεψη τού Μπούντ οί λόγοι ότι «άπομόνωση σημαίνει έθνική ύπαρξη»*.

Ό όργανωτικός φεντεραλισμός κρύβει μέσα του στοιχεΐα διάσπασης καί σεπαρατισμού. Τό Μπούντ βαδίζει πρός τό σεπαρατισμό.

Καί πραγματικά δέν τού μενε άλλος δρόμος. Ή ίδια ή ύπαρξή του, σάν μιά άποσπασμένη άπό τό έδαφος όργάνωση, τό σπρώχνει στό δρόμο τού σεπαρατισμού. Τό Μπούντ δέν έχει έναν όρισμένο ένιαίο χώρο, δρά σέ «ξένα» έδάφη, ένώ οί σοσιαλδημοκρατίες τής Πολωνίας, τής Λετονίας καί τής Ρωσίας, πού έρχονται σέ έπαφή μαζί του, είναι διεθνικές-έδαφικές κολεχτίβες. Τό άποτέλεσμα όμως είναι ότι κάθε πλάταιμα τών κολεχτίβων σημαίνει «ζημιά» γιά τό Μπούντ, στένεμα τού πεδίου τής δράσης του. Ένα άπό τά δυό: είτε όλόκληρη ή σοσιαλδημοκρατία τής Ρωσίας θά πρέπει νά άναδιοργανωθεί πάνω στίς άρχές τού έθνικού φεντεραλισμού, καί τότε τό Μπούντ έχει τή δυνατότητα νά «έξασφαλίσει» γιά τόν εαυτό του τό έβραϊκό προλεταριάτο, είτε θά παραμείνει σέ ίσχύ ή έδαφικοδιεθνική άρχή αύτών τών κολεχτίβων, καί τότε τό Μπούντ θά άναδιοργανωθεί πάνω στήν άρχή τού διεθνισμού, όπως γίνεται στήν πολωνική καί λετονική σοσιαλδημοκρατία.

Έτσι έξηγείται γιατί τό Μπούντ εύθύς άπ' τήν άρχή διεκδικεί τό «μετασχηματισμό τής σοσιαλδημοκρατίας τής Ρωσίας πάνω σέ όμοσπονδιακή άρχή»**.

* Βλ. «Έκθεση γιά τήν VIII συνδιάσκεψη τού Μπούντ», σελ. 72.

** Βλ. «Τό ζήτημα τής έθνικής αύτονομίας καί ό μετασχηματισμός τής σοσιαλδημοκρατίας τής Ρωσίας πάνω σέ όμοσπονδιακή άρχή», 1902, έκδ. Μπούντ.

Τό 1906 τό Μπούντ ὑποχωρώντας μπροστά στό ἑνωτικό κύμα, πού ἐρχόταν ἀπ' τή βάση, διάλεξε τό μέσο δρόμο καί μπῆκε στή σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας. Γιατί μπῆκε ὅμως; Τή στιγμή πού ἡ πολωνική καί ἡ λετονική σοσιαλδημοκρατία μπῆκαν γιά νά συνεργαστοῦν εἰρηνικά, τό Μπούντ μπῆκε μέ σκοπό νά κάνει πόλεμο γιά τήν ὁμοσπονδία. Ὁ ἡγέτης τοῦ Μπούντ, Μέντεμ, εἶπε τότε:

«Ἐρχόμαστε ὄχι γιά εἰδύλλιο, μά γιά νά παλαίψουμε. Δέν ὑπάρχει εἰδύλλιο, καί μονάχα οἱ Μανίλοφ μποροῦν νά περιμένουν ἕνα εἰδύλλιο στό κοντινό μέλλον. Τό Μπούντ πρέπει νά προσχωρήσει στό κόμμα ὁπλισμένο ἀπό τήν κορυφή ὥς τά νύχια»*.

Θά ἦταν λαθεμένο ἄν στά λόγια αὐτά βλέπαμε κακή πρόθεση τοῦ Μέντεμ. Δέν πρόκειται ἐδῶ γιά κακή πρόθεση, μά γιά τήν εἰδική θέση τοῦ Μπούντ, πού ἐξαιτίας της δέ μπορεῖ παρά νά ἀγωνίζεται ἐνάντια στή σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας πού εἶναι ὀργανωμένη πάνω στήν ἀρχή τοῦ διεθνισμοῦ. Μέ τήν πάλη του ἐνάντιά της τό Μπούντ καταπάτησε, φυσικά, τά συμφέροντα τῆς ἑνότητας. Τέλος, τό πράγμα φτάνει ὥς τό σημεῖο πού τό Μπούντ διακόπτει τυπικά τίς σχέσεις μέ τή σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας, ἀφοῦ παραβίασε τό καταστατικό καί ἑνώθηκε στίς ἐκλογές τῆς IV Δούμας μέ τούς πολωνούς ἐθνικιστές ἐνάντια στούς πολωνούς σοσιαλδημοκράτες.

Εἶναι φανερό ὅτι τό Μπούντ βρῆκε ὅτι ἡ ρήξη ἀποτελεῖ τήν πιό καλύτερη ἐξασφάλιση τῆς αὐτοτέλειάς του.

Ἔτσι, ἡ «ἀρχή» τοῦ ὀργανωτικοῦ «διαχωρισμοῦ» ὁδήγησε στό σεπαρατισμό καί στήν ὁλοκληρωτική ρήξη.

Πολεμώντας ἐνάντια στήν παλιά «Ἴσκρα»[140] καί ὑπέρ τοῦ φεντεραλισμοῦ, τό Μπούντ ἔγραφε κάποτε:

* Βλ. «Νάσε Σλόβο», ἀρ. 3, σελ. 24, Βίλνα, 1906.

«Ἡ „Ἴσκρα" θέλει νά μᾶς βεβαιώσει πώς οἱ ὁμοσπονδιακές σχέσεις τοῦ Μπούντ πρός τή σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας θά ἐξασθενίσουν τούς δεσμούς μεταξύ τους. Δέ μποροῦμε νά ἀνασκευάσουμε αὐτή τή γνώμη ἐπικαλούμενοι τήν πραχτική πείρα τῆς Ρωσίας, γιά τόν ἁπλό λόγο ὅτι ἡ σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας δέν ὑπάρχει σάν ὁμοσπονδιακή ἕνωση. Μποροῦμε ὅμως νά ἐπικαλεστοῦμε τήν ἐξαιρετικά διδαχτική πείρα τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Αὐστρίας πού πῆρε ὁμοσπονδιακό χαραχτήρα σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τοῦ κομματικοῦ συνεδρίου τοῦ 1897»*.

Αὐτά γράφτηκαν τό 1902.

Τώρα ἔχουμε ὅμως 1913. Ἔχουμε τώρα καί τήν «πραχτική πείρα» τῆς Ρωσίας καί τήν «πείρα τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Αὐστρίας».

Τί μᾶς λέει ὅμως ἡ πείρα αὐτή;

Ἄς ἀρχίσουμε ἀπό τήν «ἐξαιρετικά διδαχτική πείρα τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Αὐστρίας». Στήν Αὐστρία ὑπάρχει ἑνιαῖο σοσιαλδημοκρατικό κόμμα ὥς τό 1896 ἀκόμα. Τόν ἴδιο χρόνο, στό παγκόσμιο συνέδριο τοῦ Λονδίνου, οἱ τσέχοι ζητοῦν γιά πρώτη φορά ἰδιαίτερη ἐκπροσώπηση καί τήν παίρνουν. Τό 1897 στό κομματικό συνέδριο τῆς Βιένης (τοῦ Βίμπεργκ), τό ἑνιαῖο κόμμα διαλύεται τυπικά καί στή θέση του ἱδρύεται μιά ὁμοσπονδιακή ἕνωση ἀπό τίς ἕξι ἐθνικές «σοσιαλδημοκρατικές ὁμάδες». Κατοπινά, οἱ «ὁμάδες» αὐτές μετατρέπονται σέ αὐτοτελῆ κόμματα. Λίγο-λίγο τά κόμματα διακόπτουν τούς δεσμούς ἀνάμεσά τους. Ὕστερα ἀπό τά κόμματα κομματιάζεται ἡ κοινοβουλευτική ὁμάδα, σχηματίζονται οἱ ἐθνικές «λέσχες». Ἀκολουθοῦν τά συνδικάτα πού τεμαχίζονται ἐπίσης ἀνάλογα μέ τίς ἐθνότητες. Ἡ ὑπόθεση φτάνει ἀκόμα ἴσαμε τούς συνεταιρισμούς, πού οἱ τσέχοι σεπαρατιστές καλοῦν

* Βλ. «Γιά τό ζήτημα τῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας κλπ.», 1902, σελ. 17, ἐκδ. Μπούντ.

τούς ἐργάτες* νά τούς διασπάσουν. Δέ μιλᾶμε πιά γιά τό πῶς τό χωριστικό κήρυγμα ἀδυνατίζει στούς ἐργάτες τό αἴσθημα τῆς ἀλληλεγγύης, σπρώχνοντάς τους, ὄχι σπάνια, στό δρόμο τοῦ ἀπεργοσπάστη.

Ἡ «ἐξαιρετικά διδαχτική πείρα τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν Αὐστρία» μιλάει λοιπόν ἐνάντια στό Μπούντ καί ὑπέρ τῆς παλιᾶς «Ἴσκρας». Ὁ φεντεραλισμός μέσα στό αὐστριακό κόμμα ὁδήγησε στόν πιό ἀηδιαστικό σεπαρατισμό, στήν καταστροφή τῆς ἑνότητας τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

Πιό πάνω εἴδαμε ὅτι τό ἴδιο λέει κι «ἡ πραχτική πείρα στή Ρωσία». Οἱ σεπαρατιστές τοῦ Μπούντ, ὅπως καί οἱ τσέχοι σεπαρατιστές, διακόψανε τίς σχέσεις μέ τό κοινό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, μέ τή σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας. Ὅσο γιά τά συνδικάτα, τά μπουντιστικά συνδικάτα, ἀπ' τήν ἀρχή κιόλας ὀργανώθηκαν πάνω στήν ἀρχή τῆς ἐθνότητας, δηλ. ἀποσπάστηκαν ἀπό τούς ἐργάτες τῶν ἄλλων ἐθνοτήτων.

Ὁλοκληρωτική ἀπομόνωση, ὁλοκληρωτική ρήξη—νά τί μᾶς δείχνει «ἡ ρωσική πραχτική πείρα» τοῦ φεντεραλισμοῦ.

Δέν εἶναι ἐκπληχτικό ὅτι αὐτή ἡ κατάσταση πραγμάτων ἐπιδρᾶ στούς ἐργάτες, ἀδυνατίζει τό αἴσθημα τῆς ἀλληλεγγύης καί τούς ἐκφυλίζει, ὁ ἐκφυλισμός μάλιστα εἰσχωρεῖ καί μέσα στό Μπούντ. Ἔχουμε ὑπόψη τίς συγκρούσεις τῶν ἑβραίων καί πολωνῶν ἐργατῶν πού γίνονται ὁλοένα καί πιό συχνές ἐξαιτίας τῆς ἀνεργίας. Νά τί λόγια ἀκούστηκαν σχετικά μ' αὐτό στήν IX συνδιάσκεψη τοῦ Μπούντ:

* Βλ. στά «Dokumente des Separatismus», σελ. 29, τά λόγια πού ἀναφέρει στή μπροσούρα του ὁ Βάνεκ [131].

«... Θεωροῦμε τούς πολωνούς ἐργάτες, πού μᾶς παραμερίζουν, σάν πογκρομίτες, σάν κίτρινους, δέν ὑποστηρίζουμε τίς ἀπεργίες τους, τίς σπάζουμε. Δεύτερο, στήν παραμέριση ἀπαντᾶμε μέ παραμέριση: Σάν ἀπάντηση γιατί δέν ἐπιτρέπουν στούς ἑβραίους ἐργάτες νά πιάσουν δουλιά στά ἐργοστάσια, δέν ἀφήνουμε τούς πολωνούς ἐργάτες στά χειροκίνητα μηχανήματα. Ἄν δέν πάρουμε στά χέρια μας τήν ὑπόθεση αὐτή, οἱ ἐργάτες θά ἀκολουθήσουν ἄλλους»* (Ἡ ὑπογράμμιση εἶναι δική μας. Ι. Στ.)

Ἔτσι μιλοῦν γιά τήν ἀλληλεγγύη στή συνδιάσκεψη τοῦ Μπούντ.

Δέ μπορεῖ νά προχωρήσει κανένας περισσότερο στό «διαχωρισμό» καί στήν «ἀπομόνωση». Τό Μπούντ ἔφτασε στό σκοπό του: χωρίζει τούς ἐργάτες τῶν διαφόρων ἐθνοτήτων ἴσαμε τό σημεῖο τῆς σύγκρουσης, ἴσαμε τό σπάσιμο τῶν ἀπεργιῶν. Ἀλλιώτικα δέ γίνεται: «ἄν δέν πάρουμε στά χέρια μας τήν ὑπόθεση αὐτή, οἱ ἐργάτες θά ἀκολουθήσουν ἄλλους».

Στήν ἀποδιοργάνωση τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, στόν ἐκφυλισμό μέσα στίς γραμμές τῆς σοσιαλδημοκρατίας, νά ποῦ ὁδηγεῖ ὁ φεντεραλισμός τοῦ Μπούντ.

Ἔτσι ἡ ἰδέα τῆς ἐκπολιτιστικῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας, ἡ ἀτμόσφαιρα πού δημιουργεῖ, ἀποδείχτηκε ἀκόμα πιό βλαβερή στή Ρωσία, παρά στήν Αὐστρία.

VI

ΟΙ ΚΑΥΚΑΣΙΟΙ, Η ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΛΙΚΒΙΝΤΑΡΙΣΤΩΝ

Πιό πάνω μιλήσαμε γιά τίς ταλαντεύσεις μιᾶς μερίδας τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τοῦ Καυκάσου πού δέν ἀντε-

* Βλ. «Τήν ἔκθεση γιά τήν IX συνδιάσκεψη τοῦ Μπούντ», σελ. 19.

ξε στήν έθνικιστική «έπιδημία». Οί ταλαντεύσεις αύτές έκδηλώθηκαν—δσο κι άν φαίνεται παράξενο—μέ τό δτι οί παραπάνω σοσιαλδημοκράτες άκολούθησαν τά ίχνη του Μπούντ καί άνακήρυξαν τήν έκπολιτιστική έθνική αύτονομία.

Οί σοσιαλδημοκράτες αύτοί, πού, άς σημειωθεί μέ τήν εύκαιρία, προσχωρούν στούς ρώσους λικβινταριστές, διατυπώνουν έτσι τή διεκδίκησή τους: περιφερειακή αύτονομία γιά ολόκληρο τόν Καύκασο καί έκπολιτιστική-έθνική αύτονομία γιά τά έθνη πού άνήκουν στόν Καύκασο.

Ἂς ἀκούσουμε τόν ἀναγνωρισμένο ἡγέτη τους, τό γνωστό Ν.

«Σ' δλους εἶναι γνωστό ὅτι ὁ Καύκασος διακρίνεται πάρα πολύ ἀπό τίς κεντρικές περιοχές τόσο γιά τή φυλετική συγκρότηση τοῦ πληθυσμοῦ του, ὅσο καί γιά τό ἔδαφος καί τίς γεωργικές καλλιέργειες. Ἡ ἐκμετάλλευση καί ἡ ὑλική ἀνάπτυξη μιᾶς τέτιας περιοχῆς ἀπαιτοῦν ντόπιους δουλευτάδες, πού νά γνωρίζουν τίς τοπικές ἰδιομορφίες, νά εἶναι συνηθισμένοι στό τοπικό κλίμα καί στόν ντόπιο πολιτισμό. Εἶναι ἀπαραίτητο ὅλοι οἱ νόμοι, πού ἔχουν γιά σκοπό τήν ἐκμετάλλευση τοῦ ντόπιου ἐδάφους, νά ἐκδίδονται ἐπί τόπου καί νά ἐφαρμόζονται ἀπό τίς ντόπιες δυνάμεις. Ἑπομένως στήν ἁρμοδιότητα τοῦ κεντρικοῦ ὀργάνου αὐτοδιοίκησης τοῦ Καυκάσου πρέπει νά περιέλθει ἡ ἔκδοση νόμων γιά τά τοπικά ζητήματα... Ἔτσι, καθῆκον τοῦ Καυκασιανοῦ κέντρου θά εἶναι ἡ ἔκδοση τέτιων νόμων, πού νά ἔχουν γιά σκοπό τήν οἰκονομική ἐκμετάλλευση τοῦ ντόπιου ἐδάφους, τήν ὑλική ἄνθιση τῆς περιοχῆς»*.

Περιφερειακή, λοιπόν, αὐτονομία τοῦ Καυκάσου.

Ἂν παραβλέψουμε τό αἰτιολογικό τοῦ Ν. πού εἶναι κάπως μπερδεμένο κι ὄχι στρωτό, πρέπει νά παραδεχτοῦμε ὅτι τό συμπέρασμά του εἶναι σωστό. Ὅταν πάρει κανείς ὑπόψη τίς ἰδιομορφίες τῆς ἐθνικῆς σύνθεσης καί τῶν βιωτικῶν συνθηκῶν τοῦ Καυκάσου, εἶναι πραγματικά ἀπαραίτητη μιά περιφερειακή αὐτονομία τοῦ Καυκάσου, πού θά δροῦσε μέσα στά πλαίσια τοῦ γενικοῦ κρατικοῦ συντάγματος, πράγμα πού δέν τό ἀρνεῖται οὔτε καί ὁ Ν. Αὐτό τό ἀναγνωρίζει καί ἡ σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας πού στό ΙΙ συνέδριο διακήρυξε τήν «περιφερειακή αὐτοδιοίκηση γιά τίς ἀκρινές ἐκεῖνες περιοχές, πού διαφέρουν ἀπ' τίς κυρίως ρωσικές περιοχές στίς βιωτικές συνθῆκες καί στή σύνθεση τοῦ πληθυσμοῦ».

Ὁ Μάρτοφ, βάζοντας στό ΙΙ συνέδριο τό σημεῖο αὐτό γιά συζήτηση, τό αἰτιολόγησε μέ τό ὅτι «ἡ τεράστια ἔκταση τῆς Ρωσίας καί ἡ πείρα τῆς συγκεντρωτικῆς μας διοίκησης μᾶς κάνουν νά θεωροῦμε ἀπαραίτητη καί σκόπιμη τήν ὕπαρξη τῆς περιφερειακῆς αὐτοδιοίκησης γιά τέτιες μεγάλες ἑνότητες, ὅπως εἶναι ἡ Φιλανδία, ἡ Πολωνία, ἡ Λιθουανία καί ὁ Καύκασος».

Ἀπ' ὅλα αὐτά ὅμως βγαίνει ὅτι μέ τήν περιφερειακή *αὐτοδιοίκηση* πρέπει νά ἐννοεῖται ἡ περιφερειακή *αὐτονομία*.

Ὁ Ν. ὅμως πάει πιό μακριά. Σύμφωνα μέ τή γνώμη του ἡ περιφερειακή αὐτονομία τοῦ Καυκάσου ἀγκαλιάζει «μονάχα τή μιά πλευρά τοῦ ζητήματος».

«Ἴσαμε τώρα μιλούσαμε γιά τήν ὑλική μονάχα ἀνάπτυξη τῆς τοπικῆς ζωῆς. Τήν οἰκονομική ὅμως ἀνάπτυξη μιᾶς περιοχῆς δέν τή βοηθᾶ μονάχα ἡ οἰκονομική δραστηριότητα, μά καί ἡ πνευματική καί ἡ ἐκπολιτιστική»... «Ἕνα ἔθνος πού εἶναι ἐκπολιτιστικά ἰσχυρό, εἶναι ἰσχυρό καί στήν οἰκονομική σφαίρα»... «Ἡ ἐκπολιτιστική ὅμως ἀνάπτυξη τῶν ἐθνῶν εἶναι δυνατή μονάχα στήν ἐθνική γλώσσα»... «Γι' αὐτό ὅλα τά ζητήματα, πού συνδέονται μέ τή μητρική γλώσσα, εἶναι ζητήματα ἐκπολιτιστικά-ἐθνικά. Τέτια εἶναι τά ζητήματα τῆς ἐκπαίδευσης, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐκκλησίας, τῆς λογοτεχνίας, τῆς τέχνης, τῆς ἐπιστήμης, τοῦ θεάτρου κλπ. Ἂν ἡ ὑλική ἀνάπτυξη τῆς περιοχῆς ἑνώνει τά ἔθνη, τά ἐθνικοεκπολι-

* Βλ. Τή γεωργιανή ἐφημερίδα «Τσβένι Τσχοβρέμπα» («Ἡ ζωή μας»)[142], 1912, ἀρ. 12.

τιστικά ζητήματα τά διαιροῦν, τοποθετώντας τό καθένα ἀπ' αὐτά σέ ἰδιαίτερο πεδίο δράσης. Τό πρῶτο εἶδος δραστηριότητας εἶναι συνδεμένο μέ μιά ὁρισμένη ἐδαφική περιοχή» ... «Διαφορετικά ἔχει τό ζήτημα μέ τίς ἐκπολιτιστικο-εθνικές ὑποθέσεις. Δέ συνδέονται μέ ὁρισμένη ἐδαφική περιοχή, μά μέ τήν ὕπαρξη ἑνός ὁρισμένου ἔθνους. Ἡ τύχη τῆς γεωργιανῆς γλώσσας ἐνδιαφέρει ἐξίσου κάθε γεωργιανό, ἀδιάφορο ποῦ ζεῖ. Θά ἤτανε μεγάλη ἀμάθεια νά πεῖ κανένας ὅτι ὁ γεωργιανός πολιτισμός ἀφορᾶ μονάχα τούς γεωργιανούς πού ζοῦνε στή Γεωργία. Ἄς πάρουμε γιά παράδειγμα τήν ἀρμένικη ἐκκλησία. Στή διοίκησή της συμμετέχουν ἀρμένηδες ἀπό διάφορα μέρη καί κράτη. Ὁ τόπος ἐδῶ δέν παίζει κανένα ρόλο. Ἤ ὅτι λχ. γιά τή δημιουργία τοῦ γεωργιανοῦ μουσείου ἐνδιαφέρεται τόσο ὁ γεωργιανός τῆς Τυφλίδας, ὅσο καί τοῦ Μπακοῦ, τοῦ Κουταΐς, τῆς Πετρούπολης κλπ. Ὥστε ἡ διεύθυνση καί ἡ καθοδήγηση ὅλων τῶν ἐκπολιτιστικῶν-ἐθνικῶν ὑποθέσεων πρέπει νά παραχωρηθεῖ στά ἴδια τά ἐνδιαφερόμενα ἔθνη. Διακηρύχνουμε τήν ἐκπολιτιστικο-εθνική αὐτονομία γιά τίς ἐθνότητες τοῦ Καυκάσου»*.

Μέ λίγα λόγια, ἐπειδή ὁ πολιτισμός δέν εἶναι ἔδαφος καί τό ἔδαφος δέν εἶναι πολιτισμός, γι' αὐτό χρειάζεται ἡ ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία. Αὐτό εἶναι ὅλο πού μπορεῖ νά πεῖ ὁ Ν. ὑπέρ τῆς τελευταίας.

Ἐμεῖς δέ θά θίξουμε ἐδῶ ἀκόμα μιά φορά τήν ἐθνική-ἐκπολιτιστική αὐτονομία γενικά. Πιό πάνω μιλήσαμε κιόλας γιά τόν ἀρνητικό της χαραχτήρα. Θά θέλαμε μονάχα νά σημειώσουμε ὅτι ἡ ἄχρηστη γενικά ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία εἶναι ἀκόμα περισσότερο χωρίς νόημα καί παράλογη ἀπό τήν ἄποψη τῶν συνθηκῶν τοῦ Καυκάσου.

Καί νά γιατί.

Ἡ ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία προϋποθέτει περισσότερο ἤ λιγότερο ἀναπτυγμένες ἐθνότητες μέ ἀναπτυγμένο πολιτισμό καί λογοτεχνία. Χωρίς τούς ὅρους αὐτούς ἡ

---

* Βλ. Τή γεωργιανή ἐφημερίδα «Τσβένι Τσχοβρέμπα», 1912, ἀρ. 12.

αὐτονομία αὐτή χάνει κάθε νόημα, μετατρέπεται σέ παραλογισμό. Στόν Καύκασο ὅμως ὑπάρχουν μιά σειρά λαοί μέ πρωτόγονο πολιτισμό, μέ ἰδιαίτερη γλώσσα, χωρίς ὅμως μητρική λογοτεχνία, λαοί πού βρίσκονται ἀκόμα σέ μεταβατικό στάδιο, πού ἐν μέρει ἀφομοιώνονται καί ἐν μέρει ἀναπτύσσονται παραπέρα. Πῶς θά ἐφαρμοστεῖ σ' αὐτούς ἡ ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία; Τί θά γίνει μ' αὐτούς τούς λαούς; Πῶς θά «ὀργανωθοῦν» σέ ἰδιαίτερες ἐκπολιτιστικές-ἐθνικές ἑνώσεις, πράγμα πού τό προϋποθέτει χωρίς ἀμφιβολία ἡ ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία;

Τί θά γίνει μέ τούς μινγκρέλους, τούς ἀμπχάζους, τούς ἀτζάρους, σβάνους, λεσγίους κλπ. πού μιλᾶνε διαφορετικές γλῶσσες χωρίς νά ἔχουν ὅμως δική τους φιλολογία; Σέ ποιά ἔθνη νά τούς κατατάξει κανένας; Μπορεῖ ἄραγε νά «ὀργανωθοῦν» σέ ἐθνικές ἑνώσεις; Γύρω ἀπό ποιά «ἐκπολιτιστικά ἔργα» μπορεῖ νά τούς ὀργανώσει κανείς;

Τί θά γίνει μέ τούς ὀσέτους, τή στιγμή πού οἱ ὀσέτοι τοῦ Καυκάσου ἀφομοιώνονται ἀπό τούς γεωργιανούς (χωρίς ἀκόμα ὅμως νάχουν τελείως ἀφομοιωθεῖ), ἐνῶ τούς ὀσέτους πού ζοῦνε στίς ὑπωρεῖες τοῦ Καυκάσου τούς ἀφομοιώνουν ἐν μέρει οἱ ρῶσοι καί ἐν μέρει ἀναπτύσσονται παραπέρα δημιουργώντας τή λογοτεχνία τους; Πῶς θά «ὀργανωθοῦν» αὐτοί σέ μιά ἑνιαία ἐθνική ἕνωση;

Σέ ποιά ἐθνική ἕνωση θά ὑπαχθοῦν οἱ ἀτζάροι πού μιλᾶνε τή γεωργιανή γλώσσα, ζοῦνε ὅμως μέ τούρκικο πολιτισμό καί εἶναι στό θρήσκευμα μωαμεθανοί; Μήπως θά πρέπει νά «ὀργανωθοῦν» ξεχωριστά ἀπό τούς γεωργιανούς γιά τίς θ ρ η σ κ ε υ τ ι κ έ ς ὑ π ο θ έ σ ε ι ς καί μαζί μέ τούς γεωργιανούς γιά τίς ὑ π ό λ ο ι π ε ς ἐ κ π ο λ ι τ ι σ τ ι κ έ ς ὑ π ο θ έ σ ε ι ς; Καί οἱ κομπουλέτοι; Καί οἱ ἰνγκοῦσοι; Οἱ ἰνγκιλόοι;

Τί λογῆς αὐτονομία εἶναι αὐτή πού ἀποκλείει ἀπ' τόν κατάλογο μιά σειρά ἀπό λαούς;

Ὄχι, αὐτή δέν εἶναι λύση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος, εἶναι καρπός μιᾶς ἀργόσχολης φαντασίας.

Ἄς παραδεχτοῦμε ὅμως τό ἀπαράδεχτο καί ἄς ὑποθέσουμε ὅτι πραγματοποιήθηκε ἡ ἐθνική-ἐκπολιτιστική αὐτονομία τοῦ δικοῦ μας Ν. Ποῦ θά ὁδηγήσει, σέ ποιά ἀποτελέσματα; Ἄς πάρουμε γιά παράδειγμα τούς ταταρους τῆς Ὑπερκαυκασίας μέ τό ἐλάχιστό τους ποσοστό ἀπό ἐγγράμματους, μέ τά σχολειά τους, πού ἐπικεφαλῆς τους βρίσκονται οἱ παντοδύναμοι μολλάδες, μέ τόν πολιτισμό τους πού εἶναι διαποτισμένος ἀπό θρησκευτικό πνεῦμα... Δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς ὅτι ἡ «ὀργάνωσή» τους σέ μιά ἐκπολιτιστική-ἐθνική ἕνωση σημαίνει νά τοποθετηθοῦν ἐπικεφαλῆς τους οἱ μολλάδες, σημαίνει νά παραδοθοῦν βορά στούς ἀντιδραστικούς μολλάδες, σημαίνει νά δημιουργηθεῖ ἕνα καινούργιο προπύργιο γιά τήν πνευματική ὑποδούλωση τῶν ταταρικῶν μαζῶν στό χειρότερο ἐχθρό τους.

Ἀπό πότε ὅμως οἱ σοσιαλδημοκράτες ἄρχισαν νά χύνουν νερό στό μύλο τῶν ἀντιδραστικῶν;

Ἀλήθεια, δέ μπόρεσαν οἱ καυκάσιοι λικβινταριστές νά «διακηρύξουν» κάτι ἄλλο πιό καλύτερο ἀπό τήν ἀπομόνωση τῶν τατάρων τῆς Ὑπερκαυκασίας σέ μιά ἐκπολιτιστική-ἐθνική ἕνωση, πού ὑποδουλώνει τίς μάζες στούς χειρότερους ἀντιδραστικούς;...

Ὄχι, αὐτό δέν εἶναι λύση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος.

Τό ἐθνικό ζήτημα στόν Καύκασο μπορεῖ νά λυθεῖ μονάχα στό πνεῦμα τῆς προσέλκυσης τῶν καθυστερημένων ἐθνῶν καί λαῶν στό γενικό ρεῦμα τοῦ ἀνώτερου πολιτισμοῦ. Μονάχα μιά τέτια λύση μπορεῖ νά εἶναι προοδευτική καί παραδεχτή γιά τή σοσιαλδημοκρατία. Γι' αὐτό ἔγινε δεχτή ἡ περιφερειακή αὐτονομία τοῦ Καυκάσου, γιατί τραβᾶ τά ἀργοπορημένα ἔθνη στή γενική ἐκπολιτιστική ἐξέλιξη, τά βοηθάει νά ξεπεταχτοῦν ἀπό τό καβούκι τῆς μικροεθνικῆς ἀπομόνωσης, τά ὠθεῖ μπροστά καί τά διευκολύνει νά πλησιάσουν τά ἀγαθά τοῦ ἀνώτερου πολιτισμοῦ. Ἐνῶ ἡ ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία ἐνεργεῖ σέ διαμετρικά ἀντίθετη κατεύθυνση, γιατί κλείνει τά ἔθνη στά παλιά καβούκια, τά κρατᾶ στίς χαμηλές βαθμίδες ἀνάπτυξης τοῦ πολιτισμοῦ, τά ἐμποδίζει ν' ἀνεβοῦν σέ ψηλότερες βαθμίδες πολιτισμοῦ.

Ἡ ἐθνική αὐτονομία παραλύει ἔτσι τίς θετικές πλευρές τῆς περιφερειακῆς αὐτονομίας, τήν ἐκμηδενίζει.

Ἀκριβῶς γι' αὐτό εἶναι ἄχρηστος κι ὁ ἀνάμιχτος ἐκεῖνος τύπος πού προτείνει ὁ Ν. καί πού συνδυάζει τήν ἐθνικο-εκπολιτιστική καί περιφερειακή αὐτονομία. Ὁ ἀφύσικος αὐτός συνδυασμός δέν καλυτερεύει τήν ὑπόθεση, ἀλλά τή χειροτερεύει, γιατί ἐκτός πού συγκρατεῖ τήν ἀνάπτυξη τῶν ἀργοπορημένων ἐθνῶν, μετατρέπει καί τήν περιφερειακή ἀκόμα αὐτονομία σέ στίβο συγκρούσεων τῶν ἐθνῶν πού εἶναι ὀργανωμένα σέ ἐθνικές ἑνώσεις.

Ἔτσι, ἡ γενικά ἄχρηστη ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία θά μεταβαλλόταν στόν Καύκασο σέ μιά παράλογη ἀντιδραστική ὑπόθεση.

Αὐτή εἶναι ἡ ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία τοῦ Ν. καί τῶν καυκάσιων ὁμοϊδεατῶν του.

Τό μέλλον θά δείξει ἄν θά κάνουν οἱ καυκάσιοι λικβινταριστές «ἕνα βῆμα πρός τά μπρός» καί θά ἀκολουθήσουν τό Μπούντ καί στό ὀργανωτικό ζήτημα. Ὥς τώρα, στήν ἱστορία τῆς σοσιαλδημοκρατίας, ὁ φεντεραλισμός στήν ὀργάνωση προηγοῦνταν ἀπ' τήν ἐθνική αὐτονομία στό πρόγραμμα. Ἀπό τό 1897 ἀκόμα οἱ αὐστριακοί σοσιαλδημοκράτες ἐφαρμόζανε τόν ὀργανωτικό φεντεραλισμό καί

μόνον ὕστερα ἀπό δυό χρόνια (1899) ἀποφασίσανε τήν ἐθνική αὐτονομία.

Οἱ μπουντιστές γιά πρώτη φορά τό 1901 μίλησαν καθαρά γιά ἐθνική αὐτονομία, ἐνῶ πραχτικά ἐφάρμοζαν τόν ὀργανωτικό φεντεραλισμό ἀκόμα ἀπό τό 1897.

Οἱ καυκάσιοι λικβινταριστές ἀρχίσανε ἀπό τό τέλος, ἀπό τήν ἐθνική αὐτονομία. Ἄν θά προχωρήσουν παραπέρα πάνω στά ἴχνη τοῦ Μπούντ, τότε θά ὑποχρεωθοῦν νά καταστρέψουν προκαταρχτικά ὅλο τό σημερινό ὀργανωτικό οἰκοδόμημα, πού ἔχει χτιστεῖ πάνω στίς ἀρχές τοῦ διεθνισμοῦ ἀκόμα ἀπό τά τέλη τῆς δεκαετίας 1890-1900.

Ὅσο ὅμως ἤτανε εὔκολο νά ἀποδεχτοῦν τήν ἀκατάληπτη ἀκόμα γιά τούς ἐργάτες ἐθνική αὐτονομία, τόσο δύσκολο θά εἶναι νά γκρεμίσουν τό χτίριο πού τό χτίζανε χρόνια καί πού τό φρόντισαν καί τό τραγούδησαν οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν ἐθνοτήτων τοῦ Καυκάσου. Ἀρκεῖ νά καταπιαστοῦν μέ τήν ἡροστράτεια αὐτή ὑπόθεση γιά νά ἀνοίξουν οἱ ἐργάτες τά μάτια καί νά καταλάβουν τήν ἐθνικιστική οὐσία τῆς ἐκπολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας.

Ἄν οἱ καυκάσιοι πάνε νά λύσουν τό ἐθνικό ζήτημα μέ τό συνηθισμένο τρόπο, μέ προφορικές καί φιλολογικές συζητήσεις, ἡ πανρωσική συνδιάσκεψη τῶν λικβινταριστῶν ἐπινόησε ἕνα ὁλότελα ἀσυνήθιστο τρόπο. Ἕναν εὔκολο καί ἁπλό τρόπο. Ἀκοῦστε:

«Ἡ συνδιάσκεψη ἀφοῦ ἄκουσε τήν ἀνακοίνωση τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ Καυκάσου... γιά τήν ἀνάγκη νά διατυπωθεῖ τό αἴτημα τῆς ἐθνικῆς-ἐκπολιτιστικῆς αὐτονομίας, χωρίς νά ἐκφράσει γνώμη πάνω στήν οὐσία τοῦ αἰτήματος αὐτοῦ, διαπιστώνει ὅτι μιά τέτια ἑρμηνεία τοῦ σημείου ἐκείνου τοῦ προγράμματος, πού ἀναγνωρίζει τό δικαίωμα τῆς αὐτοδιάθεσης γιά κάθε ἐθνότητα, δέν εἶναι ἀντίθετη μέ τήν ἀκριβῆ ἔννοια τοῦ προγράμματος».

Πρῶτ' ἀπ' ὅλα, λοιπόν, «χωρίς νά ἐκφράσει γνώμη γιά τήν οὐσία αὐτοῦ» τοῦ ζητήματος καί κατόπι «διαπιστώνει». Πρωτότυπη μέθοδος...

Τί λοιπόν «διαπιστώνει» ἡ πρωτότυπη αὐτή συνδιάσκεψη;

Διαπιστώνει ὅτι ἡ «διεκδίκηση» τῆς ἐθνικῆς-ἐκπολιτιστικῆς αὐτονομίας» «δέν εἶναι ἀντίθετη μέ τήν ἀκριβῆ ἔννοια» τοῦ προγράμματος, πού ἀναγνωρίζει στά ἔθνη τό δικαίωμα τῆς αὐτοδιάθεσης.

Ἄς ἐξετάσουμε τή θέση αὐτή.

Τό σημεῖο γιά τήν αὐτοδιάθεση μιλάει γιά τά δικαιώματα τῶν ἐθνῶν. Σύμφωνα μέ τό σημεῖο αὐτό τά ἔθνη ἔχουν τό δικαίωμα ὄχι μονάχα τῆς αὐτονομίας, μά καί τοῦ ἀποχωρισμοῦ. Πρόκειται γιά τήν π ο λ ι τ ι κ ή αὐτοδιάθεση. Ποιόν θέλανε νά ξεγελάσουν οἱ λικβινταριστές ὅταν προσπαθοῦσαν νά παρερμηνεύσουν στραβά καί ἀνάποδα τό δικαίωμα αὐτό τῆς πολιτικῆς αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν, πού καθιερώθηκε ἀπό παλιά σ' ὅλη τή διεθνῆ σοσιαλδημοκρατία;

Ἤ οἱ λικβινταριστές θ' ἀρχίσουν ἴσως νά ξεφεύγουν ὑπερασπίζοντας τόν ἑαυτό τους μέ τό σόφισμα: πώς τάχα ἡ ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία «δέν εἶναι ἀντίθετη» μέ τά δικαιώματα τῶν ἐθνῶν; Δηλ. ἄν ὅλα τά ἔθνη ἑνός δοσμένου κράτους συμφωνήσουν νά ὀργανωθοῦν πάνω στίς ἀρχές τῆς ἐκπολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας, τότε ὅλα αὐτά τά ἔθνη ἔχουν ὅλο τό δικαίωμα νά τό κάνουν αὐτό καί κανένας δέ μπορεῖ ν ά τ ο ύ ς ἐ π ι β ά λ ε ι μ έ τ ή β ί α μιά ἄλλη μορφή πολιτικῆς ζωῆς. Εἶναι καί νέο καί ἔξυπνο. Δέ θά χρειαζόταν νά προστεθεῖ ἄραγε ὅτι τά ἔθνη, γενικά, ἔχουν τό δικαίωμα νά ἀπορίψουν στόν τόπο τους τό σύνταγμα, νά τό ἀντικαταστήσουν μέ τό σύστημα τῆς αὐθαιρεσίας, νά γυρίσουν στά παλιά καθεστῶτα, ἐπειδή τά ἔθνη καί μονάχα τά ἔθνη ἔχουν τό δικαίωμα νά

καθορίζουν τήν τύχη τους. Ἐπαναλαβαίνουμε: μέ τήν ἔννοια αὐτή οὔτε ἡ ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία, οὔτε ὁποιαδήποτε ἐθνική ἀντιδραστικότητα «εἶναι ἀντίθετη» μέ τά *δικαιώματα τῶν ἐθνῶν*.

Μήπως ὅμως εἶναι αὐτό πού ἤθελε νά πεῖ ἡ σεβαστή συνδιάσκεψη;

Ὄχι, δέν εἶναι αὐτό. Λέει ἀνοιχτά ὅτι ἡ ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία «δέν εἶναι ἀντίθετη» μέ τά δικαιώματα τῶν ἐθνῶν, μά «*μέ τήν ἀκριβῆ ἔννοια*» *τοῦ προγράμματος*. Ἐδῶ γίνεται λόγος γιά τό πρόγραμμα καί ὄχι γιά τά δικαιώματα τῶν ἐθνῶν.

Καί αὐτό εἶναι νοητό. Ἄν στή συνδιάσκεψη τῶν λικβινταριστῶν ἀποτεινόταν κάποιο ἔθνος, τότε ἡ συνδιάσκεψη θά μποροῦσε νά διαπιστώσει ἀπ' εὐθείας ὅτι τό ἔθνος ἔχει τό δικαίωμα τῆς ἐκπολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας. Στή συνδιάσκεψη ὅμως δέν ἀποτάνθηκε ἕνα ἔθνος, μά μιά «ἀντιπροσωπεία» ἀπό σοσιαλδημοκράτες τοῦ Καυκάσου, ἀπό κακούς εἶναι ἀλήθεια σοσιαλδημοκράτες, ὡστόσο ὅμως ἀπό σοσιαλδημοκράτες. Καί οἱ σοσιαλδημοκράτες αὐτοί δέ ρωτήσανε γιά τά δικαιώματα τῶν ἐθνῶν, μά ρωτήσανε ἄν εἶναι ἀντίθετη μέ τίς *ἀρχές τῆς σοσιαλδημοκρατίας* ἡ ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία, ἄν εἶναι «ἀντίθετη» «*μέ τήν ἀκριβῆ ἔννοια» τοῦ προγράμματος τῆς σοσιαλδημοκρατίας*.

Λοιπόν, τά δικαιώματα τῶν ἐθνῶν καί ἡ «ἀκριβής ἔννοια» τοῦ προγράμματος τῆς σοσιαλδημοκρατίας δέν εἶναι ἕνα καί τό ἴδιο πράγμα.

Εἶναι φανερό ὅτι ὑπάρχουν καί διεκδικήσεις πού χωρίς νά εἶναι ἀντίθετες μέ τά δικαιώματα τῶν ἐθνῶν μποροῦν νά εἶναι ἀντίθετες μέ τήν «ἀκριβῆ ἔννοια» τοῦ προγράμματος.

Παράδειγμα. Στό πρόγραμμα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν

ὑπάρχει ἕνα σημεῖο πού μιλᾶ γιά τήν ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς λατρείας. Σύμφωνα μέ τό σημεῖο αὐτό κάθε ὁμάδα ἀτόμων ἔχει *δικαίωμα* νά πρεσβεύει μιά ὁποιαδήποτε θρησκεία: τόν καθολικισμό, τήν ὀρθοδοξία κλπ. Ἡ σοσιαλδημοκρατία θ' ἀγωνίζεται ἐνάντια σέ κάθε θρησκευτική καταπίεση, ἐνάντια στίς διώξεις τῶν ὀρθοδόξων, τῶν καθολικῶν καί τῶν διαμαρτυρομένων. Μήπως ὅμως αὐτό σημαίνει ὅτι ὁ καθολικισμός καί ὁ προτεσταντισμός κλπ., «δέν εἶναι ἀντίθετοι μέ τήν ἀκριβῆ ἔννοια τοῦ προγράμματος»; Ὄχι, δέ σημαίνει αὐτό. Ἡ σοσιαλδημοκρατία θά διαμαρτύρεται πάντα γιά τίς διώξεις ἐνάντια στόν καθολικισμό καί τόν προτεσταντισμό, θά ὑπερασπίζει πάντα τό δικαίωμα τῶν ἐθνῶν νά πρεσβεύουν μιά ὁποιαδήποτε θρησκεία, ταυτόχρονα ὅμως, ξεκινώντας ἀπ' τά σωστά κατανοημένα συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου, θά κάνει ζύμωση καί ἐνάντια στόν καθολικισμό καί ἐνάντια στόν προτεσταντισμό καί ἐνάντια στήν ὀρθοδοξία, μέ σκοπό νά ὁδηγήσει στό θρίαμβο τή σοσιαλιστική κοσμοθεωρία.

Κι αὐτό θά τό κάνει γιατί ὁ προτεσταντισμός, ὁ καθολικισμός, ἡ ὀρθοδοξία κλπ. εἶναι ἀναμφισβήτητα «ἀντίθετοι μέ τήν ἀκριβῆ ἔννοια» τοῦ προγράμματος, δηλ. μέ τά σωστά κατανοημένα συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου.

Τό ἴδιο χρειάζεται νά εἰπωθεῖ καί γιά τήν αὐτοδιάθεση. Τά ἔθνη ἔχουν τό δικαίωμα νά ταχτοποιοῦνται σύμφωνα μέ τήν ἐπιθυμία τους, ἔχουν δικαίωμα νά διατηρήσουν κάθε δικό τους ἐθνικό θεσμό, καί βλαβερό καί ὠφέλιμο, κανείς δέ μπορεῖ (δέν ἔχει τό δικαίωμα!) νά ἐπεμβαίνει *βίαια* στή ζωή τῶν ἐθνῶν. Αὐτό ὅμως δέ σημαίνει ἀκόμα ὅτι ἡ σοσιαλδημοκρατία δέ θά ἀγωνίζεται, δέ θά κάνει ζύμωση ἐνάντια στούς βλαβερούς θεσμούς τῶν ἐθνῶν, ἐνάντια στίς ἄσκοπες διεκδικήσεις τῶν ἐθνῶν. Ἀντίθετα, ἡ σοσιαλδημοκρατία εἶναι ὑποχρεωμένη νά διεξά-

γει μιά τέτια ζύμωση καί νά έπηρεάζει τή θέληση τῶν ἐθνῶν ἔτσι, πού τά ἔθνη νά ταχτοποιοῦνται μέ τή μορφή πού ἀνταποκρίνεται περισσότερο στά συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου. Ἀκριβῶς γι' αὐτό, ἐνῶ θά παλαίβει γιά τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν, θά κάνει ταυτόχρονα ζύμωση καί ἐνάντια λχ. στόν ἀποχωρισμό τῶν τατάρων καί ἐνάντια στήν ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία τῶν ἐθνῶν τοῦ Καυκάσου, ἐπειδή καί τό ἕνα καί τό ἄλλο, χωρίς νά εἶναι ἀντίθετα μέ τά *δικαιώματα* τῶν ἐθνῶν αὐτῶν, εἶναι ὡστόσο ἀντίθετα «*μέ τήν ἀκριβῆ ἔννοια*» *τοῦ προγράμματος*, δηλαδή μέ τά συμφέροντα τοῦ καυκασιανοῦ προλεταριάτου.

Εἶναι ξεκάθαρο ὅτι τά «δικαιώματα τῶν ἐθνῶν» καί ἡ «ἀκριβής ἔννοια» τοῦ προγράμματος εἶναι δυό τελείως διαφορετικά πεδία. Ἐνῶ «ἡ ἀκριβής ἔννοια» τοῦ προγράμματος ἐκφράζει τά συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου, πού διατυπώνονται ἐπιστημονικά στό πρόγραμμά του, τά δικαιώματα τῶν ἐθνῶν μποροῦν νά ἐκφράζουν τά συμφέροντα ὁποιασδήποτε τάξης—τῆς ἀστικῆς τάξης, τῆς ἀριστοκρατίας, τοῦ κλήρου κλπ.—ἀνάλογα μέ τή δύναμη καί τήν ἐπιρροή πού ἔχουν αὐτές οἱ τάξεις. Στήν πρώτη περίπτωση πρόκειται γιά τίς *ὑποχρεώσεις* τοῦ μαρξιστῆ, στή δεύτερη γιά τά *δικαιώματα* τῶν ἐθνῶν, πού ἀποτελοῦνται ἀπό διάφορες τάξεις. Τά δικαιώματα τῶν ἐθνῶν καί οἱ ἀρχές τῆς σοσιαλδημοκρατίας μποροῦν νά εἶναι ἤ καί νά μήν «εἶναι ἀντίθετα» τό ἕνα μέ τό ἄλλο, ὅπως λχ. ἡ πυραμίδα τοῦ Χέοπα καί ἡ περίφημη συνδιάσκεψη τῶν λικβινταριστῶν. Ἁπλούστατα δέ μποροῦν νά συγκριθοῦν μεταξύ τους.

Ἀπ' ὅλα αὐτά ὅμως προκύπτει ὅτι ἡ σεβαστή συνδιάσκεψη μπέρδεψε μέ τόν πιό ἀσυγχώρητο τρόπο δυό ὁλότελα διαφορετικά πράγματα. Δέν προέκυψε ἡ λύση τοῦ

ἐθνικοῦ ζητήματος, μά ὁ παραλογισμός ὅτι τά δικαιώματα τῶν ἐθνῶν καί οἱ ἀρχές τῆς σοσιαλδημοκρατίας «δέν εἶναι ἀντίθετα» τό ἕνα μέ τό ἄλλο, καί ἐπομένως κάθε διεκδίκηση τῶν ἐθνῶν μπορεῖ νά ἐναρμονίζεται μέ τά συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου. Συνεπῶς καμιά διεκδίκηση τῶν ἐθνῶν, πού τείνουν στήν αὐτοδιάθεση, δέ θά εἶναι «ἀντίθετη μέ τήν ἀκριβῆ ἔννοια» τοῦ προγράμματος.

Δέ φείσθηκαν τή λογική...

Πάνω στό ἔδαφος αὐτοῦ ἀκριβῶς τοῦ παραλογισμοῦ ἀναπτύχθηκε ἡ περίφημη πιά στό ἑξῆς ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης τῶν λικβινταριστῶν, σύμφωνα μέ τήν ὁποία τό αἴτημα τῆς ἐθνικῆς-ἐκπολιτιστικῆς αὐτονομίας «δέν εἶναι ἀντίθετο μέ τήν ἀκριβῆ ἔννοια» τοῦ προγράμματος!

Ἡ συνδιάσκεψη ὅμως τῶν λικβινταριστῶν δέν παραβιάζει μονάχα τούς νόμους τῆς λογικῆς.

Παραβιάζει ἀκόμα καί τό δικό της χρέος ἀπέναντι στή σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας, ἐγκρίνοντας τήν ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία. Παραβιάζει ἐπίσης μέ τόν πιό σαφῆ τρόπο τήν «ἀκριβῆ ἔννοια» τοῦ προγράμματος, γιατί εἶναι γνωστό ὅτι τό II συνέδριο, πού ψήφισε τό πρόγραμμα, ἀπόκρουσε κατηγορηματικά τήν ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία. Νά τί εἰπώθηκε γι' αὐτό τό ζήτημα σέ τοῦτο τό συνέδριο:

«*Γκόλντμπλατ* (μπουντιστής): ...Θεωρῶ ἀπαραίτητη τή δημιουργία ἰδιαίτερων θεσμῶν πού θά ἐξασφάλιζαν τήν ἐλευθερία τῆς ἐκπολιτιστικῆς ἀνάπτυξης τῶν ἐθνοτήτων καί γι' αὐτό προτείνω νά προστεθεῖ στήν παρ. 8 ἡ φράση: „*καί τή δημιουργία θεσμῶν πού θά τῆς ἐγγυῶνται τήν πλέρια ἐλευθερία τῆς ἐκπολιτιστικῆς ἀνάπτυξης*" (αὐτή εἶναι, ὅπως εἶναι γνωστό, ἡ μπουντιστική διατύπωση τῆς ἐκπολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας. Ι. Στ.).

Ὁ *Μαρτίνοφ* τονίζει ὅτι οἱ κοινοί θεσμοί πρέπει νά ὀργανωθοῦν ἔτσι, πού νά ἐξασφαλίζουν καί τά ἀτομικά συμφέροντα. Δέν

είναι δυνατό νά δημιουργηθεί κανένας ειδικός θεσμός, πού νά ἐξασφαλίζει τήν ἐλευθερία τῆς ἐκπολιτιστικῆς ἀνάπτυξης τῆς ἐθνότητας.

Γιεγκόροφ: Στό ζήτημα τῆς ἐθνότητας μποροῦμε νά δεχτοῦμε μονάχα τίς ἀρνητικές προτάσεις, δηλ. εἴμαστε ἐνάντια σέ κάθε περιορισμό τῆς ἐθνότητας. Ἐμᾶς ὅμως, σάν σοσιαλδημοκράτες, δέ μᾶς ἀφορᾶ τό ζήτημα ἄν θά ἀναπτυχθεῖ ἡ μιά εἴτε ἡ ἄλλη ἐθνότητα σάν τέτια. Ἡ ἀνάπτυξη αὐτή εἶναι ὑπόθεση τοῦ αὐθόρμητου προτσές.

Κολτσόφ: Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Μπούντ πάντα θίγονται ὅταν γίνεται λόγος γιά τόν ἐθνικισμό τους. Στό μεταξύ ἡ τροπολογία πού προτείνει ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Μπούντ, ἔχει καθαρά ἐθνικιστικό χαραχτήρα. Ζητᾶνε ἀπό μᾶς καθαρά ἐπιθετικά μέτρα γιά νά ὑποστηρίξουμε ἀκόμα καί τίς ἐθνότητες ἐκεῖνες πού σιγοπεθαίνουν».

... Καί τό ἀποτέλεσμα: «ἡ τροπολογία τοῦ Γκόλντμπλατ ἀπορίφτηκε ἀπό τήν πλειοψηφία ἐνάντια σέ τρεῖς ψήφους».

Εἶναι λοιπόν ξεκάθαρο ὅτι ἡ συνδιάσκεψη τῶν λικβινταριστῶν πῆρε θέση «ἀντίθετη μέ τήν ἀκριβῆ ἔννοια» τοῦ προγράμματος. Παραβίασε τό πρόγραμμα.

Τώρα οἱ λικβινταριστές προσπαθοῦν νά δικαιολογηθοῦν καί ἀναφέρονται στό συνέδριο τῆς Στοκχόλμης, πού ἔχει τάχα ἐγκρίνει τήν ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία. Νά τί γράφει ὁ Βλ. Κοσόφσκι:

«Ὅπως εἶναι γνωστό, κατά τή συμφωνία πού ἔγινε δεχτή ἀπό τό συνέδριο τῆς Στοκχόλμης, ἐπιτράπηκε στό Μπούντ νά διατηρήσει τό ἐθνικό του πρόγραμμα (ἴσαμε τή λύση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος στό κοινό κομματικό συνέδριο). Τό συνέδριο αὐτό ἀναγνώρισε ὅτι ἡ ἐθνική-ἐκπολιτιστική αὐτονομία ἐν πάση περιπτώσει δέν εἶναι ἀντίθετη μέ τό γενικό κομματικό πρόγραμμα»*.

Μάταιες ὅμως εἶναι οἱ προσπάθειες τῶν λικβινταριστῶν. Τό συνέδριο τῆς Στοκχόλμης οὔτε κάν σκέφτηκε νά ἐγκρίνει τό πρόγραμμα τοῦ Μπούντ, συμφώνησε ἁπλῶς νά

* Βλ. «Νάσα Ζαριά», 1912, ἀρ. 9-10, σελ. 120.

ἀφήσει προσωρινά τό ζήτημα ἀνοιχτό. Ὁ γενναῖος Κοσόφσκι δέν εἶχε τήν τόλμη νά πεῖ ὅλη τήν ἀλήθεια. Μά τά γεγονότα μιλᾶνε μόνα τους. Νάτα λοιπόν:

Ὁ Γκάλιν προτείνει μιά τροποποίηση: „Τό ζήτημα τοῦ ἐθνικοῦ προγράμματος νά μείνει ἀνοιχτό, ἐπειδή δέν ἐξετάστηκε ἀπό τό συνέδριο“ (ὑπέρ 50 ψῆφοι, κατά 32).

Μιά φωνή: Τί σημαίνει ἀνοιχτό;

Πρόεδρος: Ὅταν λέμε τό ἐθνικό ζήτημα μένει ἀνοιχτό, αὐτό σημαίνει ὅτι τό Μπούντ ἴσαμε τό ἑπόμενο συνέδριο μπορεῖ νά διατηρεῖ τήν ἀπόφασή του πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα»* (ἡ ὑπογράμμιση εἶναι δική μας. Ι. Στ).

Ὅπως βλέπετε, τό συνέδριο δέν «ἐξέτασε» κάν τό ζήτημα τοῦ ἐθνικοῦ προγράμματος τοῦ Μπούντ, τό ἄφησε ἁπλούστατα «ἀνοιχτό», ἀφήνοντας στό ἴδιο τό Μπούντ νά κρίνει τήν τύχη τοῦ προγράμματός του ἴσαμε τό ἑπόμενο γενικό συνέδριο. Μ' ἄλλα λόγια: τό συνέδριο τῆς Στοκχόλμης ἀπόφυγε τό ζήτημα, χωρίς νά ἐκτιμήσει τήν ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία οὔτε ἀπό τούτη οὔτε ἀπό τήν ἄλλη πλευρά.

Ὡστόσο ἡ συνδιάσκεψη τῶν λικβινταριστῶν προχωρεῖ μέ τόν πιό οριστικό τρόπο στήν ἐκτίμηση τοῦ ζητήματος, ἀναγνωρίζει ὅτι εἶναι παραδεχτή ἡ ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία καί τήν ἐγκρίνει στό ὄνομα τοῦ κομματικοῦ προγράμματος.

Ἡ διαφορά χτυπάει στά μάτια.

Ἔτσι, παρ' ὅλες τίς πονηριές της ἡ συνδιάσκεψη τῶν λικβινταριστῶν δέν προώθησε οὔτε κατά ἕνα βῆμα τό ἐθνικό ζήτημα.

Τό μόνο πού φάνηκε ἱκανή νά κάνει ἦταν νά φερθεῖ μέ δουλοπρέπεια μπροστά στό Μπούντ καί στούς καντέτους ἐθνικολικβινταριστές.

* Βλ. «Νάσε Σλόβο», ἀρ. 8, 1906, σελ. 53.

VII

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

Μᾶς μένει νά ἀναπτύξουμε τή θετική λύση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος.

Ξεκινοῦμε ἀπό τό γεγονός ὅτι τό ζήτημα μπορεῖ νά λυθεῖ μονάχα σέ ἀδιάσπαστη σύνδεση μέ τή σημερινή κατάσταση στή Ρωσία.

Ἡ Ρωσία περνᾶ μιά μεταβατική περίοδο ὅπου δέν ἀποκαταστάθηκε ἀκόμα ἡ «κανονική», «συνταγματική» ζωή, ὅπου δέ λύθηκε ἀκόμα ἡ πολιτική κρίση. Μπροστά μας ἔχουμε μέρες θύελλας καί «περιπλοκῶν». Γι' αὐτό ἔχουμε τό κίνημα τό σημερινό καί τό αὐριανό, τό κίνημα πού βάζει γιά σκοπό του τόν πλέριο ἐκδημοκρατισμό.

Καί ἀκριβῶς σέ σύνδεση μ' αὐτό τό κίνημα πρέπει νά ἐξεταστεῖ τό ἐθνικό ζήτημα.

Ὁ πλήρης ἐκδημοκρατισμός τῆς χώρας ἀποτελεῖ λοιπόν τή βάση καί τόν ὅρο γιά τή λύση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος.

Στή λύση τοῦ ζητήματος πρέπει νά ὑπολογιστεῖ ὄχι μονάχα ἡ ἐσωτερική, μά καί ἡ ἐξωτερική κατάσταση. Ἡ Ρωσία βρίσκεται ἀνάμεσα στήν Εὐρώπη καί τήν Ἀσία, ἀνάμεσα στήν Αὐστρία καί τήν Κίνα. Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ δημοκρατισμοῦ στήν Ἀσία εἶναι ἀναπόφευχτη. Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ στήν Εὐρώπη δέν εἶναι τυχαῖο γεγονός. Στήν Εὐρώπη τά πράγματα στενεύουν γιά τό κεφάλαιο, γι' αὐτό ξεχύνεται στίς ξένες χῶρες ἀναζητώντας καινούργιες ἀγορές, φτηνούς ἐργάτες, καινούργιους τόπους τοποθέτησης κεφαλαίων. Ὅλα αὐτά ὁδηγοῦν ὅμως σέ ἐξωτερικές περιπλοκές καί στόν πόλεμο. Κανένας δέ μπορεῖ νά πεῖ πώς ὁ Βαλκανικός πόλεμος[143] εἶναι τό τέλος κι ὄχι ἡ ἀρχή τῶν περιπλοκῶν. Γι' αὐτό εἶναι ἀπόλυτα δυνατό νά δημιουργηθεῖ ἕνας τέτιος συνδυασμός τῶν ἐσωτερικῶν καί τῶν ἐξωτερικῶν συνθηκῶν, ὅπου ἡ μιά εἴτε ἡ ἄλλη ἐθνότητα τῆς Ρωσίας νά θεωρήσει ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο νά θέσει καί νά λύσει τό ζήτημα τῆς ἀνεξαρτησίας της. Καί φυσικά δέν εἶναι δουλιά τῶν μαρξιστῶν νά βάλουν ἐμπόδια στίς περιπτώσεις αὐτές.

Ἀπ' ὅλα αὐτά βγαίνει ὅμως ὅτι οἱ ρῶσοι μαρξιστές δέ θά τά καταφέρουν χωρίς τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν.

Τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης εἶναι λοιπόν ἀπαραίτητο σημεῖο γιά τή λύση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος.

Παρακάτω. Τί θά γίνει μέ τά ἔθνη, πού γιά τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο λόγο θά προτιμήσουν νά μείνουν μέσα στά πλαίσια τοῦ συνόλου;

Εἴδαμε ὅτι ἡ ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία εἶναι ἄχρηστη. Πρῶτα εἶναι τεχνητή καί χωρίς ζωή, γιατί προϋποθέτει τήν τεχνητή συνένωση σέ ἕνα ἔθνος ἀνθρώπων πού ἡ ζωή, ἡ πραγματική ζωή, τούς χωρίζει καί τούς πετᾶ στίς διάφορες ἄκρες τοῦ κράτους. Δεύτερο, ὠθεῖ στόν ἐθνικισμό, γιατί ὁδηγεῖ στήν ἄποψη «τοῦ διαχωρισμοῦ» τῶν ἀνθρώπων σέ ἐθνικές κουρίες, στήν ἄποψη νά «ὀργανωθοῦν» ἔθνη, στήν ἄποψη νά «διατηρηθοῦν» καί νά καλλιεργηθοῦν οἱ «ἐθνικές ἰδιότητες»—δηλ. σέ κάτι πού δέν εἶναι καθόλου δουλιά τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι οἱ σεπαρατιστές τῆς Μοραβίας, πού ἐνῶ χωρίστηκαν στό Ράιχσρατ ἀπό τούς γερμανούς σοσιαλδημοκράτες βουλευτές, ἑνώθηκαν μέ τούς ἀστούς βουλευτές τῆς Μοραβίας σ' ἕνα, νά ποῦμε, μοραβικό «συνασπισμό». Δέν εἶναι τυχαῖο καί τό γεγονός ὅτι οἱ σεπαρατιστές τοῦ Μπούντ μπλέχτηκαν στόν ἐθνικισμό ἐκθειάζοντας τό «Σάββατο» καί τό ἑβραϊκό «γλωσσικό ἰδίωμα». Στή Δούμα δέν

υπάρχουν ακόμα μπουντιστές βουλευτές, όμως στόν τομέα δράσης τοῦ Μπούντ υπάρχει μιά κληρικο-αντιδραστική έβραϊκή κοινότητα, πού στά «καθοδηγητικά της όργανα» τό Μπούντ οργανώνει γιά τήν ὥρα τή «συνένωση» τῶν έβραίων ἐργατῶν καί κεφαλαιοκρατῶν*. Αὐτή εἶναι ἡ λογική τῆς ἐκπολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας.

Ἡ ἐθνική αὐτονομία λοιπόν δέ λύνει τό ζήτημα.

Ποῦ βρίσκεται τότε ἡ διέξοδος;

Ἡ μοναδική σωστή λύση εἶναι ἡ κατά περιοχή αὐτονομία, ἡ αὐτονομία γιά καθορισμένες πιά ἑνότητες, σάν τήν Πολωνία, τή Λιθουανία, τήν Οὐκρανία, τόν Καύκασο κλπ.

Τό πλεονέκτημα τῆς αὐτονομίας κατά περιοχή βρίσκεται πρῶτ' ἀπ' ὅλα στό γεγονός ὅτι δέν πρόκειται γιά ἕνα χωρίς ἔδαφος πλάσμα τῆς φαντασίας, ἀλλά γιά ἕναν καθορισμένο πληθυσμό πού ζεῖ σ' ἕνα ὁρισμένο χῶρο. Ἔπειτα δέ χωρίζει τούς ἀνθρώπους κατά ἔθνη, δέ στεριώνει τούς ἐθνικούς φραγμούς, ἀντίθετα σπάζει τούς φραγμούς αὐτούς καί ἑνώνει τόν πληθυσμό γιά νά τοῦ ἀνοίξει τό δρόμο γιά ἕνα χωρισμό ἄλλης λογῆς, γιά τόν ταξικό χωρισμό. Τέλος, δίνει τή δυνατότητα νά χρησιμοποιηθεῖ μέ τόν καλύτερο τρόπο ὁ φυσικός πλοῦτος τῆς περιοχῆς καί ν' ἀναπτυχθοῦν οἱ παραγωγικές δυνάμεις, χωρίς νά περιμένει γι' αὐτό τίς ἀποφάσεις τοῦ κοινοῦ κέντρου—ὅλα αὐτά εἶναι λειτουργίες πού λείπουν ἀπό τήν ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία.

Ἡ κατά περιοχή αὐτονομία ἀποτελεῖ λοιπόν ἀπαραίτητο σημεῖο στή λύση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος.

Δέν χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι καμιά ἀπό τίς περιοχές δέν παρουσιάζει συμπαγῆ ἐθνική ὁμοιομορφία, γιατί σέ καθεμιά ἀπό αὐτές σφηνώθηκαν ἐθνικές μειονότητες. Ὅπως οἱ ἑβραῖοι στήν Πολωνία, οἱ λετονοί στή Λιθουανία, οἱ ρῶσοι στόν Καύκασο, οἱ πολωνοί στήν Οὐκρανία κλπ. Γι' αὐτό θά μποροῦσε κανείς νά φοβηθεῖ ὅτι οἱ μειονότητες θά καταπιέζονται ἀπό τίς ἐθνικές πλειοψηφίες. Ὁ φόβος ὅμως ἔχει βάση μονάχα στήν περίπτωση πού ἡ χώρα θά μείνει στό παλιό καθεστώς. Δόστε στή χώρα πλέριο δημοκρατισμό καί οἱ φόβοι χάνουν κάθε βάση.

* Βλ. «Ἔκθεση τῆς VIII συνδιάσκεψης τοῦ Μπούντ», τέλος τῆς ἀπόφασης γιά τήν κοινότητα.

Προτείνουν νά ἑνωθοῦν οἱ διασπαρμένες μειονότητες σέ μιά ἑνιαία ἐθνική ἕνωση. Οἱ μειονότητες ὅμως δέν ἔχουν ἀνάγκη ἀπό τεχνητές ἑνώσεις, μά ἀπό πραγματικά δικαιώματα στόν τόπο τους. Τί θά τούς δόσει μιά τέτια ἕνωση χωρίς πλέριο δημοκρατισμό; Ἤ: τί χρειάζεται ἡ ἐθνική ἕνωση ὅταν *ὑπάρχει* πλέριος δημοκρατισμός;

Τί συγκινεῖ ἰδιαίτερα τήν ἐθνική μειονότητα;

Ἡ μειονότητα εἶναι δυσαρεστημένη ὄχι γιατί τῆς λείπει ἡ ἐθνική ἕνωση, μά γιατί τῆς λείπει τό δικαίωμα τῆς μητρικῆς γλώσσας. Ἐπιτρέψτε της νά χρησιμοποιεῖ τή μητρική γλώσσα καί ἡ δυσαρέσκεια θά περάσει μόνη της.

Ἡ μειονότητα εἶναι δυσαρεστημένη ὄχι γιατί λείπει ἡ τεχνητή ἕνωση, μά γιατί τῆς λείπουν τά δικά της ἐθνικά σχολεῖα. Δόστε της ἕνα τέτιο σχολειό καί ἡ δυσαρέσκεια θά χάσει ἀμέσως κάθε βάση.

Ἡ μειονότητα εἶναι δυσαρεστημένη ὄχι γιατί λείπει ἡ ἐθνική ἕνωση, μά γιατί λείπει ἡ ἐλευθερία τῆς συνείδησης (ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς λατρείας), τῆς μετακίνησης κλπ. Δόστε της αὐτές τῆς ἐλευθερίες καί θά πάψει νά εἶναι δυσαρεστημένη.

Λοιπόν *ἡ ἐθνική ἰσοτιμία σέ ὅλες τίς μορφές της (γλώσσα, σχολειό κλπ.) ἀποτελεῖ ἕνα ἀπαραίτητο σημεῖο* γιά τή λύση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος. Ἑπομένως εἶναι ἀπαραίτητος ἕνας γενικός κρατι-

κός νόμος, πού νά βασίζεται στόν πλέριο δημοκρατισμό τῆς χώρας, πού νά ἀπαγορεύει χωρίς ἐξαίρεση ὅλα τά ἐθνικά προνόμια καί ὁποιοδήποτε στένεμα ἤ περιορισμό τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐθνικῶν μειονοτήτων.

Ἔτσι, καί μόνο ἔτσι, μπορεῖ νά ὑπάρχει πραγματική καί ὄχι χάρτινη ἐγγύηση γιά τά δικαιώματα τῆς μειονότητας.

Μπορεῖ νά διαμφισβητεῖται εἴτε καί νά μή διαμφισβητεῖται ἡ ὕπαρξη λογικῆς σύνδεσης ἀνάμεσα στόν ὀργανωτικό φεντεραλισμό καί τήν ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία. Δέ μπορεῖ ὅμως νά διαμφισβητηθεῖ ὅτι ἡ τελευταία αὐτή δημιουργεῖ εὐνοϊκή ἀτμόσφαιρα γιά ἕναν ἀχαλίνωτο φεντεραλισμό, πού περνάει στήν πλέρια ρήξη, στό σεπαρατισμό. Ἄν οἱ τσέχοι στήν Αὐστρία καί οἱ μπουντιστές στή Ρωσία, πού ἄρχισαν ἀπό τήν αὐτονομία καί πέρασαν κατοπινά στήν ὁμοσπονδία, καταλήξανε στό σεπαρατισμό, σ' αὐτό ἔπαιξε χωρίς ἀμφιβολία μεγάλο ρόλο ἡ ἐθνικιστική ἀτμόσφαιρα πού τήν καλλιεργεῖ φυσικότατα ἡ ἐθνική-ἐκπολιστική αὐτονομία. Δέν εἶναι τυχαῖο τό γεγονός ὅτι ἡ ἐθνική αὐτονομία καί ἡ ὀργανωτική ὁμοσπονδία πηγαίνουν χέρι μέ χέρι. Αὐτό εἶναι κατανοητό. Καί ἡ μιά καί ἡ ἄλλη διεκδικοῦν τό διαχωρισμό κατά ἐθνότητες. Καί ἡ μιά καί ἡ ἄλλη προϋποθέτουν ὀργάνωση κατά ἐθνότητες. Ἡ ὁμοιότητα εἶναι ἀναμφίβολη. Ἡ διαφορά εἶναι μονάχα ὅτι ἐκεῖ χωρίζουν γενικά τόν πληθυσμό, ἐνῶ ἐδῶ χωρίζουν τούς σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες.

Ξέρουμε σέ τί ὁδηγεῖ ὁ διαχωρισμός τῶν ἐργατῶν σέ ἐθνότητες. Ἡ διάσπαση τοῦ ἑνιαίου ἐργατικοῦ κόμματος, τό κομμάτιασμα τῶν συνδικάτων ἀνάλογα μέ τίς ἐθνότητες, ἡ ὄξυνση τῶν ἐθνικῶν προστριβῶν, ὁ ἐθνικός ἀπεργοσπαστισμός, ὁ πλέριος ἐκφυλισμός μέσα στίς γραμμές τῆς σοσιαλδημοκρατίας—αὐτά εἶναι τά ἀποτελέσματα τοῦ ὀρ-

γανωτικοῦ φεντεραλισμοῦ. Ἡ ἱστορία τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Αὐστρίας καί ἡ δράση τοῦ Μπούντ στή Ρωσία μιλᾶνε εὔγλωττα γι' αὐτό.

Τό μοναδικό μέσο ἐνάντια σ' αὐτό εἶναι ἡ ὀργάνωση πάνω στίς ἀρχές τοῦ διεθνισμοῦ.

Καθῆκον μας εἶναι νά συσπειρώσουμε τοπικά τούς ἐργάτες ὅλων τῶν ἐθνοτήτων τῆς Ρωσίας σ' ἑνιαῖες καί *ἀδιαίρετες* κολεχτίβες καί νά συσπειρώσουμε αὐτές τίς κολεχτίβες σ' ἕνα *ἑνιαῖο κόμμα*.

Εἶναι αὐτονόητο πώς μιά τέτια συγκρότηση τοῦ κόμματος ὄχι μόνο δέν ἀποκλείει, μά προϋποθέτει πλατιά αὐτονομία τῶν περιοχῶν μέσα στό ἑνιαῖο κομματικό σύνολο.

Ἡ πείρα τοῦ Καυκάσου δείχνει ὅλη τή σκοπιμότητα αὐτοῦ τοῦ τύπου τῆς ὀργάνωσης. Ἄν οἱ καυκάσιοι πέτυχαν νά ὑπερνικήσουν τίς ἐθνικές προστριβές ἀνάμεσα στούς ἀρμένηδες καί τούς τατάρους ἐργάτες, ἄν πέτυχαν νά διαφυλάξουν τούς πληθυσμούς ἀπό τόν κίνδυνο τῶν πιθανῶν σφαγῶν καί τουφεκισμῶν, ἄν στό Μπακού, στό καλειδοσκόπιο αὐτό τῶν ἐθνικῶν ὁμάδων, δέν εἶναι τώρα πιά δυνατές οἱ ἐθνικές συγκρούσεις, ἄν ἐπιτεύχθηκε ἐκεῖ νά τραβηχτοῦν οἱ ἐργάτες στό ἑνιαῖο ρεῦμα ἑνός ρωμαλέου κινήματος—ἡ διεθνική διάρθρωση τῆς σοσιαλδημοκρατίας τοῦ Καυκάσου δέν ἔπαιξε σ' ὅλα αὐτά τόν τελευταῖο ρόλο.

Ὁ τύπος τῆς ὀργάνωσης δέν ἐπιδρᾶ μονάχα στήν πραχτική δουλιά. Βάζει τήν ἀνεξάλειπτη σφραγίδα του σ' ὅλη τήν πνευματική ζωή τοῦ ἐργάτη. Ὁ ἐργάτης ζεῖ τή ζωή τῆς ὀργάνωσής του, ἐκεῖ ἀναπτύσσεται πνευματικά καί διαπαιδαγωγεῖται. Καί μόνο τό γεγονός ὅτι συχνάζει στήν ὀργάνωσή του, ὅτι συναντιέται κάθε φορά μέ τούς ἀλλοεθνεῖς συντρόφους του καί διεξάγει μαζί τους ἕναν κοινό ἀγώνα κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τῆς κοινῆς κο-

λεχτίβας, τόν διαποτίζει βαθιά ἡ ἰδέα ὅτι οἱ ἐργάτες πρίν ἀπ᾽ ὅλα εἶναι μέλη μιᾶς ταξικῆς οἰκογένειας, μέλη τῆς ἑνιαίας στρατιᾶς τοῦ σοσιαλισμοῦ. Καί αὐτό δέ μπορεῖ νά μήν ἔχει τεράστια διαπαιδαγωγική σημασία γιά τά πλατιά στρώματα τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Γι᾽ αὐτό ὁ διεθνικός τύπος ὀργάνωσης εἶναι σχολειό γιά τά συντροφικά αἰσθήματα, ἡ μεγαλύτερη ζύμωση γιά τό διεθνισμό.

Δέ γίνεται τό ἴδιο μέ τήν ὀργάνωση κατά ἐθνότητες. Οἱ ἐργάτες, πού ὀργανώνονται στή βάση τῆς ἐθνότητας, κλείνονται στά ἐθνικά καβούκια, χωρίζονται ὁ ἕνας ἀπό τόν ἄλλο μέ ὀργανωτικούς φραγμούς. Δέν ὑπογραμμίζεται τό κοινό πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στούς ἐργάτες, μά αὐτό πού ξεχωρίζει τόν ἕναν ἀπό τόν ἄλλο. Ἐδῶ ὁ ἐργάτης εἶναι πρῶτ᾽ ἀπ᾽ ὅλα μέλος τοῦ ἔθνους του: εἶναι ἑβραῖος, πολωνός κλπ. Δέν εἶναι ἐκπληχτικό ὅτι ὁ ἐθνικός φεντεραλισμός στήν ὀργάνωση καλλιεργεῖ στούς ἐργάτες τό πνεῦμα τῆς ἐθνικῆς ἀπομόνωσης.

Γι᾽ αὐτό ὁ ἐθνικός τύπος ὀργάνωσης εἶναι σχολειό τῆς ἐθνικῆς στενότητας καί ἀποστέωσης.

Ἔτσι ἔχουμε μπροστά μας δυό κατ᾽ ἀρχήν διαφορετικούς τύπους ὀργάνωσης: τόν τύπο τῆς διεθνικῆς συσπείρωσης καί τόν τύπο τοῦ ὀργανωτικοῦ «διαχωρισμοῦ» τῶν ἐργατῶν κατά ἐθνότητες.

Οἱ ἀπόπειρες νά συμφιλιώσουν τούς δυό αὐτούς τύπους δέν πέτυχαν ἴσαμε τώρα. Τό συμφιλιωτικό καταστατικό τῆς αὐστριακῆς σοσιαλδημοκρατίας, πού τό ἐπεξεργάστηκαν τό 1897 στό Βίμπεργκ, κρεμόταν στόν ἀέρα. Τό κόμμα τῆς Αὐστρίας διασπάστηκε σέ κομμάτια, συμπαρασέρνοντας καί τά συνδικάτα. Ὁ «συμφιλιωτισμός» δέν ἀποδείχτηκε μονάχα οὐτοπικός, μά καί βλαβερός. Ὁ Στράσερ ἔχει δίκιο

ὅταν διαπιστώνει ὅτι «ὁ σεπαρατισμός σημείωσε τόν πρῶτο του θρίαμβο στό κομματικό συνέδριο τοῦ Βίμπεργκ»*. Τό ἴδιο ἔγινε καί στή Ρωσία. Ὁ «συμφιλιωτισμός» μέ τόν φεντεραλισμό τοῦ Μπούντ, πού ἔγινε στό συνέδριο τῆς Στοκχόλμης, κατάληξε σέ πλέρια χρεωκοπία. Τό Μπούντ τορπίλλισε τό συμβιβασμό τῆς Στοκχόλμης. Τό Μπούντ ἀπό τήν ἐπομένη κιόλας τῆς Στοκχόλμης ἔγινε ἐμπόδιο γιά τή συνένωση τῶν ἐργατῶν σέ μιά ἑνιαία ὀργάνωση κατά τόπους, πού νά περικλείνει τούς ἐργάτες ὅλων τῶν ἐθνοτήτων. Καί τό Μπούντ συνένιζε ἐπίμονα τή χωριστική του ταχτική, παρ᾽ ὅλα πού ἡ σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας στά 1907 καί στά 1908 ἀπαίτησε κάμποσες φορές νά πραγματοποιηθεῖ ἐπιτέλους ἡ ἑνότητα κάτω στή βάση, ἀνάμεσα στούς ἐργάτες ὅλων τῶν ἐθνοτήτων[144]. Τό Μπούντ, πού ἄρχισε ἀπό τήν ὀργανωτική ἐθνική αὐτονομία, στήν πράξη πέρασε στήν ὁμοσπονδία, γιά νά καταλήξει στήν πλέρια ρήξη, στό σεπαρατισμό. Διακόπτοντας λοιπόν τίς σχέσεις μέ τή σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας, ἔφερε μέσα σ᾽ αὐτή τή σύγχιση καί τήν ἀποδιοργάνωση. Φτάνει μόνο νά θυμηθοῦμε τήν ὑπόθεση Γιάγκελο[145].

Γι᾽ αὐτό πρέπει νά ἐγκαταλειφθεῖ ὁ δρόμος τῆς «συμφιλίωσης» σάν οὐτοπικός καί βλαβερός.

Ἕνα ἀπ᾽ τά δυό: εἴτε φεντεραλισμός τοῦ Μπούντ, καί τότε ἡ σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας ἀναδιοργανώνεται πάνω στίς ἀρχές τοῦ «διαχωρισμοῦ» τῶν ἐργατῶν κατά ἐθνότητες. Εἴτε διεθνικός τύπος ὀργάνωσης, καί τότε ἀναδιοργανώνεται τό Μπούντ πάνω στίς ἀρχές τῆς ἐδαφικῆς αὐτονομίας, σύμφωνα μέ τόν τύπο τῆς σοσιαλδημοκρατίας στόν Καύκασο, στή Λετονία καί Πολωνία, ἀνοί-

* Βλ. Ι. Στράσερ, «Ὁ ἐργάτης καί τό ἔθνος», 1912.

γοντας τό δρόμο γιά τήν άμεση συνένωση τῶν ἑβραίων ἐργατῶν μέ τούς ἐργάτες τῶν ἄλλων ἐθνοτήτων τῆς Ρωσίας.

Μέσος δρόμος δέν ὑπάρχει: Οἱ ἀρχές νικοῦν, ἀλλά δέ «συμφιλιώνονται».

Ἡ ἀρχή τῆς ἐθνικῆς συσπείρωσης τῶν ἐργατῶν ἀποτελεῖ λοιπόν ἀπαραίτητο σημεῖο γιά τή λύση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος.

Βιέννη, 1913, Γενάρης

Δημοσιεύτηκε γιά πρώτη φορά στό περιοδικό «Προσβεστσένιγε»[146], ἀρ. 3-5, Μάρτης-Μάης 1913.

Ὑπογραφή: Κ. Στάλιν.

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Στό φύλλο 44 τῆς «Πράβντα» δημοσιεύτηκε μιά «δήλωση» τῶν 7 σοσιαλδημοκρατῶν βουλευτῶν, μέ τήν ὁποία ἐπιτίθενται μέ ἐχθρότητα ἐνάντια στούς ἕξι ἐργάτες βουλευτές[147].

Καί στό ἴδιο φύλλο τῆς «Πράβντα» τούς ἀπαντοῦν οἱ ἕξι ἐργάτες βουλευτές, χαραχτηρίζοντας τήν ἐνέργειά τους σάν ἕνα πρῶτο βῆμα πρός τή διάσπαση.

Ἔτσι μπροστά στούς ἐργάτες μπαίνει τό ἐρώτημα: ὑπάρχει ἤ δέν ὑπάρχει ἑνιαία σοσιαλδημοκρατική κοινοβουλευτική ὁμάδα;

Ὥς τώρα ἡ σοσιαλδημοκρατική κοινοβουλευτική ὁμάδα ἦταν ἑνιαία καί μέ τήν ἑνότητά της ἦταν ἰσχυρή, ἀρκετά ἰσχυρή, ὥστε νά ὑποχρεώνει τούς ἐχθρούς τοῦ προλεταριάτου νά τήν ὑπολογίζουν.

Τώρα μπορεῖ νά χωριστεῖ σέ δυό μέρη πρός χαρά καί ἀγαλλίαση τῶν ἐχθρῶν...

Τί συμβαίνει λοιπόν; Γιά ποιό λόγο διαφώνησαν τόσο σοβαρά τά μέλη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας; Τί εἶναι αὐτό πού ὑποκίνησε τούς ἐφτά βουλευτές νά ἐπιτεθοῦν ἐνάντια στούς συντρόφους τους ἀπό

τίς στῆλες τῆς ἐφημερίδας, μπροστά στά μάτια τῶν ἐχθρῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης;

Δυό ζητήματα ἀνακινοῦν στή «δήλωσή» τους: τό ζήτημα τῆς συνεργασίας στή «Λούτς» καί τήν «Πράβντα» καί τό ζήτημα τῆς συγχώνευσης τῶν δυό αὐτῶν ἐφημερίδων.

Οἱ ἑφτά βουλευτές ἔχουν τή γνώμη ὅτι οἱ σοσιαλδημοκράτες βουλευτές εἶναι ὑποχρεωμένοι νά συνεργάζονται καί στίς δυό ἐφημερίδες, ὅτι ἡ ἄρνηση τῶν ἕξι βουλευτῶν νά συνεργάζονται στή «Λούτς» ἀποτελεῖ παραβίαση τῆς ἑνότητας τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας.

Ἔτσι εἶναι ὅμως; Ἔχουν δίκιο οἱ ἑφτά βουλευτές;

Πρῶτα, εἶναι παράξενο πῶς μπορεῖ κανείς νά συνεργάζεται σέ μιά ἐφημερίδα, πού ὄχι μονάχα δέ συμμερίζεται τόν προσανατολισμό της, ἀλλά καί τόν θεωρεῖ ἐπιζήμιο; Πῶς μπορεῖς, λογουχάρη, νά ὑποχρεώσεις τόν ὀρθόδοξο Μπέμπελ νά συνεργάζεται σέ μιά ρεβιζιονιστική ἐφημερίδα ἤ τό ρεβιζιονιστή Φόλμαρ σέ μιά ὀρθόδοξη ἐφημερίδα; Στή Γερμανία θά ξεκαρδίζονταν στά γέλια γιά μιά τέτια ἀπαίτηση, γιατί ἐκεῖ ξέρουν ὅτι ἡ ἑνότητα δράσης δέν ἀποκλείει τίς διαφορές στίς ἀντιλήψεις. Μά σέ μᾶς... σέ μᾶς, δόξα τῷ θεῷ, δέν ὑπάρχει ἀκόμα πολιτισμός.

Δεύτερο, ἐμεῖς ἔχουμε τήν ἄμεση ὑπόδειξη τῆς πείρας στή Ρωσία, πού λέει ὅτι ἡ συνεργασία τῶν βουλευτῶν σέ δυό διαφορετικές ἐφημερίδες δέν ὑποσκάφτει καθόλου τήν ἑνότητα τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας. Μιλᾶμε γιά τήν τρίτη κοινοβουλευτική ὁμάδα[148]. Δέν εἶναι γιά κανέναν μυστικό πώς ἀπό τά 13 μέλη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς ΙΙΙ Δούμας, τά 9 συνεργάζονταν μ ό ν ο στή «Ζβεζντά», τά 2 μόνο στή «Ζιβόγιε Ντιέλο»[149] καί τά ὑπόλοιπα δυό δέ συνεργάζονταν οὔτε στή μιά οὔτε στήν

ἄλλη ἐφημερίδα... Καί ὅμως ἡ κατάσταση αὐτή τῶν πραγμάτων οὔτε κατά κεραία δέν ὑπονόμευσε τήν ἑνότητα τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας στήν τρίτη Δούμα! Ἡ κοινοβουλευτική ὁμάδα ἐμφανιζόταν ὅλο τό διάστημα ἑνωμένη.

Εἶναι φανερό ὅτι οἱ ἑφτά βουλευτές βρίσκονται σέ λαθεμένο δρόμο ὅταν ζητοῦν τήν ὑποχρεωτική συνεργασία στή «Λούτς». Φαίνεται πώς δέν ἔχουν ἀκόμα ξεκαθαρίσει ὁλωσδιόλου τό ζήτημα.

Παρακάτω. Οἱ ἑφτά βουλευτές ζητοῦν τή συγχώνευση τῆς «Πράβντα» καί τῆς «Λούτς» σέ μιά ἐξωομαδική ἐφημερίδα.

Μά πῶς νά συγχωνευτοῦν; Εἶναι μήπως δυνατή ἡ συγχώνευσή τους σέ μιά ἐφημερίδα;

Μήπως δέν ξέρουν οἱ ἑφτά βουλευτές, αὐτοί «πού συμμερίζονται τίς ἰδέες» τῆς «Λούτς», ὅτι ἡ «Λούτς» εἶναι ἡ πρώτη πού ἀρνεῖται μιά τέτια συγχώνευση; Δέ διάβασαν λοιπόν τό φύλλο 108 τῆς «Λούτς», πού γράφει, ὅτι ἡ «ἑ ν ό τ η τ α δ έ μ π ο ρ ε ῖ ν ά ἐ π ι τ ε υ χ θ ε ῖ μ έ ἁ π λ ά μ η χ α ν ι κ ά μ έ τ ρ α, ὅ π ω ς θ ά ἦ τ α ν ἡ σ υ γ χ ώ ν ε υ σ η τ ῶ ν δ υ ό ὀ ρ γ ά ν ω ν κλπ.»;

Καί ἄν τό διάβασαν, τότε πῶς μπορεῖ νά μιλᾶνε σοβαρά γιά συγχώνευση;

Δεύτερο, ξέρουν μήπως οἱ ἑφτά βουλευτές τή στάση τῶν ἡγετῶν τοῦ λικβινταρισμοῦ στό ζήτημα τῆς ἑνότητας γενικά καί τοῦ ἑνός κοινοῦ ὀργάνου ἰδιαίτερα;

Ἀκοῦστε τόν ἐμπνευστή τῆς «Λούτς» Π. Ἄξελροντ. Νά τί ἔγραφε στό φύλλο ἀρ. 6 τῆς «Νέφσκι Γκόλος», ὅταν ἕνα μέρος τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης ἀποφάσισε νά ἐκδόσει μιά ἐξωομαδική ἐφημερίδα σάν ἀντίβαρο στή «Ζβεζντά» καί τή «Ζιβόγιε Ντιέλο»:

> «Ἡ σκέψη γιά ἕνα ἐξωομαδικό σοσιαλδημοκρατικό ὄργανο εἶναι σήμερα μιά οὐτοπία καί μάλιστα οὐτοπία πού ἔρχεται ἀντι-

κειμενικά σέ ἀντίθεση μέ τά συμφέροντα τῆς κομματικῆς πολιτικῆς ἀνάπτυξης καί τῆς ὀργανωτικῆς συνένωσης τοῦ προλεταριάτου κάτω ἀπό τή σημαία τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Διῶξε τή φύση ἀπό τήν πόρτα καί θά μπεῖ ἀπό τό παράθυρο... Θά μποροῦσε μήπως τό σχεδιαζόμενο ἐργατικό ὄργανο νά πάρει οὐδέτερη θέση ἀνάμεσα στά δυό ἀντιμέτωπα στρατόπεδα;... Ὁλοφάνερα, ὄχι» (βλ. «Νέφσκι Γκόλος», ἀρ. 6).

Καί ἔτσι, κατά τόν Ἄξελροντ, ἡ ὕπαρξη μιᾶς κοινῆς ἐφημερίδας ὄχι μόνον δέν εἶναι δυνατή, ἀλλά εἶναι καί ἐπιζήμια, γιατί «εἶναι ἀντίθετη μέ τά συμφέροντα τῆς πολιτικῆς ἀνάπτυξης τοῦ προλεταριάτου».

Ἄς ἀκούσουμε ἕναν ἄλλον ἐμπνευστή τῆς «Λούτς», τόν ὄχι ἄγνωστο Ντάν.

«Τά μεγάλα πολιτικά καθήκοντα—γράφει ὁ Ντάν—κάνουν ἀναπόφευχτο τόν ἀμείλιχτο πόλεμο ἐνάντια στόν ἀντιλικβινταρισμό... Ὁ ἀντιλικβινταρισμός εἶναι αἰώνιο φρένο, αἰώνια ἀποδιοργάνωση». Πρέπει... «μέ ὅλες τίς δυνάμεις μας νά προσπαθήσουμε νά τόν ἐξοντώσουμε στή γέννησή του» (βλ. «Νάσα Ζαριά», ἀρ. 6, 1911).

Τόν «ἀμείλιχτο π ό λ ε μ ο ἐνάντια στόν ἀντιλικβινταρισμό», δηλ. ἐνάντια στήν «Πράβντα», «τήν ἐ ξ ό ν τ ω σ η τοῦ ἀντιλικβινταρισμοῦ», δηλ. τῆς «Πράβντα»—νά λοιπόν τί προτείνει ὁ Ντάν.

Πῶς μποροῦν ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά οἱ ἑφτά βουλευτές νά μιλᾶνε σοβαρά γιά τή συγχώνευση τῶν δυό ἐφημερίδων;

Ποιόν λοιπόν θέλουν νά συγχωνεύσουν, νά συνενώσουν;

Ἕνα ἀπό τά δυό;

Ε ἴ τ ε δέν κατάλαβαν τήν οὐσία τοῦ ζητήματος καί δέ μπόρεσαν ἀκόμα νά ξεκαθαρίσουν τή θέση τῆς «Λούτς», πού θεωροῦν τούς ἑαυτούς τους ὀπαδούς της, καί στήν περίπτωση αὐτή «δέν ξέρουν καί οἱ ἴδιοι τί κάνουν».

Ε ἴ τ ε εἶναι πραγματικοί λουτσιστές, πού εἶναι ἕτοιμοι

μαζί μέ τό Ντάν «νά ἐξοντώσουν τόν ἀντιλικβινταρισμό» καί πού δέν πιστεύουν ὅπως καί ὁ Ἄξελροντ στή δυνατότητα ὕπαρξης μιᾶς μόνο ἐφημερίδας, ἀλλά φωνάζουν δ υ ν α τ ά γιά τήν ἑνότητα γιά νά ἑτοιμάσουν σ τ ά κ ρ υ φ ά τό ἔδαφος γιά τή διάσπαση τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας...

Ὅπως καί νἆναι, ἕνα εἶναι ἀναμφίβολο: μπροστά στούς ἐργάτες μπαίνει τό ζήτημα τῆς ἑνότητας τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας, πού τήν ἀπειλεῖ ἡ διάσπαση.

Ἡ κοινοβουλευτική ὁμάδα βρίσκεται σέ κίνδυνο!

Ποιός μπορεῖ νά σώσει τήν κοινοβουλευτική ὁμάδα, ποιός μπορεῖ νά ἐξασφαλίσει τήν ἑνότητά της;

Οἱ ἐργάτες καί μονάχα οἱ ἐργάτες! Κανένας ἄλλος, ἐκτός ἀπό τούς ἐργάτες!

Γι' αὐτό εἶναι ὑποχρέωση τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν νά ὑψώσουν τή φωνή τους ἐνάντια στίς διασπαστικές ἀπόπειρες μέσα στήν κοινοβουλευτική ὁμάδα ἀπό ὁπουδήποτε κι ἄν προέρχονται.

Εἶναι ὑποχρέωση τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν νά ἀνακαλέσουν στήν τάξη τούς ἑφτά σοσιαλδημοκράτες βουλευτές, πού ἐπιτίθενται ἐνάντια στό ἄλλο μισό τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας.

Οἱ ἐργάτες πρέπει νά ἐπέμβουν ἀμέσως γιά νά διαφυλάξουν τήν ἑνότητα τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας.

Τώρα δέν ἐπιτρέπεται νά σωπαίνουν. Κάτι περισσότερο, ἡ σιωπή αὐτή τή στιγμή εἶναι ἐγκληματική.

Ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. 47,
26 τοῦ Φλεβάρη 1913.
Ὑπογραφή: Κ. Σ τ ά λ ι ν.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας.

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΣΦΑΓΗΣ ΤΟΥ ΛΕΝΑ[150]

Σύντροφοι!

Πέρασε ἕνας χρόνος ἀπό τότε πού στό Λενα χτύπησαν μέ τά ὅπλα καί ματοκύλησαν τούς 500 συντρόφους μας. Γιά μιά εἰρηνική οἰκονομική ἀπεργία στά μεταλλεῖα τοῦ Λένα τουφέκισαν στίς 4 τοῦ ᾿Απρίλη 1912 μέ διαταγή τοῦ τσάρου τῆς Ρωσίας καί γιά τό χατήρι μιᾶς χούφτας ἑκατομμυριούχων 500 ἀδέρφια μας.

῾Ο μοίραρχος Τρεστσένκο, πού ὀργάνωσε στό ὄνομα τοῦ τσάρου αὐτό τό μακελειό, πού πῆρε ἀπό τήν κυβέρνηση ὑψηλές ἀμοιβές καί πληρώθηκε ἁπλόχερα ἀπό τούς ἰδιοχτῆτες τῶν χρυσορυχείων, γυρνάει τώρα στίς ἀριστοκρατικές ταβέρνες καί περιμένει νά γίνει διοικητής ἑνός τμήματος τῆς ᾿Οχράνας. Πάνω στόν πυρετό τῶν πρώτων στιγμῶν ὑποσχέθηκαν νά ἐνισχύσουν τίς οἰκογένειες τῶν δολοφονημένων. ᾿Αποδείχτηκε ὅμως ὅτι εἶπαν ξετσίπωτα ψέματα. Υποσχέθηκαν νά καθιερώσουν κρατικές κοινωνικές ἀσφαλίσεις γιά τούς ἐργάτες τοῦ Λένα καί ἀποδείχτηκε ὅτι ἦταν ἀπάτη. Υποσχέθηκαν νά «ἐξετάσουν» τήν ὑπόθεση, καί στήν πραγματικότητα ἀπέκρυψαν ἀκόμα καί τήν ἀνάκριση πού ἔκανε ὁ ἀπεσταλμένος τους, ὁ γερουσιαστής Μανούχιν.

«Αὐτό ἔγινε, κι αὐτό θά γίνεται», φώναξε ἀπό τό βῆμα τῆς Δούμας ὁ ὑπουργός-δήμιος Μακάροφ. Καί ἀποδείχτηκε πώς εἶχε δίκιο: ὁ τσάρος καί οἱ κυβερνῆτες του ἦταν καί θά εἶναι ψεῦτες, ἐπίορκοι, αἱμοσταγεῖς δήμιοι, θά εἶναι μιά καμαρίλα πού ἐκτελεῖ τή θέληση μιᾶς χούφτας βάρβαρων τσιφλικάδων καί ἑκατομμυριούχων.

Στίς 9 τοῦ Γενάρη 1905 στήν πλατεία τῶν Χειμερινῶν ᾿Ανακτόρων τῆς Πετρούπολης σκότωσαν τήν πίστη τῶν ἐργατῶν στήν παλιά, προεπαναστατική ἀπολυταρχία.

Στίς 4 τοῦ ᾿Απρίλη 1912 στό μακρινό Λένα σκότωσαν τήν πίστη τῶν ἐργατῶν στή σημερινή «ἀνακαινισμένη» μετεπαναστατική ἀπολυταρχία.

῞Οποιος πίστευε ὅτι ἔχουμε τώρα συνταγματικό καθεστώς, ὅποιος νόμιζε ὅτι δέ μπορεῖ πιά νά ἔχουμε τίς παλιές ὠμότητες, πείστηκε ὅτι δέν εἶναι ἔτσι, ὅτι, ὅπως καί πρῶτα, ἡ τσαρική συμμορία ἐξουσιάζει τό μεγάλο ρωσικό λαό, ὅτι ἡ μοναρχία τοῦ Νικολάου Ρομάνοφ ἀπαιτεῖ γιά τό βωμό του, ὅπως καί πρῶτα, ἑκατοντάδες καί χιλιάδες πτώματα ἐργατῶν καί ἀγροτῶν τῆς Ρωσίας, ὅτι, ὅπως καί πρῶτα, σ᾿ ὅλη τή Ρωσία σφυρίζει τό καμουτσίκι καί βουίζουν οἱ σφαῖρες τῶν μισθοφόρων τοῦ τσάρου, τῶν Τρεστσένκο, πού ἐξασκοῦνται πάνω στούς ἄοπλους ρώσους πολίτες.

Τό μακελειό στό Λένα ἄνοιξε καινούργια σελίδα στήν ἱστορία μας. Ξεχείλισε τό ποτήρι τῆς ὑπομονῆς. ῎Εσπασε τό φράγμα πού συγκρατοῦσε τή λαϊκή ἀγανάχτηση. Ξεκίνησε ὁ χείμαρος τῆς λαϊκῆς ὀργῆς. Τά λόγια τοῦ τσαρικοῦ λακέ Μακάροφ: «αὐτό ἔγινε, κι αὐτό θά γίνεται», ἔριξαν λάδι στή φωτιά. Εἶχαν τήν ἴδια ἐπίδραση, πού εἶχε στά 1905 ἡ διαταγή τοῦ ἄλλου μαντρόσκυλου τοῦ τσαρισμοῦ, τοῦ Τρέποφ: «μή λυπάστε τίς σφαῖρες!». Φουρτούνιασε, ἄφρισε ἡ ἐργατική θάλασσα. Καί ὁμόφωνα μισό

σχεδόν ἑκατομμύριο ρῶσοι ἐργάτες ἀπάντησαν στή σφαγή τοῦ Λένα μέ ἀπεργία διαμαρτυρίας. Καί σήκωσαν ψηλά τήν παλιά μας κόκκινη σημαία, πού πάνω της ἡ ἐργατι-κή τάξη ξανάγραψε τίς τρεῖς βασικές διεκδικήσεις τῆς ρω-σικῆς ἐπανάστασης:

8ωρη ἐργάσιμη μέρα γιά τούς ἐργάτες!

Δήμευση ὅλης τῆς τσιφλικάδικης καί τῆς τσαρικῆς γῆς ὑπέρ τῶν ἀγροτῶν!

Λαοκρατική δημοκρατία γιά ὅλο τό λαό!

Ἔχουμε ἕνα χρόνο πάλης πίσω μας. Καί μποροῦμε, κοιτώντας πρός τά πίσω, νά ποῦμε μέ ἱκανοποίηση: ἡ ἀρχή ἔγινε, ὁ χρόνος δέν πέρασε τζάμπα.

Ἡ ἀπεργία γιά τά γεγονότα τοῦ Λένα συγχωνεύτηκε μέ τήν πρωτομαγιάτικη ἀπεργία. Ἡ ἔνδοξη Πρωτομαγιά τοῦ 1912 ἔγραψε μιά χρυσή σελίδα στήν ἱστορία τοῦ ἐρ-γατικοῦ μας κινήματος. Ἀπό τότε ὁ ἀγώνας δέ σίγασε οὔτε στιγμή. Πλαταίνει καί μεγαλώνει ἡ πολιτική ἀπερ-γία. Στόν τουφεκισμό τῶν 16 ναυτῶν τῆς Σεβαστούπολης 150 χιλιάδες ἐργάτες ἀπαντοῦν μέ μιά ἐπαναστατική ἀπερ-γία, διακηρύχνοντας τή συμμαχία τοῦ ἐπαναστατικοῦ προ-λεταριάτου μέ τόν ἐπαναστατικό στρατό. Ἐνάντια στή νο-θεία τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν γιά τή Δούμα, τό προλεταριάτο τῆς Πετρούπολης διαμαρτύρεται μέ μιά ἀπεργία. Τήν ἡμέρα τῆς ἔναρξης τῶν ἐργασιῶν τῆς IV Δού-μας[151], τήν ἡμέρα πού ἡ σοσιαλδημοκρατική κοινοβουλευτι-κή ὁμάδα ὑπόβαλε τήν ἐπερώτηση γιά τίς κοινωνικές ἀσφα-λίσεις, οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης ὀργανώνουν 24ωρες ἀπεργίες καί διαδηλώσεις. Καί τέλος στίς 9 τοῦ Γενάρη 1913 περίπου 200 χιλιάδες ρῶσοι ἐργάτες ἀπεργοῦν τιμών-τας τή μνήμη τῶν ἀγωνιστῶν πού ἔπεσαν καί καλοῦν σέ καινούργιο ἀγώνα ὅλη τή δημοκρατική Ρωσία.

Αὐτός εἶναι ὁ βασικός ἀπολογισμός τοῦ 1912.

Σύντροφοι! Πλησιάζει ἡ πρώτη ἐπέτειος τῶν σφαγῶν τοῦ Λένα. Πρέπει, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά μνημονεύσου-με κατά ἕνα ὁποιοδήποτε τρόπο αὐτή τήν ἡμέρα. Πρέπει νά δείξουμε ὅτι τιμᾶμε τή μνήμη τῶν δολοφονημένων συν-τρόφων μας. Πρέπει νά δείξουμε πώς δέν ξεχάσαμε τή μα-τοβαμένη μέρα τῆς 4 τοῦ Ἀπρίλη, ὅπως δέν ξεχάσαμε τή ματοβαμένη Κυριακή τῆς 9 τοῦ Γενάρη.

Μέ συγκεντρώσεις, μέ διαδηλώσεις, μέ ἐράνους κλπ. εἶναι ἀνάγκη νά τιμήσουμε παντοῦ τήν ἐπέτειο τῶν γεγο-νότων τοῦ Λένα.

Καί τήν ἡμέρα αὐτή ὅλη ἡ ἐργατική Ρωσία ἄς φω-νάξει μέ μιά φωνή:

Κάτω ἡ μοναρχία τῶν Ρομάνοφ!

Ζήτω ἡ νέα ἐπανάσταση!

Ζήτω ἡ λαοκρατική δημοκρατία!

Δόξα στούς μαχητές πού ἔπεσαν!

Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ

Ἀνατυπῶστε καί διαδόστε την!

Ἑτοιμάστε τό γιορτασμό τῆς Πρωτο-μαγιᾶς!

Γράφτηκε τό Γενάρη-Φλεβάρη τοῦ 1913.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό πολυγραφημένο κείμενο τῆς προκήρυξης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1 Ἡ μπροσούρα τοῦ Κ. Καούτσκι μεταφράστηκε στή γεωργιανή γλώσσα καί ἐκδόθηκε στήν Τιφλίδα τό Μάρτη τοῦ 1907. Στόν ἀρ. 7 τῆς μπολσεβίκικης ἐφημερίδας «Ντρό», τῆς 18 τοῦ Μάρτη 1907, εἶχε δημοσιευτεῖ ἡ ἀνακοίνωση τῆς ἔκδοσης τῆς μπροσούρας τοῦ Κ. Καούτσκι στή γεωργιανή γλώσσα μέ πρόλογο τοῦ Κόμπα (Ι. Β. Στάλιν). —*Σελ. 3.*

2 Καντέτοι—συνταγματικό-δημοκρατικό κόμμα—τό κυριότερο κόμμα τῆς φιλελεύθερης μοναρχικῆς ἀστικῆς τάξης· σχηματίστηκε τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1905 (βλ. Ι. Β. Στάλιν, Ἅπαντα, τόμ. Ι, σελ. 442, σημείωση 52). —*Σελ. 7.*

3 «Πέρβι σμπόρνικ» —μενσεβίκικη συλλογή. Ἐκδόθηκε στήν Πετρούπολη στά 1906. —*Σελ. 9.*

4 «Νάσε Ντιέλο» («Ἡ ὑπόθεσή μας»)—βδομαδιάτικο μενσεβίκικο περιοδικό. Ἔβγαινε στή Μόσχα ἀπό τίς 24 τοῦ Σεπτέμβρη ὥς τίς 25 τοῦ Νοέμβρη 1906. —*Σελ. 9.*

5 «Ταβάρις» («Σύντροφος»)—καθημερινή ἐφημερίδα. Ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1906 ὥς τό Δεκέμβρη τοῦ 1907. Τυπικά δέν παρουσιαζόταν σάν ὄργανο κάποιου κόμματος, στήν πραγματικότητα ὅμως ἦταν τό ὄργανο τῶν ἀριστερῶν καντέτων. Σ' αὐτή τήν ἐφημερίδα συνεργάζονταν καί οἱ μενσεβίκοι. —*Σελ. 10.*

6 «Ὀτκλικοι»—μενσεβίκικες συλλογές πού ἐκδίδονταν στά 1906-1907 στήν Πετρούπολη. Βγῆκαν τρεῖς συλλογές. —*Σελ. 11.*

7 «Μίρ Μπόζι» («Ὁ Κόσμος»)—μηνιάτικο περιοδικό μέ φιλελεύθερες τάσεις. Ἐκδιδόταν στήν Πετρούπολη ἀπό τό 1892. Στήν τελευταία δεκαετία τοῦ 19ου αἰώνα δημοσιεύονταν σ' αὐτό ἄρθρα τῶν «νόμιμων μαρξιστῶν». Στήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905 σ' αὐτό τό περιοδικό συνεργάζονταν καί οἱ μενσεβίκοι. Ἀπό τό 1906 ὥς τό 1918 ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «Σοβρέμενι Μίρ» («Σύγχρονος κόσμος»). —*Σελ. 11.*

8 «Γκόλος Τρουντά» («Φωνή τῆς Ἐργασίας»)—μενσεβίκικη ἐφημερίδα. Ἐκδιδόταν στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 21 τοῦ Ἰούνη ὥς τίς 7 τοῦ Ἰούλη 1906. —*Σελ. 14.*

9 Τρουντοβίκοι ἤ «Ὁμάδα ἐργασίας»—ὁμάδα μικροαστῶν δημοκρατῶν. Σχηματίστηκε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1906 ἀπό ἀγρότες βουλευτές τῆς Ι κρατικῆς Δούμας (βλ. Ι. Β. Στάλιν, Ἅπαντα, τόμ. Ι, σελ. 447, σημείωση 77, ἑλλην. ἔκδ.).

Λαϊκοί σοσιαλιστές (ἐνέσοι)—μικροαστική ὀργάνωση. Συγκροτήθηκε τό 1906 ἀπό στοιχεῖα τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τῶν σοσιαλεπαναστατῶν. Οἱ ἐνέσοι πρόβαλλαν πολιτικές διεκδικήσεις πού δέν ἔβγαιναν ἔξω ἀπό τά πλαίσια τῆς συνταγματικῆς μοναρχίας. Ὁ Λένιν τούς ὀνόμαζε «σοσιαλκαντέτους» καί «σοσιαλεπαναστάτες μενσεβίκους». —*Σελ. 17.*

10 Πρόκειται γιά τή σοσιαλδημοκρατική συνδιάσκεψη τῆς Πετρούπολης, πού συνῆλθε στίς 6 τοῦ Γενάρη 1907 γιά νά συζητήσει τό ζήτημα τῆς ταχτικῆς στίς ἐκλογές τῆς ΙΙ κρατικῆς Δούμας. Στή συνδιάσκεψη πῆραν μέρος 40 μπολσεβίκοι καί 31 μενσεβίκοι. Ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού στήν πλειοψηφία της ἀποτελοῦνταν ἀπό μενσεβίκους, πρότεινε στούς ἀντιπροσώπους νά χωριστοῦν σέ δυό συνδιασκέψεις, μιά συνδιάσκεψη τῶν ἀντιπροσώπων τῆς πόλης καί μιά τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ κυβερνείου. Οἱ μενσεβίκοι ὑπολόγιζαν πώς ἔτσι θά ἔπαιρναν περισσότερους ψήφους. Ἡ συνδιάσκεψη ἀρνήθηκε νά ἐκπληρώσει αὐτή τήν ἀπαίτησή τους, γιατί ἐρχόταν σ' ἀντίθεση μέ τό καταστατικό τοῦ κόμματος. Σ' ἔνδειξη διαμαρτυρίας οἱ ἀντιπρόσωποι-μενσεβίκοι ἀποχώρησαν ἀπό τή συνεδρίαση. Οἱ ἀντιπρό-

σωποι πού ἔμειναν ἀποφάσισαν νά συνεχίσουν τίς ἐργασίες τῆς συνδιάσκεψης. Ἡ συνδιάσκεψη, ἀφοῦ ἄκουσε τήν εἰσήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν, ἐκφράστηκε ἐνάντια στό κλείσιμο ἐκλογικῆς συμφωνίας μέ τούς καντέτους, θεωρώντας την ὄχι μονάχα ἀπαράδεχτη ἀπό ἄποψη ἀρχῶν, ἀλλά καί ὁπωσδήποτε πολιτικά ἐπιζήμια. Ἡ συνδιάσκεψη πῆρε ἀπόφαση νά «βάλει ἀμέσως στήν ἡμερήσια διάταξη τό σημαντικότατο γιά τήν Πετρούπολη ζήτημα τῶν συμφωνιῶν μέ τήν ἐπαναστατική δημοκρατία». Οἱ μενσεβίκοι ἀντιπρόσωποι τῆς ΚΕ, πού παραβρίσκονταν στή συνδιάσκεψη, δήλωσαν ὅτι οἱ ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης δέν εἶναι ὑποχρεωτικές γιά τή σοσιαλδημοκρατική ὀργάνωση τῆς Πετρούπολης καί οἱ μενσεβίκοι πού ἀποχώρησαν ἀπό τή συνδιάσκεψη ἔκαναν ἀπό τόν τύπο τήν πρόταση νά γίνει συνασπισμός μέ τούς καντέτους. —*Σελ. 19.*

11 «**Ρέτς**» («Λόγος»)—καθημερινή ἐφημερίδα, κεντρικό ὄργανο τοῦ κόμματος τῶν καντέτων. Ἐκδιδόταν στήν Πετρούπολη ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1906 ὥς τίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη 1917. —*Σελ. 20.*

12 «**Τσβένι Τσχοβρέμπα**» («Ἡ ζωή μας»)—καθημερινή μπολσεβίκικη ἐφημερίδα. Ἐκδιδόταν νόμιμα στήν Τιφλίδα ἀπό τίς 18 τοῦ Φλεβάρη 1907. Τήν ἐφημερίδα τήν καθοδηγοῦσε ὁ Ι. Β. Στάλιν. Κυκλοφόρησαν 13 φύλλα. Στίς 6 τοῦ Μάρτη 1907 ἀπαγορεύτηκε ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας μέ τήν κατηγορία ὅτι εἶχε «ἐξτρεμιστικές τάσεις». —*Σελ. 23.*

13 «**Νά Ὄτσερεντι**» («Στήν ἡμερήσια διάταξη»)—μενσεβίκικο βδομαδιάτικο ὄργανο. Ἐκδιδόταν στήν Πετρούπολη ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1906 ὥς τό Μάρτη τοῦ 1907. Κυκλοφόρησαν 4 φύλλα. —*Σελ. 24.*

14 «**Ντρό**» («Καιροί»)—καθημερινή μπολσεβίκικη ἐφημερίδα. Ἐκδιδόταν στήν Τιφλίδα ὕστερα ἀπό τό κλείσιμο τῆς ἐφημερίδας «Τσβένι Τσχοβρέμπα», ἀπό τίς 11 τοῦ Μάρτη ὥς τίς 15 τοῦ Ἀπρίλη 1907. Καθοδηγητής τῆς ἐφημερίδας ἦταν ὁ Ι. Β. Στάλιν. Στή σύνταξη τῆς ἐφημερίδας ἔπαιρναν μέρος ἐπίσης οἱ Μ. Τσχακάγια καί Μ. Νταβιτασβίλι. Κυκλοφόρησαν 31 φύλλα. —*Σελ. 25.*

15 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς, Ἅπαντα, ρωσ. ἔκδ., τόμ. 7ος, 1930, σελ. 55-56.

Ἡ «Νέα Ἐφημερίδα τοῦ Ρήνου» ἔβγαινε στήν Κολωνία ἀπό τήν 1 τοῦ Ἰούνη 1848 ὥς τίς 19 τοῦ Μάη 1849. Καθοδηγητές τῆς ἐφημερίδας ἦταν ὁ Κ. Μάρξ καί ὁ Φ. Ἔνγκελς. —*Σελ. 27.*

16 Γκοῦρκο—ὑφυπουργός τῶν Ἐσωτερικῶν. Λίντβαλ—μεγάλος σπεκουλάντης καί τυχοδιώχτης, πού ὁ Γκοῦρκο τό 1906 τοῦ ἀνάθεσε τήν ἐργολαβία τῆς προμήθειας σιτηρῶν στά κυβερνεῖα πού πεινοῦσαν. Ἡ συμμετοχή ἑνός τσαρικοῦ ἀξιωματούχου στήν κερδοσκοπική αὐτή ἐπιχείρηση τοῦ Λίντβαλ προκάλεσε μιά θορυβώδικη δίκη, πού ὀνομάστηκε «λιντβαλιάδα». Ἡ ὑπόθεση αὐτή δέν εἶχε καμιά ἄλλη συνέπεια γιά τό Γκοῦρκο ἐκτός ἀπό τήν ἀπομάκρυνσή του ἀπό τή θέση του. —*Σελ. 28.*

17 Ὀχτωβριστές ἤ «Ἕνωση τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη»—ἀντεπαναστατικό κόμμα τῆς μεγάλης ἐμποροβιομηχανικῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν μεγάλων τσιφλικάδων. Δημιουργήθηκε τό Νοέμβρη τοῦ 1905. Οἱ ὀχτωβριστές ὑποστήριζαν ὁλοκληρωτικά τό καθεστώς τοῦ Στολίπιν, τήν ἐσωτερική καί τήν ἐξωτερική πολιτική τοῦ τσαρισμοῦ. —*Σελ. 28.*

18 «**Πάρους**» («Τό ἱστίο»)—καθημερινή ἐφημερίδα, ὄργανο τῶν καντέτων· ἐκδιδόταν στή Μόσχα στά 1907. —*Σελ. 28.*

19 «**Σεβόντνια**» («Σήμερα»)—ἀστική ἀπογευματινή ἐφημερίδα, παλιοφυλλάδα πού ἐκδιδόταν στήν Πετρούπολη στά 1906-1908. —*Σελ. 29.*

20 «**Σλόβο**» («Λόγος»)—καθημερινή ἐφημερίδα· ἄρχισε νά ἐκδίδεται στήν Πετρούπολη ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1904. Ἀπό τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1905 ὥς τόν Ἰούλη τοῦ 1906 ἦταν τό ὄργανο τοῦ κόμματος τῶν ὀχτωβριστῶν. —*Σελ. 30.*

21 Ὁ Γ. Π. Τελίγια γεννήθηκε τό 1880 καί πέθανε στό Σοχούμ στίς 19 τοῦ Μάρτη 1907. Στίς 25 τοῦ Μάρτη ἔγινε ἡ κηδεία τοῦ Γ. Τελίγια στό χωριό Τσαγκάνι τῆς ἐπαρχίας Κουταΐς. —*Σελ. 32.*

22 Ἔχει ὑπόψη του τήν πρωτομαγιάτικη διαδήλωση τῶν ἐργατῶν τῆς Τιφλίδας, πού ἔγινε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1901 κάτω ἀπό τήν ἄμεση καθοδήγηση τοῦ Ι. Β. Στάλιν. Ἡ διαδήλωση ἔγινε στή Στρατιωτική ἀγορά, στό κέντρο τῆς Τιφλίδας. Πῆραν μέρος σ' αὐτήν περίπου 2.000 ἄνθρωποι. Στή διάρκεια τῆς διαδήλωσης ἔγινε σύγκρουση μέ τήν ἀστυνομία καί τά στρατιωτικά τμήματα. Τραυματίστηκαν 14 ἐργάτες καί πιάστηκαν πάνω ἀπό 50. Γιά τή διαδήλωση τῆς Τιφλίδας ἡ λενινιστική «Ἴσκρα» ἔγραφε: «Τά γεγονότα πού διαδραματίστηκαν τήν Κυριακή στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη (σύμφωνα μέ τό παλιό ἡμερολόγιο) στήν Τιφλίδα ἔχουν ἱστορική σημασία γιά ὅλο τόν Καύκασο: ἀπό τήν ἡμέρα αὐτή ἀρχίζει στόν Καύκασο τό ἀνοιχτό ἐπαναστατικό κίνημα» («Ἴσκρα», ἀρ. 6, Ἰούλης 1901). —*Σελ. 33.*

23 Στίς 23 τοῦ Φλεβάρη 1903 μέ ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Τιφλίδας τοῦ ΣΔΕΚΡ ἔγινε ἡ διαδήλωση τῶν ἐργατῶν τῆς Τιφλίδας. Στή διαδήλωση πῆραν μέρος 6.000 περίπου ἄνθρωποι. Ἡ διαδήλωση ἔληξε μέ μιά σύγκρουση μέ στρατιωτικά τμήματα. Πιάστηκαν 150 ἄτομα. —*Σελ. 33.*

24 «**Προλεταριάτις Μπρντζόλα**» («Ἀγώνας τοῦ προλεταριάτου») —παράνομη ἐφημερίδα τῆς Γεωργίας, ὄργανο τῆς Ἕνωσης τοῦ Καυκάσου τοῦ ΣΔΕΚΡ (βλ. Ι. Β. Στάλιν, Ἅπαντα, τόμ. Ι, σελ. 434—435 σημείωση 21, ἑλλην. ἐκδ.). —*Σελ. 35.*

25 «**Ἀχάλι Τσχοβρέμπα**» («Νέα Ζωή»)—καθημερινή μπολσεβίκικη ἐφημερίδα πού ἔβγαινε στήν Τιφλίδα ἀπό τίς 20 τοῦ Ἰούνη ὥς τίς 14 τοῦ Ἰούλη 1906. Κυκλοφόρησαν 20 φύλλα. Καθοδηγητής τῆς ἐφημερίδας ἦταν ὁ Ι. Β. Στάλιν, μόνιμοι συνεργάτες οἱ Μ. Νταβιτασβίλι, Γ. Τελίγια, Γ. Κικόντζε κ. ἄ. —*Σελ. 36.*

26 Τό πέμπτο συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ συνῆλθε στό Λονδίνο ἀπό τίς 30 τοῦ Ἀπρίλη ὥς τίς 19 τοῦ Μάη 1907. Σ' ὅλα τά βασικά ζητήματα τό συνέδριο ψήφισε μπολσεβίκικες ἀποφάσεις. Ὁ Ι. Β. Στάλιν πῆρε μέρος στό συνέδριο σάν ἀντιπρόσωπος τῆς ὀργάνωσης τῆς Τιφλίδας. Τά συμπεράσματα τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου ὁ Ι. Β. Στάλιν τά φώτισε στό ἄρθρο του «Τό συνέ-

δριο τοῦ Λονδίνου τοῦ ΣΔΕΚΡ (Σημειώσεις ἑνός ἀντιπροσώπου)» (βλ. σ' αὐτό τόν τόμο σελ. 54—89). —*Σελ. 37.*

27 **Μπούντ**—«Γενική ἕνωση τῶν ἑβραίων ἐργατῶν τῆς Πολωνίας, τῆς Λιθουανίας καί τῆς Ρωσίας». Ὀργανώθηκε τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1897 (βλ. Ι. Β. Στάλιν, Ἅπαντα, τόμ. Ι, σελ. 429, σημείωση 7, ἑλλην. ἐκδ.). —*Σελ. 37.*

28 «Σπίλκα»—Οὐκρανική σοσιαλδημοκρατική ἕνωση, πού στεκόταν κοντά στούς μενσεβίκους. Ἡ «Σπίλκα» ἐμφανίστηκε στά τέλη τοῦ 1904, ἀφοῦ ἀποσπάστηκε ἀπό τό μικροαστικό, ἐθνικιστικό «Ἐπαναστατικό Οὐκρανικό Κόμμα». Ἔπαψε νά ὑπάρχει στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης τοῦ Στολίπιν. —*Σελ. 37.*

29 «**Λαχβάρι**» («Ἀκόντιο»)—καθημερινή ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων τῆς Γεωργίας. Ἔβγαινε στήν Τιφλίδα ἀπό τόν Ἀπρίλη ὥς τόν Ἰούνη τοῦ 1907. —*Σελ. 41.*

30 «**Σχίβι**» («Ἀχτίδα»)—καθημερινή ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων τῆς Γεωργίας. Ἔβγαινε στήν Τιφλίδα ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1905 ὥς τό Γενάρη τοῦ 1906. —*Σελ. 45.*

31 Ἡ ΙΙ κρατική Δούμα διαλύθηκε ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση στίς 3 τοῦ Ἰούνη 1907. Ἡ σοσιαλδημοκρατική κοινοβουλευτική ὁμάδα, πού εἶχε 65 βουλευτές, κατηγορήθηκε μέ προβοκατόρικο τρόπο γιά στρατιωτική συνωμοσία. Ἡ πλειοψηφία τῶν σοσιαλδημοκρατῶν βουλευτῶν καταδικάστηκε σέ καταναγκαστικά ἔργα καί ἐκτόπιση. —*Σελ. 48.*

32 Τό ἄρθρο «Τό συνέδριο τοῦ Λονδίνου τοῦ ΣΔΕΚΡ (Σημειώσεις ἑνός ἀντιπροσώπου)» ἔμεινε ἀτέλειωτο, γιατί ὁ Ι. Β. Στάλιν στό δεύτερο μισό τοῦ 1907 παρακολουθοῦνταν ἀπό τήν ἀστυνομία πιό στενά καί σέ συνέχεια πιάστηκε. —*Σελ. 54.*

33 Βεργκέσκι Α.—φιλολογικό ψευδώνυμο τῆς Τιρκόβας Α. Β., συνεργάτριας τῆς καντέτικης ἐφημερίδας «Ρέτς». —*Σελ. 54.*

34 Κουσκόβα Ε. Ντ.—μιά ἀπό τούς συγγραφεῖς τοῦ «Credo», τοῦ προγράμματος τῶν «οἰκονομιστῶν»· στά 1906-1907 συνεργαζό-

ταν σέ μισοκαντέτικα-μισομενσεβίκικα περιοδικά καί ἐφημερίδες. —*Σελ. 54.*

35 Ἀλεξίνσκι Γ. Α.—βουλευτής τῆς ΙΙ κρατικῆς Δούμας. Ἀνῆκε στό μπολσεβίκικο τμῆμα τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας. Ὕστερα ἀπό τό συνέδριο τοῦ Λονδίνου τοῦ ΣΔΕΚΡ ὑπεράσπισε τήν ταχτική τῆς ἀποχῆς ἀπό τήν ΙΙΙ κρατική Δούμα. Ἀργότερα ἀποχώρησε ἀπό τό Κόμμα τῶν Μπολσεβίκων. Ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή Σοσιαλιστική Ἐπανάσταση ἔγινε λευκός-ἐμιγκρές. —*Σελ. 59.*

36 Τό ζήτημα τοῦ διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ συνεδρίου τῆς Στουτγάρδης (VII συνέδριο τῆς ΙΙ Διεθνοῦς) συμπεριλήφθηκε ἀρχικά στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου τοῦ Λονδίνου τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὕστερα ὅμως τό συνέδριο ἀπόριψε τή συζήτησή του. Τό συνέδριο ἔγινε στίς 5-11 (18-24) τοῦ Αὐγούστου 1907. Στό συνέδριο πῆραν μέρος ἀπό τούς μπολσεβίκους οἱ Β. Ι. Λένιν, Α. Β. Λουνατσάρσκι, Μ. Μ. Λιτβίνοφ κ. ἄ. —*Σελ. 63.*

37 Ριαντοβόι—ψευδώνυμο τοῦ Α. Α. Μαλινόφσκι' εἶναι περισσότερο γνωστός μέ τό ἐπίθετο Μπογκντάνοφ (εἶχε καί τό ψευδώνυμο «Μαξίμοφ»). Στά 1903 προσχώρησε στούς μπολσεβίκους. Ὕστερα ἀπό τό συνέδριο τοῦ Λονδίνου τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀποχώρησε ἀπό τό Μπολσεβίκικο Κόμμα (βλ. τή σημείωση 80 αὐτοῦ τοῦ τόμου). Πέθανε στά 1928. —*Σελ. 63.*

38 Γιά τή διάσπαση τῆς ὀργάνωσης τῆς Πετρούπολης, βλ. τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Ὁ ἐκλογικός ἀγώνας στήν Πετρούπολη καί οἱ μενσεβίκοι» (βλ. σ' αὐτό τόν τόμο, σελ. 17-23). —*Σελ. 64.*

39 Τό σχέδιο τῆς διακήρυξης «τῆς κρατικῆς Δούμας», γιά τό ζήτημα τῆς γῆς τό εἶχαν ἐπεξεργαστεῖ οἱ καντέτοι καί δημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ Ἰούλη 1906 σάν ἀπάντηση στήν κυβερνητική ἀνακοίνωση στίς 20 τοῦ Ἰούνη 1906 γιά τήν ἀγροτική γαιοχτησία. Οἱ καντέτοι προσπαθοῦσαν νά πείσουν τούς ἀγρότες νά περιμένουν ὥς ὅτου τελειώσει ἡ Δούμα τήν ἐπεξεργασία τοῦ νόμου γιά τή γῆ. Ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού τήν καθοδηγοῦσαν οἱ μενσεβίκοι, πρότεινε στή σοσιαλδημοκρατική κοινοβουλευτική ὁμάδα νά ψηφίσει τό σχέδιο τῶν καντέτων. Ἡ κοινοβουλευτική ὁμάδα ψήφισε ἐνάντια στό σχέδιο. —*Σελ. 65.*

40 Ναροντόφτσοι (ἐθνικοδημοκράτες)—ἀντεπαναστατικό ἐθνικιστικό κόμμα τῆς ἀστικῆς ταξης τῆς Πολωνίας. Συγκροτήθηκε στά 1897. Στήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905-1907 οἱ ναροντόφτσοι ἔγιναν τό κυριότερο κόμμα τῆς πολωνικῆς ἀντεπανάστασης, τό κόμμα τῶν πολωνῶν μαυροεκατονταρχιτῶν. —*Σελ. 68.*

41 Ἔχει ὑπόψη του τούς λόγους τῶν μενσεβίκων βουλευτῶν τῆς ΙΙ κρατικῆς Δούμας Α. Λ. Τζαπαρίτζε καί Ι. Γ. Τσερετέλι στό V συνέδριο τοῦ «Λονδίνου» τοῦ ΣΔΕΚΡ (βλ. τά Πρακτικά τοῦ V συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ, ρωσ. ἐκδ. 1935, σελ. 250 καί 354-355). —*Σελ. 68.*

42 Γκεντιστές—ὀπαδοί τοῦ Ζ. Γκέντ—ἀριστερό μαρξιστικό ρεῦμα στίς γραμμές τῶν γάλλων σοσιαλιστῶν. Στά 1901 οἱ γκεντιστές συγκρότησαν τό «Σοσιαλιστικό Κόμμα τῆς Γαλλίας». Οἱ γκεντιστές ἀγωνίζονταν ἐνάντια στούς ὀπορτουνιστές τοῦ γαλλικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, τάχθηκαν ἐνάντια στήν πολιτική τῆς συμφωνίας μέ τήν ἀστική τάξη καί ἐνάντια στή συμμετοχή τῶν σοσιαλιστῶν σέ ἀστική κυβέρνηση. Στήν ἀρχή τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ὁ Γκέντ πῆρε ἀμυντική θέση καί μπῆκε στήν ἀστική κυβέρνηση. Ἕνα μέρος τῶν γκεντιστῶν πού ἔμειναν πιστοί στόν ἐπαναστατικό μαρξισμό μπῆκαν ἀργότερα στό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Γαλλίας. —*Σελ. 74.*

43 Ἔχει ὑπόψη του ἕνα ἄρθρο τοῦ Γιούρι Περεγιασλάφσκι (Γ. Χρουσταλιόφ).

«**Μπακίνσκι Ντέν**» («Ἡ ἡμέρα τοῦ Μπακοῦ»)—καθημερινή φιλελεύθερη ἐφημερίδα πού ἔβγαινε ἀπό τόν Ἰούνη τοῦ 1907 ὥς τό Γενάρη τοῦ 1908. —*Σελ. 79.*

44 Ι. Λάριν, Λ. Α. Ρίν (Μ. Α. Λούριε)—μενσεβίκος-λικβινταριστής. Στά 1907 προπαγάνδιζε τήν ἰδέα τῆς σύγκλησης «πλατιοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου». Στά 1917 ὁ Ι. Λάριν μπῆκε στό Κόμμα τῶν Μπολσεβίκων.

Ἔλ. (Ι. Ι. Λούζιν)—μενσεβίκος-λικβινταριστής. —*Σελ. 80.*

45 Ἔχει ὑπόψη του τή μπροσούρα «Τό Πανρωσικό ἐργατικό συνέδριο καί οἱ „μπολσεβίκοι"», πού ἐκδόθηκε τό 1907 στήν

Τιφλίδα σέ γεωργιανή γλώσσα. «Μπροντιάνκα» ἦταν ὁ μενσεβίκος Γκεέργκιι Ἐράτζε. «Σούρα» εἶναι ἡ γυναίκα του, ἡ μενσεβίκα Πίσκινα. —*Σελ. 80.*

46 Τό ἄρθρο τοῦ Τσερεβάνιν γιά τό ἐργατικό συνέδριο εἶχε δημοσιευτεῖ στή μενσεβίκικη συλλογή «Ἡ πολιτική κατάσταση καί τά προβλήματα τῆς ταχτικῆς». Μόσχα 1906. —*Σελ. 83.*

47 Δίντοφ—ψευδώνυμο τοῦ Γ. Ντ. Λαϊτάιζεν. —*Σελ. 85.*

48 Τό φθινόπωρο τοῦ 1907 ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακοῦ διεξήγαγε κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ συντρόφου Στάλιν τήν καμπάνια γιά τίς ἐκλογές τῆς III κρατικῆς Δούμας. Στή συνέλευση τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐργατῶν τοῦ Μπακοῦ, πού ἔγινε στίς 22 τοῦ Σεπτέμβρη, βγῆκαν μπολσεβίκοι ἐκλέχτορες γιά τήν III κρατική Δούμα. Ἡ «ἐντολή», πού γράφτηκε ἀπό τόν Ι. Β. Στάλιν, ψηφίστηκε ἀπό τή συνέλευση καί δημοσιεύτηκε σέ ξεχωριστό φυλλάδιο στό τυπογραφεῖο τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΔΕΚΡ τῆς περιφέρειας Μπαλαχάνι. —*Σελ. 90.*

49 Τό ἄρθρο γράφτηκε σχετικά μέ μιά σύσκεψη πού ἐπρόκειτο νά συγκληθεῖ ἀνάμεσα στούς πετρελαιοβιομήχανους καί τούς ἀντιπροσώπους τῶν ἐργατῶν τοῦ Μπακοῦ. Ἡ ταχτική τῆς ἀποχῆς ἀπό τή σύσκεψη, πού ἐφάρμοζαν τότε οἱ μπολσεβίκοι, ὑποστηρίχτηκε πλατιά ἀπό τίς ἐργατικές μάζες. Ἀπό τίς 10 τοῦ Ὀχτώβρη ὥς τήν 1 τοῦ Νοέμβρη τοῦ 1907 στίς πετρελαιοπηγές καί στά ἐργοστάσια τοῦ Μπακοῦ γίνονταν οἱ συνελεύσεις τῶν ἐργατῶν, πού συζητοῦσαν τό ζήτημα τῆς σύσκεψης. Τά δυό τρίτα τῶν ἐργατῶν πού πῆραν μέρος σ' αὐτές τίς συνελεύσεις τάχτηκαν ἐνάντια στή συμμετοχή στή σύσκεψη. Οἱ μενσεβίκοι, πού ἦταν ὑπέρ τῆς συμμετοχῆς πάση θυσία, ἡττήθηκαν. —*Σελ. 93.*

50 Ἐργάτες τῶν πετρελαιοπηγῶν, εἶναι οἱ ἐργάτες πού ἀσχολοῦνται στήν ἐξόρυξη τοῦ πετρελαίου καί τή διάτρηση τῶν πηγαδιῶν. Ἐργάτες τῶν μηχανουργείων εἶναι οἱ ἐργάτες τῶν μηχανουργικῶν ἐργαστηρίων, τῶν ἠλεκτρικῶν σταθμῶν καί τῶν ἄλλων βοηθητικῶν ἐργαστηρίων πού ἐξυπηρετοῦσαν τήν πετρελαιοβιομηχανία. —*Σελ. 95.*

51 «Πεσκέσι» (στή κυριολεξία του θά πεῖ δῶρο)—εἶναι τό σύστημα τῆς παροχῆς μικρῶν χρηματικῶν ποσῶν μέ τή μορφή βραβείων, πού ἐφαρμόζονταν σέ πλατιά κλίμακα ἀπό τούς πετρελαιοβιομήχανους τοῦ Μπακοῦ, μέ σκοπό ν' ἀποσπάσουν τούς ἐργάτες ἀπό τήν πολιτική πάλη καί νά διασπάσουν τό ἐργατικό κίνημα. Ὑπῆρχαν πολλῶν εἰδῶν βραβεῖα καί ἐξαρτοῦνταν ἀπό τήν κρίση τῶν ἐπιχειρηματιῶν. Στό διάστημα τῶν ἀπεργιῶν οἱ μπολσεβίκοι τάχτηκαν ἀποφασιστικά ἐνάντια στή διεκδίκηση βραβείων καί ἀγωνίζονταν γιά τήν αὔξηση τοῦ μεροκάματου τῶν ἐργατῶν. —*Σελ. 97.*

52 Κοτσεγκάρ — εἶναι τό ψευδώνυμο τοῦ Ι. Σιτικόφ (Σαμάρτσεφ), ἐπίσημου διευθυντῆ-ἐκδότη τῆς ἐφημερίδας «Γκουντόκ». —*Σελ. 98.*

53 «Νεφτιανόγιε Ντιέλο» («Ὑπόθεση τοῦ πετρελαίου»)—ὄργανο τῶν πετρελαιοβιομηχάνων. Ἐκδιδόταν ἀπό τό συμβούλιο τοῦ συνεδρίου τῶν πετρελαιοβιομηχάνων στό Μπακοῦ στά 1899-1920.

Τό συμβούλιο τοῦ συνεδρίου—ὀργάνωση τῆς πετρελαιοβιομηχανικῆς ἀστικῆς τάξης—ἐκλεγόταν στά συνέδρια τῶν πετρελαιοβιομηχάνων ἀπό τούς ἀντιπροσώπους τῶν μεγαλύτερων ἐπιχειρήσεων. Καθῆκον τοῦ συμβουλίου τοῦ συνεδρίου ἦταν νά διεξάγει ὀργανωμένη πάλη ἐνάντια στήν ἐργατική τάξη, νά ὑπερασπίζει τά συμφέροντα τῶν πετρελαιοβιομηχάνων ἀπέναντι στήν κυβέρνηση, νά ἐξασφαλίζει μεγάλα κέρδη σ' αὐτούς κ.ο.κ. —*Σελ. 100.*

54 Ντασνακτσακάνοι καί ντασνάκοι—εἶναι τα μέλη τοῦ ἀρμένικου ἀστικοεθνικιστικοῦ κόμματος «Ντασνακτσούτιουν». Οἱ ντασνάκοι ὑπεράσπιζαν τά συμφέροντα τῆς ἀρμένικης ἀστικῆς τάξης καί ὑποδαύλιζαν τήν ἐθνικιστική ἐχθρότητα ἀνάμεσα στούς ἐργαζόμενους τῆς Ὑπερκαυκασίας. —*Σελ. 101.*

55 Τό Νοέμβρη τοῦ 1907 οἱ μπολσεβίκοι τοῦ Μπακοῦ μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ι. Β. Στάλιν ἔριξαν τό σύνθημα: «Σύσκεψη μέ ἐγγυήσεις ἤ καμιά σύσκεψη». Οἱ ὅροι μέ τούς ὁποίους παραδέχονταν οἱ ἐργάτες νά πάρουν μέρος στή σύσκεψη ἦταν οἱ παρακάτω: δραστήρια συμμετοχή τῶν συνδικάτων στήν καμπάνια γιά τή σύσκεψη, πλατιά συζήτηση τῶν διεκδικήσεων ἀπό τούς ἐργάτες, ἐλεύθερη σύγκληση τοῦ μελλοντικοῦ Συμβουλίου τῶν

πληρεξουσίων καί ἐκλογή ἀπό τούς ἴδιους τούς ἐργάτες τῆς στιγμῆς γιά τήν ἔναρξη τῆς σύσκεψης. Στίς πετρελαιοπηγές καί στά ἐργοστάσια τοῦ Μπακοῦ ἄρχισε πλατιά καμπάνια γιά τίς ἐκλογές τοῦ Συμβουλίου τῶν πληρεξουσίων, πού θά ἔπρεπε νά ἀποφασίσει τελικά τούς ὅρους συμμετοχῆς τῶν ἐργατῶν στή σύσκεψη καί νά ἐκλέξει τούς ἀντιπροσώπους γιά τήν ὀργανωτική ἐπιτροπή πού θά συγκαλοῦσε τή σύσκεψη. Οἱ συνελεύσεις τῶν ἐργατῶν γιά τήν ἐκλογή τῶν πληρεξουσίων γινόταν ἀνοιχτά. Ἡ πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν τασσόταν ὑπέρ τῆς γραμμῆς τῶν μπολσεβίκων. Οἱ ντασνάκοι καί οἱ σοσιαλεπαναστάτες πού ἦταν ὑπέρ τῆς ἀποχῆς ἀπό τή σύσκεψη καί οἱ μενσεβίκοι πού ἦταν ὑπέρ τῆς σύσκεψης χωρίς καμιά ἐγγύηση δέ βρῆκαν ὑποστήριξη ἀπό μέρους τῶν μαζῶν. —*Σελ. 110.*

56 «**Γκουντόκ**» («Ἡ σειρήνα»)—ἦταν νόμιμη μπολσεβίκικη ἐφημερίδα, βδομαδιάτικο ὄργανο τοῦ συνδικάτου τῶν ἐργατῶν πετρελαιοβιομηχανίας τοῦ Μπακοῦ. Τό πρῶτο φύλλο τῆς «Γκουντόκ» βγῆκε στίς 12 τοῦ Αὐγούστου 1907. Στήν ἐφημερίδα «Γκουντόκ» εἶχαν δημοσιευτεῖ μιά σειρά καθοδηγητικά ἄρθρα τοῦ Ι. Β. Στάλιν, πού συμπεριλαβαίνονται σ' αὐτό τόν τόμο. Στή «Γκουντόκ» συνεργάζονταν στενά οἱ Σ. Σαουμιάν, Α. Τζαπαρίτζε, Σ. Σπανταριάν κ. ἄ. Τό τελευταῖο, 34ο φύλλο τῆς ἐφημερίδας, πού ἐκδόθηκε ἀπό τή μπολσεβίκικη σύνταξη, βγῆκε τήν 1η τοῦ Ἰούνη 1908. Ἀπό τό 35ο φύλλο ἡ «Γκουντόκ» πέρασε στά χέρια τῶν μενσεβίκων. Οἱ μπολσεβίκοι ἄρχισαν νά ἐκδίδουν στό Μπακοῦ τήν καινούργια συνδικαλιστική νόμιμη ἐφημερίδα, τή «Μπακίνσκι Ραμπότσι», πού τό πρῶτο φύλλο της βγῆκε στίς 6 τοῦ Σεπτέμβρη 1908. —*Σελ. 112.*

57 Στήν ἀπεργία στήν πετρελαιοβιομηχανική ἐπιχείρηση τοῦ Μιρζόγιεφ στό Μπακοῦ πῆραν μέρος περίπου 1500 ἐργάτες. Ἡ ἀπεργία ἄρχισε στίς 14 τοῦ Φλεβάρη τοῦ 1908 καί κράτησε 73 μέρες. —*Σελ. 113.*

58 Οἱ ἐκλογές τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐργατῶν τέλειωσαν στίς ἀρχές τοῦ Φλεβάρη 1908. Ἡ σύγκληση ὅμως τοῦ Συμβουλίου τῶν πληρεξουσίων μέ διαταγή τοῦ διοικητῆ τοῦ Καυκάσου Βοροντσόφ-Ντασκόφ ἀναβαλλόταν. Ἡ πρώτη συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν πληρεξουσίων ἔγινε στίς 30 τοῦ Μάρτη 1908, οἱ

ἑπόμενες στίς 6, 10, 26 καί 29 τοῦ Ἀπρίλη. Ὁ Γ. Κ. Ὀρντζονικίτζε ἔγραψε ἀργότερα για τίς ἐργασίες τοῦ Συμβουλίου τῶν πληρεξουσίων τά παρακάτω: «Τόν καιρό πού σ' ὅλη τή Ρωσία κυριαρχοῦσε ἡ μαύρη ἀντίδραση, στό Μπακοῦ συνεδρίαζε ἡ πραγματική ἐργατική βουλή. Στή βουλή αὐτή γινόταν ἀνοιχτά ἡ ἐπεξεργασία ὅλων τῶν διεκδικήσεων τῶν ἐργατῶν τοῦ Μπακοῦ, οἱ ὁμιλητές μας ἀνάπτυσσαν ὅλο τό μίνιμουμ πρόγραμμά μας». Στό Συμβούλιο τῶν πληρεξουσίων ὑπέρ τῆς πρότασης τῶν μπολσεβίκων—σύσκεψη μέ ἐγγυήσεις—ψήφισαν 199 πληρεξούσιοι καί ὑπέρ τῆς ἀποχῆς ἀπό τή σύσκεψη ψήφισαν 124. Οἱ ὀπαδοί τῆς ἀποχῆς—οἱ σοσιαλεπαναστάτες καί οἱ ντασνάκοι—ἀποχώρησαν ἀπό τή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου. Ἡ πρόταση, νά πάρει ἡ ἐντολή τῶν ἐκλογέων τελεσίδικο χαρακτήρα, ψηφίστηκε μέ 113 ψήφους ὑπέρ καί 54 κατά. —*Σελ. 121.*

59 «**Προμισλόβι Βέστνικ**» («Ἀγγελιοφόρος τῆς πετρελαιοβιομηχανίας»)—νόμιμη μενσεβίκικη ἐφημερίδα, ὄργανο τοῦ συνδικάτου τῶν μηχανουργῶν· ἔβγαινε στό Μπακοῦ δυό-τρεῖς φορές τή βδομάδα τό Νοέμβρη καί τό Δεκέμβρη τοῦ 1907 καί ἀπό τό Μάρτη ὥς τόν Ἰούλη τοῦ 1908. —*Σελ. 123.*

60 Κ-ζα (Καρά Μουρζά, Π.)—μέλος τοῦ κόμματος τῶν καντέτων, ἀρχισυντάχτης τοῦ ὀργάνου τῶν πετρελαιοβιομηχάνων τοῦ Μπακοῦ «Νεφτιανόγιε Ντιέλο». —*Σελ. 128.*

61 «Κότσι»—ληστής, ἔμμισθος δολοφόνος. —*Σελ. 131.*

62 Χανλάρ Σαφαραλίγιεφ—ἐργάτης μπολσεβίκος, ὀργανωτής μέ ταλέντο τῶν ἐργατῶν τοῦ Ἀζερμπαϊτζάν. Ὕστερα ἀπό τήν ἐπιτυχημένη διεξαγωγή τῆς ἀπεργίας στίς πετρελαιοπηγές τοῦ Ναφταλάν τή νύχτα τῆς 19 πρός 20 τοῦ Σεπτέμβρη τοῦ 1907 ὁ Χανλάρ τραυματίστηκε θανάσιμα ἀπό ἕναν ἔμμισθο δολοφόνο τῶν πετρελαιοβιομηχάνων. Ὕστερα ἀπό μερικές μέρες ὁ Χανλάρ πέθανε. Μέ ἔκκληση τῆς Ἀχτιδικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Μπιμπί-Εϊμπάτ τοῦ ΣΔΕΚΡ ἔγινε γενική διήμερη ἀπεργία τῶν ἐργατῶν πού ἀπαιτοῦσαν ἀπό τήν ἑταιρία τοῦ Ναφταλάν νά ἀπομακρυνθοῦν ἀπό τίς πετρελαιοπηγές ὁ δολοφόνος τοῦ Χανλάρ, ὁ ἀρχιτεχνίτης τῆς διάτρησης Ντζαφάρ καί ὁ διευθυντής Ἀμπουζαρμπέκ. Ἡ κηδεία τοῦ Χανλάρ μετατράπηκε σέ μιά

ἐπιβλητική διαδήλωση διαμαρτυρίας μέ τή συμμετοχή 20 χι-
λιάδων ἐργατῶν. Στόν τάφο τοῦ Χανλαρ τόν ἐπικήδειο τόν ἐκ-
φώνησε ὁ Ι. Β. Στάλιν. —*Σελ. 137.*

63 Ἡ ἀνασκόπηση τοῦ «Τύπου» γράφτηκε ἀπό τό Ι. Β. Στάλιν
τό καλοκαίρι τοῦ 1908 στή φυλακή τοῦ Μπακοῦ, ὅπου βρισκό-
ταν ἀπό τίς 25 τοῦ Μάρτη ὥς τίς 9 τοῦ Νοέμβρη 1908, ὥς τό-
τε πού ἐξορίστηκε στό Σολβιτσεγκόντσκ. —*Σελ. 145.*

64 «Ναπερτσκάλι» («Σπίθα»)—καθημερινή ἐφημερίδα τῶν μενσε-
βίκων τῆς Γεωργίας. Ἐκδιδόταν στήν Τιφλίδα ἀπό τό Μάη ὥς
τόν Ἰούλη τοῦ 1908. —*Σελ. 145.*

65 «Ἀζρί» («Σκέψη»)—μενσεβίκικη γεωργιανή ἐφημερίδα. Ἔβγαι-
νε στήν Τιφλίδα ἀπό τίς 29 τοῦ Γενάρη ὥς τίς 2 τοῦ Μάρτη
1908. —*Σελ. 146.*

66 Οἱ ἀδερφοί Σεντρικόφ (Λέβ, Ἠλία, Γκλέμπ) δημιούργησαν στό
Μπακού στά 1904 μιά ζουμπατοφική ὀργάνωση πού τήν ὀνό-
μασαν «ὀργάνωση τῶν ἐργατῶν τοῦ Μπαλαχάνι καί τοῦ Μπι-
μπί—Ἐϊμπάτ» (ἀργότερα μετονομάστηκε «Ἕνωση τῶν ἐργα-
τῶν τοῦ Μπακοῦ»). Οἱ σεντρικοφικοί ἐξαπόλυσαν μιά συκο-
φαντική ἐκστρατεία ἐνάντια στούς μπολσεβίκους. Ρίχνοντας
στενά συντεχνιακά οἰκονομικά συνθήματα οἱ σεντρικοφικοί
σμπαραλιάζανε τόν ἀπεργιακό ἀγώνα, προσπαθοῦσαν νά μα-
ταιώσουν τήν προετοιμασία τῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης, προπαγάν-
διζαν τή δημιουργία «συμβουλίων διαιτησίας», ἀρτέλ κλπ. Οἱ
Σεντρικόφ χρηματοδοτοῦνταν ἀπό τούς πετρελαιοβιομήχανους
καί τίς τσαρικές ἀρχές. Οἱ μενσεβίκοι ἀναγνώρισαν ἐπίσημα τή
ζουμπατοφική ὀργάνωση τῶν σεντρικοφικῶν σάν κομματική ὀρ-
γάνωση. Οἱ σεντρικοφικοί ξεσκεπάστηκαν ἀπό τούς μπολσεβί-
κους τοῦ Μπακοῦ σάν μισθοφόροι τῆς τσαρικῆς Ὀχράνας καί
διαλύθηκαν.

Τό περιοδικό «Πράβογιε Ντιέλο» («Δίκαιη ὑπόθεση») ἐκ-
διδόταν ἀπό τούς Σεντρικόφ στήν Πετρούπολη. Τό 1ο φύλλο
τοῦ περιοδικοῦ βγῆκε τό Νοέμβρη τοῦ 1907, τό 2 καί 3 φύλλο
βγῆκε τό Μάη τοῦ 1908. Οἱ Γκρόσεφ καί Καλίνιν πού ἀναφέ-
ρονται πιό κάτω, ἤτανε μενσεβίκοι, ὀπαδοί τῶν Σεντρικόφ.
—*Σελ. 148.*

67 Γκουκάσοφ Α.—ἕνας ἀπό τούς μεγαλύτερους πετρελαιοβιομήχανους τοῦ Μπακού, καθοδηγητής τοῦ Συμβουλίου τοῦ συνεδρίου τῶν πετρελαιοβιομηχάνων. —*Σελ. 149.*

68 Ἡ συνεδρίαση τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς γιά τή σύγκληση τῆς σύσκεψης μέ τούς πετρελαιοβιομήχανους ἔγινε στίς 13 τοῦ Μάη 1908 μέ τή συμμετοχή 14 πετρελαιοβιομηχάνων καί 15 ἐργατῶν. Τήν ἴδια μέρα οἱ ἐφημερίδες γράφανε πώς οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν συνδικάτων δέ θά γίνουν δεχτοί στή συνεδρίαση τῆς ἐπιτροπῆς. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργατῶν, πού παρουσιάστηκαν στή συνεδρίαση, ἀρνήθηκαν νά ἀρχίσουν τίς ἐργασίες χωρίς τή συμμετοχή τῶν ἀντιπροσώπων τῶν συνδικάτων. Ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς Τζουνκόφσκι (μέλος τοῦ Συμβουλίου τοῦ τσαρικοῦ διοικητῆ τοῦ Καυκάσου) στηριζόμενος σ' αὐτή τήν ἄρνηση ἔκλεισε τή συνεδρίαση τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς. —*Σελ. 151.*

69 «Γῆ καί λευτεριά», «Μέ τήν πάλη θά βρεῖς τό δίκιο σου»—συνθήματα τοῦ κόμματος τῶν σοσιαλεπαναστατῶν. —*Σελ. 153.*

70 Ἡ γενική ἀπεργία ἄρχισε στό Μπακού τήν 1η τοῦ Ἰούλη 1903, στήν Τιφλίδα στίς 14 τοῦ Ἰούλη, καί στό Μπατούμ στίς 17 τοῦ Ἰούλη. Ἡ ἀπεργία ἀγκάλιασε ὅλη τήν Ὑπερκαυκασία καί ἐπεκτάθηκε μετά στή Νότια Ρωσία (Ὀδησσό, Κίεβο, Αἰκατερινοσλάβ κ. ἄ.). —*Σελ. 154.*

71 Ἡ γενική ἀπεργία τοῦ Μπακού ἄρχισε στίς 13 τοῦ Δεκέμβρη 1904 στό Μπαλαχάνι μέ τήν ἀπεργία στίς πετρελαιοπηγές τῶν Ρότσιλντ, Νόμπελ, Μιρζόγιεφ καί στίς πετρελαιοπηγές τῆς περιοχῆς τοῦ Μπιμπί-Ἐϊμπάτ. Ἀπό τίς 14 ὥς τίς 18 τοῦ Δεκέμβρη ἡ ἀπεργία ἐπεκτάθηκε στίς περισσότερες ἐπιχειρήσεις τοῦ Μπακού. Ἡ ἀπεργία διεξάχθηκε κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ Ι. Β. Στάλιν. Στίς προκηρύξεις, πού ἔβγαλε τίς πρῶτες μέρες τῆς ἀπεργίας ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού ρίχτηκαν πολιτικά συνθήματα καί διατυπώθηκαν ἐπίσης οἰκονομικές διεκδικήσεις—8ωρη ἐργάσιμη μέρα, αὔξηση τοῦ μεροκάματου, κατάργηση τῶν προστίμων κλπ. Στή διάρκεια τῆς ἀπεργίας ἔγιναν πολυάριθμες συγκεντρώσεις καί συνελεύσεις τῶν ἐργατῶν. Ἡ ἀπεργία ἔληξε μέ τή νίκη τῶν ἐργατῶν καί μέ τήν ὑπογραφή τῆς πρώτης στήν ἱστορία τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος

τῆς Ρωσίας συλλογικῆς σύμβασης ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί τούς πετρελαιοβιομήχανους. «Ἡ ἀπεργία αὐτή ἦταν τό ἀστραπόβροντο τήν παραμονή τῆς μεγάλης ἐπαναστατικῆς καταιγίδας» («Ἱστορία τοῦ ΚΚ (μπ) τῆς ΕΣΣΔ, Ἐπιτομή», σελ. 54 τῆς ρωσ. ἔκδ.). Ἡ σημασία τῆς δεκεμβριανῆς ἀπεργίας τοῦ Μπακού φωτίζεται λεπτομερειακά σ' αὐτό τόν τόμο στίς σελ. 190-195. —*Σελ. 154.*

72 «**Μπακού**»—ἀστική ἐφημερίδα πού ἔβγαινε μέ μικρές διακοπές ἀπό τό 1902 ὥς τό 1918. Ἡ ἐφημερίδα ἀντιπροσώπευε κυρίως τά συμφέροντα τῆς ἀρμένικης κεφαλαιοκρατίας τοῦ πετρελαίου καί τ.ῦ ἐμπορίου. —*Σελ. 161.*

73 Ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο «Ἡ ἐργατική ἐπιτροπή τοῦ Μπακού», πού δημοσιεύτηκε στό 4ο φύλλο τῆς μενσεβίκικης γεωργιανῆς ἐφημερίδας «Χόμλι» στίς 17 τοῦ Ἰούλη 1908. —*Σελ. 162.*

74 Ἡ μπροσούρα τοῦ Λ. Α. Ρίν (Ι. Λάριν) «Γιά τή σύσκεψη μέ τούς πετρελαιοβιομήχανους» ἐκδόθηκε τό 1907 ἀπό τό σωματεῖο τῶν μηχανουργῶν. —*Σελ. 162.*

75 «**Προλετάριος**»—παράνομη ἐφημερίδα, πού ἱδρύθηκε ἀπό τούς μπολσεβίκους ὕστερα ἀπό τό IV «Ἑνωτικό» συνέδριο τοῦ κόμματος. Ἔβγαινε ἀπό τίς 21 τοῦ Αὐγούστου (3 τοῦ Σεπτέμβρη) τοῦ 1906 ὥς τίς 28 τοῦ Νοέμβρη (11 τοῦ Δεκέμβρη) 1909. Κυκλοφόρησαν 50 φύλλα τοῦ «Προλετάριου». Τά 20 πρῶτα φύλλα ἐκδόθηκαν στή Φιλανδία, τά ὑπόλοιπα στή Γενεύη καί στό Παρίσι. Ὁ «Προλετάριος» ἦταν οὐσιαστικά τό κεντρικό ὄργανο τῶν μπολσεβίκων καί τό διεύθυνε ὁ Β. Ι. Λένιν. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης τοῦ Στολίπιν ὁ «Προλετάριος» ἔπαιξε σημαντικότατο ρόλο γιά τή διατήρηση καί τό δυνάμωμα τῶν μπολσεβίκικων ὀργανώσεων. —*Σελ. 165.*

76 «**Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα**» («Ἡ φωνή τοῦ Σοσιαλδημοκράτη»)—ὄργανο τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν, πού ἔβγαινε στό ἐξωτερικό. Ἔβγαινε ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1908 ὥς τό Δεκέμβρη τοῦ 1911. Στή σύνταξη τῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» ἀνῆκαν οἱ Γ. Β. Πλεχάνοφ, Π. Μπ. Ἄξελροντ, Ι. Ο. Μάρτοφ, Φ. Ι. Ντάν καί Α. Σ. Μαρτίνοφ. Ὁ Πλεχάνοφ ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1908 ἔπαψε νά συνεργάζεται στή «Γκόλος» καί μετά βγῆκε καί ἐπίσημα ἀπό τή σύνταξή της γιατί ἡ «Γκόλος» ἀκολουθοῦσε ἀνοιχτή λικβινταριστική κατεύθυνση. Παρά τήν ἀπόφαση τῆς ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ τό Γενάρη τοῦ 1910 νά σταματήσει ἡ ἔκδοση τῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα», οἱ μενσεβίκοι συνέχισαν τήν ἔκδοσή της, κηρύχνοντας ἀνοιχτά ἀπό τίς στῆλες τῆς ἐφημερίδας τίς ἰδέες τοῦ λικβινταρισμοῦ. —*Σελ. 165.*

77 «**Σοσιαλδημοκράτης**»—Κεντρικό ὄργανο τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ἔβγαινε ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1908 ὥς τό Γενάρη τοῦ 1917. Τό πρῶτο φύλλο τῆς ἐφημερίδας βγῆκε στή Ρωσία, ὕστερα ἐκδιδόταν στό ἐξωτερικό, στήν ἀρχή στό Παρίσι καί μετά στή Γενεύη. Ἡ σύνταξη τοῦ Κεντρικοῦ ὀργάνου συγκροτήθηκε σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό ἀντιπροσώπους τῶν μπολσεβίκων, τῶν μενσεβίκων καί τῶν πολωνῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Στό «Σοσιαλδημοκράτη» δημοσιεύονταν τά καθοδηγητικά ἄρθρα τοῦ Β. Ι. Λένιν. Μέσα στή σύνταξη τοῦ «Σοσιαλδημοκράτη» ὁ Β. Ι. Λένιν ἀγωνιζόταν γιά τή συνεπῆ μπολσεβίκικη γραμμή. Ἕνα μέρος τῆς σύνταξης (ὁ Κάμενεφ καί ὁ Ζηνόβιεφ) φέρνονταν συμφιλιωτικά πρός τούς λικβινταριστές καί προσπαθοῦσαν νά ματαιώσουν τήν ἐφαρμογή τῆς λενινιστικῆς γραμμῆς. Οἱ μενσεβίκοι Μάρτοφ καί Ντάν, σαμποτέρνοντας τή δουλιά τῆς σύνταξης τοῦ Κεντρικοῦ ὀργάνου, ὑπεράσπιζαν ταυτόχρονα ἀνοιχτά τό λικβινταρισμό στή «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα». Ἡ ἀνειρήνευτη πάλη τοῦ Λένιν ἐνάντια στούς λικβινταριστές ὁδήγησε στήν ἀποχώρηση τοῦ Μάρτοφ καί τοῦ Ντάν ἀπό τή σύνταξη τοῦ «Σοσιαλδημοκράτη» τόν Ἰούνη τοῦ 1911. Ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1911 τό «Σοσιαλδημοκράτη» τόν διεύθυνε ὁ Β. Ι. Λένιν. Στήν ἐφημερίδα δημοσιεύτηκαν μιά σειρά ἄρθρα τοῦ Ι. Β. Στάλιν, πού συμπεριλαβαίνονται σ' αὐτό τόν τόμο. Στό «Σοσιαλδημοκράτη» δημοσιεύονταν τακτικά ὑλικά γιά τή δουλιά τῶν τοπικῶν κομματικῶν ὀργανώσεων, κι ἀνάμεσα σ' αὐτές καί γιά τή δουλιά τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων τῆς Ὑπερκαυκασίας. —*Σελ. 165.*

78 Στίς 21-23 τοῦ Ἰούλη 1907 ἔγινε ἡ τρίτη συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ («Δεύτερη Πανρωσική») καί στίς 5-12 τοῦ Νοέμβρη

1907 ἔγινε ἡ τέταρτη συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ («Τρίτη Παν-
ρωσική»). —*Σελ. 174.*

79 «Ἀπό τό κόμμα»—εἶναι ὁ τίτλος μιᾶς ρουμπρίκας τῆς ἐφημε-
ρίδας «Μπακίνσκι Προλετάρι». —*Σελ. 185.*

80 Ἡ πλατιά σύνταξη τοῦ «Προλετάριου» ἦταν στήν πραγματικό-
τητα ἕνα μπολσεβίκικο κέντρο, πού εἶχε ἐκλεγεῖ στή συνε-
δρίαση τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας, πού πῆρε μέρος στό V συ-
νέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ («τοῦ Λονδίνου») τό 1907. Ἡ σύσκεψη τῆς
πλατιᾶς σύνταξης τοῦ «Προλετάριου» ἔγινε στίς 8-17 (21-30)
τοῦ Ἰούνη 1909 στό Παρίσι, κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ
Β. Ι. Λένιν. Ἡ σύσκεψη καταδίκασε τόν ὀτζοβισμό καί τόν
οὐλτιματισμό σάν «λικβινταρισμό ἀπό τήν ἀνάποδη». Ἡ σύσκε-
ψη χαραχτήρισε τήν «κομματική» σχολή τοῦ Κάπρι πού εἶ-
χαν ὀργανώσει οἱ ὀτζοβιστές σάν «κέντρο μιᾶς ὁμάδας πού
ἀποσπᾶται ἀπό τούς μπολσεβίκους». Ὁ Α. Μπογκντάνοφ (μέ τήν
ὑποστήριξη τοῦ Β. Σάντσερ) ἀρνήθηκε νά ὑποταχθεῖ στίς ἀπο-
φάσεις τῆς πλατιᾶς σύνταξης τοῦ «Προλετάριου» καί διαγρά-
φτηκε ἀπό τή μπολσεβίκικη ὀργάνωση. —*Σελ. 186.*

81 Ἡ ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Μπακοῦ δημοσιεύτηκε στίς 3
(16) τοῦ Ὀχτώβρη 1909 στόν ἀριθμό 49 τῆς ἐφημερίδας «Προ-
λετάριος» μέ τήν παρακάτω σημείωση τῆς σύνταξης: «Τίποτα
παραπάνω ἀπ' ὅ,τι εἶπαν οἱ σύντροφοι τοῦ Μπακοῦ γιά τούς
ὀτζοβιστές, οὐλτιματιστές καί τούς θεοπλάστες δέν εἴπαμε καί
μεῖς. Οἱ ἴδιοι οἱ σύντροφοι τοῦ Μπακοῦ „διαμαρτύρονται ἐνάντια
στή διαγωγή τοῦ σ. Μαξίμοφ, πού δήλωσε πώς δέν ὑποτάσσε-
ται στίς ἀποφάσεις τῆς σύνταξης". Ἀλλά ἄν ὁ σ. Μαξίμοφ ὑπο-
τασσόταν στίς ἀποφάσεις τοῦ ὀργάνου τῶν μπολσεβίκων καί δέν
ἄρχιζε μιά ὁλόκληρη διαλυτική ἐκστρατεία ἐνάντια στή μπολ-
σεβίκικη ὁμάδα, δέ θά ὑπῆρχε κανένα „ρῆγμα". Καί ἡ „ἀνυ-
ποταγή" ἀποτελεῖ φυσικά „ρῆγμα". Πάνω στό θέμα γιά τή
„διασπαστική" μας τάχα πολιτική μιλήσαμε λεπτομερειακά
σ' αὐτό τό φύλλο, στό ἄρθρο „Συζήτηση μέ τούς μπολσεβί-
κους τῆς Πετρούπολης" ἀπ' ἀφορμή μιᾶς ἀνάλογης ἀπόφασής
τους, πού ἔφτασε στή σύνταξη νωρίτερα ἀπό τήν ἀπόφαση τοῦ
Μπακοῦ». Τό ἄρθρο «Συζήτηση μέ τούς μπολσεβίκους τῆς Πε-

τρούπολης», πού ἀναφέρει ἡ σύνταξη, γράφτηκε ἀπό τό Β. Ι Λένιν (βλ. Λένιν, Ἅπαντα, τόμ. XVI, σελ. 49-59, τῆς 4ης ρωσ. ἐκδ.). —*Σελ. 189.*

82 «Ἀμσάρα»—στήν κυριολεξία σημαίνει: συγγενεῖς, συμπατριῶτες· ἔτσι ὀνόμαζαν τούς πέρσες ἐλεύθερους ἐργάτες πού ἔρχονταν στό Μπακοῦ γυρεύοντας δουλιά. —*Σελ. 191.*

83 Τά «Γράμματα ἀπό τόν Καύκασο» γράφτηκαν τό Νοέμβρη-Δεκέμβρη τοῦ 1909 καί προορίζονταν γιά νά δημοσιευτοῦν στόν «Προλετάριο» ἤ τό «Σοσιαλδημοκράτη». Ἐπειδή ὁ «Προλετάριος» σταμάτησε νά βγαίνει τήν περίοδο ἐκείνη, τά «Γράμματα» στάλθηκαν στή σύνταξη τοῦ κεντρικοῦ ὀργάνου τοῦ ΣΔΕΚΡ, στό «Σοσιαλδημοκράτη». Ἡ μενσεβίκικη ὁμάδα στή σύνταξη τοῦ «Σοσιαλδημοκράτη» ἀρνήθηκε νά δημοσιεύσει στίς στῆλες τοῦ κεντρικοῦ ὀργάνου τό «Γράμμα ἀπό τόν Καύκασο» πού ἔκανε μιά αὐστηρή κριτική στό λικβινταρισμό. Τό γράμμα δημοσιεύτηκε στό «Ντισκουσιόνι Λιστόκ» (Παράρτημα τοῦ «Σοσιαλδημοκράτη»). —*Σελ. 196.*

84 Οἱ διατάξεις τῆς 12 τοῦ Ἰούνη 1890 γιά τό θεσμό τῶν ζέμστβο μπῆκαν σέ ἐφαρμογή ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση σέ ἀντικατάσταση τῶν διατάξεων τοῦ 1864. Οἱ νέες διατάξεις πού ἔπαιρναν σάν κριτήριο τήν κοινωνική θέση κι ὄχι τήν περιουσιακή κατάσταση, ὅπως γινόταν πρίν, ἔδιναν τή δυνατότητα στούς εὐγενεῖς νά ἐξασφαλίζουν τήν ἀπόλυτη πλειοψηφία στίς περισσότερες νομαρχιακές συνελεύσεις τῶν ζέμστβο καί δυνάμωνε τήν ἐξάρτηση τῶν ζέμστβο ἀπό τήν κεντρική ἐξουσία. —*Σελ. 201.*

85 «Μπακίνσκι Προλετάρι» («Προλετάριος τοῦ Μπακοῦ»)—παράνομη μπολσεβίκικη ἐφημερίδα. Ἔβγαινε στό Μπακοῦ ἀπό τίς 20 τοῦ Ἰούνη 1907 ὥς τίς 27 τοῦ Αὐγούστου 1909. Κυκλοφόρησαν 7 φύλλα. Τό πρῶτο φύλλο τοῦ «Μπακίνσκι Προλετάρι» βγῆκε σάν ὄργανο τῆς ἀχτίδας τοῦ Μπαλαχάνι τῆς ὀργάνωσης τοῦ ΣΔΕΚΡ τοῦ Μπακοῦ, τό δεύτερο σάν ὄργανο τῶν ἀχτίδων τοῦ Μπαλαχάνι καί Τσερνογκορόντ τῆς ὀργάνωσης τοῦ ΣΔΕΚΡ τοῦ Μπακοῦ· ἀπό τό τρίτο φύλλο ἡ ἐφημερί-

δα γίνεται όργανο της 'Επιτροπής του Μπακού του ΣΔΕΚΡ. Τό «Μπακίνσκι Προλετάρι» έβγαινε κάτω από τή διεύθυνση του Ι. Β. Στάλιν. Στήν έφημερίδα αυτή έχουν δημοσιευτεί μιά σειρά καθοδηγητικά του άρθρα πού συμπεριλαβαίνονται σέ τούτο τόν τόμο. Στό «Μπακίνσκι Προλετάρι» συνεργάζονταν επίσης οί Σ. Σαουμιάν, Α. Τζαπαρίτζε, Σ. Σπανταριάν καί άλλοι. Στό πέμπτο φύλλο διακόπηκε ή έκδοση του «Μπακίνσκι Προλετάρι». Ξαναεκδόθηκε τήν 1 του Αυγούστου 1909, όταν ό Ι. Β. Σταλιν δραπέτευσε από τήν εξορία του Σολβιτσεγκόντσκ καί γύρισε στό Μπακού. Τό τελευταίο, 7ο φύλλο της έφημερίδας, κυκλοφόρησε στίς 27 του Αυγούστου 1909. Ή σύνταξη του «Μπακίνσκι Προλετάρι» κρατούσε στενή σύνδεση μέ τόν «Προλετάριο» καί τό «Σοσιαλδημοκράτη». —*Σελ. 205.*

86 «Τρούντ»—ό μοναδικός καταναλωτικός συνεταιρισμός των εργατών της πόλης του Μπακού καί των πετρελαιοβιομηχανικών περιφερειών οργανώθηκε στίς αρχές του 1908. Ό αριθμός των μελών του συνεταιρισμού «Τρούντ» ήταν περίπου 1200 άτομα. Ό συνεταιρισμός άνοιξε παραρτήματα στίς περιοχές Μπαλαχάνι, Μπιμπί-Έϊμπατ, Ζαβοκζάλνι καί Τσερνογκορόντ. Τό 1909 ό συνεταιρισμός έβγαζε τό βδομαδιάτικο περιοδικό «Τρουντοβόι Γκόλος». Οί μπολσεβίκοι έπαιρναν δραστήριο μέρος στίς εργασίες του συνεταιρισμού. —*Σελ. 210.*

87 Οί λέσχες «Ζνάνιγε-σίλα» καί «Ναούκα» έβαζαν γιά σκοπό νά βοηθήσουν τήν αυτομόρφωση των εργατών της πετρελαιοβιομηχανίας. 'Οργάνωναν σχολές γενικής καί τεχνικής μόρφωσης, κύκλους καί διαλέξεις. Τά έσοδά τους οί λέσχες τά εξασφάλιζαν από τίς συνδρομές των μελών καί μέ τίς εισπράξεις από τίς διαλέξεις καί τίς παραστάσεις. Τή λέσχη «Ζνάνιγε-σίλα», πού εξυπηρετούσε τίς πετρελαιοβιομηχανικές περιφέρειες, τήν καθοδηγούσαν οί μπολσεβίκοι καί τή λέσχη «Ναούκα» οί μενσεβίκοι. —*Σελ. 210.*

88 Τό συνέδριο γιά τόν αγώνα ενάντια στόν αλκοολισμό άρχισε στήν Πετρούπολη στίς 28 του Δεκέμβρη 1909 καί βάσταξε κάμποσες μέρες. Στό συνέδριο πήραν μέρος 510 αντιπρόσωποι. Ή εργατική ομάδα του συνεδρίου αποτελούνταν από 43 άτομα καί ανάμεσά τους ήταν δυό αντιπρόσωποι των εργατών του Μπακού. 'Αμέσως ύστερα από τό συνέδριο ένα μέρος των αντιπροσώπων των εργατών συνελήφθηκε από τήν αστυνομία. —*Σελ. 211.*

89 «Ντασατσκίσι» («'Αρχή»)—γεωργιανή νόμιμη μενσεβίκικη εφημερίδα πού έβγαινε στήν Τιφλίδα από τίς 4 ώς τίς 30 του Μάρτη 1908. —*Σελ. 214.*

90 *Αν. Ν. Κοστρόφ—ψευδώνυμο του ηγέτη των γεωργιανών μενσεβίκων-λικβινταριστών, Νόγια Ζορντάνια. —*Σελ. 214.*

91 Είναι τά λόγια πού είπε ό Γ. Β. Πλεχάνοφ στό λόγο του στό διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο πού έγινε στό Παρίσι τό 1889. —*Σελ. 217.*

92 Πρόκειται γιά τόν αγροτικό νόμο (ουκάζ) πού τόν έβγαλε ό τσαρικός υπουργός Στολίπιν στίς 9 του Νοέμβρη 1906 καί πού επέτρεπε στούς αγρότες νά βγαίνουν από τίς κοινότητες καί νά εγκαθίστανται σέ χούτορ (ιδιωτικά αγροκτήματα. Σημ. Μετ.). —*Σελ. 222.*

93 Στό γράμμα γίνεται λόγος γιά τήν 'Ολομέλεια της ΚΕ του ΣΔΕΚΡ, πού συνήλθε στίς 2-23 του Γενάρη (15 Γενάρη-5 Φλεβάρη) 1910 στό Παρίσι. Ή ολομέλεια ψήφισε τήν απόφαση γιά τήν ανάγκη της «διάλυσης όλων των λίγο ή πολύ οργανωμένων ομάδων καί τή μετατροπή τους σέ ρεύματα πού δέ θά παραβιάζουν τήν ενότητα της κομματικής δράσης». Ύστερα από επιμονή του Β. Ι. Λένιν ή 'Ολομέλεια καταδίκασε τό λικβινταρισμό καί τόν οτζοβισμό (ωστόσο στήν απόφαση ό «λικβινταρισμός» καί ό «οτζοβισμός» δέν ονομάζονταν ανοιχτά μέ τά πραγματικά τους ονόματα). Ή υπεροχή των μετριοπαθών στοιχείων στήν 'Ολομέλεια τούς έδωσε τή δυνατότητα νά περάσουν μιά σειρά αντιλενινιστικές αποφάσεις. Στή σύνθεση των κεντρικών οργάνων του κόμματος, παρά τή διαμαρτυρία του Β. Ι. Λένιν, μπήκαν μερικοί μενσεβίκοι λικβινταριστές. Ύστερα από τήν ολομέλεια οί λικβινταριστές δυνάμωσαν τήν πάλη τους ενάντια στό κόμμα. —*Σελ. 237.*

94 Έχει υπόψη του τήν απόφαση γιά τήν αναδιοργάνωση («μεταρύθμιση») των κεντρικών οργάνων του κόμματος—της Κεν-

τρικῆς 'Επιτροπῆς, τῆς σύνταξης τοῦ Κεντρικοῦ ὀργάνου, τοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ πού βρισκόταν στό ἐξωτερικό καί τῆς ρωσικῆς ὁμάδας τῆς ΚΕ πού ψηφίστηκε στήν ὁλομέλεια τοῦ Γενάρη τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ τό 1910 (βλ. «Ψηφίσματα καί ἀποφάσεις τῶν Συνεδρίων, Συνδιασκέψεων καί Ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (μπ) τῆς ΕΣΣΔ», μέρος 1ο, ἔκδ. 6η, 1940, σελ. 157-158). —*Σελ. 238.*

95 Τό γράμμα μιλάει γιά τούς ἕξι μῆνες πού εἶχαν ἀπομείνει ὥσπου νά λήξει ἡ ἐξορία τοῦ Ι. Β. Στάλιν στό Σολβιτσεγκόντσκ, δηλ. ὥς τά τέλη τοῦ 'Ιούνη 1911. —*Σελ. 238.*

96 «Μίσλ» («Σκέψη»)—μπολσεβίκικο νόμιμο μηνιάτικο φιλοσοφικό καί κοινωνικο-οικονομικό περιοδικό. 'Εκδιδόταν στή Μόσχα ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1910 ὥς τόν 'Απρίλη τοῦ 1911. Κυκλοφόρησαν πέντε φύλλα. Τό περιοδικό τό ἵδρυσε ὁ Β. Ι. Λένιν καί τό καθοδηγοῦσε οὐσιαστικά ὁ ἴδιος. Στά τεύχη 1-4 τῆς «Μίσλ» δημοσιεύτηκαν ἄρθρα τοῦ Β. Ι. Λένιν. Ἄμεσοι συνεργάτες τοῦ περιοδικοῦ ἤτανε οἱ Β. Β. Βορόφσκι, Μ. Σ. 'Ολμίνσκι, Ι. Ι. Σκβορτσόφ-Στεπάνοφ. 'Εκτός ἀπό τούς μπολσεβίκους συνεργάζονταν στό περιοδικό ὁ Πλεχάνοφ καί ἄλλοι κομματικοί μενσεβίκοι. —*Σελ. 238.*

97 «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» («'Εργατική 'Εφημερίδα») — λαϊκή μπολσεβίκικη ἐφημερίδα. Ἔβγαινε στό Παρίσι ἀπό τίς 30 τοῦ 'Οχτώβρη (12 τοῦ Νοέμβρη) 1910 ὥς τίς 30 τοῦ 'Ιούλη (12 τοῦ Αὐγούστου) 1912. 'Οργανωτής καί καθοδηγητής τῆς ἐφημερίδας ἦταν ὁ Β. Ι. Λένιν. Ἡ κομματική συνδιάσκεψη τῆς Πράγας (Γενάρης 1912) ὑπογράμμισε τίς ὑπηρεσίες πού πρόσφερε ἡ «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» στό ζήτημα τῆς ὑπεράσπισης τοῦ κόμματος καί τῆς κομματικότητας καί τήν ἀναγνώρισε σάν ἐπίσημο ὄργανο τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Κόμματος. —*Σελ. 238.*

98 «Ζβεζντά» («Ἄστρο»)—μπολσεβίκικη νόμιμη ἐφημερίδα· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 16 τοῦ Δεκέμβρη 1910 ὥς τίς 22 τοῦ 'Απρίλη 1912 (στήν ἀρχή βδομαδιάτικη, ὕστερα δυό καί τρεῖς φορές τή βδομάδα). Τή δράση τῆς «Ζβεζντά» τή διεύθυνε ὁ Β. Ι. Λένιν, πού ἔστελνε ταχτικά ἀπό τό ἐξωτερικό τά ἄρθρα του στήν ἐφημερίδα. Οἱ πλησιέστεροι συνεργάτες τῆς

«Ζβεζντά» ἤτανε οἱ Β. Μ. Μόλοτοφ, Μ. Σ. 'Ολμίνσκι, Ν. Γ. Πολετάγιεφ, Ν. Ν. Μπατούριν, Κ. Σ. Γερεμέγεφ καί ἄλλοι. Στήν ἐφημερίδα ἔπαιρνε μέρος καί ὁ Α. Μ. Γκόρκι. Τήν ἄνοιξη τοῦ 1912, τήν περίοδο πού ὁ Ι. Β. Στάλιν βρισκόταν στήν Πετρούπολη, καθοδηγοῦσε ἄμεσα τή δουλειά τῆς ἐφημερίδας καί δημοσίευσε μιά σειρά ἄρθρα του, πού περιλαβαίνονται σέ τοῦτο τόν τόμο. Τό τιράζ μερικῶν φύλλων τῆς ἐφημερίδας ἔφτανε τίς 50-60 χιλιάδες. Ἡ «Ζβεζντά» προετοίμασε τήν ἔκδοση τῆς καθημερινῆς μπολσεβίκικης ἐφημερίδας «Πράβντα». Στίς 22 τοῦ 'Απρίλη 1912 ἡ τσαρική κυβέρνηση ἔκλεισε τή «Ζβεζντά». Ἡ «Ζβεζντά» συνεχίστηκε νά ἐκδίδεται μέ τόν τίτλο «Νέβσκαγια Ζβεζντά» πού ἔβγαινε ὥς τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1912. —*Σελ. 238.*

99 Τήν προκήρυξη «Γιά τό Κόμμα!» τήν ἔγραψε ὁ Ι. Β. Στάλιν στίς ἀρχές τοῦ Μάρτη 1912 καί μαζί μέ τήν προκήρυξη «Ἡ ἐκλογική πλατφόρμα τοῦ ΣΔΕΚΡ», πού γράφτηκε ἀπό τό Β. Ι. Λένιν, κυκλοφόρησε πλατιά σ' ὅλη τή χώρα. Στό φύλλο 26 τῆς ἐφημερίδας «Σοσιαλδημοκράτης» τό Γραφεῖο τῆς ΚΕ ἔκανε τήν παρακάτω ἀνακοίνωση: «Ἡ ΚΕ ἔβγαλε στή Ρωσία προκηρύξεις: 1) Γιά τό κόμμα (6 χιλιάδες)· 2) ἡ ἐκλογική πλατφόρμα (10 χιλιάδες). Οἱ προκηρύξεις αὐτές στάλθηκαν σέ 18 σημεῖα τῆς χώρας καί ἀνάμεσά τους σέ μιά σειρά ἀπό τά πιό μεγάλα κέντρα... Τίς προκηρύξεις τῆς ΚΕ τίς δέχτηκαν παντοῦ μέ χαρά καί λυπόταν μονάχα γιατί ἦταν λίγες». Στίς 29 τοῦ Μάρτη 1912 ὁ Γ. Κ. 'Ορτζονικίτζε ἔγραφε ἀπό τό Κίεβο πώς καί οἱ δυό προκηρύξεις «προκάλεσαν πολύ καλή ἐντύπωση, ὁ κόσμος εἶναι ἐνθουσιασμένος». Λίγο ἀργότερα ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια μέ ἐντολή τοῦ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε: «Πήραμε τά δυό γράμματά σας (γιά τά τοπικά ζητήματα καί τά προβλεπόμενα σχέδια) καί τίς 2 προκηρύξεις: „Γιά τό Κόμμα“ καί τήν „Πλατφόρμα“. Θερμό χαιρετισμό». —*Σελ. 240.*

100 Στήν προκήρυξη γίνεται λόγος γιά τήν ἕκτη Πανρωσική κομματική συνδιάσκεψη, πού ἔγινε στήν Πράγα στίς 5-17 (18-30) τοῦ Γενάρη 1912. Ἡ συνδιάσκεψη συνένωσε τίς μπολσεβίκικες ὀργανώσεις καί συγκρότησε τό Μπολσεβίκικο Κόμμα σέ αὐτοτελές κόμμα. Μέ ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης οἱ μενσεβίκοι διώ-

χτηκαν ἀπό τό κόμμα καί μπῆκε γιά πάντα τέλος στήν τυπική συνένωση τῶν μπολσεβίκων καί τῶν μενσεβίκων σ' ἕνα κόμμα. Ἡ συνδιάσκεψη τῆς Πράγας ἔβαλε τά θεμέλια γιά τό κόμμα νέου τύπου (βλ. τήν «Ἱστορία τοῦ ΚΚ (μπ) τῆς ΕΣΣΔ, Ἐπιτομή», σελ. 133-134, τῆς ρωσ. ἔκδ. [σελ. 146-151 τῆς ἑλλην. ἔκδ. Σημ. Μετ.]). —*Σελ. 240.*

101 Τήν προκήρυξη «Ζήτω ἡ Πρωτομαγιά!» τήν ἔγραψε ὁ Ι. Β. Στάλιν στή Μόσχα στίς ἀρχές τοῦ Ἀπρίλη 1912. Τυπώθηκε κρυφά σ' ἕνα νόμιμο τυπογραφεῖο τῆς Τιφλίδας. Ὅλες οἱ προκηρύξεις πού τυπώθηκαν μεταφέρθηκαν μετά στήν Πετρούπολη. —*Σελ. 247.*

102 Τό 87 ἄρθρο τῶν βασικῶν κρατικῶν νόμων ἔδινε τό δικαίωμα στό ὑπουργικό συμβούλιο στή διάρκεια τῆς διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν τῆς κρατικῆς Δούμας νά ὑποβάλλει νομοσχέδια γιά ἔγκριση ἀπευθείας στόν τσάρο. Μέ βάση αὐτό τό ἄρθρο ὁ Στολίπιν πέρασε μιά σειρά σημαντικούς νόμους χωρίς νά εἰσαχθοῦν στή Δούμα καί κυρίως σχετικά μέ τό ἀγροτικό ζήτημα. —*Σελ. 258.*

103 «Ζαπρόσι Ζίζνι» («Ἀπαιτήσεις τῆς ζωῆς»)—περιοδικό πού ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό 1909 ὥς τό 1912. Τό καλοκαίρι τοῦ 1912 ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε στόν Α. Μ. Γκόρκι γι' αὐτό τό περιοδικό: «Ἄς σημειωθεῖ ἀνάμεσα στ' ἄλλα ὅτι πρόκειται γιά ἕνα παράξενο περιοδικό-λικβινταριστικό-τρουντοβίστικο-βεχιστικό» (βλ. Λενινιστική συλλογή 1, σελ. 125 τῆς ρωσ. ἔκδ.). —*Σελ. 260.*

104 Ὀπαδοί τοῦ κόμματος «Μίρνοε όμπνοβλένιγιε» («Κόμμα τῆς εἰρηνικῆς ἀνακαίνισης»). Πρόκειται γιά ἕνα κόμμα τῆς μεγάλης ἐμπορικῆς καί βιομηχανικῆς κεφαλαιοκρατίας καί τῶν μεγάλων τσιφλικάδων. Σχηματίστηκε στά 1906. Ὁ Λένιν ὀνόμαζε τούς εἰρηνοανακαινιστές «κόμμα τῆς εἰρηνικῆς καταλήστεψης». —*Σελ. 261.*

105 «Ντιέλο Ζίζνι» («Ἡ ὑπόθεση τῆς ζωῆς»)—νόμιμο περιοδικό τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν. Ἐκδιδόταν στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 22 τοῦ Γενάρη ὥς τίς 31 τοῦ Ὀχτώβρη 1911 —*Σελ. 262.*

106 «Νάσα Ζαριά» («Ἡ Αὐγή μας»)—μηνιάτικο νόμιμο περιοδικό, ὄργανο τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν. Ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό 1910 ὥς τό 1914. —*Σελ. 262.*

107 Προοδευτικοί—λεγόταν ἡ φιλελεύθερο-μοναρχική ὁμάδα τῆς ρωσικῆς ἀστικῆς τάξης πού κατεῖχε μιά ἐνδιάμεση θέση ἀνάμεσα στούς ὀχτωβριστές καί τούς καντέτους. Ἡγέτες τῶν προοδευτικῶν ἦταν οἱ μοσχοβίτες ἐργοστασιάρχες Ριαμπουσίνσκι, Κονοβάλοφ καί ἄλλοι. —*Σελ. 269.*

108 Οἱ ἐκλογές γιά τήν IV κρατική Δούμα ἔγιναν τό φθινόπωρο τοῦ 1912. Ἀπό τήν ἄνοιξη ὅμως κιόλας τοῦ ἴδιου χρόνου οἱ μπολσεβίκοι μέ ἐπικεφαλῆς τό Β. Ι. Λένιν καί Ι. Β. Στάλιν ἄρχισαν τήν προκαταρχτική δουλιά γιά τήν ἐκλογική καμπάνια. Τό Μπολσεβίκικο Κόμμα κατέβηκε στίς ἐκλογές τῆς IV Δούμας ἀνεξάρτητα, μέ τό σύνθημα τῆς λαοκρατικῆς δημοκρατίας, τῆς 8ωρης ἐργάσιμης μέρας, τῆς δήμευσης τῆς τσιφλικάδικης γῆς. Τό Μάρτη τοῦ 1912 ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τήν «Ἐκλογική πλατφόρμα τοῦ ΣΔΕΚΡ», πού ἐκδόθηκε σέ προκήρυξη καί κυκλοφόρησε σέ μιά σειρά μεγάλες πόλεις τῆς Ρωσίας. Ὁ Ι. Β. Στάλιν καθοδηγοῦσε ἄμεσα τή δράση τῶν μπολσεβίκων στήν ἐκλογική καμπάνια. Ἡ σύλληψή του στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1912 διέκοψε προσωρινά τή δουλιά τῆς προετοιμασίας τῶν ἐκλογῶν τῆς κρατικῆς Δούμας. Ὁ Ι. Β. Στάλιν δραπέτευσε ἀπό τήν ἐξορία τοῦ Ναρίμ καί ἐπέστρεψε στήν Πετρούπολη τό Σεπτέμβρη τοῦ 1912, ὅταν ἡ ἐκλογική καμπάνια βρισκόταν στό ἀποκορύφωμά της. —*Σελ. 271.*

109 «Ζεμστσίνα»—μαυροεκατονταρχίτικη ἐφημερίδα πού ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό 1909 ὥς τό 1917. Ὄργανο τῶν ἄκρων δεξιῶν βουλευτῶν τῆς κρατικῆς Δούμας. —*Σελ. 276.*

110 «Νόβογιε Βρέμια» («Νέοι Καιροί»)—ἐφημερίδα πού ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό 1868 ὥς τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917. Ὄργανο τῶν ἀντιδραστικῶν εὐγενῶν καί τῶν ὑπαλληλικῶν γραφειοκρατικῶν κύκλων. Ἀπό τό 1905 ἔγινε ἕνα ἀπό τά ὄργανα τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν. —*Σελ. 277.*

111 «Γκόλος Μοσκβί» («Φωνή τῆς Μόσχας»)—καθημερινή ἐφημερίδα, ὄργανο τοῦ κόμματος τῶν ὀχτωβριστῶν. Ἔβγαινε στή Μό-

σχα ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1906 ὥς τό 1915. Διευθυντής καί ἐκδότης τῆς ἐφημερίδας ἦταν ὁ Α. Ι. Γκουτσκόφ. —*Σελ. 277.*

112 «Πράβντα» («Ἀλήθεια»)—καθημερινή ἐργατική μπολσεβίκικη ἐφημερίδα. Ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1912 ὥς τίς 8 τοῦ Ἰούλη 1914. Ἡ «Πράβντα» ἱδρύθηκε ὕστερα ἀπό ὑπόδειξη τοῦ Β. Ι. Λένιν καί μέ τήν πρωτοβουλία τοῦ Ι. Β. Στάλιν. Ὁ Ι. Β. Στάλιν, σάν μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ κόμματος, διεύθυνε τήν ἐπεξεργασία τῆς πλατφόρμας τῆς «Πράβντα» καί πῆρε μέρος στή σύνταξη τοῦ πρώτου φύλλου τῆς ἐφημερίδας. Στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη, τήν ἡμέρα τῆς κυκλοφορίας τοῦ πρώτου φύλλου τῆς «Πράβντα», συνελήφθηκε ὁ Ι. Β. Στάλιν. Ὁ Στάλιν μπόρεσε νά ξαναρχίσει τή δουλιά του στήν «Πράβντα» μόνο τό φθινόπωρο τοῦ 1912, ὕστερα ἀπό τή δραπέτευσή του ἀπό τήν ἐξορία τοῦ Ναρίμ. Ἀπό τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1912 ὥς τό Φλεβάρη τοῦ 1913 στίς σελίδες τῆς «Πράβντα» εἶχαν δημοσιευτεῖ μιά σειρά καθοδηγητικά ἄρθρα τοῦ Ι. Β. Στάλιν, πού περιέχονται σ' αὐτό τόν τόμο. Μέλη τῆς σύνταξης καί πιό στενοί συνεργάτες τῆς «Πράβντα» ἦταν οἱ Β. Μ. Μόλοτοφ, Μ. Σ. Ὀλμίνσκι, Ν. Ν. Μπατούριν, Γ. Μ. Σβερντλόφ, Α. Μ. Γκόρκι, Κ. Ν. Σαμόιλοβα κ. ἄ. Μέσα σέ δυόμισι χρόνια ἡ τσαρική κυβέρνηση ἔκλεισε 8 φορές τήν «Πράβντα», μά χάρη στήν ὑποστήριξη τῶν ἐργατῶν ξανάβγαινε μέ νέους τίτλους («Ραμπότσαγια Πράβντα», «Σεβέρναγια Πράβντα», «Πράβντα Τρουντά», «Ζά Πράβντου» κ. ἄ.). (Γιά τή σημασία καί τό ρόλο τῆς «Πράβντα» βλ. «Ἱστορία τοῦ ΚΚ (μπ) τῆς ΕΣΣΔ, Ἐπιτομή», σελ. 143-148 τῆς ρωσ. ἔκδ. [σελ. 157-162 τῆς ἑλλην. ἔκδ. Σημ. Μετ.]). —*Σελ. 280.*

113 Ἡ «Ἐντολή τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης στόν ἐργατικό τους βουλευτή» γράφτηκε στίς ἀρχές τοῦ Ὀχτώβρη 1912. Ψηφίστηκε ὁμόφωνα στίς συνελεύσεις τῶν ἐργατῶν τῶν μεγαλύτερων ἐπιχειρήσεων τῆς Πετρούπολης καί στό συνέδριο τῶν ἐργατῶν-πληρεξουσίων στίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη 1912. Ὁ Ι. Β. Στάλιν διεύθυνε τή συζήτηση γιά τήν «Ἐντολή» στίς πεταχτές ἐργοστασιακές συνελεύσεις. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔδινε στήν «Ἐντολή» πολύ μεγάλη σημασία. Ὅταν τήν ἔστειλε στό τυπογραφεῖο γιά νά δημοσιευτεῖ στό «Σοσιαλδημοκράτη» ὁ Λένιν ἔγραψε στό

περιθώριο: «Ὁπωσδήποτε ν ά ἐ π ι σ τ ρ α φ ε ῖ !! Νά μή λερωθεῖ. Εἶναι π ο λ ύ σ ο β α ρ ό νά διαφυλαχτεῖ αὐτό τό ντοκουμέντο». Ἡ «Ἐντολή» δημοσιεύτηκε στό φύλλο 28-29 τοῦ «Σοσιαλδημοκράτη» στίς 5 (18) τοῦ Νοέμβρη 1912. Στό γράμμα του πρός τή σύνταξη τῆς «Πράβντα» ὁ Λένιν ζητοῦσε ἐπίμονα: «Νά δημοσιεύσετε ὁπωσδήποτε αὐτή τήν ἐντολή στό βουλευτή τῆς Πετρούπολης σέ περίοπτη θέση μέ μεγάλα γράμματα» (βλ. Λένιν, Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. XXXV, σελ. 38). —*Σελ. 282.*

114 Ὁ ὅρος «ἑρμηνεία» ἔκανε τήν ἐμφάνισή του σέ σχέση μέ τήν ἑρμηνεία τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου ἀπό τή διευθύνουσα Γερουσία στό πνεῦμα πού ἤθελε ἡ κυβέρνηση. Οἱ ἀρχές «ἑρμηνεύοντας» τούς νόμους ἀκύρωναν αὐθαίρετα τίς ἐκλογές πού εἶχαν γίνει. —*Σελ. 282.*

115 Ἡ ἐκλογή τῶν ἐκλεχτόρων στήν ἐργατική κουρία τοῦ κυβερνείου τῆς Πετρούπολης ἔγιναν τήν πρώτη φορά στό συνέδριο τῶν πληρεξουσίων τοῦ κυβερνείου στίς 5 τοῦ Ὀχτώβρη 1912. Παρ' ὅλο πού 21 ἀπό τίς μεγαλύτερες ἐπιχειρήσεις τῆς Πετρούπολης στερήθηκαν τό ἐκλογικό τους δικαίωμα, ἀνάμεσα στούς 6 ἐκλέχτορες πού ἐκλέχτηκαν στό συνέδριο οἱ 4 ἦταν μπολσεβίκοι. Κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν μαζῶν οἱ ἐργάτες τῶν «ἑρμηνευμένων» ἐπιχειρήσεων ἀπόχτησαν τά δικαιώματά τους. Στίς 14 τοῦ Ὀχτώβρη 1912 στίς ἐπιχειρήσεις αὐτές ἔγιναν νέες ἐκλογές τῶν πληρεξουσίων καί στίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη ἔγινε τό δεύτερο συνέδριο τῶν πληρεξουσίων τῆς ἐργατικῆς κουρίας τοῦ κυβερνείου τῆς Πετρούπολης. Στό συνέδριο αὐτό ἔγιναν ἐπαναληπτικές ἐκλογές γιά τούς ἐκλέχτορες, ὅπου τήν ἀπόλυτη πλειοψηφία τή συγκέντρωσαν 5 ἄτομα, δυό μπολσεβίκοι καί τρεῖς μενσεβίκοι. Τήν ἄλλη μέρα ἔγινε συμπληρωματική ψηφοφορία μέ ἀποτέλεσμα ὁ ἕκτος ἐκλέχτορας νά βγεῖ μπολσεβίκος.

Ἡ πορεία τῆς ἐκλογικῆς πάλης περιγράφεται λεπτομερειακά στήν ἀνταπόκριση τοῦ Ι. Β. Στάλιν πού δημοσιεύτηκε στό «Σοσιαλδημοκράτη»—«Οἱ ἐκλογές στήν Πετρούπολη» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο σελ. 305-320). —*Σελ. 285.*

116 «Λούτς» («Ἀχτίδα»)—καθημερινή νόμιμη ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν. Ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό

Σεπτέμβρη τοῦ 1912 ὥς τόν 'Ιούλη τοῦ 1913. 'Από τίς στῆλες τῆς «Λούτς» οἱ λικβινταριστές καταφέρονταν ἀνοιχτά ἐνάντια στό παράνομο κόμμα. 'Η ἐφημερίδα ἔβγαινε κυρίως μέ χρήματα τῆς ἀστικῆς τάξης. —*Σελ. 285.*

117 Πρόκειται γιά τό ἐργοστάσιο 'Ομποῦχοφ. —*Σελ. 288.*

118 'Η προκήρυξη «Πρός ὅλους τούς ἐργάτες καί τῆς ἐργάτριες τῆς Ρωσίας!», ἀφιερωμένη στήν 8η ἐπέτειο τῆς 9 τοῦ Γενάρη 1905, γράφτηκε ἀπό τό Ι. Β. Στάλιν τό Δεκέμβρη τοῦ 1912. Σχετικά μέ τήν ἀνάγκη νά βγεῖ μιά τέτια προκήρυξη ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε ἀπό τήν Κρακοβία στόν Ι. Β. Στάλιν στήν Πετρούπολη στίς 23 τοῦ Νοέμβρη (6 τοῦ Δεκέμβρη) 1912: «'Αγαπητέ φίλε, σχετικά μέ τήν 9 τοῦ Γενάρη εἶναι ἐξαιρετικά σπουδαῖο νά σκεφτοῦμε καί νά προετοιμάσουμε ἀπό πρίν τή δουλιά. Πρέπει νά ἑτοιμαστεῖ ἀπό πρίν μιά προκήρυξη, πού νά καλεῖ σέ συγκεντρώσεις, σέ 24ωρες ἀπεργίες καί διαδηλώσεις (αὐτή ἡ δουλιά πρέπει νά ἀποφασιστεῖ ἐπιτόπου, ἐπιτόπου μπορεῖς νά κρίνεις καλύτερα)... Τά συνθήματα τῆς προκήρυξης πρέπει νά εἶναι τά τρία ἐπαναστατικά συνθήματα, (δημοκρατία, 8ωρη ἐργάσιμη μέρα καί δήμευση τῆς τσιφλικάδικης γῆς) καί νά ὑπογραμμιστεῖ ἰδιαίτερα τό «αἶσχος» τῶν 300 χρόνων τῆς δυναστείας τῶν Ρομάνοφ. "Αν δέν εἴστε ἀπόλυτα βέβαιοι πώς θά μπορέσετε νά βγάλετε τήν προκήρυξη στήν Πετρούπολη, τότε πρέπει νά τήν προετοιμάσουμε ἔγκαιρα ἐδῶ καί νά σᾶς τή στείλουμε» (βλ. Λένιν, "Απαντα, 3η ρωσ. ἔκδ., τόμ. XXIX, σελ. 82). —*Σελ. 299.*

119 Τόν Αὔγουστο-'Οχτώβρη τοῦ 1912 ἀνάμεσα στούς πολιτικούς κρατούμενους στά κάτεργα τῶν φυλακῶν Κουτομάροκ καί 'Αλγκάτσι (κάτεργα τοῦ Νερτσίνσκ τῆς 'Υπερβαϊκάλης) σ' ἔνδειξη διαμαρτυρίας ἐνάντια στίς βιαιοπραγίες τῆς διοίκησης τῶν φυλακῶν γινόντανε μαζικές ἀπεργίες πείνας καί αὐτοκτονίες. 'Απήχηση αὐτῶν τῶν γεγονότων ἦταν οἱ ἀπεργίες διαμαρτυρίας τῶν ἐργατῶν καί οἱ συγκεντρώσεις τῶν φοιτητῶν στήν Πετρούπολη, τή Μόσχα καί τή Βαρσοβία. —*Σελ. 299.*

120 Τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1912 τό ναυτοδικεῖο τῆς Σεβαστούπολης ἐξέδοσε τήν καταδικαστική του ἀπόφαση γιά τήν ὑπόθεση τῶν

142 ναυτῶν πού κατηγοροῦνταν γιά τήν προετοιμασία τῆς ἐξέγερσης στό στόλο τῆς Μαύρης Θάλασσας. 17 ἀπό τούς κατηγορούμενους καταδικάστηκαν σέ θάνατο, 106 σέ καταναγκαστικά ἔργα καί 19 ἀθωώθηκαν. Σ' ἀπάντηση τῆς καταδικαστικῆς ἀπόφασης τοῦ ναυτοδικείου ἔγιναν μαζικές ἀπεργίες καί διαδηλώσεις διαμαρτυρίας στή Μόσχα, στήν Πετρούπολη, στό Χάρκοβο, στό Νικολάγιεφ, στή Ρίγα καί σέ ἄλλες πόλεις τῆς Ρωσίας. —*Σελ. 300.*

121 Στά τέλη τοῦ 1911 δημοσιεύτηκαν στόν τύπο νέα ντοκουμέντα πού ξεσκέπαζαν τήν πρόκληση τῆς κυβέρνησης: τό κατηγορητήριο ἐνάντια στούς σοσιαλδημοκράτες βουλευτές ἀποδείχτηκε πώς ἦταν ὁλοκληρωτικά ἔργο τῆς 'Οχράνας τῆς Πετρούπολης. Στά μέσα τοῦ Νοέμβρη τοῦ 1911 ἡ σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς III Δούμας ὑπόβαλε στή Δούμα μιά ἐπερώτηση καί ζήτησε τήν ἀναθεώρηση τῆς δίκης τῶν σοσιαλδημοκρατῶν βουλευτῶν τῆς II Δούμας. 'Η ἐπερώτηση δέ συζητήθηκε στή Δούμα. "Υστερα ἀπ' αὐτό στήν Πετρούπολη, στή Ρίγα, στή Βαρσοβία καί σέ ἄλλες πόλεις τῆς Ρωσίας ἔγιναν συγκεντρώσεις πολλῶν χιλιάδων καί πάρθηκαν ἀποφάσεις μέ τίς ὁποῖες ζητοῦσαν νά ἀπελευθερωθοῦν οἱ καταδικασμένοι βουλευτές. —*Σελ. 301.*

122 'Αντιπρόσωπος τῆς ΚΕ τοῦ κόμματος στήν περίοδο τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας στήν Πετρούπολη ἦταν ὁ Ι. Β. Στάλιν. 'Η 'Εκτελεστική 'Επιτροπή τῆς 'Επιτροπῆς τῆς Πετρούπολης ἦταν ἡ στενή καθοδήγηση τῆς 'Επιτροπῆς τῆς Πετρούπολης καί ἀσχολοῦνταν μέ τήν καθοδήγηση τῆς τρέχουσας δουλιᾶς. —*Σελ. 306*

123 Οἱ λικβινταριστές ἀπόκλειαν ἀπό τήν ἐκλογική τους πλατφόρμα, πού δημοσιεύτηκε τό Σεπτέμβρη τοῦ 1912, τά βασικά πολιτικά συνθήματα τοῦ προγράμματος-μίνιμουμ τοῦ ΣΔΕΚΡ. Τό σύνθημα τῆς λαοκρατικῆς δημοκρατίας τό ἀντικατάστησαν μέ τή διεκδίκηση τοῦ γενικοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος «στίς ἐκλογές τῆς κρατικῆς Δούμας καί τῶν ὀργάνων τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης». Τό σύνθημα τῆς δήμευσης τῆς τσιφλικάδικης γῆς τό ἀντικατάστησαν μέ τή διεκδίκηση τῆς «ἀναθεώρησης τῆς ἀγροτικῆς νομοθεσίας τῆς III Δούμας». —*Σελ. 309.*

124 "Εχει ὑπόψη του τή λεγόμενη «αὐγουστιάτικη» συνδιάσκεψη τῶν λικβινταριστῶν, πού ἔγινε στή Βιένη τόν Αὔγουστο τοῦ

1912. Ἡ συνδιάσκεψη αὐτή συγκλήθηκε σάν ἀντίβαρο τῆς συνδιάσκεψης τῶν μπολσεβίκων στήν Πράγα. —*Σελ. 312.*

125 Ὁ μπολσεβίκος «Χ» ἦταν ὁ Ν. Γ. Πολετάγιεφ· ὁ λικβινταριστής «Υ» ἦταν πιθανῶς ὁ Ε. Μαγιέφσκι (Β. Α. Γκουτόφσκι).
Οἱ λικβινταριστές τῆς Πετρούπολης ᾿Αμπ... καί Α... πού ἀναφέρονται πιό κάτω εἶναι οἱ Β. Μ. ᾿Αμπροσίμοφ καί Β. Λεβίτσκι (Β. Ο. Τσέντερμπαουμ). —*Σελ. 314.*

126 «**Νέβσκι Γκόλος**» («Φωνή τοῦ Νέβα»)—βδομαδιάτικη νόμιμη ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν. Ἔβγαινε στήν Πετρούπολη τό Μάη-Αὔγουστο τοῦ 1912. —*Σελ. 317.*

127 Βλ. «Γράμματα ἀπό τόν Καύκασο», σελ. 213-217 αὐτοῦ τοῦ τόμου. —*Σελ. 323.*

128 Στό 9 φύλλο τοῦ «Ντνέβνικ Σοτσιαλ-Ντεμοκράτα» («Τό ἡμερολόγιο τοῦ σοσιαλδημοκράτη») ὁ Γ. Β. Πλεχάνοφ κριτίκαρε τήν ἐμφάνιση τοῦ γεωργιανοῦ μενσεβίκου λικβινταριστῆ Σ. Τζιμπλάτζε ἀπό τίς στῆλες τῆς «Γκόλος Σοτσιαλ-Ντεμοκράτα». —*Σελ. 323.*

129 Πανισλαμισμός—ἀντιδραστική θρησκευτικοπολιτική ἰδεολογία πού ἐμφανίστηκε στό δεύτερο μισό τοῦ 19ου αἰώνα στή σουλτανική Τουρκία, ἀνάμεσα στούς τούρκους τσιφλικάδες καί κεφαλαιοκράτες καί στόν τούρκικο κλῆρο καί πού ἐπεκτάθηκε ἀργότερα ἀνάμεσα στίς εὔπορες τάξεις τῶν ἄλλων μουσουλμανικῶν λαῶν. Ὁ πανισλαμισμός κήρυχνε τή συνένωση ὅλων τῶν λαῶν πού πίστευαν στό ᾿Ισλάμ (μουσουλμανική θρησκεία) σ᾿ ἕνα ἑνιαῖο σύνολο. Μέ τή βοήθεια τοῦ πανισλαμισμοῦ οἱ κυρίαρχες τάξεις τῶν μουσουλμανικῶν λαῶν ἤθελαν νά κατοχυρώσουν τή θέση τους καί νά πνίξουν τό ἐπαναστατικό κίνημα τῶν ἐργαζόμενων λαῶν τῆς ᾿Ανατολῆς. —*Σελ. 324.*

130 Τό ἄρθρο «Ὁ μαρξισμός καί τό ἐθνικό ζήτημα» γράφτηκε στή Βιένη στά τέλη τοῦ 1912 καί στίς ἀρχές τοῦ 1913. Τήν πρώτη φορά δημοσιεύτηκε τό 1913 μέ τήν ὑπογραφή Κ. Στάλιν στά τεύχη ἀριθ. 3-5 τοῦ περιοδικοῦ «Προσβεστσένιγε» μέ τόν τίτλο «Τό ἐθνικό ζήτημα καί ἡ σοσιαλδημοκρατία». Τό 1914 τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν ἐκδόθηκε σέ ἰδιαίτερη μπροσούρα

μέ τόν τίτλο «Τό ἐθνικό ζήτημα κι ὁ μαρξισμός» στό ἐκδοτικό «Πριμπόι» (Πετρούπολη). Ἡ μπροσούρα μέ διαταγή τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ᾿Εσωτερικῶν ἀποσύρθηκε ἀπ᾿ ὅλες τίς δημόσιες βιβλιοθῆκες καί τά δημόσια ἀναγνωστήρια. Τό 1920 τό Λαϊκό ᾿Επιτροπάτο γιά τίς ὑποθέσεις τῶν ἐθνοτήτων ἐπανέκδοσε τό ἔργο στή «Συλλογή ἄρθρων» τοῦ Ι. Β. Στάλιν γιά τό ἐθνικό ζήτημα (Τούλα, κρατικό ἐκδοτικό). Τό 1934 τό ἄρθρο αὐτό μπῆκε στό βιβλίο τοῦ ᾿Ιωσήφ Στάλιν: «Ὁ μαρξισμός καί τό ἐθνικο-αποικιακό ζήτημα». Μιά συλλογή ἀπό διαλεχτά ἄρθρα καί λόγους. Ὁ Λένιν στό ἄρθρο του «Τό ἐθνικό πρόγραμμα τοῦ Ρωσικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ᾿Εργατικοῦ Κόμματος», τονίζοντας τίς αἰτίες πού στήν περίοδο αὐτή συνετέλεσαν ὥστε τό ἐθνικό ζήτημα νά καταλάβει σημαντική θέση, ἔγραφε: «Στή θεωρητική μαρξιστική φιλολογία αὐτή ἡ κατάσταση πραγμάτων καί οἱ βάσεις τοῦ ἐθνικοῦ προγράμματος τῆς σοσιαλδημοκρατίας φωτίστηκαν πιά τόν τελευταῖο καιρό, (σέ πρώτη γραμμή προβάλλει ἐδῶ τό ἄρθρο τοῦ Στάλιν)». Τό Φλεβάρη (νέο ἡμερολόγιο) τοῦ 1913 ὁ Βλαδίμηρος Ἴλιτς ἔγραφε στόν Α. Μ. Γκόρκι: «Ἔχουμε ἕνα θαυμάσιο γεωργιανό, κάθησε κι ἔγραψε γιά τήν „Προσβεστσένιγε" ἕνα μεγάλο ἄρθρο, ἀφοῦ μάζεψε „ὅλα" τά αὐστριακά καί ἄλλα ὑλικά». Ὁ Λένιν, ὅταν ἔμαθε πώς προτείνεται νά θεωρηθεῖ τό ἄρθρο σάν ἄρθρο γιά συζήτηση, ἀντιτάχθηκε σ᾿ αὐτό κατηγορηματικά: «Εἴμαστε, βέβαια, ἀπόλυτα ἐνάντια σ᾿ αὐτό. Τό ἄρθρο εἶναι π ο λ ύ κ α λ ό. Τό ζήτημα εἶναι μαχητικό κι ἐμεῖς δέ θά ὑποχωρήσουμε οὔτε κατά ἕνα γιώτα ἀπό τίς θέσεις ἀρχῶν μπρός στή μαφία τοῦ Μπούντ»... (᾿Αρχεῖο ᾿Ινστιτούτου Μάρξ-Ἔνγκελς-Λένιν). Τό Μάρτη τοῦ 1913, εὐθύς ὕστερα ἀπό τή σύλληψη τοῦ Ι. Β. Στάλιν, ὁ Λένιν ἔγραφε στή σύνταξη τῆς ἐφημερίδας «Σοσιαλδημοκράτης»: «...Ἔχουμε βαριές συλλήψεις. Πιάσανε τόν Κόμπα (ψευδ. τοῦ Στάλιν). Ὁ Κόμπα πρόφτασε κι ἔγραψε ἕνα μεγάλο ἄρθρο (γιά τρία φύλλα τοῦ «Προσβεστσένιγε») γιά τό ἐθνικό ζήτημα. Καλά! Πρέπει νά ἀγωνίζεται κανείς γιά τήν ἀλήθεια ἐνάντια στούς σεπαρατιστές καί ὀπορτουνιστές τοῦ Μπούντ καί τῶν λικβινταριστῶν». —*Σελ. 327.*

131 Σιωνισμός—ἐθνικιστικό-ἀντιδραστικό ρεῦμα τῶν ἑβραίων κεφαλαιοκρατῶν, πού εἶχε ὀπαδούς ἀνάμεσα στούς διανοούμενους

καί στά πιό καθυστερημένα στρώματα τῶν ἑβραίων ἐργατῶν. Οἱ σιωνιστές προσπαθοῦσαν ν' ἀπομονώσουν τίς ἑβραϊκές ἐργατικές μάζες ἀπό τόν κοινό ἀγώνα τοῦ προλεταριάτου. —*Σελ. 328.*

132 Τό συνέδριο τοῦ Μπρνό τῆς αὐστριακῆς σοσιαλδημοκρατίας ἔγινε ἀπό τίς 12 ὥς τίς 17 (24-29) τοῦ Σεπτέμβρη 1899. Τό κείμενο τῆς ἀπόφασης πού ψήφισε τό συνέδριο γιά τό ἐθνικό ζήτημα ἀναφέρεται ἀπό τόν Ι. Β. Στάλιν στό ἑπόμενο κεφάλαιο τούτου τοῦ ἔργου (βλ. σελ. 361-362). —*Σελ. 354.*

133 «'Εμεῖς, δόξα τῷ θεῷ, δέν ἔχουμε κοινοβούλιο»—πρόκειται γιά λόγια πού τά εἶπε ὁ τσαρικός ὑπουργός τῶν Οἰκονομικῶν (καί ἀργότερα πρωθυπουργός) Β. Κοκόβτσεφ στήν κρατική Δούμα, στίς 24 τοῦ 'Απρίλη 1908. —*Σελ. 358.*

134 Βλ. Κεφ. ΙΙ τοῦ «Μανιφέστου τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος» (Κ. Μάρξ καί Φ. 'Ένγκελς, Διαλεχτά ἔργα σέ δυό τόμους, τόμ. 1, σελ. 154 τῆς ρωσ. ἐκδ., τοῦ 1941), (βλ. Μάρξ-'Ένγκελς, Διαλεχτά ἔργα σέ δυό τόμους, τόμ. 1, σελ. 41 τῆς ἑλλην. ἐκδ., 1951. Σημ. Μετ.). —*Σελ. 370.*

135 Τό συνέδριο τῆς Βιένης (ἤ τοῦ Βίμπεργκ, ἀπό τό ὄνομα τοῦ ξενοδοχείου τῆς Βιένης ὅπου συνῆλθε τό συνέδριο) τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος τῆς Αὐστρίας ἔγινε στίς 25-31 τοῦ Μάη (6-12 τοῦ 'Ιούνη) 1897. —*Σελ. 372.*

136 'Έχει ὑπόψη του τό ἄρθρο τοῦ Μάρξ «Zur Judenfrage» («Γιά τό ἑβραϊκό ζήτημα»), πού δημοσιεύτηκε τό 1844 στά «Deutsch-Französische Jahrbücher» («Γερμανογαλλικά Χρονικά») (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. 'Ένγκελς, 'Άπαντα, ρωσ. ἐκδ., τόμ. 1, 1938). —*Σελ. 374.*

137 'Η VIII συνδιάσκεψη τοῦ Μπούντ ἔγινε τό Σεπτέμβρη τοῦ 1910 στό Λβόφ. —*Σελ. 380.*

138 'Ο Γ. Β. Πλεχάνοφ στό ἄρθρο «'Ακόμα μιά διασπαστική συνδιάσκεψη», πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Γιά τό Κόμμα» στίς 2 (15) τοῦ 'Οχτώβρη 1912, καταδίκασε τήν «αὐγουστιάτικη» συνδιάσκεψη τῶν λικβινταριστῶν καί χαραχτήρισε τή θέση τῶν μπουντιστῶν καί τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τοῦ Καυκάσου σάν προσαρμογή τοῦ σοσιαλισμοῦ στόν ἐθνικισμό. 'Ο ἀρχηγός τῶν μπουντιστῶν Κοσιόφσκι σ' ἕνα γράμμα του πρός τή σύνταξη τοῦ περιοδικοῦ τῶν λικβινταριστῶν «Νάσα Ζαριά» κριτικάρισε τόν Πλεχάνοφ. —*Σελ. 384.*

139 Τό VII συνέδριο τοῦ Μπούντ ἔγινε στό Λβόφ στά τέλη τοῦ Αὐγούστου - ἀρχές Σεπτέμβρη (νέο ἡμερολόγιο) τοῦ 1906. —*Σελ. 384.*

140 «'Ίσκρα» («Σπίθα»)—ἡ πρώτη πανρωσική παράνομη μαρξιστική ἐφημερίδα, πού τήν ἵδρυσε ὁ Β. Ι. Λένιν τό 1900 (βλ. Ι. Β. Στάλιν, 'Άπαντα, ρωσ. ἐκδ., τόμ. 1, σελ. 401, σημείωση 26), (βλ. Στάλιν, 'Άπαντα, τόμ. 1, σελ. 436 σημείωση 26 τῆς ἑλλην. ἐκδ. Σημ. Μετ.). —*Σελ. 386.*

141 Κάρλ Βάνεκ—τσέχος σοσιαλδημοκράτης, πού ἔπαιρνε ἀνοιχτά σωβινιστική χωριστική θέση. —*Σελ. 388.*

142 «Τσβένι Τσχοβρέμπα» («'Η ζωή μας»)—καθημερινή ἐφημερίδα τῶν γεωργιανῶν μενσεβίκων. 'Έβγαινε στό Κουταΐς ἀπό τήν 1 ὥς τίς 22 τοῦ 'Ιούλη 1912. —*Σελ. 390.*

143 'Ο πρῶτος Βαλκανικός πόλεμος ἄρχισε τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1912 ἀνάμεσα στή Βουλγαρία, τή Σερβία, τήν 'Ελλάδα καί τό Μαυροβούνιο ἀπό τή μιά μεριά καί τήν Τουρκία ἀπό τήν ἄλλη. —*Σελ. 404.*

144 Βλέπε τίς ἀποφάσεις τῆς τέταρτης («τρίτης Πανρωσικῆς») συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ πού ἔγινε στίς 5-12 τοῦ Νοέμβρη 1907 καί τῆς V συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ («τῆς πανρωσικῆς τοῦ 1908»), πού ἔγινε στίς 21-27 τοῦ Δεκέμβρη 1908 (3-9 τοῦ Γενάρη 1909) (βλ. «ψηφίσματα καί ἀποφάσεις τῶν συνεδρίων, συνδιασκέψεων καί ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (μπ) τῆς ΕΣΣΔ», μέρος Ι, 1940, σελ. 118, 131 τῆς 6ης ρωσ. ἐκδ.). —*Σελ. 411.*

145 'Ο Ε. Ι. Γιάγγελο, πού ἦταν μέλος τοῦ Πολωνικοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος (P. P. S.) εἶχε βγεῖ βουλευτής τῆς Βαρσο-

βίας στήν IV κρατική Δούμα ἀπό τό συνασπισμό τοῦ Μπούντ καί τοῦ (P. P. S.) μέ τούς ἀστούς ἐθνικιστές ἐνάντια στούς πολωνούς σοσιαλδημοκράτες. Ἡ σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας ὅπου τήν πλειοψηφία τήν εἶχαν οἱ μενσεβίκοι καί λικβινταριστές (τῆς μενσεβίκικης ἑφτάδας) ἀπέναντι στούς 6 βουλευτές τῶν μπολσεβίκων, ψήφισε μιά ἀπόφαση πού δεχόταν τό Γιάγγελο στή σοσιαλδημοκρατική κοινοβουλευτική ὁμάδα. —*Σελ. 411.*

146 «Προσβεστσένιγε» («Διαφώτιση»)—νόμιμο μηνιάτικο περιοδικό τῶν μπολσεβίκων πού ἐκδιδόταν στήν Πετρούπολη ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1911. Τή δουλιά τοῦ περιοδικοῦ τήν καθοδηγοῦσε ὁ Λένιν, διατηρώντας ταχτική ἀλληλογραφία μέ τά μέλη τῆς συνταχτικῆς ἐπιτροπῆς (Μ. Α. Σάβελιεφ, Μ. Σ. Ὀλμίνσκι, Α. Ι. Ἐλιζάροβα) πού βρίσκονταν στή Ρωσία. Στήν περίοδο πού ὁ Ι. Β. Στάλιν βρισκότανε στήν Πετρούπολη, συμμετεῖχε ἄμεσα στή δουλιά τοῦ περιοδικοῦ. Τό περιοδικό συνδεότανε στενά μέ τήν «Πράβντα». Τόν Ἰούνη τοῦ 1914, στίς παραμονές τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου, ἡ κυβέρνηση ἀπαγόρευσε τήν ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ. Τό φθινόπωρο τοῦ 1917 βγῆκε ἕνα διπλό τεῦχος. —*Σελ. 412.*

147 Τό Δεκέμβρη τοῦ 1912 οἱ ἐργάτες βουλευτές τῆς IV Δούμας συμφώνησαν νά μποῦν τά ὀνόματά τους στόν κατάλογο τῶν συνεργατῶν τῆς «Λούτς». Ταυτόχρονα συνέχιζαν νά συνεργάζονται στήν «Πράβντα». Οἱ ἐργάτες βουλευτές οὐσιαστικά δέ συμμετεῖχαν στή «Λούτς». Ὕστερα ἀπό σχετική ὑπόδειξη τῆς ΚΕ δήλωσαν πώς ἀποσύρουν τά ὀνόματά τους ἀπό τόν κατάλογο τῶν συνεργατῶν τῆς «Λούτς». Σέ σχέση μ' αὐτή τή δήλωση ἄναψε ἔντονος ἀγώνας ἀνάμεσα στίς δυό ὁμάδες τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας (τούς ἕξι μπολσεβίκους καί τούς ἑφτά μενσεβίκους). —*Σελ. 413.*

148 Πρόκειται γιά τή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς III κρατικῆς Δούμας. —*Σελ. 414.*

149 «**Ζιβόγιε Ντιέλο**» («Ζωντανή ὑπόθεση»)—βδομαδιάτικη νόμιμη ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν, πού ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό Γενάρη ὥς τόν Ἀπρίλη τοῦ 1912. —*Σελ. 414.*

150 Ἡ προκήρυξη «Ἐπέτειος τῶν σφαγῶν τοῦ Λένα» γράφτηκε ἀπό τό Ι. Β. Στάλιν στήν Κρακοβία τό Γενάρη-Φλεβάρη τοῦ 1913. Ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια, ἀφοῦ τήν ἀντέγραψε, τήν ἔβγαλε στόν πολύγραφο σέ πολλά ἀντίτυπα καί στάλθηκε στή Ρωσία. Κυκλοφόρησε στήν Πετρούπολη, στό Κίεβο, στό Μογκλιόφ, στήν Τιφλίδα καί σέ ἄλλες πόλεις. —*Σελ. 418.*

151 Οἱ ἐργασίες τῆς IV κρατικῆς Δούμας ἄρχισαν στίς 15 τοῦ Νοέμβρη 1912. —*Σελ. 420.*

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

(1907-Μάρτης 1917)

1907

1 τοῦ Γενάρη. Βγαίνει τό πρῶτο φύλλο τῆς ἐφημερίδας «Μνατόμπι» («Πυρσός») πού τή διευθύνει ὁ Ι. Β. Στάλιν.

Στό ἀρ. 8 τῆς ἐφημερίδας «Ἀχάλι Ντρογέμπα» («Νέοι Καιροί») δημοσιεύτηκε ἡ συνέχεια τοῦ ἔργου τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Ἀναρχισμός ἤ σοσιαλισμός;».

10 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει τόν πρόλογο στή γεωργιανή ἔκδοση τῆς μπροσούρας τοῦ Κ. Καούτσκι «Οἱ κινητήριες δυνάμεις καί οἱ προοπτικές τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης».

18 τοῦ Φλεβάρη. Βγαίνει τό πρῶτο φύλλο τῆς ἐφημερίδας «Τσβένι Τσχοβρέμπα» («Ἡ ζωή μας»), πού τή διευθύνει ὁ Ι. Β. Στάλιν, μέ τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Ὁ ἐκλογικός ἀγώνας στήν Πετρούπολη καί οἱ μενσεβίκοι».

21-28 τοῦ Φλεβάρη. Στά φύλλα ἀρ. 3, 5, 8 καί 9 τῆς ἐφημερίδας «Τσβένι Τσχοβρέμπα» δημοσιεύεται ἡ συνέχεια τοῦ ἔργου τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Ἀναρχισμός ἤ σοσιαλισμός;».

11 τοῦ Μάρτη. Βγαίνει τό πρῶτο φύλλο τῆς ἐφημερίδας «Ντρό» («Καιροί») πού τή διευθύνει ὁ Ι. Β. Στάλιν.

13 τοῦ Μάρτη. Στό φύλλο ἀρ. 2 τῆς ἐφημερίδας «Ντρό» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Ἀπόλυτη κυριαρχία τῶν καντέτων ἤ ἀπόλυτη κυριαρχία τοῦ λαοῦ;».

17 τοῦ Μάρτη. Στό φύλλο ἀρ. 6 τῆς ἐφημερίδας «Ντρό» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Τό προλεταριάτο παλαίβει, ἐνῶ ἡ ἀστική τάξη κλείνει συμμαχία μέ τήν κυβέρνηση» (κύριο ἄρθρο).

22 τοῦ Μάρτη. Στό φύλλο ἀρ. 10 τῆς ἐφημερίδας «Ντρό» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Σταλιν «Στή μνήμη τοῦ σ. Γ. Τελίγια».

28 καί 30 τοῦ Μάρτη. Στήν ἐφημερίδα «Ντρό» δημοσιεύονται οἱ ἀποφάσεις τῶν μπολσεβίκων ἐργατῶν τῆς Τιφλίδας γιά τήν ἐκλογή τοῦ Ι. Β. Στάλιν σάν ἀντιπροσώπου στό V συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ.

4-6 καί 10 τοῦ Ἀπρίλη. Στά φύλλα ἀρ. 21-23 καί 26 τῆς ἐφημερίδας «Ντρό» δημοσιεύεται ἡ συνέχεια τοῦ ἔργου τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Ἀναρχισμός ἤ σοσιαλισμός;».

8 τοῦ Ἀπρίλη. Στό φύλλο ἀρ. 25 τῆς ἐφημερίδας «Ντρό» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Τό προοδευτικό προλεταριάτο καί τό πέμπτο συνέδριο τοῦ κόμματος» (κύριο ἄρθρο).

10 τοῦ Ἀπρίλη. Στό φύλλο ἀρ. 26 τῆς ἐφημερίδας «Ντρό» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Σύγχιση...».

13 τοῦ Ἀπρίλη. Στό φύλλο ἀρ. 29 τῆς ἐφημερίδας «Ντρό» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Οἱ παλιάτσοι μας τοῦ Καυκάσου».

30 τοῦ Ἀπρίλη-19 τοῦ Μάη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν συμμετέχει στίς ἐργασίες τοῦ V συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ («τοῦ Λονδίνου») σάν ἀντιπρόσωπος τῆς ὀργάνωσης τῆς Τιφλίδας.

Τό πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Ἰούνη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ὕστερα ἀπό τήν ἐπιστροφή του ἀπό τό V συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ («τοῦ Λονδίνου») ἔρχεται στό Μπακού καί στήν Τιφλίδα. Μιλᾶ γιά τά ἀποτελέσματα τοῦ συνεδρίου σέ συνελεύσεις τῶν σοσιαλδημοκρατικῶν ὀργανώσεων τοῦ Μπακού, τῆς Τιφλίδας καί σέ μιά σειρά ἄλλες περιφέρειες τῆς Δυτικῆς Γεωργίας. Ὁ Ι. Β. Στάλιν καθοδηγεῖ τήν πάλη τῶν μπολσεβίκων ἐνάντια στούς μενσεβίκους, τούς σοσιαλεπαναστάτες κ. ἄ.

20 τοῦ Ἰούνη. Βγαίνει τό πρῶτο φύλλο τῆς παράνομης ἐφημερίδας τῶν μπολσεβίκων «Μπακίνσκι Προλετάρι» πού τή διευθύνει ὁ Ι. Β. Στάλιν. Στήν ἐφημερίδα δημοσιεύτηκαν τά ἄρθρα του: «Ἡ διάλυση τῆς Δούμας καί τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου» (κύριο ἄρθρο) καί «Τό συνέδριο τοῦ Λονδίνου τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας (Σημειώσεις ἑνός ἀντιπροσώπου)».

Καλοκαίρι-Φθινόπωρο. Ὁ Ι. Β. Στάλιν παίρνει μέρος στίς δημόσιες συζητήσεις πού ὀργανώθηκαν στίς ἀχτίδες τοῦ Μπακού καί ξεσκεπάζει τήν πολιτική τῶν μενσεβίκων καί τῶν σοσιαλεπαναστατῶν.

Ὁ Ι. Β. Στάλιν καθοδηγεῖ τήν καμπάνια τῆς ἀποχῆς ἀπό τή σύσκεψη μέ τούς πετρελαιοβιομήχανους.

10 τοῦ Ἰούλη. Στό φύλλο ἀρ. 2 τῆς ἐφημερίδας «Μπακίνσκι Προλετάρι» δημοσιεύτηκε ἡ συνέχεια τοῦ ἄρθρου «Τό συνέδριο τοῦ Λονδίνου τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας (Σημειώσεις ἑνός ἀντιπροσώπου)».

Τέλη τοῦ Ἰούλη. Οἱ μπολσεβίκοι τοῦ Μπακού μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ι. Β. Στάλιν συγκαλοῦν κομματική συνδιάσκεψη τῶν πετρελαιοβιομηχανικῶν περιοχῶν, πού τάσσεται ὑπέρ τῆς ὀργάνωσης γενικῆς ἀπεργίας.

12 τοῦ Αὐγούστου. Βγαίνει τό πρῶτο φύλλο τῆς ἐφημερίδας «Γκουντόκ», νόμιμου μπολσεβίκικου ὀργάνου τοῦ συνδικάτου τῶν ἐργατῶν πετρελαιοβιομηχανίας τοῦ Μπακού, πού δημιουργήθηκε μέ πρωτοβουλία τοῦ Ι. Β. Στάλιν.

24 τοῦ Αὐγούστου. Στή συνέλευση τῶν ἀντιπροσώπων τῶν πέντε ἀχτιδικῶν σοσιαλδημοκρατικῶν ὀργανώσεων καί τῆς μουσουλμανικῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας «Γκουμέτ» ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐκλέγεται μέλος τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς γιά τή σύγκληση κομματικῆς συνδιάσκεψης ὅλης τῆς πόλης.

Σεπτέμβρης-Ὀχτώβρης. Ὁ Ι. Β. Στάλιν καθοδηγεῖ τήν καμπάνια γιά τίς ἐκλογές τῆς ΙΙΙ κρατικῆς Δούμας.

Στίς 22 τοῦ Σεπτέμβρη στή συνέλευση τῶν πληρεξουσίων τῆς ἐργατικῆς κουρίας τοῦ Μπακού ψηφίζεται ἡ «Ἐντολή» πρός τούς σοσιαλδημοκράτες βουλευτές τῆς ΙΙΙ κρατικῆς Δούμας, πού γράφτηκε ἀπό τόν Ι. Β. Στάλιν.

29 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν βγάζει λόγο στόν τάφο τοῦ ἐργάτη-μπολσεβίκου Χανλάρ Σαφαραλίεφ, πού σκοτώθηκε ἀπό τούς μισθοφόρους πράχτορες τῶν κεφαλαιοκρατῶν.

Στόν ἀρ. 4 τῆς ἐφημερίδας «Γκουντόκ» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Πρέπει νά ἀπόσχουμε ἀπό τή σύσκεψη!».

25 τοῦ Ὀχτώβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐκλέγεται μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Μπακού τοῦ ΣΔΕΚΡ στή μπολσεβίκικη συνδιάσκεψη τῆς πόλης.

Πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Νοέμβρη. Στό χτίριο τοῦ νοσοκομείου Σαπουντζῆ γίνεται συνεδρίαση τῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Μπακοῦ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τή συμμετοχή τοῦ Ι. Β. Στάλιν.

22 τοῦ Νοέμβρη. Ἡ 'Επιτροπή τοῦ Μπακοῦ τοῦ ΣΔΕΚΡ κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ Ι. Β. Στάλιν ὀργανώνει 24ωρη ἀπεργία διαμαρτυρίας ἐνάντια στή δίκη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς ΙΙ κρατικῆς Δούμας.

Τέλη τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἔρχεται στήν Τιφλίδα γιά κομματική δουλιά.

Νοέμβρης 1907-Μάρτης 1908. Ὁ Ι. Β. Στάλιν καθοδηγεῖ τήν καμπάνια γιά τή συμμετοχή τῶν ἐργατῶν τοῦ Μπακοῦ στή σύσκεψη τῶν πετρελαιοβιομηχάνων μέ τόν ὅρο τῆς ἐγγύησης τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐργατῶν.

1908

13 τοῦ Γενάρη. Στό φύλλο ἀρ. 14 τῆς ἐφημερίδας «Γκουντόκ» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Μπροστά στίς ἐκλογές» (κύριο ἄρθρο).

Γενάρης-Φλεβάρης. Οἱ μπολσεβίκοι τοῦ Μπακοῦ ὀργανώνουν κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ Ι. Β. Στάλιν μιά σειρά μεγάλες ἀπεργίες.

3 τοῦ Φλεβάρη. Στό φύλλο ἀρ. 17 τῆς ἐφημερίδας «Γκουντόκ» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «'Ακόμα μιά φορά γιά τή σύσκεψη μέ ἐγγυήσεις» (κύριο ἄρθρο).

Φλεβάρης. Ἡ 'Επιτροπή τοῦ Μπακοῦ τοῦ ΣΔΕΚΡ ὀργανώνει κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ Ι. Β. Στάλιν τό «'Επιτελεῖο αὐτοάμυνας», γιατί γίνονται ὅλο καί πιό συχνές οἱ ἐπιθέσεις τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν.

2 τοῦ Μάρτη. Στό φύλλο ἀρθ. 21 τῆς ἐφημερίδας «Γκουντόκ» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Τί δείχνουν οἱ ἀπεργίες μας τοῦ τελευταίου καιροῦ;».

9 τοῦ Μάρτη. Στό φύλλο ἀρ. 22 τῆς ἐφημερίδας «Γκουντόκ» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Στροφή στήν ταχτική τῶν πετρελαιοβιομηχάνων» (κύριο ἄρθρο).

16 τοῦ Μάρτη. Στό φύλλο ἀρ. 23 τῆς ἐφημερίδας «Γκουντόκ» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Πρέπει νά ἑτοιμαζόμαστε!» (κύριο ἄρθρο).

25 τοῦ Μάρτη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν πιάνεται μέ τό ὄνομα Γκαϊόζα Νιζαράντζε καί κλείνεται στή φυλακή Μπαϊλόβ τοῦ Μπακοῦ.

25 τοῦ Μάρτη-9 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν μέσα ἀπό τή φυλακή ἀποκαθιστᾶ καί κρατάει σύνδεση μέ τή μπολσεβίκικη ὀργάνωση τοῦ Μπακοῦ, καθοδηγεῖ τήν 'Επιτροπή τοῦ Μπακοῦ τοῦ ΣΔΕΚΡ καί γράφει ἄρθρα γιά τίς ἐφημερίδες «Μπακίνσκι Προλετάρι» καί «Γκουντόκ».

Στή φυλακή ὁ Ι. Β. Στάλιν δουλεύει στούς πολιτικούς κρατούμενους, ὀργανώνει συζητήσεις μέ τούς σοσιαλεπαναστάτες καί τούς μενσεβίκους, ὀργανώνει τή μελέτη τῆς μαρξιστικῆς φιλολογίας ἀπό τούς πολιτικούς κρατούμενους.

30 τοῦ Μάρτη. Στό φύλλο ἀρ. 25 τῆς ἐφημερίδας «Γκουντόκ» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Ἡ οἰκονομική τρομοκρατία καί τό ἐργατικό κίνημα» (κύριο ἄρθρο).

21 τοῦ 'Απρίλη-18 τοῦ Μάη. Στά φύλλα ἀρ. 28, 30 καί 32 τῆς ἐφημερίδας «Γκουντόκ» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Οἱ πετρελαιοβιομήχανοι γιά τήν οἰκονομική τρομοκρατία».

20 τοῦ Ἰούλη. Στό φύλλο ἀρ. 5 τῆς ἐφημερίδας «Μπακίνσκι Προλετάρι» δημοσιεύτηκαν τά ἄρθρα τοῦ Ι. Β. Στάλιν: «Οἱ „σοσιαλιστές" λακέδες» καί «Οἱ ζουμπατοφικοί φαρισαῖοι».

Στό παράρτημα τῆς ἐφημερίδας δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Ἡ σύσκεψη καί οἱ ἐργάτες».

9 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐξορίζεται γιά δυό χρόνια στό κυβερνεῖο τοῦ Βολόγκντα καί μπαίνει ὑπό ἀστυνομική ἐπιτήρηση.

1909

Γενάρης. Τόν Ι. Β. Στάλιν, μόλις τόν μετάφεραν μέ συνοδεία στό Βολόγκντα, τόν κλείσανε στήν ἐκεῖ φυλακή.

27 τοῦ Γενάρη. Τόπος ἐξορίας γιά τό Ι. Β. Στάλιν ὁρίστηκε ἡ πόλη Σολβιτσεγκόντσκ τοῦ κυβερνείου τοῦ Βολόγκντα.

8 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν, μόλις ἔφτασε μέ συνοδεία στόν τόπο τῆς ἐξορίας, ἀρρώστησε ἀπό ὑπόστροφο τύφο καί μεταφέρθηκε ἀπό τή φυλακή τῆς Βιάτκα στό νοσοκομεῖο τοῦ ζέμστβο τοῦ κυβερνείου τοῦ Βιάτκα.

20 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν μεταφέρεται ξανά ἀπό τό νοσοκομεῖο στή φυλακή τῆς Βιάτκα.

27 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν φτάνει στό Σολβιτσεγκόντσκ.

24 τοῦ Ἰούνη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν δραπετεύει ἀπό τήν ἐξορία τοῦ Σολβιτσεγκόντσκ.

Ἀρχές τοῦ Ἰούλη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν περνᾶ ἀπό τήν Πετρούπολη, ὅπου μένει μερικές μέρες.

Πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Ἰούλη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν φτάνει παράνομα στό Μπακού καί καθοδηγεῖ τή δουλιά γιά τήν ἀνασυγκρότηση καί τό δυνάμωμα τῶν μπολσεβίκικων ὀργανώσεων τοῦ Μπακού καί τῆς Ὑπερκαυκασίας.

1 τοῦ Αὐγούστου. Βγαίνει (ὕστερα ἀπό ἑνός χρόνου διακοπή) τό 6ο φύλλο τῆς ἐφημερίδας «Μπακίνσκι Προλετάρι» μέ κύριο ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Ἡ κομματική κρίση καί τά καθήκοντά μας».

2 τοῦ Αὐγούστου. Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού τοῦ ΣΔΕΚΡ κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ Ι. Β. Στάλιν παίρνει τήν ἀπόφαση γιά τήν κατάσταση στή σύνταξη τοῦ «Προλετάριου» καί τάσσεται: «ὑπέρ τῆς θέσης τῆς πλειοψηφίας τῆς σύνταξης, πού ἐκπρόσωπός της εἶναι ὁ σ. Λένιν».

27 τοῦ Αὐγούστου. Στό φύλλο ἀρ. 7 τῆς ἐφημερίδας «Μπακίνσκι Προλετάρι» δημοσιεύτηκαν τά ἄρθρα τοῦ Ι. Β. Στάλιν: «Ἡ κομματική κρίση καί τά καθήκοντά μας» (τό τέλος) καί «Ἡ ἐπικείμενη γενική ἀπεργία».

Τό πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἔρχεται ἀπό τό Μπακού στήν Τιφλίδα, ὅπου ὀργανώνει καί κατευθύνει τήν πάλη τῆς μπολσεβίκικης ὀργάνωσης τῆς Τιφλίδας ἐνάντια στούς μενσεβίκους-λικβινταριστές.

Τέλη τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν παίρνει μέτρα γιά νά ξαναρχίσει νά δουλεύει τό παράνομο τυπογραφεῖο τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Μπακού.

19 τοῦ Ὀχτώβρη-ἀρχές τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν φτάνει στήν Τιφλίδα καί προετοιμάζει τή σύγκληση τῆς κομματικῆς συνδιάσκεψης τῆς πόλης καί τήν ἔκδοση τῆς μπολσεβίκικης ἐφημερίδας «Τιφλίσκι Προλετάρι».

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 12 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐπιστρέφει ἀπό τήν Τιφλίδα στό Μπακού.

13 τοῦ Δεκέμβρη. Κυκλοφόρησε ἡ προκήρυξη «Γιά τήν ἀπεργία τοῦ Δεκέμβρη καί τή σύμβαση τοῦ Δεκέμβρη» τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Μπακού τοῦ ΣΔΕΚΡ πού γράφτηκε ἀπό τόν Ι. Β. Στάλιν (μέ τήν εὐκαιρία τῆς πέμπτης ἐπετείου τῆς ἀπεργίας τοῦ Μπακού τοῦ 1904).

Νοέμβρης-Δεκέμβρης. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει στό κεντρικό ὄργανο τοῦ κόμματος τά «Γράμματα ἀπό τόν Καύκασο».

1910

Ἀπό τό 1910 ὁ Ι. Β. Σταλιν εἶναι πληρεξούσιος τῆς ΚΕ τοῦ κόμματος («ἀπεσταλμένος τῆς ΚΕ»).

---

5 τοῦ Γενάρη. Βγαίνει τό πρῶτο φύλλο τῆς ἐφημερίδας «Τιφλίσκι Προλετάρι» μέ τήν ἄμεση συμμετοχή τοῦ Ι. Β. Στάλιν.

22 τοῦ Γενάρη. Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ Μπακού τοῦ ΣΔΕΚΡ ἐγκρίνει τήν ἀπόφαση πού ἔγραψε ὁ Ι. Β. Στάλιν γιά τήν ἀνάγκη τῆς σύγκλησης γενικῆς κομματικῆς συνδιασκεψης, τῆς μεταφορᾶς τοῦ κέντρου τῆς πραχτικῆς καθοδήγησης τῆς κομματικῆς δουλιᾶς στή Ρωσία καί τῆς ἔκδοσης μιᾶς καθοδηγητικῆς ἐφημερίδας γιά ὅλη τή Ρωσία.

23 τοῦ Μάρτη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν πιάνεται μέ τό ὄνομα Ζαχάρ Γκρηγκοριάν Μελικιάντς.

Βγαίνει ἡ προκήρυξη πού ἔγραψε ὁ Στάλιν «Ὁ Αὔγουστος Μπέμπελ, ἀρχηγός τῶν γερμανῶν ἐργατῶν».

26 τοῦ Μάρτη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν κλείνεται στή φυλακή Μπαΐλόβ τοῦ Μπακού.

7 τοῦ Σεπτέμβρη. Στόν Ι. Β. Στάλιν ἀνακοινώνουν στή φυλακή τήν ἀπόφαση τοῦ διοικητῆ τοῦ Καυκάσου τῆς 27 τοῦ Αὐγούστου, μέ τήν ὁποία τοῦ ἀπαγορεύεται γιά πέντε χρόνια νά ζεῖ στόν Καύκασο.

23 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐξορίζεται καί στέλνεται μέ συνοδεία στό Σολβιτσεγκόντσκ.

29 τοῦ Ὀχτώβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν φτάνει στό Σολβιτσεγκόντσκ.

Νοέμβρης 1910-Ἰούνης 1911. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἀποκαθιστᾶ τή σύνδεση μέ τό Β. Ι. Λένιν, ὀργανώνει συγκεντρώσεις τῶν ἐξορίστων, ὅπου γίνονται ὁμιλίες καί συζητιοῦνται τά τρέχοντα πολιτικά προβλήματα.

31 τοῦ Δεκέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γραφει γράμμα στήν ΚΕ τοῦ κόμματος (τό «γράμμα ἀπό τήν ἐξορία τοῦ Σολβιτσεγκόντσκ»).

1911

Μάρτης-Ἰούνης. Στό Σολβιτσεγκόντσκ, γίνονται συχνές ἔρευνες στόν Ι. Β. Στάλιν (στό σπίτι τῆς Μ. Π. Κουζάκοβα).

1 τοῦ Ἰούνη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν στή σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Παρίσι ὁρίζεται ἐν ἀπουσία του ἀναπληρωματικό μέλος τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς γιά τή σύγκληση τῆς κομματικῆς συνδιάσκεψης.

23-26 τοῦ Ἰούνη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐκτίει τριήμερη ποινή φυλάκισης γιά τήν ὀργάνωση μιᾶς συγκέντρωσης τῶν ἐξορίστων σοσιαλδημοκρατῶν.

27 τοῦ Ἰούνη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἀπαλλάσσεται ἀπό τήν ἀστυνομική ἐπιτήρηση, γιατί τέλειωσε ὁ χρόνος τῆς ἐξορίας του. Ἐπειδή τοῦ ἀπαγορεύεται νά ζήσει στόν Καύκασο, στίς πρωτεύουσες καί στά ἐργοστασιακά κέντρα, ὁ Ι. Β. Στάλιν διαλέγει γιά τόπο κατοικίας τό Βολόγκντα, πού βρίσκεται στό δρόμο πρός τήν Πετρούπολη.

6 τοῦ Ἰούλη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν φεύγει μέ ἄδεια ταξιδιοῦ ἀπό τό Σολβιτσεγκόντσκ στό Βολόγκντα.

16 τοῦ Ἰούλη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν φτάνει στό Βολόγκντα.

Ἰούλης-Σεπτέμβρης. Στό Βολόγκντα ὁ Ι. Β. Στάλιν βρίσκεται κάτω ἀπό τή μυστική ἐπιτήρηση τῆς ἀστυνομίας.

Ἰούλης. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἔγραψε γράμμα στή σύνταξη τῆς «Ραμπότσαγια Γκαζέτα» πού καθοδηγοῦνταν ἀπό τό Β. Ι. Λένιν. Στό γράμμα του ὁ Ι. Β. Στάλιν κάνει γνωστή τήν πρόθεσή του νά δουλέψει στήν Πετρούπολη ἤ τή Μόσχα.

6 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν φεύγει παράνομα ἀπό τό Βολόγκντα στήν Πετρούπολη.

7 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν φτάνει στήν Πετρούπολη καί βγάζει ταυτότητα μέ τό ὄνομα Π. Α. Τσιζικόφ.

7-9 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἀνταμώνεται μέ τούς μπολσεβίκους Σ. Τόντρια καί Σ. Ἀλληλοῦγεφ καί ἀποκαθιστᾶ σύνδεση μέ τήν κομματική ὀργάνωση τῆς Πετρούπολης.

9 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν συλλαμβάνεται καί κλείνεται στή φυλακή τῆς Πετρούπολης, ὅπου κρατοῦσαν τούς προφυλακισμένους.

14 τοῦ Δεκέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐξορίζεται στό Βολόγκντα γιά 3 χρόνια καί τίθεται κάτω ἀπό ἀστυνομική ἐπιτήρηση.

25 τοῦ Δεκέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν φτάνει στό Βολόγκντα.

1912

Ἀνάμεσα στίς 5 (18) καί 17 (30) τοῦ Γενάρη. Στήν ἕκτη πανκομματική συνδιάσκεψη τῆς «Πράγας» ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐκλέγεται ἐν ἀπουσία του μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματος τῶν Μπολσεβίκων.

Στή συνδιάσκεψη δημιουργεῖται τό κέντρο γιά τήν πραχτική καθοδήγηση τῆς ἐπαναστατικῆς δουλιᾶς στή Ρωσία (Ρωσικό γραφεῖο τῆς ΚΕ) μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ι. Β. Στάλιν.

Μέσα τοῦ Φλεβάρη. Μέ ἐντολή τοῦ Β. Ι. Λένιν ὁ Γ. Κ. Ὀρτζονικίτζε, μέλος τοῦ Ρωσικοῦ γραφείου τῆς ΚΕ, πηγαίνει στόν Ι. Β. Στάλιν, πού βρίσκεται στό Βολόγκντα γιά νά τόν ἐνημερώσει προσωπικά σχετικά μέ τίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης τῆς Πράγας.

29 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν δραπετεύει ἀπό τήν ἐξορία τοῦ Βολόγκντα.

Ἀρχές τοῦ Μάρτη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει τήν προκήρυξη «Γιά τό κόμμα». Ἡ προκήρυξη βγαίνει ἐξ ὀνόματος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ καί κυκλοφορεῖ πλατιά σ' ὅλη τή Ρωσία.

Πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Μάρτη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν πηγαίνει στό Μπακού καί τήν Τιφλίδα μέ σκοπό τήν ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς τῶν μπολσεβίκικων ὀργανώσεων τῆς Ὑπερκαυκασίας γιά τήν πραγματοποίηση τῶν ἀποφάσεων τῆς συνδιάσκεψης τῆς Πράγας. Ἀπευθύνει τήν ὑπ' ἀρ. 1 ἐγκύκλιο τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ

πρός τίς κομματικές όργανώσεις, πού τίς πληροφορεῖ γιά τήν όριστική συγκρότηση τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς.

29 τοῦ Μάρτη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν όργανώνει σύσκεψη τῶν στελεχῶν τῶν μπολσεβίκικων άχτιδικῶν όργανώσεων τοῦ Μπακοῦ. Ἡ σύσκεψη προσχωρεῖ στίς άποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης τῆς Πράγας.

30 τοῦ Μάρτη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει τήν άνταπόκριση στήν έφημερίδα «Σοσιαλδημοκράτης» γιά τή σύσκεψη τοῦ Μπακοῦ.

1 τοῦ 'Απρίλη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν φεύγει άπό τό Μπακοῦ γιά τήν Πετρούπολη.

Άρχές τοῦ 'Απρίλη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν πηγαίνοντας στήν Πετρούπολη σταματᾶ στή Μόσχα καί συναντιέται μέ τό Γ. Κ. 'Ορτζονικίτζε.

Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει τήν προκήρυξη «Ζήτω ἡ Πρωτομαγιά!».

Ὁ Ι. Β. Στάλιν στέλνει στήν Τιφλίδα τό κείμενο τῆς άπόφασης τῆς όμάδας τῶν κομματικῶν στελεχῶν τῆς Μόσχας, πού χαιρετίζουν τίς άποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης τῆς Πράγας καί τήν ξανασυγκροτημένη Κεντρική 'Επιτροπή. Ὁ Ι. Β. Στάλιν έξ όνόματος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ γράφει γράμμα στήν Κλάρα Τσέτκιν μέ τήν παράκληση νά παραδόσει στήν Κεντρική 'Επιτροπή τά χρήματα τοῦ κόμματος, πού φύλαγε γιά τήν όργάνωση τῆς έκλογικῆς καμπάνιας γιά τήν IV κρατική Δούμα.

10 τοῦ 'Απρίλη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν φτάνει παράνομα στήν Πετρούπολη.

10-22 τοῦ 'Απρίλη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν διευθύνει τή μπολσεβίκικη έργατική έφημερίδα «Ζβεζντά».

Στή «Ζβεζντά» δημοσιεύονται τά ἄρθρα τοῦ Ι. Β. Στάλιν: «Νέα περίοδος» (κύριο ἄρθρο), «Ἡ Ζωή νικάει!», «Αὐτοί δουλεύουν καλά...», «Ξεκίνησε!...» (κύριο ἄρθρο), «Πῶς έτοιμάζονται γιά τίς έκλογές», «Συμπεράσματα» (κύριο ἄρθρο) κ. ἄ.

Μέσα τοῦ 'Απρίλη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν συμφωνάει μέ τά μέλη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς όμάδας τῆς III κρατικῆς Δούμας Ν. Γ. Πολετάεφ καί Ι. Π. Ποκρόφσκι, καθώς καί μέ τούς μπολσεβίκους δημοσιογράφους Μ. Σ. 'Ολμίνσκι καί Ν. Ν. Μπατούριν γιά τήν ἔκδοση καί γιά τήν πλατφόρμα τῆς έφημερίδας «Πράβντα» καί έτοιμάζει μαζί τους τό πρῶτο φύλλο τῆς έφημερίδας.

22 τοῦ 'Απρίλη. Βγαίνει τό πρῶτο φύλλο τῆς καθημερινῆς έργατικῆς έφημερίδας «Πράβντα» μέ τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Οἱ σκοποί μας».

Ὁ Ι. Β. Στάλιν πιάνεται καί κλείνεται στή φυλακή (γιά τούς προφυλακισμένους).

2 τοῦ 'Ιούλη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν στέλνεται μέ συνοδεία έξορία άπό τήν Πετρούπολη στήν περιοχή Ναρίμ καί μπαίνει κάτω άπό άστυνομική έπιτήρηση γιά τρία χρόνια.

18 τοῦ 'Ιούλη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν συνοδευόμενος άπό ἕνα φύλακα φεύγει άπό τό Τόμσκ μέ τό πλοῖο «Κολπάσεβετς» γιά τόν τόπο τῆς έξορίας τοῦ Ναρίμ.

1 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν δραπετεύει άπό τήν έξορία τοῦ Ναρίμ.

12 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν φτάνει στήν Πετρούπολη.

Σεπτέμβρης-'Οχτώβρης. Ὁ Ι. Β. Στάλιν καθοδηγεῖ τήν έκλογική καμπάνια γιά τήν IV κρατική Δούμα καί όργανώνει τήν πάλη ένάντια στούς μενσεβίκους-λικβινταριστές. Ὁ Ι. Β. Στάλιν διευθύνει τήν έφημερίδα «Πράβντα».

4 τοῦ Ὀχτώβρη. Κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ Ι. Β. Στάλιν γίνεται συνεδρίαση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πετρούπολης, ὅπου παίρνεται ἀπόφαση γιά 24ωρη ἀπεργία διαμαρτυρίας ἐνάντια στήν ἀκύρωση τῶν ἐκλογῶν τῶν πληρεξουσίων στά μεγαλύτερα ἐργοστάσια τῆς Πετρούπολης (τοῦ Πουτίλοφ καί ἄλλα).

Αρχές Ὀχτώβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ὀργανώνει μιά παράνομη κομματική σύσκεψη, ὅπου συζητιέται ἡ ταχτική τῆς πάλης ἐνάντια στούς λικβινταριστές καί καθορίζεται ἡ ὑποψηφιότητα τοῦ ἐργάτη βουλευτῆ γιά τήν IV κρατική Δούμα.

Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει τήν «Ἐντολή τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης στόν ἐργάτη βουλευτή τους».

Μέσα τοῦ Ὀχτώβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν στέλνει στό Β. Ι. Λένιν στή σύνταξη τοῦ «Σοσιαλδημοκράτη» τήν «Ἐντολή τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης» (ἡ «Ἐντολή» δημοσιεύτηκε στά φύλλα 28-29 τοῦ «Σοσιαλδημοκράτη» στίς 5 [18] τοῦ Νοέμβρη 1912).

17 τοῦ Ὀχτώβρη. Στό συνέδριο τῶν πληρεξουσίων τῆς ἐργατικῆς κουρίας τοῦ κυβερνείου τῆς Πετρούπολης ψηφίζεται ἡ «Ἐντολή» πού γράφτηκε ἀπό τό Ι. Β. Στάλιν.

19 τοῦ Ὀχτώβρη. Στό φύλλο ἀρ. 147 τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Ἡ θέληση τῶν πληρεξουσίων» (κύριο ἄρθρο).

21 τοῦ Ὀχτώβρη (3 τοῦ Νοέμβρη). Ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια μέ ἐντολή τοῦ Β. Ι. Λένιν γράφει στήν «Πράβντα» καί στά μέλη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας γιά τήν ἀνάγκη νά πάει στήν Κρακοβία ὁ Ι. Β. Στάλιν.

24 τοῦ Ὀχτώβρη. Στό φύλλο ἀρ. 151 τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Γιά τά ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν στήν ἐργατική κουρία τῆς Πετρούπολης».

25 τοῦ Ὀχτώβρη. Στό φύλλο ἀρ. 152 τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Σήμερα ἔχουμε ἐκλογές».

Τέλη τοῦ Ὀχτώβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν βρίσκεται γιά ὁρισμένο χρονικό διάστημα στή Μόσχα καί ἀποκαθιστᾶ τή σύνδεση μέ τούς ἐργάτες-μπολσεβίκους πού εἶχαν ἐκλεγεῖ βουλευτές τῆς IV κρατικῆς Δούμας.

29 τοῦ Ὀχτώβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐπιστρέφει ἀπό τή Μόσχα στήν Πετρούπολη.

Πρίν ἀπό τίς 10 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν φτάνει παράνομα στήν Κρακοβία στό Β. Ι. Λένιν.

11 (24) τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Β. Ι. Λένιν στέλνει στή σύνταξη τῆς «Πράβντα» τήν «Ἐντολή» πού πῆρε ἀπό τό Ι. Β. Στάλιν καί προτείνει νά μπεῖ «σέ περίοπτη θέση μέ μεγάλα γράμματα».

Πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στήν Κρακοβία.

Τέλη Νοέμβρη-άρχές Δεκέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ὅταν ἐπέστρεψε στήν Πετρούπολη ἀπό τήν Κρακοβία καθοδηγεῖ τή δουλιά τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς IV κρατικῆς Δούμας.

23 τοῦ Νοέμβρη (6 τοῦ Δεκέμβρη). Ὁ Β. Ι. Λένιν στό γράμμα του πρός τό Ι. Β. Στάλιν γράφει γιά τήν προετοιμασία τῆς ἐπετείου τῆς 9 τοῦ Γενάρη καί τήν ἀνάγκη νά κυκλοφορήσουν προκηρύξεις.

Πρώτο δεκαπενθήμερο του Δεκέμβρη. Η Ν. Κ. Κρούπσκαγια μέ έντολή τοῦ Β. Ι. Λένιν γράφει στόν Ι. Β. Στάλιν γιά τήν ἀνάγκη νά πάει στήν Κρακοβία στή σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τούς βουλευτές τῆς IV Δούμας (μέ τή μπολσεβίκικη «ἑξάδα»).

Τέλη τοῦ Δεκέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν φεύγει παράνομα γιά τήν Κρακοβία.

28 τοῦ Δεκέμβρη 1912 (10 τοῦ Γενάρη 1913)-1 (14) τοῦ Γενάρη 1913. Ὁ Ι. Β. Στάλιν παίρνει μέρος στή σύσκεψη τοῦ Φλεβάρη τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τά κομματικά στελέχη τῶν μπολσεβίκων καί τά μέλη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας, πού ἔγινε κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν. Στή σύσκεψη ὁ Β. Ι. Λένιν καί ὁ Ι. Β. Στάλιν ὑποδείχνουν τά μέτρα γιά τήν καλυτέρεψη τῆς δουλιᾶς στή σύνταξη τῆς «Πράβντα».

Τέλη τοῦ Δεκέμβρη 1912-ἀρχές τοῦ Γενάρη 1913. Βγαίνει ἡ προκήρυξη πού γράφτηκε ἀπό τόν Ι. Β. Στάλιν «Πρός ὅλους τούς ἐργάτες καί τίς ἐργάτριες τῆς Ρωσίας!».

1913

12 τοῦ Γενάρη. Στό φύλλο ἀρ. 30 τῆς ἐφημερίδας «Σοσιαλδημοκράτης» δημοσιεύτηκαν τά ἄρθρα τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Οἱ ἐκλογές στήν Πετρούπολη (γράμμα ἀπό τήν Πετρούπολη)» καί «Στό δρόμο πρός τόν ἐθνικισμό (γράμμα ἀπό τόν Καύκασο)».

Δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Γενάρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν πηγαίνει ἀπό τήν Κρακοβία στή Βιένη καί ἀπό κεῖ ὀργανώνει τήν ἐκτύπωση στό Παρίσι τῆς «ἀνακοίνωσης» τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τή σύσκεψη «τοῦ Φλεβάρη» καί τῶν ἀποφάσεων τῆς σύσκεψης.

Γενάρης. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει τό ἔργο «Τό ἐθνικό ζήτημα καί ἡ σοσιαλδημοκρατία». Τό ἔργο δημοσιεύτηκε στά τεύχη 3-5 τοῦ περιοδικοῦ «Προσβεστσένιγιε» τοῦ Μάρτη-Μάη τοῦ 1913.

Γενάρης-Φλεβάρης. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει τήν προκήρυξη «Ἡ ἐπέτειος τῶν σφαγῶν τοῦ Λένα».

Μέσα τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐπιστρέφει ἀπό τό ἐξωτερικό στήν Πετρούπολη μαζί μέ τό Γ. Μ. Σβερντλόφ καί παίρνει μέρος στήν ἀναδιοργάνωση τῆς σύνταξης τῆς «Πράβντα» σύμφωνα μέ τίς ὑποδείξεις τοῦ Β. Ι. Λένιν.

23 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν πιάνεται μέσα στήν αἴθουσα τοῦ χρηματιστηρίου Καλασνικόφ σέ μιά συναυλία πού ἔδινε ἡ μπολσεβίκικη ὀργάνωση τῆς Πετρούπολης καί κλείστηκε στή φυλακή.

26 τοῦ Φλεβάρη. Στό φύλλο ἀρ. 47 τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Ἡ κατάσταση στή σοσιαλδημοκρατική κοινοβουλευτική ὁμάδα».

2 τοῦ Ἰούλη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν στέλνεται μέ συνοδεία ἐξορία στήν ἀκρινή περιοχή τοῦ Τουρουχάνσκ, ὅπου μπαίνει κάτω ἀπό ἀστυνομική ἐπιτήρηση γιά τέσσερα χρόνια.

11 τοῦ Ἰούλη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν φτάνει στό Κρασνογιάρσκ.

15 τοῦ Ἰούλη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἀπό τό Κρασνογιάρσκ στέλνεται στό Τουρουχάνσκ.

10 τοῦ Αὐγούστου. Ὁ Ι. Β. Στάλιν φτάνει στό Τουρουχάνσκ καί ὁδηγεῖται στόν τόπο τῆς ἐξορίας, στό μικρό συνοικισμό Κοστίνο.

1914

Πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Μάρτη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν μεταφέρεται στό συνοικισμό Κουρέικα βορειότερα ἀπό τόν πολικό κύκλο. Ἐντείνεται ἡ ἀστυνομική ἐπιτήρηση τοῦ Ι. Β. Στάλιν.

1915

27 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει γράμμα στόν Β. Ι. Λένιν ἀπό τό χωριό Μοναστήρσκογε, ὅπου πῆγε νά δεῖ τό Σ. Σπανταριάν πού ἦταν ἐκεῖ ἐξόριστος. Στό γράμμα του κριτικάρει τήν ἀμυντική γραμμή τοῦ Πλεχάνοφ καί τῆς διεθνοῦς σοσιαλδημοκρατίας πού πῆρε ὀπορτουνιστική θέση.

Καλοκαίρι. Ὁ Ι. Β. Στάλιν παίρνει μέρος στή συγκέντρωση τῶν πολιτικῶν ἐξορίστων μελῶν τοῦ Ρωσικοῦ γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ καί τῆς μπολσεβίκικης κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας τῆς IV κρατικῆς Δούμας στό χωριό Μοναστήρσκογε. Στή συνέλευση συζητιέται τό ζήτημα τῆς δίκης τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας.

10 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει γράμμα στόν Β. Ι. Λένιν καί στή Ν. Κ. Κρούπσκαγια ἀπό τήν ἐξορία τοῦ Τουρουχάνσκ.

1916

5 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει γράμμα στό κομματικό κέντρο τοῦ ἐξωτερικοῦ γιά μιά ἐργασία πού ἔγραφε σχετικά μέ τά ἄρθρα γιά τό ἐθνικό ζήτημα.

25 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν μέσω τοῦ Ἰνές Ἀρμάντ, στέλνει γράμμα στό μπολσεβίκικο κέντρο τοῦ ἐξωτερικοῦ καί ρωτάει γιά τήν τύχη τοῦ ἄρθρου του «Γιά τήν ἐκπολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία» πού τούς τό ἔστειλε στό ἐξωτερικό.

12 τοῦ Μάρτη Ὁ Ι. Β. Στάλιν μαζί μέ τόν Σ. Σπανταριάν καί ἄλλους ἐξόριστους γράφει γράμμα στή σύνταξη τοῦ περιοδικοῦ «Βαπρόσι Στραχοβάνιγια» («Ζητήματα ἀσφαλίσεων»).

14 τοῦ Δεκέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν στέλνεται συνοδεία στό Κρασνογιάρσκ ὕστερα ἀπό τήν ἐπιστράτευση τῶν πολιτικῶν ἐξορίστων.

1917

Ἀρχές τοῦ Φλεβάρη. Ἡ στρατολογική ἐπιτροπή τοῦ Κρασνογιάρσκ ἀπαλλάσσει τόν Ι. Β. Στάλιν ἀπό τήν κατάταξή του στό στρατό.

20 τοῦ Φλεβάρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν φεύγει ἀπό τό Κρασνογιάρσκ στό Ἀτσίνσκ, ὅπου τοῦ ἐπιτρέπεται νά ζήσει ὥσπου νά λήξει ὁ χρόνος τῆς ἐξορίας του.

8 τοῦ Μάρτη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν φεύγει μέ μιά ὁμάδα ἐξορίστων ἀπό τό Ἀτσίνσκ γιά τήν Πετρούπολη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ,ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ
«ΚΙΝΗΣΗ για ΑΝΑΣΥΝΤΑΞΗ του ΚΚΕ 1918-55» ΑΘΗΝΑ 2011

Τυπώθηκε τό Μάη τοῦ 1952
σέ 5000 ἀντίτυπα στά τυπογραφεῖα
τοῦ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ „ΝΕΑ ΕΛΛΑΔΑ"